Zemplén agárd

(Zemplén vm)

Gör. Kath. templom

XIII. században templom volt itt, melynek alapfalaire 1455-ben épitettek a mai templomot szent János tiszteletére.

Ref. templom. Épült

1794-ben

Borovszky Ma y orsz. vm

Zemplén vm.

139 l.

...yi Gyula dr. úrnak

Budapest.

IX. Rákos n. 10.

Zemplení ref. egyház

ötvösmüvei

Mur. és Kor. Ist

1911. 9. l.

1860

251

132 Zemplénagárd
(Zemplén vm.)
Rérleányvásártól
3 km
vinka 3 km

Rérleányvásárig

1.) Ref. templom.
Épült 1878.

2) Görög kat. templom
barokk stilben,
huszártoronnyal
XIX. sz.

Nyirsègi utam 1938

A könyvtár és fegyvertár megtekintést érdemel. Templomai közt a Szent Jánosé birja az elsőséget. — Lavalettában a fő utczák olly tiszták, mint a fris tojás-haj. A törökországi rondaság után, Istenem, milly jóltevőleg hatott rám az angol rend és tisztaság!

Az élet átalánosan nem drága. Vágó-marhát Tunisból-és Tripolisból hoznak.

A nép tudatlan és bigott. Papjainak s papnövendékeinek száma *ötezerre* megy. Az angolt, mint eretneket, s szabadalmai eltipróját szive mélyéből gyülöli. Az angol otthonn szabad — de azonkivül zsarnok; az idegen nemzetet lenézi, s külső alattvalóival megvetőleg bánik. Innen van, hogy *harmincz* év alatt Maltában, angol és maltai között csupán *két* házasság történt. Egymással teljességgel nem társalkodnak.

A tengeri fürdőket hat hétig élvezvén, Marseille-be menő angol hajóra szállottam. Hatvan órai utunkat a nagy szélvész miatt négynap és négy éjjel alig valánk képesek megtenni. Marseille-ben öt napot mulatván, a *pyrenéi fürdőkbe* utlevelet vettem.

II.

Marseille és környéke.

Még a hajón értesülvén az iránt, hogy a marseillei vendéglők, sokat igérő külsejök daczára, kitünő tisztasággal nem birnak : az egyiptomi csapások némellyikét kikerülendő, az első szállodába, a „Hotel de l'Orient"-ba szálltam. A vendéglő udvara virágos-kertté volt alakitva. Ablakomból jobbra a prefèti (főispáni) lakot, balra egy sétatér lombos fáit, szökökutjait s egy őrházat szemlélhettem. Tágas szobámat szőnyeg boritotta, kárpitos, másfél métre (egy métre = három láb) szélességü ágyamban, ruganyos szalmazsáki helyettesen, két nagy madrácz terült el; a felső, egymás mellé tett párnák alatt pedig lábnyi átmérőjü hosszu henger nyult el, ágyam egyik oldalától a másikig. A madráczok, s az alsó vánkos helyettese, a henger, juhgyapjuval telvék, mint Törökországban. A piquet vagy finom flanell takarónak végei és szélei, lábnál kezdve, testközépig, a madráczok mellett gyengén leszoritvák, mi által mind az éjenkinti kitakarózásnak, s meghülésnek eleje vétetik, mind pedig az alvó ide-amodai hengerödzései, s fordulatai legkevésbbé sem korlátozódnak, s végül : az ágyban levő, nem kénytelen, mint katona az őrház deszkáin, csupán kinyujtózva fekünni.

Bágyadtságomat az apologizált ágyon, pár órai pihenés által elüzvén, az ebédlőharangra ébredtem fel. — Fellázadt éhgyomrom rakonczátlanságát *a la mayonnaise*-zel, *fricandeau*-val, *sol a la normandais*-zel stb. stb. lecsillapitván, az epicureusi ebédért, egy itczéspalaczk vörös borral együtt, nem fizettem többet 3 franknál. A maltai „Dunsford hotelben" bezzeg más birójárás volt. Hét hét alatt, vendégasztal nemlétében, szobámban kénytelenittetvén enni, előre kialkudt ebédem egy nap *beefsteakból*, másnap *rostbeefből* állott. Az első olly nagy volt, mint egy napernyő, a második pedig hat egregyi kaszás éhgyomrával is daczolhatott volna. E hustömeghez egy nap zöldpaszulyt, más nap borsót adtak; a munduros-burgonya pedig egyszer sem maradt el. A zöldbabot és borsót csupán sósvizben főzték, s lé nélkül szárazon tették az asztalra. Ezért, kenyér és ital nélkül naponkint három shillinget (1 ft. 30 kr. pp.) fizettem.

Az eredeti angol-konyha valósággal kondásnak való. Franczia étkek csupán nagy asztalok alkalmával kerülnek fel, különben elől hátul rostbeef, beefsteak, — jobbról, balról burgonya, s ollykor egy-egy szilvaczikkel töltött hitvány plumpudding. Az istenadta angolja, a jó kerti veteményt és zöldséget csupa vizben főzi meg, s levét leszürve, rakja ki. —

.... Ebéd alatt meghallván, hogy az ugynevezett *Virágkastélyban* (mulató-kert neve) tüzijáték és tánczvigalom leend, nem sokára kikocsiztam, s a mint a kertben ide-amoda ballagok : a Maltából idehozott hajókapitányra bukkantam. Találkozásunknak kölcsönösen örvendvén, egymásnak Piladesei lettünk. Az angol posta-gözösök itteni ügynöke csakhamar hozzánk csatlakozott, s mint régi marseillei lakos, mindkettőnknek Palinurusa lett.

Nem sokára bealkonyodván, a tüzijáték elkezdődött, s annak végével a tánczvigalom is beállott. Illyesmit soha sem láttam. A quadrillban a tánczos lába minden pillanatban hölgye orra körül hadonázott; a lorettek szoknyája hol a páva kiterjesztett farkához, hol az összeeresztett legyezőhöz hasonlitott, vagy, forduláskor alkalmával, viselőjétől legyezőül használtatott. Néha egy-egy vásott ficzkó egész tömeg égő gyufát szórt el a nyilt oldalu tánczteremben, s illyenkor voltak felfosztolkodások, mint vizözönkor. A botrányos tánczneve *cancan*.

A kertet éjfél előtt odahagytuk a kapitánynyal együtt; én mentem a hotelbe, ő pedig a Mervin-hajóra.

Másnap reggel a *börze és kikötő* megtekintésére mentem. A lópatkó alaku, biztos és tágas kikötőt, melly egyszerre kilenczszáz hajót is befogadhat, magas szirtek környezik s a torkolatnál a vizben létező köszálak miatti nem veszélytelen bejárást két felől *Szent-János és Szent-Miklós* nevü erősségek védik. A kikötőnek semmi kifolyása sem levén, a benne levő tenger vize a belé szolgáló összes városi csatornák, s mindenféle piszkok fölvétele miatt undorodásig fekete, szennyes, ennélfogva meleg évszakokban kigőzölgésével a közelben levő házak levegőjét befertőztetvén, az ott lakást egészségtelenné teszi. Mind ezen piszok oka pedig *in ultima analysi* azon pénzügyi félelemben rejlik, nehogy a *tiszta* öböl vizéből kipárolgás által a szegénység sót nyervén, a monopolium kárt szenvedjen. S ezért ezrek egészsége és élete könnyelmüen veszélyezve van.

A tenger partjait olly szigorral örzik, hogy Marseilleben, ha fejére áll is az ember, még sem képes meleg tengerviz fürdőt kapni. De azért a rőfös hirdetések sok helyt, illy czimmel : „*meleg tengerviz-fürdő*" nem szünnek meg a könnyenhivök zsebéből a pénzt kicsalni. Mert e fürdő nem egyéb, nehány marék sóval összeolvasztott, büzhödt kutviznél. Probatum.

A börze nagy, négyszög épület, mellynek közepén megállva, az első emelet alsó párkányára szegezett hosszu fekete táblákon illy felirásokat olvasunk : „spanyol, angol, holland, orosz, török, persa stb. pénzek beváltása."

Marseille két részre oszlik, Ó- és Ujvárosra. Az ó, ronda, szük utczákkal; az uj széles utczákkal és szép épületekkel bir. Sétatérei, mellyek hajdan erősitési árkok s töltésekül szolgáltak, számosak, piaczai közt a *Castellane-*, *Király- és Szent-Ferreol*-tér diszesebbek. Székesegyháza hajdan Endymion kedvesének, s Acteon gyilkosának temploma volt.

Tudományos s jótékony épületei számosak. *Könyvtára* temérdek kézirattal bir. Idegen égalji növények meghonositására szolgáló *növénykertje* említést érdemel.

A város utczáin levő számtalan, frisitő itallal kinálkozó boltjaiban a limonade akószámra van; a matróz, a teherhordó, utczaseprő, a házaló, bebeáll s egy soura (garas) nagyot iszik. A boltbeli fi- és nőszemélyzet csinos.

Egyszer én is, csakugyan inkább kandiságból, neki duráltam magamat, s beállván, tiszta pohárban csaknem meszelynyi levet kaptam. Szomju levén, jót kortyintottam, de csakhamar az „olcsó husnak híg a leve"-féle axiomáról kelle, tapasztalási alapon, elmélkednem, mert a rothadt, penészes czitrom savanyu nedve torkomat ugyancsak reszelte, s alkalmasint olly képpel, mint az eczetbe nyalintott macskáé szokott lenni, tettem le öt centimemet (= egy sous) a márvány-asztalra. Mint Horácz a foghagymát, ugy én is az *akó-számra* készült limonadeot megátkoztam, s azzal odább állottam.

Ajkaim redői azonban nemsokára kisimultak. Fülemet ezer meg ezer különféle hang érinté, s — nem, mint Shakespeare embere, szagló szerve után — hanem a hallók után indulván, a lég tollas-lakóinak özönére bukkantam. Andoubon ugyan nem vagyok, de midőn a kolibritől a kondorig, a papagály hetvenkét nemével, az egész lánczolatot egyhelyt láttam, s a drágaköveket háttérbe szoritó toll-csillámot, s a szinek utánozhatlan öszhangzását, s egymásba folyását bámultam : illetődött keblemen csupán magasztos sohajjal könnyithettem. Hátha még Bölcs Salamon vagy Sz. Ferencz módjára a madár-nyelvet is értettem volna. Egyszer sz. Ferencz misét akarván szolgáltatni, a fecskék lármája miatt félbeszakasztatott, mire ő az éneklőkhez igy szólt : „édes növéreim, hallgassatok, mig az evangeliumot elmondom." S a fecskék elhallgattak stb.

Marseille szőlő- és olajfás kerteiben számos nyárilak diszlik, hol a tehetősebbek, hetenkint pár napot szoktak tölteni. A városnak déli-terményekkel roppant kereskedése van; Odesszából, Oláhországból, Szicziliából, Algirból a sok gabonát a déli franczia megyék számára ide szokták hozni s lerakni. Szép időben a raktárbér kikerülése végett a tengerparton nagy halmokban hever letöltve a drága élet.

*

A népség, átalában, saját zsirjában pöfögő, gögös és durva természetü.

Pár napi itt mulatás után a Montpellierebe menő gőzkocsik egyikében helyet foglaltam. Utitársam egy tengeri- s egy gyalogsági tiszt volt; amaz Délamerikát, ez Algirt bekószálta, s sebjeik miatt mentek a *pyrenéi fürdőkbe*, hova én is igyekeztem. A kocsiban csak hárman ülvén, ismeretlenségünkben a dohányzás kedveért, egymásra farkasszemet hunytunk. Végre felkelek, a fejem feletti nyomtatott figyelmeztetést elolvasom, s a dohányzónak 50 frankkali megbüntetését elmondom, mire a tengerész igy szól: „nem kellene mondanom, de a büntetésnek épen azért ne higyjen, mert nagy; egyébaránt nem szokott-e ön dohányozni?“ s szivartartóját elömbe nyujtá.

Nem soká hátunkat mindhárman egy-egy szögletnek vetvén (omnis enim nebulo angulum quaerit) kényelmesen füstölgeténk. E dohányzás vala rám nézve a bokros füstök hattyudala.

Nincs ország a földön, hol gyalázatosabb dohány lenne, mint Francziaországban. Méreg-drága izetlen szivarjai száraztott káposzta-lapuhoz hasonlitnak. Dohánya olly roppant erős, hogy az ember képe pár pipa után főtt rákhoz hasonlit. Nyelvemnek nem csak bőrét lehuzta, de még husát is fölette. A francziák egyenes nyaku pipácskája szabó-gyüszünél nem nagyobb; két vagy három illy pipa-paródiával a franczia egész nap beéri, nem mint mi, kiket a néhai Szuhai, még Mikes Benedek korában igy énekelt meg: „Jaj neked, nagy pipáju, kevés dohányu édes magyar nemzetem!“ Ezért, naponként tornyosuló keserüségeimet nyakamról lerázandó, a füstölgetéssel örökre felhagytam s pipáimat elajándékoztam. — Marseille kerteitől megválván, utunk kopár, köves vidéket hasitott. Egy tölünk nem nagyon távol eső tengeröbölben gyönyörü tüneményt szemléltünk. Ugy tetszett, mintha a viz tetején rubin- és smaragdból alkotott várat láttunk volna libegni. A tengerész állitása szerint, e tájon minden időben láthatni a szép délibábot (mirages) — Kopár vidékünk a legelső franczia falunál, melly figyelmemet nagyon igénybe vette, kedvezőbb alakot öltött. A kisablaku, hegyes tetejü, cseréppel fedett kőházak nincsenek rendben, mint szász és magyar falvaink, de kinézésök jobb, azonban elszórtságukra nézve, mezőségi falvainkhoz nagyon szitnak. Két hold földet egymás mellett ugyanazon maggal bevetve látni, ritkaság; már az egy holdnyin különféle gabnanemek mutatkoznak. Több holdból álló uri birtokot itt hiában keresünk. Egész déli Frankhonban csak egy helyt láttam illyesmit, Toulousenál, *Soult* tábornagyét, s ez is alig állott 25—30 holdnál többől. A gazdag franczia földbirtokosok *Normandiában és Vendéeben* vannak. A hires provenc-ei faolaj hazáját *Aixet* jobbra hagyván, *Arlesbe* értünk. — A vasutállomási vendéglők asztalán mindenféle bornemek, sonkák, s hires arlesi kolbászok, magukat kedveltető tisztasággal valának rendezve; illy franczia izléssel összeállitott büffet látványa valóságos gyönyör.

Arlesből *Nimesnek* mentünk. E negyvenezer lakossal biró város csaknem fele protestans; számos gyára, (piaczán pompás szökőkut van). Innen bájdus vidéken, az asszuszölő hazáján *Lünel és Frontignanon* keresztül Montpellierebe jutottunk. E gyönyörü vidéket jobb felől szép szőlőhegyek környezik, balra pedig a kies tér olaj-, mandola- s más gyümölcsfákkal diszlik. Ez legszebb tája Francziaországnak.

(Vége következik.)

Zemplén vára.

Zemplén, máskép Zemplin, a ránk maradt legrégibb várromok sorába tartozik, annyira, hogy sokan vannak, a kik épittetését épen Attilának tulajdonitják; de faragott kőből és téglából készült falai, a melly épitési anyagokkal a hunok még ismeretlenek voltak, ez állitást megczáfolják, — mig ellenkezőleg a körülte gyakran találtató római hamvvedrek, korsók és érmek *római* eredetéről tesznek bizonyságot. Annyi tudva van, hogy a magyarok, Árpád alatti bejövetelükkor Zemplén várában megállapodván, egy ideig itt mulattak s Zalán követségét is itt fogadták el; a várat pedig az ország fölosztása után a borban, gabnában s érczben gazdag földet megszerezvén, megye székhelylyé tették, mi azonban később Sátoralja-Ujhelyre lőn átruházva.

Nevét — hajdanában Zemlum — *Zem* szótól nyerte, melly tótul *földet* jelent, minthogy mai helyén, a Bodrog és Latorcza összefolyásánál, akkorában kőfallal megerősitett földvár állott, minek nyomai még ma is észrevehetők. Az erősség kerülete jelenleg 323 ölet, falai magassága némelyütt még, a hol legmagasabb, 10 ölet teszen. Benne két templom találtatik, egyik az egyesült óhitüeké, melly nem régen épült; a másik a reformatusoké, még a régi várnak 1628-ban Bethlen Gábor által *megujitott* maradványa, mi ódon külsőjén kivül az egyház falán látható egykoru feliratból is kitetszik. A templom mellett heverő romról mondják, hogy török mecset lett volna; de minthogy nem csak épitésmódja a törökökéhez teljességgel nem hasonlit, hanem azt sem olvassuk, hogy a vár valaha török kézen lett volna, sokkal valószinübb, miszerint a régi erődítménynek bástyája volt. — A templomot környező tér sirkertnek használtatván, ásás alkalmával sokszor akadnak benne római hamvvedrekre, a mi arra mutat, hogy azon földnek régibb időben is hasonló rendeltetése volt. — Kár, hogy az ekképen lelt régiségekből még eddig a nemzeti muzeum birtokába mitsem juttatának.

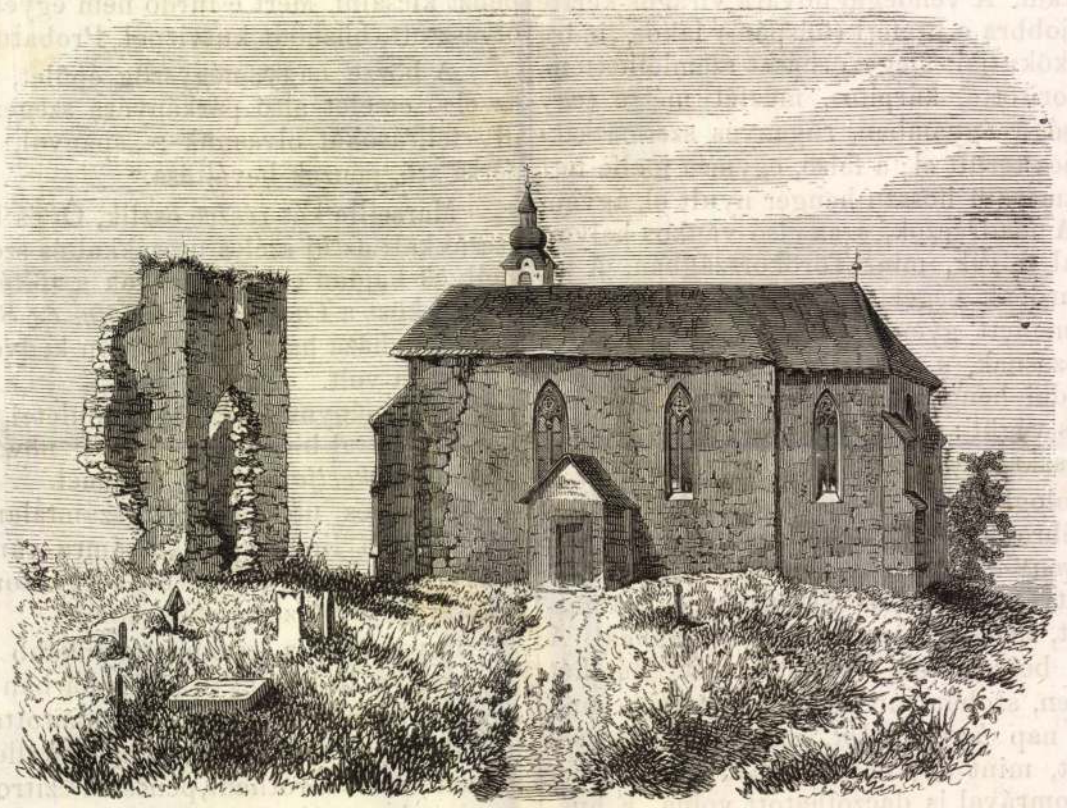

Zemplén vára.

Zemplént, mint ugyanezen megye több erősségét, az 1263-dik éven kezdve Miczbán s örökösei birták; majd 1331-ben a fiskusra szállván, Róbert Károly Drugethnek ajándékozta. — Itt tartotta 1632-ben beigtatási ünnepét Drugeth János a Zemplén vármegyei főispáni székbe. — 1557-ben Perényi Gábor, hatalmas főur, maga számára elfoglalta, de az ellene küldött császári sereg vezére Telekessy Imrének ellentállani képes nem lévén, kénytelen volt a várat ismét odahagyni, — 1685-ban Rákóczy György vette, hasonlóan erőhatalommal, birtokába; de ugyan e tájt kivonulván belőle, pusztulásra hagyta, ugy hogy jelenlegi birtokosai, a leányágról Drugeth-örökös Csáky és Almásy grófok már teljesen lakatlan romjait birják, s most:

Bús-mormolva fut a testvér habu csermely; alatta
Tévedező madarak járnak, s a puszta mezőben
Száguldó lovagot kisérik vizsga szemekkel. *)

Z.

Az északamerikai nép életéből.

(Egy magyar iparos levelei után.)

N. Orange, martius 1-én 1859.

A magyar ember adott szavát, mint a jó bankár utalványait, be szokta váltani. Azért is sietek, hogy legközelebbi levelemben tett igéretemet teljesitsem. De mielőtt ezt tenném, nehány jellemvonást fogok fölmutatni az amerikai népről, s egy pár szokást életéből.

Az amerikai már bölcsőjében minden kötelléktől s pólyázástól szabadon szoktatja kisdedét; alig kezd ez járni, már testgyakorlathoz, illő munkához szoktatja a hajlékony testet, hogy ideje korán szokjék meg minden sanyart, mit talán később kiállani kénytelen lesz. Végezvén pedig iskoláit, a szerint a mire készült, pályát választ; mellyek közől, a többit jelenleg mellőzve, czélom az iparos pályát leirni, mint a melylyel legtöbb érintkezésem van; s mellyet figyelemmel kisérni, leginkább fekszik érdekemben.

14—15 éves korában megy a gyermek a mesterségre, mit leginkább maga választ, 21 éves koráig tartozik mesterénél maradni; ki őt atyai gonddal és ótalommal köteles tanitani és védeni. — Ezen idő alatt a tanuló tar-

*) Kutfő: Szirmay: „Comitatus Zempliniensis.“

Egyházi ötvösművek Zemplén vármegyéből.

Irta: Visegrádi János.

II.

E folyóirat III. évfolyamában már megjelent ismertetésem első része. Az alábbiakban adom annak folytatását.

I. A kistoronyai ref. egyház ötvösművei.

1. Részenként aranyozott ezüstpohár. Felső peremét egy hullámosan vékony és egy vastagabb, liliompártával ékesített, rovátkolt sodrony kereteli. Az edény közepén a két rovátkolt sodrony közötti mezőt stilizált növényindák töltik ki, fenekének peremét pedig két összecsavart sodrony, hornyolatok és liliompárta díszítik. Az edény díszítésében a késői csúcsívek és a korai renaissance díszítő elemei elegyítvék, minélfogva a pohár készítésének idejét a XVI. század elejére tehetjük.

1. ábra. A kistoronyai ref. templom serlege.

Az edényen ötvösjel nincs. Fenekébe a *B* és *A* betük vannak bevésve, amelyek a hagyomány szerint *Borbély Albert* nevének kezdőbetüi, aki az edényt abból az alkalomból adományozta, hogy őt családjával együtt II. Ferdinánd 1631. ápr. 9-én nemessé tette.[1]

Az edény méretei: 14·6 × 11 × 7.2 cm.

Ily tipusú edények nem tartoznak a ritkaságok közé. Ilyennek birtokában van az erdőbényei,[1] a vizsolyi[2] és a zempléni ref. egyház s ilyet birt a mádi ref. templom is.

2. Aranyozott ezüst-serleg. (1. ábra.) Az edény talpának köralakú szegélye diszítetlen. Az e fölé helyezkedő domború karikán öntött hólyagos diszítés, a következő karikaszerű részen pedig domborzatos diszítés van és pedig nyolcz élesen elütő mezőben delfin elől menekülő gyermek, közben növényi mintákkal. E fölé helyezkedik egy erősen kidomborodó karika, amely tizenkét czikkelyre van osztva, mik közül minden negyediken egy-egy maszkaron domborodik ki, míg a közbelső három-három czikkely közül egy-egy növényi mintákkal van diszítve, kettő-kettő ellenben sima felületű. A következő meredek oldalú karikán hat maszkaron emelkedik ki, a közöttük levő teret pedig keretelt ellipszis-alakú kidudorodások töltik ki. E karikára helyezkedő körsávot domborzatos növényi minták borítják be.

A serleg szárának alsó része hat czikkelyből áll, amelyek közül minden másodikat kidomborított akantusz-galy diszít, mig a közbülsők sima felületűek. A középső részen, amelyet a serleg nóduszának tekinthetnénk, három bajuszos és szakállas emberfő domborodik ki és pedig oly erősen, hogy e rész vízszintes átmetszete szabályos háromszögre emlékeztet. A szárnak reczézett lapban végződő felső részét közepütt hornyolatok diszítik. E lapot és a serleg tágabb értelemben vett kuppájának alsó korongszerű részét a szár középső tagjával három fogantyúra emlékeztető fül köti össze, amelyeket egy-egy sasfejjel ékesített volútás minták diszítenek.

A serleg tágabb értelemben vett kuppája két részre osztható: alsóra, amely mintegy a csúcsives kelyhek kosarának a reminiszczen-

[1] A nemesi levél *Borbély György* jelenlegi kistoronyai kurátor birtokában van, tőle hallottam az említett hagyományt is.

[1] E folyóirat III. évf. 21. old.

[2] *Mihalik József:* A vizsolyi pohár. Arch. Ért. 429—431. old. Képe a 431. old.

Mus. és Kod. Ért
1911.

annak, hogy az olyannyira kedves, előkelő és szépséget sugárzó jellemző arczvonások alapján *Csáky Krisztinának* egy 22—24 évvel később készült arczképét felismerni ne lehessen.

Ami végül *Báthory István* arczképét illeti, ennek agnoszkálása semmi nehézséget sem okozhat, mert több olyan képe ismeretes, amelyen a lengyel nemzet e nagy uralkodója természethűen s jellemzetesen van ábrázolva.

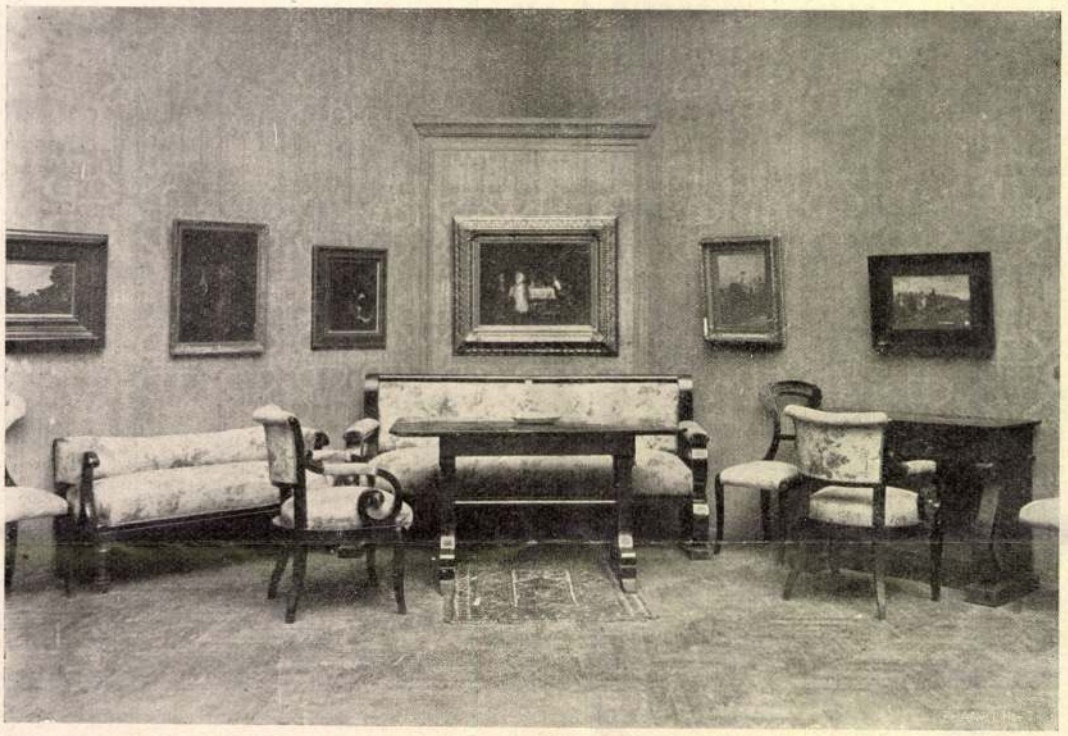

Biedermeyer-stilű berendezés, a Szent-György-czéh aukciójáról.

cziája s ami két lap által határolt két erősen kidudorodó karikákból áll és felsőre, amely valamikor valószinűleg egy csúcsives kehelynek volt a kuppája. A kuppa alsó részének két kidomborodó karikáján a beosztás és a diszítés ugyanolyan, mint a talp harmadik karikáján. A felső részen izléses kidolgozású vésett növénymintás diszítés van. Az ez alatt lévő vésett felírás felvilágosit arról, hogy ki, illetőleg kik voltak az edény adományozói: «*K*(övér) *M*(ihály)[1] *Balasy Ilona adta az Úr vatsorájához 1662. kistornyai eklézsiához.*»

Az edényen ötvösjel nincs. Méretei: 23×9×8·4 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Felirata a belsőrészén: «*E sz*(ent) *szákrámentumi tányér tsináltatott a kistornyai ecclesiahoz. A*(nn)*o 1653*». A külsőn: «*Judice primo Andrea Gál, past*(ore) *Joh*(anne) *Mikolay.*»

A tányéron ötvösjel nincs. Átmérője 15 cm.

II. A magyarsasi ref. egyház ötvösművei.

1. Ezüsttányér a következő felirással: «*Tekintetes Nemzetes Kelecsényi Bernáth János Uram és házastársa Homok Szentiványi Keresztes Zsófia adtak I*(ste)*n dicsőségére az Magyar Jesztrebi Reform*(ata) *Eccl*(esia)*nak Anno 1615*».

A tányéron ötvösjel nincs. Átmérője 21·5 cm.

2. Aranyozott ezüstkehely. Köralakú talpát trébelt növénymintás diszítés borítja. A lapos nóduszból hat dűlény-alakú rotulusz nyúlik ki, mindegyiken domborzatos csúcsives növény-mintás diszítés. A kosár felsőrészén liliompárta van, többi részét öntött növénymintás diszítés borítja. A kuppa a diszítést nélkülözi.

Az edényen sem ötvösjel, sem egyéb felírás nincs. Készítésének az ideje a XV. század vége, vagy a XVI. eleje.

Méretei: 18×10×9 cm.

[1] *Balasy Ilona* férjének *Kövér Mihály*-nak czimerét ott láthatjuk a kistoronyai ref. templom apszisa északi falában a következő felírással: «A néhai nemzetes mihalyi Kövér Mihály czimere, aki amint életében az eklézsiának adakozó patrónusa volt, úgy az ő halála után felesége, nemzetes Balasi Ilona derék költéssel volt ez istenes munkának építésében.»

III. A zempléni ref. egyház ötvösművei.

1. Ezüsttányér a következő vésett felirattal; «*Ex zelo Divino curarunt Petrus Johannes Calmar de Zemplen. A*(nn)*o 1686*».

Átmérője 17·5 cm.

2. Ezüstkehely domborzatos növénymintás diszítéssel. A kuppa felső részén a következő vésett felírás:

I(ekintetes) *N*(emzetes) *Kelepeg János ur*

2. ábra. A liszkai ref. templom serlege.

felesége N(emes) *Hont Miskolczi Anna attuk zemplényi parokiára ez pohárt. Die 10 aprilis, Anno 1714.*»

Méretei: 19×9·5×9 cm.

3. A már említett ezüstpohár. Az edény feneke három tekervényből álló gombra támaszkodik, felső peremét vésett növénymintás diszítés borítja.

Az edényen sem ötvösjel, sem egyéb felírás nincs. A fenekébe egy 1539-es évszámú

lengyel ezüstpénz van beerősítve. Méretei: 11×7·5×7 cm.

IV. A liszkai ref. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüstserleg (2. ábra.) A köralakú talp pereme hornyolatokkal van diszítve. E fölött sima felületű domborulaton a következő vésett felírás:

«AZ ISTEN TISZTELETÉNEK ÉS AZ SACRAMENTOMMAL VALÓ ELESHEZ AJÁNDÉKOZTA CASSAN LAKOZÓ MISKOLCZI GERTNERNÉ TÁNCZOS KATA.»

Folytatólagosan hornyolatokkal diszített karika, majd pedig egy tizenkét keretelt ellipszis-alakú körsáv. Minden negyedik ellipszisen egy-egy női herma élesen domborodik ki.

Az edény szárát öntött diszítés borítja. Az alsó karikaszerű részt növénymintás, a középsőt geometrikus, állati és rácsosmintás elemek ékesítik.

A kehely kuppája három részből áll: az alsó sima felületű, a középső erősen kidomborodó karikán tizenkét keretelt ellipszisalakú

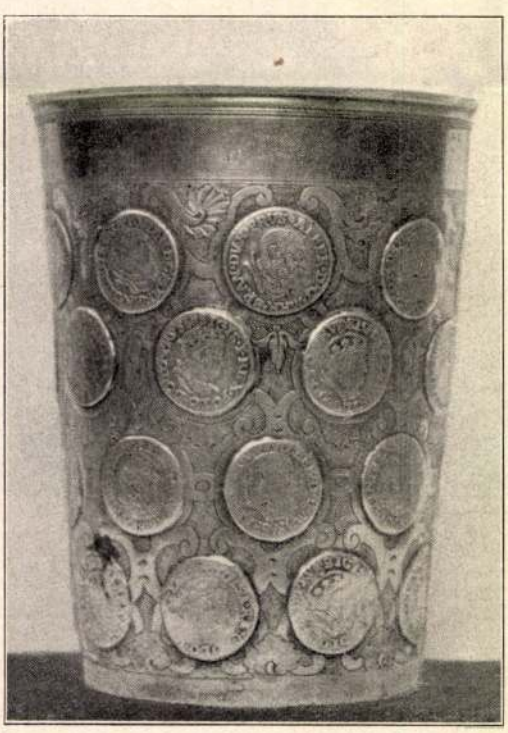

3. ábra. A liszkai ref. templom pénzes pohara.

mező és pedig három-három sima felületű után egy-egy domborzatos emberi mintás diszítésű s végül a felső meredek oldalú karikát keleti izlésű, ügyes kidolgozású vésett növénymintás diszítés borítja.

Az edényen ötvösjel nincs. Kétségkívül egy kettős-serlegnek az alsó részét képezi. Méretei: 21×11×10·6 cm.

2. Ezüstpohár. (3. ábra.) Az edény oldalába harmiczhat XVI. századbeli lengyel és brandenburgi ezüstdénár van beerősítve, a pénzek közötti részeket pedig csigavonal és növénymintás diszítés borítja.

Az edényen sem felírás sem ötvösjel nincs. Méretei: 13×10×7·5 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Vésett felirata: «*Isten dicsőségére az olasz liszkai refor*(mata) *eccl*(esiában) *levő Urnak asztalához csináltatta T*(ekintetes) *liszkai P*(ap) *András úr özvegye Papitz Anna assz*(ony). *Anno Domini 1704. mense sept.*»

A tányér átmérője 17 cm.

V. A tolcsvai ref. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüst fedeles kanna. Ezt az edényt *I. Rákóczi György* adományozta az egyháznak. Az alábbiakban még részletesen lesz róla szó a sátoraljaújhelyi fedeles kannával kapcsolatban.

2. Aranyozott ezüst hólyagos serleg. Az edény felülete diszítetlen. Talpába *S* és *G* betük vannak benyomva. Felírás az edényen nincs. Méretei: 21×12×10·5 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Felirata: «*Georgius Kozma curavit fieri ad sui gloriam Dei et in usum sacrum Ecclesiae Tolcviensis. Anno 1667.*»

A tányér átmérője 18·3 cm.

4. Ezüsttányér. Felirata: «*Lenkei Mártonné csináltatt.. az Ur vaczioraiahoz. 1678*».

A tányér átmérője 20·7 cm.

VI. A tolcsvai róm. kath. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüst paczifikále. (4. ábra.) A nyúlványt festett zomáczok diszítik, mik közül az első a bold. Szüzet, a másik szent Veronikát a kendővel, a harmadik pedig szent Jánost ábrázolja. A kereszt négy sarkába, melyekből fénykévék nyúlnak ki, egy-egy, három felső szárának peremébe pedig öt-öt drágakő-utánzat van befoglalva. A kereszt negyedik szárának végén koponya a két keresztbe helyezett lábszárcsonttal van ábrázolva.

A kereszt nóduszát és talpát öntött növénymintás diszítés borítja. Talpát négy festett zománcz-lap diszíti: az egyik Krisztus levé-

telét a keresztről, a másik sírba tételét, a harmadik a sír lepecsételését, végül a negyedik feltámadását ábrázolja.

A talp alsó részén a következő vésett felírás:

«*Curavit fieri A*(rchidiaconus) *R*(everendus) *D*(ominus) *Georgius Bleskay. Anno 1757. Paravit Johan*(nes) *Szilassy Leutschoviae.*»

A paczifikále 35 cm. magas és 17 cm. széles.

2. Aranyozott ezüstkehely. (5. ábra). Az edény talpát kagyló és növénymintás, a szárát és a nóduszt csigavonalas és rácsos, a kuppa kosarát pedig növénymintás diszítés borítja.

Az edény talpát és kosarát három-három festett zománczlap diszíti. A talp zománczainak képei és feliratai: a kép közepén ószövetségi áldozat, jobb oldalt főpapi süveg, bal oldalt kés és korsó «*Recedant vetera*» felirattal, tengeren úszó kagyló, benne tojás, s felirata: «*Latent res eximiae*; a kép felső részén a Szentlélek galamb képében, az alsó részen stólával összekötött kéve, két tányér, két ámpolna és szőlőfürtök. Felirata: «*Nova sint omnia*». A kosár képei és feliratai: bárány «*In figuris praesignabitur*» felirattal; kicsinyeit etető pelikán «*Ut vitam habeant*» felirattal; végül Jézus az Emauszba menő tanítványok között a kenyeret megszegi s akik ekkor reá ismernek, «*Aperti sunt oculi eorum*» felirattal.

A kehely talpának alsó részén ugyanaz a felírás és évszám van, mint a paczifikalén. Méretei: 24·5×14·5×8·5 cm.

Ugyanilyen Szilassy János által készített kehely és paczifikálé több felsőmagyarországi róm. kath. egyház birtokában van, amelyek közül a tárczai és a varannói egyházakéit bemutatják «A kassai százéves egyházmegye» cz. mű végéhez csatolt képes táblák.

3. Aranyozott ezüst monstranczia, amelyet a fönnebb említett műhöz csatolt képes táblák elsején bemutatva láthatunk. Ez más helyütt már részletesen le van írva,[1] miért is ennek megismétlését itt mellőzzük.

VII. A sátoraljaújhelyi ref. egyház ötvösművei.

1. Aranyozott ezüsttányér. Felirata a belső peremen:

«*Math. 26. Accipite et comedite hoc est corpus meum. And*(reas) *Kallai amoris Christi fe*(cit). *Anno et die 1608.*»

[1] *Szilassy János*, XVII. századi ötvös. Arch. Ért. ú. f. XXVI. kötet, 289—292. old.

Átmérője 18 cmi A tányér alsó részén az ötvösjel egymásra illesztett T és C betük.

2. Fedeles aranyozott ezüstpohár. A karcsú

4. ábra. A tolcsvai r. kath. egyház paczifikáléja.

izléses edénynek csupán nóduszán van maszkaronos és növénymintás domborzatos diszítés. Az edényen sem felírás, sem ötvösjel nincs. A hagyomány szerint a fönnebbi tányérhoz tartoznék. Méretei: 28×9×10 cm.

3. Aranyozott ezüsttányér. Alsó részének peremén a következő vésett felírás:

«*Tsenaltatta N*(emes) *Nemzeles Ungvári János hites társával Kapczi Kata*[1] *asszonnyal istenes indulatyukból az ujhelyi reformata ecclesiahoz Domini Anno 1691.*»

[1] *Kapczi Kata* már mint özvegy 1710-ben föld, rét és egyebek adományozásával mutatta ki ragaszkodását egyházához. *Fejes István*: A sátoraljaújhelyi ev. ref. egyház története 1522—1889. 116. old.

Átmérője: 23 cm.

4. A diszítéseknél aranyozott ezüst taplas pohár. Az edény felső pereme alatt vésett növénymintás diszítés. E diszítés alatt köralakú mezőben a következő vésett felírás: «*Isten dicsőségére atak ez poharat a t*(ekintes) *N*(emzetes) *Ujhelyi reformata egyháznak. Anno D*(omini) *1714. E. U., J. U., T. K., P. S., F. K.*» *Fejes István* említett munkájában a két utóbbi betüpárban *Persi Jánosné* és *Farkas Klára* neveinek kezdőbetüit tétezi fel.[1] Méretei: 19×9×9·5 cm. Ez edénynek mását csináltatta «*A s*(átor)*a*(lja)*ujhelyi N*(emes) *czizmadia czéh*» 1861-ben.

5. Aranyozott ezüstpohár. Az edény öblét növénymintás domborzatos diszítés borítja. Vésett felirata az edény talpán: «*N*(emzetes) *Nikházi Jób részéből adta édes anya N*(emes) *Görgei Judith*[2] *Isten dicsőségére a s*(átoralja) *ujhelyi R*(eformata) *s*(zent) *eccle*(sián)*ak. A*(nno) *1711 D*(ie) *21. aug.*» Az edény talpának szélében *E* ötvösjel. Méretei: 27·5×9·5×9·5 cm. Az edény jelenleg már nem teljes, minthogy róla az egyház egyik a XVIII. század közepéről származó leltárában ezt a feljegyzést találjuk: «*1714. Görgei Judith, mint anya, Nikházi Jób részéből ajándékoz egy aranyos virágos fedeles, emberi-statuával diszített poharat. 1 font és* 1/2 *latos.*»[3] Ennek az edénynek is a mását csináltatta a sátoraljaujhelyi csizmadia czéh 1861-ben.

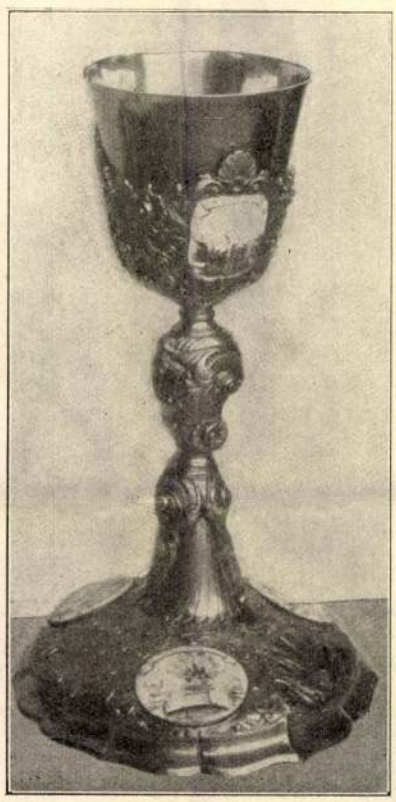

5. ábra. A tolcsvai r. kath. egyház kelyhe.

6. Fedeles aranyozott ezüstkanna (6. ábra.) Ezt az edényt *I. Rákóczi György* adományozta az egyháznak.[4] Ugyanilyen edényt adományozott I. Rákóczi György a mádi ref. egyháznak,[1] s minthogy ezt, a templom tulajdonában volt másik ötvösművel együtt *Mihalik József* már tüzetesen leírta,[2] a jelenleginek részletes leirását itt mellőzzük s csupán az *I. Rákóczi Györgytől* adományozott fedeles kannák felsorolása és némi különbségek feltüntetése után ez egyházi edények készítési idejének és helyének a megállapítására terjeszkedünk ki.

I. Rákóczi Györgytől adományozott fedeles kannának volt birtokában még pár évvel ezelőtt az ónodi ref. egyház is, amely kanna azonban vétel útján *Andrássy Manó* gróf gyüjteményébe, innét pedig a külföldre került.[3] Mint fentebb említettük, ugyanilyen edény birtokában van a tolcsvai ref. egyház is.

I. Rákóczi György a kassai ref. egyháznak szintén adományozott két fedeles kannát,[4] de ezek a föntebbi négy edénynyel nem hozhatók kapcsolatba, mert sem beosztásukban, sem diszítésükben nem egyeznek meg.

[1] U. o. 118. old.

[2] Görgei Judith leánya Nikházi Sára részéből megajándékozta a sárospataki ref. egyházat egy serleggel. E folyóirat III. é. f. 22. old.

[3] Az egész leltárt közli *Fejes István* idézett művének 116—118. old.

[4] Az edény feliratait közli *Fejes István* id. m. 48. old.

[1] Az edényt 1910. jun. havában Link István és Társa wieni régiségkereskedő-czég vette meg az egyháztól 9000 K-ért, kötelezve magát, hogy az edénynek teljes hasonmását fogja elkésziteni az egyház részére, ami meg is történt s ennek elkészülte után a Nemzeti Múzeumnak jogában áll azt az említett összegért visszaváltani. Mindezekről a legnagyobb készséggel értesített Pálóczy József mádi ref. lelkész úr. *V. J.* — A kupa azóta a M. N. Múzeum birtokába került. *Szerk.*

[2] «Régi magyar műkincsek» czím alatt az Arch. Ért. ú. f. XXV. köt. 38—50. old. Ábrája a 48. old.

[3] *Mihalik József* említi fenti közleményében az 50 old. Ezt az edényt képben bemutatta *Myskovszky Viktor*: «Magyarország középkori és renaissance stilusú emlékei» cz. műve XXX. tábláján, «Az ónodi református templom borkannája. XVII-dik század» aláírással.

[4] Az edényeket, két paténával együtt, amelyeket szintén I. *Rákóczy György* adományozott az egyháznak, képben bemutatta *Szilágyi Sándor*: «I. Rákóczi. György» műve 401. old. Feliratait is közli műve végén, de hiányosan.

A kassai egyháznak az edényeket, amint ezt a felírások is igazolják, 1644. márcz. 26-dikán adományozta a fejedelem, tehát felsőmagyarországi hadjárata alatt és pedig Kassa bevétele (márcz. 11.) után, míg amazoknak az adományozása, amint azt alább látni fogjuk, 1637-ben történt.

A négy I. Rákóczi György-féle kanna méretei némi különbségeket mutatnak. A sátoraljaújhelyi ref. egyház birtokában lévő a legnagyobb, mert magassága 35 cm.[1] fenekének átmérője 19 cm., öblének az átmérője pedig 13·3 cm. Ugyanezek a méretek a mádinál 28·5 (illet. 30)× 18×13, s a tolcsvainál 28 (illet 29·5)×16·5× 14·3. Az ónodi egyház egykori fedeles kannájának biztos méreteit nem igen említhetjük fel, mert *Myskovszky* a kép mellett nem említi az arányt. Ha a kép az edényt természetes nagyságban tünteti fel, úgy ez volt a legkisebb, mert méretszámai: 27×14·5×11·5 cm.

6. ábra. A sátoraljaujhelyi ref. egyház Rákóczi-kannája.

Az egykori mádi és a sátoraljaújhelyi fedeles kannákon a feliratok ugyanazok, sőt azok elhelyezése is teljesen megegyezik a két edényen. Ugyanazok a feliratok vannak a tolcsvai fedeles kannán is s csakis annyiban van eltérés, hogy az előbbi két edényen a czímer felett: «*Bibite ex hoc omnes: Matth. XXVI—XXVII.* és a czímer alatt «*Non volentis etc.*» Rákóczi jelmondata van bevésve, míg a tolcsvain ezek más czápázott lapon vannak előállítva. Fontos a tolcsvai edényen az, hogy a czímer felirata után oda van vésve az 1637 évszám, vagyis, hogy az edény adományozása ebben az évben történt. A néhai ónodi fedeles kannán, a kép szerint, csupán a «*Bibite ex hoc omnes*» felirás lett volna.

Az edényeken az öntött diszítés háttérbe szorul a domborzatos diszítéssel szemben s azokon — az ónoditól eltekintve — a diszítés, a beosztás és a minták majdnem teljesen megegyeznek, ellenben az ónodinak a diszítése amazokéitól némileg eltér.

A sátoraljaújhelyi ref. egyház fedeles kannájának a multjára vonatkozólag értékes adatokra találtam *Tolnai István* sárospataki ref. lelkésznek I. Rákóczi Györgyhöz intézett egyik levelében,[1] amelynek jelenleg érdeklő része a következő: «*Az melly kannat keges uram az Ujhelyiek sz*(ent) *gyülekezetinek ajánlottunk vala az Nagod neueuel, nem uehetni semmi hasznat: Mert talam öt helyenis csurog. Ide Patakra hozzam hoztac, az ötvössel meg lattatam, ha konnyen valo igazitás lehetneje benne, de azt mongia hogy ha fodozni kezdic meg kel melegiteni es az aranyban nem sok marad meg, ez igen karos uolna. Hanem en ugy tudom keges Uram, hogy azokat az kannakat fezetesert csinálták az Kolozsvári ötuösöc, tuggiac ki mit csinalt közülöc. Azert Flystik*[2] *uram kezehez kellene talam küldeni, hogy ugian azon ötuös eppitene meg az ki csinalta. De mindazon altal ahoz tartom magamat az mit parancsol Nagod felöle*».[3]

[1] De a magasságból le kell számítanunk 1·5 cm.-t, illetőleg a mádi és a tarczali ref. egyház kannáinak magasságához ezt hozzá kell adnunk, mert a két utóbbinak fedelén a rózsa hiányzik.

[1] A levél az «Országos Levéltár»-ban I. Rákóczi Györgynek 1637. évről szóló levelei között az «I. Rákóczi György levelezései idegenekkel» jelzésű csomó 49. darabja.

[2] Valószinűleg az ötvösök czéhmesterének a neve.

[3] *Tolnai István* e levelét a «Prot. egyházi és iskolai lap» 1875. 973. oldalán kiadott szöveg kivonatolásával az Arch. Értesítő 1884. 221. oldalán már közölte *Ballagi Aladár*. A szövegben előforduló *Flystik* nem lehet más, mint *Felstich* (Filstich) Lőrincz kolozsvári ötvösmester; ugyanaz, aki 1633.

E levélrészletből, valamint *Tolnay István*nak I. Rákóczi Györgyhöz intézett egyéb leveleiből azt olvashatjuk ki, hogy Tolnai a fejedelemnek bizalmas embere, vallási és egyházi dolgokban tanácsadója és Magyarországon a fejedelem egyházi jellegű intézkedéseinek végrehajtója volt. A fejedelem sajátkezű bejegyzésével ellátott «Öreg Graduale»-kat ő osztotta szét a tekintélyesebb egyházak között s a hiányzó részeket is ő küldözte szét.

De *I. Rákóczi György* egyszersmind azáltal is kimutatta egyházához való ragaszkodását, hogy több egyházat is megajándékozott szent edényekkel, amelyeknek szétosztásánál — amint azt a fönti levélrészből is kiolvashatjuk — ismét Tolnainak volt a főszerepe.

A kannákat tehát a kolozsvári ötvösczéh tagjai készítették, de az edények diszítésében mutatkozó némi eltérések arra utalnak, hogy az edények nem készültek egy mester műhelyében. Az adományozás és a készítés idejének megállapításához két adat áll rendelkezésünkre: az egyik a tolcsvai edényen a czímer köriratának 1637 évszáma, a másik Tolnai István levelének kelte (1637. jún. 9.) Azt kell tehát feltételeznünk, hogy az edények készítése és adományozása 1637-ben történt. S valószinűnek kell tartanunk azt is, hogy hazánk északkeleti részén és Erdélyben a ref. egyházak birtokában még lappanghat nehány példánya ezeknek az úgy mű- mint kultúrtörténelmi szempontból értékes ereklyéknek.

*

Felemlítésre méltó még egy nem fémből készült egyházi edény is t. i. a mádi ref. egyház ónmázas fajánszkorsója, amelyre vonatkozólag «A mádi N(eme)s R(e)f(orma)ta sz(ent) ekklesia ingó és ingatlan vagyonainak conscriptiojá»-ban a következő érdekes feljegyzést találjuk: «9. *Vagyon egy régi, csorba, drótos új keresztyén kanta mellyben az Ur asztalához való bor hordatik, virágokkal egészben betarkázva. Mészáros czimerrel tudnillik egy bárddal egy késsel két vagdalóval egy aczéllal; mellyen ezen inscriptio vagyon régi irás szerint: Betsüle'es Miszáros Cibinek korsója Tata-Vára kerül; Uram aldy megh az te javaiddal bennünket. Is az te Igatságot maradion kezlönk. Mesmiev (azaz mestermű). Mészáros János. Anno 1674.*»

Az edény alapszine fehér. Diszítő szinei: sárga, kék és zöld. A virágok közül a leggyakoribb a tulipán és a nárcsisz. Magassága 33, szélessége 28 cm.[1]

decz. 19-én negyedmagával: *Hunyadi András*-sal, *Werner Mátyás*-sal és *Brózer István*-nal, becslőmesterként szerepel öreg *Rákóczi György* gyulafehérvári tárháza kincseinek felmérésénél. (Arch. Ért. u. ott.) Miután *Rákóczi György* e kolozsvári ötvösökben nagyon megbizott, igen valószinű, hogy ezek sorában kell keresnünk azokat, akik a fejedelem által a távoli «tizenhárom vármegye» részére szánt ötvösműveket készitették. *Brózer István* a kolozsvári ref. egyház tulajdonában lévő nagybecsű aranyserleg mestere. A serleg I. *Rákóczi György* ajándéka révén került a megnevezett egyház birtokába. Mesterét a folyóirat szerkesztője fejtette meg. (Arch. Ért. 1896. 340. l.) *Szerk.*

[1] E czéhkorsót e folyóirat szerkesztője mutatta be elsőnek a nyilvánosságnak az 1903. évi kassai Rákóczi ereklye-kiállításon. (*Mihalik J.*: A kassai Rákóczi ereklyekiállítás lajstroma. Kassa, 1903, I-sö terem 68. szám.) Az edény zavaros, rossz magyarsággal szerkesztett s hibás feliratából az értelmet akkor nem lehetett kibetüzni. Most ezt megfejti a mádi egyház fentebb közölt conscriptója, a melyből még azt is megtudjuk, hogy a czéhkorsó *habáner* — «újkeresztyén» — fazekasmesternek remekbe készült munkája. *Szerk.*

ZEMPLÉNI CIFRA SZŐTTESEK

A magyar nép szövés-fonás tudományának gyökerei igen messzi történelmi multba nyúlnak vissza a bizonyító leletek tanusága szerint.

Írásos feljegyzések szőttestermékekről bőven akadnak a régi inventárok, végrendeletek, periratok közt, ahonnan pontosan megtudhatjuk milyen színű és számú cifrán szőttes lepedőket, keszkenőket, cihákat, ágyfűtülvalókat stb.-t hagyományoztak az utódokra, vagy a férjhezmenendő leányzókra. De ez csak szín- és számbeli adat, s annak kétségtelen bizonysága, hogy rendszeres szövést folytattak, s házuk táján sok minden használatos darabot ékesítettek szőttesdísszel.

Mustrák csak sokkal későbbi időkből maradtak ránk, (középkori takácscéhek munkáiból: Barin, Lőcse.)

Szövés-fonás országszerte dívik ma is nálunk, a Felvidéken éppúgy, mint Dunántúlon, Erdélyben, vagy a Délvidéken.

A szövőszék berendezése jóformán alig mutat valami kis eltérést, a szövésminták azonban vidékek szerint ugyancsak változók.

Tekintettel a szövésmód kötött voltára, a mintázat leegyszerűsített; a motiválás nem lehet olyan csapongó, mint más fonalas munkáknál. A szálak kötési módja nem engedi meg a könnyed rajzot, úgyhogy a motívumok csak erős stilizálással jöhetnek létre.

Leggyakoribbak a zsávolyos díszítésű szőttesek: ezek elkészíthetők a legkezdetlegesebb szövéstechnikai ismeretekkel is. De geometrikus mintáik is fejlett rajzúak úgyannyira, hogy színük-fonákuk egyaránt jó rajzot mutat.

Különösen a Felvidék szövéskultúrája — itt is leginkább Zemplén megyéé — tekinthet vissza nagy multra. Itt élt a legtöbb takács; voltak falvak, ahol úgy az asszonynép, mint a férfiak szinte mind szövéssel foglalkoztak s takácstudományuk messzeföldön híres volt.

Gyönyörű, változatos csíkozásokkal díszítik az abroszokat, kendőket, ágyneműt, cifra lepedőt, szakajtó-ruhát, köténYt, törülközőt. Szebbnél-szebb ősi minták sorát találjuk közép- és felső Zemplénben. Mustrás szövésű abroszaik, „surcaik" óriási változatban vannak. Az abroszokon 8—12 különféle csíkminta nem is ritkaság. Két szélből összeróttak. (65 cm átlagszélesség.) A fehér, síma vászonszövés alig villan ki a gazdag vörös, — itt-ott kék csíkkal élénkített mustrából.

Itt-ott keskeny gyapjúszálas beszövött csíkot is találunk (89. old.), de gyakori a madárfigurák (92. old.) meg az összefogódzó emberalakok sora is.

Érdekesek a cigándi és vajdácskai „surcok". Bevett népszokás arrafelé, hogy a lakodalomba meghívott minden vendég kap egy magukszőtte „surcot" emlékbe úgy, hogy a 60—70 meghívott ellátása egészen tekintélyes szövés-előkészületet jelent a menyasszonyos háznál s a kelengyekészítéssel egyidejűleg intézett fontos esemény. Úgy is invitálják az atyafiságot, hogy „gyüjjék ám, lelkem, szép cifra surcot kapnak..."

Négy-öt sor különböző csíkbeszövés van rajta galambos (amit „bubusnak" hívnak), ágas-virágos, korsós, gallyas, rúzsás, madáros, szarvasos mintával. Utóbbi erdőhorvátii, névvel ellátott minta: ritka különlegessége a primitív stilizálásnak.

A közölt képeken látható abroszok közép Zemplénben készültek, Klazány, Hrabóc, Pósa, Rákóc falukban.

Némelyik egészen ritkaságszámba menő darab, egy-egy csík szinte szőnyegszerű hatással igen fejlett szövéstechnikára vall.

Sajnos, az utolsó 20 esztendő lenyomorító tendenciáját ezek a népi kincseink sem kerülték ki; sokfelé elhagyták asszonyaink a szövést a silány gyári „ceig"-ért, úgyhogy anyagában, mintájában is nemes, szép zempléni szőttes kevés van ma már.

GRYNAEUSNÉ PAPP EMILIA

• INNEN-ONNAN •

E SZÁMUNKHOZ MELLÉKELT SZÜRT MINTALAPOK:

I. Eredeti régi matyó párna minta. Készíthető nyersvászon alapon piros és fekete 8-számú gyöngyfonállal.

II. Sárközi csík. Keskeny mintájánál fogva, igen sok felület díszítésére alkalmas. Felhasználhatjuk ruhadísznek, terítő díszítésére stb. Az anyag vastagságának megfelelően hímezhetjük Mez Meridián (mouline) vagy Mez Kameza fonállal.

III. Nyitramegyei vagdalásos minta. Tervezte: Dr. Újváriné dr. Kerékgyártó Adrienne tanár. Felhasználható szekrénycsíknak.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: vitéz Spolarich László. 31.730. — Kir. Magy. Egyetemi Nyomda. (F.: Thiering R.)

Munkálati 1939.

Zemplénmegyei szőttesek egyes csíkjainak pontos mintái. Grynaeusné Papp Emília rajza.

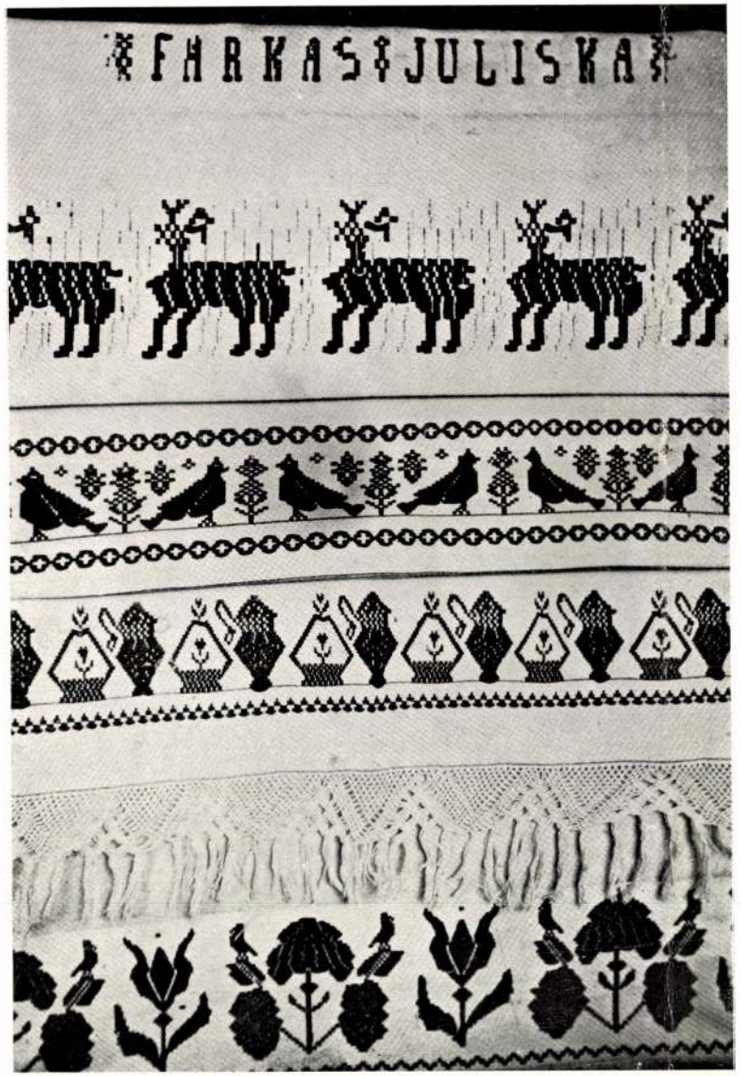

Zemplénmegyei cifra szőttesek. Klazányi és rákóci abroszok. (Színük borvörös.) Grynaeusné Papp Emilia gyüjtése és fényképei. — Bunte Webereien aus dem Komitate Zemplén. Tischtücher aus Klazány und Rákóc. (Weinrot-farbig.) Sammlung und Aufnahmen von Frau Emilie Papp-Grynaeus. — Motley woven fabrics from the County of Zemplén. Table-covers (wine-red colour). From Klazány and Rákóc. Collected and photographed by Mrs Emily Papp-Grynaeus.

Zemplénmegyei cifra szőttesek. Klazányi, hrabóci, pósai és rákóci abroszok. Grynaeusné Papp Emilia gyüjtése és felvétele. — Bunte Webereien aus dem Komitate Zemplén. Tischtücher aus Klazány, Hrabóc, Pósa und Rákóc. Sammlung und Aufnahmen von Frau Emilie Papp-Grynaeus. — Motley woven fabrics from the County of Zemplén. Collected and photographed by Mrs Emily Papp-Grynaeus.

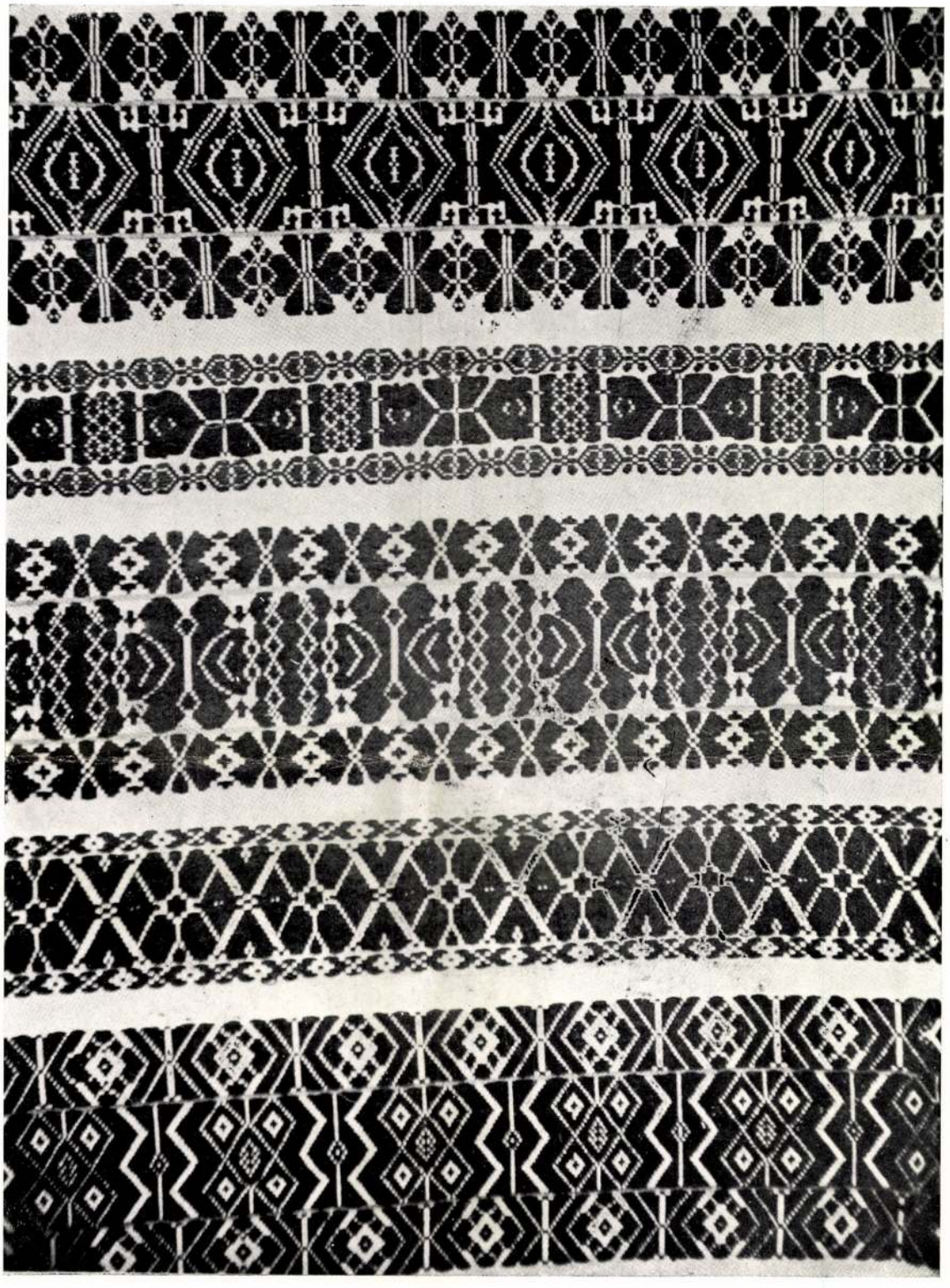

Zemplénmegyei cifra szöttesek. Erdőhorváti. cigándi, lánai és semlyéni „surcok". (Egyszínű piros beszövéssel.) Grynaeusné Papp Emilia gyüjtése és felvétele. — Bunte Webereien aus dem Komitate Zemplén. „Schurze" aus Erdőhorvát, Cigánd, Lána und Semlyén. (Mit einfarbigem rotem Einschuss.) Sammlung und photographische Aufnahmen von Frau Emilie Papp-Grynaeus. — Motley woven fabrics from the County of Zemplén. „Pinafores" from Erdőhorvát, Cigánd, Lána and Semlyén. (Shot with one-coloured red wool.) Collected and photographed by Mrs Emily Papp-Grynaeus.

Zemplénmegyei
cifra szőttesek

Zemplénmegyei cifra szőttesek. Klazányi, brabóci, pósai és rákóci abroszok. Grynaeusné Papp Emilia gyüjtése és fényképei. — Bunte Webereien aus dem Komitate Zemplén. Tischtücher aus Klazány, Hrabóc, Pósa und Rákóc. Sammlung und Photographien von Frau Emilie Pap-Grynaeus. — Motley woven fabrics from the County of Zemplén. Table-covers from Klazány, Hrabóc, Pósa and Rákóc. Collected and photographed by Mrs Emily Papp-Grynaeus.

Zemplén vára

Zemplén vm.
felszabadult
Dienes Adorján

Regélő romok.
Rozsnyó 1940.
93. l.

Zemplén vármegye

Műemlékei

Visegrádi János: Zemplén vármegye déli részének műemlékei

8c, 0K, 36L, Sátoraljaujhely, 1906.

Zemplén megyei ötvösmüvek

Visegrádi János: Egyházi ötvösmüvek Zemplén vármegyéből III. közl.

VI. 26–31.

Muz. és Kot. Ért

hogy értelme világosabb, hogyha a tordai súly föliratának útmutatója szerint ex(actum) helyett exa(minatum)ot olvasunk ; akkor a fölirat azt jelenti, hogy e (bronz) burokba foglalt súlyt a sisciai császári pénzverde kincstárában vizsgálták meg.

Hoffer Sándor czikkében a travnyiki kerületben talált emlékekről (242—259.) néhány érdekes tárgyról értekezik. Putićevoban jó föntartású antik sisakot leltek (250.) és találtak ismeretlen helyen néhány «meroving» ízlésű ékszert (257., 258.).

Dr. Truhelka bosnyák síremlékek föliratait fejti meg (276—304), utolsó az értekezések sorozatában Franič történeti rajza a Balkánfélsziget politikai állapotairól a XIII. század kezdetén (304—337.).

A kötetnek szorosabban reánk tartozó első részét érdekesebb emlékekről szóló rövid hírek és irodalmi ismertetések fejezik be. *a.*

ADALÉKOK ZEMPLEN-VÁRMEGYE TÖRTÉNETEHEZ czimen szerkeszt Dongó Gyárfás Géza Sátoralja-Ujhelyen megjelenő havi folyóiratot, mely mindenkép méltó a közönség pártfogására és kivánatos volna, vajha minden megyében akadna buzgó szerkesztő, a ki ily folyóiratban gyüjtené össze az illető megye multjáról fenmaradt adatokat. Az 1898-ik év 1. füzetével megindul az élénken szerkesztett folyóirat negyedik évfolyama. A füzetet megnyitja Zombori Bedő levele az 1869. évi szent-istván-baksai régészeti ásatásról. Ez ásatásról folyóiratunk 1869. évi folyamában (146., 225., 308. ll.) és 1870. évi II. kötetében van szó. (II. 60., 254).

Kossúth János a sátorhegyi vár kérdését tárgyalja és Kiss István egy kép kiséretében Zemplén váráról értekezik. Szerkesztő a b.-vécsi magyar honfoglaláskori temetőről közöl rövid hírt és az orsz. régészeti társulat figyelmébe ajánlja a lelőhelytől délkeleti irányban húzódó dombokat, melyekről azt véli, hogy szintén ősi sírokat tartalmaznak. Dókus Gyula régiséggyüjteménye Kenderszerről és a terebesi homokról gyarapodott őskori leletekkel. *y.*

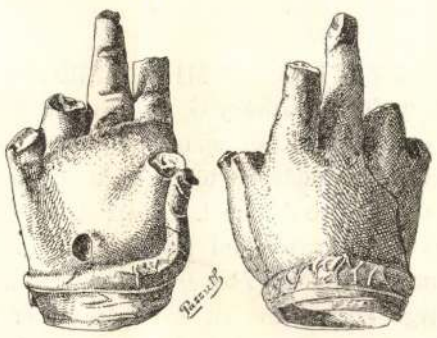

ANTIK VOTIVKEZECSKE BRONZBÓL ; RAVAZDRÓL
A GYŐRI MÚZEUMBAN $^{2}/_{3}$ R.

MÚZEUMOK. TÁRSULATOK.

Az ORSZÁGOS RÉGÉSZETI S EMBERTANI TÁRSULAT folyó évi deczember hó 28-án d. u. 5 órakor a M. Tud. Akadémia heti üléstermében tartotta az 1897-ik évben utolsó ülését.

Jelen voltak Forster Gyula elnöklete alatt dr. Boncz Ödön, Gohl Ödön, dr. Hampel József, Halaváts Gyula, dr. Kammerer Ernő, Kunvári Fülöp, Récsey Viktor, dr. Réthy László, Szumrák Pál, Vásárhelyi Géza, ig. vál. tagok. Dr. Pauler Gyula, Békeffy Remig és öt más hallgató.

Elnök az ülést megnyitván *Bartalos Gyula* tartotta meg érdekes előadását az «Avar sánczok» maradványairól a «Csörsz» és «Ördög» árkokban.

A kérdéshez hozzá szólottak Nagy Géza, Hampel József és Halaváts Gyula is.

Ezután *Nagy Géza* mutatta be a Lech mezején talált ezüst sisak fényképeit, a melyet magyarnak tartottak. Az analogiák rajzainak bemutatásával konstatálja, hogy az nem ősmagyar, hanem a halstatti kor emlékei közé tartozik.

Titkár jelentése folyamán a társulat tagjai sorába megválasztattak *Klein István* magy. kir. honvéd-alezredes és dr. *Puky József* oszt. tanácsos budapesti lakosok.

Végül a pénztárnok deczember havi kimutatása olvastatván föl, az tudomásul vétetett. Elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére Nagy Géza és Gohl Ödön választmányi tagokat kérvén föl, az ülés véget ért.

Dr. Szendrei János,
titkár.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUMI RÉGISÉGTÁR GYARAPODASA az 1897-ik év utolsó negyedében. Cziráky Gyula segédlelkész a *bogojevai* (Bács m.) őstelepen lelt kő- és cseréprégiségeket ajándékozott a m. nemzeti múzeumnak. Egy *aradmegyei* gyűjteményt, melyben több érdekes őskori lelet van, vétel útján egészében szereztünk meg, áll 50 darabból. *Domahidáról* (Szatmár m.) származik egy bronzlelet, melyet a m. kir. földtani intézet volt szíves a m. nemzeti múzeum számára megmenteni. Állítólag *Podheringról* (Bereg m.) való egy bronzkard töredéke; vétel. *Isaszegh* környékén lelt két szárnyas bronzvésőt és egy sarlót szereztünk. *Hernádfán* (Baranya m.) lelt alaktalan őskori bronzrögöket szintén vétel útján szereztünk. Állítólag *Nagyvárad* vidékéről való egy őskori bronzkard töredéke; vétel. Hivatalos úton megváltottunk három egész és egy fél arany karpereczet, mely *Izsán* (Komárom m.) került szinre. Löfkovits Arthur debreczeni ötvös szives közbenjárásával megválthattunk két arany karpereczet, melyet a

Templén vára

Anonymus szerint
már a magyarok
bejövetelekor
állott

Bárczay

578. l.

Pápa h. n. VII. 202

18. §.

A szakbizottság teendői:

a) a Tanácsnak új gyüjtemények létesítése s a meglevők fejlesztése ügyében javaslatokat készít;

b) a Tanács elnöke által javaslattételre hozzája utasított beadványokat tárgyalja s azokról véleményét a Tanács elé terjeszti;

c) a gyüjtemények érdekeit szolgáló társadalmi tevékenység kifejtése czéljából szükséges kiküldetések tárgyában a Tanácsnak javaslatot tesz;

d) a külföldi rokonintézmények tanulmányozására szakemberek kiküldetését javaslatba hozza s a tanulmányutak eredményeiről beérkező utijelentéseket tárgyalja;

e) a gyüjtemények állami segélyezése és gyarapítása tárgyában a Tanácshoz s onnét a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter elé terjesztendő javaslatokat előkészíti;

f) a Tanács közvetlen rendelkezésére álló segélyezési javadalom fölhasználása és az abból vásárolt, valamint a Tanácshoz a közgyüjtemények részére bárminő

Zemplén vára

(Hrad Zemplín)

Keppel

Janota III.
288 – 290. l

Zemplényi Mitrovics Viktor

Szerepelt. az V. balatoni kiállításon.

NM. 1933. V. 9

Zempléni Mitrovics Miklós

Szerepelt az V. balatoni kiállításon.

PK. 1933. V. 7.

M.D.K.

Zempléni

"Bucsusai egyike a müvész erőteljes plein-air tanulmányainak"-irja Lázár Béla: "Téli tárlat" ról szóló cikkében.

Magyar Salon, Bp. 19o1. febr.
982-994. lap

Zemplényi Mitrovics Viktor MDK

Balaton I-IV.
Balaton uszályokkal

Balatoni Társaság V. kiállitás
Nemzeti Szalon 1933. május

MDK

Zemplényi-Mitrovics Viktor

Neogrády László festőművész feljelentésére rendőri nyomozás indult Zemplényi ellen, aki műtermében több festőművész képét lemasolta és azt értékesitette. Zemplényi azzal védekezett, hogy a masolatokat nem látta el a művészek szignójabal, tehat hamisitast nem követett el.

Cikk: Történet-e képhamisitas a volt rendőrtiszt képzőművészeti szalónjaban?

Az Est, 1937. jun. 25. 14.l.

Zempléni Mitrovics
Viktor

festő Műcsarnok
1933. nemz. képzőm. kiáll
668.

Zempléni M. Viktor

festő Budapest.

Rákóczi rodostói lakóházáról készített metszetét ajánlotta vételre a Déri Múzeumnak.

Évk Déri. 1935. 46. l.

3.

4.

Zemplényi M. Viktor

pestö, Király u. 106.

1934. nemz. bajnok kiáll.
186, 317

Velenczei

89. ~~[illegible]~~ festő A ~~[illegible]~~ XVI. szárad~~[illegible]~~

Mária a g

Az

~~jobbra~~ felv

~~és nézi~~. A

virágok v

~~be~~csavar

van ~~bebur~~

~~[illegible]~~ sz

jobbra heg

vivő férfi be

égbolt felh

Fr

Py

28

Zempléni M. Viktor

festő

Műcs. kiáll. 1934 tól
Pipics 122. l.

Kartal orvos

Tartozás P 2.6

Zemplényi Mitrovics Viktor

Pesti Napló

1937 június 25

Szenvedélyes festménymásolás?

Rendőri nyomozás indult, miért készített két festőművész rengeteg képmásolatot

(Saját tudósítónktól.) Napok óta festményeket szállítanak a főkapitányság bűnügyi osztályára. A képek dr. *Tartsányi-Schreiber* Dániel rendőrkapitány szobájába kerültek a Király ucca 106. számú házban lévő Szépművészeti Szalónból. Ez a helyiség *Mitrovics* Viktor nyugalmazott rendőrfelügyelő tulajdona. Mitrovics *ismert festő* is *Zemplényi M. Viktor* néven. A rendőrségre szállított festményekre több festőművész hívta fel a főkapitányság figyelmét, mert a piktorok megállapították, hogy a Képzőművészeti Szalónban őrzött képek tulajdonképpen *az ő festményeiknek másolatai*. Nem tudták, hogy *miért volt szükség a képek lemásolására* s ezért kértek rendőri nyomozást.

A rendőrségen dr. *Hegyi* Sándor rendőrfőtanácsos rendőrtisztjeivel és detektívjeivel kezdte meg a munkát. Megállapították, hogy *Mitrovics Metykó* Gyula festőművésszel együtt az utóbbi időben *Komáromi-Kacz* Endre, *Neogrády* László, *Rajnerné Istvánffy* Gabriella,

solta. Több festményről *több másolatot is készítettek.* A rendőrségre beidézték Mitrovicsot és Nürnberg ucca 20. számú házban ievő lakásáról Metykót is, hogy megkérdezzék tőlük: *mi szükség volt a festmények lemásolására.* A két festőművész elmondotta, hogy *csak passzióból másolták a képeket, bűnös szándék nem vezette őket, eszük ágában sem volt a másolatokat értékesíteni. A másolatok egyébként olyan kitűnőek, hogy még az eredeti képeket készítő piktorok is csak hosszas töprengés után állapították meg, hogy ők festették-e, vagy pedig Mitrovicsék.* A rendőri nyomozás megállapította, hogy a két festőművész vidéken — így Sarkadon, Berettyóújfalun, Derecskén, Gyulán és Békéscsabán — képzőművészeti kiállításokat rendezett. Ezekre a kiállításokra kérték el a festőművészektől festményeiket, hogy a vidéki városokban értékesítsék. A rendőrség most széleskörű nyomozást indított, hogy megállapítsák: *kik azok, akik Mitrovicséktól festményeket vásároltak.* Érthetetlennek tartják ugyanis ezt a másoló szenvedélyt, mivel a festőművészek boldogan adták át nekik eredeti képeiket eladásra. Ha jelentkeznének a festmények tulajdonosai, csak akkor lehetne tiszta képet alkotni a szenvedélyes másolás hátteréről. A festményeket hamisaknak kijelenteni sem lehet, mert a rendőrség által lefoglalt képekről a *szignálás* — a festőművészek aláírása — *hiányzik.*

yancsak összel, a közgyűléssel

us 23.

Az Elnök

Zemplén M. Viktor

festő

láod

E-G II 625 l

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

MAGYAR HIRLAP

6 FILLÉR

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 HÓNAPRA..... P 1.80
NEGYEDÉVRE .. P 5.40

BUDAPEST, PÉNTEK, 1937. JÚNIUS 25. XLVIII. ÉVF. 142. SZÁM

BLUMÉK ÖRÖKE

Magam is rossz néven veszem magamtól, hogy egy óra tengeri fürdő és egy óra Tintoretto után, a Canale Grande mellett, a Pesaro-palota kávéház-félének berendezett udvarában, egy parányi csésze remek erős fekete mellett ülve, semmi sem kívánkozik ki belőlem olyan sürgősen, mint néhány Budapestnek szóló megjegyzés párizsi eseményekről; nem olyan üdítőekről, mint a tenger vize, nem olyan elbájolóakról, mint a Tintoretto alakjai, nem olyan töményekről, mint a *caffé espresso,* csak nyomasztóakról, hígakról és életbevágóakról, mint amilyen a politika, mindenütt a világon... Szégyen talán, hogy ennyire eltompultunk, legalább politikai izgalmunkhoz viszonyítva, a szem, a fül, az íny, a tapintás minden öröme iránt, általában minden magánemberi ténykedés iránt, melynek szabadsága s minél több ember számára hozzáférhető volta lehet csak minden értelmes politika egyetlen célja — szégyen, mondom, hogy ennyire *közületi tényekké* váltunk, de még szégyelnivalóbb volna, ha nem váltunk volna azzá ez utóbbi esztendőkben, amikor a dolgok úgy fordultak, hogy a közélet még a magánéletben is fontosabb minden egyébnél s amikor valóra vált, amit a Nagy Napoleon saját koráról csak a világhódítókra jellemző aforizma-gyártó szenvedély hetyke túlzásával állapíthatott meg, hogy „ma a politika a Gondviselés"...

*

A kiállításra jövet a vaporettón olvastam a Blum-kormány bukásának hírét, s a fentnevezett Gondviselés úgy akarta, hogy éppen a *Figaro* című jobboldali lapban olvassam, ebben a nagymultú, előkelő és sok közönséges közéleti kalandor beletörleszkedését megért ujságban, mely valamikor, rojalista és konzervatív létére, a Dreyfus igazságának első szószólói közé tartozott, Maupassant-tól közölt tárcákat, majd a magyarfaló, fasisztikus és napoleonid becsvágytól hevített Coty illatszergyáros szócsöve volt, ma pedig a jó ég tudja, kié, de nemrég arról beszéltek, hogy a francia Lenin-jelöltből francia Hitler-jelöltté vedlett Doriot készül azt megvásárolni. A vásárból nem lett semmi, mert Doriot-tól, sorozatos kudarcai után, sürgősen eltávolodtak a nemzetközi nagytőkés tekintélyek, kik az efajta „nemzeti szocialista" vállalkozást pénzelni szokták, de mégis üdítően hat, akárcsak a tenger, Tintoretto és az olasz fekete, hogy éppen ennek a lapnak a Blum-kormány bukásáról beszámoló példányában olvashatok tudósítást Doriotnak saját kerületében, Saint-Denis-ben történt bukásáról is. „Saint-Denis volt eddig az utolsó vár, amely a bolsevizmus áradatát feltartóztatta" — hirdeti keserűen, panaszosan és kihívóan Doriot, egy exleninjelölt vérmes antibolsevizmusával hívva a „Szabadság arcvonalá"-nak támogatói sorába a francia népet, mely az ő parancsuralmi „szabadság"-áról annyira nem akar tudni, hogy még régi kerületében, egész országos mozgalma kiinduló pontján is visszavonulásra kényszerítette őt.

★

Mit írhatnak most otthon a Blum-kormány bukásáról? — kérdi a vaporettón, a csipkés homlokzatú házak közt hajózva, a javíthatatlan közületi lény. Mit írhatnak nevezetesen azok, kik, amióta a „Blum Leó" kormánya megalakult, egyebet sem írnak, csak azt, hogy meg fog bukni? Túlzottan nagy képzelőerő nélkül is kitalálhatjuk, hogy mit írnak most. Azt, hogy „úgy-e megmondtuk...?" Valóban megmondták, amit mindenki tud, hogy a kormányok nem örökéletűek, kivált nem Franciaországban, mely az utóbbi évtizedekben legnyugodtabban buktatta nyakra-főre a kormányokat, attól a demokratikus „rögeszmétől" hajtva, hogy a kormányzatok uralmának folytonossága kisebb érdek, mint az alkotmány és a népakarat érvényesülésének folytonossága. Blum a maga néparcvonalas kormányának egyéves fordulójával már a legtovább kormányzott miniszterelnökök sorába emelkedett; ha most új s esetleg mérsékeltebb kormány lép az övének helyébe, az ugyanolyan kevéssé jelenti a jobboldali parancsuralom kezdetét, ahogy az ő kormányzása, minden rémületkeltő hír ellenére, nem jelentett „Kerenszki-féle átmenetet" a bolsevizmus felé. „A hatalom átvételének tökéletesen abban a szellemben kell lefolynia, amelyet a köztársasági törvények előírnak"— mondta a lelépő miniszterelnök méltóságteljes búcsúszózatában s nem is vitás, hogy *ha* egyáltalában erőpróbának számítana Franciaországban egy kormányválság, ezt a próbát a demokratikus köztársaság fényesen fogja megállni. Nemcsak, mert a kamara és az ország erősen baloldali többsége amúgy sem enged élesebb elkanyarodást az eddigi kormányzattól, hanem mert ha Franciaország jobbfelé fordulna is, amire parlamentáris berendezkedése minden módot megad, ezzel sem szűnnék meg ugyanolyan „balol-

Angliát elkedvetlenítette Németország magatartása

Az „Angriff" londoni jelentése Chamberlain csalódásáról

Lényeges enyhülés a nemzetközi feszültségben

Berlinből jelentik: Berlinben élénk visszhangot keltett az a londoni jelentés, hogy *Chamberlain* miniszterelnököt, aki a német—angol közeledés megvalósítását tűzte ki egyik legfőbb fealdatának,

végleg elkedvetlenítette a „Leipzig"-üggyel kapcsolatban tanusított német magatartás és ezért most a francia szövetségi rendszerhez akar csatlakozni.

Az *Angriff* londoni tudósítójának közlése szerint angol kormánykörökben kijelentették előtte, hogy *az új angol miniszterelnök valóban azzal az eltökélt szándékkal vette át az államügyek vezetését, hogy külpolitikai téren is magához ragadja a kezdeményezést és becsületes kísérletet tesz a német—angol viszony tisztázására.* Ezért hívta meg *Chamberlain* Londonba báró *Neurath* német külügyminisztert is,

Az a magatartás azonban, amelyet Németország a „Leipzig"-esettel kapcsolatban az utóbbi napokban tanusított, különösen pedig a német külügyminiszterhez intézett meghívás lemondása, olyan nagy csalódást keltett angol kormánykörökben, hogy — mint az „Angriff" londoni tudósítójának mondották — Chamberlain miniszterelnök most már komolyan számol azzal a lehetőséggel, hogy Angliának véglegesen a „másik tábor" felé kell orientálódnia.

Az Angriff megjegyzései

Az *Angriff,* amely tudvalevően a nemzeti szocialista párt hivatalos lapja, londoni tudósítójának ehhez a táviratához a következő megjegyzést fűzi:

— Neurath külügyminiszter londoni látogatását *német részről nem mondották le, hanem csak elhalasztották. Ennek az elhalasztásnak egyáltalán nem volt az a jellege, mintha német részről durván vissza akarták volna utasítani Chamberlain miniszterelnök baráti közeledését.*

— Ha azonban — folytatja az *Angrig* — Londonban most azzal fenyegetőznek, hogy Anglia a „másik táborhoz" csatlakozik, akkor nagyon tévednek, ha azt hiszik, hogy ezzel a fenyegetéssel meg tudják ijeszteni Németországot.

Ha a „másik tábor" kizárólag Franciaországot jelenti, akkor szorosabb együttműködést, mint amilyen már most is fennáll London és Párizs között, amúgy sem lehet elképzelni.

Ha azonban a „másik tábor" magábanfoglalja Franciaország keleteurópai szövetségeseit is, beleértve elsősorban Szovjet-Oroszországot, akkor csak azt felelhetjük, hogy Angliának minden bizonnyal megvannak már a maga kellemetlen tapasztalatai ezzel a szövetségi rendszerrel. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az angol világbirodalom tagállamai aligha fognak egyetérteni Chamberlain miniszterelnök úrral, ha a londoni kormány a „Leipzig"-esettel kapcsolatos pillanatnyi válság miatt szőröstül-bőröstül eladja magát annak a politikának, amely fölött a legutóbbi világbirodalmi értekezleten a tagállamok legnagyobb része olyan éles kritikát gyakorolt.

Lényegesen enyhült a nemzetközi feszültség — írják a francia lapok

A párizsi lapok csütörtök este is azt hangsúlyozzák, hogy

a nemzetközi feszültség az utolsó huszonnégy órában lényegesen enyhült, bár még mindig nem derült ki, mik Németország és Olaszország legközelebbi tervei a Földközi-tengeren.

Valamennyi lap vezető helyen foglalkozik azzal a kérdéssel, *hogyan viselkedik majd a német és az olasz flotta a Földközi tengeren, különösen abban az esetben, ha Franciaország és Anglia esetleg úgy döntenének, hogy a német és az olasz ellenőrző hajók visszavonása után a spanyol partok egész ellenőrzését kettesben látják el.* A baloldali sajtó a beállott megnyugvást *Párizs, London és Washington szoros együttműködésének* tulajdonítja s az *Intransigeant* például azt írja, hogy amíg ez a három nagy demokrata állam egyetért egymással, nem történhet semmi baj. A lap véleménye szerint

az utóbbi napok eseményei annyira megszilárdították ezt a hármas együttműködést, hogy a három kormánynak ki kellene használnia a kedvező hangulatot és a közöttük fennálló valutapolitikai egyezményt politikai megállapodássá kellene kibővíteniök.

A jobboldali sajtó is nagyjában véve helyesli a kormány politikáját és csak arra figyelmeztet, hogy Franciaországnak semmi körülmények között sem szabad egyoldalúan pártját fogni a valenciai kormánynak.

Az *Intransigeant* a főbb európai városokban uralkodó hangulatot a következőképpen próbálja jellemezni:

Berlinben enyhült a feszültség, Rómában idegeskednek, Londonban szilárd önbizalommal figyelik a helyzetet, Párizsban pedig teljes a nyugalom.

Delbos tárgyalásai

Delbos külügyminiszter az új kormány megalakulása óta *ismét állandóan tárgyal a szövetséges államok párizsi diplomatáival.*

A tanácskozások központjában természetesen a „Leipzig"-üggyel kapcsolatos nemzetközi események állanak.

Csütörtök délután a külügyminiszter többek között *Szurics* szovjetnagykövetet, *Szuád* török nagykövetet és *Ossusky* cseszlovák nagykövetet fogadta. A leghosszabban — közel egy órát — a szovjetnagykövettel tanácskozott.

Németország visszavonja tengeri hadereje egy részét a spanyol vizekről

Az *Evening News* diplomáciai levelezője szerint a német kormány *diplomáciai úton* megigérte, hogy

néhány napon belül visszavonja a spanyol vizeken lévő tengeri hadereje egyrészét. Ez az igéret bizakodó hangulatot keltett Londonban, mivel Németországnak és Olaszországnak az a kísérlete, hogy ostromzár alá vegye a spanyol kikötőket, súlyos helyzetet teremtene.

A német külügyi hivatal képviselője a lap szerint csütörtökön délután kijelentette, hogy *Németország a „Leipzig"-esetet lezártnak tekinti.*

„bali" ország lenni, mint volt a Clemenceauk és Poincarék híveinek uralma idején, kik a középeurópai világnézeti térképen nem is a bal-, hanem a szélsőbaloldalon foglalnának helyet elveikkel.

★

De nemcsak a kötársasági és liberális szellemű demokrácia marad meg csorbítatlanul a Blum-kormány bukása után, hanem annak a forradalomnak minden lényeges eredménye is, amelyet Blumék a polgári, *citoyen*-i alkotmány betűjének és szellemének tiszteletbentartásával, de minden parancsuralmat megszégyenítő, kemény és gyors cselekvékenységgel valósítottak meg. A Blumék bukása egy hónap mulva ugyanolyan kevéssé izgalmas emlék lesz, mint amilyen ma mindazoké az Herriot-ké, Tardieu-ké és Chautemps-oké, akik megszámlálhatatlan „bukás" után is megmaradnak cselekvő politikusoknak és a kormányelnökség mindenkori várományosainak. De a Blum-féle szociálpolitika alkotásai tíz és ötven és száz év mulva is elevenek és emlékezetesek maradnak: intézmények az életben és mérföldkövek a történelemben, amelyeknek valóságát és jelentőségét többé elhomályosítani nem lehet.

Ha kétkednék ebben, akkor is megerősítene a *Figaro* vezércikke, Wladimir *d'Ormesson*, a kiváló jobboldali publicista tollából, mely miközben nagy ellenfelének távozásáról beszámol — dehogy is ígéri a népi arcvonal cselekedeteinek visszacsinálását. Sőt ellenkezőleg! „Súlyosan tévednének — írja —, akik azt hinnék, hogy akik tegnap még akármi okból a kormány ellenségei voltak, azok most a megvalósított szociális reformok megsemmisítésére törekednek." Blumék nagy forradalma, hogy a francia tőkéssel elfogadtatták a szociális gondoskodás kötelességének tudatát és terheit, olyan diadalmasan győzött, hogy, íme, legszenvedélyesebb komoly ellenfelei sem vonják azt kétségbe, *sőt legfőbb érvnek tartják maguk mellett azt, hogy a Blum-féle reformokat megőrzik.* A szélsőjobboldali *de La Rocque* pedig azt mondja: „Ami 1936 óta történt, kétségtelenül rosszul történt, de ugyanezt fokozatosan, bölcsen, tökéletesen kellett volna, több mint tizenöt év óta, megvalósítani. A mi dicsőségünk az lesz, hogy ezt megtartsuk; a boldogságunk az lesz, hogy megszervezzük." Jobb- és szélsőjobboldal tehát azon verseng, hogy melyik tudja tökéletesebben megtartani, megszervezni, gyarapítani — a baloldali Blum-kormány örökét!

★

Ó bizonyára nem mintha nem volnának elszántan, szenvedélyesen jobboldaliak; nem mintha nem fogcsikorgatva fogadták volna mindazt a szociális javítómunkát, aminek megőrzésében ma versengeni szándékoznak! Nem jószántukból ilyen elnézőek ők a Blum-kormány politikájának *érdemi része*, vagyis a szociálpolitikai alkotások iránt. Hanem okosságból. Vagy szabatosabban: *kényszerűségből.*

Ahogy a francia Nagy Forradalom lényegbevágó cselekedeteit, a rendekre tagozott ország polgári egységbe tömörítését, a köztársaság demokratikus földreformját s a császárság prefektura-berendezkedését semmiféle restauráció nem semmisíthette meg többé, úgy nincs az a francia jobboldal, mely ezentúl el merje vitatni a munkástól azt az emberibb életet, kollektív bérrendszert, szociális biztonságot, fizetéses szabadságot, mellyel a népi arcvonal kormánya ajándékozta meg. S a kispolgárral, paraszttal, értelmiségi középosztállyal sem hitethetik el többé, hogy a francia pénzügyi élet iramát minden körülmények közt ama „kétszáz család" befolyásának kell megszabnia, amelynek egyeduralmát Blumék törték le. S ahogy a francia parasztot lelkében egyszersmindenkorra lekötötte a köztársasági demokrácia mellé a tudat, hogy földjét és szabadságát a Nagy Forradalomnak köszönheti, úgy fog tovább élni, minden kormányváltozáson át, a Blum-féle békés forradalom jóttevő cselekedeteinek emléke a francia kisemberek tudatában. A politika fordulhat jobbra-balra, hiszen ezért politika — kivált ezért demokratikus politika. De hogy történelmet ezúttal ismét a baloldal csinált a francia nép számára, azt semmi fordulat el nem felejttetheti.

Velence, 1937 június 22.

Ignotus Pál

Hétfőn szövegezik meg a Chautemps-kabinet kormánynyilatkozatát

Párizsból jelentik: A Chautemps-kormány programnyilatkozata, amely a jövő kedden kerül a kamara és a szenátus elé, a csütörtöki minisztertnácsról kiszivárgott hírek szerint

elsősorban a pénzügyi helyzettel foglalkozik s az államhitelt és állampénztárt fenyegető válság megoldását helyezi az összes problémák előterébe.

A kormánynyilatkozat kidolgozásában így Georges *Bonnet* pénzügyminiszternek jut a legfőbb szerep s miután a pénzügyminiszter, akit a washingtoni francia nagykövetség éléről hívtak vissza Párizsba, még nem érkezett meg,

a Chautemps-kormány csütörtöki első érdemleges minisztertanácsán csak nagy vonalakban állapították meg a kormánynyilatkozat keretét, a szöveg kidolgozását azonban a hétfői minisztertanácsra halasztották, amelyen már Georges Bonnet is résztvesz.

A külpolitikai problémák aránylag kevés helyet foglalnak el a kormánynyilatkozatban s a Chautemps-kormány csak nagy vonalakban ismerteti külpolitikai programját, *az időszerű kérdések részleteibe azonban nem megy bele.*

„A vallás ellen törő irányzatok nem tudnak felszínen maradni"

Raffay Sándor püspök érdekes egyházpolitikai beszéde az egyházmegyei közgyűlésen

A fővárosi reformátusok szerdai gyűlése után csütörtökön este a budapesti evangélikus egyházmegye tartott közgyűlést a Deák téri leánygimnázium nagytermében. *Kemény* Lajosnak, az egyházmegye esperes-elnökének imája után dr *Bendl* Alajos egyházmegyei világi főjegyző nyitotta meg a gyűlést. Ezután Kemény esperes köszöntötte *Raffay* Sándor püspököt, aki hosszabb gyengélkedése után jelent meg a gyűlésen, majd felolvasta igen érdekes évi jelentését.

Nemcsak testi nyomorúság hatalmasodott el az emberek között — mondotta — **hanem lelki nyomorúság is,** az ifjúság nem találja helyét, ahol friss erőivel munkábaállhasson. A bolsevizmus már nemcsak a földet, de az eget is máshogyan szeretné berendezni. A keresztyén egyházak sem mindig szívlelik meg, hogy az egyetértés, a szeretet krisztusi [illegible]

Az egyház sérelmeinek felsorolásával megállapította *Kemény* esperes, hogy *a zászlószenteléseken ma is változatlanul fennáll a katolikus egyház tilalma a nemkatolikusokkal való együttszereplést illetően.* „Nemzeti érdeknek tartjuk a becsületes felekezeti béke szempontjából a *reverzális-helyzet* megváltoztatását is, bennünk „gyógyíthatatlanul" megvan a készség a kiegyenlítésre. Ámbár velünk szemben végsőkig élezték egyesek legutóbb az egyházpolitikai helyzetet — hangoztatta itt Kemény Lajos —, *a budapesti protestánsok például az első szóra többezer lakást ajánlottak fel a jövő évi budapesti katolikus világkongresszusra, aránylagosan annyit, mint a katolikusok.*"

Dr *Raffay* Sándor püspök is szólt hozzá a jelentéshez. Az Evangéliumban van anynyi erő — mondotta —, hogy fenntartja követőit és fenntartja a nemzetet, amelyet a zevangélikusok minden erejükkel szolgálni kívánnak. Olyan kedvezőek a jelenségek a vallásos élet megújhodásában, hogy *engemet nem tud elkedvetleníteni az a sok furcsaság, amelyet némely népek körében a keresztyénséggel s általában a vallással szemben tapasztalunk* ... Ma az egész emberiség gondolatvilága olyan szekéren mozdul tovább, amely állandóan a feldülés veszedelmében forog.

Azok az irányzatok, amelyek a vallás ellen törnek, meggyőződésem szerint nem tudnak sokáig felszínen maradni.

Ezután *Broschko* Gusztáv Adolf budapesti német evangélikus lelkész meghatottan magasztalta a távozó *Mikler* Károly egyházmegyei felügyelő szolgálatait.

A közgyűlés végül elrendelte a *választást* az egyházmegyei felügyelőre és az esperesre, a szavazásnak *október 1-éig* kell megtörténnie; valószínűleg ugyanabban a hónapban megy végbe az elnökség beiktatása is.

A magánalkalmazottak súlyos helyzete a képviselőház előtt

A képviselőház **Kornis** Gyula elnöklésével csütörtökön délelőtt folytatta az egyes munka- és jogviszonyok rendelkezéséről szóló törvénytervezet tárgyalását. A vita során **Müller** Antal azt fejtegette, hogy a munkaadók nem érzik át szociális kötelezettségeiket, törvénnyel kell erre rászorítani őket. **Propper** Sándor szerint szükséges, hogy

a kereskedelmi utazókat is alkalmazottaknak tekintsék és így a törvényt rájuk is ki kell terjeszteni.

Beszélt *az egyke problémájáról is, amely elsősorban gazdasági kérdés.* Nem a gyermekáldás iránti szeretet mult el, hanem nincs meg a gazdasági alap a családalapításhoz. **Martsekényi** Imre szerint a technikai haladás mögött elmaradt az embervédelem, *a munkás szellemi és fizikai erejének kiuzsorázása még sok területen gátlás nélkül folyik.* Nagyobb gonddal kell felkarolni az embert, mint a tőke és vagyon forrását. Sürgette a magánalkalmazottak kamarájának felállítását és a családi munkabér bevezetését.

Bródy Ernő azzal kezdte beszédét, hogy

a magánalkalmazotti réteg a polgári társadalomnak igen értékes része és a gazdasági életnek fontos tényezője.

Meg kell becsülni a magánalkalmazottak társadalmát, amely *eddig csak kötelességet teljesített, jogokat azonban nem kapott.* Kötelezettség viszont annyi hárul rájuk, hogy még külön adóval is megtisztelték őket. Az 1935. évi adóstatisztika szerint az egyenes állami adónál a házbirtok szerepel a legnagyobb összeggel, de rögtön utána a szolgálati viszony áll ötvenhárom millió pengővel. Ebből az összegből huszonnégy millió pengő az alkalmazottak külön adója. Ismertette ezután a javaslat nemzetközi előzményeit, majd *a törvényjavaslat hiányairól* beszélt. Követelte, hogy *a mezőgazdasági munkásság betegség és baleset elleni biztosítását, amely harminc éve húzódik, végre oldja meg a törvényhozás.*

A törvényjavaslatból kimaradtak a kereskedelmi utazók, ügynökök és gyári képviselők is, holott rendkívül fontos, hogy jogviszonyaikat rendezzék és alkalmazottaknak tekintsék őket.

Az utazókat ma sok helyen csak jutalékra fogadják fel, saját költségükön utaznak és ha üzletük nem sikerül, nincs más megoldás, rá kell az útra fizetniök. *Valóban, csak kötelességük van minden jog nélkül.* A nehéz hivatást teljesítő kereskedelmi utazók *alkalmazotti minőségét feltétlenül meg kell állapítani és nem szabad megengedni, hogy önálló vállalkozókként szerepeljenek.* Jogbizonytalanság uralkodik a vezető állami tisztviselők meghatározása körül is. Fokozná a jogbiztonságot, ha ezt a törvény szabályozná. Végül azt fejtegette, hogy

a törvényhozásnak mindig a kisemberek védelmére kell állania. A javaslatot, bár szociális szempontból becsületes szándékú, jogi hiányosságai miatt nem fogadja el.

Usetty Béla ezután Bródy Ernő objektív és megszokottan alapos beszédének jogi részével polemizált. Véleménye szerint azért van szükség kerettörvényre, mert precízen nem lehet lefektetni a disztinkciókat. Senki sem tudhatja előre, milyenek lesznek a munkaviszonyok öt év mulva. A munkaidő és a munkabér megállapítása körülbelül húsz százalékkal fogja növelni a munkásság számát és ezért a javaslatot elfogadja.

Az ülés délután két órakor ért véget. Pénteken délelőtt folytatják a vitát.

A hercegprímás az Actio Catholica elnökségi értekezletén

Az Actio Catholica országos elnöksége csütörtökön délután négy órakor értekezletet tartott a jövő évi 34. eucharisztikus világkongresszus főbizottságának tanácstermében. Az értekezlet, amelyen megjelent dr *Serédi* Jusztinián bíboros-hercegprímás is, *megállapította a jövő évi eucharisztikus világkongresszus ünnepségeinek sorrendjét,* majd beható vita után döntött a kongresszussal kapcsolatos több elvi jelentőségű kérdésben.

— **A szívburok, a szívbillentyűk és a szívizmok megbetegedéseinek kezelésénél** a rendkívül enyhén ható természetes **„Ferenc József"** keserűvíz fontos segédeszköz, mely reggel felkeléskor egy kis pohárral bevéve a tápcsatorna tartalmát biztosan felhígítja és azt igen könnyen levezeti. Orvosok ajánlják.

A baszkföld kapitulációjáról ad hírt egy francia lap

Párizsból jelentik: A baszkföld kapitulál — jelenti csütörtök esti számában óriási betükkel a *Liberté* salamancai tudósítója. A laptudósító távirata szerint a spanyol nemzeti főhadiszállás olyan értesüléseket kapott, hogy a baszk köztársasági kormány, amely Bilbao eleste után Santanderbe menekült, elhatározta a további ellenállás beszüntetését s a legrövidebb időn belül bejelenti a kapitulációt. Mielőt a baszk kormány elszánta volna magát erre a lépésre, még egy utolsó felszólítást intézett a valenciai és a barcelonai kormányhoz, hogy küldjenek segítséget, mert különben nem tudja folytatni a harcot. Miután sem Valencia, sem Barcelona nem tudták megígérni ezt a segítséget, a baszk kormány elhatározta a további ellenállás beszüntetését. valenciai és a barcelonai kormány állítólag nem is próbálják visszatartani a santanderi kormányt ettől a lépéstől.

A Szépművészeti Szalonban hamisított festményekre bukkantak a detektívek

Bizalmas helyről értesítették a főkapitányságot, hogy a Király ucca 106 alatti Szépművészeti Szalónban, amely dr *Mitrovics* Viktor festőművész tulajdona, több hamisított festmény van. A főkapitányság detektívjei kimentek a helyszínre, ahol számos *Komáromi-Katz-, Neogrády-, Szüle-, Viski*-festmény másolatát találták. *Mitrovics Viktor, akinek művészneve Zempléni, elmondotta, hogy a festményeket Megykó Gyula festőművésszel együtt készítették.* Nem akarták a képeket, mint eredetit eladni, hanem saját passziójukból, *csupán művészi szempontból másolták le a festményeket.* A főkapitányságnak tudomására jutott, hogy *Zempléni és Megykó több vidéki városban képkiállítást rendezett.* A kiállításkor ezeket a lemásolt festményeket, amelyek oly tökéletesek voltak, hogy még a szakértő szemét is megtévesztették, a a kiállítást látogató közönségnek eladták. A másolatokon a kép készítőinek „szignója" nem szerepelt. Valószínűleg ezen a nyomon elindulva tudta meg az, aki a rendőrséget értesítette, hogy a képek másolatok. A nyomozás megindult.

Két- és háromhetes
bármikor megkezdhető
egyéni pausálutazások
Várnába
a Fekete-tenger legszebb strandjára,
kirándulási lehetőséggel
Konstantinápolyba
Részvételi dijak:
190 P-től
Részletesfelvilágositásés jelentkezés a MAGYAR HIRLAP Utazási Osztályánál
VI., Aradi ucca 10.
Telefon: 1-102-41

Zemplényi Magda

ZEMPLÉNYI MAGDA

FESTMÉNYEINEK ÉS SZOBRAINAK

GYÜJTEMÉNYES KIÁLLITÁSA

PÁN IMRE ÉS BÁLINT ENDRE ELŐSZAVÁVAL.

KÉPES KATALÓGUS

1945 októberében a Városház u. 14 sz. a.

(MKP TV. ker. szervezete - Belváros)

hullnak már béklyóim, mindegy a halálnem
voltam eszköz, vagy talán annyi sem
de félni jó, félni szép.
átok azon, ki a jobbpartra lép.
(Zemplényi Madga „Pest és Buda" című verséből).

Azon a rajzon, amely kiállításának meghivóját disziti, a festőnő szárnyas angyalként borul a vászonra. Különös önarckép — nemcsak ZEMPLÉNYI MAGDA, bizonyos fokig új festészet önarcképe: modellje nem a valóság, hanem a képzelet. Pontosabban: a valóság és a képzelet találkozása. Ez Zemplényi Magda müveinek kulcsa.

Nyilván vannak — ne tagadjuk — akik ezt a pikturát nem tartják „angyalinak" s szivesebben látnák a művész ördögi ábrázolását. Vajjon fáj-e neki a durva megjegyzés? azt hiszem, nem; tudja ő jól, hogy az angyalok általában közelebb állnak az ördögökhöz, mint az emberekhez.

A két világháboru apokaliptikus időszakában minden érzékeny művész átélte a mitikus élményt. Ott vagyunk, ahol a középkorban voltunk; ami most elkövetkezett; az angyalok és ördögök harca; de többé nem a menyországban vagy a pokolban és nem is a földön, hanem bennünk, az emberben magában.

Ilyesmit persze „szabad szemmel" nem látni, de művész szemmel igen. Akinek szeme megáll az emberi test legfelső rétegénél és nem néz be a test bensejébe, a lélekbe, az agyvelőbe, az idegekbe, a szivbe, az legfeljebb tetszetős aktokat festhet, de embert nem. Akinek látási módja, mint a röntgensugár, áthatol az emberi vázon és látja a vérengző ösztönöket, a bünökkel küzdő élet, halál és szépségvágyat — nos, az ilyen festő alakjai eltorzulnak a küzdelemben, elrajzolódnak a művészi erőfeszitéstől, hogy kifejezhessenek valamit a nagy emberi titokból. Igy értsük azt, hogy minden avant garde művész és Zemplényi Magda művei is, tulmennek a klasszikus realitáson s valamilyen emelkedett szürrealizmusban kisérlik meg kifejezni az embert, érzelemvilágának jelképes diszletei között.

„Holdvilág" című képének alakjai olyanok, mint a lidércek. Ki nem érezte még, hogy ilyen éjszakákon tündéri tettekre volna képes? Táncolna, mint a holdfény, úszna, mint a felhők az égen. Költői hajlandóságaikat a a realizmus rabszolgái egyszerüen elhessegetik maguktól. A művész azonban nem fél önmagától: ami a szivében van, azt lefesti. A kép egyik figurája olyan mozdulatot végez, amelyre egyetlen táncosnő sem képes. Partnerének keze felér az égig és beolvad a holdfénybe . . . „Karácsony est" című képen

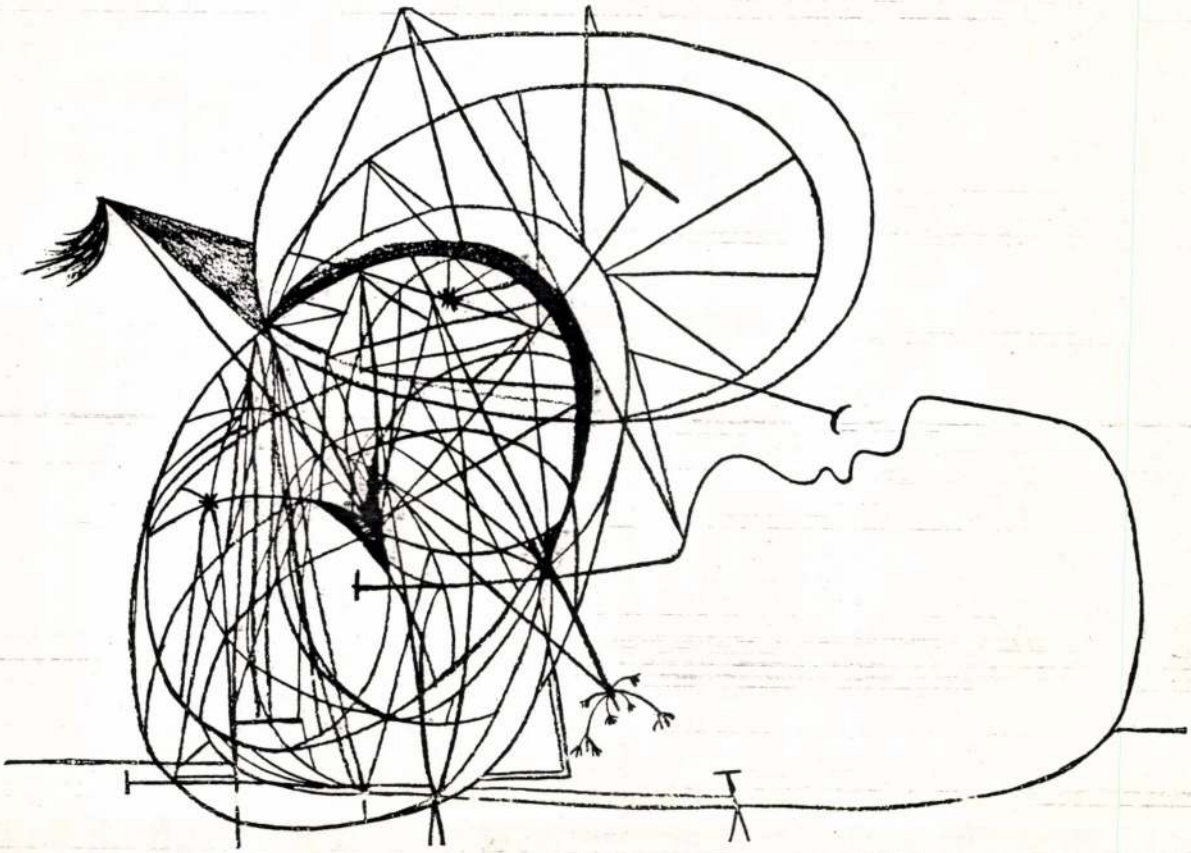

RAJZ.

megint megjelenik a „menyből az angyal": ahogyan gyermekkora gyulékony fantáziájában látta.

Reálizmusra akarják kényszeriteni? El akarják venni tőle az angyalt? Akik igy itélik meg, azok nem értenek a gyermek és a művész lelkéhez, amelyből, higyjék el, jó volna minél többet megmenteni az összes derék felnőttek számára. Emlékünk ez az elveszett paradicsomból, amelyből a művészek legalább valamit szeretnének visszahozni.

Zemplényi Magda megszállottja a művészetnek. Amikor nem fest, szobrokat mintáz vagy verseket ir. Szép verseket. Szeretném, ha felolvasna belőlük képei és szobrai kiállitásán: a szavak biztosabb idegenvezetők a művészetben, mint a szin, vonal és forma megfoghatatlan szentháromsága. Zemplényi Magda a világtól elvonultan él és nem foglalkozik semmi mással, mint a szépségideálokkal. Bocsássuk meg neki.

PÁN IMRE.

I.

Zemplényi Magda képei előtt nem lesz könnyü dolga a szemlélőnek. A megszokott festői ábrázolás sima fordulatai helyett számára eddig ismeretlen ékitményeket lát, amelyeket idegenkedve fogad, gyanakodva lesi diszonanciáit és valószinüleg megtorpan a nagy feladat előtt, amit egy másik valóság megértése megkiván. Célunk nem lehet más, mint a szemlélőt átsegiteni számtalan kérdéseinek utvesztőin és érzéseinek zavarát megenyhiteni, szinte kézenfogva vezetni, amig magabiztossá nem válik

Mert igen bizonytalanná lett az ember, amióta az európai művészet legkiválóbb képviselőit leparancsolta a fasista önkény azokról a magaslatokról, ahová teremtő szellemük és az igazak megértése emelte őket.

A magyar festészetet ide-stova egy évszázada a francia teremtő géniusz termékenyitette meg és szőtte át sajátos szellemével. Festészetünknek közös vonásai nemcsak a külső jelekben mutatkoztak, hanem a leglényegesebb alkati azonosságokban, legfőképen a szabadság végtelen szeretetében, a sokféle kifejezés bő áradásában, és az irányok szimultán megjelenésében.

A magyar művész és a közönség a háboru okozta elzártságában hét szük esztendejét élte, mert nem láthatta olyan művészek műveit ez idő alatt, mint Pabló PICASSO, Georges BRAQUE, CHAGALL, MATISSE, KANDINSKY és a többiekét, akiknek festészete egy egész generáció felfedező utját segitette.

Zemplényi Magda megteremtette önmagában a szabadság feltételeit, ez kifejezésre jut műveiben és kapcsolatot tartott a multban is, mint most is, azokkal, akiknek nevét kimondani a multban egyet jelentett a hazaárulással, elfajzott baloldalisággal.

A multban nem állithatta ki képeit azért, mert mondanivalói tulmentek azon a határon, amit az akkori művészet „szemlélet" elbirt volna. A kispolgári ábrázolás jellegtelen és savótlan képviselői nem türhettek meg maguk mellett egy művészt, aki nem az agyontaposott uton vánszorgott velük együtt a hamis csillogásu állami aranyérem irányában.

A művészet szabadsága az ember szabadsága. Igazi művészet csak a szellem legteljesebb szabadságában foganhat.

A kortárs méltatása vagy kritikája nem lehet mentes tévedésektől, előítéletektől. Zemplényi Magda művészetét tehát nem méltatni szeretném most, hanem eloszlatni az emberek előítéleteit egy olyan művészetről, ami természetesen idegen számukra. Az emberiség hihetetlen erőfeszitésekkel próbálkozik az utolsó évtizedekben, hogy megtalálja életformáját valamilyen társadalmi rendben. Harmóniát akor és eszközei diszharmónikusak, mint a háboruk és forradalmak. A művészet is ugyanolyan küzdelmekben keresi formavilágát. Állandóan változik és alakul a forma, mintahogy állandóan alakul és változik az ember is, miközben gigászi küzdelmet kell vivjon az önmagát való kifejezésért.

Igy érti meg a szemlélő a művészet sokféle irányát, a különböző formavilágok gazdagságát, az egyidőben megnyilatkozó kifejezés-változatokat, az ábrázolás egymással ellentétes stilusait; szóval a művészetet és művészeket.

II.

1936. őszén Zemplényi Magda még ABA NOVÁK Vilmos festőiskolájában tanult. Alig pár hónapos studirozás után kezdett festeni. Képeiben nyoma sem volt a mesterségbeli küzdelmeknek, ami annyira jellemző kezdő művészekre. Az eredményeket önmagában hordozta, hiszen minden stilusperiódusa ugyanazokat a jellegeket viselte mindmáig: teljes biztonságát a kifejezésnek, a szellemes formulázást és a képalakitás biztonságát. Mostani képei a lélek fáradhatatlan bolyongásának jelző kövei; s a szellem eruptiv kitörési kisérletei a salakos anyagból. Bátorsága szinte már veszélyes, ahogyan festői erejét a multnak szegezi.

Csak nő élhet vissza ennyire erejével. Magunkfajta gyenge férfi megtorpan vélt akadályok előtt is. Zemplényi Magda képei láttán ugy érezzük, hogy nemcsak a szellem szabad száguldása visz ismeretlen tájakra, hanem a lázadó lendület is, ami átlódit a konvencióból az ismeretlenbe.

Egy kiállitás mindig ünnepet jelent; többéves titoktartás szertartásszerü feladását. Ami ezután jön; ujra csak titok: egy ember jelbeszéde a dolgokkal, a világgal, a természettel és természetfelettivel.

Zemplényi Magda muzsikusnak indult, festő lett s közben a plasztikus ábrázolás és a költészet szédületébe került. A gyenge nő, ki egy személyben festő, szobrász és vers-iró.

Nyolc év anyagát nehéz lett volna kiállitani egyszerre, igy meg kell elégedni azzal, hogy a mult és a jövő között megálljunk egy pillanatra, ismeretséget kötni Zemplényi Magda képeivel és szobraival.

BÁLINT ENDRE.

BERNADETTE.

ARTISTÁK

Zemplényi Magda

I. TEREM.

1. Fürdőzők	65×90	35.000.—
2. Tulipános csendélet	99×100	40 000.—
3. Figurák fényben	80×115	40 000.—
4. Vörös fazék	40×60	30 000,—
5. Zöldkendős önarckép	42×62	30 000.—
6. Idill	100×150	60.000.—
7. Csendélet és hold	70×83	35.000.—
8. Artista	70×83	35 000.—
9. Cigánylány	70×100	45 000 —

II. TEREM.

10. Szabadban	80×115	50 000.—
11. Csendélet szoborral	69×88	35 000.—
12. Csillaghullás	75×90	40.000.—
13. Önarckép kékben	80×94	45 000.—
14. Mandolinos csendélet	67×80	35.000.—
15. Bernadette	65×80	35 000.—
16. Csendélet	72×50	30 000.—
17. Menekülő nő gyermekével	90×100	45.000.—
18. Fehérkendős önarckép	50×60	Magántul.
19. Lány madárral	40×50	30 000.—
20. Kompozició	90×94	40 000.—
21. Zöld drapéria	87×90	40 000.—
22. M. Gy. festőművész	55×80	30 000.—
23. Sárga keztyűs Bernadette	70×100	50.000.—
24. Tanyán	99×240	60.000.—
25. A kakas	100×110	50.000.—
26. Holdvilág	98×149	60.000.—
27. Karácsony est	98×135	50 000.—
28. Út a kereszthez	100×130	60 000.—
29. A gyümölcs	99×135	60.000.—
30. Vízparton	97×142	60.000.—
31. Artisták	90×134	50 000.—
32 Erőszak	99×149	50 000.—
33. Játék	100×135	55.000.—

SZOBROK.

1. Kompozició terakottában	Eladó
2. Dombormű önarcképek, rézben	„
3. Férfi fej terakottában	„
4. Önarckép „	„
5. Női fej „	„
6. Domborművek rézben	„
7. Torzó bronzban	„
8. Terakotta fej	40 000.—
9. Kontyos női fej márvány	35.000.—
10. Fej	Magántul.

Eckstein-nyomda, VI, Dalszín ház-u. 10.

Az eredeti példányt lásd az Adattári gyűjteményi MKCS-C-I-165 ő fondjában!

A Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum meghívja Önt

LAPOK AZ EURÓPAI ISKOLA TÖRTÉNETÉBŐL

(Makarius-Müller-Keithly gyűjtemény)

című kiállításra, melyet

Mezei Gábor
nyit meg
2007. március 20-án, 17 órakor.

A kiállítás megtekinthető április 29-ig

hétfő kivételével
március 31-ig 10-16 óráig
április 1-jétől 10-18 óráig

Zemplényi Magda: Kompozíció, 1946

Fővárosi Képtár/Kiscelli Múzeum H-1037 Budapest, Kiscelli u. 108.
tel/fax:36/1/3887-817 fax: 36/1/3687-917
e-mail: fovarosikeptar@mail.btm.hu, http://www.btmfk.iif.hu

Fk.: dr. Bodó Sándor főigazgató

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4
1250

Tímár Árpád
Budapest
Úri u. 49.
1014

27

A Fővárosi Képtár – Kiscelli Múzeum meghívja Önt

LAPOK AZ EURÓPAI ISKOLA TÖRTÉNETÉBŐL

(Makarius-Müller-Keithly gyűjtemény)

című kiállításra, melyet

Mezei Gábor
nyit meg
2007. március 20-án, 17 órakor.

A kiállítás megtekinthető április 29-ig

hétfő kivételével
március 31-ig 10-16 óráig
április 1-jétől 10-18 óráig

Zemplényi Magda: Kompozíció, 1946

Fővárosi Képtár/Kiscelli Múzeum H-1037 Budapest, Kiscelli u. 108.
tel/fax:36/1/3887-817 fax: 36/1/3687-917
e-mail: fovarosikeptar@mail.btm.hu, http://www.btmfk.iif.hu

Fk.: dr. Bodó Sándor főigazgató

DÍJ HITELEZVE
Budapest Pf. 4
1250

Hornyik Sándor
MTA Műv.T.Kutató Intézet
Budapest
Úri u. 6-8.
1014

Zemplén Magda

Csendélet, díj -

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1941.

Pozsega.

Alól keretbe foglal
nyokkal megerősitett

POSSEGA

várát és városát, mig a vizm
a hüség van akképen jelképez
úszó három kutya gazdája fel
olvassuk: AD DOMINUM REDEUNT
alól jobbra: 8.

Rm., mér. a vk. 28.8:

140-95

Zemplényi Magda

Csendélet, olaj -

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon

1942

Szeged.

A keretbe foglalt látk
SEGEDINUM-ot tünteti föl, mel
tól üldözött szarvast ábrázol

SAEPE FUGIT PER QU

jelzése alól jobbra: 3.

Rm., mér. a vk. 23.8: 18.

140-95

M.D.K.

Zemplényi Magda

Berend Ilona: "A Kortárs kiállitása" cimmel ir a szentendrei, nagymarosi és békásmegyeri müvésztelepek tagjainak kiállitásáról. Közöttük szerepel a müvész is müveivel, amelyeket a kritika kiemel.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. nov. 25.- dec. 1.
III. évf. 48. sz.

Zempléni Magda

Kállai Ernő vezetésével kiváltak az Iparművészeti Iskolából és megalakították az Elvont Művészek csoportját Fekete Béla, Gyarmathy Tihamér, Lossonczy Tamás, Marosán Gyula, Zempléni Magda festőművészek.

Magyar Hirlap 1973/257/6

Lónca

M.D.K.

Zemplényi Magda

Vajda István ir a "mai magyar absztraktok" kiállitásáról, akik között szerepel müveivel Zemplényi Magda a Semmelweiss utcai könyvesbolt galériáján.

Szinház, Bp. 1947. febr. 26.- márc. 4. III. évf. 9. sz.

.I.I.I

Zemljiški urad

"dotrajana stavba ter s tal odstranitev
- javna koncesijska dela
- javni interesi
- ...
- ...
- ...

Zempléni Magda festő

Az Európai Iskola csoportból 1946 elején Kállai Ernő vezetésével kivált, művészek hozták létre az Elvont Művészek Csoportját. Közülök véhányan – mint a művész is – a sík és a tér törvény-szerűségeit kutatta.

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra. Magyar Hírlap, 1973. szept. 19.

Zemplényi Magda

163	Leány galambbal	olajf.	700.— P
164	Ablak előtt	„	800.— „

Nemzeti Szalon
Tavaszi Szalon 1937

141	Öregek	olajf.	500.— P

Schäffer Artur

142	Negyedik emelet	olajf.	300.— P

bethlenfalvi Simon Ferencz

143	Női akt	olajf.	300.— P
144	Háztetők az akadémiáról	„	300.— „

Strasser Clarisse

145	Gyermekfej	terracotta	80.— „
146	Az öröm	bronz	150.— „

Szabó István

147	Kőrelief		500.— P

ZEMPLÉNYI Magda

OMIKE 1909-1944 505

Zemplényi Magda

Galéria a négy világtájhoz. 1947. febr.

z, földszintes, oszlopos tornáccal.

.1./

MDK

Zemplényi Magda

Zebegényi táj, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiáll.Kat.
Műcsarnok, 1940 Dec.15 - 1941.Jan.12. 8.1.

Templényi Magda
az Európai Iskola tárlata

Magyar Nemzet 1984. XI. 4.

ZEMPLÉNYI MAGDA, festő

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. Festmények, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő gyüjtemény 1970.: 24.sz. ZEMPLÉNYI MAGDA: "KOMPOZICIÓ", c.müve p.akv.o. 238+316 mm. Ltsz:70.301. 293.old

KOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

ZEMPLÉNYI MAGDA, festo

Az 1969-es szerződés szerint Bedő Rudolf gyüjteményének meghatározott része 14 évi megváltással 14 év alatt kerül a Modern Magyar Képtárba. festmény-, grafikák alkotják zömmel a kiválasztott anyagot. A Bedő-gyüjtemény 1973. 83. sz. - ZEMPLÉNYI MAGDA: "KOMPOZICIÓ II", c. müve. p. szines ceruza. 313+320 mm. Ltsz: 73.37. 294. old

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtar története
Uj szerzemények. III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
197.-73. Pécs, 1975.

ZEMPLÉNYI MAGDA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár gyüjtemények vétele, vagy ajándékozás révén gazdagodik, ill. esetenként vasarlások útján gyarapszik. 1969-től 1973-ig kb. 1500 darabbal nott a gyüjtemény anyaga. Ezekből képek jegyzéke. Grafika: 84. sz.- ZEMPLÉNYI MAGDA: "KOMPOZICIÓ", o. müve.- P. akvarell o.- 238+316 mm.- Ltsz. 70.301.- XIV. tabla.- 300. old. rekete repr.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287. old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

Templényi Magda, [ ]

L.: Martyn Ferenc

Szabó Júlia: Monográfia --- 162-164.

Jelenkor, Pécs, 1976. febr.

XIX/2

Zemplényi Magda, grafikus

Rajz = Repr.

Zemplényi Magda: Kompozíció II.

405.

XVI
5.

JELENKOR, Pécs, 1973. május

Zemplényi Magda

Bemutatott műve:

113. sz. „Compositió," olaj.

Balogh J.: A „Magyar Képzőművészetért," I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

11 l

Templényi Magda

Kompozíció p. akv.-olaj
238 + 316

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombathely 1974.

Zemplényi Magda

Kompozíció repr.

XX. Századi Magyar Grafika
Savaria Múz. Szombat July 1974.

Zempléni Magda, grafikus

A Pécsi Modern Magyar Képtár anyagából az e cikkben közölt képek jegyzéke: Kestmén Grafikák.-rekete repr 66.sz.kép.-Zempléni Magda: "Kompozició II". cimü müve,- 1947.-p.pittkréta,-310+220 mm.-Ltsz :73.37. 347.old. XVI. tabla

Komváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj Szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Müz.Evk. XIX. 1974. Pécs

Zemplényi Magda, festő

A Bedő gyüjteményből a tárgyidőszakban Főként az Európai Iskola körébe tartozó művek kerültek átadásra a Modern Magyar Képtárban. 334.old. 15.jegyz

Közöttük az övé is.

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. W333.pld

A Jan.Pann. Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Zempléni Magda

„Kompozíció" – 1947

– grafika

Jan. Pan. Múz. Ed. 1974 (XIX)

Zemplényi Magda

Kompozíció, olaj, 120 x 70 cm

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957
Kat. szerk. kisdéginé Kisimi Ilán.

13.

Zemplaji Ugde

Monotypia I., monotípia, 18 × 22
Monotypia II. " 21'5 × 16
Monotypia III. " 22 × 18

Budapest Műcsarnok Kiállítása,
1957, k. t. mi. kiadójine,
Kiszámi Jocu.

6

Zemplényi Magda MDK

Kompozició, olf.

Mücsarnok 1957 Tavaszi tárlat

Templényi Magda

MDK

Monotipia I-III.,

Műcsarnok 1957 Tavaszi tárlat

M.D.K.

Zemplényi Magda

"..kulturált müvei.." kerültek kiállitásra a "Tavaszi Szalon" c. ~~ki~~ tárlaton./A kiállitásra vonatkozó beszámoló felét kivágták a lapból igy többet megállapitani nem lehet./

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. május 24-3o. III. évf. 21. sz. 18. lap

MDK

Zemplényi Magda

Compositió, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
11.lap

Zemplényi Magda.

Kiállitotta müveit a Szabad Szervezet 1946-ban.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

M.D.K.

Zemplényi Magda

"Tavasz Tárlat" cimmel Berend Ilona beszámolójában kiemeli a müvésznek a Szabadszervezetben bemutatott müveit.

Szinház, Bp. 1947. május 7-juni 2. III. évf. 22. sz.

M.D.K.

Zemplényi Magda

Berend Ilona: "Kiállitások" cimmel ir a "Szabaszervezet reprezentativ absztrakt kiállitásán.."- szereplő müvészekről, akik között szerepel a müvész is.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947.juli.22.-28.III. évf.3o.sz.
/A lap tévesen juli.29-aug.4-et dátumozott./

M.D.K.

Zemplényi Magda

"Nemzeti Kiállitás" cimmel ir Berend Ilona a Fővárosi Képtárban a "Szabadság Ünnep" alkalmából rendezett kiállitásról, amelyen szerepelnek a müvész müvei.

Szinház, Bp. 1947. márc. 19-25. III. évf. 12. sz.

MDK

Zemplényi Magda

"Almodó anyag", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 8.l.

MDK

Zemplényi Magda

B. Turchányi E.: Fiatal képzőművészek a Főv. Képtárban. Budapest 1947. jan. 15. 31.l.

Zemplényi Magda MDK

Zászlót himező parasztlány, olf.

Mücsarnok 195o. I. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Zemplényi Magda

Csendélet, o.f.

"A Magyar Művészetért" Képzőm.Kiall.Kat.
Műcsarnok,1940 Dec.15 - 1941 Jan.12. 15.1.

MDK

Zemplényi Magda

A gyümölcs, 99x135
Vizparton, 97x142
Artisták, 90x134
Erőszak, 99x149
Játék,100x135

Zemplényi M.gyüjtm.kiall.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Szobrok:

Önarckép terakottában.
Női fej "
Dombormüvek rézben.

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Fürdőzők, 65x90
Tulipános csendélet, 99x100
Figurák fényben, 80x115
Vörös fazék, 40x60

Zemplényi M.Gyüjtm.Kiall.Képes Kat.

MDK

Zemplényi Magda

Zöldkendős önarckép, 42x62
Idill, 100x150
Csendélet és hold, 70x83
Artista, 70x83

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Cigánylány, 70x100
Szabadban, 80x115
Csendélet szoborral, 69x88.
Csillaghullás, 75x90

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Rajz. Repr.
Bernadette. Repr.
Artisták. Repr.

Zemplényi M.gyüjtm.kiall.képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Menekülő nő gyermekével, 90x100
Fehérkendős önarckép, 50x60. Mgt.
Lány madárral, 40x50
Kompozició, 90x94

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Önarckép kékben, 80x94
Mandolinos csendélet, 67x80
Bernadette, 65x80
Csendélet, 72x50

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Zöld drapéria, 87x90
M.Gy.festőművész, 55x80
Sárga keztyús Bernadette, 70x100
Tanyán, 99x240

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

A kakas, 100x110
Holdvilág, 98x149
Karácsony est, 98x135
Ut a kereszthez, 100x130

Zemplényi M.gyüjtm.kiáll.Képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Szobrok:

Kompozició terakottában.

Dombormű önarcképek, rézben.
Férfi fej terakottában.

Zemplényi M.gyüjtm.kiall.képes kat.

MDK

Zemplényi Magda

Szobrok:

Torzó bronzban.
Terakotta fej.
Kontyos női fej marvany.
Fej. Mgt.

Zemplényi M.gyüjtm.kiall.Képes kat.

M. Nemet 1994. júni 18

zonyok

ill

ben egy táncestélyen ismerkedett meg. Az 1908-ban kötött házasságuk Churchill 90 éves korában bekövetkezett halálával ért véget. Az egykori viszonzatlan szerelem végül is élőtreszóló barátsággá szelídült, erről tanúskodik az 1955-ben illetve '57-ben írott két levél, amelyben Churchill Muriel születésnapi jókívánságait köszöni meg.

A levelek árverését a vártnál sokkal nagyobb érdeklődés kísérte a számított kilencezer font helyett összesen csaknem *hetvenhétezer fontnál* ütötte le azokat a kalapás, köztük az a bizonyos nyololdalas levél 22 900 fontért kelt el, ennyit Churchill-kéziratért még soha nem fettek.

(fucskó)

relme

na nemsokára elvesette állását szomolnál, s börtönbe került. Kiulása után Spanyolországba ment irháború alatt, és felége lett egy olnak. Később visszért Lenin-, ahol átélte a némostromot a ik világháború alatt.

Sotheby's szakértője m volt hajelárulni a Reuter tusítójának, i volt az, aki a 21 szalmes leverésre felkínálta. Azt azonban dott, hogy a levelet 15 ezer erling körüli összegszámítanak erésen. De a három alben kalaalá bocsájtott levelesupán 13 ontot értek meg az új jdonosok-

Scheiber, Kádár után Zemplényi, Marosán

Szobotka Tibor, *Péter* Mária, *Vass* Edit, *Gyenes* Gitta, *Scheiber* Hugó, *Kádár* Béla, *Gábor* Jenő után most *Zemplényi* Magda és *Marosán* Gyula mutatkozik be a *Műgyűjtők Galériája Aukciós Ház* idei életmű-kiállításán. A galéria ismét méltánytalanul kevéssé ismert művészek alkotásaival ismerteti meg a nagyérdeműt, bízva abban, hogy ily módon a műítészek és a műgyűjtők figyelmét is ráirányítja ezen alkotók munkásságára.

Nagy szükség van a megismertetésre, hiszen hosszú időn keresztül csak egy igen szűk művészréteg alkotásaival találkozhatott aukción a közönség. Az *Európai Iskolához* tartozó Zemplényi Magda és Marosán Gyula most kiállított festményei, grafikái 1956 előtt készültek. Zemplényi Magda munkássága ezzel az idővel le is zárult, több művet nem alkotott. A ma is dolgozó festő, Marosán Gyula újabb műveiből ezekben a napokban Szolnokon rendez kiállítást a Műcsarnok. A Műgyűjtők Galériájában kiállított alkotások – igazodva a galéria hagyományaihoz – természetesen megvásárolhatók. Az árak igen széles skálán mozognak: grafikához már 9 600 forinttól, festményhez még 600 ezer

Zemplényi Magda: Női portré

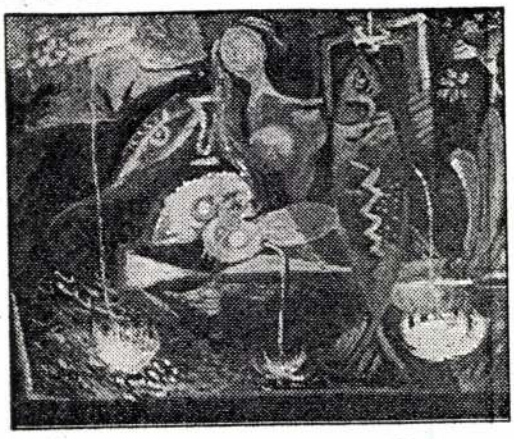

Marosán Gyula: Halas csendélet

forintért is hozzá lehet jutni, de hogy ezek az árak mennyire igazodnak a mai magyar műkincspiachoz, nehéz eldönteni. A hasonló *Scheiber, Kádár* életmű-kiállítások után ezen „újra felfedezett" művészek képeinek aukciós ára sokszor tízszeresére nőtt, amiben jelentős szerepe volt a nyugati felvásárlásoknak is. A Scheiber, Kádár-képeknek a nyugat-európai műkereskedelemben már kialakult piaci értéke volt, s az itthoni árak eleinte jóval a kintiek alatt maradtak. A galériások csak később igyekeztek az árakat a nyugati piachoz igazítani. Amikor azonban a nyugati műkereskedelem megingott, e mesterek munkái iránt is megcsappant az érdeklődés. Ennek az összeomlásnak a hatására Scheiber Hugó és Kádár Béla képeinek az ára itthon is zuhanni kezdett. Míg egy-két éve szinte válogatás nélkül vásárolták az aukciókon ezen művészek alkotásait, addig ma már csak a kiemelkedő színvonalú munkák kelnek el.

Hogy a nyugati műkereskedelmi piac változásai – hasonlóképpen a Scheiber-, Kádár-képekhez – mennyire fognak érvényesülni a Kanadában élő és alkotó Marosán Gyula munkáinak áraiban a hazai vagy éppen a nemzetközi piacon, azt ma még csak megjósolni sem lehet. Az biztos, hogy az 1966-ban elhunyt Zemplényi Magda életműve már újabb darabokkal nem fog bővülni, s – nemzetközi menedzselés hiányában – valószínűleg csak itthoni kiállításokon, aukciókon fogunk találkozni festményeivel, grafikáival.

(makay)

A Műkincsek rovatot szerkeszti: Hajdú Éva

Zemplényi Magda

Zemplényi Magda

186. ▶
Vörös Géza (1897-1957)

Árnyas szentendrei utca, 1947.

Olaj, vászon, 63x81 cm
Jelezve balra lent:
Vörös Géza 47 Sze.
Kikiáltási ár: 950 000 Ft

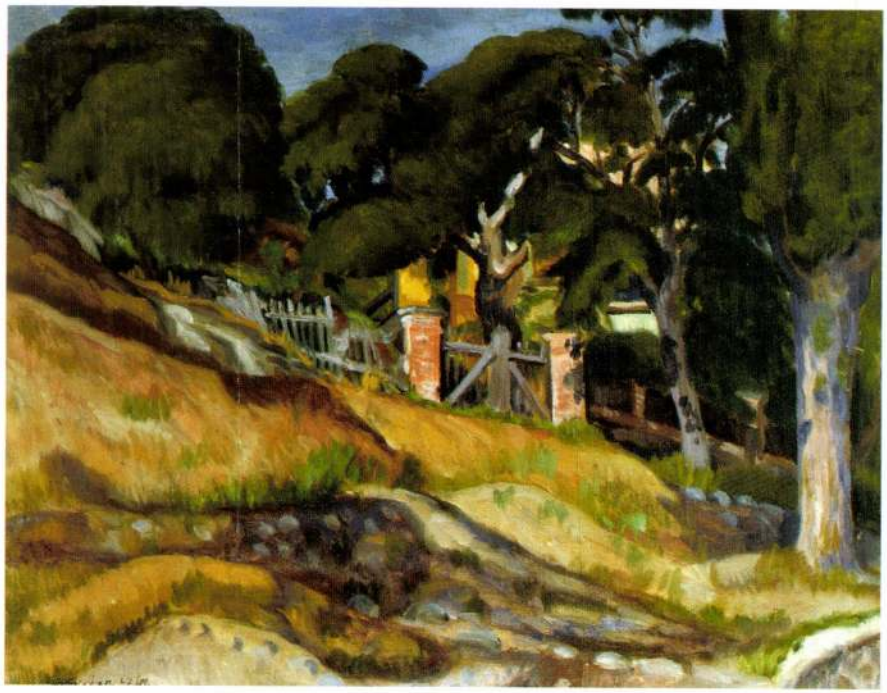

186.

187. ▶
Vass Elemér (1887-1957)

Tavasz a gyümölcsösben

Olaj, vászon, 49x69,5 cm
Jelezve jobbra lent: Vass

Kikiáltási ár: 180 000 Ft

ZEMPLÉNYI MAGDA
2002. ősz

188.

188.▲
Zemplényi Magda (1899- ?)

Könyöklő akt

Olaj, vászon, 69x100 cm
Jelezve balra lent: Zemplényi

Kikiáltási ár: 300 000 Ft

MDK

Zemplényi Magda

Leány, of.

Képzőművészetünk a felszab. óta. Szfv Képtára 30. kiáll. 1947. okt. 8. l.

MDK.

Zemplényi Magda: Manet-képe /?/
/:Ernst-Muzeum kiállitás:/

Pesti Hirlap 1938. április lo. lolap.

MDK

Zemplényi Magda

részt vett a Kortárs első.kiáll.

Kassák L: Az első müv.kongresszus köszöntése.
Kortárs, 1947. 5.sz. 132. l.

Zemplényi Magda festőművésznő

Ernst Muzeum XIII. Tavaszi Szalon Kiállításán MDK.
vett részt.

Pesti Hirlap, 1938. áprl. lo.4. l.

MDK

Zemplényi Magda

A Képzőm.Szab.Szaksz. ... Magyar Nemzet 1947.jul. 22.

NDK

Zemplényi Magda festő

Nagy T: Az I. N. Képzőm. kiáll. portréképe.
Kis Ujság 1950. aug. 25. 4.l.

MDK

Zemplényi Magda, festőm. -graf.

Szörny. II.	Ceruzarajz.	
Szörny.I.	"	
Képváltozat egy szoborhoz.II.		Olf.
" " "	I.	"
" " "	III.	"
Leesö alma.		"

v.Ernst Muz.-A Szocdem.Párt Képzömüv.-nek Társasá
és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945 okt.13-23.
Kat.

MDK

Zemplényi Magda, szobrászm.

Női fej. Gipsz.

v. Ernst Muz.- AxSzocdem.Párt Képőm.-nek Társ.
és meghivott művészek kiáll.-a.1945.okt.13-28.
Kat.

MDK

Zemplényi Magda, grafikus.

Monotipia I.	Monotipia.
Monotipia II.	"
Monotipia III.	"

Műcsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 16.1.

MDK

Zemplényi Magda, festö

Kompozició. Olaj.

Mücsarnok.-Tavaszi Tárlat.1957. Kat. 13.1.

Zempléni Magda

festőművés

Kiállítása Budapest Galériában
(1984x.)

Tüzi. (Bp)
1984 okt. 28

Zemplényi Magda sm

Picasso hatás

→ Benda Ernő Am

MŰVÉSZET 1985/10/28

Zemplény Magda fm

→ Anna Margit fm

Művelődés 1985/4/56.

ZEMPLÉNYI MAGDA

PERNECZKY Géza: Kisérlet egy legenda racionalizálására : György Péter - Pataki Gábor: Az Európai Iskola és az Elvont Müvészek Csoportja. Bp., 1990 [rec.] - Buksz, III. évf.2.sz. 1991 157-162.

Zemplényi Magda

festőművész

Kiállítás „Európai iskola" címmel a Budapesti Kiállítóteremben.

Stúdió 185
1984. 9.

Zemplényi Magda MDK

sz. 1899

Az Európai Iskola tagja volt, résztvett az
1950.évi Első Magyar Képzőművészeti Kiállitáson.

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.67.l.

Zemplényi Magda

A pécsi modern
magyar képtár
anyagából

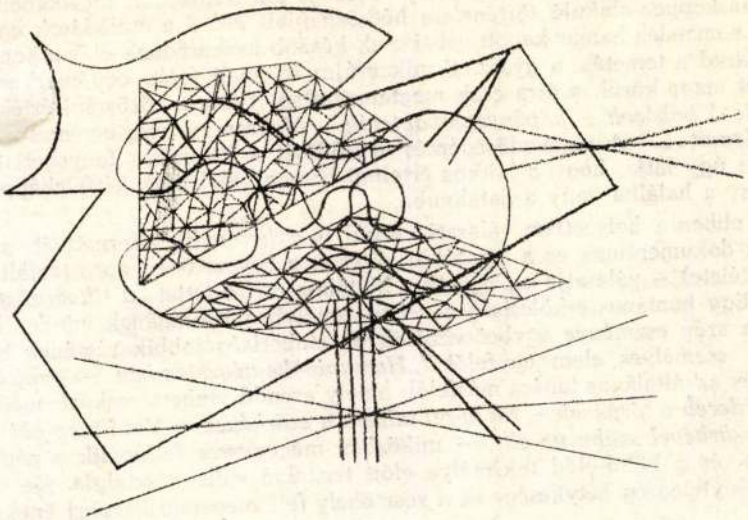

182 Zemplényi Magda: Kompozíció II.

Telenkor, 1987. február

zására alkalmasak.

Végül is egy folyamat zajlik szemünk előtt Szécsi Margit sorjázó köteteiben; egyfajta dezillúzióé: a költő veszni látja ifjúsága tán felfokozott ideálképeit, amint a mindig-másképpen-alakuló történelem hétköznapjait éli. S a csalódások egybeérnek. A fényes nemzedék hamar kapott sebei csak később üszkösödnek el, s a konszolidáció éveire marad a temetés, a gyász. S mikor újra felemeli fejét, egy merkantillá váló világot lát maga körül, s újra csak megtámadottan ifjúsága közösségi értékeit. *„Jönnek az olcsó bohócok – köpönyeglobogtatók – Megrontják magányomat – Meghozzák halálomat..."* A veszendőségérzés erősödését a kozmikus fenyegetettség-tudat is sietteti; úgy látja, hogy a „titkos értelmű bomba" elől csak kétféleképp lehet kitérni: vagy a halálba vagy a hatalomba.

Nos, ebben a helyzetben választja végül is *a harmadik* alternatívát, s ennek a döntésnek dokumentuma ez a legutóbbi kötet (s a bevezetőben aposztrofált társaság minőség-ítélete) – választja az egyetlen költőhöz méltó tettet: *a tiltakozást a morál nevében.* Egy humánus erkölcsiség nevében, amelyben ifjúságának minden lángolása és minden szép eszménye egybeötvöződik az emberiség jobbik részének közös vágyával. A személyes elem egyfelől *(„Hamupipőke-végzetemben – gyújtólencse a harag")*; és az általános tanács másfelől, amely esendő embertársaknak még adható: *„Ne higyj derék a törpének – Ne higyj szívem a szürkének – Vesd meg aki sorsodba áll! – A szürkével szóba ne állj"* – miközben mégegyszer felfénylik a népdal-ütem hetykesége, és a költő-elődök tekintélye előtt tisztelgő stílus-nosztalgia. De ez már a végső reménytelenség hetykesége is, a vesztőhely felé menetelő harsány éneke, hiszen

ÉPITOMESTER

BUDAPEST, VII., RÁK

sztá
red
zbel
neri

Zemplém Majda
festő
vod
Ham-Kem
73. l.

Gerstenberger Emil épitomester

(Mészáros és Gerstenberger cég)

Budapesten, VII., Thököly-ut 77.

Vasbetonfödémek 15 m. fesztávolságig, szabadon felfekve; vastartók, vasoszlopok, falkapcsok fölöslegessé válnak. — Korlátlan hordképesség. Leggyakorlatibb térkihasználás. — Teljesen hangelszigetelő. Egész épületek elkészitése vasbetonból, közraktárak, áruházak, gyári épületek gabonatárházak, lépcsők, hidak csatornák, vizi-épitkezések, viztartányok, alapozások készitése. **Tetemesen olcsóbb és műszakiag tartósabb mint vastartók közötti boltozat.**

— TELEFON 56-81

Műhabarcsgyára termel érdes dunahomokból készült műhabarcsot.

Kartellen kivül!

Tömitő kötelet, spárgát, zsákot, hevedert, ponyvát, nemezt, zsinórt, szalagot, tömlőt, vedert, szerszámot, smirgelpapirt, olajat, zsiradékot, tisztitókóc-, pamut-, kendő-, rongyot tömitőkenderfonat és aszbest-, gummi-, klindorit, friktiolt, géphajtó-kötelet, hevederszijat, valamint mindenféle kötél-, jutta-, gummi- és technikai cikket legjutányosabb áron ajánl

FRIEDMANN JÓZSEF

Budapest, VI., Dávid-utca 4.

ALAPITTATOTT: 1885.

PETERKA LAJOS

BUDAPEST SZÉKES FŐVÁROS o SZERZŐDTETETT TORONY-ÓRÁSA.

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 57. SZ.

TORONY-ÓRA BUDAPEST, o o o o o o o MŰHELY: IV., BÁSTYA-UTCA 22. SZ.

Elvállal minden e szakmába vágó torony-óra, laktanya-óra, kastély-óra készitését, valamint öreg órák javitását.

Vidéki megbizások pontosan és gyorsan teljesittetnek.

...skerekek, Esztergapadok. Furógépek. Csavarmetszők és csavaró-... Csigafurók. Marók. Dörzsárak. Satuk és csősatuk. Tolómérők. ...métermértékek. Mikrométerek. Kaliberek. Tömeggyá... ...ükséges gépek, szerszámok és készülékek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Zemplényi Magda

Pest

XIV. Csömöri út 32

MKSz 1947

MKSZ 1075

Zemplényi Magda

l.

Kállai 1948

67, 68, 69. 97

Lerovandó illeték 3 pld. után:

—	100 P-ig	P	— 90
100—	500	„	1.50
500—	2.500	„	3.—
2.500—	5.000	„	3.50
5.000—	20.000	„	4.—

20.000 P-n túl minden megkezd. 5000 P után 50 fill.-rel több de legfeljebb 12.— P.

IV. és a többi péld. után 100 P-ig 30 f. azon túl 40 f.

Minerva Papíráruház sajátja. (Utánnyomás tilos.)

Kir. Tárasbiróság

...napján tartott tárgyaláson előterjesztett

kérelme

...yaria Kötöregyár r. t.

...d, Budapest, Dohány u 22-24)

...i Gyula

ság

...1933

Zemplényi Magda
festő

l. Tavaszi Salon
XIII.

(X)

Zemplényi Magda

festő

1. Tavaszi Szalon

XV 69. tt.

135. tt

143. tt

Zempléni Magda

»FIGYELŐ«
UJSÁGSZELVÉNY VÁLLALAT
Budapest, XIV., Nürnberg-u. 42.
Telefon: 299-632.

Lap: Uj Világ

Megjelent: 1949 FEB. - 4

azok az anyagi alapok, amelyek nélkül a politikai jogok megvalósítása a polgári köztársaságokban csak írott malaszt marad. Intézményesen ki kell építenünk

új népköztársasági alkotmány

megteremtésével a továbbfejlődés lehetőségeit.

A hároméves terv befejezésével meg

mindenre
lizmus el
a

A legteljes
ságot bizto
tiségek sz

A Mag
szilárdan

---

nyulnak és fokozatos leszereléshez vezetnek." A Szovjetúnió kormánya az ismert feltételek mellett hajlandó rendezni a berlini kérdést is, és Sztálinnak — mint ezt már régebben kijelentette — Truman elnökkel való találkozás ellen sincsen kifogása.

Az Egyesült Államok kormányának tehát újabb alkalma nyílik, hogy békés szándékairól szóló szavait tette váltsa. Mert a szavak mind kevésbbé tévesztik már meg a békére vágyó és békéért harcoló népeket. Tettek után ítélnek. Az imperialisták már tapasztalhatták, hogy szólamaikkal

ellentétes
már kere
vonják e
inkább
tól és fe
reérthet
tikája n

Az ir
vése a
Szovjet
helyén,
mozgós
a hábo
pedig
tós bé
nyomó

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
47/1912.
érk: I. 27.

Höchholzer

Krassnahorka
pámadás-1

Zemplényi Magda

Alkotás Művészház
II. csop. kiáll. 1942. dec.
Kompozíció, Anovajz

di una città bella ed imponente, di una città ve
alimentavano abbondantemente l'industria de

AVRIL

Zempleni Magda

Kompozíció, tusrajz 100.–

Alkotás Művészház II.

csop. kiáll. 1942. dec

Szentelt víztartó ónból 1780-ból

V. 173

Zempleniyi Magda

a Szinyei Társaság
tavaszi szalonjában
kitüntető elismerést
Eafott

Magyarság
1938. ápr. 10.

Zemplényi Magda

festő

Koll. Eidtt. Bpest

1945. szept.

Kassák Lajos:

Egy Lépkiállítás vél.

Uj Idők 1945. 10

sz. okt. 6

~~Felsőbesnyő h. n. VII. 193.~~

Zemplenyi Magda
Festő

Wód
z

Rabinovszky Máriusz

Anonymuverzek

Anonyok

1945. I. évf. 7 sz

Debreczen X. 163, 164

MDK

Zemplényi Magda, festö.

Zászlót himezö parasztlány. Olf.

Műcsarnok.-I.M.Képzőm.Kiáll. 1950. Kat. 7.l.

MDK

Zemplényi Magda, festö

Nagy Tibor: Az absztrakt müvészek galériája körül.
Nagyvilág. 1947. máj.1.

M.D.K.

Zemplényi Magda festő

Az Ernst-Múzeumban rend.kiáll.-ról irt beszamolóban emlitik.

(d.r.) : Tavaszi Szalon.

Függetlenség Bp.1938.ápr.10.

MDK

Zemplényi Magda

"Álmodó anyag", olajfestm.

Magyar művészhetek reprezentativ képzőművészeti kiállitása v.Ernst Múzeum.

Katalógus 1947 jan.4-26-ig. 8.o.

Zemplényi Magda

MDK

Zebegényi táj, olf.

Ulcsarnok 1940/41.A magyar művészetért

Zemplényi Magda

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatán szerepelt.

Új Magyarság 1942. VI. 11.

M.D K.

Zemplényi Magda festő

Láxd : Marosán Gyuláné

Magyar Nemzet 1966. febr. 8. 6.l.

Templényi Magda Teréz

Lézd : Marosán Gyuláné

B. É.J.

Zemplényi Magda MDK

Csendélet, olf.

Műcsarnok 1940 A magyar művészetért c.kiáll.

MDK

Zemplényi Magda

Női fej, gipsz

Szoc.Dem.párt. képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Zemplényi Magda

Képváltozat egy szoborról II., of.

" " I., "

" " III., "

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghiv. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

MDK

Zemplényi Magda

Kép

M. Képzőm. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs,
1946, dec.

MDK

Zemplényi Magda

Leeső alma, of.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és meghív. művészek kiáll. Brassó Muz. 1945. okt.

MNK

Zemplényi Magda

Szörny II., cer.

" I., "

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Zemplényi Magda

A Szinyei-társaság Ernst-Múzeumban rend.kiáll.-án szerepelt.

Cikk: (d.r.) Tavaszi Szalon

Függetlenség (Bpest) 1938.ápr.10.

Zemplényi Magda

kiállított festménye:

Kompozíció, olaj, 120×70 cm.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállítása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

13. l.

Zemplényi Magda

kiállitott grafikái:

Monotipia I., monotipia, 18x22 cm.

Monotipia II., — " — , 21,5 x 16 cm.

Monotipia III. — " — , 22 x 18 cm.

Tavassi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. p. 1957. 19 l.

16. l.

MDK

Zemplényi Magda

"Zászlót himező parasztlány"

Pogány Ö. Gábor: Az Első Magyar Képzőművészeti Kiállitás. I.
Szabad Nép. 1950. VIII. 27. 11.1.

MDK

Zemplényi Magda

Csendélet, of.

KMTárs. M. Miv.ért. 1940-41

15.1.

MDK

Zemplényi Magda

Zászlót himző parasztlány, of.

I.M. Képzőmüv. Kiáll. Mücs. 195o. aug.
7 l.

MDK

Zemplényi Magda

Olajkompozició

"

"

Magy. Képzőmův. ujabb irányai. N.Szal. 1948.jan.

~~12-14~~x ~~13-1~~xc 12-13 l.

MDK

Zemplényi Magda, festö

Kompozició, of.

Az Alkotás Müvészháza XXXII.kiállításának katalogusa
"A Müvész Két Arca." 1947. III. 9-25.

Zemplényi Magda, festö. MDK .

Kakas. Of.

Száz magyar müvész. Föv. Képtár kiállitásai. XL.
Budapest.1948. Kat.lo.l.
okt.

Zemplényi Magda festő. MDK

Neve megemlítve a többi kiállító között.

Nikelszky Géza: „Bpesti és pécsi képzőművészek együttes csoportkiállítása."

Dunántúli Népszava: 1946. II. évf. dec. 8. 8. l.

MDK

Zemplényi Magda

360-362. Pitt és Rötli

M.grafika 100 éve. Főv.Képtár 32.kiáll. 1948.jan.

15 l.

MDK

Zemplényi Magda

kitüntető elism.

17. Tav.Szal. dijnyert. névsora. N.Szal.
1942. jun.

MDK

Zemplényi Magda

Galéria a négy világtájhoz. Megnyitó kiáll. Bp. 1947.

kunst. Lipcse, 1905. a leg
de Bazel és mások: Dr. H.P.
M.Eisler: Der Baumeister B.

MDK

Zemplényi Magda festő.

104. Bolgár kertészet.

Omike. – III. Képzőm. kiáll. – 1942 jan. – Tm.

1-80

MDK

Zemplényi Magda

F.A.E: M. Rézk. Művészek Egy. kiáll. Szab. Nép, 1949, jul. 15.

MDK

Zemplényi Magda festő

/e.a./ : A Szinyei Társaság Tavaszi Szalonja. Ujság. 1937. V. 16.

MDK

Zemplényi Magda

Sós E: Magy. Rézkarcoló Művészek Egy. kiáll.
Magy. Nemz. 1949. jul. 6.

MDK

Zemplényi Magda
Szörny II, cer.
Szörny I, "

Szoc.dem. párt képzőművészeinek társ. Ernst Muz. kiáll. 1945. okt. 3 l.

MDK

Zemplényi Magda

repr.

Kállai Ernő: Elvont művészet I.m.csop.kiáll. M. Képzm. Szab.Szerv. 1946. máj. 1.

Zemplényi Magda

Kakas, olaj

Főv.Képtár XL. kiáll. 1948. okt. 1o 1.

Zemplényi Magda
Cigányleány, olaj

KUT kiáll. N.Szal.194o. nov.

Zemplényi Magda
Kompozició, szin.rajz.

Alkotás Művészház XXXV. kiáll. 1947. jun.

Zemplényi Magda

Női fej, gipsz

Szoc. dem párt képzőművészeinek Szövetsége. Ernst Múz.
Kiáll. 1945. okt. 9 1.

Zemplény Magda, MDK

legjobb munkáit küldte a tárlatra.

Nagy Tibor: Zuglói művészek.-Kis Ujság. 1945.VII. 25.
XIV. Thömöly ut. 8c. MDPrendezésében. Csop.kiáll.

MDK

Zemplényi Magda

Képváltozat egy szoborról, II. olaj

" " " I. "

Leeső alma, olaj

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. Ernst-Muz. kiáll. 1945. okt. 5 1.

MDK

Zemplényi Magda

Sárgakesztyüs Bernadette, olaj
Kompozició, tusr.

Fiatal magyar képzőműv. Főv. Képtár 29. kiáll.
1946. dec. 15 1.

MNK

Zemplényi Magda

Leány galambbal, olaj
Ablak előtt, olaj

XII. Tavaszi Szal. N.Szal. 1937. máj. 14 l.

MDK

Zemplényi Magda

Zászlót himező parasztlány, festm.

Pogány Ö.G: 1. Nagy. Képzőműv. kiáll. Szabad Nép, 1950. aug. 27. 11 l.

MDK

Bíró J: A marosvásárhelyi képtár. Magy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Zemplényi Magda

Kompozició, olaj
" szin.rajz

M. Képzőműv. Szab. Szerv. tav. tárlat,
1947. máj. 8 l.

MDK

Zemplényi Magda

Compositio, olaj

Magyar Képzőművészetért. 1. kiáll. Ernst Muz.
1946. jul. 11 l.

MDK

Zemplényi Magda

Elvont művészet II.csop.kiáll. Képzőm.Szab.szerv.
1947, jul.

Székesfehérvár

Szabadság-tér 6. Városháza, épült 16
emeletes, 12 tengelyes, kétoldalt hu
pos díszkapuval, az Igazság és a Bék
martoni szobrász müve 1717-ből. Épül

(Schoen Arnold: Walch, a vérkeresztes
1931, 52-55.l, képek 364, 365.l — Vérkeresz
nő: Vérkeresztesének. Bp. 1957, 27, 28, 41-

ZEMPLÉNYI Magda

KESERÜ KATALIN: Képzelt kiállítás az ötvenes évek magyar müvészetéről.= Jelenkor, XXXIV.évf. 3.sz. 1991 281-282.

MDK

Zemplényi Magda

Kállai Ernő: Az elvont művészet 1.nagy. csop.kiáll.
Bp. 1946, máj.

Tata

Pintér Elek -tér: kimarad

MDK

Zemplényi Magda

szines ceruzarajz

Uj Világkép. Galéria a négy világtájhoz.
1947. febr. 11 l.

MDK

Zemplényi Magda

Elvont művészet 1.csop.kiáll. M.Képzőm. Szab. Szerv. 1946. máj. képekkel.

Zempléni Magda
Csendélet, olaj

XVI. Tavaszi Szalon. Nemzeti Szalon, 1941, Julius.
12 l.

meteri: et nrm ē lāgri-
Qts. cū elcis. et remune
ratore ōniū bonoꝝ. uale
at p̄mia repromissa pci
pere. P dnm ic. Amen.
Tūc prelatus et ōs fr̄ce
osculent' eū successiue. ꝛ
ponitur in choro ultimo.
Ad Confirmacōe ibi
dicōne regularis abb.

Confirmacō electi i abba
tem regularē fit hc mo.
Examinata eni et ap

M. D. K.

Zemplényi Magda festő

Kakas. Olaj. Mův. tal.

Kár magyar ~~festő~~ szutvén kiállítás kat.
Bp. 1948. 10

Ich O.K.

Herzlich's Mazel Tov

Kusse. Dein Herr Sohn.

Dein Neffe Mauritius Herzlich Tiere
Hilfe Timm. K.

ZEMPLÉNYI Magda

György-Patali 1990 12, 14, 28, 29, 31, 83, 90, 95, 96, 109, 130, 189, 198, + ill

A

Őszinte örömme
Magyar Kultúrszemle
az elhatározását, hog
a filmkultúrának, am
a hatalmas léptekke
időszerű kérdéseivel

Ez az elhatározá
jes képet akar adn
annak nem szabad
A film ma már kinőt
alsóbb néposztályok
a múltban volt, hane
igen érzékeny fokmér
sát kétségbevonni, v
bocsáthatatlan hiba

A film ugyanazt
den nemzet kultúrájá
kizárólag a könyv és
ség a kettő között cs
a nyomtatott betű kö
ugyanazt a film kép
zőbb és hatásosabb

Sokan azt mon
üzleti szempontok ve
keztethetünk valamel
ban elfelejtik azt, ho
emberek azok, akik

M.D.K

Miltatics.

Karuhics hölgy.
. felv. 26-12 lag.

MDK

Zempléni M. Viktor, festö

186. Csendélet ablakban. Olf.

317. Balatoni müut. "

Bp. Mücs.-OMKT. Nemz. Képzömüv. Kiáll. 1934. ápr. 29.-jun. 17
Kat. lo. l.

MDK

MDK

Zempléni Mitrovics Viktor

Olasz kikötő

Nemz. Képzőmüv. kiáll. Mücs. 1933. ápr.

51 l.

Stephani Mirandae Vadum

Claus Magnus

Hans Rehmann. Mainz. 1972. 4pp.

37.1.

Zemplléni Mitrovics Viktor,festö

Olasz kikötö.

Bp.Műcs.-OMKT N emz.Képzömüv.kiáll./Rend.M.Kir.vall.-
és Közokt.Min./1933 ápr.19.-máj.25. Kép.tm. 51.l.

Zempléni - Mitrovics Viktor

Szerepelt az I. nemzeti tárlaton.

MH. 1933. IV. 19.

Templán M. Viktor.

A szolnoki művésztelep 25. éves jubileumi kiállításán művei szerepelnek.

Az Est, 1927. szept. 20.

Zempléni M. VIktor MDK

Balatoni müut, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Semplent M. Vilbar

Balsoni mihi, etc.

Zempléni M. Viktor MDK

Őszi rózsák, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállitás

MDK

Zempléni M.Viktor, festö

Öszi rózsák. Olf.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-Okt.28.
Kat. 16.1.

ZEMPLÉNI M.VIKTOR

Őszi rózsák. Olajf.

Magyar kiállitás tárgymutatója.Műcsarnok 1934.
16.oldal

MDK

Zempléni Mitrovics Viktor dr. festőművész

Műtermében számos Komáromi-Katz-, Neogrády-, Szüle-, Viski-festményt másolt Megykó Gyula festőművésszel együtt. A festményekből több vidéki városban képkiállitast rendeztek és a kiállitást látogató közönségnek a képeket eladtak.

Cikk: A Szépművészeti Szalonban hamisitott festményekre bukkantak a detektivek.

Magyar Hirlap, 1937.jun.25. 2.1.

Zemplẹ́ni M. Viktor MDK

Csendélet ablakban, olf.

Mücsarnok 1934 Nemzeti Képzőművészeti Kiállitás

Zempléni M. Viktor MDK

Balaton

Szántás

Mücsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

Zemplényi M. Viktor MDK

Balaton

Szántás

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Zemplényi, festőm.

Magy.remekművek. Ernst-Mus. 87.kiáll. 1921. máj.

8 l.

Templin M. Viktor

M.D.U.

pestő

1927.-ben a szolnoki művésztelepen rendezett kiállításon részt vett.

Keszegh Istvánnie Kramer hárta: A szolnoki művészet és művésztelep

Jászkunság, 1956. április III. évf. 2 szám, 8 lap

Zemplényi György MDK

Szerepelt a moszkvai "Gyermekek Képzőművészeti Kiállitásán" /Szokolnyiki parkban/

—: "Magyar gyermekek rajzai"
Szovjet hirado, 1962. jul. ø/ 8.

MDK

Zemplényi Gyula

Tanulmányfej

N. Szal. Rendkivüli kiáll. 1897. dec.
12.1.

Zempléniyi Árpád

festő.

M.D.K.

Boromisza Tibor mestere volt.

Kardoss Béla: Maghy Zoltán hajdúböszörményi festőművé

Művészet, 1969. január – 37 lap.

Zempléni Mitrovics Viktor MDK

Olasz kikötő

Mücsarnok 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Tisztelt Olvasó!

Mellékelten 1933 Nemzeti Képzőművészeti Kiállí-

ZEMPLÉNYI TIVADAR

59

Oltványi 1991

át Jézus testévé és vérévé.
sekor Jézus testileg, tehát
volt ott a tanitványai közöt
tanitványainak adott, éppen
vére. Ugyanakkor valljuk, ho
az urvacsorában valóságosan
jával közösségre lép. Ez a v
az igehirdetésben is - a Sze
Krisztusnak a Szentlélek ált
meg a Vele való titokzatos e
megtörése és a bor kitöltése
teljes odaadásáról beszél.

A református urvacsora

Zemplényi Tivadar MDK

Férj és feleség, repr.

Műcsarnok 1903/4. téli kiáll.

M.D.K.

Zempléni Tivadar

"A kis unokájáért aggódó, öreg nagyapó alakját ábrázoló képéről erőteljes, de mégis gyöngéd harmonia árad."-irja Lázár Béla: "Műtárlatok" c. cikkében.

Magyar Salon, Bp. 1902. dec. hó, XXXVIII. kötet 257-266. lap

M.D.K.

Zempléni

"Tónusérzéke egyre fejlődik", -irja müveiről Lázár Béla: "~~Téli~~ Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 1902. május hó, XXXVII. köte
127-140. lap

Zempléni

Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában emliti meg a müvész nevét és fejlődése irányát, fokozódó tónusérzékét.

Otthon, Bp. 19o2. május hó
18-28. lap

Zempléni

Öreg zarándoknőjét igen komoly elismeréssel emliti Lázár Béla: "A tavaszi tárlat" c. kritikájában, de megjegyzi, hogy a nagyszerü technikai felkészültség ellenére nem hoz ujabb szineket, nincs külön egyéni jellege, igy sajnos -tanulmány maradt csupán.

Otthon, Bp. 1900. évf. 6. füzet
49-60. lap

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Tájkép. Jrlz.l.h.:Zemplényi Tivadar. Vászon.

Ernst-Múzeum aukciói. XVII. Kat. 51.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Fekvő nő, repr.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Zemplényi Tivadar MDK

Kosaras leány, olf.

Szükölködők, olf.

Mücsarnok 19o3.tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

25. Öregek vagyunk! Repr.

Műcsarnok. 1904/5 Téli kiáll. Kat.

MDK

5 cl. Zemplényi Tivadar, festőm.

5 cl. Cirkvenicai részlet. Repr.

KMT 1912/13. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Aggódás, repr.

Mücsarnok 1902/3. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Se dohány, se pénz, olf.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Pásztorok Jézusnál, olf.

Mindenszentnapkor, olf.

Aggódás, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Libamezők olf.

Rét, olf.

Udvar, olf.

Balaton partján, olf.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar, MDK

Ünnepnapon, repr.

Műcsarnok 19o1. tavaszi nemzetközi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Csipkeverő leány, olf.

Férj és feleség, olf.

Levél idegenből, olf.

Kertben, olf.

Műcsarnok 1903/.4. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Elmereggve, repr.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállítás

MDK

Zemplényi Tivadar

Könyörgés a Békéért c.művének repr.

Művészet, 1916. 72.1.

Zemplényi Tivadar MDK

Bucsu a felvidéken, repr.

Mücsarnok 1905/6. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Leányfej cimű festm. Repr.

KMT 1910/11. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Tájkép, of.

Ernst Museum aukciói XVI. 50.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Őszi rózsák között

Műcsarnok 1934 Nemzeti Munkahét kiállítás

MDK

Zemplényi Tivadar

Tükörbe néző nő, of.

Árv. Közl. 1939. 4.rk.sz.

MDK

Zemplényi Tivadar

Karándoknő, festm. repr.

Mücsarnok 1900. tav. kiáll.

Zempléni Tivadar

Az "Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1892 évre szóló közleményei" c. kiadvány felsorolja az 1891-es év kiállitó müvészeit, - közöttük a müvészt is- és neveik mellett bemutatja alkotásaikat.
"Mindenféle" c. rovat közleménye.

Képes Családi Lapok. Bp. 1892. szept. 18.
XIV. évf. 38. sz. 608. lap .

Zempléni Tivadar

Emlékre

A Zempléni Tivadar: Az Alföld művészete.
Körnevelés, Tf. 1970. 18. 28-30 l.

Zemplényi Tivadar

M.: "A téli kiállitás" c. kritikájában felsorol-
ja a Mücsarnokban rendezett tárlaton szereplő
ifju müvésznemzedék tagjai között a művészt.

Képes Családi Lapok, Bp. 1891. dec. 6.
XIII. évf. 49. sz. 778-779. lap

Zemplényi Tivadar MDK

Hajnyiró, olf.

Kaszálás, olf.

Műcsarnok 1910/11. téli kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Szegény asszony otthona, olf.

Tehenek, olf.

Érdekes olvasmány, olf.

Mícsarnok 1959 Az Alföld a festészetben

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Cseresznyés fiu.
Oljf.Sign.1894.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

MDK

Zemplényi Tivadar

Ülő nő, of.

Aratáskor, of.

Ernst Muzeum aukciói XXVII. 84.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szegény asszony otthona

Thirring G.dr.: Szépmüv. Muzeum. Budapest részletes kalauza. Részletes helyi kalauzok 1. Bp. 1926. 101.1.

MTA

Zemplényi Tivadar

Kényes kérdés, of.

Bucsu a felvidéken, of.

Képzőm. Társ. 1905/6. téli kiáll. kat. 33.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Tarca partján, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 43.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Cseresznyés fiu, o.

Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952.

Zemplényi Tivadar

1920-ban a modern magyar festészet átrendezett kiállitásán bemutatták a Szegény asszony otthona és a Bucsusok c képét /Kosztához közelit/ Könyörgés a békéért 1916. naturalista jellegü.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965. 34.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Est a Balatonon, o.

Zivatar előtt, o.

A pataknál, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp. 1952.

Zemplényi Tivadar

Székely Bertalan tanítványa, a Képzőművészeti Főiskola tanára lett.

Székely Bertalan válogatott művészeti iráni (Vál. és bev.: Maksay tanló.) Bp. 1962. Képzőműv. Alap Kiadóv. – 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) – 201 l.

Zemplényi Tivadar MDK

Tonhalászok, repr.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar

Kedves vendég

Vasárnapi Ujság 1902. 51.sz. 832.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A képzőművészeti társulat közgyülése. Vasárnapi Ujság 19oo. 17. sz. 272.l.

Zemplényi Tivadar.

A Könyves Kálmán Szalonban kiállitották müveit 1908-ban.

Bende J:

A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XII. [illegible]

szövarch.149.5.ó

Zemplényi Tivadar.

Soproni Horváth József életrajza.

MDK

Zemplényi Tivadar

A mücsarnok téli tárlata. Vas. Ujs. 1897.
827-828.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Elhagyott malom az Adrian. Olajf.
Cirkvenicai részlet. Olajf.

Képzőm.Társ. 1912/13. téli kiáll.kat. 7o.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

Balaton-partján	Olf. Jelzett.
Falusi temetés.	Olf. Jelzett.
Hollandi tonhalászok.	Olf. Jelzett. /Sérült./

Árverési Közlöny. 1936. 1.rk.sz. Kat. 24.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kis leany kertben. Olajf.
Libaetetés. "
Öszi hangulat. "
Tehenet fejő asszony."
Szeptember végén. "
Felvidéken. "
Utca. "

Képzőm.Tars. 1908. tav.kiall.kat. 39.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Tehén az istállóban. Olajf.
Bölcsőnél. "
Tehenek a vizben. "

Képzőm.Társ. 1908.tav.kiall.kat. 43.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Konyhainterieur. Of.

Árverési Csarnok aukcio kat. 1934. szept.
62.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

"Kánikulában" /fürdésre készülö fiu.

A Nemz.Szalon kiállitása Kolozsvártt.-Vigadó.
Vasa.Ujs.1895. 42.évf.22.sz. 359.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Vig menyecske, olf.

Mücsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Utca Noviból, olf.

Mücsarnok 1913. Tavaszi kiállitás

Dear Henry Ivadue

Yours Novibol, etc.

November 1913. Tavanui Williams

Zemplényi Tivadar

MDK

Elmerengve, olf.

Micsarnok 1913-14 téli kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Itatóhely, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

MDK

Zemplényi Tivadar

Az szolnoki művésztelep. P.H. 1928 évi nagy naptára.
76.1.

Táblakép — „Krisztus betegeket gyógyít" —

Templényi

Revue de Hongrie

1910. III. a. V. k. 503–504. l.

Bibliai képek a Művészcsárban.

Táblakép — „Keresztlevétel" – Zemplényi

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. t. 707–708. l.

Tovarsi tárlat a Műcsarnokban.

Zemplény:

Szerepel a Magyar táj és mégélet c. kiállításon a Műcsarnokban

Magyarság, 1926, XI. 14.

MDK

Zemplényi

Csók István: Garay Ákos. Müvészet, 1915.
97-loo l. Rajzok.

M.D.K.

Zemplényi

Fleiner Jenő magángyüjteményében szerepel müve.

Magyar magángyüjtemények c. közlemény
Szinházi Elet. Bp. 192o.. juli 25-31. IX. évf.
30. sz. 25. lap.

MDK

Zemplényi

Bémédite, Léonce: La peinture au XIX-iéme siécle. Paris. Flammarion 1925. c. könyvében emliti a magyar művészt.

Magyar Művészet, 1925. 1. sz. 59-60. l.

MDK

Zemplényi

Művével szerepelt a Nemzeti Szalon 1897.nov. 8-iki kiállitásán.

Cikk: A Nemzeti Szalon új kiállitása.

Vasárnapi Ujság. 1897. 44.évf. 50.sz. 851.l.

Zemplényi

festőművész

Csoportkiállítás - Ernst Múzeumban - Képével szerepel.

Magyar Hirlap
1938.II.7.

Zemplényi.

A Tamás-Galériában rendezett kiállításon művei szerepelnek.

Magyarság, 1928. Márc. 31.

MD K

Zemplényi,festö

Ismett,nagyobb méretü képének elsö vázlatát küldte. Üde"elsö ötlet".

Lyka Károly-Müvészeti krónika. -Nemz.Szalon kiáll. Uj Idök. 1901 VII 436.l.

Zemplényi.

Az Orsz. Magyar Képzőművészeti Társulat téli kiállításán lévő zolnoki gyűjteménnyében munkája szerepel.

Esti Kurir. 1927. dec. 20.

Templeriji.

Dr. Gyr. Baczyn Kéjszőnüszéneti Tanár-
lat [illegible] Kiállításán lévő [illegible]
gyűjtemény [illegible] [illegible]
pel.

[illegible] Lipsz, [illegible] dec. 20.

Zemplény M. Viktor festőművész

A dunántuli képzőművészek tav. tárlatán, a Berzsenyi Társaság ezüstérmét kapta.

N.U.931.IV.8.

MDK

Zemplény Tivadar, festőm.

Érdekes vendég.

Műcs. - 1897-98 téli kiáll. A kormány vásárlása. Műcsarnok. 1898. 53.l.

M.D.K.

Templeiny Tivadar
festő

1894-ben Szinyeinél dolgozott
Fernyén az akkor fiatal festő.

Patay Dénes: Szinyei Merse Pál
Művészet, 1963. Október – 6 lap.

Z emplény Tivadar MDK

Szükölködök, repr.

Műcsarnok 1903. tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Zemplény Tivadar

Nagypéntek, repr.

Képzőm. Társ. 1904. tav. kiáll. kat.

MDK

Zemplény Tivadar

Itatónál, repr.

Műcsarnok 1899/1900. táli kiáll. kat.

MDK

Zemplémi Tivadar

Sipos B.: Szinyey-Merse Pál. Tátra 1937. I. 5.sz. 249-255.l.

Zemplényi Tivadar, festő" M.D.K.

Palóczi Antal építészről festett arcképét említi cikkíró a P. A. előadásáról írt beszámolójában.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

febr. 18. sz. 10. old.

MDK

Zempléni Tivadar

Az anya dala, életkép

A Műcs.kiáll. nyertesei.

Vas. Ujs. 1894. 321.l. ~~xxxxx~~ 322 l.

MDK

Zempléni Tivadar

d.-: A téli tárlat. Művészet 1915. 439.l.

Zempléni Tivadar, festő

MDK

Kisonna a hartben-rémű műve ne-
repel a kiállitáson.

Horváth Béla: Basilides Sándor, Csébi Pogány István
stb. gyüjteményes kiállitása.

Bp. 1933.

14. l

Zemplén Tizadi festő

MDK

Hosonna a kertben-című
műve szerepel az alábbi kiállításon

Horváth Béla: Basilides Sándor, Csébi Pogány István stb. gyüjteményes kiállitása.

Bp. 1933. 12 l

MDK

Zemplén Tivadar festő

műveinek festőiségét Deák-Ébner

hésziti elő

Horváth Béla, Basilides Sándor, Csébi Pogány stb. gyüjteményes kiállitása. Bp. 1933. 13. l

MDK

Zempléni Tivadar festőm.
1864-1917

Uzsonna a kertben. Beczkói Biró Henrik tul.

Ernst-Muzeum. CXXXVII.Nagy.Mesterek mestermüvei.
Gyüjt. Kiáll. 1933.febr. Kat. 14.1.

MDK

Zempléni Tivadar: Katona. ceruza

Nagy Magángyüjtemény,Aukciója, 1921.Rákóczi ut 3o.I.e.7.

MDK

Zemplémi Tivadar, festöm.

ujabban áttért az impresszionizmus technikájára , de nem fogadja el meglátási és szinértékelési módjukat.

KPM.T. téli kiállitása. -Vasárnapi Ujs. 1912. 59 évf. 46. sz. 928.old.

23. Zempléni Tivadar. hazafelé.

33. Ferraris Artur. vilmos német császár arczképe.

Zempléni Tivadar.

A szolnoki művésztelep 25. éves megalakulását kiállítással ünnepeli meg, melyen művei szerepelnek.

Magyarság, 1927. szept. 18.

Zempléni Tivadar

Alkotása, a Magy.Képzőm.Egyesületének negyvenéves jub.kiáll.-án.

N.U.934.XII.12.

M.D.K.

Zempléni

"Zarándoknő"-jét odaadással megfestett öregasszonyként említi meg Lázár Béla: "Tavaszi tárlat"-ról szóló cikkében, de nem tartja befejezett képnek, studiumként kezeli "pompás teknikai készültsége" ellenére.

Magyar Salon, Bp. 1900. május
321-344. lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Szegény asszony otthona" c. és Lechner Gyula leányáról készitett portréját kiemeli N. Istvánffy Gyula festőművész: "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. kritikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"A genret dicséretes módon képviseli"-irja kritikájában Rippl Rónai János: "Tavaszi Kiállitás" cimmel.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 5. 17. évf. 19. sz. 303. lap

Ügyintéző:
Tárgy:

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Szoba belseje" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1900. julius
754. lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

A Képzőmüvészeti Társulat téli tárlatának kiállitói között szerepel a müvész, mint a lap "Irodalom és Müvészet" c. rovatában "Vernissage a Mücsarnokban" cimmel közli.

Budapesti Illusztrált Szalon Lapok, Bp. 1910. nov. hó.

M.D.K.

Zemplényi

"Kifutja-e?" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1897.
28. kötet. 33. lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Az uj kedvenc" c. festményét hozza a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1897.
27. kötet. 929. lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Fürdő után" c. olajfestményét bemutatja a lap.
Repr.

Magyar Salon, Bp. 1897. jan. hó. 26. kötet 826. lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Tyras" c. képe ugy távlati, mint aesthetikai szempontból nagyon sikerültnek mondható"-irja kritikájában Murányi Iván: Téli Tárlat cimmel

Képes Családi Lapok, Bp. 1895.
17. évf. a 848. lap után következő melléklet-ben.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Szinvá lata erős szineivel, szinte pillanatfölvételnek hat irja müvéről Lázár Béla: "Tavaszi tárlat" c. beszámolójában.

Magyar Salon, Bp. 19o1. május hó
116-126. lap

M.D.K.

Zempléni Tivadar

"Virrasszatok és imádkozzatok" c. müvét igen magasra értékeli Lázár Béla: "Téli tárlat" c. beszámolójábsn. A müvész alkotásáról igy ir: "Realizmusában mennyi a költészet!... alakjai némaságában mennyi a beszédes gazdagság!"

Magyar Salon, Bp. 19o1. február hó
982-994. lap

Zemplényi Tivadar
Jestő.

K. V. 294/1899.
1899. ápr. 17.

Festészet.

„Kedves vásárfia" c. kép.

(Zemplényi Tivadar-tól)

K. T. 716/1899.

K. n.

Festészet.

„A bubi reggelizik" c. kép.

(Zemplényi Tivadar-tól).

K. V. 297/1899.

1899. ápr. 17.

Festészet.

„Péter" c. kép.

(Templépy-Tivadar-tól).

V. T. 716/1899.

V. n.

Zemplényi Tivadar
Jestő.

K. V. 1014/1897.
1897. jun. 10.

Zemplényi Tivadar
Jestő.

K. V. 89/1898.
1898. jan. 24.

Zemplényi Tivadar
Pest.

K. V. 1684/1897.
1897. dec. 13.

Zemplényi Vivadar
Festő.

K. V. 427/1898.
1898. máj. 16.

M. D K.

ZEMPLÉNYI

Imádkozzunk a békéért

Arcadi Történet. 325–326 l.

ZEMPLÉNYI

Nevét Krón Jenővel kapcsolat-

ban említi:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 48.

ZEMPLÉNYI

Nevét Milan Flóriánnal kapcsolatban emliti.

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice 1964. 49.

Zemplényi

Nevét Török Gyulával, Székelyel, Aggházyval, Schulekkel, Szinyeivel és Hegedűssel kapcsolatban közli:

Ladislav Saučin. Výtvarne umenie na východnom Slovensku 1918-1938. Košice, 1964. 53.

MNK

Zemplényi Tivadar, festöm.

A Képzőm. Társulat téli kiállításából.

Kertben. Festm. Repr.

Vasárnapi Ujság. 50.sz. 1901. 48.évf. 803.l.

M.D.K.

Zemplényi

"Szegény asszony otthona" c. müvét kiemeli kritikájában Rippl Rónai János: "Tavaszi Kiállitás" cimmel.

Képes Családi Lapok, Bp. 1895. május 26.
17. évf. 22. sz. 351. lap

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Zempléni Tivadar

"Öregasszonya magyar tárgyu és festői kvalitásai is előkelőek, de megfesthette volna spanyol festő is."-irja Lázár Béla: "Téli tárlat"c. cikkének "A magyar genre" c. fejezetében.

Magyar Salon, Bp. 1901. dec. hó . XXXVI. kötet 242-253. lap

MDK

Zemplényi festő

Nagybányán dolgoztak.

Bör-Réti Nagyb.kiáll.kat.1922. 15.1.

Zemplényi Tivadar, festőm. MDK

Levétel a keresztről. Repr. 5.l.

A Műcsarnok tavaszi kiállításából.
Uj Idők. 1911. 27. sz. 5.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Nem megmondtam?, repr.

Műcsarnok 1905. tavaszi nemzetközi kiáll.

Zempléényi Tivadar MDK

Öregek vagyunk! olf.

Leány kosárral, olf.

Műcsarnok 1904-5. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kényes kérdés, olf.

Bucsu a felvidéken, olf.

Mücsarnok 19o5/6. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

Virágárus leány, olf.

Nem megmondtam?, olf.

Műcsarnok 1905. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Öregek vagyunk!, repr.

Műcsarnok 1904/5. téli kiáll.

Templényi Tivadar MDK

Nagypéntek, repr.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Nagypénteken, olf.

Műcsarnok 1904. tavaszi kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar,

Csipkeverő leány, of.

Művészeti Krónika 1. sz. 1904. jan. 15.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

210.	Lifbamezö.	Olf.
211.	Rét.	Olf.
212.	Udvar.	Olf.
213.	Balaton partján.	Olf.

KMTárs. 1902/3. téli kiáll. Kat. 36.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

192. Sóvár. Olf.

KMTárs 1901-2. téli kiáll. Kat. 35.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

Zarándoknő. Repr. 229.l.

A Képzőművészeti Társulat tavaszi kiállításából.
Vas.Ujs.1900. 47.évf. 15.sz. 229,230.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kerti részlet. Olajfm.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 45.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Aggódas, Szűkölködők, Lam megmondtam!,
Virrasszatok!, című művei.

Ger Lon Mod fest. 77.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Bacsó és Bacsinka /Juhász és felesége/

K-n Ö-n.: A Nemzeti Szalon első kiáll. Vasárnapi Ujság 1894. 751-752.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szükölködők, repr.

Műcsarnok 1903. tav. nemzetk. kiáll. kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

568.	Selce felé.	Olf.
573.	Cirkvenicai kikötö.	Olf.
574.	Vinodol.	Olf.

Mücsarnok. 1911/12. téli kiáll. Kat. 68.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kertben, of.

KMTárs. 1901/2. téli kiáll. kat. 38.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

"Zarándoknö"-je a kiállitásnak tagadhatatlanul egyik legtöbb figyelemre érdemes müve. Vallásos meghatottság és megkönnyebbülés sugárzik felénk a templomból jövö parasztanyókáról. jobbjában a keresszttel végzödö zarándok-bottal.

Tavaszi kiállitás a müvcsarnokban.
Vas.Ujs. 19cc. 47.évf. 15.sz. 231.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A műtárlat gyarapodása. Vas. Ujs. 1896. 499.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Nyaraló család, repr.

Árverési Közlöny. 1938. 6. rk. sz.

MDK

Zemplényi Tivadar

Az Orsz.Magy.Képzőm.Társ. 1903/4.évi téli kiállitásán az állam megvásárolta Csipkeverő leány c. olajfestményét.

Művészet, 1904. 213.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Négy művét állitotta ki, köztük "férj és feleség" ciműt.

Meller Simon: A téli tárlat.

Budapesti Szemle,1904.jan.sz.131-136. l.

Zemplényi Tivadar MDK

Cirkvenicai tengerpart, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

van

is képviselve műveivel ezen a kiállitáson.

A Nemzeti Szalon tárlata. 1900.máj.12.
Vas. Ujság.1900.47.évf. 20.sz. 331.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Leányfej, repr.

Mücsarnok 1910/11 téli kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Mézeshetek. Vaszon. 45.5x42.

Tájkép. Jelz.lent balra : Zemplényi Tivadar
Lemezpapir 24x32.

Ernst Muzeum aukciói. XXII. 57.1.

Zemplényi Tivadar MDK

Cirkvenicai kikötő, olf.

Vinodol, olf.

Mücsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Tehén az istállóban, olf.

Bölcsőnél, olf.

Tehenek a vizben, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Tehenet fejő asszony, olf.

Szeptember végén, olf.

Felvidéken, olf.

Utca, olf.

Mücsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Kertben, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Érdekes vendég

Arcképtanulmány

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Zemplényi Tivadar MDK

Az uj kedvenc

Mücsarnok 1940.Gyermek a művészetben c.kiáll.

Templényi Tivadar.

Festő

Szolnokon dolgozott, a művésztelepen.

Városkultúra, 1935. febr. 15. 46. old.

Zemplényi Tivadar MDK

Fürösztés a Balatonban, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kis leány kertben, olf.

Libaetetés, olf.

Őszi hangulat, olf.

Műcsarnok 1908. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Falusi udvar, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Szomjas a csorda, olf.

Miccarnok 1908. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar, MDK

Tonhalászok, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar

Hazafelé, of.

Réten, of.

Váluton, of.

KMT. 1898/99. téli kiáll. kat. 22.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

"Kertben" c. művének repr.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 486.l.

MDK

Zemplényi Tivadar /1864-1917/

Krisztus feltámasztja Lazarust, of.

Ernst Muzeum aukciói. XXIX. 64.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Tyras. Zemplényi Tivadar festménye. Repr.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 785.l.

Кемпелгуд Тіуадет

Тутаs. Кемпелгуд Тіуадет Гедмегуе. Кеуг.

Vаsегпаеі Ujаug. 1864. 41.сеf. 785.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Ünnepnapon c.festménye a Műcsarnok tav. tárlatán. Repr.

Lyka Károly: Tavaszi műtárlat.

Uj Idők, 1901.VII. 50, 51.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Nemzeti Szalon tav.tarlatan, leanyalakot mutat be.
A kép repr.-ja a 159. lapon.

Cikk: A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatából.

Vasárnapi Ujság, 1903. 50.évf. 158.l.
159.l.

Зеmрlёnуі Tivadar

A Nemzeti Szalon tav.tartalom, levelezések
mutat be.
A kép repr.-ja a 159. lapon.

ÚKK: A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatáról.

Vasárnapi Ujság, 1903. 50.évf. 136.l.
159.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Hazatérés c. festményének repr.
Az új kedvenc c. " repr.
Érdekes vendég c. " repr.
Virrasszatok és imádkozzatok c.frstmé-
nyének repr.
Sárosmegyei juhász c. rajzának repr.

Vasárnapi Ujság, 1901. 48.évf. 184, 185,
186. l.

Семьянуд Тіуадит

Пакатёгіз с. Гентвенуенек гер-
Ка бұ Кедуенс с. " гер.
Бгдекёа уенцёд с. " гер.
Уіггіпзапток ёа іпцёкёзкатток с.Гентве-
нуёнек гер.
Загозвецуеі Іцпазз,с. Гаұ'ашпек гер.

Уазагпнұі Оұзиё, 1901. 48.сүі. 184, 185,
186. і.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Vas.Ujs. 185.oldalan közli a művész fényképét.

Vasárnapi Ujság, 1901. 48.évf. 185.l.

Zemplénmegyei Tivadar

A Vas. Újs. 1895. októberében közöli a mivel az
ténykedett.

Vasárnapi Újság. 1901. 48. évf. 1895. I.

MDK

Zemplényi Tivadar

Vazul Szent István előtt c. művének repr.

Vas.Ujs. 48.évf. 181.l. 1901.

MDK

Zemplényi Tivadar

Érdekes vendég c. festm.repr.

Képzőm.Társ. 1897/98. téli kiall.targym.

MDK

Zemplényi Tivadar

Nagypéntek c. művének repr.

Magyar Művészet, 1937. 174.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szomjas csorda, c.festm.Repr.

Múcsarnok, 1908.tav.kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Cirkvenicai részlet c.művének repr.

Képzőm.Társ.1912/13. téli kiall.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kertben c.festm.Repr.
(A Műcsarnok téli tárlata.)

Uj Idők, 1906.XII. 47.sz. 505.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Férj és feleség c.festm.Repr.

Vas.Ujs.1903. 781.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szükölködők. 1902. c. olajfestménye. Repr.
Bucsusok érkezése, c. olajfestménye.Repr.
Érdekes vendég, c. olajfestménye. Repr.

Művészet, 1905. 77, 78, 80.l.

Zemplényi Tivadar

Irdekes vonások, c. ola.jegyzetünye. kopr.
Iroknasok értekezése, c. ola.jegyzetünye.kopr.
Zsidókkódex. 1902. c. ola.jegyzetünye. kopr.

Nyéssnet, 1905. 77, 78, 80.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Cigányleány c. művének repr.

Arverési Közlöny, 1938. 3.rk.sz.

MDK

Zemplényi Tivadar

Aggódás c.művének repr.

KMTárs.1902/3.téli kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar

Itatónál c.művének repr.

Képzőm.Társ. 1899-1900.téli kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar

Leányfej c.műve. Repr.

Képzőm.Társ.kiáll.kat. 1910/11.téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Fekvő nő c.festm.Repr.

KMT 1916.tav.kiáll.

Земфёнуй Тлчадат

Гскчс пс с.Гсвтм.кврг.

ЧЖЗ 1ф16.тлч.Хтвлл.

MDK

Zemplényi Tivadar

Hazafelé, c. festm. Repr.

KMT 1898/99. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Virrasszatok és imádkozzatok c. festm.Repr.

Műcsarnok, 1900/1. téli kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar

Elmerengve c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1913/14.téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szűkölködők c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1903.tav.nemzetk.kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar

Réten c.festm.Repr. (A Képzőm.Tars.téli kiállitásából.)

Vasárnapi Ujság, 1898. 49.sz. 850.l.

MDK

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Konyhainterieur.Olajf.100x75.Jelz.
Falusi temetés.Olajf.100x138.Jelz.
Hollandi tonhalászok.Olajf.(Sérült)105x 125.Jelz.

Arverési Közlöny, 1936.2.sz. 55.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Ünnepnapon c.művének repr.

KMT 1901. tav.nemzetk.kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Kompozició vázlat.Olajf. 38x32.
Tót paraszt; ceruzarajz, 24x30. Jelz.
Tájkép.Olajf. 26x38.Jelz.

Arverési Közlöny, 1937.okt. rk.sz. 41.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Aggódás c. festm.repr.

Műcsarnok, 1902/3. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Zarándoknő c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1900.tav.kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Hatafelé c.festm.Repr.

Műcsarnok, 1898/99. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szomjas csorda c.festm.Repr.

Képzőm.Társ. 1908.tav.kiáll.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

Férj és feleség c.művének repr.

Képzőm.Társ. 1903/4 téli kiáll.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

Nagypéntek c. festm.Repr.

Műcsarnok, 1904.tav.kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kertben c. festm.Repr.

Műcsarnok, 1906/7. téli nemzetk.kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar

Alamizsna c.festm.Repr.

Múcsarnok, 1902.tav.nemzetk.kiall.

MDK

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Alkony.Olajf.32x37.Jelz.
Tükörbe néző nő.Olajf.34x26.Jelz.

Arverési Közlöny,1936. 2.sz. 55.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Anya gyermekével c.művének repr.

Művészet, 1917. 19.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Halászkunyhó c.képének repr.

Képzőm.Társ.1909/10.téli kiáll.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

Keresztlevétel c. festm.repr.

Képzőm.Társ.1911.tav.kiall.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Itatónál c.művének repr. (Sparber Henrik tul.)

Gerő Ödön: A magyar népéletkép.

Magyar Művészet, 1927. 21.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Aggódás, c. olajfestménye. Repr.
Nagypéntek, 1904. c. olajfestménye.Repr.
Templom előtt. 1899. c. " "
Leány kosárral, c. olajfestmény.Repr.

Művészet, 1905. 81, 84, 85, 88. lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Krisztus holtteste. 1890. c. olajfestménye. Repr.
Urnapja. Vázlat, 1905. c. olajfestménye. Repr.
Templomban, 1889. c. olajfestménye. Repr.

Művészet, 1905. 73, 74, 76. lap

Complete Index

Arkansas Motteste. 1890. c. old/Present-
ment. Repr.
Urnmpja. Vasint, 1905. c. old/Testamentye. Repr.
Templeman, 1889. c. old/Testamentye. Repr.

Wolvesset, 1905. 73, 74, 76.Jap

MDK

Zemplényi Tivadar

"Templomban" c.képe (a budai varpalotaban)
"Nagypéntek" c. festménye.
"Virrasszatok és imádkozzatok!" c. képe.
"Aggódás" c. képe.

Lyka Károly: Zemplényi Tivadar.

Művészet, 1905. 73-78.l./Képpel./

MDK

Zemplényi Tivadar

Magyar Studio I. 18.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Búcsú a felvidéken c.művének repr.

Képzőm.Társ.1905/6. téli kiall.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

Öregek vagyunk! c.művének repr.

Műcsarnok, 1904/5. téli k.

MDK

Zemplényi Tivadar

Pukk.: Téli tárlat. A Hét 1903. II. félév.
752-753.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kiszáradt patak, of.

Est, of.

Képzőm. Társ. 1901/2. téli kiáll. kat. 50.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A tüz körül, of.

Ernst Muzeum aukciói XLV. /1930/. Gróf Zichy Béla hagyatékából.

Zemplényi Tivadar MDK

Felvidéki tájrészlet, olf.

Mücsarnok 1915-16 téli tárlat

Zemplényi Tivadar

Fakvő nő, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

Zemplényi Tivadar

MTK

Felvidéki hangulat, olf.

Mücsarnok 1916. tavaszi tárlat

Zemplényi Tivadar MOK

Major, olf.

Műcsarnok 1916. tavaszi tárlat

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

Részt vett a kelenföldi Népsegitö Szövetség rendezésében megnyilt kiállitáson.
A kiállitáson csupa e kerületbeli müvész szerepel, kik jórészét a közönség a Mücsarnok termeiből már ismer. Igy Z.T.-t is.

Fehérvári ut 26.sz. bérház. -Kelenföldi müvészek kiáll. -
Müvészet. XXXIX 1915. 142.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

azn1860-tól 1880-ig hallgatásba merült félreismert nagy müvészt, Szinyei Merse Pált ujra felfedezte Nem kárpótolta a müvészt a sok elismérés, kitüntetés a meg nem festett sok képért.

Jajczay Pál: Szinyei Merse Pál.
Diarium. 1943. 7.sz. 158.l.

Zemplényi Tivadar

MDK

Dalmát halászok, olf.

Műcsarnok 1924. febr.-márc.

Zemplényi Tivadar MDK

Tehenek a patakban, olf.

Műcsarnok 1924. febr-márc.

M.D.K.

Lemplényi Tivadar, festő
(1864-1917)

1908-ban rendezett önálló kiállítását említi:

G.É.Pogány: L'Héritage des peintres de la Grande Plaine Hongroise. Acta Historiae Artium Bp.1962. tom.VIII. fasc.1-2. 156.p.

MDK

Zemplényi Tivadar

"A konyhában" c. képe a Nemzeti Szalon tav. kiáll.-an

Cikk: A Nemzeti Szalon tav.kiáll.-a.

Vasárnapi Ujság 1905. 52.évf. 14.sz. 215.o.

Zemplényi Tivadar MDK

Krisztus beteget gyógyit I-III.olf.
Pieta, olf.
Keresztlevétel, olf.
Szt.István felajánlja a koronát Szüz Máriának,olf.

Egyház és művészet
Nemzeti Szalon 1919.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

Kiállitott müvéről a tárlat beszámolója igy ir: "...erősebb, mint valaha, szinei összetartanak és erejük mellett is harmonikusak."
A kiállitás helyét és megnyitási idejét a lap nem közli.

Kárpát: Tavaszi tárlat c. közl.
Szinházi Elet. Bp. 1917. ápr. 1-8. VI. évf. 14. sz. 8. l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864 -1917

Fürdő gyermekek. /Cirkvenicza / Olf.
Gyermekek a tengerparton. /Cirkvenicza/ Olf.
Cirkvenicaezai tenger art. "
Potoré látképe. "
A Vimodol völgy. "
Cirkvenicaai sziklapart. "
A Balaton partján./Siófok/ "

OMKT.-Hoáló B., Madarász V.,Zemplényi Tiv. és Pata ky L. hagyatékából rendezett kiáll. Bp.1918.Kat.

MDK.

Zemplényi Tivadar, festön.
1864-1917

Sarjugyüjtés.	Olf.
Öregek vagyunk.	"
A müvész családja.	"
Az anya gyermekével.	"
Fekvö férfiakt. 189o.München.	"
Krumplihámozás.	

OMKT.-Hoolló,B., Madarász Viktor., Zemplényi Ta ivadar és Pataky László hagyatékából rend. kiáll. Ep.1918. Kat.

MIX

Zemplényi Tivadar, festöm.

Besnyöi barát. Olf.
Szent István felajánlja a koronát Máriának. Olf
65-67. Krisztus levétele a keresztröl. Ola j-
vázlat.
68-73. Krisztus betegeket gyógyit. Olajvázlat.
74. Krisztus levétele a keresztröl. "
Krisztus és a betegek. "
Levétel a keresztröl. "
77-79, 97, 101-2, 104-5, 107: Krisztus és a
betegek. Olajvázlat.
a 105 kép befejezetlen.

OMKT.-Hooló, B., Madarász Viktor., Zemplényi Ta ivadar és Pataky László hagyatékából rend. Kiáll. Bp. 1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

80,81,83,89,96,98: Levétel a keresztröl. ol.vázlat.
Vázlat Vazulhoz. 82.sz.,88.sz. Olajvázlat.
Krisztus a nép között. 90. "
84-87,91-95,106: Krisztus beteget gyógyit.
99. A megvakult Va zul
100. Az arany bulla.
103. A beteg Krisztus elött.

OMKT.-Hooló,B., Madarász Viktor., Zemplényi Ta ivadar és Pataky László hagyatékóbol rend. kiáll. Bp.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

108., 110, Krisztus és a betegek. Olajvázlat.
Egy beteg Krisztus előtt. "
Krisztus a betegek között. Befejezetlen. Olf.
Krisztus beteget gyógyit. Olajvázlat.
113. "Virrasszatok és imádkozzatok". Ol.vázlat.
Szentképvázlat. Olf.

OMKT.-Hollós B., Madarász V., Zemplényi Tiv. és Pata Ky L. hagyatékából rendezett kiáll. Bp.1918.Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864.-1917.

Női akttanulmány./1887.Müncheni akadémián készült Olf.
Krisztus. München. 1889. "
"Nem megrendtam!" "
Falusi temetés. "
A pataknál. "
A juhász toilett-je.
Krisztus meggyógyitja a betegeket. Befejezetlen. Olf.

OMKT.-Hoóló,B., Madarász Viktor., Zemplényi Tivadar és Pataky László hagyatékából rend. kiáll. Ép.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festő.
1864-1917

Leányprofil. 1909.
Est a Balatonon. 1913.
Zivatar előtt. 1914.
Imádkozás békéért. 1916.
1903-ban kinevezték a Képzőm.Főisk. tanárává.
Művészi hagyatéka: szentkép és történelmi alkotások, tanulmányok, vázlatok, tengerpartlátkek, a Balatonon plein-air művei. Besnyői és felvidéki ,valamint régebbi tanulmányai, készművei.
Szépműv. Muz.őrzi nagyértékű képeit. Egyházi festő is volt.

MKT.- Hollós,Madarász V., Zemplényi Tiv. és Patzky L. hátrahagyott művéből rend.kiáll. Bp.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917.

"Hazafelé". 1898.
Érdekes olvasmány. 1900.
Bucsusok érkezése. 1901.
Esti hangulat, -Ünnepnapon. 1901.
Bucsus asszony. 1902./Deés.Erdélyi Muzeum/.
Udvar. 1902.
Csipkeverö leány. 1904. /vidéki muzeumban./
Nagypénteken. 1904.
Bucsu a felvidéken. 1906.

MKT.- Hellóß., Hadarász V., Zemplényi Tiv. és Pataky L. hátrahagyott müvéiböl rend.kiáll. Bp.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Tájképvázlat.	Olf.
Alkony Cirkveniczánál.	"
Szárszói parasztudvar.	"
Körmöcbányai facsoport.	"
Arcképtanulmány.	"
Női tanulmányfej.	"

OMKT.-Holló B., Madarász V., Zemplényi Tiv. és Patay L. hátrahagyott müv.-ből rend.kiáll. BP.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Balaton partja.	Olajvázlat.
Siófoki házak.	Olf.
Anya és gyermeke a tengerparton.	"
Cirkveniczai kikötő.	"
Körmöcbányai részlet.	"
Fatanulmány.	"

/Körmöcbánya/.

OMKT.-Holló B., Madarász V., Zemplényi Tiv. és Pataky L. hátrahagyott müv.-ből rend.kiáll. BP.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Tengerparti sziklák.Cirkveniczánál.	Olf.
Udvar Noviban.	"
Tonhalászok tanyája Porterében.	"
Falurészlet.	Olajvázlat.

OMKT.-Hoáló B., Madarász V.,Zemplényi Tiv. és Pata ky L. hagyatékából rendezett kiáll. Bp.1918.Kat.

MTK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Pihenés.	Olf.
Körmöcbánya vidékéről.	"
Arcképtanulmány.	"
Körmöcbányai major.	"
Locsolás.	"
Falu végén/Siófok/	"
Esti halászat Portoránál.	"

OMKT.-Holló B., Madarász V., Zemplényi Tiv. és Patzky L. hátrahagyott müv.-ből rend.kiáll. BP.1918. Kat.

Zemplényi Tiv.,festőm. MDK
1864-1917

1895. Mübarátok Körw nagy ösztöndija:
"Szegény asszony otthona c. mü.-ért.
1900. nagyállami aranyérem: "Virrasztatok és imádkozzatok c. mü.-ért.
1900. Rökk-Szilárd jutalom :"Zarándoknö".
"A megvakitott Vazul Szent István elött" 1896.
"Az uj kedvenc"./1896/
"Szegény asszony otthona" 1897./Szegdi Muteum./
"Erdekes vendég" 1898.

MKT.- HollóB.,Madarász V., Zemplényi Tiv. és Pataky L. hátrahagyott müveiből rend.kiáll. Bp.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

1864nov.1.-én szül. Eperjesen. Gymn. után a bp.-i Mintarajziskolába lépett. Székely Bertalan,és Lotz K. növendéke volt. 1886-ban müncheni Akadémia. /Hackl/ 1887. /Loefftz tan./ 1889. kitüntetés.
"Templomban" c.képét a király vette meg.
1891. Ösztöndij. Olaszország.
1894. Ráth -dij "Altatódal"c.müvéért.

OMKT.

Holló B., Madarász Viktor., Zemplényi Tiv. és Petz ky László hátrahagy.müv. rend. kiáll. Bp.1918. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Nemzeti Szalon 1911.évi nagy aranyérmének nyertese Zemplényi Tivadar.

Művészet, 1912.38.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

19 képét vették meg 52.700.koronáért.

Három hagyatéki killitás a Szépm.Muz.-bqn. -Müvészet. 1918. 35.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

E. G. II. 595.1.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

A Műcsarnokban 1894-ben a Rath-dijat, 1895-ben a műbarátok dijat nyerte el. "Nyári délután" c. műve, melyet Besnyón festett, szerepel a mostani kiallitasón.

Paur Géza: Magyar művészek kiallitasa a Műcsarnokban.

Vas.Ujs.1898. 853, 854.l.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

"Jóizü ebéd" c. müvét hozza lap. Repr.

"Szegény asszony otthona" c. festményét a "Mübarátok köre" dijával tüntették ki. Repr.

Magyar Salon, Bp. 1895. juni. 23. kötet 529, 543. lap

Festészet.

„Az új kedvenc"e.

olajfestmény.

(Zemplényi Tivadar-
tól)

Kr. V. 1014/1897.

1897. jun. 10.

Festészet.

Megvakított Vazul'e.

kép.

(Zemplényi Tivadar-tól).

K.V. 89/1898.

1898. jan. 24.

Festészet.

„Kedves vendég" c. mű.

(Zemplényi Tivadar-tól).

K. V. 1684/1897.

1897. dec. 13.

Festészet.

„Templomban" c. kép.

(Zemplényi Tivadar-tól.)

Kr. T. 716/1899.

K. n.

Zemplényi Tivadar

festőművész

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

Münchenben kisebb képeket festett műkereskedők számara és azzal szerzett valamicske jövedelmet.
Münchenből Olaszorszagba ment a magyar állam ösztöndijaval.Már ekkor itthon ismertek voltak képei, "A templomban" c. a király vette meg a budai varpalota szamara. Ugyanekkor a Képzőm.Társ. 300 f. külön dijjal is kituntette.

Cikk: Zemplényi Tivadar.
Modern magyar festőművészek, 1o8.l.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

Nevezetesebb művei:
A "Virrasszatok és imadkozzatok" c. művét a Képzőművészeti Társulat kiallitasan a nagy aranyéremmel tüntették ki, a kormany pedig megvásarolta az Orszagos Képtar számára.
A "Búcsúsok érkezésé"-t a művész a nemzetnek ajándékozta.
Cikk: Zemplényi Tivadar.
Modern magyar festőművészek, 108.l.

MDK

Zemplényi Tivadar (szul.1864)

Nevezetesebb művei:

A "Virrasszatok és imádkozzatok" c. művet a Képzőművészeti Társulat kiállításán nagy aranyéremmel tüntették ki, a kormány pedig megvásárolta az Országos Képtár számára.

A "Bűcsűsök érkezése"-t a művész a nemzetnek ajándékozta.

Cikk: Zemplényi Tivadar.

Modern magyar festőművészek, 108.1.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

A bpesti mintarajziskolaban Székely és Lotz tanitvanya. Egy év mulva a müncheni festőakadémiara ment, ott rajzait megvasarolták. Egy öreg asszonyt ábrazoló tanulmanyat, a berlini Képzőművészeti Akadémia egyik tanara, Vogel Hugó vette meg.

Cikk: Zemplényi Tivadar.

Modern magyar festőművészek, 108.l.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

Nevezetesebb művei:
"Parasztleány"
"Férj és feleség"
"Vazul Szent István előtt" a kormányzó megbizásából festette.

Cikk: Zemplényi Tivadar.

Modern magyar festőművészek, 108.1.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

Nevezetesebb művei:

A "Hazatérés"
Az "Érdekes vendég"
Az "Uj kedvenc"

Cikk: Zemplényi Tivadar.

Modern magyar festőművészek, 108.l.

Zenéjéről Tivadar (szül.1894)

Következő művei:

A "Hangtérre"

Az "Érdekes vendég"

Az "Új Kedvenc"

Cikk: Zenéjéről Tivadar.

"Modern magyar feszültségek", 1968.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

Nevezetesebb művei: "Altató", a Rath dijat nyerte meg evvel a művével.
"Szegény asszony otthona", a Műbaratok dijját nyerte meg.

Cikk: Zemplényi Tivadar.

Modern magyar festőművészek, 108.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Műcsarnok 1891-iki téli kiallitasan Templomban c. művét a kritika ritka összhangzással emelte ki. A festmény a budai kiralyi varpalota gyűjteményébe kerult.Az állam pedig ösztöndijat adott Zemplényinek, hogy tanulmanyainak folytatasa végett Olasz országba utazhassék.

Szana Tamás: Zemplényi Tivadar festményei.

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 181, 182.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Szegény asszony otthona c.festménye a Műbarátok körének 3000 koronás ösztöndiját nyerte el s melyet a Képzőművészeti társulat vásárolt meg kisorsolas céljából

Szana Tamás: Zemplényi Tivadar festményei.

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 181, 182.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Uj kedvenc c.műve. Az Altató dal c.műve a 600 koronás Ráth-dij nyertese. Kifutja-e c. humoros képe gr.Andrássy Tivadar tul. Kedves vasárfia, Erdekes vendég, Falu hőse és egy fiatal leanyról készült tanulmányfej művei között.

Szana Tamás: Zemplényi Tivadar festményei

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 181., 182.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Uj kedvenc c.műve. Az Altató dal c.műve
a 600 koronás Rath-díj nyertese.
Kifutja-e c. humoros képe gr.Andrassy
Tivadar tul. Kedves vasarfia, Erdekes
vendég, Falu hőse és egy fiatal leanyról
készült tanulmanyfej művei között.

Szana Tamás: Zemplényi Tivadar festményei

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 181, 182.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Az 1896-iki év hazafias felpezsdulése, Zemplényi művészete felett sem haladhatott el nyom nélkül. Münchenbe utazott, s néhány hónap alatt megfestette nagy történelmi képét, mely a megvakitott Vazult abrazolja Szent István előtt.

Szana Tamás: Zemplényi Tivadar festményei.

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 181, 182.l.

Szemlényi Tivadar

Az 1866-iki év mentelme országgyűlése.
Szemlényi Mihályné Jolánt szép halandónak
el nyom nekem. Mindenütt vendégül, s me-
nny könny alatt meglepetés nagy hírsztri-
ni képet, mely a megyeházon vasalt sziv-
zolja szent István előtt.

Szana Tamás: Szemlényi Tivadar festményei.

Vas. Újs. 1901. 48.évf. 181, 182.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Altató dal c. festménye. Repr.
A festmény a Ráth-féle művészi dij egyik nyertese. A Műcsarnok tav.kiallitasan, figyelmet keltett ez a mű.

Cikk: Altató dal.

Vasárnapi Ujság, 1894. 41.évf. 380.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Zemplényi képei mindig érdekes targyai voltak a budapesti tarlatoknak, mint példaul a Válúton és a Búcsús asszony c. művei. Férfi-arcképe, A bucsusok érkezése és a Virrasszatok és imadkozzatok c. művei a Képzőm.Társ. legutobbi téli kiallitasan.

Szana Tamás: Zemplényi Tivadar festményei.

Vas.Ujs. 1901. 48.évf. 181, 182.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Az új műcsarnokban helyezték el Zemplényi Vajk Szent Istvan előtt c. történeti képét.

B.S.: Az új műcsarnokban.

Uj Idők, 1896. II. 27.sz. 650.l.

MDA

Zemplényi Tivadar

Az új múcsarnokban helyezték el Zemplényi Vajk Szent Istvan előtt c. történeti képét.

P.S.: Az új múcsarnokban.

Uj Idők, 1896. II. 27.sz. 650.l.

Zemplényi Tivadar, festő M.D.K.

műveiből a Könyves Kálmán cég gyűjteményes kiállítást rendezett és arról a havonta megjelenő „Művészeti Krónika" (1904-1905) számaiban publikálta.

Perneczky Géza: Tíz esztendő a magyar képzőművészeti kritika hőskorából

Művészettörténeti Értesítő, 1965.XIV.évf. 3.sz.

(50. old.

MDK

Zemplényi Tivadar

Décsei G.: Szüle Péter. Élet 1924. XV. 23. sz. nov.30.
458.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A velencei magyar kiállitás. Ország-Világ 1909. 238.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A st.louisi világkiállitason, Zemplényi Tivadar ezüstérem kitüntetést kapott.

Művészet, 1904. 406.l.

Zemplényi Tivadar, festöm. MDK

ha össze mérjük Zemplényi T. és Rippl-Rónai J. müvészetét látjuk, h. Z.T. tökéletes mását adja egy természetnyujtotta képnek, R.R.J. azt vonja le belölle, amit lényegesnak, kedvene tónusaiba illőnek tart, utána jár egy sokatmondó, lendülő vonalnak, mindent elhagy, ami megzavarná ennek az egy motivumnak zavartalan uralkodását.

Zemplényi kifürkészi a szineket, összes átmeneteikke keresi világitó erejüket és valörküket.

Lyka Károly: A téli mütárlat.
Uj Idők. 1901. VII. 48. sz. 470. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szegény asszony otthona, c. festményét a közoktatásügyi miniszter az állami képvásárlásokból a szegedi Muzeumnak ajándékozta.

Cikk: Képzőművészet a vidéken.

Műcsarnok, 1899. 65.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

E. G. II. 487.l.

MDK

Zemplényi, festőmüv.

Kézdi-Kovács: A Nemz.Szal.-ban. Uj Idők, 1895. I.17.sz
322 l.

ZEMPLÉNYI

Tombor Ilona: A fiatal Kossuth József 106.
levele. 1953. 1-2. sz.

Templényi Tivadar
festő-

M.D.K.

A Mintarajziskolában Tenkács
Tibor tanára volt.

Szilágyi Dezső: Tenkács Tibor.
Művészet, 1969. július - 38 lap.

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.A.

ZEMPLÉNYI

Az 1899-i oroszországi osztrák- magyar kiállításon szerepel

Magy. or. iparmüv. tk.

Weinerné: Orosz kapcs. kézik. 152. l.

WEINER: Orosz kapcs. 152.

Templenji Tivadar
festő

M.D.K.

Frank Friggesnek volt a mestere.

Frank János: Frank Friggesnél
Élet és Irodalom, 1968. jun. 1 - 8 lap

Zemplényi Tivadar

1914 ápr.ban a Nemzeti Szalonban volt az az évben ala~~k~~ult Céhbeliek Társaságának első kiállitása, melyen részt vett.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán 1965 Bp. 309.l

Zemplényi Tivadar

tanítványa a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán Sárdy Brutusz.

Fekete Márton: Prominent Hungarians

Home and Abroad, München, 1966.

3341 f 252 f.

Zempléniyi Tivadar
festő

M.D.K.

Frank Frigyes tanára volt.

Haits Géza: Frank Frigyes megnyhodott festészete
Művészet, 1968. január – 12 lap.

Zemplényi Tivadar, festő

Szent-István Gyulának tanára volt a Képzőmüv. Főiskolán. 76.old

Füredi Oszkár: Szent-István Gyula, a bányaszélet festőj tője. 75.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XVIII. 1964. Sopron

Zemplényi Tivadar

Osztályán tanul 1917-12-ben Nemes Lampérth a Képzőműv. Főiskolán

Pertorini Rezső-Szaj Béla: Adatok Nemes Lampérth József patográfiájához. Posich. Tanulmányok, IX. 1966. 384. l.

Zemplényi Tivadar

műveit összehasonlítva Rippl-Rónai József mester festményeivel, láthatjuk, hogy Zemplényi a természetnyújtott motívumot tökéletes másolatban akarja adni.

Lyka Károly: Kiskönyv a művészetről.

Budapest, 1964. 91

MDK

Zemplényi Tivadar

Paizs Goebel Jenő emlékkiáll. N.Gal. 1966.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szolnoki művésztelep kiáll. N.Galéria 1966. okt.

Zemplénii Tivadar
festő

M.D.V.

A Képzőművészeti Főiskolán
Gebauer tanára volt.

—: In Memoriam
Művészet, 1962. szeptember — 46 p.

Templeni Trivadar
festő

M.D.K.

Z

A Mintarajzisholában Benkhard
tanára volt.

Farkas Loltán: Benkhard Ágoston
Művészet, 1962. felmár — 48 l.

MDK

Zempléni Tivadar, festőm.
1864-1917

Egyideig Szolnokon dolgozott, de ő a Felvidék fia, őt az alföld nem érdekelhette.

dr. Lázár Béla: Magyar művészek Szolnokon.
Szolnok a művészetben. c.Emlékkönyv/ifj.Gozda Béla szerkesztésében/ a 25 éves jub. alkalmából. 1927.szept. 19.-24.l.

MDK

Zempléni Tivadar

Képzőművészet 1927. 3.sz. 13-14.o.

Zempléni Tivadar, festöm. MDK

ujabban teljesen áttért az impresszionizmus technikájára a nélkül, hogy megkátási és szinértékelési módját elfogadná.

Vas. Ujs. 1912. 927.1.

MDK

Zemplény Tivadar, festöm.

Az Orsz.Képtárban okt7. 29.-én nyilt meg a Velazquez kiáll. A sok fénykép -sokszorositás, fénynyomat mellett vannak müvészeink által festett másolatok is. Ö is részt vett eben a munkában.

Müvészeti Hirek- Velazquez- kiállitás.
Müvarnok. 1899. 27. sz. 423.l.

MDK

Zemplény

A tav.tárlaton a műbarátok díját kapta.

Uj Idők, 1895.I. 23.sz. 438. l.

Templényi.

Munkája szerepel a Műcsarnok téli tárlatán, ahol a szolnoki művészek retrospektív-kiállítást alkottak.

Pesti Napló. 1927. dec. 18.

Templénje.

A szolnoki Művésztelep kiállításon szerepelt az Ernst-múzeumban.

Esti Budapest, 1952. Jún. 5.

M.D.K.

Lemplényi festő

Frank Frigyes első magyar mesterei közé tartozik Lemplényi is.

Zolnay László: Frank Frigyes művészete
Művészet, 1964. január – 18 lap.

MDK

Zemplényi,

friss "Templom előtt" - jét is itt találjuk.

Olgyay Viktor: müncheni Kronika. A IX.nemzetközi mükiállitás. Glaspalast. - müvészet. 1905. 4.sz. 271-274.l.

MDK

Zemplényi

Felvinczi Takács Zoltán: Hollósy Simonról.
SzM évk. I. köt. Bp. 1918. 151-177. l.

MDK

Zemplényi

Lyka: Müv. krónika. Uj Idők, 1901. VII. 543. l.

Zemplényi

Festményeinek reprodukcióiva Vasárnapi Ujság 1900 ápr. 15 számában, melyekkel a Műszaknak Tavaszi Kiállításán nekrológ (emlitve)

Pestmegyei Hirlap 1900 ápr. 22 7. old.

Zemplényi Tivadar

Segítette a Képrőművészeti Főiskolára Paizs Goebel Jenőt. Az ő tanítványa volt 1916 és 24 között egy ideig.

Hanlisch Lenke: Paizs Goebel Jenő
Bp. 1968. Corvina 9. old.

Lemplényi Tivadar

festő

M.D.K

Berény Róbert festészeti tanulmányait 1904-ben a Mintarajziskolában Lemplényinél kezdte el.

Patakyné Deres: Berény Róbert kiállítása
Művészet 1964. március — 41 lap.

szövarch 20.- 15 la

Zemplényi Tivadar.

a "Céhbeliek " társaságának alapitó tagjai 1914-1

Bende J: A Képzőművészeti egyesületek története,
kézirat.

Zemplényi Tivadar.

Ösztöndijat kap a Mübarátok Körétől 1891-ben

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Zemplényi Tivadar, festő M.D.K.

művei is szerepeltek a szolnoki művésztelep Tallinban rendezett kiállításán.

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1967. XIII.évf. 3.sz. 134. old.

Zemplényi Tivadar festő M.D.K.

Nagyméretü történelmi képe az 1896-os ezredévi mü-
szeti kiállitáson

Kisdéginé Kirimini Irén: Megyzetek Gyrfás Jenő mü-
vészetéhez 138.1.

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei IV. sz. Bp. 19

M.D.K

Kempelényi Tivadar
festő"

Képeit kiállították a moszkvai
tárlaton.

A Tyihomirov: Barátaink festészete.
Művészet, 1967. november - 47 lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Műcsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

Templényi Tivadar
festő

M.D.Y

Részt vett a tallinni kiállításon

N. Pavics Éva: A Szolnok Művésztelep tallinni kiállítása
ról

Művészet, 1967. augusztus – 40 kap.

Templingi Tivadar
festő

Jennyén dolgozott és Szinyei
Merse művét mélt atta.

Patahy Dénes. Szinyei Merse Pál
Művészet, 1970. magyar - 7 lap.

Zemplényi Tivadar

Pogány Ferenc mestere volt

Dévényi Iván: Pogány Ferenc emlékezete

Művészet, Bp. 1970. jún.

Zemplényi Tivadar,festő

Tamás Henriknek,a pécsi Tamás Galéria volt tulajdonosának 102 darabból álló gyüjteménye/36 művész/,1959-ben került a Pécsi Modern Magyar Képtár tulajdonába. Zempényi egy művel szerepel. 223.old.31.jegyz

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve,1967.Pécs,1968

Templiny Tivadar
festő

Pogány Ferenc mestere
volt.

Deményi Ivan: Pogány Ferenc emlékezete
Műveszet, 1970. junius - 9 lap.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

Eperjesen született. "Érdekes vendég" c. festményének repr.-ját bemutatja a lap a Műcsarnokban rendezett Felvidéki Kiállitásról.

Szinházi Élet. Bp. 1938. nov. 12. XXVIII. évf. 47. sz. 13. lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Pilch Dezső: Vaszary János. Az Orsz. M. kir. képzőművészeti Főisk. Évk. 1937/38-1938/39. 49-59.l.

Zemplényi Tivadar, festő

M.D.K.

és több még élő híres magyar festő tanulmányképeit állitották ki a Képzőművészeti Főiskolán, azoknak a művészeknek műveiből, akik a Benczur Gyula által 1882-ben alapitott "Mesteriskola" növendékei voltak.

Magyar Nemzet, 1952. április 25.

Zemplényi Tivadar festő M.D.K.

Kiállitás müveiből 1908-ban

Pogány Ö. Gábor: Az alföldi festők ör ksége 26.1.

Az alföldi festészet kérdései Hódmezővásárhel 196(

Zemplényi Tivadar

Szabó Gyula: A XIX. sz. festőnete Mon.
Tsp., 1985,

51,

Zemplényi Tivadar (Eperjes, 1864. nov. 1. — Bp., 1917. aug. 22.): festő. A Mintarajzisk.-ban Székely Bertalan és Lotz Károly, majd Münchenben Hackl és Löfftz növendéke volt. Hazatérése után Nagybányán, később Szolnokon dolgozott. 1888-ban két rajzát, 1890-ben pedig egy festményét vásárolta meg a müncheni ak. Ugyanebben az évben a Mücsarnokban kiállitott Templomban c. művét Ferenc József vásárolta meg. Ez megalapozta hirnevét. 1903-tól a Képzőművészeti Főisk. tanára volt. Plain air szinhatásu élet- és tájképei a müncheni akadémikus stilus képviselői (Szegény asszony otthona, Bucsusok, Zarándoknő, Tehenek a patakban stb.). Számos dij mellett 1911-ben a Nemzeti Szalon aranyérmét, majd állami aranyérmet nyert. Hagyatéki kiállitását 1918-ban rendezték meg a Nemzeti Szalonban. — Irod. Szana Tamás Z.T. (Magy. Salon, 1894. dec. sz.); Lyka Károly: Z.T. (Müvészet, IV. 1905.); Gerő Ödön: Z.T. (Müvészeti krónika, II. 1905. 4. sz.); Rózsa Miklós: Z.T. (A Hét, 1917); D.: Z.T. (Bpesti Szle, 172. 1917).

Zemplényi Tivadar festő

Magyar Életrajzi Lexikon

MDK

Zemplényi Tivadar festő (1864-1917)

A bpesti Mintarajziskolaban, Székely Bertalan és Lotz Károly voltak a tanarai. 1886-ban lépett be a müncheni Akadémiaba, hol Hackl, majd Löfftz voltak a tanarai. 1888-ban két férfi-akt rajzát megvette az Akadémia, egy évvel utóbb pedig egy öreg asszonyt ábrázoló festményét vasarolta meg ugyan ez az intézet.

Cikk: Zemplényi Tivadar

Művészet, 1917. 73, 74.l.

MDK

Zemplényi Tivadar festő (1864-1917)

A bpesti mintarajziskolában, Székely Bertalan és Lotz Károly voltak a tanárai. 1886-ban lépett be a müncheni Akadémiába, hol Hackl, majd Löfftz voltak a tanárai. 1888-ban két férfi-akt rajzat megvette az Akadémia, egy évvel utóbb pedig egy öreg asszonyt ábrázoló festményét vásárolta meg ugyan ez az intézet.

Cikk: Zemplényi Tivadar

Művészet, 1917. 75, 74.1.

MDK

Zemplényi Tivadar festő (1864-1917)

1895-ben a Szegény asszony otthona c.műve a Műbarátok ösztöndíjának nyertese. Róma környékén több képet festett. Tivoli vidéke. Fadrusz János birtokaba jutott. Életképei: a Pihenő, a Kánikulában, Tyras, Ezermester. Érdekes vendég(Szépműv.Múz.)

Cikk: Zemplényi Tivadar.

Művészet, 1917. 73, 74.l.

MDK

Zemplényi Tivadar festő (1864-1917)

1889-ben kiállitotta Bpesten első Templomban c. képét (a király tul.).
1890-ben festette Krisztus holtteste c. képét.
Bpesten került kiállitásra az Altatódal (1894.a Ráth-dij nyertese).

Cikk: Zemplényi Tivadar

Művészet, 1917. 73, 74.l.

MDK

Zemplényi Tivadar festő (1864-1917)

1889-ben kiallitotta Bpesten első Templom-
ban c. képét (a király tul:).
1890-ben festette Krisztus holtteste c.
képét.
Bpesten kerult kiallitásra az Altatódal
(1894.a Rath-díj nyertese).

Cikk: Zemplényi Tivadar

Művészet, 1917. 73, 74.1.

MDK

Zemplényi Tivadar (szül.1864)

Művészi tanulmanyait 1884-ben kezdte az országos mintarajztanodában, ahonnan Münchenbe ment Loefftz tanárhoz. Az akadémiai években szamtalan kitüntetést szerzett.

Pauy Géza: Magyar művészek kiallitása a Műcsarnokban.

Vas.Ujs. 1898. 853, 854.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kitünő művekkel szerepelt a Nemzeti Szalon tav.kiallitasan.

Zeno: A Nemzeti Szalon tav.kiallitasa.

Vasárnapi Ujság, 1909. 56.évf. 485.l.

Szemlényi Tivadar

Kitűnő művekkel szerepelt a Nemzeti Szalon
tav.Kiállításán.

Szerző: A Nemzeti Szalon tav.Kiállítása.

Vasárnapi Ujság, 1905. 50.évf. 485.l.

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Fürdő a szabadban. Szénrajz.
Fiu és tehenek. Tollrajz-tanulmányok.

Magyar Studio. II.auke. 56.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Aggódás

A Képzőművészeti Társ. Téli kiállitásából

VASÁRNAPI UJSÁG 1902. 49.évf.47.sz. 773.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR

160; Nagypénteken. Olajf.

Műcsarnok, 1904.tav.kiáll.kat. 30.oldal

MDL.

Zemplenyi Tivadar, festöm.

Keresztlevetel. Repr.

KMT. 1911. Tav.kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Temetés, olf.
Kertben, olf.

Nemzeti Szalon 19o9.
II. nyiregyházi kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Baby, olf.
Szántás, olf.

Nemzeti Szalon 1909.
III. nyiregyházi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Öreg ember, olf.

Nemzeti Szalon 19o9.
III. nyiregyházi kiáll.

Zemplényi Tivadar festőművész

Az ezermester

Jubileumi kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok 1934.

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Soóvár. Olajf.

Képzőm.Társ.1901-2.téli kiáll.kat. 35.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR;

Zivatar előtt. Olajf.

KMT 1912/13. téli kiáll.kat. 38.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Cirkvenicai halászváros. Olaj.

KMT 1912/13.téli kiáll. kat. 37.oldal

MDK

Zemplényi Tivadar, festő
1864-1917

Az uj kedvenc.

Szépmüvészeti Muzeum tulajdona.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.
II.-III. 7.1. KAT.

Zemplényi Tivadar

l.

Ernst Múzeum aukció

XXXII. 459. n.
460 n.

Budapesti Szemle IX. 71.

Zemplényi Tivadar

rród

Din Páris

30. l. képpel
38. l.

Zemlényi Tivadar

vrod
a
Vayertöstill
g. l.

Zemplényi Tivadar

1.

Csókmul

12. l. 27. l.

BUDAPEST
42 III. 18-8

Zempléni Tivadar

Zaraindokuó a képe

repr

Magyar Múvészet

1900. 327, 328 l.

Tekintettes

Europa film Kanyon és

Lapterjesztő és Kiadó R.T.

V Rathermere u 12. III 2.

Budapest

Zemplenyi Tivadar

gyűjt, kiáll.
a könyves Kálmán-
ban

1908.

~~Véső bronzból VIII. 193.~~

Zemplešyi Tivadarr

vrád
z
Mysk Ernö
80. 1.

Sárosvármegyei Múzeum

VIII. 247.

Zempleiny Tivadar

vod
z

Berztajtép

193. l.

Sopron VIII. 201.

Zemplenyi Tivadar

wód

Szok Nagyb

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

Esztergomi bazilikából.

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZÁS

EGYÉB ADAT

Zemplenyi Tivadar

Szegény özvegy anzony
c. kepe a varosi
muzeumban

Kul Szeged
496-l.

LA SOCIETÀ «MATTIA CORVINO»

e

LA SOCIETÀ «DANTE ALIGHIERI»

hanno l'onore di invitare la S. V. Illma alla

SOLENNE RIUNIONE

che avrà luogo mercoledì
8 maggio 1935 alle ore 18

nella sala della

ACCADEMIA UNGHERESE DELLE SCIENZE

PROGRAMMA:

1. Saluto di S. E. Alberto Berzeviczy.
2. Prof. Paolo Arcari, dell'Università di Friburgo nella Svizzera: **Giosuè Carducci e la nuova Europa.**
3. Parole di chiusura del Prof. Paolo Calabrò.

Paolo Calabrò
Presidente
della Società «Dante Alighieri.»

Alberto Berzeviczy
Presidente
della Società «Mattia Corvino.»

Gli ospiti sono graditi.

Zempleczyi Tivadar

Nagypeuteken

Cinpe Cat

~~Kultsár~~ - Könyvtár katalogusa

VIII. 145.

Zemplényi Tivadar

gyűjteményének
kiállítása a
Könyves Kálmán
szalonjában
1908 febr.

Könyvtárunkban

Budapest IX. 29.

Zemplényi Tivadar

rajza repr.

l.

Szilágyi: Magy. nemzet

tört. VIII 3. l.

Zempleniji Tivadar

Roskovics Ignác
archepe, tusraji
fentitöt

Petr E M magyarország
archepek

6. l

Zempléni Tivadar

Ernst Múzeum aukciói

XIII–XIV (1920) 574, 575. sz.

Zemplenyi Tivadar

wód

Ybl képzőm

331. l.

Zempléni Tivadar

1864–1917

vrad

Farkas Szolnok

Szépmüvèszet

1942. 228-l

be az államhatalom gyakorlásá
első fejezete megállapitja, h
főbb állami hatalom:/ kizáról

A második fejezet sz
elnökéből és a nemzetgyülésen
két póttagot kell választani.

oO

A csütörtöki Rajniss
többet
ki se rontott ebben az ország
kit az Uristen megáldott, vag
nincs mentség.

Az United Press je
elrendelte Horthy Miklós és K

4. Magyar nemzet.

Zempleiny Tivadar

cród
z

Hlutolsó 48. l.

Ry. 112.

...etalföldi festő.

második felétől.

...kereptre feszittetése. (Dán. 19. r. 25.)

...látjuk a feszületet a Megváltóval
...kvizpen ... alakú dissongarakat szór. M. ellesse balról
...reszt alakú dissongarakat szór. M. ellesse balról
...ria Kleofas felésége, ki épen úgy, mint a hátrafordult szt. Já-
...kereptet Mária Magdolna tartja átkarolva.
...Longinuson innen, egy katona nyujt ojszusnak
...mi alatt a látrok egyikének kereptjéhez
...tamapt, hogy felmenve meg-
...s. Az elvörtben a balról az katona ... Kö-
...térdel és vetvorsot Jézus köntöse felett, mint
...ek. Jobbról és kissé odább lovas és gyalog
...bepel-
...Megváltó felé. A Centurió kö-
...utya fut bal felé. A feszületre cré-
...R.T." betűkkel az elsötétedő égbolton
...meg.

...méretei 43:32·5 cm.
...János Lapló ajándéka.

Zemplényi Tivadar

L. Kelp. 104-l.
107-l.

Mikalik Josef VIII. 176.

Zemplényi Tivadar

László

Ernst-Múzeum aukciója II.
87 c.

OME SPEYER, MAINZ UND WORMS
ter Hege, beschrieben von Hans Weigert.
extbildern und 96 Tafeln. In Ganzleinen gebunden ... RM. 9,75

XANTEN UND SEINE KUNSTSCHÄTZE
k, aufgenommen von Walter Hege.
2 Text- und Vollbildern. In Ganzleinen gebunden ... RM. 9,75

TSCHE BACKSTEINDOME
ert Renger-Patzsch, beschrieben von Werner Burmeister.
8 Tafeln. In Ganzleinen gebunden ..... RM. 9,75

LISCHEN DOME
ter Hege, beschrieben von Werner Burmeister.
Textbildern und 114 Tafeln. In Ganzleinen gebunden RM. 9,75

ME SPEYER, MAIN

Zemplényi Tivadar

1, Lábiros Hajnis

20, 49, 50, 64 l.

Rep.

Családom a Esthen.

206 / 1937.

Méltóságos Polgárm

A Budavári róm.kat
Bizottságához intézett badvár
ri Klarissza-zárdához tartozo
kat szolgáló,- utóbb rövid id
hiveinek oktatására, hitéleté
ző intézményeinek elhelyezésé
óhajtaná a Székesfővárostól m
ság támogatását kérte. Tekint
lék eredetileg templomnak épü
házközségnek nincs olyan hely
lis életének szolgálatába áll
helyes müemlékvédelmi elvre,a
eredeti rendeltetésüket kell
Bizottsága az Egyházközség ké
nak tartja s annak teljesités
jánlja.Amennyiben az Egyházkö
tisztelettel kérem, méltóztas
tokhoz müemléki szempontból v

Zemplényi Tivadar

Nagypiénter,

Repr.

Biró József

A marosvásárhelyi képtár –

MAGYAR MUVESZET

1937. 174. l. – 178 l.

Irod

Cinpe 1934

Häzdrich: király mellképe. Reichenberg,
ovális miniatur, XVIII. sz. 10 × 8 cm.

Gerevich PA, 2621,
9. March.

Zemplényi Tivadar

l

Ernst-Múzeumaukció ja I

48 l

EUCHARISZTIKUS DISZHANGVERSENY

A SZENT ISTVÁN BAZILIKÁBAN

VENI CREATOR SPIRITUS

ADOREMUS IN AETERNUM

MOZART

LITANIAE DE VENERABILI ALTARIS SACRAMENTO, NO. 243

BUDAPESTEN ELŐSZÖR

BEETHOVEN

MISSA SOLEMNIS (SANCTUS, BENEDICTUS, AGNUS DEI)

LISZT

O SALUTARIS HOSTIA. OFFERTORIUM A KORONÁZÁSI MISÉBŐL

GREGORIÁN KORÁLISOK

RENDEZIK: „A GYERMEKÉRT" A BUDAPESTI RK. EGYHÁZKÖZSÉGEK

KÖZREMŰKÖDNEK:

A BUDAPESTI PALESTRINA KÓRUS, AZ EMERICANA LISZT FERENCZ ZENEKARA VASZY VIKTOR VEZÉNYLETÉVEL ÉS AZ ESZTERGOMI PAPNÖVENDÉKEK GREGORIÁN KÓRUSA BÉRES ISTVÁN THEOLOGIAI TANÁR VEZETÉSÉVEL A SZÓLÓ RÉSZEKET MŰVÉSZEINK LEGKIVÁLÓBBJAI ÁHITATOS KÉSZSÉGGEL VÁLLALTÁK

JEGYEK 60 FILLÉRTŐL 3 PENGŐIG: AZ EUCHARISZTIKUS KONGRESSZUS NŐI BIZOTTSÁGÁNÁL FERENCIEK TERE 7; RÓZSAVÖLGYI ÉS TÁRSÁNÁL SZERVITA-TÉR 5; A SZENT ISTVÁN TÁRSULAT KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN KECSKEMÉTI-UTCA 2; AZ ÉRSEKI HELYTARTÓ HIVATALBAN I. LANT UTCA 2; AZ EMERICANA JEGYIRODÁJÁBAN IV. BÁSTYA-UTCA 11 ÉS A BAZILIKA SEKRESTYÉJÉBEN

MÁJUS 23-ÁN HÉTFŐN D.U. ½6 ÓRAKOR

Zemplényi Tivadar

cród

Petujrégi 86 l.

Zemplényi Tivadar

l.

NYOMTATVÁNY.

Ernst-Múzeumaukciója II

1771.

30.122. — K. M. E. Ny.

MEGHÍVÓ

AZ ORSZ. M. RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

1939. FEBRUÁR 1-ÉN SZERDÁN DÉLUTÁN 6 ÓRAKOR A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM ELŐADÓTERMÉBEN (VIII. BAROSS-UTCA 13. SZ. FDSZ.) TARTANDÓ

ÜLÉSÉRE

TÁRGYSOROZAT:

1. Nyírségi műemlékek. (Lux Géza, Genthon István és Szentiványi Gyula beszámolója. Vetített képekkel.)
2. Csányi Károly másodelnök záróbeszéde.

GEREVICH TIBOR
elnök

Vendégeket szívesen lát a Társulat.

— Művei beszélnek. De hadd mondjam el az egész történetet. A festő apja fiumei olaszmagyar, a felesége budapesti. A férj rajzmester, aki üres óráiban arcképeket fest, olcsó áron. Népszerü ember. Boldog házasságának első évében Isten áldása szállt a családra. Tudvalevő, hogy ilyenkor az idiosyncrasia milyen csoda befolyással van a nők organizmusára. Az asszony vallásos volt. Fogadást tett a terzátói madonnának, hogy a saját születése napján egész nap bőjtöt fog tartani, annak a reményében, hogy születendő gyermeke fiu lesz. Az ilyen születésnap pedig a magyaroknál pazar lakomával szokott megünnepeltetni. A menyecske állta a fogadását. Kedvenc ételeit hordták föl. Hozzájuk sem nyult. Végre asztalra került a legnagyobb csábító, a sült malac; a magyar konyha büszkesége. A férj addig biztatta a feleségét, amig az ráhagyta magát venni, hogy kedvenc csemegéjének két első lábu körmöcskéjét megszopogassa. Hiszen nem volt az evés. Mégis az következett utána, hogy az idő beteltével a fiatal asszony egy egészséges fiucskának adott életet, de akinek hiányzott mind a két kezefeje. Ez a büntetés a megszegett fogadásért Az anya kétségbe volt esve. Előbb önmagát, azután a nyomorék magzatát akarta megölni. A ferje lecsillapította. „Ne szálljunk perbe Istennel! Amit adott, köszönjük meg. Én ebből a nyomorék szülöttből embert fogok nevelni". S azért is Amadeonak kereszteltette. És most Amadeo világhirü művész, aki a lábával fest. Danae alakjai a két világrészben kapósak. Ez fogja a te Unicádat lefesteni. Nem féltheted tőle a leányodat, hisz Unica csak angolul ért, Amadeo pedig csak olaszul és magyarul beszél.

Mnux apó ráhagyta magát beszélni a vállalatra. Barnum mester bemutatta neki a festőművészt. Szep fiatal levente volt. Csak abban különbözött a rendes gavalléroktól, hogy lábaira nem cipők voltak huzva, hanem ötújju keztyük. Sohasem járt gyalog. Táncra sem használta a lábait: azok magasabb foglalkozásra voltak teremtve. Karjai végét a kabát zsebébe dugva hordta.

Bizony heroizmus kellett ahhoz, amit a nyomorék alak kivívott: óriási akaraterő.

Az első találkozásnál megnyerte Unica szivét.

Az is éppen ilyen világból kitaszított, kivételes lény volt, mint ez a művész, aki sehol sem találhatja párját.

Sok tízezer férfit látott maga előtt körülsétálni Unica. Ránézve azok mind nem voltak férfiak, csak divatruhás bábok. Egyiknél sem dobbant meg a szive. Megbámulták: otthagyták. Üres volt rá nézve az egész élő világ; de üres belül a szive.

És most megjelent előtte egy igazi férfi, aki legyőzte a mostoha sorsot.

Amadeo festményéből remekmű vált be. Nehéz munka volt. Az eszményi szép női testen kivül a mindenféle szinü ábráknak felülfestése aprólékos kidolgozással. S az első képet követte a második és a többi, mindenféle álló és pihenő helyzetben. Kész vevők voltak rá s a sokszorosításért mesés összegeket ajánlottak a műárusok, amiken a művész és modellje osztozott.

És azalatt, amig a művészi munka tartott, titokban más terv is lett végrehajtva. Unica megtanult olaszul alattomban, Amadeo pedig angolul.

Egy napon a festő fénymázos cipővel a lábán jelent meg Unica előtt. A leány bámuló tekintete kérdezte, mi ez?

Amadeo felelt rá — angolul. „I love you".

Amit a leány olaszul viszonzott: „Io t'ama" s kezét nyujtá a csonka bénának.

Erre Amadeo előhúzta kabátja zsebéből mind a két kezét, a jobbot Unica felé nyujtá. A leány fölsikoltott örömében. „Neked kezed nőtt?" kérdé olaszul.

— Dróz automatagépész remekműve acélból, guttaperchából. Azért készült, hogy neked azt mondhassam, hogy fölajánlom a kezemet.

És Unica elfogadta a vaskezet. A filibaszter megáldotta a szent frigyet.

És azontul aztán Unica nem mutogatta többé a bámuló világnak csodálatos bájait s Amadeo nem festett a lábaival több tétovált nimfákat.

Senki sem beszélt róluk többé.

Idegen írók

Björnson Björnsterne

Bemutatnunk nem szükséges őt a magyar közönségnek. Világhírü név, műveiből fordítottak minden civilizált nyelvre. Vannak, akik élvezni nem tudják, de nincs litterátus ember, aki ne ismerné. A mi latinosan pogányabb, napsugarosan délibb jellegü, derüsebb temperamentumunk könnyen visszariad az ő zordon, ködös, északi kedvétől; a mi kedves gyümölcsünk a piruló, hamvas, zamatos szőlőgerezd, ő pedig keményen gyúrt kenyérrel szolgál s bizony néha meg se igen sózza.

Olvastuk olyan munkáit, amelyeket első olvasásra egyszerüen ízetlennek, laposnak, unalmasnak találtunk húsz-huszonötéves korunkban. Később, úgy harminc év multán, az ember bizalmatlanságot kezd érezni a saját ifjusága iránt s így okoskodik:

— Mennyit magasztalják ezt a Björnson Björnsternet! . . . Milyen furcsa a neve! . . . Hogyan van az, hogy nekem egy csöppet se tetszett ezelőtt tíz esztendővel?! . . . Lássuk csak még egyszer!

És újra elolvassa az ember, kétszer, háromszor, már negyedszer még szívesebben s mire negyvenesztendősek leszünk, mire a kor mind közelebb visz bennünket az északi kedv hűvösségéhez, amikor ötödször olvassuk: merengve bocsátjuk le ölünkbe a könyvet . . . Óh, milyen szomoru! Milyen szép!

Ilyen szomoru, ilyen szép, ilyen rejtőzködő bölcseségü, nem a tavasznak, az ősznek való ez az itt következő kis novella is:

Az apa

Akiről én most mesélni akarok nektek, ez az ember volt a legmódosabb az egész parókián.

Thord Oeveraasnak hívták.

Egy reggel beállított a tiszteleteshez, emelt fővel, ünnepies komolysággal.

Így szólt:

— Fiam született. Meg akarom kereszteltetni.

— Mi legyen a neve? — kérdezte a pap.

— Mint az apámnak: Finn.

— És kik lesznek a keresztszülők?

Thord Oeveraas megnevezte őket; azok is az atyafiságból valók, jómódu, derék emberek.

— Egyéb mondanivalód nincs? — kérdezte a pap s biztatóan nézte.

A paraszt tanakodott néhány pillanatig.

— Nem bánnám, ha külön keresztelnék . . . Ne a többivel.

S a tétovált hölgy arisztokrata volt, még büszkébb, mint az apja. A cirkuszi yonglőröket, a kaucsukembert, a nőimitátort, a kötélentáncolót, a kardnyelőt lenézte. Azokkal szóba sem állt. Gyémántokkal sem lehetett megvesztegetni. Mit csináljon ő a brilliánsokkal, akinek sokkal szebb nyakéke van minden gyöngynél? Mi értéke lehet nála brüsszeli csipkének, selyemnek?

Budapestet nagyon megszerethette; mert sokáig itt maradt. A magyar fő- és székváros közönsége nagyon látványkedvelő.

Tudják ezt már az oceánon túl is.

Maga a hirhedett Barnum is tudomást vett erről. Nem sajnálta a nagy költséget, hogy Budapesten egy saját cirkuszt építtessen s azt világhírü látványosságaival betöltse.

Unica olyan merész volt, hogy még ezt a konkurrenciát is bevárta. Azért, hogy a Barnum-cirkusz megnyílt, ő nem zárta be a boltot.

Barnum mester látogatta meg elébb Budapestre megérkezve a filibasztert és leányát.

— Nagyon sajnálom, — mondá, — hogy nem számíthatom önnek a leányát intézetem starjai közé.

— Az lehetetlen. Mutatványunk nem vihető nagy közönség elé. Távolból minden részlet elvész. Ebben csak válogatott közönség találhatja élvezetét.

— De hát önök előtt tárva volna a nagyközönség részvéte is s ez volna az igazi kincsbánya.

— Mi módon?

— Reprodukció utján.

— Próbáltuk azt már. Fotografiákkal: kinematoskoppal. Gyér jövedelmet hajtó vállalat.

— Igen, mert a fotografiában elvész az érdekesség. Az nem adja vissza a szineket, a fényképező gépben elvesznek a piros színek, a kék is elhalaványul, minden rajz feketének látszik. De ha ön lefestetné a leányát egy művészszel, aki a tétoválást az igazi rikító szinekkel adná vissza s ezt a képet számos változatban, ügyes színnyomatok utján bocsátaná a közönség rendelkezésére, az önnek százezreket jövedelmezne. Az eredeti olajfestményeket pedig mesés árakon vásárolnák.

— Elképzelem, — mondá a filibaszter —. Csakhogy ennek egy nagy akadálya van. Hol kapok én egy olyan festőt, akire én az Unicám lefestését, így, ahogy előttünk áll, rábízhassam. Az én leányom oly ártatlan, mint Éva volt, mielőtt a kígyóra hallgatott. A piktorok ellenben nem aszkéták. Ha énnekem egy ilyen képmázoló meg próbálja tapintani a kezével az én leányom bájait, én azt rögtön agyonütöm. Mondom, hogy agyonütöm. S úgy tudom, hogy Magyarországon egy agyonütött emberért még többet kell fizetni, mint Amerikában. Nem! Piktort nem eresztek a leányom közelébe.

A Műcsarnok tavaszi tárlatából

ZEMPLÉNYI TIVADAR: Szükölködők

— No, hát majd én segítek önnek ezt a skrupulusát eloszlatni.

Néhány nap mulva visszajött Mnux úrhoz a mester.

— Megtaláltam, amit kerestem. Érdekes történet, amit megtudtam, hallgasson ide. Fölfedeztem egy természetcsodáját, aki az én ritkaság gyüjteményemnek is kincse lesz s egyuttal önnek is elérhetővé teszi a célját, egy művészt, aki lefesti az ön leányát, minden tétovált díszítményeivel együtt és nem fogja a kezével érinteni: egyedül hagyhatja ön őt a modelljével együtt.

— Ki áll nekem arról jót?

— Ő maga, a festőművész

— Hogyan állhat arról jót?

— Úgy, hogy nincs neki keze: se jobb, se bal keze.

— Hát akkor mivel fest?

— A lábával. Az egyik lábában tartja a festékes palétát, a másikban az ecsetet: a két karjára támaszkodik, amikről hiányzik a kézfő. Remekül fest.

— Hihetetlen dolog.

Ujdonok 1903. IX. 15.

MDK

Zemplényi Tivadar, festö
1864-1917

Érdekes vendég.

A Szépmüv.Muzeum tulajdonai.

Mücs.-OMKT."A gyermek a müvészetben" kiáll. 1940.II.-III.
Kat. 5.1.

mnk

Zemplényi Tivadar festőm.

Esti Langulat c. olajfestménye (100 kor)

A Nemzeti Szalon első pécsi kiállításának
Katalogusa. 1901 jan.

A Nemzeti Szalon kiadása Bpt.

mDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

"Konyha." Elénk elöadásu. Lecsapodása a tiszta tudásnak. Szomjas lelkek megtalálják amit keresnek.

Lyka Károly: Uj képek a Nemz. Szalonban.
Nemz. Szal. tavaszi kiállitás.
Uj Idök. 1904-5. XI. 27. sz.

DK

Zemplényi Tivadar MDK

Krisztus imádása
Balatoni fördü
Cirkvenicai part
A beteg gyermek

A Csóbelick IV. kiállitása
Nemzeti Szalon 1923.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar: Bucsujárás a Felvidéken.

Mélynyomás, -- festménye után.

Panoráma. Bécs. 1928.aug.19. 34.sz. 2.p.

MDK

Zemplényi Tivadar

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festö

Öszi rózsák között.

Mücs.-Az 1934.évi Magyar Kiáll. 1934.szept.27.-okt.28
Kat.8.1.

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Leányfej. Olajf.

KMT 1910/11. téli kiáll.kat. 35.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR

ZEMPLÉNYI TIVADAR /1864-1917/

Nagyapa és unokája.
Virágok között.

KMTárs. 1927/28. téli kiáll. 8-9.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Pásztorok Jézusnál. Olajf.
Mindszentnapkor. Olajf.
Aggódás. Olajf.

KMTárs. 1902/3.téli kiáll. ka t. 37.oldal

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Pásztorok Jézusnál Olajf.
Mindszentnapkor. "
Aggódás "

Műcsarnok 1902-3. téli kiáll.kat. 37.oldal

Zemplényi Tivadar festőművész

Őszi rózsák között

Magyar kiállítás tárgymutatója. Műcsarnok. 1934.

MDK.

Zemplényi Tivadar festő:

"Érdekes vendég"/kép/

Képzőmüv. Társ. 1897/98. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar,festöm. MDK
1864-1917

574. A tó J.l.j.: Zemplényi Tivadar. Lem.pap.
25 x 34
575. Jernyei idyll. J.l.b.: Zemplényi Tivadar
Vászon. 51 x 63. Jernye 1894.

Ernst Muzeum aukciói. XIII-XIV. 48.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Sz.: A Mücsarnok tav.tárl. Vasárnapi Ujság 19o1. 16.sz. 261.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Érdekes olvasmány, ef.

Képzőművészeti kiáll. Szeged. Muzeum.1950.aug.

MDK

Zemplényi Tivadar

Noszlopi Gy: Végvári L. tanulmánya. Magyar Nemzet, 1953. jan. 4. 6.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Virrasszatok és imádkozzatok, repr.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Itatónál, vepr.

Műcsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Zarándoknő, olf.

Műcsarnok 1900. tavaszi kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Anya gyermekével, of.

Fürdőző gyerekek, of.

KMT. 1917. tav. kiáll. kat. 24.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

54. Ünnepnapon. Olf.

KMT 19cl. tav.nemzetk.kiáll. Kat. 24.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

Olajfestmények:

87. Virágok között.

Képzőm. Társ. 1927-28 téli kiáll. Kat. 9.l.

Szolnoki magyar és osztrák festők.

Zemplényi Tivadar, festőm.

MDK

Alkalmi inspirációt nyertek a Balatontól elhunyt neves művészeink közül fantnevezett is.

Csánky Dénes: A balatoni tájképfestészet. Afféle Balaton. Bp.1942. 74.l.

Lemplérji Tivadar, festőm.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Olajfestmények.

72. Nagyapa és unokája.

A Magy. Korona tul.

Képzőm. Társ. 1927-28. téli kiáll. Kat. 8.1.

Szolnoki magyar és osztrák festők.

MDK

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Kertben. Olajfm. 40x60. J.l.j.
Konyhainterieur. Olajfm. 100x75. J.l.j.

Árverési Közlöny, 1932. 1.rk.sz. 40.lap

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

Hollandi tonhalászok. Olf. /Sérült/

Tót parasztot. Ceruzarajz. Jelz.

Árv. Közl. 1937.4.rk.sz. 39.1.

Zemplényi Tivadar , 1864-1917 MDK

Férfitanulmány

Tengerparti részéet, of.

Konyhainterieur, of.

Illusztráció,toll

Árv. Közl. 1929. jun. 4.rk.sz. 34 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Mücsarnok, 19o1.45-46.o.

MDK

Zemplényi Tivadar

Bucsu, of.

Mezei munka, of.

N. Szal. Téli Tárl. 192o. dec.
19.1.

MCM

Templeány Tivadar

Bucsu, cf.

Mezei muzsa, cf.

M. Szal. Tört Társ. 1920. dec.
1921.

MDK

Zemplényi Tivadar

Parasztasszony

Lyka K: Uj képek a N.Szal.ban. UI. 1903. II.
387-90. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A MKcs. kiáll. pályázatai. Vas.Ujs. 1891. 872. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Templomban, festm.

A Műcs. kiáll. pályázatai. Vas, Ujs. 1891. 872. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Alamizsna, repr.

A KMT. tavaszi kiáll. Vasárnapi Ujság, 1902. 15.sz. 236. l. képek. -

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

661. Mézeshetek. 45.5 x 42. vászon.
662. Tájkép. J.l.b.: Zemplényi Tivadar. Lem.papir. 24 x 32.

Ernst Muzeum aukcioi. XXII. 57.l.

MD K

Zemplényi Tivadar, festő.
1864-1917.

584. A rét. L.b. jelzés: Zemplényi Tivadar. Fa.
23.5 x 31.
Kiállitva Szegeden 1903-ban.

585. Táj csónakkal. J.l.b.: Zemplényi Tivadar 1915.
46 x 61.5 Vászon.

Ernst Muzeum aukciói. XII. 48.l.

MIK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Fatanulmány. /Körmöcbánya/	Olf.
Női arcképtanulmány.	"
Az eperjesi templomban.	"
Gyermekarckép.	Olajvázlat.

OMKT.-Holló B., Ma durász V., Zemplényi Tiv. és Pataky L. hátrahagyott műveiből rend. kiáll. Bp.1918.Ma t.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Z.T.-né arcképe.	Olf.
Fejö leány.	"
Kifutja-e?	"
Templom belseje.	Ola. vázlat.

OMKT.-Holló B., Ma darász V., Zemplényi Tiv. és Pataky L. hátrahagyott műv.-ből rend. kiáll. Bp.1918.Ka t.

MDK

Zemplényi Tivadar, festő.
1864-1917

Fürdés a Balatonon.	Olf.
A kertben.	"
Arctanulmány. /Kenese/	"
Tehenek a Balaton partján.	"
Zemplényi Tivadarné arcképe.	"
Zemplényi Ilonka.	"

OMKT.-Holló B.,Ma darász V., Zemplényi Tiv. és Pataky L. hátrahagyott műv.ből rend. kiáll. Bp.1918.Ka t.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kismarty Lechner Gyula levele. Bp.1958.nov.30.

MDK

Zemplényi Tivadar

Z.I.: Szolnok és a művésztelep. Magyar Iparművészet 1936. 69.l.

Zemplényi Tivadar

erről

a

Magyar Géniusz

1901. 253. l.

(Z. F. karikatúrája

Mark Lajostól.)

d Sickert.

1828-ban.

rében, a hol jobbról beke-
k ábrázolva. Elökön három
gyujtó férfi, egy kis leány
menetet a szalmával meg-
nyok zárják be a mögöttük
A vezető asszonyok favillát,
yermekek, a kiknek közelé-
tra támaszkodó öreg mun-
pedig kaszát visznek. A
vok szintén arató eszközöket

Sickert.

cm. — Lelt. sz. 4341. —
ól Pálffy János hagyománya
3). — Az átvételre és az át-
adatokat lásd a 4330 lelt.
márczius 16-án (453–913).
datok a Szépművészeti Múzeum.
: Hazatérő aratók.

atkozó egyéb adatok és pedig:
09. pag. 9. Nº 81). *Perendt:*
un (Kis szalon);
85–909. pag. 2. Nº III: 5).
:ben (Kis szalon);
395–909. pag. 13. Nº 75)
895–912. Nº II: 12). *Aimé*

(2165–912. Nº III: 12).
7: 111·2 cm.

111
938 (4341).
982 (444).
12 (1007)

Zempleni Tivadar

Lvód
2

Az Ujság
1918. febr. 1.
(Három halott művész
hagyatéki kiállítása.)

e.a.:

600/4
600/l
600/h

596
600/10
600/3

597
600/5
600/i

Zemplenyi Tivadar

irod

Die Kunst für Alle

XXVIII. 561. l.

A fenti nyeremények utalványait a Társulat Igazgatósága ajánlott levél útján küldötte meg tulajdonosaiknak. E nyereményeiket a tagok az utalványon közölt szabályzatok betartásával az 1912 november havában megnyíló Téli kiállításon érvényesíthetik.

Ezen sorsolás nyeremények 1913 január 15-én azonban feltétlenül érvényüket vesztik

A nyeremények érvényesítése végett a tagok *kizárólag a társulat műtárosával* tárgyalhatnak (Műcsarok, szoborterem, baloldali ajtó).

A * gal jelöltek jogaikat már érvényesítették.

Zemplényi Tivadar

vrd

Lykaképjántott

443. C

Zemplényi T. vadar

vód

z

Réti István:

Fiatalkori emlékek.

Emlékkönyv Lyka

Károly hetvenötödik

születésnapjára.

Bp. 1944. 29. l.

Jelezve lent jobbra: Ludwig Mayer, 1874.
Simor vásárolta a művésztől.
Az 1873-as bécsi világkiállításon szerepelt.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 110. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 20. szám. — Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 845. l. — Maszlaghy II., 238. szám. — Lepold—Lippay 58. l.

MEVIUS, HERMANN (német festő, 1820--1864)

Viharzó tenger

Vászon, olaj, 46×69 cm.
Jelezve lent jobbra: H. Mevius 1853.
Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 35. l. — Maszlaghy II., 234. szám.

MÜLLER, LEOPOLD KARL (német festő, 1834—1892)

Szolnoki menyecske

Vászon, olaj, 65×50 cm.
Jelezve lent balra: Leopold Carl Müller.
Beszédes Kálmán: Az esztergomi érseki képtár. Esztergom, II., 1875., 44. szám. — Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 111—112. l. — —ó: Az esztergomi Hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 21. szám. — Maszlaghy II., 269. szám. — Gerevich: Az Újság, 1916. júl. 20, 4. l. — Gerevich: A prímási képtár külföldi mesterei. Vasárnapi Újság, 1916., 825. l. (Képe 827. l.) — Gerevich PA, 250. l.

Zempleniyi Tivadar

erőd

Lázár Béla dr.

Szinyei Merse Pál
a pleinairfestés
előfutára. Bp. 1922.
64. l

arjuk hogy _____

okvetlenül kiegyenlíteni sui-

k, hogy kérésünk eredmény telen-

s alapszabályok rendelkezése

Kiváló tisztelettel

titkár.

BASCH GYULA.

NAGY tisztelettel és szeretettel veszik körül művésztársai e nagyműveltségű és finom lelkű művészünket. Maga is nagyon szereti a piktor-társaságot s úri házánál a művészemberek egész tábora gyűl össze időnként. Ilyenkor nyílik meg igazán a lelke s valósággal elragadja társaságát pompás megjegyzéseivel és a művészetről való tanulságos nézeteivel.

A művészlelkű emberek gondolkodásmódját és egész lelki életét teljesen áthatja a művészet imádása. Ennek tulajdonítható az a gond és finomság, amelylyel Basch a műveit megalkotja. Derült világnézete és jó humora is gyakran nyilatkozik meg ilyenkor s kedves genre-képek kerülnek ki ecsete alól, amilyenek a többi közt: a „Hapták", az „Első egyenruha", a „More patrio", meg a „Miből élünk?" címűek. Ezek a többiekkel együtt, a tárlatok kedvelt képei közé tartoztak annak idején. De legszebb sikereit mégis a portréival aratta. Popper Dávid gordonkaművész érdekes fejét pompásan örökítette meg vásznán; erről a festményéről, meg Falk Miksa portréjáról nagy dicsérettel szólt a műkritika.

Életének történetében érdekes motivum, hogy a mérnöki pálya majdnem eltérítette festő-pályájától, de szerencsére, még idejében, fiatalon ragadta meg lelkét ellenállhatatlan erővel a művészpálya után való vágy s előbbi útjáról áttért arra a másikra, amelyiken most is halad. Budapesten született 1851 április 9-ikén. Miután középiskoláit elvégezte, a mérnöki pályára akart lépni s 1867-ben a zürichi műegyetemre ment s ott 1872-ben mérnöki oklevelet kapott. Hazatérve Zürichből, 1873-ban abbahagyta mérnöki pályáját a festő-művészet kedvéért. Már műegyetemi hallgató korában feltűnt művészi rajzaival s amikor egészen a festészetnek szentelte magát, talentuma hamarosan megerősödött és kibontakozott. 1873-ban Párisba ment és az Ecole des Beaux Arts külső növendéke gyanánt nagy szorgalommal és lelkesedéssel látott hozzá tanulmányaihoz. Egy esztendeig tanult kiváló mesterektől, majd haza tért és 1885-ben Paczka Ferenc, 1888-ban pedig Horovitz tanítványa lett. Tehetségét gonddal és lelkiismeretességgel fejlesztette s már első képeiről elismeréssel szóltak. Műtermében majdnem minden esztendőben kikerül egy-egy alkotás. A Képzőművészeti-Társulat kiállításain gyakran találkozunk a képeivel, a melyeket előkelő képes lapjaink is többizben bemutattak már.

ZEMPLÉNYI TIVADAR.

KEVÉS festőművészünk tehetsége fejlődött ki olyan gyorsan, mint a Zemplényi Tivadaré.

Mikor Eperjesről — itt született 1864-ben — gimnáziumi tanulmányainak elvégzése után felkerült a budapesti mintarajziskolába, egy esztendei tanulása után már megnyilatkozott benne a művész. Tanárai, Székely és Lotz, nagy figyelemmel foglalkoztak vele s mire a következő évben a müncheni festő-akadémiára ment, még meg is vásárolták ott tőle a rajzait. Egyik tanulmányát, mely egy öreg asszonyt ábrázolt, a berlini Képzőművészeti Akadémia egyik tanára, Vogel Hugó vette meg. Münchenben sokat kellett nélkülöznie s azzal szerzett valamicske jövedelmet, hogy kisebb képeket festett műkereskedők számára.

Münchenből Olaszországba ment a magyar állam ösztöndíjával. Már ekkor itthon jól ismerték a nevét hazaküldött képei révén, amelyek közül „A templomban" címűt a király vette meg a budai várpalota számára. Ugyanekkor a Képzőművészeti Társulat 300 forintnyi külön díjjal is kitüntette elismeréseül. Olaszországból számos vázlattal és képpel tért haza, amelyek nagy figyelmet keltettek tárlatainkon.

Nagyon szorgalmasan dolgozik s alig van képkiállítás, amelyen egy-két művével ne találkoznánk. Nevezetesebb művei: „Altató", amelylyel a Ráth-díjat, „Szegény asszony otthona", amelylyel a Műbarátok díját nyerte meg; a legutóbbiak közül pedig a bájos „Parasztleány", a napfény hatásait kiaknázó „Férj és feleség", a kormány megbízásából festett „Vazul Szent István előtt", továbbá a „Hazatérés", az „Érdekes vendég" és az „Új kedvenc" című kedves genre-képek. Legutóbbi alkotásai közül a „Virraszszatok és imádkozzatok" címűt a Képzőművészeti Társulat kiállításán a nagy aranyéremmel tüntették ki, a kormány pedig megvásárolta az Országos Képtár számára. Ugyanekkor kiállított másik nagyszerű képét, a „Búcsúsok érkezésé"-t a művész a nemzetnek ajándékozta.

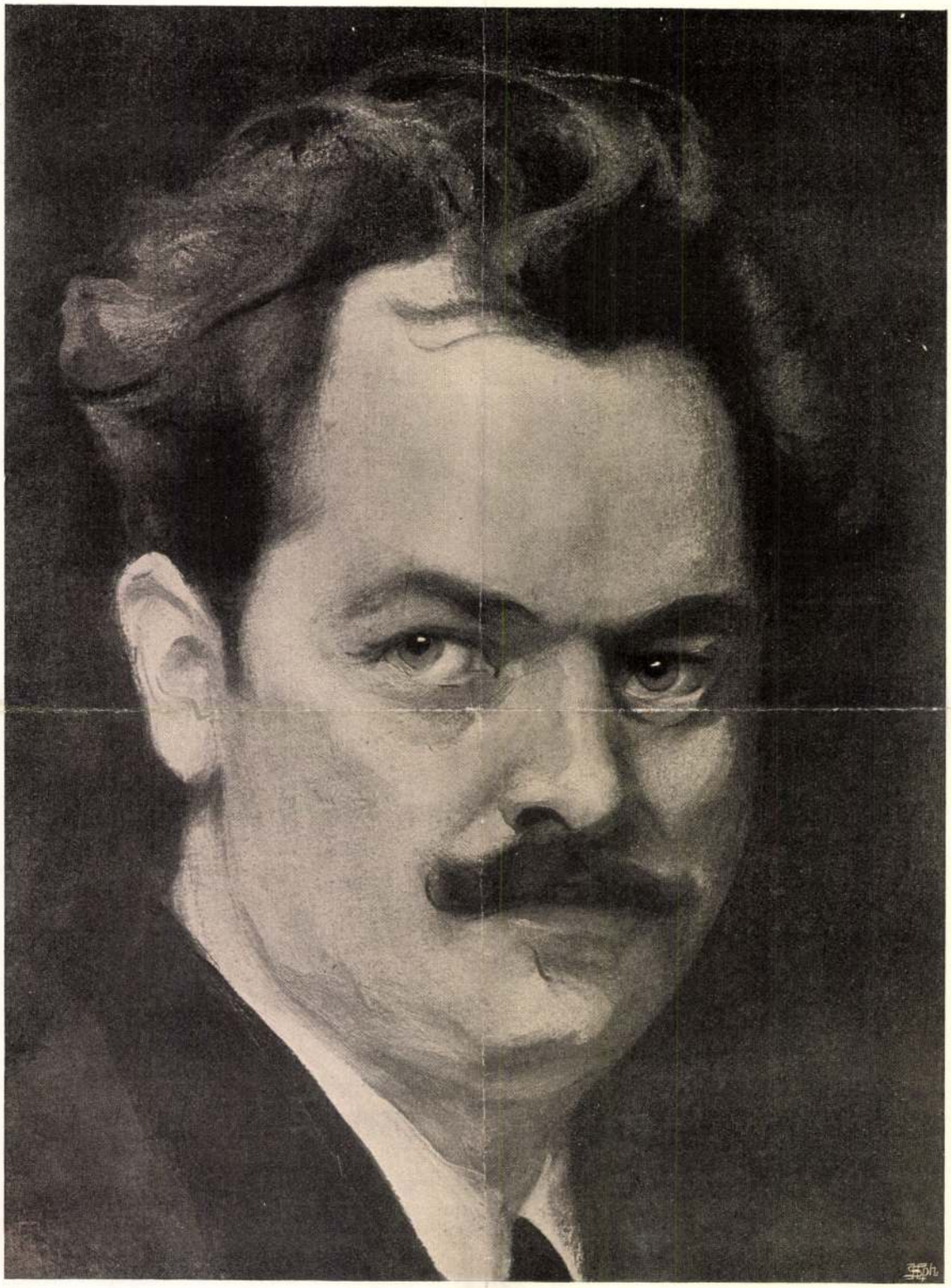

A KÖNYVES KÁLMÁN JOGOSÍTVÁNYA FESTETTE LÁSZLÓ FÜLÖP

FADRUSZ JÁNOS ARCKÉPE

MDK

Zemplényi Tivadar, testőm.

ő is aláírta az ivet,melyet a miniszternek küldött Ujváry ,tiltakozásul Hock reformkodásával szemben

Ujváry Ignác: Válasz az"Okiratos válaszra."
Müegyetemi c. hiv.lap. 1898. npv.227. I.évf. 17.sz.
155.l.

Zemplényi Tivadar, festőm. MDK

neve a magyar klasszikusok között a művészet-
történelem lapjaira kívánkozik.

A Műcsarnok téli tárlatáról. -A szolnoki
művésztelep jub.évében.
Képzőművészet. II.évf. 6.sz.13.l.

Zemplényi Tivadar festőművész.

MDK.

Velencei kiállitás.

Mücsarnok, 1901.182. l.

<Zempleiny Tivadar>

cod
z

Lyka Károly:

< > Uj Idők. 1908.

I. 164. l.

Szentesi Napló
Lapterjesztő Vállalat
Telefon: 41.

T.

Európa Film-Könyv-Lapterjesztő és
Könyvkiadó rt.

--Budapest V.
Visegrádi u 36 szám.

MDK

Zemplényi Tivadar

A müncheni nemzetközi mütárlaton a kiállitás második diját kapta.

Művészet 1909 264.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Résztvett a Céhbeliek I.kiállitásan

A C.első kiállitása (Bálint Aladár cikke)

Nyugat,1914 ápr.16. 58o l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Nemzeti Szalon 1911.évi nagy aranyérmének nyer
tese.

Cikk: A Nemzeti Szalon kitüntetései.

Az Ujság 1911.dec.22.

MDK

Zemplényi Tivadar

A szolnoki művésztelep.
Vasárnapi Ujság 1902. 27. sz. 435.o.

Zempléni Tivadar
festő

M.D.K.

Méltatás.

P.M.Zs: Pontelei Molnár János emlékkiállítás
Művészet, 1962. augusztus — 42 lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Gyöngyösy Nándor: A mai magyar művészet.
Bpest,1916. 21.l.

le M.D.K.

ZEMPLÉNYI Tivadar

A budapesti Iparművészeti Iskolában az ő osztályában iratkozott Berény Róbert

Szij Béla: Berény Róbert fejlődése legkorábbi müveitől Bartók Béla portréj ig
Művészettörténeti Értesitő 1961. 2-4. sz. 216.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Képzőművészet 1929. 23. sz. 187.l.

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Lyka Károly: Kis könyv a művészetről.
I. kiadás. Bp. 1904. 14, 16. lap

MDK

Zemplényi Tivadar

A Mücsarnok a Felvidékért. Pesti Hirlap, 1938. okt. 16. 3o. 1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Pesti Napló, 1918. febr. 1. /f.g: Madarász, Zemplényi, Holló/

Templeigi Tivadar
festő

M.D.K.

A Képző művészeti Főiskolán
Nemes Lampérthnek volta
~~tanára~~.

Patakyné Molnár Zsuzsa: Nemes Lampérth József
Művészet, 1963. február – 11 lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Virrasszatok és imádkozzatok,repr.,állami nagy aranyérem

SzmKT. 50-155.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Az ezermester

Szépm. Muz. uj m. szerzemények kiáll. 1921. jun. 6.

Zemplényi Tivadar [illegible]

Aggódás

A Műcsarnok kiállításából
Vasárnapi Ujság 1902. 77o.o.

Zemplényi Tivadar MDK

képét megvették

A Műcsarnok kiállításából.
Vasárnapi Ujság 1902. 77o.o.

Zemplényi Tivadar MDK

Fekvő nő. repr.

Műcsarnok 1916.tavaszi kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.
1864-1917

Tonhalászok. Olf. Jelz.

-

Árv. Közl. 1940.1.rk.sz. 38.1.

Zemplényi Tivadar

MDK

Érdekes vendég, olf.

Csendes óra, olf.

Mücsarnok 1897. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Részlet Nagybányáról, olf.

A Bubi reggelizik, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Érdekes vendég, repr.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Pihenő, repr.

Mücsarnok 1893/94. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Ezermester, olf.

Mücsarnok 1894/95. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Tyras, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kánikulában, repr.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Alkonyat, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

MDK

Kánikulában, olf.

Műcsarnok 1894/95. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Az ezermester, Szépm. Muz. kül.

Mücsarnok 1934. dec. 1935. jan.
Jubileumi kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Bucsusok érkezése, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Virrasszatok és imádkozzatok, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Hazafelé, repr.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kerti részlet, olf.

Műcsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Zempléényi Tivadar NDK

Ünnepnapon, olf.

Micsarnok 19oá tavaszi nemzetközi kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Ülő parasztnő, of.

Jelenet Krisztus életéből, of.

Ernst Muzeum aukciói XV. /1921/. 57.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Derült nap az Adrián, of.

KMT. 1912/13. téli kiáll. kat. 71.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A műcsarnok tavaszi kiállítása. Vas. Ujs. 1895. 16. sz. 259.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Keresztlevétel, of.

Képzőm. Társ. 1911. tav. kiáll. kat. 27.l.

Zemplényi Tivadar [MDK]

Virágok között, olf.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállítás

MDK

Zemplényi Tivadar

Virrasszatok és imádkozzatok. Repr.

Lyka K.: Téli tárlat 1900-1901. 34.1.

Zemplényi Tivadar MDK

Nagypapa és unokája, repr.

Műcsarnok 1927/28 téli kiállitás

Zemplényi Rudolf

festőművész

Csoportkiállítás - Ernst Múzeumban - képével szerepel.

Pesti Hirlap
1933.II.5.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

Zemplényi Tivadar MDK

Itatónál, olf.

Mücsarnok 1899/1900. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Zarándoknő, repr.

Mücsarnok 1900. tavas[illegible] kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

73. Utca Noviból. Olf.

Képzőm.Társ. 1913. tav.kiáll. , Kat. 43.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

40. Virrasztatok és imádkozzatok. Repr.

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. Kat.

Zemplényi Tivadar, festőm. MTDK

404. Kerti részlet. Olf.

Műcsarnok. 1900/1. téli kiáll. Kat. 45.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

182. Itatónál. Olf.

Képzöm.Társ. 1899-1900. téli kiáll. Kat. 31.cíd.

MDK

Zemplényi Tivadar

Virágok között

KMTárs. 1927/28. téli kiáll. kat. 9.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

N.Szalon 7o. csop. kiáll. kat. 1931. márc.

Zemplényi Tivadar

Szerepel a Műcsarnok őszi Tárlatán

Nemzeti Ujság 1938 XI. 5

Zemplényi Tivadar

Alkotása szerepel a Szolnoki Művésztelep kiállitásán a Nemzeti Szalonban.

Est, 936.III.15.

Zemplényi Tivadar

Alkotása szerepel a szolnokiak kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

M.C.936.III.15.

Zemplényi Tivadar

Alkotásával szerepelt a Szolnoki Művésztelep kiállitásán.

N.U.936.III.14.

Zemplényi Tivadar

"Búcsúsok" c. művével

szerepelt a szolnoki művésztelep kiáll.-án a Nemzeti Szalónban.

UjM.936.III.15.

MDK

Zemplényi Tivadar

Felvinczi Takács Z.: Szüle Péter. Bpest. 1923.

Zemplényi Tivadar, festöm.
1867-1917

MDK

1020. Konyhainterieur. J.l.j. Olf.

Árverési Közlöny. 1929. ápr. 3. rk. sz. 38.1.

Zemplényi Tivadar MDK

Itatónál, olf.

Műcsarnok 1927 Magyar táj- és életképkiáll.

ZemplényiTivadar. MDK

Ilma, olf.

Micsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kifutja-e? olf.

Mücsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Templomban, olf.

Micsa nok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Szegény asszony otthona, repr.

Mucsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Szegény asszony otthona, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Tanulmány Jézus holttestéhez, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kánikulában, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Vak Vazul Szt. István előtt, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Hazafelé, olf.

Réten, olf.

Váluton, olf.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Varró nő, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Szegény asszony otthona, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Arcképtanulmány, olf.

Műcsarnok 1895. tavaszi kiáll.

Z

Lemplényi Tivadar
festő

M.D.4

A Mintarajziskolában Berény
Róbert növendéke volt

Szíj Béla: Berény Róbert
Művészet, 1962. március — 181.

Zemplényi Tivadar.

A 25. évi zsolnoki művésztelep ünnepi kiállításán művei szerepelnek.

Esti Kurir, 1927. szept. 18.

Templényi Tivadar.

A Műcsarnok téli tárlatán a szolnoki művésztelep 25. éves fennállásának ünnepi kiállításán művei szerepelnek.

Pesti Hírlap, 1924. dec. 18.

MDK

Zemplényi Tivadar

az Esterházy-díj pályabirságába választották

Választmányi ülés 1903. okt. 22-én. Műcsarnok 1904. febr. 15. VII. évf. 1. sz.

Zemplényi Tivadar

A Képzőművészeti Múzeum XIX. századi magyar gyűjteményében szerepel.

N. n. 1942. VI. 14.

Zemplényi Tivadar

Műcsarnok kiállításán: "A magyar művészet 1850-től — 1932-ig" neve szerepelt.

NM-932.II.21.

Zemplényi Tivadar

Alkotásával szerepel a Magy.Képzőm.Egy.jub. kiállitásán.

P.H.934.XII.8.

Zamplényi Tivadar

Szent Imre-emlékkiállításon a Műcsarnokban vallásos festményeivel szerepelt.

PH. 930. VII. 13.

Zamplényi Tivadar

Szent Imre emlékkiállításon a Mű-
csarnokban szép tanulmányával
szerepelt.

Est 930. VII. 13.

Zemplény Tivadar

Az állami árverési csarnokban a Postatakarékpénztár aukciójának decemberi kiállításán szerepel.

N. U. 1926. XII. 4. (Nemzeti Ujság)

MDK

Zemplényi Tivadar

Varró öregasszony

Altató dal

Szegény asszony otthona

Pályabiróságok ülései. Műcsarnok, 1900. 201 sz. 283.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Érdekes vendég

Hazafelé

Tyras

Pályabiróságok ülései. Mücsarnok, 1900. 20. sz.
283.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kifutja-e

Pihenő

Uj kedvenc

Pályabiróságok ülései. Műcsarnok, 1900. 20. sz. 283.l.

Zemplényi Tivadar

Szerepel a Felvidék mesterének kiállítására műnarmadban

Nemzeti Újság 1938 XI. 9

Zemplényi Tivadar

"Bucsusok" c. műve a Szolnoki Művésztelep kiállitásán a Nemzeti Szalónban.

B.H.936.III.14.

Zemplényi Tivadar

Alkotásával szerepel a Szolnoki Művésztelep budapesti kiáll.-én.

Ujság, 936.III.14.

MDK

Zemplényi Tivadar

Réten

A megvakult Vazul Szt. István előtt

Váluton

Pályabiróságok Ülései. Mücsarnok, 1900. 20. sz.
283.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

"Virrasszatok és imádkozzatok" c. műve. Nagy aranyérem 1900-ban. Repr.

Szm KT 50-125.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864§1917

Konyhainterieur.	Olf.	Jelz.
Falusi temetés.	"	"
Hollandi tenhalászok.	"	" /Sérült./
Alkony.	"	"
Tükörbe nézö nö.	"	"

Árv. Közl. 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 55.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

a kiállitás megnyitó napján neve művészeink művészi adományából tombolát rendeznek.

Mükiállitás Budán.
Mücsarnok. 1900. 4.sz. 51.l.

MDK

Zemplényi Tivadar /1864-1917/

"Ülő parasztnő". Jelzés lent balra:Zemplényi Tivadar.Vászon. 73x55.
"Jelenet Krisztus életéből". /Zemplényi Tivadar hagyatéki kiállitásából,1918/Vászon. 48x62.

Ernst Muzeum aukciói.XV.57.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

Kompozició vázlat.	Olf.	
Tót paraszt.	Ceruzarajz.	Jelz.
Tájkép.	Olf.	"

Árv. Csarn. 1937.okt.83.sz./ Árv.Közl. rk.sz./ 41.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Ilonka, olajf.

Képzőm.Társ. 1901-2. téli kiáll.kat. 28.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Derült nap az Adrián. Olajf.

Képzőm. Társ. 1912/13. téli kiáll. kat. 71. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Könyörgés a békéért c.műve. Repr.

Képzőm.Társ. 1916/17. téli kiall.kat.

MDK

Zemplényi Tivadar

Falusi udvar. Olajf.

Képzőm.Társ.1908/9. téli kiáll.kat. 67.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A király a Mücsarnokban. Vasárnapi Ujság 19ol. 18. sz. 296.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Könyörgés a békéért, repr.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Zemplényi Tivadar MDK

Anya gyermekével, olf.

Fürdöző gyerekek, olf.

Műcsarnok 1917. tavaszi tárlat

Zemplényi Tivadar MDK

Virágok között, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

Zemplényi Tivadar MDK

Kenesei utca, olf.

Könyörgés a békéért, olf.

Műcsarnok 1916-17 téli tárlat

MDK

Zemplényi Tivadar

Nagyapa és unokája c. festm.repr.

Képzóm.Társ. 1927/28.téli kiall.kat.

Zemplényi Tivadar [festő] MDk

A Mintarajziskolában tanára volt Berény Róbertnek.

Lengyel István: Emlékezés Berény Róbertre 7.l

NÉPSZABADSÁG Bp. 1962. márc. 18.

Lemplényi Tivadar, festő, 1864-1917

Pásztortűz, 1931. 25. 26 sz.

565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely festői

Zemplényi Tivadar: festőművész, tanár, XX. sz.

Pásztortűz, 1928. 4 sz.
88 l.
Dr. Décsei Géza: Szüle Péter

Templeinyi Tivadar, festőnnivisz, ?,
(Szopos Sándor tanára volt)

Pásztostűz, 1931. 10 sk.
250. l.
Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán

Zemplényi Tivadar festő (1864–1914)

Pásztortűz, 1929. 13 sz.
310. l.
Russiniszkó festőművészet

Zemplényi Tivadar MDK

Koldusasszony a templomban

Műcsarnok 1930 Szent Imre kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar

Parasztleány c.festm.Repr.

Vas.Ujs.1903. 10.sz. 159.1.

Zemřídnyí Tívadar

Istvánffi c.festm.Nepr.

Vas.Uje.1903. 10.ss. 159.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Cirkvenicai halaszvaros. Olajf.
Zivatar elott. "

Képzóm. Társ. 1912/13. téli kiall. kat. 37, 38. l

MDK

Zemplényi Tivadar

Férj és feleség c.műve.Repr.

KMT 1903/4 téli kiall.

Zemplényi Tivadar

Pári és Teleség c. műve. Repr.

KMT 1905/4 téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

Reprodukció: Zarándoknö.

Mücs. -OMKT Tavaszi kiállitás. 1900. Kat.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

Zarándoknő. Olf.

Mücs. -OMKT. Tavaszi kiállitás. 1900. Kat. 29.1.

Zemplényi Tivadar MDK

Kertben, repr.

Mücsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

Zemplényi Tivadar

Patak mentén, olf.

Körmöci részlet, olf.

Kertben, olf

Árnyas ut, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Nyaralás, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Nyáron, olf.

Kenesei tájrészlet, olf.

Utcarészlet, olf.

Erdei lak, olf.

Műcsarnok 1906/7. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Tyras, repr.

Vasárnapi Ujság 1894. 47.sz. 785.l.

MEK

Zemplényi Tivadar

Krizsztus holtteste,olaj.repr.189o.

Cikk:Zempl.Tivadar

Müvészet,19o5. 73 l.

MNK

Zemplényi Tivadar

Érdekes Vendég.Olaj,.
Leány Kosárral,olaj,repr.

Cikk:Zempl.Tivadar

Művészet,1905. 80.l. 88.l.

MNK

Zemplényi Tivadar

Szükölködők,1902.Olaj,repr.

Cikk:Zempl.Tivadar

Művészet,1905.

MNK

Zemplényi Tivadar

Aggódás, olajd. repr.

Nagypéntek, olajd. repr.

Templom előtt, olaj, repr.

Cikk: Zempl. Tivadar

Művészet, 1905.

MNK

Zemplényi Tivadar

Búcsúsok érkezése,,olaj.repr.

Cikk:Zempl.Tivadar

Művészet,1905.

MEK

Zemplényi Tivadar

Templomban.1889.Olaj.Rppr.

Cikk:Zempl.Tivadar

Művészet,1905.

MEK

Zemplényi Tivadar

Urnapja, vázlat. 1905. Repr.

Cikk: Zempl. Tivadar

Művészet, 1974. 1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Virrasszatok és imadkozzatok c.festményének repr.

Lyka K. Téli tárlat 1900-1901. Bpest.1901.

Zemplény Tivadar festőművész
Templomban
Szegény asszony otthona.
Magyar művészet a párizsi kiállitáson
Mücsarnok, Bpest, 1900 junius 17. 315 l.

ELEFÁNTC

DOBOZ,
szalagfonatos dísszel és vas zárral.
Délolasz munka, X. század.
Részben pótolva.
Elefántcsont, 14×26×19 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Sim
szerezte, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomb
házművészeti Lap, V., 1884., 363.

vásárolta,

DOBOZ,
festett állatalakokkal és három bronz
Arab munka a XIII. századból.
Elefántcsont, 5·8×11·7×7·5 cm.
A kölni Schnütgen-gyüjteményből Sim
vásárolta, 1884.
Keresztény Múzeum Esztergomb
házművészeti Lap, V., 1884., 363.

SERLEG,
antik jelenet domborműben, aranyoz
foglalatban.
Augsburgi munka, XVII. század.
Elefántcsont, mag. 29·5 cm.

SERLEG,

976. —, Család. Olajf. 95×95. (Jelzett.) . . . .
977. WATHOUSER, Lovascsata. Olajf. 90×130. (Jelzett.) . . . . . 180.—
978. WEBER HENRIK (1818—1866), Női félakt. Olajfestmény. 65×52 . . . . . 300.—
979. WUTKI MICHAEL (1738—39—1823), A Vezuv kitörése. Olajf. 86×116. (Sérült.) . . . . . 120.—
980. ZAPLETAL JÁNOS, Szt. János evangelista. Olajfestmény. (Jelzett.) Hátlapján osztrák festő, XVIII. sz. Mária mennybemenetele. Olajf. 80×63. . . . . 40.—
981. ZÁDOR ISTVÁN, Vöröskeresztes ápolónő. Színes kréta. 38×28. (Jelzett.) . . . . . .
982. ZELLER MIHÁLY, Tájkép. Olajf. 20×30. (Jelzett.) . . . . . .
983. —, Tájkép. Olajf. 20×30. (Jelzett.) . . . .
984. ZEMPLÉNYI TIVADAR (1864—1917), Konyhainterieur. Olajf. 100×75. (Jelzett.) . . . . 35.—
985. —, Falusi temetés. Olajf. 100×138. (Jelzett.) 450.—
986. — Hollandi tonhalászok. Olajf. (Sérült.) 105×125. (Jelzett.) . . . . . 200.—
987. —, Alkony. Olajf. 32×37. (Jelzett.) . . . . 30.—
988. —, Tükörbe néző nő. Olajf. 34×26. (Jelzett.) 120.—

		Kikiáltási ár pengőben
668.	WIELAND CARL, Női képmás. Pasztell. 52×42. (Jelzett.)	24.—
669.	—, Férfi képmás. Pasztell. 52×42. (Jelzett.)	24.—
670.	—, Férfi képmás. Olajfestmény. 52×38	24.—
671.	WILLART, A., Leány halakkal. Olajf. 65×55. Jelzett.)	60.—
672.	WOLF, F., TEICHEL WILHELM (1815—1873) UTÁN, Reménytelenség. Kőrajz. 50×34.	12.—
673.	WOLF, KARL, Gyertyafénynél. Olajf. 84×65. (Jelzett.)	80.—
674.	WRENK, FRANZ (1766—1830), GENTILESCHI ORAZIÓ (1562—1647) UTÁN, A pihenő szent család. Mezzotinto 55×70	30.—
675.	WUTKY MICHAEL (1738-39—1823), A Vezuv kitörése Olajf. 86×116.	120.—
676.	WUTTKE, CARL (1849—?), Tájkép. Olajf. 45×38. (Jelzett.)	60.—
677.	ZÁDOR ISTVÁN, Önarckép. Ceruzarajz. 28×22. (Jelzett.)	10.—
678.	ZÁDOR ISTVÁN, FÉNYES ADOLF UTÁN, Tájkép. Színezett rézkarc. 31×43	6.—
679.	ZEMPLÉNYI TIVADAR (1864—1917), Kompozició vázlat. Olajfestmény. 38×32	15.—
680.	—, Tót paraszt. Ceruzarajz. 24×30. (Jelzett.)	4.—
681.	—, Tájkép. Olajfestmény. 26×38. (Jelzett.)	120.—
683.	ZOMBORY LAJOS (1867—1933), Lótanulmány. Olajfestmény. 70×52. (Jelzett.)	56.—
684.	—, Ökör. Olajfestmény. 75×45. (Jelzett.)	24.—
685.	—, Tehenek. Olajfestmény. 40×60. (Jelzett.)	102.—

Árverési Körlevél 1937. okt.

Templeizi Tivadar

K

VÁGÓ PÁL, 1887. 600 frtos első társulati díj. *Vonó-négyes.*

VÁGÓ PÁL, 1891. Társulati 300 frtos műlapdíj. *Birkózó bikák.*

VÁGÓ PÁL, 1899. 1000 frtos Lotz-díj. *A huszárság története.* (Falfestmény a párisi kiállítás magyar házában.)

VERESS ZOLTÁN, 1895. Gróf Károlyi Tibor-féle 1000 frtos díj. *Egy nóta.*

VEDRES MÁRK, 1899. Báró Rudich József alapítványi ösztöndíja. *Kain.* (Szobormű.)

VESZTRÓCZY MANÓ, 1906. 2000 koronás Röck Szilárd-jutalom. *Bab-pirgálók.*

VESZTRÓCZY MANÓ, 1909. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja *Mezítelen nő.*

VIDA ÁRPÁD, 1910. Esterházy-féle 600 koronás vízfestmény-díj. *Palágyi Lajos író arcképe.*

ZALA GYÖRGY, 1884. Társulati 200 drb 4 frtos aranyból álló művészi nagydíj. *Mária és Magdolna.*

ZALA GYÖRGY, 1887 Állami aranyérem. *Harckészség.*

ZALA GYÖRGY, 1907. Ráth György-féle 1200 koronás díj. A *Munka és Jólét*, a *Tudás és Dicsőség* bronzcsoportja.

ZALA GYÖRGY, 1909. 4000 koronás társulati díj. *A háború.* (Bronzcsoport.)

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1894. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Általó dal.*

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1895. Műbarátok köre által alapított 1500 frtos ösztöndíj. *Szegény asszony otthona.*

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1900. 1000 frtos Röck Szilárd-jutalom. *Zarándoknő.*

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1900. Állami aranyérem. *Virrasztók és imádkozzatok!*

ZIEGLER KÁROLY, 1896. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Kertben.*

THORMA JÁNOS. 1903. A Lipótvárosi Kaszinó 1000 koronás díja. *Október elseje.*

THORMA JÁNOS, 1906. Báró Forster-féle Vaszary-díj. *Az aradi vértanúk.*

TORNYAI JÁNOS, 1904. Ráth György-féle 600 koronás díj. *A juss.*

TÖLGYESSY ARTUR, 1884. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Az est.*

TÖLGYESSY ARTUR, 1897. Eszterházy-féle 300 frtos vízfestménydíj. *Őszi hangulat.*

TÖLGYESSY ARTUR, 1899. 2000 frtos társulati díj. *Aranysugarak.*

TÓTH LÁSZLÓ †, 1893. 1000 frtos Röck Szilárd-jutalom. *Szépség, pénz, szellem.*

TULL ÖDÖN †, 1899. Eszterházy-féle 600 koronás vízfestménydíj. *Kovácsműhely.*

TULL ÖDÖN †, 1902. Eszterházy-féle 600 koronás vízfestménydíj. *Vetélytársak.*

TULL ÖDÖN †, 1905. Eszterházy-féle 600 koronás vízfestménydíj. *Pihenő.*

UJVÁRY IGNÁC, 1891. 1000 frtos Röck Szilárd-jutalom *Templomba menet.*

UJVÁRY IGNÁC, 1894. Műbarátok köre által alapított 1500 frtos ösztöndíj. *Mária Jézussal.*

UJVÁRY IGNÁC, 1895. Ipolyi Arnold-féle 1000 frtos történelmi díj. *István király szentté avatása.*

VAJDA ZSIGMOND, 1898. 1000 frtos Lotz-díj. *Hún monda.* (Új országház.)

VASTAGH GÉZA, 1888. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Figyelő oroszlánok.*

VASTAGH GÉZA, 1894. Állami aranyérem. *Ki a legény a csordában?*

IFJ. VASTAGH GYÖRGY, 1893. Gróf Károlyi Tibor-féle 1000 frtos díj. *Tevehajcsár.* (Gypsszobor.)

VASZARY JÁNOS, 1898. 2000 frtos társulati díj. *Aranykor.*

VASZARY JÁNOS, 1902. Kis állami aranyérem. *Részes aratók.*

Zemplényi Tivadar
18. l.
Zombory Lajos
18. l.

l.
Magyar Studio I.

egy hetet töltött el a város műemlékeinek szemléletében. Milanóból ismét Velencébe utazott, honnan Trieszten át Bécsnek vette utját.

Nem léven különösebb célja, egyelőre Bécsben maradt, s ott tett eleget azoknak a megrendeléseknek, amelyeket időközben kapott. Leckeadásra is vállalkozott s báró Miske kancellár leányát tanitotta rajzolni, de csakhamar megunta ezt a foglalkozást és felhagyott vele. Bécsi tartózkodásának ebben a szakában ismerkedett meg Szemere Miklóssal, az iróval, aki sokszor órákig elnézegette, amint B. az arcképeken dolgozott és sajnálatát fejezte ki azon, hogy tehetségét [illegible] el kell elrocsékolnia. Bécsben való időzése a-

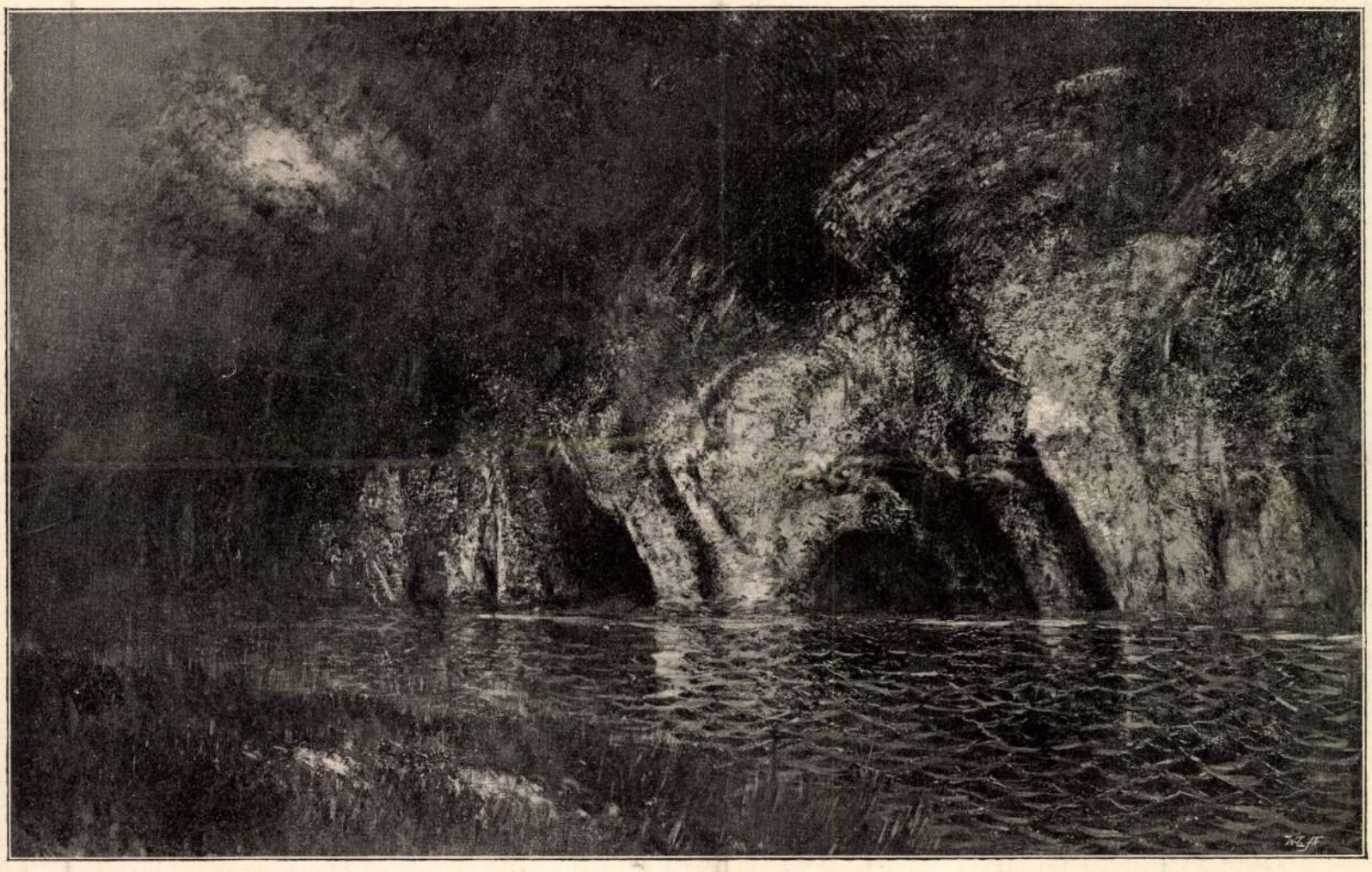

Báró Mednyánszky László: *Alkony.*

A hajnal hasadása, a nap vérző aranytusája tündöklő fénypompával ragyogta be a keleti égboltot, ezerszeres csillogással tükröződve vissza a végtelen oczeán csöndes hullámzásán.

Vasárnap volt. A hajót ünnepi hangulat töltötte el s valami szokatlan előérzet azt súgta, hogy ma valami történni fog.

A napi parancsban is «*kék-szin*»[1] állott, a mi annyit jelent, hogy minden ember a tropikus fehér egyenruha helyett kék díszruhájában tartozik megjelenni.

A fedélzet csak úgy ragyogott a tisztaságtól. Az ágyúk rézalkatrészei aranyként csillogtak a napfényben. S mikor a hajóóra megkondult hangja elütötte a két rövid jelzést, mely kilencz órát jelent, — megszólalt a trombita recsegő harsonája s az altiszti sípok éles hangjára ott állt glédában az egész személyzet, kiki beosztott csoportjában, a megfelelő tiszttel élükön, hogy a «general quarters»[1] ünnepélyes aktusában egy gáncsoló megjegyzés se hallassék a parancsnok ajkáról.

Csönd. Halálos csönd mindenütt. Az egész vonal merev, mint a szobor; — s az «öreg úr,» szigorú arczán azzal a fél-mosolygással, mely félelmetesebb a legkomorabb tekintetnél, — éles pillantását odaszögezi a sorok minden tagjára, a fedélzeti gépek és kötélművek minden

[1] «The boys in blue».

[1] *General quarters* = általános szemle.

Ujváry Ignácz: *Őszi reggel.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Zemplényi Tivadar: *Réten.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

csomójára, osztva parancsait, az oldala mellett haladó «executiv officer» (az első tiszt) s a «master at arms»* néma tudomásul vételére.

Félóráig tart az aktus. Azután ismét megszólalnak az éleshangú sípok, harsan a recsegő trombita és megbomlik a rend, kipattan a jókedv, mert hát ezennel kezdetét veszi az a bizonyos vasárnapi «dolce far niente» . . . már ugyan a kinek.

Tizenegy óra volt, midőn a déli láthatáron feltünt ismét a föld szegélye. A czél közeledte lázas szivdobogást idézett elő.

A sikerült manőver: a sértetlenül történt lelopózkodás Kuba vizeibe, leirhatatlan örömre hangolt valamennyiünket.

A közelgő part, a mindinkább kimagasló hegyek csúcsai ragyogtak a napfényben, — azok a félig erdőkkel borított, félig kopár hegyhátak, melyeknek zöld, vörös, sárga és fekete tarkasága freskók gyanánt rajzolódnak a tiszta kék égbolt fényes lapjára.

Épen déli konduláskor vonult be méltóságteljes félgőzzel a «*Scindia*» a magas hegyektől körűlvett tengeröbölbe: *Mole St. Nikolas* kikötőjébe *Hayti sziget* éjszaknyugati csúcsán, a szélesség 19°-án.

Fenn voltunk valamennyien a fedélzeten, hogy üdvözöljük a szárazföldet.

A félvad déli zóna mesebeli természeti pompája: égbenyuló büszke pálmák, hosszan elnyúló narancserdők és a pálmalombokkal fedett faházak festői képe mosolygott felénk.

A város alatt, az öböl mélyében, feküdt az amerikai pánczélos «*St. Louis*», mellette a «*Marblehead*» füstölgő kéménynyel, felvont horgonynyal, épen útrakészen. A háttérben az «*Aberauda*», egy kisebbszerű municiós hajó; u. n. mozgó raktár.

Egy ezer torokból jövő «*hurrah*» és azután az ágyúk üdvözlő dörrenései reszketették meg a levegőt, melylyel a testvéreket megérkeztünkkor üdvözöltük.

Árbóczaink kötélzetét sürű tömegben lepte el a matrózok víg serege, felkúszva egész az árbóczcsúcsig, onnan hurrázva át a testvérhajókra, melyekről a szivélyes hang nem csekély evoluczióval lett viszonozva.

Az ebéd egészen elromlott. Minden öt perczben megjelent a fehérsipkás japáni szakács megrémült arcza; leirhatlan kétségbeesés ült azon az arczon. Fél kettőre járt már, mikor a parancsnok végre asztalhoz ülhetett. Oda volt égve minden. De hát ki törődik most egy ebéddel? Pedig a plumpudding kitűnő volt s a «muttoupie» igen ízletesen készült.

Ebédjének gyors bevégeztével a parancsnok elhagyta a hajót, hogy *Mole St. Nikolas* kábelállomásán a *Key-West*-beli admiralitással megérkeztünket közölje s átvegye a további parancsokat.

Az «öreg úr» távozása természetesen általános hangulatot támasztott. — Hja, ha a macska távol . . .

Megérkeztünk alkalmával egy sereg csónak sietett felénk a partról bennszülöttekkel, versenyezve egymással az elsőbbségért. Franczául beszélő szerecsenek voltak, megrakodva eladásra szánt baromfival, hallal, meg gyümölcscsel. Volt öröm a friss hús láttára! Csodásnál csodásabb, soha nem látott gyümölcsök egész halmazát hozták. Az «alligator-körte», a kaktusz-alma, meg sok más mondhatlan nevű csodadolgok, melyek itt a délen nagy változatossággal teremnek.

Mialatt a matrózok a franczia szerecsenekkel alkudoztak, egy sehol nem létező, rögtönzött nyelven adva tudtára egymásnak azt, a mit mondani akartak, az amerikai dollár itt ismeretlen aprópénzét csak nagy küzdelem árán tudva ráerőszakolni a bizalmatlan csónakosokra, — addig mi, a hajó tisztei, lenn a dohányzóban általános hurrahval és víg öleléssel fogadtuk a «*St. Louis*» és az «*Aberauda*» tisztikarának látogatását.

Volt nagy kérdezősködés! Utazásunk részletei, a háború hirei, meg a legközelebbi jövendő: kifogyhatlan téma mind.

Mole St. Nicolas negativ pont lévén a háború szinterén, valamennyi hadihajónk megfordult itt s a «*St. Louis*», mely már hetek óta feküdt ez elrejtett öbölben, bőséges felvilágosítással szolgálhatott kérdezősködéseinkre. Igy megtudtuk, hogy Sampson admirális és commodore Shley közel hozzánk czirkálják az Oczeánt; Cervera még mindeddig nem került elő; a távol *Manilla* Dewey admirális kegyelmétől függ már; Havanna körül van zárva, stb. stb.

S durrantak a pezsgős üvegek; sürgölődött a sok szerecsen tiszti inas; pattogott a jókedv. . . hiszen ki tudja, lesz-e még alkalom vígnak lennünk? ki tudja mit hoz a jövendő? . . . Az ember önkénytelenül könnyelművé lesz itt; kell, hogy azzá legyen.

Egész délután jöttek-mentek a csónakok, hol újabb látogatót hozva, hol meg bennünket víve a többi hajókhoz a látogatások visszaadására.

Valami 3 óra tájban elindult a «*Marblehead*». A szokásos üdvözlet s a többi hajókról harsogó hurrah kisérte távozását. E szép s hatalmas pánczélosa flottánknak élénk lobogójelzéssel hagyta el a kikötő-öblöt. Parancsnoki hidjáról gyors egymásutánban szólt felénk az üdvözlet a kézilobogó szótárával: «*a viszontlátásig!*» meg «*Remember the Maine!*»[1]

Négy óra után megszólalt fedélzetünkön az őrség kiáltása: a parancsnok visszajő.

Azonnal megszólaltak az éleshangú sípok. Általános elcsendesedés, katonás rend született pillanat alatt. A tenger szinére a csónakhoz levezető lépcsőnél az «executiv officer» állt fogadtatásra készen. Érdekteljes várakozás, a veendő hir ingere s valami sejtelemmel teli izgatottság dobogtatta meg szivünket, mikor parancsnokunk, *Watson commander*, hófehér szakálla megjelent a fiatal arczok csoportjában, szivélyesen viszonozva az üdvözleteket.

— «*Well, my boy*», — szólt mosolyogva az egyik fiatal tiszthez, ki titkárja volt, — «*we shall have to morrow a battle*». («Holnap alighanem ütközetünk lesz!»)

Egy ily fontosságú hirt titokban tartani lehetetlen volt. Mint a szikra, mely gyújt, világít, felvillanyoz, futott a hir, szájról-szájra adva a szót: «ütközet lesz!»

Az a hetek óta gyűjtött lelkesedés mintha e pillanatra lett volna tartogatva: egész lázadás szinezetét keltette a határtalan örömujjongás kitörése.

A késő délután óráiban kiszivárgott a *Key-West*-beli admiralitás rendeletének teljes szövege, mely így szólt:

«Az éjszaka beálltával a «*Scindia*» elhagyja *Mole St. Nicolast*, hogy hajnalban *Guantanamo* erőd alá érjen *Kuba* sziget éjszakkeleti csúcsán. A *vár holnap hajnalban ostrom alá lesz veendő* az oda egyberendelt flotta által s a «*Scindia*» *hozta katonaság fog partra szállani*. A hajó útja közben mindennemű világosság kerülendő, nehogy az ellenség hajói által észrevétessék».

Szokatlanul lázas érzés uralgott a hajón. Fenn a fedélzeten a sorhajótisztek parancsait gyorsan, de hallgatag hajtotta végre a mozgócsoportozat. Lenn a fegyvertárban izgatott sietséggel dolgozott a sok szertárlegény, hogy a parancsnok rendeletére gyorsan eszközölhessék a munizicók kiosztását. A mentőcsónakok fölszereltettek. Minden öt perczben más-más gyakorlat tartatott; sivítottak a sípok, futkosott a sok buzgólkodó; majd meg felharsant a kürt, megkondult a harang, mintha tűz ütött volna ki. A harangkonduláskor minden épkezű ember pillanat alatt ott termett kiszabott helyén, vederrel kezében, vagy a locsolók körül: épen úgy, akár a legkomolyabb veszélyről lenne szó.

Mint egy mozgó hangyaboly, dolgozott a néma csapat egyöntetűen, minden zavar nélkül, ilyenkor beszélni is tilos: — hosszas gyakorlatok dicső eredménye ez, melynek rendjét meg nem bontja még az álmából felvert, túlfáradt hajóinas sem; szinte a vérükbe ment már át minden mozdulat.

Beállt az alkonyat. Egy óra mulva indulunk. Még egyre jöttek-mentek a csónakok: az elkésett látogatások. Aztán az is abban maradt; a vizhez levezető lépcsőzetet fölvonták s a hajó el lőn zárva. Már csak a kézilobogók beszéltek, mígnem a mindegyre sűrűsödő homály véget vetett ennek is s a «*St. Louis*» parancsnoki hidjáról utoljára jelezték a «*farewell*»-t. («Isten hozzád!»)

Nyolcz órai konduláskor már oly sötét volt, hogy Hayti-sziget magas hegyei felhődarabokként olvadtak az égbolt sötétjébe.

. . . Az altiszti sípok éles hangjára csakhamar lótás-futás keletkezett, aztán az a jól ismert rázás: a vasmacska felvonatása a hajó orrán . . . a következő perczben lassu mozgás volt érezhető, a mint a «*Scindia*» méltóságteljes fordulással kifelé indult az öbölből.

A legénység messzehangzó hurrahjaival bucsúztunk el a «*St. Louis*»-tól, mely sötét tömeg-

* A «*master at arms*» = a hajó rendőre. Rangban ő az első altiszt s a parancsnok itéleteinek végrehajtója. Ő kezeli a félelmetes «brigg» (a hajó-börtön) kulcsát, melyet egész regekör vesz körül.

[1] *Remember the Maine.* Betüről-betüre annyit jelent: «Emlékezzél a «*Maine*»-re». A «*Maine*» volt t. i. az amerikaiaknak az a csatahajója, melyet a spanyolok Havanna előtt még a béke idején alattomosan elsülyesztettek, 300 ember halálát okozva. Ez volt a háború kitörésének közvetlen oka. A «*Remember the Maine*» az amerikaiak csatakiáltása lett.

Zempleniyi Tivadar

K

Irod

Takács, Z. v. Drei künstlerische Nachlässe im Künstlerhause. (Madarász, Holló, Zempleniyi.)

Pester Lloyd

1918. 28. reggeli

szám

Vasárnap **12** Kat. Húsvétvas.	ÁPRILIS 30 NAP	Prot. Húsvétva…
Hétfő **13** Kat. Húsvéthétfő		Prot. Húsvéthétfő Izr. 21. Pass. 7. Seb.
Kedd **14** Kat. Jusztin vt.	☾	Prot. Tibor Izr 22 Pass. 8. Akk.
Szerda **15**		Prot. Atala

Zemplényi Tivadar

K

XV. TEREM.

293 **Kézdi-Kovács László.** Erdő szélén. Olajf. Eladó.
294 **Kézdi-Kovács László.** Téli nyugalom. Olajf. Eladó.
295 **Kézdi-Kovács László.** Mocsárrészlet. Olajf. Eladó.
296 **Kézdi-Kovács László.** Őszi dal. Olajf. Eladó.
297 **Kézdi-Kovács László.** Őszi est. Olajf. Eladó.
298 **Kató Kálmán.** Sárga házak. Olajf. Eladó.
299 **Márk Lajos.** Susanne. Olajf.
300 **Kató Kálmán.** Gellérthegyi-utcza. Olajf. Eladó.
301 **Kuszka Jenő.** Zápor. Olajf. Eladó.
302 **Zemplényi Tivadar.** Tehén az istállóban. Olf. Eladó.
303 **Zemplényi Tivadar.** Bölcsőnél. Olajf. Eladó.
304 **Zemplényi Tivadar.** Tehenek a vízben. Olf.
305 **Déry Béla.** Esős este Amsterdamban. Olajf. Eladó.
306 **Márk Lajos.** B. R.-né úrnő arcképe. Olajf. Magánt.
307 **Vajda Zsigmond.** Esős utca. Olajf. Eladó.
308 **Kató Kálmán.** Angyalföld határából. Olajf. Eladó.
309 **Tölgyessy Arthur.** Sütkérező nympha. Olajf. Eladó.
310 **Kató Kálmán.** Újpesti hajógyár. Olajf. Eladó.
311 **Markó Ernő.** Téli táj. Olajf. Eladó.
312 **Magyar Mannheimer Gusztáv.** A Romai Campagn. Olajf. Eladó.
313 **Magyar Mannheimer Gusztáv.** Tanulmány a Quarneróról. Olajf. Eladó.
314 **Magyar Mannheimer G.** Tanulmány (Triest). Olajf. Eladó.
315 **Keményfi Jenő.** Gyerekek. Pastel Eladó.
316 **Magyar Mannheimer Gusztáv.** Őszi hangulat. Olajf. Eladó.
317 **Kató Kálmán.** Késő délután. Olajf. Eladó.
318 **K. Spányi Béla.** Februáriusi hófoltok. Olajf. Eladó.
319 **Kató Kálmán.** Tavaszi délelőtt. Olajf. Eladó.

Képtöm. Társ. 1908, sav
Kiáll. Eat.

AZ 1908. ÉVI TAVASZI KIÁLLÍTÁSON RÉSZTVEVŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Aggházy Gyula, festő, VI., Andrássy-út 71. (62, 73,.)
Bachmann Károly, festő. Újpest, Zrínyi-utca 5. (58, 60.)
Baditz Ottó, festő, VI., Nagy-János-u. 35. (82, 246, 257, 258.)
Baránszky E. László, festő, Pozsony, Szilágyi Dezső-u. 35. (107, 109, 111, 240.)
Benczúr Béla, festő, Kinizsi-utca 31. (180.)
Berkes Antal, festő, Zsigmond-utca 68. (260.)
Bér Dezső, festő, V., Honvéd-utca 10. (110.)
Beszédes László, szobrász, VII., Betlen-utca 41. (161.)
Boemm Ritta, festő, I., Döbrentei-tér 5. (165, 185, 230.)
Boruth Andor, festő, I., Kelenhegyi-út 12. (179.)
Bory Jenő, szobrász, Székesfehérvár. (163.)
Bosznay István, festő, Debreczen, Betlen-u. 61. (9, 10, 75.)
Bruck Hermina, festő, I., Döbrentei-utca 10. (91.)
Bruck Lajos, festő, I., Döbrentei-utca 20. (46, 242.)
Bruck Miksa, festő, VI., Munkácsy-utca 14. (78, 80, 81, 83. 87—90, 92.)
Brunningeni Flesch Ludmilla, festő, München, Pettenkoferstrasse 31. (7.)
Conrád Gyula, festő, III., Margit-körút 5/a. (100—102, 104.)
Csáky László, festő, Isaszegh. (≥76.)
Csillag István, szobrász, V., Sas-utca 15. (134—137.)
Csukássy Elemér, festő, VIII., József-körút 38. (106.)
Darás János, szobrász, I., Várkertbazár. (147.)
Deák Ébner Lajos, festő, I., Várkertbazár. (41.)
Déry Béla, festő, VIII., Vas-utca 8. (27, 182, 305.)
Endrey Sándor, festő, V., Alkotmány-utca 27. (23, 253.)
Erdőssy Béla, festő, VIII., József-körút 77. (267, 269.)

XII. TEREM.

246 **Baditz Ottó.** Őszi hangulat. Olajf. Eladó.

247. **Udvary Géza.** Szt. Lászlónak a keresztesek felajánlják a fővezéri kardot (legenda). Olajf. Eladó.

248 **Neogrády Antal.** Kukoricatörés. Olajf. Eladó.

249 **Rottmann Mozart.** Krumplihámozás. Olajf. Eladó.

*250 **Neogrády Antal.** Kukoricafosztás. Olajf. Eladó.

251 **Hadzsy Olga.** Interieur. Olajf. Eladó.

252 **Vesztróczy Manó.** Feleségem arcképe. Olajf. Magántulajdon.

*253 **Endrey Sándor.** Arckép. Olajf. Magánt.

254 **Krutsay Ferenc.** Táncosnő. Olajf. Eladó.

*255 **Papp Sándor.** Rózsás női fej. Olajf. Eladó.

256 **Papp Sándor.** Délelőtti napsütés. Olajf. Eladó.

257 **Baditz Ottó.** Legelő tehén. Olajf. Eladó.

*258 **Baditz Ottó.** Látogató. Olajf. Eladó.

*259 **Heyer Arthur.** Furcsa ismeretség. Olajf. Eladó.

260 **Berkes Antal.** Műteremben. Olajf. Eladó.

261 **Krutsay Ferenc.** Evésközben. Olajf. Eladó.

262 **Kende Géza.** Arckép-tanulmány. Olajf. Magánt.

*263 **Kacziány Ödön.** A Gellért éjfélkor. Olajf. Eladó.

264 **Hadzsy Olga.** Férfiarckép. Olajf. Magánt.

XIII. TEREM.

265 **Vörös Ernő.** Ősz. Olajf. Eladó.

266 **Sándorházi V. Béla.** Friss hó. Olajf. Eladó.

267 **Erdőssy Béla.** A város széle. Olajf. Eladó.

268 **Komáromi Kacz Endre.** A Keleti tenger partján. Olajf. Eladó.

269 **Erdőssy Béla.** Dunaparti részlet. Pastel. Eladó.

Zemplényi Tivadar

*223 **Nádler Róbert.** A forráshoz vezető úton. Olajf. Eladó.
224 **Nádler Róbert.** Az erdőben. Olajf. Eladó.
225 **Nádler Róbert.** Romba dőlt vár. Olajf. Eladó.
226 **Nádler Róbert.** Bocche di Cattaro. Olajf. Eladó.
227 **Nádler Róbert.** Jön a bárka. Olajf. Eladó.
*228 **Gergely Imre.** Vidám mesék. Olajf. Eladó.
*229 **M. Krajna János.** A mulatás vége. Olajf. Eladó.
230 **Boemm Ritta.** Karácsonyfa. Olajf. Eladó.
231 **Zemplényi Tivadar.** Kis leány kertben. Olajf. Eladó.
232 **Sándor Antal.** Tercsi kertje. Olajf. Eladó.
233 **Zemplényi Tivadar.** Libaetetés. Olajf. Eladó.
234 **Zemplényi Tivadar.** Őszi hangulat. Olajf. Eladó.
235 **Zemplényi Tivadar.** Tehenet fejő asszony. Olajf. Eladó.
236 **Zemplényi Tivadar.** Szeptember végén Olajf. Eladó.
237 **Zemplényi Tivadar.** Felvidéken. Olajf. Eladó.
*238 **Háry Gyula.** Csorba-tó. Olajf. Eladó.
239 **Zemplényi Tivadar.** Utca. Olajf. Eladó.
240 **Baranski E. László.** Prae-Sande. Olajf. Eladó.
241 **Nádler Róbert.** Rom a tengerparton. Olajf. Eladó.
242 **Bruck Lajos.** Zalamegyei táj. Olajf. Eladó.
243 **Nádler Róbert.** A várrom alján. Olajf. Eladó.
244 **Komáromi Kacz Endre.** Szepezdi műterem. Olajf. Eladó.
245 **Komáromi Kacz Endre.** A szilvásban. Olajf. Eladó.

Képröm. Társ, 1908.
Sav. Eiáll. Gal.

Zemplényi Tivadar, festő

Művészet, IV., 1905. 217-226.

Malonyay Dezső: Grünwald Béla

Zemplényi Tivadar

VASTAGH GÉZA, 1888. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Figyelő oroszlánok.*

VASTAGH GÉZA, 1894. Állami aranyérem. *Ki a legény a csordában?*

IFJ. VASTAGH GYÖRGY, 1893. Gróf Károlyi Tibor-féle 1000 frtos díj *Tevehajcsár.* (Gypsszobor.)

VASZARY JÁNOS, 1898. 2000 frtos társulati díj. *Aranykor.*

VASZARY JÁNOS, 1902. Kis állami aranyérem. *Részes aratók.*

VÁGÓ PÁL, 1887. 600 frtos első társulati díj. *Vonó-négyes.*

VÁGÓ PÁL, 1891. Társulati 300 frtos műlapdíj. *Birkózó bikák.*

VÁGÓ PÁL, 1899. 1000 frtos Lotz-díj. *A huszárság története.* (Falfestmény a párisi kiállítás magyar házában.)

VERESS ZOLTÁN, 1895. Gróf Károlyi Tibor-féle 1000 frtos díj. *Egy nóta.*

VEDRES MÁRK, 1899. Báró Rudich József alapítványi ösztöndíja. *Kain.* (Szobormű.)

VESZTRÓCZY MANÓ, 1906. 2000 koronás Röck Szilárd-jutalom. *Bab-pirgálók.*

ZALA GYÖRGY, 1884. Társulati 200 drb 4 frtos aranyból álló művészi nagydíj. *Mária és Magdolna.*

ZALA GYÖRGY, 1887. Állami aranyérem. *Harckészség.*

ZALA GYÖRGY, 1907. Ráth György-féle 1200 koronás díj. A *Munka és Jólét,* a *Tudás és Dicsőség* bronzcsoportja.

ZALA GYÖRGY, 1909. 4000 koronás társulati díj. *A háború.* (Bronzcsoport.)

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1894. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Általó dal.*

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1895. Műbarátok köre által alapított 1500 frtos ösztöndíj. *Szegény asszony otthona.*

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1900. 1000 frtos Röck Szilárd-jutalom. *Zarándoknő.*

ZEMPLÉNY TIVADAR, 1900. Állami aranyérem. *Virraszszatok és imádkozzatok!*

ZIEGLER KÁROLY, 1896. Ráth György-féle 300 frtos díj. *Kertben.*

b) *Külföldi művészek.*

ANCHER MICHAIL, 1906. Kis állami aranyérem. *A művész arcképe.*

AUSTEN-BROWN, THOMAS, 1903. Állami aranyérem. *Anya és gyermeke.*

BAERTSOEN, ALBERT, 1898. Áll. aranyérem. *Est az Escau-n.*

BARTELS, HANS, 1892. Állami aranyérem. *Hullámtörés.*

BLANCHE, I. E. 1905. Állami aranyérem. *Leányarckép.*

BÖCKLIN, ARNOLD †, 1886. Állami aranyérem. *Hullámjáték.*

BUTTI, ENRICO, 1892. Állami aranyérem. *A bányász.* (Bronzszobor.)

COURTENS, FRANZ VON, 1894. Állami aranyérem. *Hazatérő nyáj.*

DAUCHÉZ, ANDRÉ, 1905. Kis állami aranyérem. *Kóróégetés.*

GALLÉN-KALELA AXELI, 1906. Állami aranyérem. *Sampo hősei.*

GAY, WALTER, 1905. Kis állami aranyérem. *Fiatal leány geraniumokkal.*

HAHN, HERMAN Prof., 1903. Kis állami aranyérem. *Éva.* (Bronzszobor.)

HALL, OLIVIER, 1903. Kis állami aranyérem. *Az Anger-ton-mocsár Észak-Lancashireben.*

DAWANT, ALBERT, 1889. Állami aranyérem. *Hajótöröttek mentése.*

FIRLE, WALTER, 1893. Állami aranyérem. *Hármas kép a miatyánkból.*

ISRAELS, JOSEF, 1891. Állami aranyérem. *Egyedül.*

JERNEFELT, EERO, 1906. Kis állami aranyérem. *Arckép.*

LENBACH, FRANZ VON, Prof. †, 1901. Állami aranyérem *Lenbach a kis leányával.*

MENARD, RENÉ, 1902. Állami aranyérem. *Girgenti.*

MORENO CARBONERO, JOSÉ, 1890. Állami aranyérem *Gandia herceg megtérése.*

Zemplényi Tivadar MDK

Besnyői tájrészlet, olf.

Kiszely Géza arcképe, olf.

Műcsarnok 1900/1901, téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar

Palóczi Antal arcképe, olajfm. (Palóczi A. tul.)

Műcsarnok, 1900/I. téli kiáll. 41.lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Erdei kunyhó, olajfm.

Műcsarnok, 1900/1. téli kiáll. 42.lap

MDK

Zemplényi Tivadar
Szerepelt a Nemzeti Szalon őszi tárlatán.

Cikk: A Nemzeti Szalon kiáll.

Uj Idők, 1900. VII.évf. 1o.sz. 222.lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Fekvő nő. Olajfm.

KMT 1916. tav.kiáll. 36.lap

MDK

Zemplényi Tivadar

Palóczi Antal arcképe, olajfm. (Palóczi Antal tul.)

KMTárs. 1900/1. téli kiáll. 41.lap

KDK

Zemplényi Tivadar

Erdei kunyhó, olajfm.

KTárs.1900/1. téli kiáll. 42.lap

Zemplényi Tivadar MDK

Tehenek a patakban

Mücsarnok 1924 február-március

Zemplényi Tivadar

MDK

Dalmát halászok, olf.

Micsarnok 1924 február-március

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

271. Tonhalászok. Repr.

Képzőm. Társ. 1910. tav.kiáll.
Kat. 41.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Vig menyecske, of.

KMTárs. 1912. tav. kiáll. 56.1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Vig menyecske, of.

Műcsarnok 1912. tav. kiáll. 55.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

Libaetetés. Olf. 87x7o. J.l.b.

Árv.Közl.1930. 4.sz.az. 35.szám. 32.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

Konyhainterieur.	Olf.	J.l.j.
Kertben.	Olf.	J.l.j.

Arv. Közl. 1931. 3.rk.sz. 71.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Templomban, repr.

Műcsarnok 1891/92. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Őszi rózsák, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MK

Tanulmány, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Templomban, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Varró asszony, olf.

Műcsarnok 1890/91. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Vén asszony, tanulmány, olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kedves vásárfia, repr.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

Kedves vásárfia, olf.

Miccarnok 1892/93. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Arckép, olf.

Mücsarnok 1892/93. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Kifurja-e? , olf.

Műcsarnok 1892/93. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Pihenő, olf.

Műcsarnok 1893/94. téli kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.
1864-1917

970. Kertben. Olf. 40x60 J.l.j.
971. Konyhainterieur. Olf. 100x75 J.l.j.

Árv. Csarn.I.rk.sz. 1932. 61.sz. márc. 40.l.

Zemplényi Margit

texsil

1923 - 26.

Éimisk 1930

90. l.

jon kl. Budapest, 1930. au

téből: Dr. Rónay Zoltán s.

A hivatal

mi

Zemplényi Tivadar MDK

Fekvő férfiakt, München, 1890.

Krumplihámozás, olf.

Basnyői barát, olf.

Szent István felajánlja a koronát Máriának, olf.

Műcsarnok 1918.Holló B.,Madarász ,,,

Zemplényi T. és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Krisztus meggyógyitja a betegeket, olf.

Sarjugyüjtés, olf.

Öregek vagyunk, olf.

Micsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T. és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

A müvész családja, olf.

Az anya gyermekével, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T. és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Falusi temetés, olf.

A pataknál, olf.

A juhász toilette-je, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T. és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

"Nem megmondtam!", olf.

Műcsarnok 1918.Holló B. M adarász V.

Zemplényi T.és Pataky László kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Női akttanulmány, 1887. München

Krisztus, München 1889

Mücsarnok 1918.Holló B. M adarász V.

Zemplényi T.és Pataky László kiállitás

Zemplényi Tivadar

K

BÁRÓ MEDNYÁNSZKY LÁSZLÓ (1852—1919): HAJNAL A DUNÁN

Dr. Laub László úr tulajdona

ZEMPLÉNYI TIVADAR (1864–1917): ITATÓNÁL

Sparber Henrik úr tulajdona

Gerő Ödön, A magyar népélekkép.
Magyar Művészet 1927. 21. l.

Zemplényi Tivadar

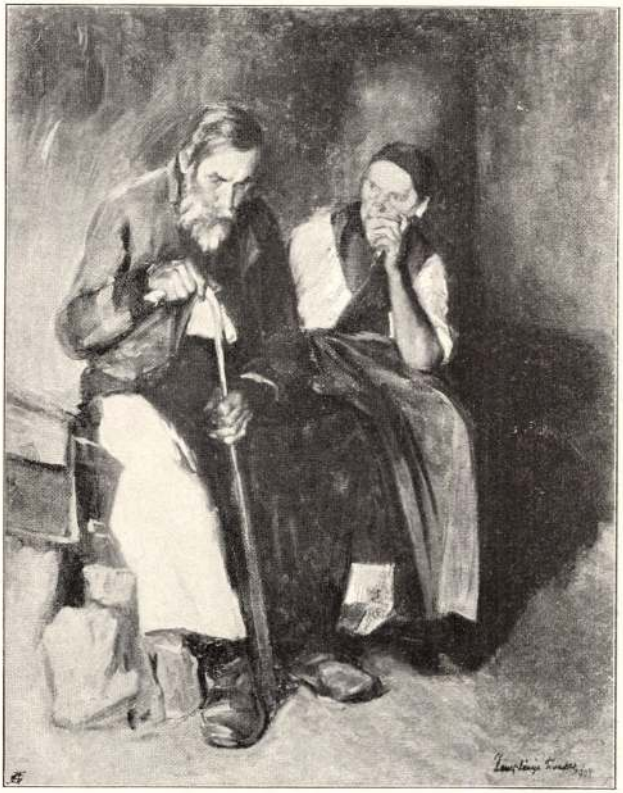

25. Zemplényi Tivadar: Öregek vagyunk!

Művészet 1904/5. füzet.

15. Stetka Gyula: Báró Fejérváry.

Zemplényi Tivadar

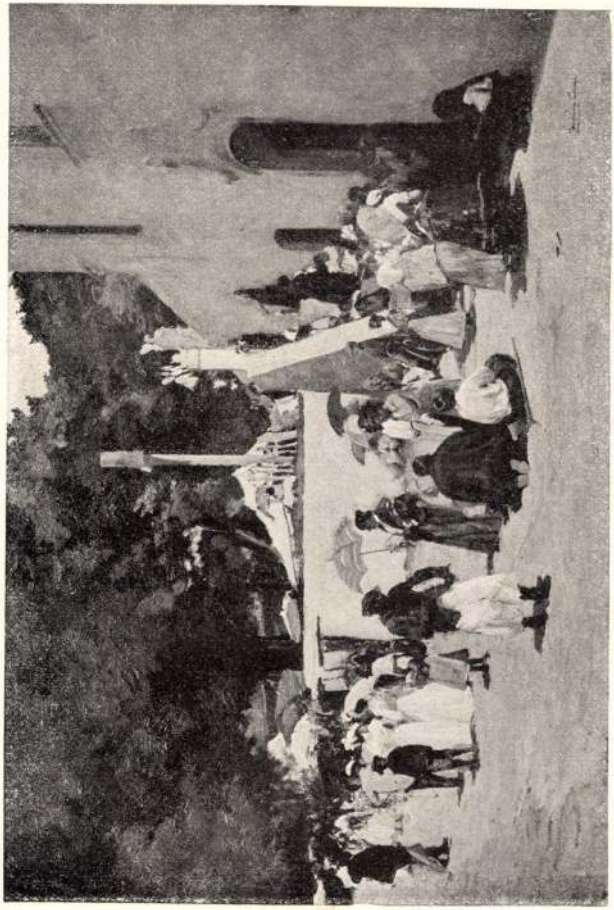

54. Zemplény Tivadar: Ünnepnapon.

KMT 1901. tav. neurath. kiáll -

162. Baditz Ottó: Magdolna.

Templeny Tivadar

K

nczy Károly

volt. A szó jobbik értelmében vett arisztokrata lélek, aki soha semmibe sem elegyedett, ami köznapi, plebejusi, felszines vagy piaci volt. Semmiféle piktor-politikában nem volt része. Élvezője volt a finom irodalomnak, kedvelője a nemes sportnak, a szép szőnyegnek, porcellánnak: ilyenekből formálta napi környezetét. Éles ítéletű, jó pszichologus, véleményét kertelés nélkül nyilvánította. Semmitől sem húzódott inkább, mint a középszerűségektől s minden olyasmitől, ami nélkülözte a szépséget. Ezzel ékesítette életét meghitt családi körében: gyermekeit is így nevelte s valóban bizalmas barátaiként bánt velük. Finom, választékos formái alatt kemény kitartás és akaraterő élt. Nagy önzetlenségét s az anyagi előnyök iránt érzett közömbösségét semmi sem jellemzi jobban, mint az, hogy ő is, mint Réti és Thorma, évek során át minden anyagi érdek nélkül ingyen korrigált a nagybányai festőiskoban. A művészet szent elvei kedvéért, meggyőződésből, finom kötelességérzetből tette. Annak a művészetnek kedvéért, amelyet mindenek felett valónak tartott, amelynek életét szentelte s amelyet ő is gazdagabbá, nemesebbé tett.

Elhúnyt Budapesten, hosszas szenvedés után, 1917 március 18-án.

ebben Ferenczy nagy rajzművészete kiváló m
don jutott kifejezésre. E mellett Nagybány
is, Budapesten is bőven festett arcképek
halk szavú, előkelő képeket, amelyek csa
hamar nagy becsülésre találtak a budape
amatőrök körében.

Sikerei is bővültek. 1904. St. Louisban, 190
Velencében és Münchenben kapott érmet
ugyanezen évben tanárnak hívták meg a Ké
zőművészeti Főiskolára. 1912. gyermekein
csoportarcképére, amely «Testvérek» c. al
szerepelt a Műcsarnokban, állami aranyérm
kapott, egy évvel utóbb elsőosztályú érm
Münchenben. 1914. egy női akjtára a Vaszar
díjat, 1915-ben a Pietàra a Társulati díjat kap

Ferenczy Károly mint rajzoló is kíváló mu
kákat hagyott hátra. Mindjárt Nagybányán va
letelepedése első évében a bányai festők r
hányával illusztrációkat rajzolt Kiss József köl
ményeinek díszkiadása számára. Tőle való
első magyar művészi plakát is. Rajzainak r
hánya a Szépművészeti Múzeum kézirajz-gyűj
ményét díszíti.

Akik nemcsak műveit, hanem az embert
ösmerték benne, kettős veszteséget fogn
érezni halálán. Nemes, kissé zárkózott, ha
szavú, minden ízében tökéletes műveltségű fér

A Műcsarnok téli tárlata

A Könyves Kálmán jogosításával

ZEMPLÉNYI TIVADAR: KERTBEN

Az az egy korty naturalizmus jó segítőtárs. Becsületes munkára tanítja az embert és egy-egy lépcsőfokkal előbbre tolja. A derekasan megfestett kép is valami: példával szolgál Boemm Ritta poros ercsii részlete és virágos kertjei, vagy Pentelei Molnár J. agyagbányája, halk szavu, finom részletekkel, vagy Baranski László csendes zúga, Gergely Imre lombfüzéres olasz házai az est verőfényében, ránk nézve legmeglepőbben azonban Knopp Imre halászasszonyai, amely képekkel kinőtt eddigi konvencionális festéséből. A beható természettanulmány példái közül az olvasó figyelmét bizonyára lekötik Nádler Róbert Csendes sarok és Olgyai Viktor „Erdő szőnyegén" című képei. Még egy sor példát fűzhetnénk ehhez.

Más utakon jár egy sor stilizáló festő, meg azok, akik impresszióikat átalakítva, elrendezgetve adják elénk. Néha elégnek látszik a kép megformálásához néhány összhangba csendülő tónus: Csók István „Őszszel" című képén nem annyira a merengő leányarc, mint inkább a kétféle sárgából arangirozott ruha finom hatása esik nekünk jól. Koppené Szegfy Erzsi is lányalakot, finom metszésü arcút ad elénk, de már tudatosan csak „Sárga és zöld" címmel: e két szín halk akkordja adja a művészi hatást nagy delikateszszel. Strobentz Frigyes „Rózsaszínruhás hölgy"-e is színelrendezés, de mily válogatott izlés kellett például a szék, a zöld párna s környezete tónusainak meglatolásához! Ezek a képek szubtilis hatást keresnek, raffinált szalon-izűek, az előkelő társalgás halk hangján szólnak s a természet pendantjául odaállítják a leszürődött műveltség izlését. Azzal élnek s halnak, hogy ama pár tónus ereje, aránya, egymáshoz való viszonya találó-e vagy sem. E pianisszimók mellett, amelyek két-három hegedühúron hangzanak el egy szőnyeggel bélelt szalonban, egész zenekar szólal meg unisonó Kann Gyula, Ujváry Ignác, Zemplényi Tivadar képein. Csupa erős, tüzesre fokozott szín, olykor hangos csattanóval, némelyiken a már említett túlsötét árnyékokkal, másokon intenziv, beszédes kifejezésével egy-egy impressziónak. Ezek nem hatnak egyszerü természetleirásoknak, hanem transzpoziciók, amelyek hol meggyőzően hatnak, hol meg túlságosan meglátszik rajtuk a szándék. Némelyiken a verőfényt súlyos árnyék mellékelésével látjuk fokozva, de az árnyék csak lyuk. Másokon a lomb zöldje csillog a napfényben, de annyira, hogy már csak sárgásfehér festéknek látjuk. Igaz, hogy a jól sikerült darabokon kárpótol minket egy-egy nem egészen sikerült kísérletért egy szép arrangement, mint — hogy csak egy példára hivatkozzunk — Kann Gyula szakadékos képe, kék vizével. Olgyay Ferenc, aki nyilván szintén szabadon átírva adja nekünk benyomásait, az ősz hervatag aranyszínéből nagy képet festett, amelyen nem is keressük a fák, a föld, az avar pozitiv előadását, mert a pár színnel megfestett kép, kellő távolból, az ősz finom melankóliáju haldoklását meggyőzőn sugalmazza nekünk. Még egy csöpp derültséget ad az ég pár bodor felhője, még nem nyuzta seprővé a nyárfát a téli szél, a bágyadt nap még sajátos zomán-

Ujság 1906. XII. 9.

A sztrájk-múzeumból

Mühlbeck Károly rajza

cot ad mindennek. S mindezt csaknem egyetlen szín szuggerálja. Egy árnyalattal több vagy kevesebb: s üressé válik az egész kép. Ily va-banque-ot csak az játszhat, aki esztendőkön át kószálja az avart, telészítta magát annak szagával, familiáris minden változatával. Érzés dolga ezt kószálás közben magunkba szívni. De akkor is csak még bennünk van meg. Vászonra vinni ezt a benső kincset: ahhoz tudni is kell.

Ilyféle utakon járnak mostani stilizált tájképeikkel Bosznay és Berkes is.

Lyka Károly

Őszi utazások

A napokban, hogy a kis unokahugomat kisértem fel ugyanabba a kis, zegzugos utcáju, felföldi városkába, ahol a zárda nagy fehér falaival, hatalmas tornyával olyan méltóságteljesen ül a város közepén, mint valami óriási, fehérfőkötős nagymama — eszembe jutott az én másik odavaló utazásom.

Akkor is ilyen szép, verőfényes őszi reggel volt, mint most, csakhogy azóta kerek húsz év pergett le.

Akkor is innen indultunk a nyugoti pályaudvarról, mint most; az ég, a maga acélos kékségében akkor is épp úgy ragyogott, mint most s a szeptemberi őszi levegő épp oly tiszta most is, mint akkor volt s ez a kis bakfis is, akit most kísérek föl a zárdai intézetbe, szakasztott olyan bájos kis fruska, mint az az akkori másik két baba volt.

Ugyanaz a keret, ugyanazok a színek, csak én vagyok más, mint aki akkor voltam.

Húsz év! Az idő hogy eljár! Cserebogár, sárga cserebogár!

Ez a bájos refrain cseng szűntelenül a fülembe; meg egy másik kedves dalszöveg:

> Őszi rózsa, fehér őszi rózsa,
> Szép ifjúság, jöjj vissza egy szóra . . .

Csakhogy nem jön! Egy fél szóra se többé!

Minden a régi, csak az úrfiból lett vén gavallér, olyan, akit nagyságos úrnak csúfolnak.

Az élettelen dolgokon az évek nem változtatnak semmit, csak rajtunk embereken: a teremtés úgy gúnyolt remekein.

Csak minket csúfolnak meg, minket rabolnak ki az elsuhanó évek. Egy-egy várfal vagy vén ház, amelyet még valamikor a tizenötödik század táján építettek, ma is az, ami volt — s mit csinál az emberből csak rongyos húsz év is! Micsoda pusztítás hajban, fogban, kedélyben, lélekben!

Miért is kellett nekem ugyanezt az utat, ugyanolyan keretben megtennem, mint húsz év előtt? Miért kellett kitennem, úgyis eléggé tépelődő lelkemet az összehasonlítások gyötrelmeinek?

Deli, ifju legények, ti szélesvállu, ragyogó szemü, fehérfogu és fürtös haju legények, ti, akiktől húsz év mulva épp úgy elszáll az ifjúság örökre, mint ahogy tőlem elszállt, nyomtalanul, búcsú nélkül, mint valami hűtlen leány, aki búcsúcsók nélkül szökik meg az embertől, ti, ifju deli legények, figyeljetek intő szavamra s kerüljétek rogyadozó térddel azt az utat, ahol utóljára ruganyos lábakkal, acélos izmokkal jártatok!

Ne járjatok az élet ősze felé arra, amerre az élet tavaszán jártatok.

Mert, én mondom nektek, aki magam éreztem, eme csodaszép őszi napon, hogy az öregedés szellője úgy megcsapja a lelketeket, mintha a temetők felől szállna felétek temetési fáklyaillat.

Pedig talán még nem is lesztek egész vének, csak a lelketekből fog kiesni valami láthatatlan, apró szöge a kedélynek, amely nélkül azután az óramű nem jár többé olyan vígan, símán, frissen, mint azelőtt.

S egyszerre megérezzük, hogy valamink hiányzik. Egy hangulat, egy szín, életünknek egy elmosódó, rózsaszínü árnyalata, amiről nem is tudtunk talán semmit, míg megvolt.

Megérezzük, hogy elhagyott az ifjúság, amelyet, míg megvolt, épp úgy nem éreztünk, mint ahogy egészséges ember nem érezi, hogy feje, karja, foga vagy lába van. Mert nem fáj egyik sem.

Azzal a kis különbséggel, hogy itt a meglévőket nem érezzük, ifjúságunk multán pedig a meg nem lévőt érezzük és sajoljuk . . .

A kis hugocskámmal: Irénkével, a váróteremben leülök arra a helyre, ahol húsz év előtt, a másik két leánykával ültem.

S lelki szememmel látom az itteni régi képet.

Mintha csak tegnap lett volna az egész! Itt ült az egyik oldalomon Ilonka, a kisebbik rokonom, villogó szemü, piros arcu, virgonc leányka. Egész gyermek még! Az első polgáriba vittem.

A másik oldalomon meg Hajnalka ült, a másik kis rokonom. Ez már nem is volt olyan nagyon kicsi. Szép, kék szeme kezdett már nagyleányos fényt és tüzet kapni. A rövid ruha alól formás, karcsu bokák tüntek elő. Mintha most is itt látnám. Elmélyedve, csöndesen nézett maga elé. Kezében egy csomó mezei virágot tartott. A Gyurika ajándékát, akivel előtte való nap együtt mászkáltak odakünn a réteken. Bizonyosan akkor szedte neki Gyurika, aki különben az unokaöcscse volt, hatodikba járt és halálosan szerelmes volt belé. Talán akkor is rágondolt Hajnalka, azért mélázott úgy el. Reá, akit kegyetlen papája szintén elvitt otthonról a losonci gimnáziumba, ahol az ablativus-absolutus-okat kellett kikeresni a Horácius episztoláiból s ahonnan csak néha firkálhatott ablativus absolutusok nélküli, szerelmes episztolákat Hajnalkához.

Mintha csak tegnap lett volna. Bosszantottam Gyurival. Elpirult, majd tele lett a szeme könnyel. Alig tudtam később megvigasztalni. Most is előttem van az a tekintet, amelyben akkor fölcsillogott a gyermekes szerelem tiszta, szűzi lángja.

S míg a régi emlékek rajzottak a lelkemben, szinte lemaradtunk a vonatról.

Irénke figyelmeztetett:

— Bácsi, be kellene már szállni.

Beszálltunk, a vonat megindult. Azóta se jártam

ságát megragadóan tárja

któbernek elsején» című
jonczokat látjuk magunk
óikat, a kik fájó szivvel
vonat épen indul, a válás
obb, mert ez a búcsúzás
elent, mint annál az öreg
is fordul, hogy ne lássa
át. De a többieknek, még
án is komoly hangulat

egy a lejátszódott nagy tragédiának szinben való jelképezéseül szolgál.

Az arczképek közül *Lotz* Károlylyal kezdjük meg a sort. Az ősz mester most is a fiatalság üde költészetével lép elénk. Nemcsak mert fiatal női arczokat mutat be, hanem mert festési modorában is ugyanazt a frisseséget találjuk, mely hosszú pályájának minden alkotását jellemzi. Az a képe, mely mai számunkban látható, egy bájos fiatal leánynak előkelő, habár keresetlenül egyszerű képmása, minden modern hatásvadászat nélkül, de annál több biz-

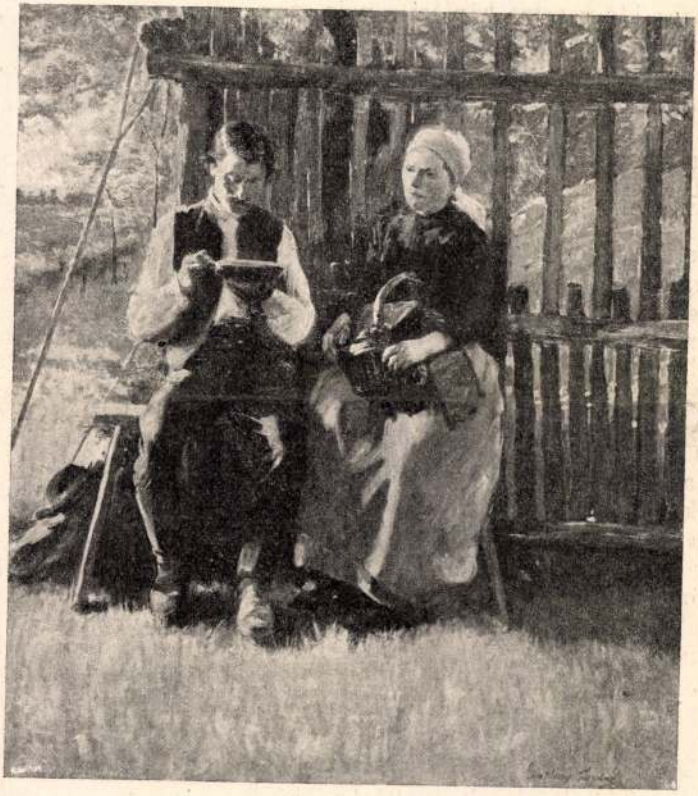

A „Könyves Kálmán" intézet engedélyével.

Zemplényi Tivadar: Férj és feleség.

ULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Arisztokratikus lelek, de minden gőg nélkül; a népszerűséget nem hajhászsza s nem is nagyon lelkesülnek érte. Pompásan fest s jótékony czélra készített és eladott akvarelljei minden úri szalonban láthatók. Tulajdonosa egy huszárezrednek, megvan a hozzávaló uniformisa is és olyan szépen megüli a lovat, hogy akármelyik férfi megirigyelhené. Mindenképen látszik rajta az angol nevelés, sokat tanult és sok önállóság van benne.

A kis Károly herczeg nagyon népszerű. Természetesen, őt már románnak nevelik. Károly király úgy szereti, mintha a tulajdon fia lenne. A kis herczeg a jászvásári katonai iskola növendéke s ez idő szerint káplári rangja van. Jászvásárra azonban csak vizsgázni jár, egyébként Bukarestben tanul. Okos képű, csinos fiu, de van benne bizonyos nyerseség, a mit a nevelői aligha tudnak kigyomlálni belőle. Anyai nagyanyja révén némi orosz vér is folyik ereiben. Természetesen sok apróságot beszélnek róla; többek közt a következőt:

A kis herczeg egy napon egyedül bement a városba vásárolni, de sokkal többet vásárolt, mint a mennyi pénze volt, s adós maradt. Bement a királyi palotába, föl-alá járt egy szobában s éktelenül káromkodott. Odament a király, hallgatta egy ideig, aztán megkérdezte tőle, mi baj? A herczeg elmondta, hogy mi mindent vásárolt s szidta a kereskedőt, hogy még nem küldte el a holmit. A király elmondta az esetet a trónörökösnek és megjegyezte:

— Ez a fiu igazi román. Rettentően káromkodik s már adósságot is csinál.

A trónörökös gyermekei vallásra nézve román orthodoxok. Nagyanyjuk orosz orthodox, édesanyjuk angol protestáns, apjuk pedig német katolikus.

A két kis herczegnőről még nincs mit följegyezni. Szép gyermekek, a mikor nevelőjükkel végig kocsiznak a városon, a trónörökös kastélyából a királyi palotába és vissza, mosolyogva üdvözli őket a közönség. A czár keresztfia bizonyára hamarabb kezd majd szerepelni, mint nővérei. Kis hijja, hogy a kedvéért Romániába nem jött a czár, de aztán

Az a tiz éves fiucska, ki k
gadó nagytermében mutatja
kább tüneményekközé tar
mondhatnánk, ha már ani
volna ezt az elnevezést, mi
olyan kezdőkre is, a kiknek
technikai ügyesség korukho
rejlik. A mi kis Vecsey Feri
ben ragadta el hegedűjáték
nagyközönséget, már most i
dagyereknél. Nála nem a
kéz bámulatos ügyessége k
nem az a mód, melylyel a l
ható zeneszerzők műveibe
maga igaz valójában muta
tálni akar.

Az ilyen tehetség a legri
még akkor is bámulatot
olyan családból ered, a n
lése és ápolása hagyományo
ládja ilyen család. Atyja n
anyja a zongora-játékban j
vére, Waldheim-Frommer a
verseny-énekesnő Berlinbe
tett feltűnést. A kis Feri sz
mekségétől fogva hallhatott
öt éves gyermek már játszot
hegedűjén, csak hallás után,
részesült volna. Atyja ekk
séhez, 1901-ben pedig az
tanár, Hubay Jenő kezei al
tos haladást tett, hogy 1
záró-vizsgálatán már a l
mint «kész művész»-ről b
Ekkor támadt a miss Izado
útjáról jól ismert impress
nak az a szerencsés gond
virtuózt a nagyvilágnak is
megállapodási pontja Berli
zenészeti körei a legteljese
Vecsey művészetének s ne
magyar születésű Joachin
Dávid ítéletét, ki egy alkal
hogy hosszú művészi pályá
vel még nem találkozott,
virtuózunk. A berlini zen
meréssel adóztak Vecsey F
nak, mint mesteri techni
ményre maga II. Vilmos

Mindenki megdöbbent. De akaratlanul követték.

— Szerszámokat fogjatok — vezényelte a kerti háznál.

Baltát, kapát, ásót kapott kiki.

— Hajrá! — ordított és vadulva rohant a saját kastélya felé.

— Zuzzatok, amit láttok! Vive la liberté!

S a megvadult tömeg őrjöngött. Élükön a márki. Gobelinek szakadtak, porcellánok cserepekbe törtek. Drága faragott bútorok roppantak össze a kegyetlen csapások alatt.

— Hajrá! — tombolt a márki és fáklyával meggyujtotta a tetőt. — Gyujtsátok fel a kerti asztagokat!

Nemsokára öles lángok nyargaltak össze-vissza.

A kastélyban épen semmi sem maradt. Kivül pedig a tűz kezdte öltögetni vörös nyelveit.

Fáradtan ült le. Rom, csupa rom, amerre nézett. A hold ragyogott és rémeset álmodott a júliusi éjszaka. A park jegenyéi zúgtak...

Künn, az ősi fák árnyékában, a szökőkúton túl, fehéren, csábosan, gőgösen mosolygott feléje egy szobor.

— Vénusz!...

Pillanatra ellágyult. De aztán felkapta baltáját, a szoborhoz rohant. Messze csengett a márvány. Sikoltott. Mintha a művész lelke jajgatott volna. Aztán a habos asszonyi test ormótalan, alaktalan kőhalmaz lett.

— Fel a boros hordókra! — ordított embereire.

És nemsokára felgördültek a százados aszuk.

Az országútról dobpergés hallatszott.

— Vive la liberté! — ezer és ezer torok harsogta.

A márki arca nevetésre torzult.

— Vive la liberté!

S a parkot elözönlötte a gyujtogató horda.

— Hurrá! — üdvözölték őket a házi cselédek.

— Polgártársak! — ugrott a hordóra egy ember — minden a tietek, amit láttok, találtok. Hasaloké legyen, amit enni lehet. A többi a bosszúé. Polgártársak! Éheztünk eleget. Szomjaztunk túlon-túl. Romboljatok és egyetek. Egyetek és igyatok...

— Vért! — bömbölte közbe valaki.

— Halál az arisztokratákra!

— Polgártársak! — ugrott fel a márki, frigiai sipkájával a fején. — Nem akartam, hogy fáradjatok. Nézzetek szét, minden rom már, csak a ház áll. De ne féljetek, holnapra már az sem áll... Nézzetek körül, minden ég. Tűz, amerre láttok. Polgártársak, legyetek vendégeim. Vive la liberté! Halál az arisztokratákra!

Baromi röhej volt a válasz.

— Hujrá! a hordóknak — tanácsolta valaki. Mind betódultak a kastély nagy termébe. Ének harsant és folyt az aszu. Nehéz, százados óbort ittak cserepes, tikkadt, mohó ajkak.

— Hej! Polgártárs! — dülöngött részegen a komornyik a márki felé — hova tetted a leányaidat?

— A leányaimat?

— Azokat hát. Na, értsd meg polgártárs. Vagy talán berugtál?

— Lehet. Megrészegített a nagy szabadság.

— Ne beszélj szamarakat, polgártárs. Ne beszélj szamarakat, ha mondom. Hol vannak a leányaid. A szép leányaid . . . Henriette, Ivette, Heléne?

És csettintett nehezen forgó nyelvével és undok mosoly ült ki pofájára.

— Látni akarom őket.

Bortól büdös száját egész a márki arcába tolta.

— Hehehe! Na igen, értsd meg. Szeretem a leányodat. A Helént. Hallod polgártárs? Szeretem. Érted? Hehe! Tegnap még nem mondhattam. Le se köpött volna. De ma már mondhatom. Csók kell, polgártárs.

— Haha! Csak csók kell! — nevetett fel a márki. — Tudsz kártyázni? Pokoli ötletem támadt. Tied Helén, ha elnyered.

— Áll az alku! — csapott markába a volt komornyik.

A kártya előkerült. Két részre emelték.

— Ez az enyém — mondta a cseléd. Majd diadalmasan üvöltötte — nyertem.

— Haha! Tied. Nekem csak király jutott. Tegyük fel Ivettet is.

— Tartom. Ez az! — bökte meg a kártyát a másik.

Felütötték. Megint vesztett a márki.

— No, már csak Henriette van hátra, — röhögött a komornyik.

— Miért ne? Válassz!

— Tied mind a három! — csapta oda nevetve a márki, de arca ördögire vált. — Hát gyertek valamennyien. Legyetek a násznép. Három menyasszony egy éjszakára, nem utolsó. Hahaha...

És megindult a részeg csürhe. Elől a márki, utána a csókra szomjas komornyik és még sokan. Förtelmes dal harsant fel.

Mikor a pincébe értek, meghökkent valamennyi. A két halott leány ott feküdt s a rettenetes sötétséget fáklyák ragyogták be. Felülről lehallatszott a táncolók dobogása, kurjongása. Henriette ott ült mereven halott hugai mellett.

A márki odaugrott. Megcsóválta kezében a fáklyát.

— Na itt van, pimasz, mind a három, hahaha!...

S a tűzcsóva rohanva szaladt végig a sötétben.

Hatalmas dörrenés rázkódtatott meg mindent. Mintha a poklok krátere nyílt volna meg. Füstoszlop fúródott a nyári ég kékjébe. Azután — mint a versaillesi tüzijátékok rakétái — szétnyílott, piros lángok cikáztak belőle, majd pedig szétszakított emberi karok, bútorok és kövek hullottak alá.

Csurgott a kék meg a piros vér...

Valahol messze, egy templom tornya tizenkettőt kondított.

Szigeti Vándor és Fia

Ezüst evőeszközök gyári raktára. Budapest, IV. kerület, Muzeum-körút 17. sz. Alapítási év: 1867. Kivánatra árjegyzék. Új címünk: IV., Muzeum-körút 31.

Minden okos asszony

beszerzi a törv. védjegyű

Kronprinz-petrólgázgépet

amely a legideálisabb sütő-, főző- és fűtőkészülék,

ezzel lebilincseli az urát

az otthonhoz, amelyet lakályossá tesz. Több mint 60.000 háziasszony, vendéglő, szálloda, iroda, hivatal, nyári kertesház, weekend-ház stb. beszerezte már a híres petrólgázgépet az évtizedek óta fennálló Kimpink-gyártól. Sok ezer elismerőlevél dicséri és ajánlja a „Kronprinz"-petrólgázgépet.

70% fűtőanyagmegtakarítás!

Látogassa meg lerakatainat: Budapest, VI. ker., Andrássy-út 31, ahol minden csütörtökön d. u. 3 órakor van próbafőzés, valódi ételekkel. Wien, I., Seilerstätte 15., Wien, VII., Westbahnstrasse 50. és Grác, I., Hans Sachs Gasse 5, vagy kérjen árjegyzéket és elismerő leveleket.

Kronprinz-Werke B. R. B. Kimpink, Guntramsdorf bei Wien címen

Mielőtt fényképezőgépet vesz, tekintse meg kirakati árainkat.

Legnagyobb raktár modern fényképezőgépekben.

»Fehér Optika«

Budapest, VIII., Múzeum-krt 2. Fiók: VI., Teréz-krt 5.

Fizetési kedvezmény

Képes árjegyzék ingyen.

Fényképezőgép vétel—csere.

Sans-Culottesok Éjszakája

Irta: Hangay Sándor

— Csitt! Dobog a föld... Dobogj csak, dobogj... Az élet menekül!

A márki könnyes szemekkel nézett ki ablakán.

— Igen, arra keletre van most az élet. Talán a sötétség megmenti őket. Talán lovaik gyorsabbak, mint a halál...

— Henriette, Ivette, Heléne...

Csipkés kendővel törölte meg szemét.

Nyugatra nem mert nézni. Ott vörös volt az estéli ég. Kormos piros, mintha vér maszatolta volna be. Arra is dobogott a föld. A fekete, sötét halál paripái trappoltak arra.

A márki szép, ezüstös feje maga volt a kétségbeesés. Nem gyávaság torzította el ezt a férfias arcot. De a fájdalom úgy összebarázdázta, mintha bronzba öntötték volna.

A júliusi égen ragyogva úszott a hold. Sarjuillat szállott. Messzi, sárga asztagok küldték...

Tekintete a holdra tévedt.

— Milyen szép a hold — gondolta magában. — Versaillesben voltak a rózsás gályák ilyenek. Így úsztak azok is a tavon. Milyen szép a hold...

Talán régi, forró csókok is megsimogatták, hogy Versaillesre emlékezett. Talán el is felejtette egy pillanatra, hogy arra keletre, most három leánya menekül. Neki, az öreg gavallérnak, a hold egy aranygályа volt ragyogó rózsákkal, virágnál szebb virágokkal: kacagó asszonyokkal teli.

Pedig onnan nyugatról a kormos lángok nem sok jóval biztatták. Vad fickók ugráltak arra a tüzek körül s ha még tudtak gondolkozni, biztosan azt gondolták:

— Milyen sápadt a hold. Mint egy éhes asszony arca. Mint egy megtébolyodott asszony arca — merev. Mint az asszonyé, akinek éhen halt a kis fia...

De a föld egyre dobogott.

— Hah! jönnek. Lovak jönnek. — És számolni kezdte: — Egy... kettő... három ló.

A márki remegett.

— Ez a halál éjszakája! Már menekülni sem lehet.

A három paripa tajtékosan állt meg az ablak alatt.

— Henriette, Ivette, Heléne...

Hangja elcsuklott. Ott volt mind a három leány. Az ő három leánya. Úgy, amint odakötötte őket a nyereghez, hogy meneküljenek. A hold ragyogott.

Lerohant hozzájuk. Ivette és Heléne a ló nyakára borulva aludtak. Aludtak mélyen, soha fel nem ébredően. Két piros rózsa jelezte szívük táján a halál kapuját. Csak Henriette élt. Arca fehérlett, mint a márvány.

— Ők már alusznak — mondta halkan, miközben apja leemelte.

A márki nem felelt. Odafektette a másik kettőt szépen egymás mellé, hadd csókolja arcukat a ragyogó hold.

— Gyere Henriette!

A cselédház felé tartottak. Ordítozás, énekszó verte a csendet ott. Összeborzongtak. A marseillaiset fujták rettenetes hangon.

— Vive la liberté!

— Emberek, — mondta a márki, mikor benyitott — emberek, a halál közelít.

— Vive la liberté! — bömbölte közbe a legöregebb komornyik és szemtelenül ugrott ura elé. — Csak tinéktek halál. Elég volt eddig. Most mi jövünk. Mi, az isteni nép!

— Vive le peuple! — üvöltötte a kórus.

— De emberek, legyetek észnél — rimánkodott a márki. — Hallgassatok rám, hisz van fegyver bőven. Védjük meg magunkat...

— Hahaha! hahaha!

Ritmikus gúnykacajba fult szava.

— Csak védd meg a bőrödet öreg, a mienket ne féltsd.

Keze ökölbe szorult. Már le akart csapni az orcátlanra, de Henriette szeliden megfogta.

— Gyere papa!

Gyöngéden húzta kifelé.

— Gyere Henriette! — ismételte atyja.

És az a bronz arc most eltorzult.

Visszamentek a halottakhoz. Hátuk mögött bőgtek a megvadult cselédek. De itt a halottak némák voltak.

— Csicsija baba, csicsija...

Lassan, óvatosan vette ölébe a két gyönyörű tetemet. Könnye csurgott. Szíve veszettül kalapált.

— Csicsija baba, csicsija... Gyere, Henriette, gyere...

És ringatva vitte őket, mintha álmos csecsemőket dajkálna. Igy ni! Itt vagyunk — mondta lassan, fojtottan. De szavai alatt a gyehenna minden tüze lángolt.

A pincében voltak. Komor, nagy bolthajtások ívelték fejük felett. A sötétség úgy lógott a levegőben, mintha gyászposztó volna.

Halott leányait lefektette. Két fáklyát gyujtott szőke fejükhöz, aztán hatalmas hordókat gurított köréjük ravatalnak.

— Aludjatok kicsikéim, aludjatok...

Henriette mereven nézte, apja mit csinál. Jól tudta, hogy a hordókban puskapor van. De mintha élettelen volna, odaült hugai mellé.

A márki felrohant. Visszament a cselédekhez. Berúgta az ajtót.

— Haha! Vive la liberté!

Azok elnémultak. De gazdájuk tovább kiabált:

— Add ide öcsém, azt a piros sapkát. Vive le peuple!

És feltette fejére.

— Gyertek utánam.

Szegény asszony otthona. (Zemplényi Tivadar festménye.)

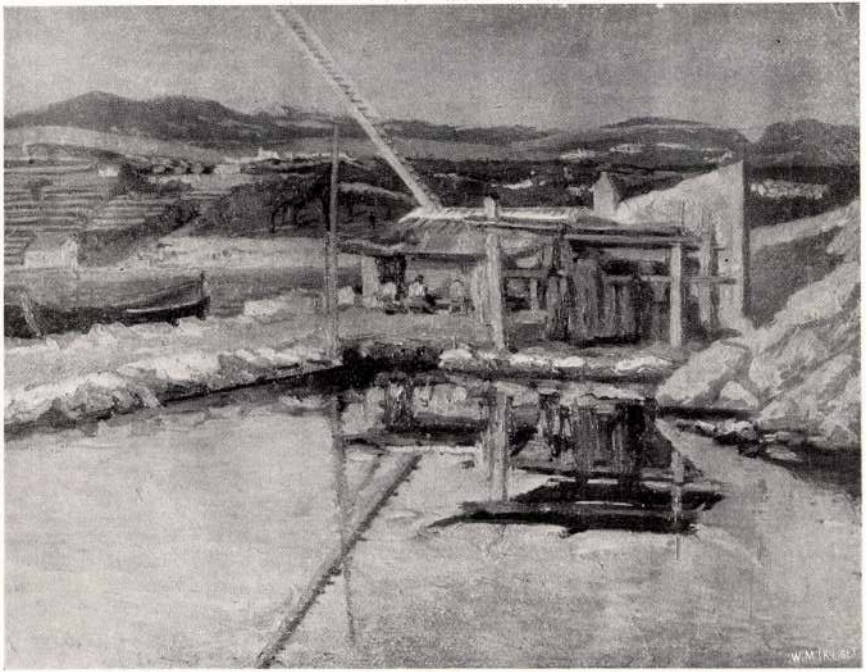

17 Zemplény Tivadar: Halászkunyhó.

56 Boemm Ritta : Őszi rózsák.

501 Zemplényi Tivadar: Cirkvenicai részlet.

90 Stetka Gyula: Dr. Berzeviczy Albert arcképe.

A Műcsarnok téli tárlata Festette: Zemplényi Tivadar

KERTBEN

Útközben

— Kalauz, hány percig áll itt a vonat?

— Egy percig.

— Nem erőltetik meg magukat a pontosságban. Már három perc elmult, amióta megálltunk.

— Én nem tehetek róla, kérem. Az állomásfőnök nem engedi még indulni a vonatot. Úgy látszik, valami nagyurat várunk. Jönnek is már.

A kérdezősködő hölgy valamit mormolt csendesen „ezekről a nagy urakról", azután folytatta az olvasást, ahol elhagyta.

A kocsi folyosójára egyenruhás inas lépett fel utazótáskákkal; rövid tétovázás után abba a szakaszba ment be, melyben a magányos hölgy ült, s elhelyezte a csomagokat a hálóban.

A hölgy föl se nézett, csak úgy, a könyvéből szólt oda az inasnak röviden és határozottan: — Mondja meg a maga nagyurainak, hogy nekem ne várakoztassák meg máskor a vonatot, maga pedig más szakaszt is kereshetett volna.

A meglepett inas pár pillanatig szótlanul állt, azon tanakodva, hogy mit kell neki erre felelni, azután egy halk igen-nel kiment a kocsiból. Az üzenetet aligha adhatta át, mert amint eltávozott, azonnal beléptek a kérdéses nagyurak. Ketten voltak. Az egyik magas, szikár, még fiatal, de unott, koravén arcu; a másik kopasz, köpcös gavallér az ötvenes évek körül, melyekben az ember előszed minden eszközt, hogy megtagadja a szomszédságot a hatvanas évekkel. Némán köszöntötték a bent ülőt, amit az közönyös, de korrekt főhajtással viszonzott. Pár percig csönd volt. A vonat elindult s a hölgy teljesen átengedte magát az olvasás élvezetének, amit a két férfi arra használt fel, hogy alapos vizsgálat alá vették útitársnőjüket. Érdekes jelenség volt. Karcsu, tökéletes termet, szép, komoly arc, minden vonásában az öntudatos határozottság kifejezésével.

Künn káprázatos pompájában ragyogott az ősz. Szeptember utólja volt; a fák alatt halomba gyűlt az avar s a levegő hűvösen csapódott be a kocsiba, de a napfény omló aranynyal vonta be a mező rozsdaszín palástját. Igazi vadászidő, mely a szabadba csalja az embert.

— És vadászni is megyünk, — szólt halkan, angolul az ifjabbik férfi, felelve a hangtalan gondolatokra. Az idősebbik kelletlen arcot vágott erre a megjegyzésre.

— No csak semmi érzékenykedés, — folytatta nevetve a másik. — Vadászni megyünk, még pedig vadlibára. Valami világtól elmaradt falusi libácskára, aki bizonyosan gágog, de sok zsírja van. Én vagyok a vadász, de ti vagytok a hajtók, te és két tiszteletreméltó agg nénéd, kik szintén remélnek egy kis zsírocskát erről a vadról.

— Milyen izetlenség, — mormolta az ötvenes úr. Mintha csak olajat öntött volna a tűzre, a fiatalabb annál hevesebben folytatta.

— Óh, te jóelkü emberbarát, te erkölcs-apostol. Kiméltétek-e ti az én izlésemet, mikor ezt a keserü labdacsot beadtátok nekem. Miért vagytok hát olyan kényesek a magatokéra? De mondd csak, hogy is hívják a libácskát?

— Mondtam már.

— Nagyszerü. Hát káptalan az én fejem, hogy minden haszontalanságot az eszemben tartsak? No mondd csak, mert még Erzsóknak vagy Zsuzsinak találom szólitani.

— Irén.

— No ez még megjárja. Hát a vezetékneve? Valami Boros, ugy-e?

Erre már nem lehetett angolul felelni, s az ötvenes úr kénytelen volt magyarul adni meg a feleletet: Serfőzi. A hölgy kezéből kicsuszott a könyv, de mire a fiatalember utána hajolt, már fölvette s olvasta tovább nyugodtan.

— Tudtam, hogy valami szeszes ital. Arra emlékeztem, hogy boldogult papája valaminek a főzéséből szedte meg magát, csak azt nem tudtam, pálinkát főzött-e, vagy sört? Persze a kicsinek nem tetszik ez a név s a mienkével akarja fölcserélni. A költségeket ő adja hozzá.

— Nagy profanizálása a házasságnak; nem mondom, hogy szentimentális nézeteid legyenek erről az ősrégi intézményről, mint valami sápadt diáknak, de azért kár minden tisztességet megtagadni tőle.

— Ha van valami, amit gyűlölök, — felelt a fiatalember ingerülten, — úgy az az álszenteskedés. Ti üzletet csináltok ebből az ősrégi intézményből, nem törődve annak némi tisztességével, de fölháborodtok, ha ezt a szemetekbe mondja valaki.

— Nem lep meg tőled ez a modor, nincs benned hajlam a családiasságra.

— És ez természetes is. Ti olyan bőven kivettétek a részeteket belőle, hogy nekem nem maradt. Milyen szép is volt annak a családi tűzhelynek a lángja, amit ti szítottatok, te és a két magasztos vesztapapnő, a néneid. Szinte magam előtt látom őket, amint áldozatot hoznak a családiasságnak és nyárspolgári erényeknek.

Az öreg fogait szívta fölindulásában, de leküzdötte haragját. Nagy szüksége volt az öcscsére, ki csak a végsőig vitt küzdelem után állott kötélnek. Csinján kellett vele bánni, hogy újra föl ne lázadjon.

— Azt hiszem, nem azért jöttünk, hogy vitatkozzunk, hanem, hogy tégedet háztűznézőbe elkisérjelek. Jobb volna tehát, ha érdeklődnél jövendőbelid és családja iránt, nehogy úgy állits be hozzájok, mintha híröket se hallottad volna soha.

— Igaz bíz az. Kérlek, hát beszélj róluk. Remélem, várnak reánk, még pedig tárt karokkal.

— Tudattam a gyámjával, hogy szeptember végefelé megyünk.

Uj Idők 1901. VII. 47 sz.

maga vásárolta magának", mikor 1854-ben a Marost Szegeden fölül torkoltatta a Tiszába, — holott a Maros éppen abban az időben nagyon alacsony vízálláson és egyre apadóban volt

Amit az országgyülés és a kormány nem tett meg, azt megtette saját elhatározásából a király, aki Pulcz altábornagyot, a temesvári hadtestparancsnokot Szegedre küldte, hogy a mentésben közreműködjék. A király Szeged aggasztó helyzetéről azon az úton nyert tudomást, — mondja Reizner János, — hogy a temesvári hadtestparancsnokság területéről ismételten föltünő számmal kellett katonaságot küldeni a tenyegetett városba, sőt Prágából is útrakelt egy utász század, tehát elküldötte Pulcz altábornagyot Szegedre, hogy naponkint küldjön a veszedelemről távirati tudósítást. Ez a derék katona aztán egyre több katonaságot vont össze és végül egészen átvette a védelmi munkát — sajnos, már késön

Szeged 1879 március 11-ike és 12-ike közt való éjjelen, reggel két és három óra közt elveszett s Kulinyi Zsigmond megrázó drámai hatással hozza elénk a katasztrófa képét. Nemcsak a maga erős és jellemző tollát veszi igénybe, hanem a polgármesteri és hatósági jelentéseket és egyéb közleményeket.

„Hajnali négy óráig szólott a vészharang, — mondja a polgármesteri jelentés, — hirdetvén egyuttal az ősmagyar városnak, Szegednek pusztulását. Eleinte a szél zúgásától alig lehetett érces szavát hallani, nemsokára azonban egészen lecsendesedett a vihar s aki akkor a Felsőváros vagy a Rókusváros felé figyelt, már tisztán kivehette a házak tetőire vagy azok romjaira menekültek lélekrázó sikolyát és segélykiáltásait."

Mikszáth Kálmán, aki akkor a Szegedi Napló dolgozótársa volt, ezt irja „Szeged pusztulása" című nemsokára megjelent művében: „Mint a kígyó, sziszegve, mászva jött az áradat, elfoglalva a völgyezeteket, aztán a dombokat.

Az éjbe betekintve, a magasból az ember nem ismerte föl a piszkos szörnyeteget: azt lehetett hinni, hogy az az út... De mikor aztán elkezdtek az úton hordók hemperegni, lábak nélküli lovak és borjuk csúszni, az ember hüledezve kiáltott föl:

— Az ott a víz!

Egy tenger, mely néhány pillanat alatt megsokszorozta magát dagadásában, mely lopva jött, mint az orgyilkos és sebesen, mint az aggodalom. És egyszerre minden ponton. Nem lehetett előle kitérni sehol.

És amint látta az ember a magasból nyitott ablakon, hogy a sötétben fehérlő házak egyre kisebbedtek, egy-egy recsesenés, egy-egy roppanás hallatszék néha, nem jobban a rettentő viharban, mintha egy diót törnek szét s akkor mindig végkép eltűnt valamelyik a fehérlő házikók közül, melyeknek ablakainál még talán estefelé szőke gyermekarcok mosolyogtak... édesen, boldogan."

És emlékezzünk meg a Szegedi Hiradó szerkesztőjének, Nagy Sándornak a katasztrófa napján, a víz hátán sebtében irt e sorairól, melyek a lap féloldalnyi terjedelmü kiadásában jelentek meg:

„1879 március 12. Éjfél után két óra!

Szeged haldoklásának kezdete, huszonnégy óra mulva halott: volt, nincs többé!

A gondviselés elpártolt tőlünk s nem akarja pótolni az emberek bűnét, amit ellenünk vétettek.

Szegény, szegény szülővárosom! Magyarország második városa.

A koldus sirat, aki szerkesztő volt. S vele sirat téged és magát hetvenezer koldus magyar! De megsirat még Magyarország is, mikor a bajban érezni fogja, hogy nem vagy többé!...

Kongj városháza öreg harangja. Hirdesd Szeged népének, hogy szülővárosa végórája elérkezett!..."

Úgy tetszett, hogy csakugyan elérkezett. A nép földönfutóvá lett, itt-ott megragadt egy nagyobb raj belőle, a többi szétszéledt az egész országba. De még sem végórája érkezett el, hanem új története, melyet az „elbugygyant" nagy városba sietö király e szavai vezettek be: Szeged szebb lesz, mint volt. A magyar nemzet és az egész világ az elpusztult város segítségére sietett és megkezdődött a rekonstrukció munkája, mely a várost fölépítette és újra nagygyá tette.

Kulinyi könyvének nagy részét a rekonstrukció munkája foglalja el. Az országgyűlés törvényt hozott, melynek alapján Tisza Lajos gróf királyi biztosul ment Szegedre és melléje tizenkét tagu biztosi tanácsot rendeltek. A könyvben megelevenednek azok a napok, mikor a királyi biztosság és a város hozzáfognak Isten nevében a munkához, mely több szerencsés és szerencsétlen lépéssel kezdődik, mely utóbbiak közt első hely illeti meg a víz eltávolítására szolgáló szádfal építését, melylyel egy millió forintnál többet dobtak haszontalanul a Tisza árjába. Látjuk, mint keletkezik a romvárosban új élet, mint éled föl a városnak egyik s másik pontja.

Egyetlen kis utca, az Iskola-utca egy része és a hajóhíd mellett levő kis piac maradt szárazon és a város egész kereskedelme ide szorult, itt kezdte el sátrakban és apró boltokban az új életet az iparos és kereskedő és ide gyűl, az iskola-utcai két kávéházba és egy szállóba a megtépett polgárság maradéka, hogy a város ügyeiről tanácskozzék. Aztán lassan visszatér az elszéledt lakosság és amíg csónakról, vagy a víz apadtával övig sárban gázolva háza romjait kutatja, remény és csüggedés közt nézi a biztosság intézkedéseit, a szivattyuk, gépek és rögtönzött kis helyivasutak zakatolását, könnyes szemmel veszi át a világ dús könyöradományát, mely anyagi erőt ad neki a kezdethez, majd, mikor az ujjáépítés terve elkészül, bizodalommal megy bele az államkölcsönös építkezésbe, melylyel oly nagy terhet vesz a vállára.

Négy esztendő folyamán, 1883-ig fölépült a város. A régi egyszerü házak helyén palota, emeletes polgárház és künn a külváros egyforma magas földszintes házak ezrei emelkedtek, melyek homlokán napsugárdísz hirdette a föltámadást, ereszéről pedig vöröslő paprika-fonat függönye beszélt arról, hogy az új városba a régi nép tért vissza. Fölépültek az új töltések is. 1883-ban a király újra meglátogatta a várost és az ujjászületés ez ünnepével végződött a királyi biztosság megbizatása.

A város ügyeit újra a polgárság vette át s megkezdődött a harmadik küzdelem: az elsőt a Tiszával, a másodikat a csüggedéssel, a harmadikat az árvíz okozta anyagi betegséggel harcolta végig a város. Az első harcban elbukott, a másik kettőben azonban diadalmaskodott s ez örök dicsősége Szeged népének. Egy évtized pangása után a szép város ifjui erőben kezdte nyujtogatni tagjait; melle, melyre lidercnyomásként nehezedett az anyagi teher, fölszabadult, lélegzete erőssé, férfiassá, szabaddá lett, a lakosság száma egyre nőtt s most már a város, melynek 1879-ben hetvenezer lakosa volt, százezren felül való népességgel dicsekszik. Gyönyörűséggel olvassuk Kulinyinak a rengeteg adatot helyes áttekintéssel és a gyakorlott, kitünő stíllal rendelkező ujságíró tollával földolgozó könyvében azt, a miről Szegedre utaztunkban mindig meggyőződhettünk, hogy Szeged megmaradt magyarnak, nagynak, erősnek, a haza egyik leghatalmasabb bástyájának, annak, aminek Kossuth Lajos mondotta 1848-ban: nemzetünk büszkeségének.

KEVE

Hangulat—szerelem

Írta: Ritoók Emma

Az egész mező tele volt pipacscsal. Egyetlen vörös folt a sötétkék ég alatt, két sárgászöld vetéstábla között. De a vörös felület minden egyes fodros levelén fehéren tört meg a napfény s amint a levegő meglibbent, a vetés lágy hullámzását átvették az ingó pipacsszálak s fodros felületükről millió fehér fényfolt siklott tova, millió ezüstpillangó gyanánt suhanva végig a sötétvörös felületen. Aztán újra megpihent a szél, elállt a hullámzás, csak az ezüstszínü foltok rezegtek alig észrevehetően a kerek pipacsleveleken.

A nap mind melegebben sütött, a levegő reszketni kezdett a mező felett a forró öleléstől. Az út melletti akácfák egy darabig ellenállottak a tüzes ostromnak, de végre az aranysugarak utat leltek az akáclevelek között s hirtelen szikkasztani kezdték a nedves, párolgó földet.

A bágyasztó meleg ránehezedett a barna födélcserepekre és lelankasztotta a verandára fölfutott vadszőlő leveleit.

A verandán egy fiatalember ült és egy nagy kifeszített vásznon igyekezett megkötni a hullámzó vetés, a fodros pipacsmező suhanó színeit. Most egyszerre a nap megtalálta a veranda bejáratát, széles csíkban besütött, megcsillantotta a festő szemüvegét, aki elégedetlenül dobta le az ecseteket s még egyszer végignézett a tájon, ezen az ingatag modellen.

A pipacsmező előtt egy kis fehér alak állott és azután gyorsan közeledni kezdett, olyan könnyedén mintha őt is csak a szellő ingatta volna. Minden légzését egy-egy pipacsszirom jelezte, mely a karjában hozott virágcsomóból hullott le. Sok volt neki ez a virág; vastag szárát karjával ölelte át s a hosszuszáru virágok vállán keresztül csüngtek le, arcát csapkodták, ezt a gyermekes, keskeny, kissé nyugtalan kifejezésü arcot.

Bay, a festő ismerte ezt az asszonyt. A szomszéd nyárilakban lakott és minden reggel nyugodtan fogadta köszönését, valami olyan színtelen, megközelíthetetlen modorban, hogy bár a festő unta magát, sohasem ment át hozzá. És most ez a kimért asszonyka egyenesen felé tartott, egyszerre csak ott állt a verenda lépcsőjén s két komoly szem kritikusan nézett a kifeszített vászonra.

— Nem sikerült, — szólt, — nem sikerült. — Aztán hívás nélkül fölment. Nagyon ki lehetett melegedve, mert arca színes volt és homloka a haj tövénél kissé nedves.

— Miért? — kérdezte Bay mosolyogva ez őszinte szavakon. Aztán kezetfogtak, olyan bizalmasan, mintha már rég ismernék egymást. Az asszony leült egy nagy otromba kerti székbe.

— Miért? Mert nem elég meleg, mert nem elég tüzes, mert nem elég... óh, nem tudom fokozni, de nézzen ki, hogy ég ott az egész s milyen csodálatos forrón fekszik rajta a nap. Csupa élet, szín és fény és amint letépi az ember... nézze... nézze...

Megrázta az egész csomó pipacsot, mit még mindig a kezében tartott és szirom borította el egyszerre a kőkockákat lábainál.

— De azért nagyon szeretem a pipacsot, — tette hozzá. — Ez az igazi virág; szép, színes, könnyü, aztán egy pillanat és vége van.

— De nincs illata! — A festő eleinte egy kicsit nevetségesnek találta ezt a költői beszélgetést, de olyan bájos volt, aki mondta, hogy még sem nevette ki.

— Óh csak mi nem érezzük, mert annyira szerelmes a napba, hogy minden illatát neki küldi föl.

Bay fürkészően nézett az asszonyra. Szerette volna tudni, hogy vajjon bolonddá akarja-e tenni, vagy komolyan is beszélhet így egy józan ember? De lehetséges-e egyáltalán, hogy ez ugyanaz a sárgás arcbőrü, barna haju asszony, akit ő ismert? Amint itt a napban ült, sajátságos elragadtatással tekintetében, szinte ittasultan a napsugaraktól, azokkal a gyöngéd, elmosódó, egymásba olvadó színekkel arcán, amelyet a nyugtalan vér átütődő szine ad meg a bőrnek, egy nagy festőnek is méltó modellje lett volna.

— Megengedné, hogy lefessem? — kérdezte Bay kissé izgatottan; a művész és férfi érdeklődése szinte bizonytalanná tették a hangját.

— Minek? Nem sikerülne, mint a pipacsok, én is csak percekre vagyok szép, egy pár órára... míg a nap süt, aztán vége a színeimnek.

Nagy szemei voltak, mikor így hirtelen kinyitotta, nyílt fekete pupillája mellett, keskeny, világosbarna körrel, úgy hogy nem lehetett tulajdonképpen meghatározni, hogy barna-e vagy fekete a szeme; amellett szemhéjai kissé mindig fedték a szemgolyót, valami bágyadtságot adva tekintetének.

A Műcsarnok téli tárlata

Virrasszatok és imádkozzatok

Festette Zemplényi Tivadar

— Engedje meg, hogy lefessem, hogy annál inkább megörökítsem ezeket a színeket, ha oly mulandók! — — felelt a férfi s elragadtatással hajolt felé. A nap erősebben kezdett odasütni, a padlón heverő pipacsszirmok szélei összezsugorodtak és meg-meglebbentek, amint két ízgatottan megmozduló lábacska meglebbentette a ruha fodrát.

— Nem lehet, mi már nemsokára elutazunk innen.

— Ne még, — kérlelte a férfi, — ne még; hiszen most fogunk még csak megismerkedni.

— Már késő... már késő!... — és fölállt. De mintha maga is sajnálta volna a futó pillanatokat, letette a pipacscsomót az asztalra és állva maradt, mintha várt volna valamit.

— Semmisem késő, míg fiatalok vagyunk, míg élünk, míg süt a nap... — Érezte, hogy őrült szerelmes tudna lenni ebbe a sovány asszonykába és álmodozó szemeibe. De az asszony fejét rázta és kezet nyujtott búcsuzóul. Tekintetük egymásba mélyedt és két emberi lélek ismét már annyi milliomodikszor kereste egymást. Azután a férfi lehajolt s megcsókolta az odanyujtott kezet, mely olyan hűvös, friss tapintásu volt, mint egy gyermeké.

Az asszony lefutott a lépcsőn, Bay utána akart szólani és csak akkor vette észre, hogy nem tudja a nevét; utána akart futni, de mintha az asszony kitalálta volna szándékát, visszafordult, tagadólag intett fejével s aztán eltünt.

A festő álmodozó hangulatban maradt; elhatározta, hogy átmegy, de azután megint valami kifogást keresett, hogy otthon maradhasson. A szenzitiv lelkek félelmével, öntudatlanul nem merte kellemes, bizonytalan, hullámzó hangulatát valami zavaró reális hatásnak kitenni és másnapra halasztotta a viszontlátást. Azután arra gondolt, hogy milyen más lett volna, ha elébb megismerkedik vele, ha ezt a csúf, erős hideg nyarat, amely eddig elkeserítette, együtt töltötték volna. De ki hitte, hogy abban a jelentéktelen asszonyban, aki mindennap ott ült egy nagy kendőbe burkolózva olyan szürkén, mint maga ez a szürke esős nyár, ilyen szépség rejtőzzék. Eszébe jutottak azok a pillangók, melyeknek a színe a környezethez alkalmazkodik s majd a zöld levelekkel, majd az orhídeákkal versenyez. Ma kisütött a nap, bevonta aranyszínnel a világot s a szürke lepke ragyogó pillangóvá lett.

De micsoda vihar támadt éjszaka! A szél és eső visszahódították uralmukat, míg a nap odajárt.

Mikor reggel Bay kiment, a verandán úszott a víz s benne hervadt fekete pipacs-szirmok, melyeket az eső odapaskolt a kőhöz; az asztalon a fonnyadt pipacsszárak végéről kemény, sárgás magtokok csüngtek le. A ködös eső az egész levegőt betöltötte s a sárgászöld vetéstáblák között, ritkás barna kocsányok meredeztek a szürke ég felé, dacolva az esővel.

Bay megcsúszott a nedves kövezeten s a fonnyadt, piszkos szírmokon. Milyen utálatos volt minden! Egész nyáron szenvedett a színtelen világ, a szürke ég és a hideg miatt, de tegnap óta kétszeresen vágyott a nap után. És hirtelen leküzdhetetlenül megszállta a menekülés vágya.

Dél volt, mire kocsit tudott kapni. Az ideges, sietős csomagolásról fáradtan szállt föl a kocsira és átnézett még egyszer, szinte félve, a szomszéd verandára. Ott ült a szürke, jelentéktelen asszonyka egy nagy kendőbe burkolva és egykedvüen nézett ki a mezőre. A festő köszönését egy alig észrevehető, fáradt fejbólintással viszonozta.

A kocsiajtó becsapódott s a három ázott ló falusias csengőzajjal indult meg. Bay elkeseredetten nézett ki a kocsiablakon, melyen az esőcsöppek apró zeg-zúgban futottak le, mindig többen, mindig gyorsabban... apró fényes utakat hagyva maguk után a homályos üvegen. Alig lehetett kilátni. A mindjobban könyező ablakot bámulva a festő is majdnem könyekre fakadt, s egy visszahozhatatlan veszteség érzetével sóhajtott föl:

— Milyen szerelem lehetett volna ebből, ha a nap tovább sütött volna!

Tudja a szellő is...

Tudja a szellő is,
Mennyire szeretlek
S elsusogja halkan
Erdőnek, bereknek.

Hallják a virágok,
Szépen meghajolva,
Hallja a madárka
S vígan eldalolja.

Dalától megtudja
A nevető ég is:
Csak te nem tudod meg
S én — szeretlek mégis!

Miklós Elemér

Gyermekmesék

A gyermek lelkéből ne öld ki
Az ábrándos, bohó meséket.
Minden mesével, bár nem érzi,
Szivének egy részét kitéped.

A gyermek szíve tarka erdő,
Minden mese bent egy virágszál,
S a hányszor egy mesét kiirtasz,
Az erdőn egy-egy réset kivágtál.

Bohó hitét óh meg ne ingasd
S ábrándjait széjjel ne törd te!
Ártatlan szívét el ne hagyják
Sárkány, kobold, királyfi s törpe.

Ne tépd ki az édes meséket!
Az idő úgyis gyorsan eljő,
Midőn a madárének elhal
S virágtalan busong az erdő.

Feleki Sándor

Idegen írók

Tolsztoj Leó gróf

Szomoru alkalom kölcsönöz különös aktuálitást a nagy orosz költő-filozóf nevének, aki nemcsak hazája, de az egész XIX-ik század irodalmának egyik legeredetibb és legkimagaslóbb alakja. A mult napokban ugyanis hirtelen rosszullét vett erőt az agg mesteren s az orvosok — akik iránt teljes világéletében engesztelhetetlen gyűlölettel viseltetett — szélhüdést konstatáltak. Nincsen tehát kizárva, hogy mire ezek a sorok napvilágot látnak, immár befejezéshez jutott a mult század egyik legfényesebb elméjének, az altruizmusban leggazdagabb szívének a földi pályafutása.

Tolsztoj élete egyszerü és azt a néhány esztendőt leszámítva, melyet az ötvenes évek elején a harctéren töltött, csöndes volt, mint ő maga, s tulajdonképpeni életrajza rövid pár szóba összefoglalható.

Született 1828 augusztus 28-dikán Jasznaja-Polyánában, a tulai kormányzóságban. 1843 ban mint alig tizenötéves ifju a kazáni egyetemen előbb a keleti nyelvek kurzusát, majd a jogi fakultást kezdte hallgatni, de nem igen tudván a tanulással megbarátkozni, visszavonult szülőhelyére, ahonnan vagy öt esztendeig jóformán ki se mozdult. 1851-ben katonai pályára lépett s mint tényleges tiszt végigküzdötte a török háborút, résztvett Szebasztopol ostromában. S ekkor irta meg a Szebasztopol decemberben és Szebasztopol májusban cimü pompás háborús történeteit, amelyek először hozták igazán forgalomba a nevét az irodalmi téren. A hadjárat végén 1855-ben otthagyta a katonai pályát és fölváltva Péterváron és Moszkvában töltötte a telet, nyaranta pedig visszavonult jasznaja-polyánai birtokára, ahonnan szorgalmasan küldögette a lapok és folyóiratok számára irodalmi dolgozatait, amelyek révén már a hatvanas években Turgenyev, Goncsaov, Osztrovszkij, Grigorovics és Piszemszkij mellett emlegették a nevét.

A nyolcvanas évek vége felé teljesen visszavonult a birtokára, ahol azóta a szó szoros értelmében paraszti életet él a parasztjai közt, akikkel örömét és bánatát, ételét és italát, szóval mindenét megosztotta s mint az evangélium egyszerűség és szeretet tanainak lelkes hirdetője, magyarázója és követője járt közöttük.

Életfolyásáról sokkal érdekesebb és gazdagabb anyagot nyújt irodalmi munkássága, melynek habár csak futólagos méltatása előtt, ha csak pár szóval is, meg kell emlékeznünk az orosz regényirodalom főbb irányairól és a szlavofil elméletek fejlődéséről, amelyekkel az ő irásai a legfontosabb összefüggésben vannak.

Sehol a világon nincsen az irodalmi élet olyan, szinte elválaszthatatlan kapcsolatban a politikai és a társadalmi viszonyokkal, mint Oroszországban, ahol évtizedeken keresztül az irodalom volt egyetlen szócsöve a politikai és társadalmi eszmék terjesztésének. Ez azután lassankint hozzászoktatta az oroszokat ahhoz, hogy irodalmuktól határozottan megkivánják, hogy ilyen kérdésekkel foglalkozzék. Ez a követelés természetesen már eleve útját állotta az orosz irodalomban az idealisztikus irány kifejlődésének s ez az oka annak, hogy az orosz irodalom attól a pillanattól fogva, hogy ez a követelés általánossá lett, csaknem kizárólag a reálizmus ösvényén haladt.

A reálizmusra való törekvés mellett igen jelentős szerepe van még az orosz irodalomban a szlavofil és a pánszláv néven ösmert két áramlatnak is, amely a harmincas évek óta Oroszországban csaknem szakadatlan működésben van. Bizvást elmondhatjuk, hogy a mult század második felének az orosz írói közt alig van csak egy is, akinek a műveiből vagy az egyik, vagy a másik áramlat hatása többé-kevésbbé ki ne volna érezhető.

Már jó messzire jártak a ménestől, mikor szapora lódobogás ütötte meg a fülüket. Az egyik bojtár utánuk vágtatott.

— Nem azért besenyő a zákányos fejü, hogy abba hagyja a kötekedést! — mormogta Omodé.

A legény utólérte őket és egy vonalban ügetett velük. Meglátszott rajta, hogy zavarban van, hogyan köthetne bele tisztességgel az utasokba. Ekkor közte és és a vezeklő között a következő párbeszéd fejlődött ki besenyő nyelven.

— Hallod, pap, tetszik nekem a felkantározott sündisznód. Vajjon, hogy adnád?

— Neked olcsón, szép öcsém. Odaadom a meglékelt tökért, amit a süveged alatt hordasz.

— Ecetes gyomru vagy, szent ember.

— Mindig fáj a szívem, ha bojtárt látok. Hogy neki is, szegénynek, két füle közt van a feje, aztán még se olyan, mint a többi ember.

— Mért nem olyan, szent atyám?

— Azért, mert az ember szóból ért, a bojtár meg csak ütésből.

— Megütöttél-e már vagy egy bojtárt? — kérdezte a legény, megforgatva kezében vasnyelü csákányát.

— Egyet magába soha, öcsém, mert úgy tartja a regulám, hogy három bojtár egy ember.

Az após, mikor elmondta ezt az éktelen hencegését, elereszté a kantárszárát és elővőn a nyeregkápája mellől egy nagy bolgár bunkót. Fülöp úr ugyan megtiltotta neki, hogy fegyvert vigyen az útjára, de Omodé úgy vélekedett, hogy ha jó védőpajzs is Szent Bence neve, valami támadó szerszám csak kell melléje.

A legény megfordította a lovát és szembe állott a pappal.

— Gyöpre, híres! — rikoltotta.

Omodé nem szeretett hajadonfőtt verekedni és a homlokára kapta a csuklyáját. Mivel a jobbik karja béna volt, a bal kezébe fogta a botját, a paripáját csak a combjával igazgatta. Sebesen egymásnak robogtak. Mikor a besenyő lesujtott a csákányával, Belzebub, akinek bizonyára nem ez volt az első ilyennemü kalandja, villámgyors szarvasugrással félreszökött, úgy, hogy az ütés a levegőt érte. Hogy, hogynem, a következő pillanatban Omodé már a besenyő balodalán termett és miközben Belzebub dühös nyihákolással beleharapott a besenyő ló sörényébe, addig az öreg, jámbor keresztyén harcoshoz illő Kyrie eleison ordítással, úgy fültövön teremtette ellenfelét, hogy az menten lefordult a nyeregből.

Márton azalatt nyugodtan lovagolt tovább és még csak annyi fáradságot sem vett magának, hogy visszanézzen a dulakodás zajára.

Omodé habozva nézte leterített ellenfelének paripáját, mely megvadulva vágtatott a cserény felé. A pusztai szokásjog törvényei szerint most már őt illette meg a leütött ember lova. Csiklandozta is a kiváncsisága, hogy mi lehet a besenyő iszákjában. De aztán mégis tanácsosabbnak vélte, hogy ezúttal beérje az erkölcsi diadallal. A bojtár a következő percben már talpon volt megint. Megvakarta a füle tövét és hangosan kiáltotta:

— Nem volt igaz ütés! Nem volt igaz, mert erkölcs van a lovadban!

Omodé pedig hosszu arccal nézte a szitkozódó embert.

— Óh jaj neked, Kocsobur! — kiáltotta aztán elkeseredetten. — Rajtad a vénség! Bezzeg öt esztendővel ezelőtt, ha fültövön ütöttél valakit, az nem nyitotta többet szóra a száját!

Kevés ideig ügettek Mártonnal egy sűrü bozóttal benőtt vizes ér partján, mikor megroppant a bokor, aztán egy kopjás lovas röpült át széles ívben a vizen. Az első lovast egy második, azt egy harmadik s egy negyedik követte, gőzölgő paripán.

— Benn' vagyunk már a varsában! — mormogta Omodé.

A négy besenyő mellét csontpikkelyekkel telivarrt bőrvért borította. Arról az aranyos boglárról, mely a mezítelen karjukon fénylett, meg lehetett ismerni, hogy az aranyhadból való emberek.

Mialatt két kopja karnyi hosszu vashegye megérintette Márton és Omodé mellét, addig két legény bőrpányvával hátrakötözte az utasok kezét. Amíg ezzel a munkával el nem készültek, addig egy szót sem lehetett hallani a szájukból. Amilyen lármás és izgága, ha gyalogszerrel van a besenyő, olyan szófukar, ha nyeregben ül. A következő pillanatban a kis csapat már az erdő felé ügetett.

A besenyők láthatólag megörültek a fogásnak. Ők voltak a fürdőlegények, akiknek éberségét Omodé kijátszotta. Később mégis rábukkantak az utasok nyomára és eszeveszett hajszában utánuk vágtattak.

Tudták, hogyha az idegenek előbb érkeznek a táborba, mint ők, akkor a szerdár, a pusztai asszony hadnagya, leütteti a hanyag vigyázók fejét.

Mikor már közel érték a nagy tisztást és a rengeteg mindinkább ritkulni kezdett, valami ritmikus zúgás ütötte meg a fülüket, ami úgy hangzott, mint az erdő méhében alvó óriás állat pihegése. Omodé csudálkozva tapasztalta, hogy a kanonok arca mind sárgábbá lesz, a szeme pedig olyan üveges, mint a holt emberé.

— Hogy fél az ebadta! — mormogta megvetően az öreg.

Márton elgyötört lelkén valóban babonás félelem vett erőt. Attól félt, hogy azok, akik őt pogány vérei látogatására küldték, szörnyü tréfát üznek csak vele. Hosszu téli éjszakákon, melyeket a bakonybéli monostor templomában virrasztott át, megfogamzott lelkében a bús ötlet, hogy a besenyők nemzete már régen elpusztult. Ő maga az utolsó besenyő... Az első kanyarodásnál maga előtt fogja látni a nagy tisztást. A tisztáson azonban eleven tábor helyett az aranyhad nagy temetőjét fogja találni... A dombon ül a pusztai asszony, holtan, vázzá aszottan, a csontos vállára hulló hajjal. A domb lábán és köröskörül az egész tisztáson, mint az irtáson korhadó fatörzsek, hevernek a besenyők. És a sok váz mind rátekint üres szemével, mintha azt akarná mondani:

— Későn jöttél, Alpár vezér!

Most odaértek a fordulóhoz. Márton kanonok szíve szinte hallhatóan dobogott, mikor a diadalmas reggeli napfényben meglátta az aranyhad táborát.

Folyt. köv.

Sok szép parkot láttam már az utamban és ime, még mindig van a szebbnél is még szebb, nagynál nagyobb és ez, az amerikai méretek szerint is nagy, mely 1350 hektár, mond 3000 hold területtel a Schuylkill mindkét partján nyújtózik el.

Igen alkalmas hely a vizi sportra. Van itt hajós egylet akárhány. — A parknak még egy 18 kilométer hosszú nyúlványa van, a jobblábúak sétálhatnak messzire a pázsiton, puha léptekkel járhatnak. «A természet kéretlenül vesz körébe s ragad magával, míg elfáradtan kiesünk karjaiból», mondja Goethe. Mi villanyoson közelítjük meg a szebb pontokat, nevezetesebb helyeket, mások gépkocsikon járják be a hosszú, széles utakat, mégmások, uracsok, ficzánkoló, telivér paripán. A egyiknek a sörénye tarka pántlikákkal volt átfonva. Egy valaki zöldre festett kerékpáron kézzel-lábbal dolgozik. Sok úrkocsi vágtat, benne ül az amerikai pöffeszkedés, peczkesen ülő úrnő alakjában, fején széles peremű, fekete selyem kalap félkör alakú tollakkal. Gyalog járó, sétáló emberek, az egymást keresztező fasorokban nagy számmal. Széles társadalmi rétegek a város méhéből. A baráttalan ember is elszórakozhatik a természetben, az öreg, vágyik utána. «A természet... utáni vágy kezdete az örök hazába való vándorlásnak.» (Gr. Leoben Ottó.)

Kétszer voltam a parkban, csaknem hihetetlen méretű 15 mérföld hosszában, nem is lehet egyszerre jól megnézni, jóleső érzést ébresztvén visszavágyunk abba, hogy a látatlanba maradt részeket is szemügyre vegyük, mert ebben a parkban, óriási nagyságú díszkertben több a látnivaló, mint akárhány nagyobb városban.

Zemplényi Tivadar: Szomjas a csorda. (I.)

Közelben egy nagy víztartó van, melybe a folyóból szivattyúzzák a vizet a vízművekhez.

Szabad téren, közelségben, szerényen húzódik meg a különben szép Lincoln szobor. Ülőhelyzetben van az elnök, alatta repülésre kész sasmadarak négy oldalt. Repkény folyja körül a négyszögletű szobor alapot. A gratiful poeple állította.

Washington, Lincoln, más amerikai neves férfiak, nem sejthették, milyen megtiszteltetés fogja érni őket az élők sorából való eköltözésük után.

Van Amerikában nagyon sok szobor, szép szobor és kevésbé szép szobor, de valamennyi faragott és öntött, megannyi világító torony a nemzet életében, a történelem egy-egy lapját képezik. Gyenge az a nemzet, mely nem becsüli nagyjait, hőseit. Az amerikaiak erőssége a szobrokban is meglátszik.

Első szép kilátó pont a Lemon Hill. Sokáig kerestem fák között az Observatory-t s nem találtam. Kérdezve egy czammogva ballagó öreget, megtudom, hogy tavaly lebontották. Közelségben egy vendéglőt találok, Lemon Hill Mansion a neve, benne a domb Lemon elnevezésnek megfelelőleg czitromszörpöt, czukros czitromvizet szörpölnek a hölgyek, csevegő nőtársaságok kávét is isznak lélekélénkítő hatással.

— És gondolja ön, hogy a kávéban méreg is van?

— Ó igen, női kávé-társaságokból tudom azt.

A férfiak abban a tévedésben vannak, hogy a kávé az emésztést fejleszti. Legkevésbé sem.

Ezen kitérő után tovább megyünk.

Díszes, vas oszlopokon nyugvó, körülfutó, tágas, nyilt csarnokok, melyekre szabadon álló lépcsőzeten jutunk föl. Jó ülőhelyek, remek kilátás az alattunk, előttünk elterülő tornyos, 335 négyszög kilométer határral biró, két folyó egyesülésénél völgyben fekvő nagy városra. Jó nézőpontból megfigyelek mindent a mi körülöttem van. De ezzel sem elégszem meg, tanács szerint megyek a padláson át — a hol már sok edényt elraktak télire — az épület legtetejébe, hogy még tágabb kilátást élvezhessenek a Philadelphiára. A lekonyultgalyú fák engedik.

Hallom, látom, hogy innét nyilik a legszebb kilátás Penn városára, a folyók hídjaira, gyönyörű.

A széles Delaware-folyón bejönnek a tengeri hajók a házak közé, alá. Télen megtörik a jeget, mégis bejönnek. A hajótülök nem szünetel.

A kimagasodó épeleteket megismerem. A város-

Széchényi László gróf és felesége Fiumén át érkeztek Budapestre, a hol nehány napot töltöttek s ez idő alatt Széchényi László gróf gavalléros előkelőséggel kalauzolta feleségét s megismertette vele nagyjában a főváros nevezetességeit.

Innét a fiatal pár a gróf őrmezői birtokára utazott, a hol a gróf birtokának személyzete és a környék lakossága igen melegen üdvözölte a hazatérő fiatal párt.

A grófi pár májusig időzik Őrmezőn s azután

grófnő leányaival, Marietta és Erzsébet komteszekkel Bécsből, hol farsangot töltöttek, visszatértek Budapestre.

Gróf *Esterházy* Károly a szent-ábrahámi kastélyból Bécsbe érkezett.

Khevenhüller-Metsch Melanie grófné, született Erdődy grófnő Bécsből automobilon Beaulieuba utazott, a hol néhány hétig marad.

Gróf *Pálffy* Sándor Görzből és gróf *Pálffy* János Bécsből Abbáziába utaztak.

gondnoka, negyvenkilencz éves korában meghalt Miskolczon.

Trauttmansdorff - Weinsberg Anna herczegné nyolczvannyolcz éves korában meghalt Bécsben. Az elhunyt herczegné nénje volt *Liechtenstein* Rudolf főudvarmesternek.

Maillot de la Treille György báró cs. és kir. kamarás, sz. k. dzsidás-kapitány meghalt Budapesten életének 65-ik, boldog házasságának 27-ik esztendejében. Holttestét azután Tállyára vitték.

Templeényi Tivadar

207. Pállik Béla. kosok az akolban.

208. Zemplényi Tivadar. érdekes vendég.

Képzőmiv. Tars. 1897/98
téli Riall. tárgyu.

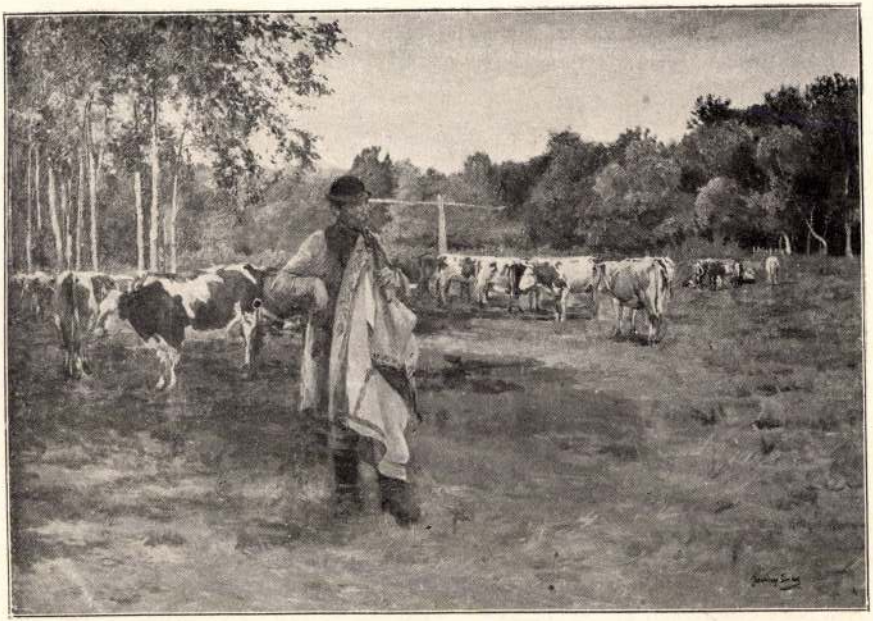

182. Zemplény Tivadar Itatónál.

252. Kardos Gyula: Férfi arczkép.

Zemplényi Tivadar

K

ZEMPLÉNYI TIVADAR: NAGYAPA ÉS UNOKÁJA

Képzm. Tais. Kiáll. Est.
1927/28 (sěli)

AGGHÁZY GYULA : VONÓSNÉGYES HOLDVILÁGNÁL

48. Zemplényi Tivadar: Fekvő nő.

27. Herrer Cézár: Feketeruhás leány.

Zemplényi Tivadar

147. Zemplényi Tivadar: Kertben.

Műcsarnok 1906/7. téli nemzetk. kiáll.

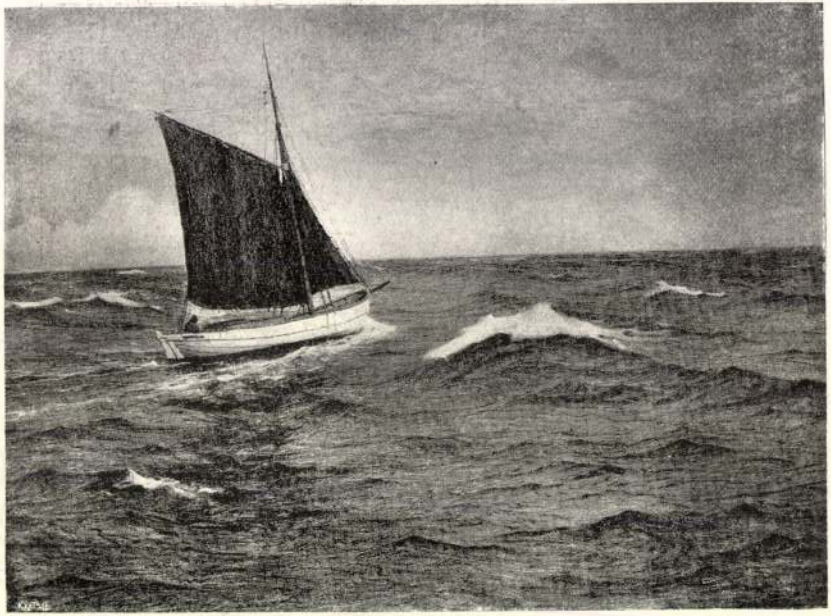

59. Hullgren Oszkár: A tengeren.

Zemplényi Tivadar

216. Zemplényi Tivadar: Aggódás.

~~Fényes Adolf~~

K

65. FÉNYES ADOLF: A szegény ember.

Műcsarnok 1902/3. téli kiáll.

115. Zemplényi Tivadar: Szomjas csorda.

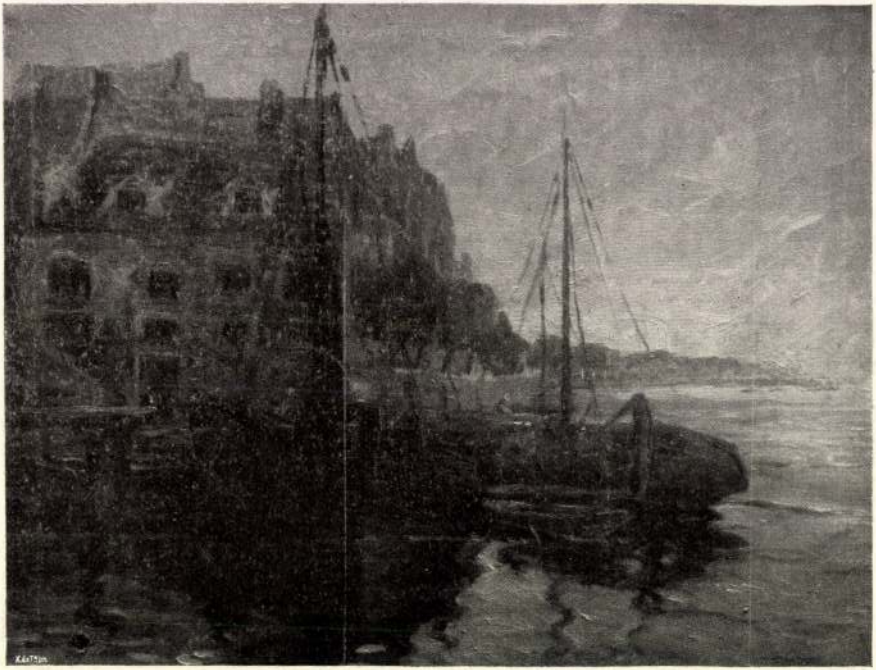

182. Déry Béla: Borus nap a Zuyder-tónál.

Zemplényi Tivadar

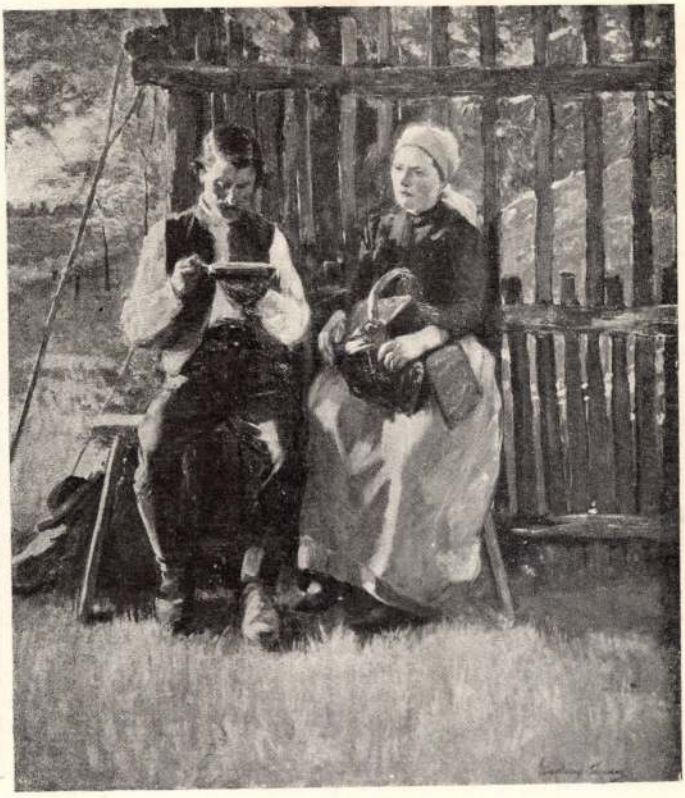

251. Zemplény Tivadar: Férj és feleség.

Képzőm. Társ. 1903/4
téli Kiáll. Cat.

302. Jendrássik Jenő: Magdolna.

Zemplényi Tivadar

216. ZEMPLÉNYI TIVADAR: Aggódás.

KMTárs 1902/3. téli kiáll

65. Fényes Adolf: A szegény ember.

Zemplényi Tivadar
K

Kardos Gyula : Jób Szabó M. felv.

barna-arany-lila harmóniája. *Paál* Lászlót az „Erdő mélyén" komor romantikája ihleti ; hobbemai varázsban világítanak a fontainebleaui erdő nyárfatörzsei. Másik képe, a nyolcvanas évek kedvelt cigányfestőjének „Cigányfejek" című képe függ, realista felfogásban, barna lokálszíneivel.[6] *Koszkol* Jenő csendélete akadémikus modorban részletezi

Zemplényi Tivadar : Nagypéntek

Stausz S. felv.

MAGYAR MŰVÉSZET
1937. 174.

Zemplényi Tivadar

57363. *Zemplényi Tivadar:* Cigányleány.

Művészi Körlevél
1938. 3. sz. 7.

44296. *Rudnay Gyula:* Falusi mulatság.

Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar: Elmerengve.

Műcsarnok 1913/14. téli kiáll

Herrer Cezár: Magyar nő.

Zemplényi Tivadar

K

48 Zemplényi Tivadar: Leányfej.

Képrőm. Tár. kvall. Eal.
1910/11 sélikiáll

328 Strobentz Frigyes: A festők.

Öt kötőtü

Ismét pöröltek odabenn . . . Iluska fülére szorította kis kezét. Nem tudta miért, de úgy nem szerette hallani, mikor apja és anyja olyan hangosan kiabáltak egymásra.

Oh, az intézetben nem kiabál senki. Ott csend van és mind szeretik egymást. A szelíd, jó kedves testvérek s a fehérhaju főnöknő. És a vidám, jókedvü kis leánysereg. Milyen szépen állanak föl mind, mikor belép Gabriella testvér az osztályba. És köszönnek neki hangos szóval: — Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus! . . .

És Gabriella testvér szelíden felel:

— Mindörökké amen!

De itthon! . . . Oh, miért is hozták haza a karácsonyi szünidőre? Régebben, mikor még itthon volt, nem látott semmit, hiszen még oly kicsike volt. De most észreveszi a haragos arcokat, látja anyja villámló, követelő tekintetét s hallja apja durva, recsegő hangját:

— Nem tűröm tovább! A Dárius kincsét elpusztítanád! Mindig csak a mulatság, a dáridó! Egyik bálból ki, a másikba be!

— Te meg egyik kocsmából ki, a másikba be!

— Te űztél oda!

— Mentél szívesen, magadtól is!

Iluska bebujik a divány sarkába s eldugja fejét a párnába. Nem akar hallani semmit. Valahogy úgy fáj a kis szíve, maga sem tudja miért és úgy fél, úgy fél, maga sem tudja mitől.

Azután egy ajtó csapódik be és azután csend lesz.

Hála Istennek! Iluska fellélekzik és leszáll a diványról. Edesapa bizonyára elment a kaszinóba, mint rendesen s díszes selyemruhába öltözve nemsokára kijön édesanya is, hogy színházba menjen vagy társaságba, mint rendesen.

Alkonyodik. A szoba sarkában ott áll a nagy karácsonyfa. Még rajta van a sok színes, csillogó holmi, a játékok is ott hevernek körülötte. Iluska szíve szerint nem is igen tud örülni semminek, mert amire leginkább vágyott, azt nem kapta meg.

Öt kötőtüt szeretett volna és egy gombolyag pamutot.

Gabriella testvérnek megigérte volt, hogy egy pár kis harisnyát fog megkötni a szünidő alatt, egy szegény gyermek számára. De anyja csak kinevette, mikor elmondta, hogy karácsonyra nem kiván egyebet, mint öt kötőtüt és egy gombolyag pamutot.

— Egész szentimentálissá nevelik ezt a gyermeket ott a zárdában, — mondta férjének.

— Jó helyt van ott, — felelt az rá mogorván.

Az öt kötőtüt azonban nem kapta meg Iluska.

Nagyon busult ezért és azon tünődött, hogyan szerezhetné meg magának. Kérni nem merte senkitől, pénze nem volt, hogy megvegye. Elhatározta, hogy keresni fog. Lehetetlen, hogy az egész házban ne találjon öt kötőtüt és egy gombolyag pamutot. Valami helyes gyermeköstöntől vezetve nem anyjának díszes

A téli tárlatból **Réten** Festette *Zemplényi Tivadar*

Uj Idők 1899. V. 16-án.

Téa-dalok

Jövel szőke téa, Ázsia virága, ki mámorba döntöd és megnyugtatod Európát, a fagyos hideget! Jövel forrázott virág korszaka, hol egyre búg a szamovár és a japáni csészék fölött a viola párákban kipirulnak a vérszegény arcok, lassan lassan, áttüzesednek és aztán összesimulnak . . .

Egyszerüen és komolyan: kezdem szeretni az életet, megszerettem és most belebujok, de úgy, hogy a halálnak lesz dolga, amíg rám talál és amíg levalasztja rólam a sok indát, földi, vízi és égi növevényt, amelyekkel oly szépen és oly szövevényesen össze vagyok ölelkezve. Oly jó lenni, de egészen másképpen, mint azelőtt — bor nélkül. Le a borral — hideg! És jövel szőke és forró téa, aki mellett most újra kezdünk tüzelni — fáradtan, kétségbeesni — diadalmasan, szerelmet vallani udvariasan és sejtelmesen.

*

A magam dolgairól nem mondok semmit. Nekem nem forr most semmi dal a szamovárban. Meglesem és kihallgatom a mások téa-dalait és magam — óh én szegény — zengem magamban mindezekhez a szekundot: Elmult, volt, soha, holnap tehát és mindörökké!

Es egy téa-estén így tíz egész koncertet is végig csinálok és amikorra a sötét reggel hazavezérel, amikor álomra hajtom fejem: bágyadt és boldog vagyok a mások mámorától. Bizony már így lesz ezentúl és csak abba bízom, hogy kellőképpen meg nem értenek és azt a sóhajt, amelyet szivembe fojtottam e pillanatban: nem hallja meg soha senki!

*

Az éjjel, ülve egymagamban, a magam csészéje fölé hajolva, a férfiuval, ki társaságával megtisztel vala, mit sem törődve: hallgattam a strófákat, amelyeket egy férfi mondott egy hölgynek. A férfi negyven éves, egy süveg cukrot — vagy igen, igen sok cukrot — dobott a téába, nagyon keserü lehetett az élete, mert így beszélt:

— Az elmult este korán elaludtam. Hajnalfelé pedig egyszerre, minden igaz ok nélkül fölébredtem, mint ahogy az apám szokott, amikor megöregedett. Nem éreztem magam testileg rosszul, inkább nyugodtnak, de mennyire nyugodtnak. Sőt lelkiállapotom sem volt valami forradalmi, ámbátor vajmi gyanus és különös. Nem gondoltam asszonyokra, akik — mióta az eszemet tudom — mindig eljöttek mulattatni, ha valamikor reám ütött az álmatlanság. Aludni szeretek, de az álmatlanságot ezért mindég szerettem, hogy náluk nélkül, tőlük távol, az éjszaka nagy magányosságában lelkem velök lehetett. Ez az úgynevezett ábrándozás, amely az élet összetartója, az édes képzelődés, amely fontosabb minden közigazgatási bíróságnál és szükségesebb, mint az összes való tények.

Az éjjel azonban csak tények jutottak az eszembe. Az alkotmányról gondolkoztam. És hogy jó lenne lord és ő felsége india császárnéjának legfőbb pecsétőrje lenni. Az ember mindössze egy pecsétet őriz, egy évszázados, immár ártalmatlan, szent, de használaton kivüli tárgyat . . . Aztán, de jó sokára, mégis csak eszembe jutottak az asszonyok, de egészen másképp, így:

Voltaképpen szükséges e, hogy ők legyenek a világon? Én most érzem, hogy végképp el tudnék lenni nélkülök, — oh jaj szegény fejemnek! Nem bánom már most akárhogy fésülködnek, akármint cifrálkodnak. És egyszerre kómikusnak tetszett előttem, hogy maguk hölgyek úgy diszítik magukat. Minek, kinek? Nekem ugyan diszíthetik. Én láttam magukat a kellő szárazságban és azt látom, hogy nem akarnak és nem tudnak dolgozni és velünk kiszolgáltatják és eltartatják magukat. De miért és mi jogon? És ha meggondolom, hogy valaha én is olyan bolond voltam, hogy egy ruhának a ránca föllelkesített, ambiciónált és megerősített! Jaj de szégyelem magam, ha eszembe jut, hogy én is ahhoz a férfitársadalomhoz tartoztam, amelybe egy kis női cipő — ha a kirakatban látja bár — illuziókat gerjeszt. Pedig: cipő, cipő, az egyik kicsi, a másik nagy, Huh, milyen világot éltem, azok közé tartoztam, akik egy cipőt adorálnak!

Így, ennyire bölcs lettem egy éjszakán és a magam bölcseségétől kissé megis ijedtem. Hogy egyszerre így reám üssön a nagy józanság, ez talán egy kissé sok is! És itten búnak eresztém fejemet, mert arra gondoltom, hogy már most mi lesz? Mely ideált, miféle napot helyezek majd az el és letünt asszony helyébe? Ami az életben megtartott és arra a kicsiny dombra fölvitt, ahol vagyok: az Ők. Mint teljesítem kötelességeimet, amikor én azelőtt soha egy lépést sem tettem volna, ha nem hiszem, hogy azzal közelebb jutok valakihez; hogy mikor, kihez, az mellékes és nem lényeges, hogy az egyes keresztnevekre nem emlékszem. Engem maguk fegyelmeztek és kisujjok körme — bárha vak — az én szemem előtt nagyobb világosságot terjesztett, mint az összes napok és az összes akadémiák. Mindez pedig most eltünt, kijózanodtam, és a mámorra alig is emlékszem már.

És törtem a fejem, kínlódtam, hogy emlékezzem a részletekre. Hajh, már megfogni sem tudom! A fogam is vacogott ebbe a nagy bizonyosságba. Úgy vártam a reggelt, hogy kimenjek az emberek közé, a világba és megnézzem: milyen, lehető-e, mit és mennyiben változott?

A reggel késett és én belekiabáltam a forró párnámba, a hideg éjszakába: Oh jaj nekem, az asszony számomra mindörökre elveszett! De úgy, ily egyszerre! Istenem, Istenem, micsoda bűnt követhettem el, hogy így ily rögtönösen elvesztettem a fetisemet, kilökettem a férfiemberek társaságából, belékerültem egy kompániába, amelyet utáltam, mint a nevetségességet! Jaj, jaj, hogy nem vagyok több immár más, mint egy rossz és unalmas szöveg, amelyet a bájos és friss zenéje elhagyott!

. . . A negyven éves férfi téa-elégiáját egy gyönyörü harminc éves hölgy hallgatta. Hol fehér, hol piros lett tőle, egészen a fekete haja tövéig. És bevégezvén beszédét az úr, az asszony égő ajakkal — de lesütött szempillákkal — mondta az ellenstrófát, így:

— Én pedig mindeddig férfiak iránt igazán nem érdeklődtem. Most kezdem csak megérteni, mért bomlanak értük az asszonyok. Eddig aludtam, mostanig hideg és józan voltam, de most — úgy érzem — a vérembe kezd lopózni a miszterium mámora. Szép a szerelem, szép az élet egy erős, lángoló szívü és büszke férfival...

Tovább nem mondta, a többit piros nyelvével háborgó lelkébe fojtotta, az asszony elhallgatott, mert az oly korán bölcscsé avatott férfiunak — a felesége volt.

*

Mámor, mit Ázsia virágából forráz Európa fehér asszonya, elmét világosító, szivet részegítő téa: violaszín párád, szőke forróságod borítsd a világra. Én meg majd nézem, mint zsongítod a feszülő idegeket, mint forralod hülő vérét a sápkóros férfinak és hallgatom a dalokat, amelyeket elzeng a pirosra izzott, zárkózott és szenvedélyes szamovár.

BRÓDY SÁNDOR

Zemplényi Tivadar: Virrasztok és imádkozzatok.

Lyka K. Téli tájkat 1900-1901
Brest 1901.

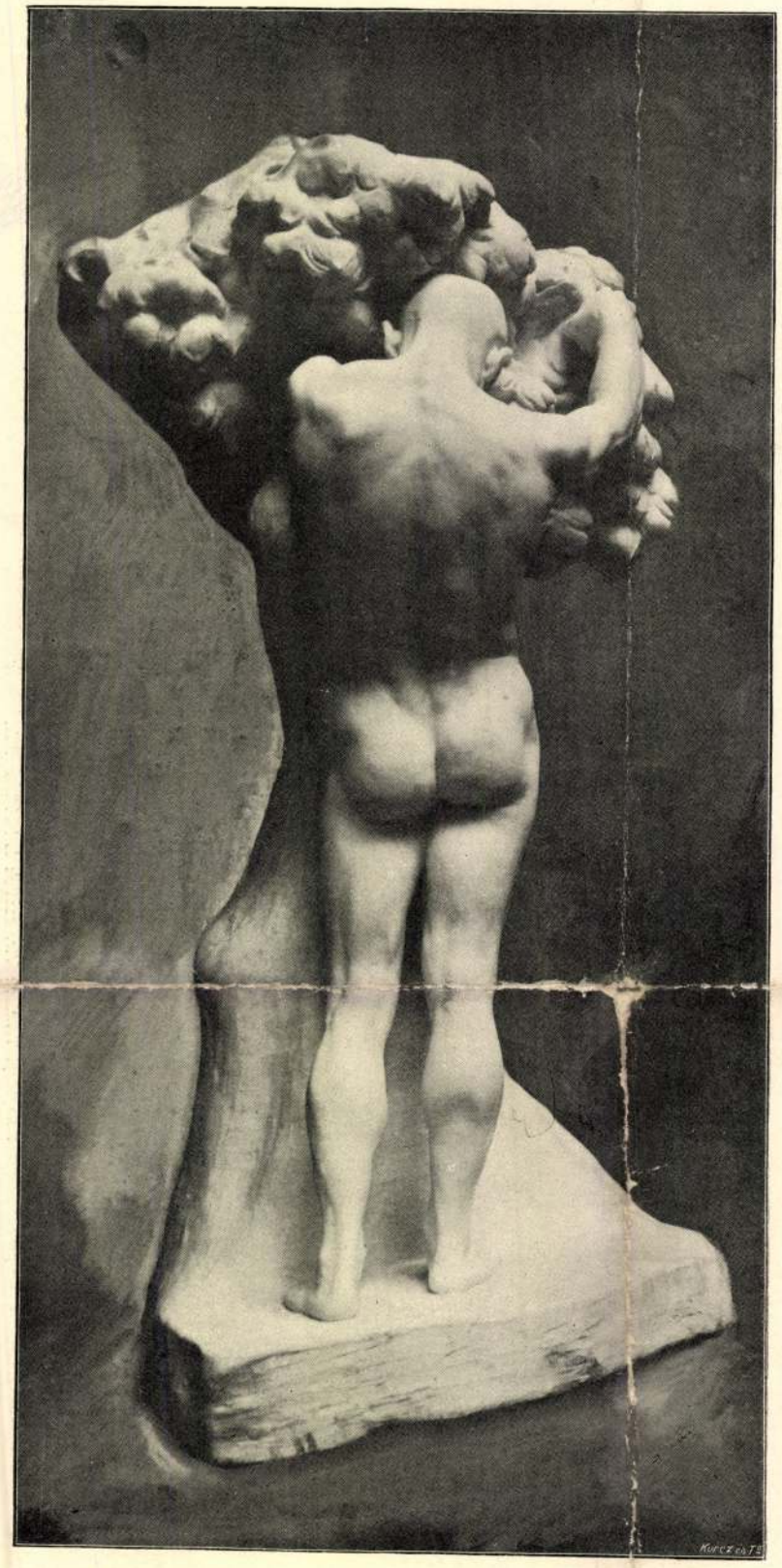

Ligeti Miklós: A tudás fája.

szép sikert juttatott neki. Utolsó öltések című képére megkapta a társulati kis aranyérmet, Szent Ceciliáját a társulati nagy díjjal tüntették ki, azonfelül megvette muzeális célokra a társulat, a király pedig megvásárolta a «Mária Jézussal» című művét. Mindez rövid öt év leforgása alatt történt. Művészkollegái talán még többre becsülik apró intim tájképeit, a melyekkel két esztendő óta szerepel kiállításainkon. Művészi hajlama úgy látszik családi örökség: atyja is festő volt, nevét jól ösmerték a régibb ivású Pest műbarátai.

Jendrassik Jenő szomorúra hangolt életképeinek köszöni népszerűségét. Szenvedő gyermekek, szenvedő asszonyok és lányok térnek vissza képein, könyáztatta szemmel nézik az élet nyomorát. Egy-két alak van mindössze a képein, de a reménytelen, zaklatott élet fájdalma egész nagyságában ott tükröződik halvány orcáikon. A modern élet pesszimisztikus alaphangja ez, Schopenhauer szomorú világfelfogásának festői formában való lecsapódásával. Ennek egyenes ellentétével kezdte művészi pályáját Kacziány Ödön. Mulatságos figurákat láttunk képein és temérdek illusztrációin, az élet Hübele Balázsait, ügyefogyott fajankóit, míg egyszerre a misztikus sejdítések festője lett belőle. Évekkel ezelőtt esett meg a nagy változás: Kacziány maga mesélte, hogy viziói vannak, szellemeket lát a felhők lengésében, sötét kutakban pedig öngyilkos ábrázatokat. Rómában aztán még jobban megerősödött ebben a meggyőződésében. A Palazzo Venezia nagy műtermében élt át jó néhány hónapot, ott pedig furcsa egy világ járta. A rossz téglaburkolat közeiben ezerszámra ütött tanyát az egér, a zsákvászonból készített dupla mennyezet pedig fészkelő helye volt a baglyoknak, denevéreknek, éji bogaraknak és menyéteknek. Éjjel aztán megkezdődött a zenebona a szendergő piktor feje fölött. A baglyok rikoltoztak, a denevérek csapkodtak, az egerek cincogtak. Kacziány hidegvérrel mesélte a kávéházban, hogy mindezeken kívül voltak egyéb látogatói is: a kisértetek különféle válfajai. Egyszer az egész fal megtelt foszforszinű néppel. Másszor be-betoppant oda egy több száz év előtt elhunyt pap: a palazzo régi könyvtárosa. Hát

KONYHÁBAN
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

XI., Budafoki-út 1

emlékek Országos
gyökeresen helyre-
ideje annak, hogy
tésében nyilvánuló
nát tisztázzuk.
tesebben kifejteni,
régi művészet emlé-
úgy megviseli, mint
rt egy-egy baleset
outáció. Építőművé-
éke van, amelyet a
jellegzetes részletei-

A bártfai városháza alaprajzát nézve, a földszinten három egymással párhuzamos hosszúkás csarnokot látunk, amelyek közül a középső hajdan mindkét végén nyílt s mindkét nyílásában késői gót jellegű faragott kőkerettel bíró átjáró volt. A két szélső csarnokot harántfalak nyugaton két, keleten három helyiségre osztják. A keleti oldalon levők közül a középsőt jórészt az emeletre vezető lépcső tölti ki, az északi az utcára nyílik. A földszint boltozatai részben donga-, részben bordátlan keresztboltozatok s ez utóbbiak

MDK

f. 1317

Zemplényi Tivadar, 1864-1933.

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 3.rk.sz. 23 l.

MDK

(1917)

Zemplényi Tivadar, 1864-1933. (?)

Cigányleány, of.

Árverési Műsz. 1938, 3.rk.sz. 28 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Tükörbe néző nő, of.

Árverési közl. 1938, 3.rk.sz. 32 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kedves vásárfia, festm.

Kadocsa Elek levele. Élet, 1892. dec. 15.

828-9.1.

MDK

Zemplényi T. festő

„.... arony" 1891.

MDK-A-1 - 1/3008.

MDK

Zemplényi Tivadar ?

hépét a király vette meg. 1891.

(Kt téli tárlaton)

MDK-A-I-1/3016.

MDK

Zemplényi T. festő

„Templomban" c. képét KT téli tárlatra 1892

a király vette meg.

MDK-A-I-1/3016.

MDK

Zempléni festő

„A templomban" c. képét a király vette meg.
1891.

MDK-A-I- 1/2989.

Zemplényi Tivadar MDK

1864-1917

Müveinek 1908-ban rendezett kiállitása emlitve

Pogány Ö.Gábor:Magyar festészet a XX.században.
Bp.1959.41.l.

MEK

Zemplényi Tivadar, festö

Konyhában, of.

Képzömüv. Társ. 1901-2. Téli Kiáll. Kat. 34.l.

KDK

Zemplényi Tivadar, festö

363. Tarca partján. Of.

Képzömüvészeti Társ. 1901/2. Téli Kiáll. Kat. 43. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Itatónál, of.

Napnyugta, "

Képsőmüv. Társ, 1899-1900. táli kiáll.

31 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Falusi udvar, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 30 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Férfi tanulmányfej

Anyai tanács

Ernst 11. aukc. 192o. ápr. 4o-41 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Piros kendő, of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 30 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

A béketürő Jób, vázl. of.

M. Studio 2. aukc. 1921. 30 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Lázár feltámasztása

Almásy-Tel.int. 8. aucc. 1942. febr.
43 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szegény asszony otthona, of.

Szolnoki műv.telep. 5o. évford. Ernst Műz.kiáll. 1952. máj.

MDK

Zemplényi M.Viktor, festö

Balaton.
Szántás.

OMKT.-Mücsarnok. IV.Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 2o.1.

MDK

Zemplényi T.

Aratódás, olaj, repr.

Magyarorsz. művészeti csop.-jainak hiv. tárgymutatója. St.-Louisi kiáll. 1904.

44 l.

Zemplényi Tivadar festőművész
Özvegyasszony ~~rokona?~~ otthona. Olajfestmény
Érdekes olvasmány
A Szeged-városi muzeum festményeinek és szobrainak jegyzéke

báró Jor

Műemlékszanda

Ezennel ..... példányba

Ötezer kor

fizet ..ét.. le pénztárunknál, mely összeget külö

..b.. számláj ..a.. javára könyveljük.

Ft 5.000 –

M

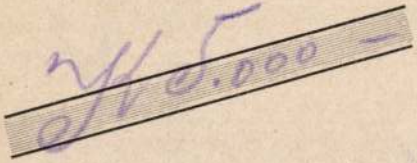

Zemplényi Tivadar festőművész
Siófok.Olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása
1915 február

LEIPZIG, am 30. Sept. 1905.
Königsstrasse 3.

HIERSEMANN
UND ANTIQUAR.

äler Kommission für Ungarn
useum, Budapest.

t: Leipzig. →

	Mark	Pf.	Mark	Pf.
K W H				
ıng — ~~zur Ansicht:~~				
r Ball- und				
Sachsens. (Kgr.)				
für	95. —			
10 %	9. 50		85.	50
Heft 18–21				
à Mk 35.—	28. —			
10 %	2 80		25	20

Zemplényi Tivadar festőművész

Siófok, olajf.
Kelenföldi Művészek kiállitása,
Bpest,1915 február

VI. Provincia di Mantova Li
1 Inventario degli Oggetti d
IV. Provincia di Aquila Lir
1 Inventario, III.Provincia d
1 " VII.Provincia s
1 " V. Provincia di

Ltsz. 8103.

Ge/E

6 december 28.

Zemplényi Tivadar festőmüvész
Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest,1915 február

ü Bizottság!

. hó 4.én és 5.én Borosjenőre a
és 30 Kor. 80 fillérre felszám
torjesztem.

lekintetü Bizottság

alázatos szolg

hó 13.án Gyalus Lá

Zemplényi Tivadar festőmüvész
- olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest,1915 február

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Tükörbe néző nő, olaj

Árverési Közlöny, 1939. 3.rk.
1.

36

MDK

Zemplényi Tivadar

Tárlat Kisujszálláson
"Alföld művészete" cím alatt
Fenti művész munkái is kiállítva.

Esti Hirlap 198 sz. 1957. aug.25. 2 old.

MK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Balaton partján, of.

Falusi temetés, of.

Hollandi tonhalászok, of.

Árv. közl. 1936. febr. 1.rk.sz. 24. l.

Zemplényi Tivadar M. D. K.

Jestő

Emlitve:

Ybl Ervin recenziója Szinyei herse Pálról
1. könyvről. Szüv. tört. Ért. 1954 1 sz. 178

HDK.

Zemplényi Tivadar festő

"Kertben" /olaj/

Árverési Különy 4.sz.1939. december.

5b.1.

Zemplényi Tivadar festő.

Szegény asszony otthona. Olajf.
Arckép-tanulmány. Olajf.

OMKT. 1895. tav.

MDK

Zemplényi Tivadar

Cirkvenicai tengerpart, of.

Mosás a tengerpartnáb, of.

N.Szal. 1913. tav. kiáll. 27. 1.

Zemplényi Tivadar festő.

A Műbarát 1922.II. 193-198ll.

Zemplényi Tivadar.

OMKT.1895.tav.

Zemplényi Tivadar, festö
1864-1917

Hollandi tonhalászok.	Jelzett/sérült/	Olf.
Alkony.	"	"
Konyhainterieur.	"	"
Tükörbe nézö nö.	"	"
Falusi temetés.	"	"

Árverési Közlöny. Festm., rajzok. 1936 okt. 4. rk.sz. 45.,46.l.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar /1864-1917/

4. Érdekes vendég.
36. Az uj kedvenc.

"A gyermek a müvészetben" kiállitás tárgymutatója. Bpest, 1940. Orsz. Magy. Képzőmüv. Társulat. 5.l.

M. D. K.

Zemplényi Tivadar /1864-1917/

699. Est a Balatonon. Olajf. 50.2 x 63.3, vászon
700. Zivatar előtt. Olajf. 62.3 x 79.4, fa.
701. A pataknál. Olajf. 149 x 94.5, vászon.

Háborus mütárgyveszteség-jegyzékek. I. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 79. l.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar /1864-1917/

860. Cseresznyés fiu. Olajf. 32x24 fa.

Háborus műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 60. l.

MDK

Zempléni Tivadar festő

Ő vette vá Szinyei Merse Pált, hogy újra festeni kezdjen.
(Probstner Zsófia visszaemlékezéseiből.)

Szántó György: A százéves asszony. Ország-Világ, Bp. 1960. jún. 8. 23. sz. (23. l.)

M.D.K.

Templini Tivadar
festő

Az Akadémián Káplár Miklós
tanára volt

Tóth Ervin: Káplár Miklós
Művészet, 1961. május. – 26 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Cigányleány, of.

Árv.Csarnok, 1940. jun. 94.sz.

42. l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Férfiarckép

Almásy-Teleki 4.müv. aukc. 1940. nov.

39 l.

Zemplény Tivadar, festő. MDK
1864 - 1917

Búcsúsok. Jelzése Vászon.

Vazul Szent István előtt. Vászon.
Jelzése.

Leány ibolyával. Vászon
Jelzése.
Illustr. XX. tábl.

Ernst Nov. aukc. 54. sz. - Kiáll. 1936 nov. 22-29.

Jegyz. 26. l.

MDK

Templomi Tivadar, festő.

Akt. Of.

1 db. ol. festm. (cim. sz. nyelv.)

Ungerska Konstutställningen i Konstakademien

Stockholm, 1922 maj.- Jegyz. 28. l.

Zempléni Tivadar

irod

Vas. Ujs 1908. 7 sz
(Zempléni Tivadar
kéjer).

Hét, 1908. 8 sz

műhely.

őnökség!

hó n történő kifize-

indokából személyesen meg nem

számu

hó

sajátkezü aláírás és munkásszám.

nevü munkás igazolta

Zempléniji Tivadar

irod

Műcsarnok, 1901. 80. l.

.....nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Zemplenji Tivadar

wod. člen -

T Szeg 1900. 76 l -

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alái

8. sorsz. Műhelyi minta.

MDK

Zemplény Tivadar

Templomban

Szegény asszony otthona

A: M.müvészet a párisi kiáll.-on. Mücsarnok,
1900. jun. 17. 315 l.

Zemplényi Tivadar, festö.

Vak Vazul S zt. István elött. Olajvázlat.

Foltozó varga. " "

Tájrészlet. " "

Nemzeti Szalon. 1900. Nemzetközi Graf.kiáll. Mü.

MDK

Zemplényi Tivadar

Magyar művészek Oroszországban. Műcsarnok, 1899. 26.sz. 405 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Tükörbe néző nő, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

32 l.

NDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Tanya

Ernst Muz. aukc. 53.sz. 1936. máj. 37 1.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Konyhainterieur, of.

Árv. Közl. 1935. 2.rk.sz. 74.sz. 34 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Az itatónál, festm.

Vazul Szent István előtt, festm.

Ernst Muz. 55. aukc. 1937. ápr.

38 l.

Zemplényi Tivadar, 1864-1917. MDK

Tájkép, of.

Tükörbe néző nő, of.

Árverési közl. 1938. 4.rk.sz. 85.sz.

36 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Tükörbe néző nő, of.

Nyaraló család, of.

Tájkép, of.

Árverési Közl. 1938. 6.rk.sz. 35 l.

Zemplény Tivadar MDK

Résztvett az okt.27-én tartott ülésen.

Az Orsz.Magyar Képz.Társulat választmányi ülése.
Mücsarnok.19o1.26.sz.333.1.

2 MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1933.

Kompozicióvázlat, of.

~~Ivó tehén, of.~~

~~Tehenek, of.~~

Árv. Közl. 1937. 7.rk.sz. 84.sz. 32 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Falusi temetés, of.

Cigánylány, of.

Hollandi tonhalászok, of.

Árverési Közl. 1937. 2.vk.sz. 81.sz. 41 l.

ZEMPLÉNYI TIVADAR

140. ▲
Zemplényi Tivadar (1864-1917)

Fiatal hölgy virágoskertben
Olaj, vászon 160x110 cm
Jelzés nélkül
Magyar Nemzeti Galéria
műtárgybírálati száma: 8600
Kikiáltási ár: 950.000 Ft

141.

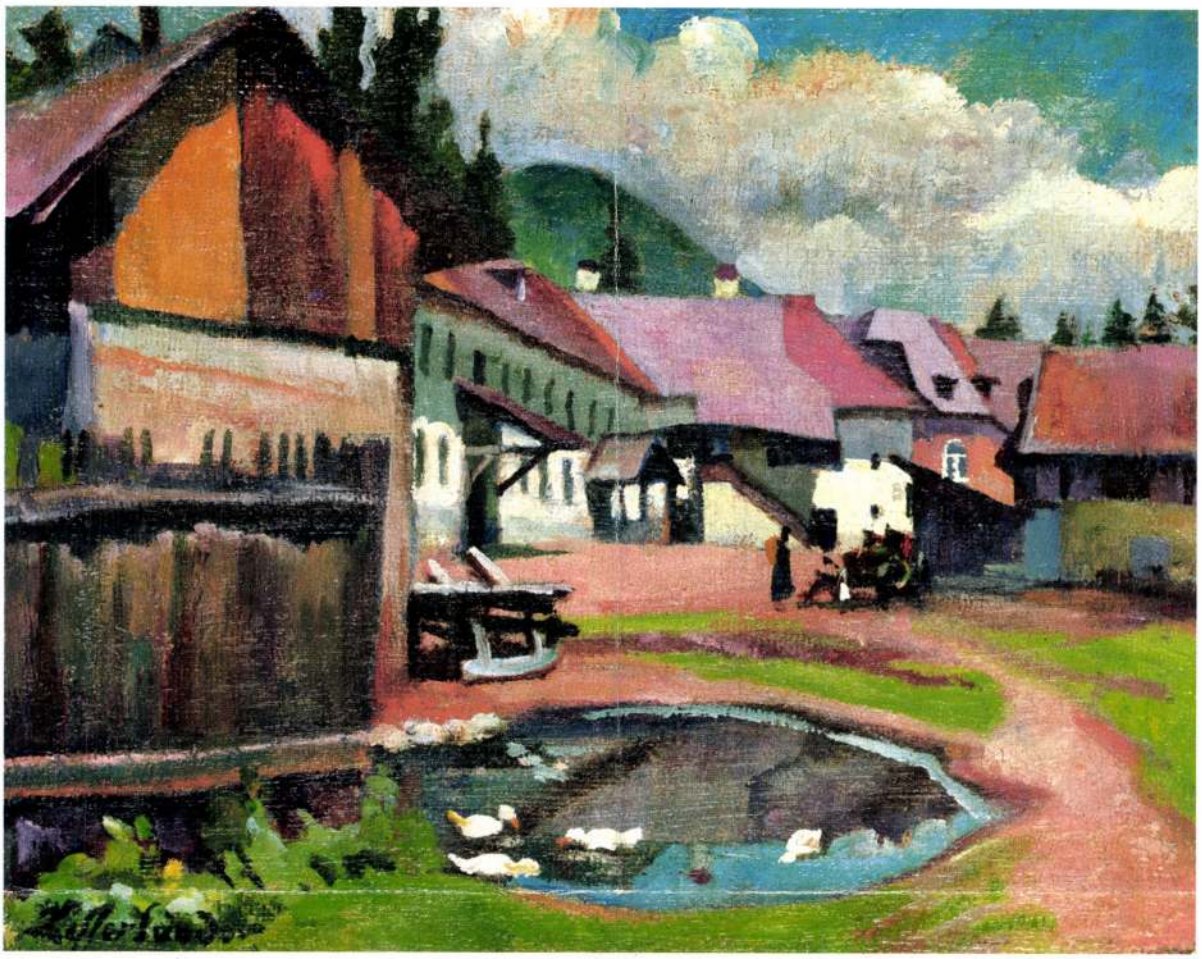

142.

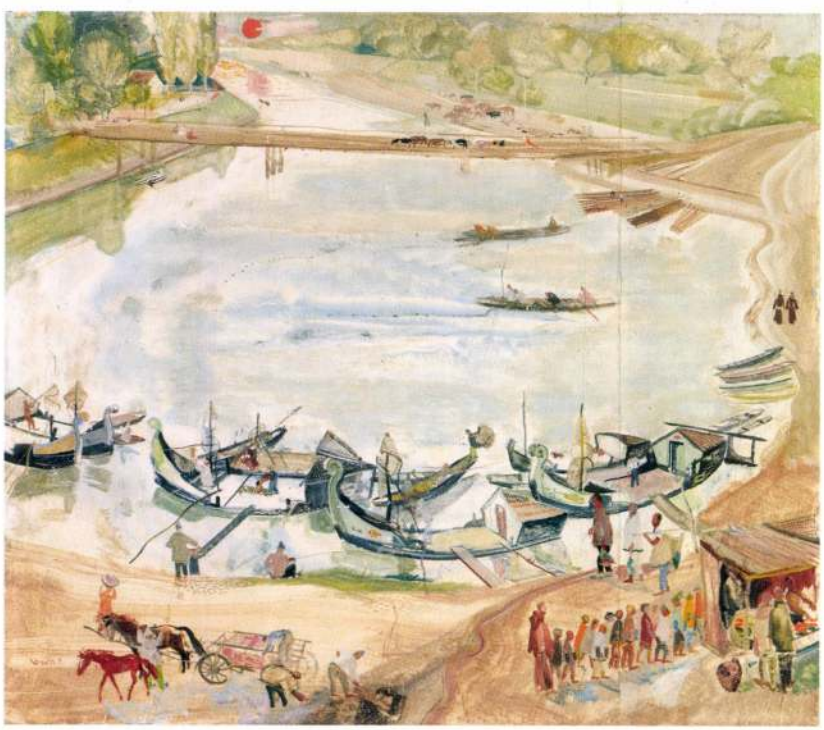

141.▲
Ziffer Sándor (1880-1962)

Gazdasági udvar kacsákkal
Olaj, vászon 36x47,5 cm
Jelezve balra lent: Ziffer Sándor
Kikiáltási ár: 280.000 Ft

142.◀
Vadász Endre (1901-1944)

Szegedi halászkikötő
Olaj, karton 60x69 cm
Jelezve balra lent: Vadász E.
Kikiáltási ár: 140.000 Ft

kalmazkodni akart feljebbvalójához, elkezdett hangosan sírni. A csöppecske kisasszonyokat, kik az asztal végén bújtak össze, épen csak ez a mozzanat kezdte érdekelni s váltig kérdezgették: «Ki bántotta a bácsit?» Druzsba megbotránkozott és oldalba lökte haragosan: «Kutorai, ez nem illik, ne bőgjön.» Kutorai hebegett valamit, mentegetőzött, hogy a hazát siratja, de Druzsba úr megint ráförmedt: «Hallgasson, maga csak akkor sírhat, ha a tanári kar megengedi.»

Aztán felállt és viszonzásúl a ház urára köszöntvén poharát, ékes szavakban ecsetelte azokat a sebeket, melyekből a haza teste vérzik, a nemzetiségi mozgalmakat, a soldateska túlkapásait, a zsidók izmosodását. Mikor Türr Pista a lakodalmát tartotta Párisban egy Bonaparte-leánynyal, a lakomán jelen volt egy előkelő zsidó bankár is s az asztalnál arról beszéltek, hogy el kellene bánni a zsidókkal, mire megszólalt a bankár, a ki igen szellemes ember vala: «Siessenek uraim, ha minket fel akarnak akasztatni, mert ha sokáig halogatják, nem marad kötélre való pénzük». Egyszóval sietni kellene, de a kormány velök tart. Hisz újabban már a szent koronát is úgy ábrázolják, hogy pájeszek lógnak le róla. Valami lánczféle kétoldalt. . . . Majd végigment Druzsba úr az összes kormányzati hibákon s eljutván az államadósságok milliárdjaihoz, egy mély elmére valló fordulattal ebből meríti a reményt jövendő fenmaradásunkra nézve, mivel — úgymond — a hitelezők nem hagyják megsemmisülni az országot, nehogy a pénzük odaveszszen.

Vőneki fölrezzent bóbiskolásából s keserű hangon morgott közbe: (Csak ez az egyetlen politikai közbeszólása volt.)

— Nem kellett volna megölni Kuthen királyt.

A jó öreg kun még ott tartott a gravamenekben, hogy a magyarok gonoszúl bántak el a kun királylyal.

Alig hogy kicseréltettek a haza sorsára vonatkozó eszmék, Druzsba úr átvitte a beszélgetést hivatalos kötelességére, s a hagyaték iránt sietett beszerezni az információkat.

— A birtok mintegy ötszáz hold, juh-legelőnek alkalmas, — szólt idősb Wildungen, — egy kis zab, egy kis pohánka és krumpli megterem benne. A földek egyre-másra megérnek holdanként harmincz-negyven forintot.

— Kevés, — sóhajtott fel Druzsba úr csalódottan, — szörnyen kevés.

— Ugy, de van a hagyatékhoz egy szép kastély is.

— Ah, igazán?

— Egy valóságos kis vár, — tette hozzá a tiszteletes, — egy mesebeli vár, csak épen, hogy nem forog kacsalábon.

— Talán kisértetek is vannak benne? — mosolygott Druzsba úr.

— Egy minden esetre van, — bizonyítá a báró, — de épen nem ijesztő, úgy-e, szent atyus?

S hamiskásan hunyorított Salitiusra.

Pedig inkább a fiát figyelte volna, a ki fülig pirult ennel a themánál.

— Én már nem vagyok se ijedős, se kisértetlátó, — mentegetőzött a pap, — én már csak vén vagyok.

— Ejh, a vén kos is emlékszik a sóra, kivált ha maga is Sós (Salitius).

A csibukok füstje kék felhőkbe burkolta a társaságot, e kékségből szárnya nőtt a jókedvnek s e szárnyakból hulltak ki apró, szines tollak, ötletek, incselkedések.

— Messze van innen a kastély? — kérdé Druzsba úr feszült érdeklődéssel.

— Egy fenyőerdőcske közepén vagy négy kilométernyire innen, közel a mi bányánkhoz.

— Lakik benne valaki?

— Titokzatos dolog, — felelte az öreg Wildungen, szemöldjeit felhúzva. — Egy gyermekasszony vagy egy leány lakik benne, szép mint a tündér.

— Tehát be is van a kastély bútorozva?

— Fényesen, mint egy királyi rezidenczia.

Druzsba úr csodálkozott, letette a csibukot.

— És milyen czímen lakik ott?

— Hiszen épen ez a titokzatos, — folytatá a bányadirektor, — a kastélyt egy öreg úr bérelte ki a megboldogúlt Kopáltól. Hogy ki lehet, nem tudjuk, de egyszer vigyázatlanságból excellentiás úrnak szólította a vele jött férfi, nyilván komornyikja. A haszonbéri szerződés évekre szól s mindössze egy pár száz forint évente, szóval csekélység, mert a kastély el volt hanyagolva, baglyok lakták. A bé
nagy pompával, félévig dolgo
sek, diszitők, kárpitosok. Azt
vagy százezer forintba. Az e
szorul el ilyen pazarlás láttá

Druzsba úr megelégedette
szakállát.

— Mikor elkészült a kaste
ták társzekerek Bécsből a l
geket, drágaságokat és csec
féle járműveket, hintót, e
sonybélésü talyigát. A holt t
eleven felszerelés. Orosz
lovak, egy fehér bárány, há
denik más szinü, egy mók
egy dogg, két véreb, két
uhubagoly. Most végre szá
udvar, hat kis udvarhölgy
egy vén komornyik, két h
egy kertész, egy kürtös, egy fésülő frajla, egy kocsis, egy szerecseny groom és egy major domus, a ki csak németül tud.

Druzsba úr szemkarikái kitágúltak s úgy hallgatta lecsukódó szempillákkal, édesdeden, mint egy ezeregyéjszakai mesét.

— Ahogy minden együtt volt, egy éjszaka megérkezett üveg batárban az excellentiás úr is, elhozta a kastély kis úrnőjét, szép vézna, harmatgyenge teremtést, egy liliomot . . .

— Érdekes, — lihegte Druzsba és a verejték csurgott homlokáról.

— Gyönyörü fehércselédke, kár, hogy ő maga nincs benne a hagyatékban. Jó volna a gimnáziumnak — tréfálkozott Wildungen, — a diákok verseket írnának hozzá.

— Van nekünk olyan otthon, — nevetett Druzsba úr.

— Nos tehát, az excellentiás úr ott maradt nehány napig s nagy hódolattal bánt a kicsikével mint valami felsőbb lénynyel. Ennyi szivárgott ki. Azután elutazott és csak néha, igen ritkán jön megnézni. Gondolom kétszer volt itt azóta. Mikor jön, egy sípot fúj meg a kapu előtt, mire a kastély tornyáról kürtszó felel s akkor megnyílik dübörögve a kapu. Más halandó előtt csukva marad.

— Hogyan? — kiáltott fel Druzsba úr ijedten. — Hiszen akkor én se nézhetném meg?

— Semmi kétség, hogy önt se eresztik be. Képzelheti, hogy akadtak már vállalkozó szellemek, mert semmi se vonz úgy, mint a tilalmas és titokzatos, kik mindenféle csellel próbáltak beállítani vendégnek, de nem lehet; a kastély néma marad, minden kopogásra, kérésre, dörömbölésre, mint a sír.

Druzsba úr elszomorodott.

— Az én utasításom pedig arra szól, hogy részletes, kimerítő jelentést tegyek a hagyatékról, különösen a lakóházról, tekintettel arra is, mennyiben volna alkalmas elaggott tanárok menedékházául. Beláthatja báró úr, hogy minden áron be kell jutnom.

— Hiszen én belátom, de ha nem lehet, hát nem lehet. Nincs rá mód. Csak ostrommal lehetne, de katonasága, úgy látom, nincs.

— Különös egy eset! — szólt a tanár gondolataiba merülve. — Egy ilyen romantika a XIX. század végén! És mit gondol, báró úr, mi az a személy és miért tartják ott?

— Én azt hiszem, és általában az egész környék, hogy politika van a dologban. Nem is lehet más. A kicsike valami trónkövetelő herczegnő, talán egy Orleans vagy egy Bourbon kisasszony, vagy Isten tudja . . . de valami ilyenféle. Ide dugják, a világ egy elhagyatott zugába, hogy azután alkalmas órában elővegyék. Valami nagy európai cselszövény készül és a machinaczióban benne van a bécsi udvar
tegzék valahogy

KEDVES VENDÉG.

Zemplényi Tivadar festménye.

Zemplényi Tivadar, kitől a «*Kedves vendég*» czímü bájos genre-képet mutatjuk be, a családi élet örömének és bánatának ritka hivatottságú festője. Látszik, hogy maga is jó családapa, mert a familia szeretetet és dédelgető gondját oly apró és igaz vonásokkal festi, a minőket csak az a müvesz ismerhet, a kinek szivében a hozzája tartozók munkás szeretete lakozik. Ime, a mama, puha vánkosra fektetve behozta s a szalon asztalára fektette a gügyögő apró jószágot, ki a világról még mit sem tudva, mosolygó ajkakkal és révedező szemekkel tekint szét maga körül. Az ujszülött felé a nagymama hajlik jóságos arczával, mig az asztal végén egy fiatal nő, hihetőleg a család vendége, rokonszenvező arczkifejezéssel kiséri a kedves jelenetet. Van a kedves vendég bemutathozásának még egy harmadik tanuja is: az éjeli asztal közelében meghuzódó kis fiú, ki némán bámul maga elé s minden hihetőség szerint arról a gólyáról gondolkozik, a ki ezt az apró jószágot szállította a familiának. A gondolat és kompoziczió egyaránt becsületére válik a sok gondal és tudassal dolgozó képirónak.

az irnokom szabadságot kér, vagyis hazamegy az anyjához és két hétig alszik a méhesben. Ez nekik a szabadság. És ez igy megy föl egész a miniszterig, az is szabads got vesz, elmegy fürödni Ostendébe. Ilyen szabadsággal elpusztul aztán a nemzet és sehol egy vezető szellem, a ki ebből felrázza.

— Hát Szilágyi? — szól közbe ifjabb Wildungen.

— Sok téglája van, de nem tud házat épiteni, — vágja le idősb Wildungen.

Vőneki félálomban morogja:

— Nem kellett volna megölni Kuthen királyt.

— Ejh, menjen a pokolba! Azóta már úgy is megbalt volna magától.

— De a familiája most is élne.

— Persze, Dorozsmán.

Igy telt el az este, körömig égtek a gyertyák, a bakter éjfélt kiáltott, ideje volt lefeküdni, kivált Druzsba úr volt nagyon elfáradva s úgy aludt reggelig, mint a bunda.

Már a szüzies hegyvidéki napfény javában besütött a zsalunyilásokon, mikor fölébredt. Sietve kezdett öltözködni, hogy még délelőtt megtekinthesse a hagyatékot s délután haza indulhasson. Ablaka alatt az ambituson a két Wildungen leányka reggelizett. Druzsba úr a következő párbeszédet hallotta.

— Láttad az idegen bácsi óraláncán a disznót Miczike?

— Láttam. Nagyon szép; farka is van.

— Fölfelé kunkorodik és azt hiszem, aranyból van.

— Szeretném, — selypíte a kisebbik leány.

— Én is szeretném, — mondta a nagyobbik, — és ha nekem adná, megmondanám neki, miképen juthat a kastélyba.

— Ha tudnád? — szólt a kicsike gúnyosan.

Druzsba úr figyelmes lett. A gyerekek néha igazat mondanak. Abba hagyta a mosakodást, hogy a viz pocsogása ne fogja el a hangokat.

— Én tudom, Miczike. Mikor tegnapelőtt a bányához mentem Gyurival, egy bányamunkás egy olyan nagy, nagy liliomot hozott, hogy olyan volt, mint a te fejed, soha se láttál te olyat, Miczike. Csak az óriások országában teremhet olyan.

(Az ellopott Victoria regia, gondolta Druzsba úr.)

— A liliomot odaadta Gyurinak. «Magának hoztam mérnök úr». Gyuri pedig elvitte a bányába. Azt gondoltam, hogy nekem adja és én viszem a mamának. De ha nekem akarta adni, akkor miért vitte a bányába, a hol belepi a kőszénpor? Talán elfelejtette, hogy itt vagyok. Vártam rá, míg kijön, lepkéket fogdostam a környéken, el is aludtam egy fa alatt, újra elmentem a bányához, megkérdeztem, bent van-e még a bátyám. Mondták, hogy még ki nem jött.

— De hátha az más ilyen virág volt? — ellenveté Miczi, egy kis szünet után.

— Csakhogy nem volt ám, mert Gyuri nem hozta ki a bányából a magáét s mikor megkérdeztem, azt mondta, hogy meggyűrődött, összetört, elcsapta.

Druzsba úr megborzongott.

Most már két veszedelmes titkot tud. Az egyiket Kutorai is tudja és alkalmasint ki fogja fecsegni; már ezért is leüthetik a fejét. Most meg itt van a másik, a melyikért szinte leüthetik . . . de minthogy csak egy feje van, hát mindegy; gyorsan végzé öltözködését, aztán megreggelizett az ebédlőben, a hol a fiatal mérnök várt rá és Kutorai.

— Atyám a bányába ment, de rám bízta, hogy önnek megmutogassam a Kopál-féle fekvőséget — szólt a fiatal Wildungen udvariasan.

másutt már rég arattak, ez még zöld s kalászát keresztül lehetne húzni a pipaszáron; arra csakugyan jó volna. A mi nincs bevetve, azon a borzag nő az ő fekete bogyóival, meg a boróka lepi el, az is a fekete bogyóival.

Jó nagy darab föld volt, patkó alakjában elterjedt egész a fenyő erdőig, a hol a kastély állt, magas, imponáló kőfallal körülvéve: valaha felvonó hidja is volt.

Végig mentek az egész tagon, Druzsba úr pedáns ember, fölásta a talajt és pontosan bejegyezte a notesébe, hogy vörös agyag, lerajzolta a figuráját, megjelölte az árkokat és kikérdezte a mérnököt.

— Nincsen-e itt is kőszén a föld gyomrában?

— Fúrtam, kerestem, de nincs ott már semmi, csak még a pokol.

E közben megkerülték a fenyőerdőt és egy

KEDVES VENDÉG. — Zemplényi Tivadar festménye.

Sok-sok idő telt el, mire végre haza indultam a virág nélkül s a mint az útra érek, mit látok, képzeld el Miczike, no képzeld el . . .

— Nem tudom — felelte Miczike.

— Hát a kastélybeli kisasszony jött ki a kastélyból a pony kocsiján, a szerecsen hajtotta a piczike lovakat, a kisasszony bent ült a selyem baldachin alatt és a mint elrobogott mellettem a kis kocsi, ő rám nevetett és hát mit tartott a kezében, képzeld el, no, képzeld el . . .

— Nem tudom, Rózika, nem tudom . . .

— Hát a roppant nagy liliomot tartotta, a mit Gyuri bevitt a bányába.

— És aztán aztán? — sürgette Miczike.

— Aztán az, hogy «nagy csacsi a Miczike, az ő esze piczike.» Mert lássa, Miczi kisasszony, ebből azt okoskodja ki a maga testvérkéje, Róza kisasszony, hogy Gyuri úr azon idő alatt a kastélyban volt és minthogy a bányából azon idő alatt ki nem jött, tehát a bányán keresztül volt a kastélyban egy olyan titkos úton, a minőről az apa mesélt a törökök idejéből.

— Köszönöm báró úr, menjünk.

Elhagyták a telepet és a kis falut, mely alig állt egy pár szalmafedeles házból s eléjük tárult egy fekete világ. A kőszénpor belepte a földeket, a növények és fák leveleit s olyan szomorú volt az egész környék, mint egy partéczédula, csak messze egy fenyőerdő-folt közepén csillogott ki kedvesen a ragyogó napfényben a kastély veres fedele, meg a tornyocska pléh orma.

— Ott a kastélyuk, uram!

Druzsba úr fölfalni látszott a szemeivel.

— Oda is el kell mennem, — jegyzé meg szomorúan.

— Az lehetetlen.

— El fogok menni, — mondá eltökélten s ajka zord és keserű volt.

A falu szélén egy malom kelepelt, keskeny patak hajtotta a követ és annak a vize is olyan fekete volt, mint a tinta.

Kiértek a mezőre; Wildungen megmutatta a Kopál-tagját, árkos, szakadékos földek, itt ott egy tábla satnya vetemény, bokáig érő rozs, nagy ívet járván be, a falu tulsó oldalára jutottak a bányához; Kutorai egy kissé hátramaradt, a professzor szalasztá el valami pirosló növényért, mely a hegy-szakadék tulsó végéről lóbázta a virágát.

— Báró úr, — szólt Druzsba, midőn magukra maradtak, — vezessen el most engem a kastélyba.

A fiatal ember elmosolyodott.

— Hát azt hiszi, hogy nekem szárnyam van és a levegőben tudok szállni?

— Igen is, azt hiszem, hogy önnek szárnya van és pedig nem az angyaloké, a kék, hanem amolyan rózsaszinű, az Ámoré, és hogy tud vele szállni is, ha a levegőben nem, hát a föld alatt. Vezessen el engem a földalatti úton.

A fiatal Wildungen elsápadt.

— Ön álmodik, — mondá zavartan, de mégis csillogó és mélyreható tekintettel.

— Én mindent tudok, — felelte Druzsba síri hangon.

MDK

Zempléni Tivadar

Többek között megjárták Szolnokot:

Hegedüs László
Szlányi Lajos
Fényes Adolf
Perlmutter Izsák
Zempléni Tivadar és
Koszta József, aki ugyan szentesi tanyáján alkotott.

Artner Tivadar: Tárlat - Kisujszálláson.

Esi Hirlap, II.évf.198.sz. 1957.aug.25.vas.
2.oldal

M. DK

Zemplény Tivadar, festő.

Állató dal. 1894. Ráth Gy.-f. 300 ft. díj

Szegény asszony otthona. 1895. A Mű-
barátok köre áll.

Zarándokuő. 1900. 1000 ftos Röck Sz.-jut.

Virrasszatok és imádkozzatok! 1900. Áll. ar.-ér.

OMKT-Vánd. kiáll. 1910. szept. 8.-dec. 27-ig.

Kitünt. műv. lajstr.-Hornyánszky V.
kny. 72. l.

Zemplényi Tivadar MDK

Neve felsorolva azok között a müvészek között, akik 1897-ben a nagybányai festőtelepen dolgoztak.

Farkas Zoltán: Csók István. Bp. 1957. 16. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Lyka K: A m. impresszionista festészet. Művészház, 1910. ápr. 14-16 l.

Zempléni-Tivadar

Irod

Szana Tamás: Két
történelmi kép. Fév.
Lapok 1896. 169 sz

Zempleniji Tivadar

ivod

Mücsarnok, 1899, 187–188.
(A „Moriamur" falfestmenyi az uj országházban).

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

élyezem:

.....

vagy helyettesének
láírása.

. — Endrényi Imre, Szeged.

Zemplényi Tivadar

festő –

Rajztanárképző intézeti segédtanárt a vallás és közökt. muszter 1903-ban rendes tanárra kineverte. S.l.

A mintarajziskolában tanítja az alakrajzot II és III évés tanárjelöltteknel és a művészmíverdékeknel vezeti az akt rajzolási tanfolyamot.

Az orsz. m. kir. mintarajziskola és rajztanár képző értesítője az 1903–1904 tanévről. Bpt. 1904

MDK

Zemplényi Tivadar
1864-1917
festő

Münchenben tanult. AKépzőművészeti Főiskola tanára volt.

Mednyánszky 1908 febr 8.-án irja, hogy kiállitásán sok érdekeset talált.

80.o. és 159.o.

Mednyánszky László naplója. Bp. 1960.
/Szerk.: Dr. Brestyánszky Ilona/

ADQ

Zempléni Tivadar (festő)

(Udvardy Miklós tanára az akadémián.)

Tóth Ervin: Hajdúböszörmény képzőművészeti múltja és jelene.
Alföld, Debrecen, 1959. 1. sz. 108. l.

MDK

Zemplényi Tivadar festőm.

Genthon: A magy.festőmüv.tört. A Szépmüv. könyve. Bp.194o. 992 l.

MDK

Zemplényi /Tivadar/

Mednyánszky naplójában /1911 dec ~~1/~~ 24
dicséri ~~képeit~~ az 1911. Jubiláris kiállitá-
son látott képét /Tengerpart./

104.o ~~109.o.~~ ~~[illegible]~~

Medgyánszky László naplója. Bp. 1960.
/Szerk. Brestyánszky Ilona/

M.D.K.

Zemplényi Tivadar, festő

K. Lippich Elek megbízásából 1894-ben felkeresi Szinyeit jernyei magányában és rábeszéli festői munkásságának folytatására.

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa, ~~a~~ ~~cikkében~~

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 18.old.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar, festő

jernyei látogatását említi

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa c. cikkében

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 25. old.

M.D.K

Zemplényi Tivadar, festő

Szinyei látogatására tett jernyei utazását említi

Jeszenszky Sándor: Szinyei Majálisa, ~~a cikkében~~

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei,

1960. II. sz. 67.old.

Zemplényi Tivadar

Kékely András: Régi és új ismerősök
A XIX. sz. művészete a Nemzeti
Galériában

Népszabadság, 1987. XI. 28

Zemplényi Tivadar MDK

Lampérth 1911-12-es tanévben az Iparművészeti Iskolában Zemplényi Tivadar és Bosznay István növendéke volt, akikkel hamarosan szembe került miért is el kellett hagynia a főiskolát.

HORVÁTH BÉLA: Nemes Lampérth József leveleiből.

Művészettörténeti tanulmányok Bp.1960.169-183.l.

170.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, ezüstérem

St. Louisi kiáll. kitüntetései. Vas. Ujs. 1904.

809 l.

Templéni Tivadar

festő

M.D.K

Szenyei kerse bertokára ment festeni, ez kisztette a művészt, hogy folytassa a végen abba hagyott alkotó munkáját.

Szántó György: A szárevés asszony
Ország – Világ, 1960. jun. 8 = 23 szám

MDK

Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar, Chencz János mestere

Müvészet XIII. évf.1914. 84.

MDK

Zemplényi Tivadar

Aradi Edvi Illés Jenő. Szinházi Élet 1924. 26.sz. 37.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar, Papp Bertalan mestere

Papp Bertalan. Müvészet XII. évf. 1913.281-282.

MDK

Zemplényi Tivadar

Dékány A.: Szolnoki müvészek a Nemz. Szalonban. Uj Magyarság 1936. márc. 15.

Zemplényi Tivadar MDK

Ezermester, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

MDK

Zemplényi Tivadar festőművész

Cikk: A király a ...

Vas.Ujs. 1901.48.évf. 296.l.

Zemplényi Tivadar Testamentje

Dr. A Kiadó a ...

Vas.U.s. 1901.49.évf. 296.l.

Zemplényi Tivadar

MK

Csak nevét említi a XIX. sz. festészete végén a "legkiválóbbak" között.

Mirowi Lyskovszky Emil: A magyar képzőművészet története. Bp. 1906.

80.l.

Zemplényi Tivadar MDK

Az uj kedvenc, olf.

Miscarnok 1897. tavaszi nemzetk. kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

az alakrajz óraadó tanára, 1903.

Képzőm.Isk.Évk.1921-22, 22-23, 23224, 24-25.
Bp. 1926.

Zemplényi Tivadar MDK

festő

Magyar festők Spanyolországban.
Vas. Ujs. 1899. 473.o.

Zemplényi Tivadar MDK

rendes tanár, 1903.

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24, 24-25.
Bp. 1926.

Zemplényi Tivadar MDK
1917.aug.22-én meghalt

Képzőm.Főisk.Évk. 1921-22, 22-23, 23-24. 24-25.
Bp. 1926.

MDK

Zemplényi Tivadar

Takács, Z.V.: Drei kunstlerische Nachlasse im Kunstlerhause.

Pester Lloyd, 1918. 28. reggeli sz.

MDK

Zemplényi Tivadar

Takács, Z.V.: Drei kunstlerische Nachlasse im Kunstlerhause.

Pester Lloyd, 1918. 28. reggeli sz.

MDK

Zemplényi Tavadar (szül.1864)

Fényképét közli a lap.

Vas.Ujs. 1898.

Zemplényi Tivadar festőművész
Parasztleány kosárral.
A baba reggelizik.
Templomban
Édes atyja arcképe

Felsőmagyarországi festők képkiállitása Kassa
1918 február 17

nál. Ezzel szemben a Missale díszítéseiben a élénk színek — erős zöld, kék, élénk rózsaszín vörös — dominálnak.

Az Antiphonarium a hazai gótikus miniatura-művészetet képviseli. A Zsigmond-kori kódex-festészet az ausztriai művészet egyes stílusjegyeit követi a magyar művészet szellemében átalakítva. Így az Antiphonarium, miként a budapesti Pálóczy-Missale díszítésének megvan ugyanaz az egyéni jellege, megegyező formaképzése, amely megkülönbözteti őket az ausztriai miniatura-festészet termékeitől. Mindkettőnek a díszítése nyugodtabb, nehézkesebb, nincs meg ben-nük az a szaggatott, ideges vonalvezetés — az indák és levelek nyugtalan elágazódása — ami az egykorú osztrák miniaturafestészet stílusára oly jellemző. És miként a lapszéldíszítés- és figurák festésében, úgy a kompozíció felépítésében is harmonikus kiegyensúlyozottság irányítja a mi torok kezét.

1a lap: In Assumptione B. Mariae Virgi

6a lap: „de sancto rege Stephano."

36b lap: „de sancto Emerico."

47a lap: (In Nativitate B. Mariae Virgi Sancta Maria virgo.) A lap minden oldalát dísz szegélyezi. A felső lapszélen a díszítés a kö által majdnem teljesen levágódott, csak nyo láthatók. A belső lapszélen rózsaszín-zöld egye indaszár vonul végig, három csomószerűen t lesztett nagy aranytallérral. A száron egy rózsas. és egy kék levél háromszor csavarodik át. A zö indaszár a lap alsó szélén körbe csavarodik amelyet rózsaszín-kék-zöld levelekből mintázot virág tölt ki. A két kék levéllel és három elnyujtott aranytallérral díszített indaszár rózsaszín levélben s kék virágban folytatódva, fölkúszik a lap külső szélének közepéig, ahol kis piros eperrel díszített végén hosszúfarkú, szürke mókus ül.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

1894. Ráth György-féle 300 ft-os dij: Altató dal.

1895. Mübarátok Köre által alapitott 1500 ft-os ösztöndij: Szegény asszony otthona.

OMKT-Vándorkiállitások.1910. szept.8.-dec.27.Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 72.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Zarándoknő c. festményéért a 2oo koronás Rökk Szilárd jutalmat kapta

Öreg asszony

Templomban

Pályabiróságok ülései. Mücsarnok, 19oo. 2o1. sz. 283.l.

Zemplényi Tivadar festő M.D.K.

/ 1864-1917/

Münchenben tanult.

A Képzőművészeti Főiskola tanára volt.

Szegény asszony otthona.

Bucsusok.

Könyörgés békéért.

kampis Antal: A képzőművészetek története 724.1.
A Kultura Világa Bp. 1963.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

A megalakult szolnoki telep első 12 jelentkezői közé tartozott. De elmaradt, mire le kellett volna költöznie.

Gerő Ödön: A szolnoki telep.
Művészet. - 1904. 217-226.l.

Megjelenik Tiszadar, Fesztám.

A megjelenő szelmek telep első 12 jelentését
tartalmazzák. De elmaradt, mire Je kellett volna
küldözni.

ZEMPLÉNYI TIVADAR festő

SÁRMÁNY Ilona: Hevesi Lajos tárcái a magyar festészetről az 1888-1896 közötti időszakban. = Ars Hungarica, XVIII.évf. 2. sz. 1990
237-238.pő

Lengyel Tivadar
festő

M.D.K.

Művészete szolnokhoz kapcsolódik.

Benji László: A szolnoki művésztelep kiállítása.
Művészet, 1967. január - 32 lap.

M.D.K.

Zemlényi Tivadar, festőművész

1958-ban Hoffmann Edénétől a Múz. megvásárolta e művész "Vajk megvakittatása" c. olajfestményét. 120.o.

F. Petres Éva: Uj szerzemények.

AZ István Király Múz. Évkönyve. Alba Regia. II-III. 1961-62. Székesfehérvár, 1963

MDK

Zemplényi Tivadar

A templomban, of.

Királyi vásárlások a Mücs. tárlatain. SzmKT 50 - 133.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Kosaras leány, of.

Királyi vásárlások a Műcs. tárlatain. SzmKT 50-134.l.

M. D. K.

ZEMPLÉNYI Tivadar festő

(1864 – 1917)

1900-tól hosszabb ideig Szolnokon dolgozott

Sokalakos, főleg kúcsujárókat ábrázoló vásznakkal próbálkozott

„Szegény asszony otthona"

Genthon-Németh-Végvári-Zádor: Magyar művészet 1800-19

Bp. 1962. 323. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Művészet 1938. III. 22. sz. 149.l.

Zemplényi Tivadar, festöm. MDK

Déry B.: Kulturpropagandánk a külföldön. 1921.ápr.30
De Hofstad. Amsterdam. 25.-27.l.

Zemplényi Tivadar MDK

festő

Az Orsz. Magy. kir. Min arajzikola és rajztanár-
képző értesitője az 19o3.-19o4. tanévből. Bp.
19o4.

Zemplényi Tivadar kstő

L: Kóplár Miklós

–: A Hortobágy kstője 24-25

Új Jübän, B n. 1986 aug. 10. XXIII/32

MDK

Zemplényi Tivadar

Székely Bertalan képei a Nemzeti Szalonban. Vas. Ujs. 1900. 11. sz. 171-172.l.

M.D.K.

Zempléinyi Tivadar
festő

Szűle Péter meszere volt.

Déveinyi Iván: Szűle Péter
Művészet, 1966. szeptember - 23 lap.

Zemplényi Tivadar, festő M.D.K.

volt nekány hónapig tanára Berénynek, 1904 őszén, a Képzőművészeti Főiskolán.

B.Szij: Róbert Berény

Acta Historiae Artium, Bp.1966.TOm.XII.fasc.1-2.

156. old.

Zemplényi Tivadar festő

Magyar Iparművészet, 1951

1/2. sz. 62. o.
Hivatalos tudósítások.

MDK

Zemplényi Tivadar

Lotz Károly tanitványai. Vas. Ujs. 1898. 9. sz. 144.l.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar

Festőművész képeit kiállitották a sárosi születésü müvészek kiállitásán Eperjesen.

Háborús műkiállitás Eperjesen.

Városok Lapja 1917.XII.évf. 19.szám. máj 12. 142.o

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

összesen 26 festmény van kiállitva, közöttük fenti müvész müvei is szerepel.

? kiállitás.
Magyar Iparmüvészet.1905. 223.l.

Zemplényi Tivadar

Mintán Székely Bertalan és Greguss János e Mintarajztanoda és Rajztanáshépende megnövekedett számú növendéke miatt az alakrajz oktatását nem tudta ellátni, 1903-tól Zemplényi Tivadart és Révész Imrét is megbízták alakrajz tanításával.

Székely Bertalan válogatott művészeti írásai. (Vál. és bev.: Maksay Tanló.) Bp. 1962. Képzőmüv. Alap Kiadóv - 214 l., 32 t. (A művészettörténet forrásai.) - 196. l.

Zemplényi Tivadar, festőművész (1864-1917).

A plen air festés számára oly gazdag témát adó szolnoki táj végül is a Párizsban alkotó magyar művészeket is hazacsábította: így Zemplényi Tivadart, Katona Nándort és még többeket. – A szolnoki lakosság megszokja, befogadja a festőket, akik közöttük élnek, dolgoznak.

Köhidi Erika: A szolnoki művésztelep száz éve.
Pesti Műsor, 1981. febr. 11.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar festő (1864-1917)

a Münchenii akadémián tanult, személyes beállítottsága inkább a közvetlen természetmegfigyelés felé vonzotta. Képein gyakran szembeötlik azok eleven, friss, természetes koloritja. Mint a Főiskola tanára a fiatal generációt a hagyományok tiszteletében igyekezett oktatni.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp. 1966. Corvina

290-291. old.

Zemplényi Tivadar, festőművész (1864–1917).

alighanem a 93 éves Viski János festészetünk nesztora; – amikor elvégezte a Képzőművészeti Főiskolát Zemplényi Tivadar és Ferenczy Károly tanítványaként, a kecskeméti, szolnoki művésztelepeken kamatoztatta tudását.

Losonci Miklós: Festészetünk nesztora.
Népújság (Heves), 1984. szept. 22.

Zemplényi Tivadar

K

A Nemzeti Szalon jubiláris, 200-ik kiállításán kitűzött pályadíjak közül a 300 K-ás Alpár Ignác-díj nyertese, architektonikus képért: Ujházy Ferenc: a jubileumi 400 K-ás Törley József-díj nyertese a fővárost ábrázoló képért: Gergely Imre; a jubileumi 500 K-ás Nemes Marcell-díj nyertese, figurális műért: Éder Gyula; az 500 K-ás arcképdíj nyertese: Glatter Gyula; a Nemzeti Szalon kizárólag grafikai művekre kitüzött ezüst érmeinek nyertesei: Bér Dezső és Góth Móric; a Nemzeti Szalon 1911. évi nagy aranyérmének nyertese: Zemplényi Tivadar.

Művészet 1912. 38. 1

[illegible]

Zemplényi Tivadar, festő

Művészet, IV., 1905. 73-78.

Lyka Károly: Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar festő

Pesti Hirlap. 1923. febr. 11. 5

k. k. l. a Lehbelich Riállitása

VASÁRNAPI UJSÁG

12. SZÁM. 1901. BUDAPEST, MÁRCZIUS 24. 48. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt { egész évre **24** korona, félévre **12** „ | Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG { egész évre **16** korona, félévre **8** „ | A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) { egész évre **10** korona, félévre **5** „ | Külföldi előfizetésekhez a postailag meghatározott viteldíj is csatolandó.

ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYEI.

A MŰCSARNOK 1891-iki téli kiállításán főleg két magyar festmény vonta magára a műbarátok érdeklődését. Az egyik templomban imádkozó nőket, a másik szegényes hajlékában varrással foglalkozó öreges asszonyt ábrázolt. A képek tárgya, mint látjuk, az újság kevés ingerével kínálkozott; de a fölfogásban annyi közvetlenség nyilatkozott s a kidolgozás oly nagy gondosságról tett tanúságot, hogy a tárgymutatóban mindenki kíváncsian kereste a művész nevét, s mikor megtudta, hogy a képek egy eddig teljesen ismeretlen festőtől származnak, kétszeres érdeklődéssel merült el azok szemlélésébe.

A fiatal képiró, ki ekként egy csapásra hódította meg a Műcsarnok finnyásabb közönségét, *Zemplényi* Tivadar volt. Az érdeklődők aztán csakhamar azt is megtudták, hogy a képek a fiatal magyar festők akkori kedvencz tartózkodási helyéről, Münchenből érkeztek hozzánk, s hogy Zemplényi, mielőtt az Isar-parti városba költözött volna, a budapesti mintarajziskola növendéke volt, hol Greguss János, Lotz Károly és Székely Bertalan voltak befolyással fejlődésére. Mert a művészet szeretete nem a fővárosban, hová húsz éves korában költözött, hanem még jóval korábban, atyja eperjesi házában ébredt föl benne. Atyja bizonyos fokig maga is művész-ember volt, kinek nem egy figyelmet érdemlő faragványát őrizik a felvidéki templomok. A kis Tivadarnak ekként már a szülői házban alkalma nyílt arra, hogy művészeti alkotásokat láthasson, sőt ilyenek készítésében kísérleteket is tehessen. Fölébred

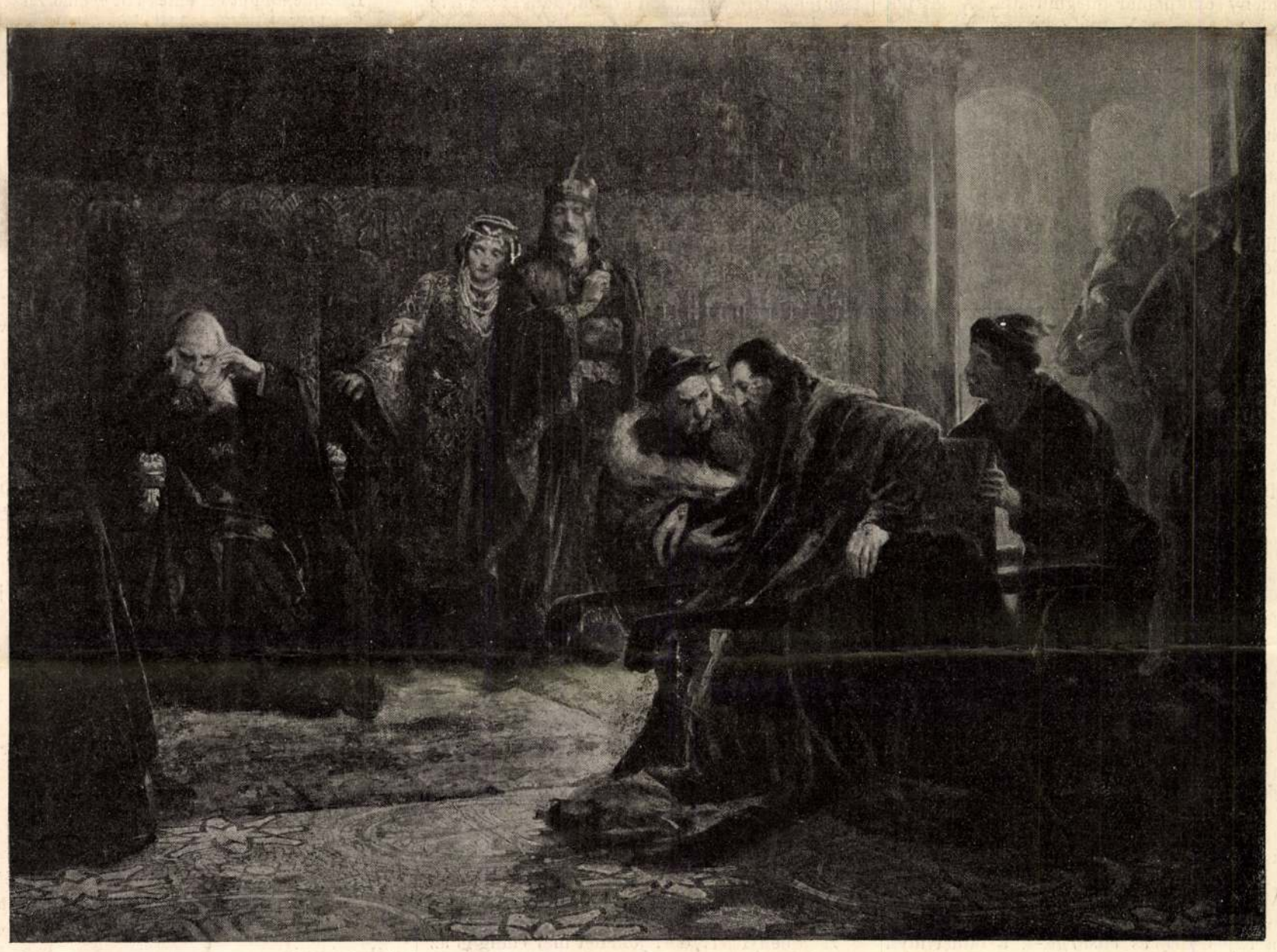

VAZUL SZENT ISTVÁN ELŐTT. — Zemplényi Tivadar festménye.

ez a vágy minden gyermekben, s ha bölcsőjében véletlenül a művészet istenasszonyának fölavató csókját kapta ajándékúl, nincs az az erő és hatalom, mely később az ecsetet vagy vésőt ki tudja csavarni a kezéből.

Nem csavarta ki a Zemplényiéből sem, pedig elégszer lett volna alkalma arra, hogy elkeseredjék, a küzdelemben lelkesedését elveszítse, s a művészi pályának valamely gyorsabban gyümölcsöző foglalkozásért hátat fordítson. Mert a müncheni tartózkodás első ideje, valljuk be, nem sok kilátással kecsegtette a fiatal képirót. Nélkülözésekkel kellett küzdenie, s tanúlmányait az akadémián csak úgy folytathatta, hogy szabad óráiban kisebb képeket festett az ottani műkereskedők számára. Tudjuk, hogy az ilyen munka igen könnyen hanyagságra, elnagyolásra csábítja a növendéket, még pedig épen abban az időszakban, melyet a komoly tanúlmányozásnak, az elmélyedésnek kellene szentelnie. Sok fiatal tehetség törik meg ilyeténképen a pálya kezdetén, mielőtt a benne szunnyadozó erők tevékenységre ébredhettek volna. Zemplényi Tivadaron nem tudott erőt venni ez a veszedelem. Öntudatossága már akkor megóvta attól, hogy könnyű sikerekért tehetségének gazdagabb tartalmát föláldozza. Dolgozott a képkereskedőknek, a mennyire azt a megélhetés kényszere követelte; de erejét, lelkesedését mindig azokba a munkáiba öntötte, melyekkel tanárainak: Hacklnak és Loefftz-nek elismerését kivánta kiérdemelni. És ezek a lelkes emberek tudták méltányolni a fiatal magyar növendék tehetségét és buzgólkodását. Loefftznek bizonyára része volt abban is, hogy Zemplényi két aktját és egy festményét a művészeti akadémia — ritka kitüntetésképen — gyűjteménye számára megvásárolta. Csakhamar szélesebb körökben is figyelmet keltett tehetségével. Oreg asszonyt ábrázoló tanúlmánya már Berlinbe került, és pedig nagyon számottevő gyűjtőhöz: Vogel Hugóhoz, az ottani művészeti akadémia tanárához.

Ilyen sikerek hatása alatt küldte el Zemplényi fentebb említett két képét a budapesti Műcsarnok kiállítására. Hogy honfitársai szintén fölismerték nem közönséges tehetségét: az eredmény csakhamar megmutatta. A kritika ritka összhangzással emelte ki a képek kiváló tulajdonságait; *Templomban* ájtatoskodó női a budai királyi várpalota gyűjteményébe kerültek, az állam pedig ösztöndíjat adott neki, hogy tanúlmányainak folytatása végett Olaszországba utazhassék. Itália mosolygó, derűs egének, s gazdag növényzetének teljes pompáját és varázsát tárta föl a fiatal képiró előtt. Zemplényi, ki addig mesterségesen világított műtermekben festette képeit, most az Isten szabad ege alatt, a déli nap sugaraiban fürödve vetette vásznára és deszkadarabjaira az olasz földön kapott hatalmas impressziókat. A természetet most látta először elfogulatlan szemekkel, a maga valójában. Erőtől, igazságtól sugárzó tanúlmányokat hozott haza magával, s ezek a tanúlmányok most már azokat is lebilincselték, kik eleinte rosz néven vették a fiatal képirótól, hogy talán nagyon is ragaszkodik a müncheni festő-iskola hagyományaihoz.

Az olaszországi tartózkodás növelte meg Zemplényiben a szabad természet mélyebb szeretetét. Most már legörömestebb künn az Isten szabad ege alatt kereste motivumait, vagy ha interieureöket festett is, meleg sugárkévéket bocsátott be az ablakokon s fénynyel árasztotta körül alakjait. Mosolygó napsugár ömlik szét a *Szegény asszony otthoná*-n, melylyel a Műbarátok körének 3000 koronás ösztöndíját nyerte el s melyet a Képzőművészeti társulat vásárolt meg kisorsolás czéljából; úgy szintén fénynyel elárasztott szobában beczézgetik a család tagjai az *Uj kedvencz*-et, ki öntudatlan kedvességgel mereszti szemeit környezetére. De ki tudná hamarjában mind elősorolni azokat a kompozicziókat, melyek a szabad természet s a boldog családi élet hivatott ábrázolója gyanánt ismertetik meg velünk Zemplényit. Csak találomra emelem ki közülük a 600 koronás Ráth-díjjal jutalmazott *Altató dal*-t, a gr. Andrássy Tivadar birtokában levő *Kifutja-e* című humoros képét, az egyszerűségében annyira bájos *Kedves vásárfiá*-t, a falusi idyll minden varázsát elénk tükröztető *Érdekes vendég*-et, a jellemzetesség oly bő adagát mutató *Falu hőse*-t, s azt a pompás tanulmányfőt, melyről egy lábbadozó szép fiatal leány szeretettel teljes szemei sugároznak felénk. Mindezek a képek kedves ismerősök a budapesti műkiállítások látogatói előtt, s nagyban hozzájárultak Zemplényi Tivadar népszerűségének emeléséhez.

Az 1896-iki év hazafias felpezsdülése, mely az ezredévi ünnepélyek alkalmából a képiróktól nagymérvű történeti műveket várt, Zemplényi művészete felett sem haladhatott el nyom nélkül. Hogy nyugodtabban dolgozhassék, Münchenbe utazott, s nehány hónap alatt megfestette nagy históriai képét, mely a megvakított *Vazult* ábrázolja Szent István előtt. A nagy vászon számos alakjával folyvást sok nézőt vonzott maga elé; de a festő erősebb hatást még sem tudott elérni, mert művéből számos kitünő tulajdonsága daczára is hiányzott valami: az ábrázolt korszak levegője. A festmény mesterileg rendezett szinpadi csoportozat hatását tette ránk; de alakjain hiába kerestük a rég leviharzott idők érdekes patináját. Érezte ezt a fogyatkozást maga Zemplényi is, de a kiállítás megnyitásának ideje rohamosan közeledett, s már nem volt elég érkezése arra, hogy tárgyának érdekében behatóbb korrajzi tanulmányokat tehessen. A nagyméretű festmény azonban eme hiánya mellett is érdekes alkotása marad a művész ecsetjének, mert sok tudásról és a monumentális hatás nem közönséges ismeretéről tesz tanuságot.

Vazul-ja után pár évig nem gondolt nagyobb művek alkotására; de folyvást szaporodtak természet után készített tanulmányai, s a családi élet szelid boldogságát tükröző genreképei, közben-közben egy érdekes alakkal a felvidéki tótok világából, vagy a klastrom-életből, melyet az utóbbi esztendőkben besnyői tartózkodásai alatt elég alkalma volt tanulmányozni. Ezek a képek mindig érdekes tárgyai voltak a budapesti tárlatoknak. Egyik-másik közülük, mint például a *Válúton* (lejtős úton lefelé ballagó csuhás barát) vagy a *Búcsús asszony* a művész jellemző tehetségének izmosodásáról tesz tanuságot.

A legnagyobb, a legcsattanósabb sikert azonban művészünk a Képzőművészeti Társulat legutóbbi téli kiállításán aratta. Nem is említve azt, hogy férfi-arczképe egyik kitünő darabja volt a tárlatnak, két olyan önálló kompozicziót mutatott be ez alkalommal, melyből az egyik is elegendő lett volna arra, hogy a műértő közönség teljes figyelmét fölkeltse. *A bucsusok érkezése* és a *Virraszszatok és imádkozzatok* — mely jelenleg Bécsben van a művészek házának kiállításán — egyaránt erős tehetség megnyilatkozásai. Az első szabad ég alatt, a nyári nap sugárözönében mutatja be a zászlóik alatt közeledő és vallásos énekeket zengő búcsúsokat. Melegség, fény ömlik szét az egész tájékon, s ezzel összhangzatosan a vallásos áhitat melegsége, őszintesége sugárzik felénk az alakokról is, melyeket Zemplényi kevés vonással kitünően tudott jellemezni. A másik kép (az elsőnél jóval nagyobb méretü) a besnyői templomba vezet bennünket. A nap már leáldozott; titokzatos homály terjed szét a templom boltivei alatt. A búcsúsok egy része az oltár elé telepedett s nagy áhitattal hallgatja a zarándokok egyikét, ki gyertyafénynél imádságot mormog. Mások zászlókkal és lámpákkal közelednek, hogy most már nem szabad ég alatt, hanem az Isten házában folytassák ájtatoskodásukat. Vannak olyanok is, kik már régebben érkeztek s a templom padozatán terültek el, hogy a nap fáradalmait kipihenjék. A sötét, misztikus homályból lámpák és gyertyák fénye emeli ki az egyes csoportokat, megkapóan költői hangulatot árasztva el az egész festményen.

Igaz, tartalmas művek ezek, s mindenki csak az általános elismerés visszhangjának tekintette, midőn a kiállítás juryje a templomi jelenetet a nagy arany éremmel tüntette ki, a kormány pedig sietett az országos képtár számára megvásárolni. Ebbe a szép és gazdag gyűjteménybe kerül a *Búcsúsok érkezése* is, mert a fiatal mester, bár lett volna vevője, képét a nagy siker emlékeül eléggé nem dicsérhető áldozatkészséggel, a nemzetnek ajándékozta.

Zemplényi Tivadar, jóllehet már eddig is az értékes művek egész sorát kaptuk tőle, még fiatal ember, telve nemes ambiczióval, duzzadó munkakedvvel. Eddig elért szép sikerei a jövőben bizonyára csak ösztönzésül szolgálnak neki, hogy mennél szebb és tartalmasabb műveket alkosson. Mély kedélye, költői fölfogása, biztosan látó szeme és nem mindennapi tudása minden bizonynyal nagy segítségére lesznek.

Szana Tamás.

HALÁLTÁNCZ.

Ha tűz lángja bevilágít
A csillagos éjbe,
Molyok, pillék százezrei
Repűlnek a fénybe,
Szivárványos piczi szárnyuk
Fel-feltűnik, csillan.
Közel értek . . . s már elégtek!
— Ugy-e, mindég így van?

S a csillagok százezrei
Tesznek-e másképen?
Ki mondja meg: mért ragyognak
Olyan nagyon szépen?
Csak azt látjuk, hogy az estét
Alig-alig várják,
Csakhogy ők a haláltánczot
A nap körűl járják.

Szikra.

NYOMORULTAK.

A kenyérosztogatásnál.

Néztem: a mint sorjába fölvonultak
A kenyér nélkűl tengő nyomorultak.
Csupa ráncz arczuk, csupa rongy ruhájuk —
Bú, szánalom volt nézni rájuk.

Láttam: mohó gyönyörrel hogyan kaptak
Utána a kis irgalom-falatnak
S kínzó éhségük hogy oszlatták széjjel
Egy-két sovány karaj kenyérrel.

Láttam: a mint elmentek telt gyomorral
Kibékülve búval, gonddal, nyomorral.
S azon járt elmém, míg tovavonúltak:
— Ők-é az igaz nyomorultak?

Nem azok-e' vaj' a nyomorultabbak:
A kik örökké *éhesen* maradnak,
Bár örömmel elébök szórják, hintsék
Dárius király minden kincsét? . . .

Lampérth Géza.

A TISZTTARTÓ LEÁNYA.

Elbeszélés. (Vége.)

Irta Vértesi Arnold.

IV.

A bántelki plébános tábori lelkész volt valamikor s még most is olyan szokásai voltak, hogy inkább illett volna huszárkapitánynak, mint papnak. De jó ember volt, csupa barátság s megtett a jó embereinek a kedvéért akármit.

A mint meglátta az ablakon át, hogy a tisztttartó kocsija befordúlt az udvarára, mindjárt kikiáltott a gazdaasszonyára:

— Hamar ide a szilvóriumot.

Mikor a tiszttartó bejött, a szilvóriumos palaczk már ott állt az asztalon, mellette egy tányér friss pogácsa.

A tiszttartó azon kezdte, hogy valami kérése volna, a végett jött.

— Előbb egy pohárkával ebből a szívmelegítőből — szakította félbe a jókedvű pap.

Aztán lett belőle második pohár, harmadik pohár, addig meg nem hallgatta vendégét a plébános. Csak a harmadik kocczintás után, mikor már szivarral is megkínálta, engedte szóhoz jutni:

— No, most már tessék.

— Hát én csak arra kérném, főtisztelendő

tévedjen a brutalitásba. Ez az intő szózat néha túlságosan is befolyásolja. Visszatartja onnan, a hová igyekszik, de oda már nem szoríthatja vissza, a honnan eltávozott. Ezért látszik néha ide is, oda is tartozónak, ezért ritkít bele a modernségébe sajátságosan valamelyes konzervativ óvatosság. S a keménységtől éppenséggel nem tartózkodó, közvetetlen tónus-harmonizáló festő ez óvatosság hatása alatt festi meg lágy átmenetekkel szenvelgő „Aggódás" című képét körülbelül egyidőben a „Szűkölködők" című erősfoltú, energikusan színértékelt, nagyvonású képével. Ilyen képe a „Lám megmondtam!" című is, amelyet színes

DR. JÁNOSSY BÉLA GYŰJTEMÉNYÉBŐL — FESTETTE MÁLY JÁNOS

ELMŰLÁS

másolatban mutatunk be. A fény és folt játékát vizsgálgatván, nem elégszik meg a verőfénynek és a felületnek egymásrahatásával. Világítási problemák megoldására adja a fejét. Megfesti a „Virrasszatok!" című képét, amely a sötétségnek és a lobogó lángnak egymással való küzdelmét ábrázolja. A küzdőtér az ember: ő rajta vibrál a fényreflex, rajta váltakozik a fekete árnyék s a hol pislogó, hol izzó fény.

Zemplényi Tivadaréval egyforma a Strobentz Frigyes kialakulása. Csakhogy míg amazt az önönmagában való gyanakvás viszi előre, mindig máshová: Strobentzet inkább a mások eredményeiben való bizalom nógatja új keresésre. Itthon jó ideig nem igen tudtak az ő művészetéről. Amikor tavaly őszszel, a Nemzeti Szalon az ő képeiből külön kiállítást rendezett, a közönség, de még művészi köreink jó része is, megdöbbent rajta, hogy az ő tudtán kívül magyar művész ekkora nagyságot érhetett el. S mikor a meglepett közvélemény azt tudakolta, hogy tulajdonképpen honnan is köszöntött közénk Strobentz Frigyes: jómagam azt a felvilágosítást adtam, hogy mindenfelől, ahol a festés igazi természetét fölfedezték. A franciák naturalizmusából, a németeknek az objektivitástól való elpártoltságából, az angolok harmóniájából. Az impresszionizmusból, amely a felületet nem konstatálja, hanem érzi, s a megfontoltságból, amely a képben a vonal rejtett, de hatalmas szerepét érvényesíti. Az a forrongás érlelhette Strobentzet, amely a németeket elfogta, amikor a művészi naturalizmus Párisból új művészi hitvallásképp köszöntött közéjük, és az a csudatékony evolució is nevelte, amelyen a francia festészet az impresszionizmus mélységes érezve látásától a neoimpresszionizmus foltlátásáig átalment.

A naturalisztikus állomáson megszerezte hatalmas pozitivitását, és az impresszionizmus állomásain lett tökéletesen festőivé. Nagyszerű utakon járt, és gyönyörű helyekre érkezett meg. A modernség javavirágaiból

azt a fölfedezését akarja kifejezni, hogy minden őszinteségben a heroizmus elemei rejlenek. Hogy minden, ami őszinte, egyúttal nagystílű, s hogy az őszinte festésnek a nagystílűséget a dolgokra nem rádiktálni, hanem belőlük kifejteni kell. Így festi újabb képeit, a „Rákóczy-indulót", tájképeit, és így rajzolja új illusztrációit. Így kutatja ki azt a pátoszt, amelyre azt fogták rá, hogy a rútnak pátosza.

A festőiségről való felfogásban neki valóságos ellentéte Zemplényi Tivadar. Az erős, mélységes, hathatós színezés festője. Pedig ő is vizsgál, vagy talán éppen azért az, mert vizsgálódik. Olyan nagyon, hogy megvizsgálja a saját megfigyeléseit is. Gyanakszik bennük, latolgatja őket, és leszűri a tanulságaikat. Van hozzá ereje, bátorsága, hogy jó meggyőződését jobb meggyőződésével megdöntse. Valamikor a részletek festője volt, de a részletekben a festőiség érdekes elemeit, a felületjáték, a folthatás sajátságait látta meg, s a kifejezésükben nagyszabású, erős vonású volt és a tónusok differenciálására törekedett. Majd megérezte az összefoglaló nagy benyomás uralkodó fontosságát. Talán jó is volt, hogy fejlődése állomásainak ez volt a sorrendje. A részlet így teljesen a hatalmában volt, de már akkor is, amikor a képet a részletekből összetevés útján formálta: nem pepecselt, nem rögzítette meg veritékes szorgalommal a részletnek kézzelfogható elemeit. Már akkor is csak festői volt. A részletet csak megfestette, nem lefestette. Mikor aztán vizsgálódása közben megismerte az összefoglaló nagy impressziót, ebben az új festésében a részleteken való uralma igen értékesen érvényesülhetett. A részlet nem pusztult el az egységes benyomás, az összefoglaló kép mellett, hanem a magamagától értetődésével szerepelt benne.

Valamikor a műterem világításában megtompult színekkel küzdött. A plaszticitásban találta meg annak a módját, hogy erőt adjon nekik. De nem érte be ezzel a színbeszédességgel. Tovább kutatott, új meggyőződésre tett szert. Arra, hogy a közvetetlen harmonizálást, a színek tiszta értékelését a műtermén kívül, a modellek nyugalmától nagy messzeségben, a nagy, egybefoglaló, egyszerre egységesen ható impresz-

HAVAS ÚTON — FESTETTE NEOGRÁDY ANTAL

sziók világában, a látást határozottságra szorító és ennek folytán a kifejezést is energikus őszinteségre kényszerítő szabad levegőn kell keresni.

És lelkiismeretes meggyőződése folytán a plein-air-festés útján keresett új megismerést. Új kifejezést, új beszédességet. És megint csak jó volt, hogy a fejlődésnek ezen a vonalán fordult be a plein-air-festésbe. Hogy megmaradtak benne régi küzködésének leszűrődött tanulságai. A tónus harmonizálása, a színértékelés, a folt-differenciálás azelőtt a vágyakozása volt, most mint intelem élt benne. Arra készteti, hogy a fény és a folt játékát egyre intenzivebben keresse, s arra figyelmezteti, hogy az intenzivitásában ne

— «Az vagyok. Egy kis dolgom van önnel. Ha van ideje, megkezdhetjük».

— «Be kell fejeznem egy czikket az erkölcsi és szellemi fejlődésnek Amerikában való fölbátorító előmeneteléről, de nem sürgős. Tessék elkezdeni.»

E perczben mindkét pisztoly hallatta vad durranását. A főnök elvesztette hajának egy fürtjét, az ezredes golyója pedig az én czombom húsos részében fejezte be futását. Az ezredesnek bal válla kissé horzsolódott. Ujra tüzeltek. Mindketten elhibázták az emberüket, de én megkaptam a részemet, t. i. egy lövést a karomba.

A harmadik lövésre mindkét úr könnyű sebet kapott, nekem pedig egyik bütykőm horzsolódott meg. Erre azt mondtam, hogy tanácsosnak tartanám egykissé kimenni és egy kevés friss levegőt szívni. Mivel itt magánbeszélgetés foly, én kiméletességből nem tartom helyesnek tovább is bennmaradni.

De mindkét úr fölkért, hogy csak maradjak nyugodtan a helyemen és biztosítottak, hogy épen nem vagyok útjokban.

Én más véleményben voltam.

Azután elbeszélgettek egy darabig a választásokról s az aratásról. Ezalatt én bekötöztem sebeimet. Azonban a tüzelés nem sokára nagy élénkséggel újra megindúlt, és minden lövés talált, de el nem hallgathatom azt a megjegyzést, hogy hat lövés közül öt nekem jutott. A hatodik az ezredest halálosan megsebesítette, ki ismeretes humorával azt a megjegyzést tevé, hogy most «jó reggelt» kell kívánni, miután fönt a városban dolgai vannak. Azután tudakozódott a sírásóhoz vezető út felől s eltávozott.

A főnök hozzám fordúlt s így szólt:

— «Egy társaságot várok hozzám ebédre és intézkednem kell a fogadtatás felől. Igen lekötelezne, ha a korrekturát átnézné és a klienseket szíves lenne kiszolgálni.»

Azon gondolattól, hogy ilyen klienseket kiszolgáljak, egy kissé összeborzadtam; de a lefolyt ágyúzás következtében, mely még most is a fülemben csengett, annyira megzavarodtam, hogy e kívánságra válaszolni sem tudtam.

Ő folytatá:

— «Jones 3 órakor lesz itt; — korbácsolja meg! Gillespie talán hamarább beszól; — dobja ki az ablakon. Fergusson úgy négy órakor jő; — fújja el a mécsesét. Azt hiszem, mára ez az egész. Ha marad ideje, írjon egy tűzes czikket a rendőrségről; — adjon egy pár pilulát nyelni a főfelügyelőnek. A korbácsok itt vannak az asztal alatt, a lövő fegyverek az asztalfiókban, — lőszer amott a sarokban, — vászon és kötőszer ama fiókban fönt. Ha valami emberi dolog történnék, menjen le Lancethez, a khirurgushoz. Ö hirdet a lapunkban: — kiegyenlítjük vele a számlánkat.»

Elment. Összeborzadtam. 3 óra lefolyása alatt oly szörnyű veszedelmeken mentem át, hogy minden léleknyugalmam és örömem eltűnt. Gillespie beszólt és engemet hajított ki az ablakon. Jones pontosan beállított és a mikor meg akartam kezdeni a korbácsolást, ő végezte el rajtam. Egy idegennel való összeütközésben, a ki az étlapon nem volt, fejbőrömet vesztettem el. Egy másik idegen, egy Thompson nevű, úgy hagyott hátra, mint egy megroncsolt hajót, mint összecsavart rongy csomagot. Mikor végre egy sarokban ugyancsak karó közé szorúltam, ostromoltatva szerkesztők, bitangok, politikusok és gazemberek veszett csoportjától, kik dühöngtek, káromkodtak és fegyvereiket fejem fölött csóválták, míg fölöttem a levegőben a csillogó aczélvillámok czikáztak: — épen le akartam mondani az ujságnál viselt állásomról, mikor a főnök megérkezett egy csoport lelkes barátjával.

Ezután egy vad jelenet következett. tele dühöngéssel és kaszabolással, a mit az emberi toll, ha aczélból van sem képes leírni. Emberek lelövettek, leszúrattak, feldaraboltattak, a levegőbe röpíttettek és az ablakon kihajigáltattak. Rövid forgószele támadt egy borzasztó Isten-károm-lásnak, a melyen egy zavaros és őrült haditáncz csillogott keresztül és azután mindennek vége lőn. Öt percz múlva teljesen helyreállotta nyugalom, és a vértől ázott főnök s én szemléltük a véres romokat, a melyekkel a padolat körülöttünk be volt szórva.

Igy szólt:

— «Meg fogja e helyet szeretni, csakhogy előbb hozzá kell szoknia az ilyen dolgokhoz.»

Én igy feleltem:

— «Ezerszer bocsánatot kell kérnem; azt hiszem, bizonyos idő múlva sikerülne az ön izlése szerint irnom; igen, sőt biztosan hiszem, hogy tudnék, ha egy kis gyakorlatot szereznék és a nyelvet magamévá tenném. De — őszintén szólva — az ilyen erélyes kifejezési modornak meg vannak a maga kellemetlenségei és félbeszakitásoknak van az ember kitéve. Azt látja ön is. Az erőteljes irmodor minden esetre alkalmas a közönséget megnyerni, de én nem szeretem a figyelmet annyira magamra vonni, a mennyit ez fölidéz. Nem tudok a szükséges nyugalommal és higgadtsággal irni, ha ily gyakran félbeszakítanak, mint ma. E lapnál való állásomat nem tartom rosznak, de az nem tetszik, hogy engemet itt egyedül hagynak a klienseket kiszolgálni. Az élmények — nyiltan megvallom, — a maguk nemében nemcsak újak, hanem mulatságosak is, de nem igazságosan vannak el-

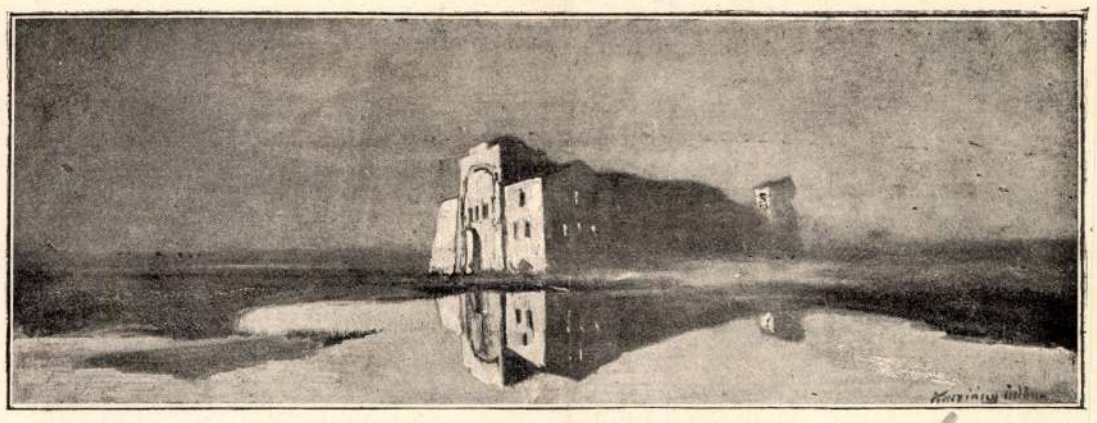

Lidérczrom. — *Kacziány* Ödön festménye.

Ne olyan peczkesen! — *Túry* Gyula festménye.

Tyras. — *Zemplényi* Tivadar festménye.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

osztva. Egy úr az ablakon át *önre* lő és *engemet* tesz nyomorékká; egy bomba jő a kályhán át, hogy *önnek* örömet okozzon és *nekem* dobja a kalyhaajtót a nyakamba; egy barát bukik be, hogy önnel komplimenteket váltson és engemet úgy ellát golyólyukakkal, hogy bőröm az elveimet tovább nem állja; ön elmegy az ebédjére és Jones jő korbácsával; Gillespie engemet hajít ki az ablakon, Thompson minden ruhát leszaggat testemről és egy rám nézve teljesen ismeretlen úr fejbőrömet egy régi ismerős fesztelen nyiltságával viszi magával, és kevesebb, mint öt percz alatt megjelen a tartomány összes útonállója hadi lázban és neki kezdenek, hogy testem maradványát tomahawkjaikkal halálra rémítsék. Mindent összevéve, soha életemben ily eseményeket még át nem éltem, mint ma. Nem; ön tetszik nekem és az ön nyugodt modora, a mint a klienseknek a dolgokat előadja, tetszik nekem; de látja, nem vagyok hozzászokva. A déli ember szive igen szenvedélyes és vendégszeretete nagyon pazar az idegen iránt. Azon czikkecskék, a melyeket ma irtam és melyeknek hideg mondataiba az ön mesterkeze a tenessei sajtó tüzes szellemét oltotta, ujra egész darázsfészket fognak ránk zudítani. Ama szerkesztőknek egész bandája jő, és jönni fog egészen kiéhezve s valamit reggelire kérve. Itt önnek Istenhozzádot kell mondanom! Nem óhajtok ezen ünnepélyességeknél jelen lenni. Egészségem helyreállitása végett jöttem délre; most ugyanezen okból visszatérek, még pedig azonnal. A tenessei újságirói foglalkozás engemet igen izgat.»

Ezután kölcsönös sajnálkozások közt búcsút vettünk egymástól, s én hazamentem kórházbeli lakásomra.

KÉPEK A FELKELŐ NAP ORSZÁGÁBÓL.

Naplótöredékek. (Folytatás.)

Irta *Reményi Ferencz* cs. és kir. sorhajó-zászlós.

Tokio, Nipon fővárosa.

A mit a japáni lakház külső díszben nélkülöz, pótolja a belső csin és tisztaság. A külső faburkolatnak idönyütte, fakószürke színével ellentétben, belül minden farész símára van gyalúlva és barnára fényesitve. A szalmagyékények még a konyhában is, mely a japán egyszerű táplálkozásnak megfelelőleg csak egy kisded tűzhelyből áll, oly tiszták, mintha újak volnának. Majdnem minden háznak földszinti részét egy bolt, vagy műhely foglalja el, érdekes bepillantást engedve a japán kézműves munkálkodásába. Itt a lámpakészitőt figyelhetjük meg, a mint a könnyed, tojásdad papirlámpákra kacskaringós khinai jeleket mázol vörös festékkel, ott az ernyőst leshetjük meg, a mint a szépnem figyelmét felhivandó, szép rajzokkal ellátott színes olajpapírral vonja be a bambusznyelű készüléket. Majd meg a fémműves ügyességét és kitartását csodálhatjuk, a mint szarupápaszemen át nézve hihetetlen finom ábrákat vés egy-egy bronzváza gömbölyded felületére.

Az utczai élet még érdekesebb, mozgalmasabb. Szélsebesen vágtatnak a riksák, ügyesen kerülve ki egymást és a járó-kelőket. Szerencsétlenség nem esik, de még indulatos szó sem, pedig nem ritkán adódik kedvező alkalom a szóváltásra. Az udvariasság mélyen gyökerező nemzeti tulajdonsága a japáninak. Jellemzi ezt, hogy egész szótárában nem fordul elő nagyobb szitok, mint «baka», ez pedig szarvaslovat jelent.

Bár ilykép a nyugaton elkerülhetetlennek vélt heves érzelem-kitörések nem ütik meg fülünket, van elég dolgunk a mindenféle hangok zürzavarában eligazodni. A legkülönbözőbb ehető, olvasható vagy egyébként gyönyörködtető árúkkal megrakott házalók, a czipőfoltozó, gyékényfonó, ács, jövendőmondó, szóval minden kereskedést vagy mesterséget üző bizonyos jellemző kiáltásokkal, csengetyü- és egyéb hangokkal árulja el jelenlétét. Messziről felismerhető már, hogy egy-egy «*amma*» közeledik. Igy nevezik ugyanis a kenőket (masseur). A kenés Japánban ősidők óta ismert és elterjedt mesterség; vak férfiak és nők gyakorolják és pedig zongoraművésznek is beváló újj-jártassággal. Az ammák kopaszra borotválják fejüket; az utczán többnyire vezető nélkül járnak, minthogy nehezebb átjárókon minden arra menő szivesen átsegíti őket. Ismertető jelük két éles furulyahang.

Népesebb helyeken nem ritkán sivító ének és pengő *samiszén* (háromhúros mandolin) hangok vonják a közönség figyelmét egy-egy szerencsétlen nőre, a ki, bájai elvirágozván, az utczai művészetben talál keresetet és vigaszt a régi jó idők mulandóságáért. Az utczai zeneművész Európában is ismeretes; de bizonyosra veszem, hogy egy más utczai művész, a homokfestő, nem leli párját a nyugaton. Letelepedik valamely alkalmas, járottabb helyen; egy mázos doboz rekeszeiből két-háromféle szines homokot vesz jobb tenyerébe és lepergeti az utcza porondjára; nehány percz alatt egy csinos *muszmé* (leány), valamely ismeretes históriai alak vagy vidék, többnyire a Fudsijáma, jelenik meg a bámuló nézők szemei előtt. Természetesen az ismeretes japáni kaucsuk-emberek sem hiányoznak; sip- és dobhangokkal hivják fel az utczai nép kiváncsiságát, a melyet aztán, fejükre valamely mesebeli állatfejet ábrázoló álarczot téve, a leghajmeresztőbb tagkificzamításokkal elégítenek ki. Másutt megint egy kardforgató remekel; ennek tartjuk őt ugyanis azon ügyesség után itélve, melylyel 2—3 kardot a levegőbe dobál és ismét fölfog; azonban egy pillantás a mellette felállított állványra, melyen kihúzott fogak, szájvizekkel megtöltött üvegcsék, stb. láthatók, arról győz meg bennünket, hogy fogászszal van dolgunk, a ki a tulajdonképeni foglalkozásával kevéssé megegyező kardforgatást csak reklámul gyakorolja.

Ilyen és hasonló tapasztalatokat tesz az útas, áthaladva a városnak — hogy ugy mondjuk — népies negyedein. Merőben különböző jellegü a Kodsimácsi, Tokio e ókelő negyede, mely a város közepén épült császári palotát, a «siro»-t, veszi körül. A közönséges halandónak, nem juthatván be a hatalmas mikádó székhelyébe, meg kell elégednie a hatalmas, bástyázott falak látványával, melyek a terjedelmes palota-telepet körülzárják. A falak természetesen kőből vannak, minthogy a faanyag valószinüleg még a régi sogun-korszakban, a melyből származnak, sem állhatott volna ellen fegyveres támadásnak. Szürke kőtömegeik, ormbangúságát itt-ott ormaik fölé emelkedő zöld fakoronák és a mély vizárokban gágogva pocskoló vizi vadak — melyeket itt tilos lőni — élénkitik kissé. Különben csak történelmi emlékek érdekével bir. Egykor ugyanis — 1868 előtt — a rettegett sogun lakozott e falak védelme alatt a siróban, körülvéve a daimiók «jasiki»-jétől (megerősitett paloták), a melyekben a büszke főurak megszabott évi jeddói időzésük alatt laktak. Most a kényuralom e bástyáinak helyét jobbára országház, miniszteriumok, császári paloták, idegen hatalmak követségeinek épületei foglalják el: a kövesült alkotmányos uralom hirdetői. Az idők itt gyorsan változtak!

Végre, keresztül menvén az egész városon, az Ujenóba értem. Egy széles kőlépcső vezet fel a halomhátra, a honnét tág kilátás nyilik Tokio keleti részére. A barna-szürke, végtelenül tova terjedni látszó háztengerből csak a tizenkét-emeletes «felhőt áttörő torony», (Rjóunkaku) és néhány magasabb templom tetőzete válik ki. Kedvesebb látványt nyújt az erdőborította halomtető maga. Hatalmas fenyők és sűrün ültetett cseresznyefák árnyékában barátságos teaházak húzódnak meg; hivogató nyájasságukat növelik a szemre való parányi «nészán»-ok (kiszolgáló leányok), a kik kopogó fapapucsaikon ide-oda tipegve, japán udvariassággal és bizonyos természetadta módossággal szolgálják ki a vendégeket. A fák alatt szerteszét elhelyezett padokon űlve élvezi itt a japáni a természet szépségét és szürcsöli a keserű, forró, majdnem szintelen teát, vagy nyeldesi a forróságban üditőbb, apróra tört jeget. Pipájáról, egy alig gyűszűnyi nagyságú fejjel ellátott szipkaféléről sem feledkezik meg sem férfi, sem nő.

(Vége következik.)

A CZÁROK SIRBOLTJA.

Az a hely, hova III. Sándor hült tetemét elhelyezték s egyúttal a Romanov fejedelmek családi sirboltja, a Péter-Pál székesegyház Szent-Pétervárott. A templom ősrégi, csaknem egyidejűleg építették Szent-Pétervár alapításával (1703-ban). Kezdetben holland szokás szerint, fából keszült egyetlen hegyes tornya volt. 1712—1732 közt alakitották át kőtemplommá. A 128 méter magas toronyban, melynek aranyozott réz gúlaján 7 méter magas kereszt van, tobbek közt egy hollandi szerkezetű harangjáték is van. A templom tágas belsejét diadaljelvények, virágok és hatalmas edényekben ápolt növények ékesitik.

A templom mellett egy rostélylyal ellátott külön helyiségben van a czárok sirboltja. Nagy Péter czár óta II. Péter kivételével, kit Moszkvában temettek el, itt nyugszanak az összes fejedelmek nejeikkel és gyermekeikkel együtt. Mindenikök koporsója egyszerű, sokkal egyszerűbb, mint Krakóban a lengyel, Londonban az angol s St.-Denisben a franczia királyok sirboltjai, s inkább hasonló a Habsburgok bécsi sirboltjához. A koporsók egyszerű ékessége legtöbbnyire aranyhimzésű brokát s egy hermelin takaró. Csak az ikonastast díszitették fel aranynyal és szobormunkákkal s néhány mellett, minő a meggyilkolt II. Sándor koporsója, vannak ezüst koszorúk, s I. Sándor sirjánál vannak a szabadságharczot és Páris bevételét örökítő emlékérmek. Igen egyszerű Nagy Péter koporsója egy később kori emlékéremmel, melyet I. Sándor parancsára tettek ide Szent Pétervár százados fennállása alkalmából.

OROSZ ORVOSOK.

Szacharjin, Leyden, Hirsch és a többiek elérték azt, hogy európai nevezetességre tettek szert egy végzetes haláleset révén, melynek előidézését első sorban az ő hibás kezelésüknek hajlandó tulajdonitani a közvélemény. És mig az öreg, mord Szacharjin házát rendőrség őrizi a felingerült nép romboló dühe ellen, addig III. Sándor czár másik kezelő orvosa, Hirsch, ha igaz a hir, öngyilkosság által menekült a felelősség sulya alól. Ezek a tények jellemzik az orosz orvosi kar tudományos értékét, melyben a pártfogás pótolja az érdemet s a feltünni vágyó különczködés nem egyszer csak az alapos képzettség hiányát takarja.

Avult előitéletek, megkövült maradiság, pedáns hóbort az orosz orvosi iskola hagyományaiban még mindig nem csiszolódtak át azzá a valóban előkelő európai szellemmé, mely a nyugati tudományosság kitünőségeit jellemzi. Nem mintha Oroszországnak is nem volnának minden tekintetben jeles és kiváló orvosai, hanem mert a tekintélyben való vakhit, ott is, mint más téren, lenyügözi a szellemi mozgalmak egészséges, szabadabb nyilvánulásait. Csak ép most hagyták el a sajtót egy nem rég elhalt kiváló orosz sebész s pétervári orvos-akadémiai tanár, *Nikolaj Ivanovics Pirogov* önéletrajzi följegyzései, melyek sok tanulságos vonást szolgáltatnak az orosz műveltségi állapotok ez ágának ismeretéhez I. Sándor czár uralkodása utolsó éveitől III. Sándorig.

Még nem rég mult ideje annak is, hogy az orosz belügyminiszterium orvosi hatósága tagjainak például jogában állt egymást és harmadik személyeket is, kik nekik megtetszettek, minden vizsgálat nélkül egyszerűen doktoroknak nyilvánitani. Beszélték, hogy egyszer, mikor a testület elnökének sikerült a testület számára még további jogokat eszközölni ki, egy ülésen két tag között következő furcsa szóváltásra került e dolog.

— «Nem ohajtana-e ön is, Teodor Teodorovics, valami orvos-sebészi fokozatot?»

— «Nem; de ha Exellenciádnak tetszenék számomra valami birtokocskát kieszközölni, ezt a jutalmat többre becsülném minden tudori fokozatnál.»

E mellett természetesen a felügyelet nem sok gondot forditott a napról napra ismétlődő visszaélések megakadályozására. «A katonai kórházban, — mondja Pirogov, — fényes nappal a legszemérmetlenebbül loptak, s az inspektorok és komiszáriusok naponta száz és száz rubelt veszitettek kártyán. A hússzállító naponta mindenki szemeláttára hordta a hust a hivatalos személyzet lakására, a gyógyszerész ideigeneknek adta el eczetjét, különböző gyógyfüveit, stb. Annyira ment a szédelgés, hogy a kórházigazgatóság a sebekről levett, elhasznált tépést, kötelékeket, stb. kezdte elárusitani. A kórházi gyógyszertár szerei minden egyébhez inkább

Zemplényi Tivadar.

Csakugyan, olyan pirosak voltak mind a ketten, mint a skarlát posztó, úgy, hogy Görgey Pál közbelépett.

(Folytatása következik.)

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSA.

A váltakozó általános kiállítások sorrendjében a Nemzeti Szalon tavaszi kiállítása egyike a meglehetősen érdekeseknek és változatosaknak. Érdekességét nagyban emeli, hogy az erdélyrészi szász művészek tekintélyes csoportja ez alkalommal értékes gyűjteménynyel szerepel. Egy kisebb, de minden tekintetben kiváló gyűjteményt mutat be jeles illusztrátorunk, *Garay* Ákos is. A mint ő látja s megörökíti jellegzetes alakjait, biztos kézzel, erős rajztudással vezetve tollát, ónját s a humor derüjét öntve felfogásába; csak vérbeli, e szakmára termett illusztrátornak adatott. S a mennyire biztosan kezeli az emberi alakot, ép oly otthonos az állatok s különösen a ló rajzolásában. «Somogyi kanászok», «Menekülő czigányok», «Juhász temetés». «A vadászat vége», «Simonyi óbester» fényesen bizonyítják a többiekkel együtt az elmondottakat. A szász művészek csoportja, élükön Wellmann Róberttel, úgy a művészek mint a műszerető közönség részéről igen rokonszenves fogadtatásban részesült. Főjellemvonásuk becsületesség a középutat, melyen maradandót képesek alkotni. *Wellmann* mellett *Coulin* és *Miess*, úgyszintén nestoruk, *Dörschlag* állanak legelső sorban, míg *Dörschlag* Anna, *Gottesmann* Alfréd szintén kitünően vannak képviselve.

Than Mór jeles történeti festőnk arczképét s egy női képmást állított ki *Balló* Ede. Mindkettő «alma csendélet»-évei együtt a legkitünőbbek közé tartozik, mit tőle ezideig ismerünk. Kitünő művekkel szerepelnek báró *Mednyánszky* László, *Horthy* Béla, *Zemplényi* Tivadar, *Márk* Lajos, *Tölgyessy* Arthur, *Vesztróczy* Manó, *Boruth* Andor, *Bruck* Miksa, pasztell-képeivel *Keményffy* Jenő, továbbá *Markó* Ernő, *Pörge* Gergely, *Cserna* Károly, *Cserna* Rezső, *Hadzsy* Olga s egész sereg régibb és fiatal művész. Mint feltünően érdekes művet, Petőfi arczképét kell megemlítenünk *Madarász* Viktortól. Az ősz mester honvédkorában Debreczenben látta a nagy költőt s e visszaemlékezés s a meglevő arczképek tanulmányozása alapján festette meg a most kiállított arczképet.

Zeno.

A LILIOM.

Bemutató a Nemzeti Szinházban.

Ketten irták «A liliom» czimü négyfelvonásos szinművet s talán ez az oka, hogy a darabban oly eltérő felfogások s hangulatok kerültek

Zemplényi Tivadar: Kertben.

ismételten is utalnunk kell arra, hogy a mű meséjével maguk czáfolják meg programmjukat. Hiszen meséjük épen azt igazolja, hogy törvényesen is elérhető a leány boldogsága s fölösleges a túlságos mohóság. Egyébként is, sem a vén leány alakja, sem tirádája nem áll kapcsolatban a mesével, a hová csak azért csöppent be, hogy a szerzőknek feminista szónoklatokra adjon alkalmat.

Mint a vén leány alakja csak programmbáb, úgy a mese többi szereplője sem igazi élő ember, hanem mind csak arra szolgál, hogy a szerzők tételüket igazolhassák. Ezért kell a műben szereplő apának könnyelmű s kalandkedvelő alaknak lenni; ezért kell a fivért úgy festeni, hogy álerényű tuczat-alak legyen, a ki csak gazdag leány után veti magát. Ugyanez okból szükséges, hogy a gazdag leány csunya és szellemtelen legyen. Mindez alak ugyanis annak igazolására szolgál, hogy a szép, szellemes, de szegény leánynak igaza van, ha szabad szerelemre szánja magát. S hogy a szabad érzékiség teljesen elfogadható legyen, a szegény úri leány és a festő közti szerelmet rendkívül szivhez szólón kellett festeni, sok lombsuttogással, patakcsobogással, hárfával és énekkel. Ez mind arra szolgál, hogy a romantikus lelkű nézők is érthetőnek találják a mohó vágyak gyors felgerjedését. Az élelmes társ-szerzők számítása azonban csak részben vált be. Az ultramo-

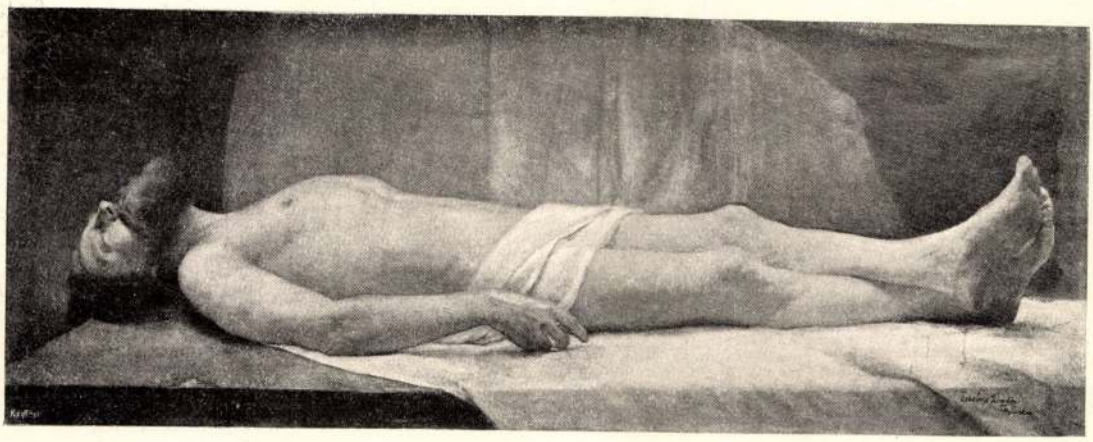

KRISZTUS HOLTTESTE. 1890
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

ZEMPLÉNYI TIVADAR

Régibb és újabb festők egybehangzóan elismerik Zemplényi művészetét. Ami nem kis dolog nálunk, mert hisz e földön is megesett már nem egyszer, hogy mellőzés éri a festőt a képei iránya, egész felfogása miatt. Kell tehát, hogy olyasmi rejtőzzék Zemplényi műveiben, ami a szélső jobboldalt épp úgy érdekli, amint a jakobinusokat. Mert a szíveslátást Zemplényi korántsem társadalmi úton szerezte meg magának, hanem kizárólag a képeivel, ami szintén nem hétköznapi eset. Nem az előzékeny bókok embere. Még senki sem fogta rá, hogy udvarias: ezen az úton tehát nem szerezhetett amatőröket a festményei számára. A műhelye is künn van Budapest peremén, messze a zsúrozó központtól. Társasága olyan emberekből áll, akik előtt kurtán, sőt rusztikusan meg lehet mondani az igazságot. Nincs is a festészetében egyetlen finnyás vonás sem.

Ő is felvidéki ember, mint java festőink legtöbbje. Ennélfogva eleve feltehetjük, hogy jó adag kitartás, szívósság, erély halmozódott fel benne. Abból a fajból való, amelyet nem lehet egyhamar levenni a lábáról. E sorok írója a makacs kitartás nem egy esetét látta Zemplényi életpályáján: egyszer sem hátrált meg. Úgy látszik, sohasem érezte ezt az érzést: reszignáció. Voltak olyan napjai, sőt évei, amikor a közepes erélyű ember már rég beadta volna a derekát. Zemplényin nem tudott a sors kifogni: egy kicsit belekopaszodott a fiatalkor küzdelmeibe, de a festési vágy és a művészi öröm érintetlen maradt. Semmit sem akart megmenteni, csak ezt az egyet. Romantikus kalandja is csak egy volt ifjúkorában, még pedig a magyar közoktatásügyi miniszteriummal. A kultuszkormány adta a szenzitív dámát, akihez csak tánclépésben szabad közeledni. Zemplényi semmihez sem értett oly kevéssé, mint az efféle dologhoz. Ő tudta, hogy milyen értékű munkát végez és tudta, hogy ennélfogva mire formálhat jogot. Csak azt nem tudta, hogy a jogokat görnyedt háttal kell kikunyorálni. Az ilyenfajta ötlet nem teremhet meg egyeneslelkű emberben, ez kizárólag a ranglétra parketjeinek száraz fájából nő ki. Zemplényi nem lett volna rá képes, ha még úgy meg is magyarázzák neki. Így esett meg, hogy évek hosszú során át, a

Művészet 1905.

hét legsoványabb esztendőben, makacs következetességgel felküldte a munkáit a kultuszkormányhoz az e célra megállapított állami ösztöndíjakért. És épp oly következetesen visszaküldtek neki mindent. Tudnunk kell, hogy ugyanezekben az esztendőkben a müncheni képzőművészeti akadémia hasonló makacs következetességgel megvásárolta Zemplényi tanulmányait és kitüntette minden rendelkezésére álló kitüntetéssel. Zemplényi végezte minden osztályban a legderekasabb munkát. Hackl és Löfftz, a professzorai, összecsapták a kezüket, valahányszor a magyar kultuszkormány egy-egy újabb kosárral kedveskedett Zemplényinek:

— No, önöknél csakugyan ázsiai állapotok lehetnek — mondta egyszer ily alkalommal e sorok írójának az öreg Hackl.

Zemplényi néhány igen rövid és velős mondatba foglalta azt, amit erről az eljárásról gondolt és sürgősen tovább rajzolt és festett. Az élet ugyan keserves volt, a bajok sokasodtak, de szerencsére a szent piktura mindenért kárpótlást tud adni annak, aki hisz benne. Zemplényi pedig bízott benne föltétlenül. Nincs az a miniszteri leirat, amely ebből a bizodalmából ki tudná zökkenteni.

Ha akkor kellemetlen lehetett is ez az állandó kudarc, valamire talán mégis jó volt: a mi festőnkben meggyőződéssé érlelődhetett, hogy az ember csak önmagában bízhatik. Hogy tehát acéloznia kell a saját energiáját, mert ez az egyetlen támasza. Erre a tudatra égető szükségük van a legsötétebb Afrika felkutatóinak és néha a magyar festőnek is.

Ebből az erélyből nem csekély adagot látunk Zemplényi képein is. Jelentkezik ez már magában a festői kézírásban is. Azután jelentkezik abban, hogy nem simul a perc divatjához. Végre abban, hogy amely festői

ÚRNAPJA. VÁZLAT, 1905
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

igazságról egyszer meggyőződött, azt következetesen és kitartóan fejleszti.

Festői fejlődésében bizonyos állomásokat látunk, amelyek körülbelül számot adnak arról, hogy miképpen alakult előadása az erélyesebb felé. Azokban az években, amikor a természet-studiumot, a beható, részletekig menő tanulmányt ismerte fel magára nézve a legszükségesebbnek, olyan képek támadtak, amelyek az utolsó porcikáig hatoló kutatást tükrözik. Ez a hosszas és kitartó modellstudium már technikailag is atelier-képek festésére bírta. Intérieuröket látunk, amelyek koncentrált világításában ott ül teljes nyugodalomban, minden mozdulat nélkül a modell. Hetekig, hónapokig lehet azt át- meg áttanulmányozni. S modelljei most többnyire öreg asszonyok, mint e célra legalkalmasabb médiumok, akiknekráncos arca a barázdák egész rengetegét mutatja, ez pedig jó alkalom a részlet-kutatásra. Talán némi lelki diszpoziciók is e nép felé vonzották. E gondszántotta vén arcok híven tükrözték az élet ama viszontagságait, amelyekkel festőnk is oly sokszor, szinte szakadatlanul találkozott. Nyomról-nyomra lefesti ezeket az életrajzi mappákat. Eleinte elaprózva, de egyre tömörebben, egyre szélesebben. Mindent adni, de úgy, hogy a kép még se váljék részletek laza gyűjteményévé, ez lehetett akkor főtörekvése. Hogy minő fényes sikereket ért el, arról a „Templomban" című képe (most a budai várpalotában) tanuskodik. Az az öreg asszony egy kis chef-d'oeuvre. Leibl is ilyesmit keresett, benne becsülhette meg Zemplényi a studium e fajtáját. Más idevágó művein érdemes külön vizsgálódás tárgyává tenni egy öreg, törődött kezet, kiálló bütykeivel, lötyögős bőrrel, a kidagadt, meszesedő erekkel. Ez is természet s festőileg lehet legalább is annyira érdekes, mint egy ifjú hercegasszony krémekkel ápolt orcája. Zemplényi nem konstruált magának külön szépség-ideálokat, neki a természet birtokbavétele kellett első sorban. Nyugodalmas képei egyenletes és nem változó atelier-világításban megadták neki erre az alkalmat. Érett festői tudásának körülbelül az efajta képek voltak első stációi.

Aki így megtanult tudni, annak új vágyai támadnak. A nagy készség képessé teszi arra, hogy a természet hirtelenebb, mulandó jelenségeire is ügyet vessen. Egy délutáni napsütés legfeljebb félórán át egyenletes, de ez alatt az idő alatt gazdag festői játékot mutat. Zemplényi teljes fegyverzetben foghatott az ily jelenségek kiaknázásához is. Mi más látványt ad az ilyesmi! Hirtelenül vége az intérieur egyoldalú világításának: szinte elönti a mezőt, a kertet a levegőben szertetöredezett fényözön. S egyszerre dupla értékűvé válik a levegő is, mint jelentékeny festői elem. Zemplényi az ő kitartó, eleven energiájával hozzáfogott ennek áttanulmányozásához is. És most festése is hirtelenebbé, összefoglalóbbá válik. Ha az atelier-világítás ezer apró reliefet ad egy arcon, úgy az en plein-air-festésnél ugyanezen arcon a levegő enyhe fátyla hamar összefoglal mindent s gyakran egyetlen széles tónust ad oly helyekre, amelyek az atelierben csak tömérdek apró kúsza vonásokkal szolgáltak. Nagy egységek tárulnak elénk, egy darab az egész kép s döntő szerepűvé válik a tónus finomsága, a valőr helyessége.

Mindezeken a dolgokon túl volt Zemplényi. Tudása új körökkel gyarapodott. Így felfegyverkezve került a felvidékre, abba a görbe országba, ahol Szinyei Merse Pál színgazdag képei születtek. És Zemplényi is a színre vetette magát. Gyorsan kiküszöböl a képeiből olyan dolgokat, amelyek nem voltak egészen karakteresek, egészen kifejezők. Például a régibb ívású szürke tónusokat, amelyekkel oly kényelmesen kapcsoltak össze a piktorok két egymástól eltérő színt. A halánték sárgája és az orca pírja közé oly könnyű volt egykoron egy „semleges" tónust csúsztatni: hadd kösse össze a két színt, legyen közvetítőjük. Zemplényi a legnagyobb erélylyel igyekszik ennek éppen ellenkezőjére. A természetben nincsenek ilyen közvetítő, ilyen „semleges" színek. Bizony szépen ki kell kutatni ezeket a veszedelmes terepeket is és egész határozottságukban oda festeni. Hogy Zemplényi miként oldotta meg a kérdést, arról a „Nagypéntek" című festményén levő öreg arcok adnak helyes fogalmat.

Egyebekben is hirtelenül élénkül minden színe s növekszik erőben is. Az ilyenforma festés határozott, egyenes felrakást kíván. Az

TEMPLOMBAN. 1889
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

SZÜKÖLKÖDŐK. 1902
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

aprózás, a félénk pepecselés itt nem ér célhoz. Megint erélyesebb lesz tehát a kezeírása, szélesebb az előadása. Az új állomás ismét meggazdagítja festői szertárát.

Az en plein-air-festés, az élénk napsütés tanulmányozása nyilván hatással volt rá oly irányban is, hogy a figyelmét egyre erősebben leköti a fény a maga kontrasztjaival. Szikrázó verőfényben festi meg a templom előtt álló alakokat, a búcsúsokat. S ugyanakkor Besnyőn támad legnagyobb képe, a „Virrasszatok és imádkozzatok" című, amelynek festői problémája ismét a fény erős hatása. Itt ugyan tompa sötétség üli meg az egész képet, de a gyertyák és egyéb világító-eszközök lángja a legélénkebb fényjelenségeket írja e sok emberalakra. A probléma itt teljes készséggel talált megoldásra Amit akart, itt teljesen sikerült is.

Mindezeknek a képeknek s egyáltalán legtöbb művének szereplő személyei abból a körből valók, amelyről már egyszer szóltunk. Parasztok és szegény emberek, koldusok és szenvedők, munkások kerülnek egymásmellé. Nem valami pietisztikus célzattal, hanem egyszerűen mint felette lebilincselő jelenségei e földi életnek. Mozdulataik jelentőségét, gesztusaik nehéz lankadtságát, arckifejezésük önkénytelen kendőzetlenségét jól ismerhette s teljesen átérthette, hisz mindez nem volt idegen neki, élménye volt, legközvetlenebb tapasztalata, majdnem állandó miliője. Oly képek, mint az „Aggódás", azért hatnak ránk közvetlenül, mert látjuk, mennyire tétovázás nélkül vannak megfestve, mennyire otthon jár a festő e bizalmas formák és hangulatok közt, mennyire össze tud forrni az előadott miliővel. De ez el sem volna képzelhető oly biztos rajz és határozott festés nélkül, mint amilyen Zemplényi képeit jellemzi.

LYKA KÁROLY

BUCSUSOK ÉRKEZÉSE
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

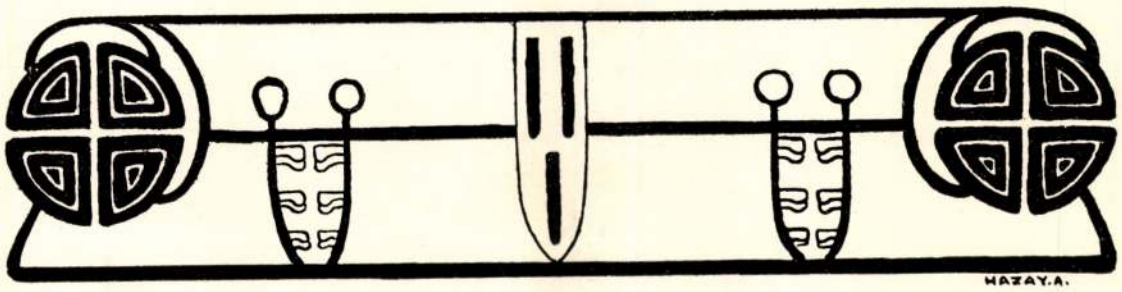

PÁRKÁNY ÉS PILLÉR

A művészet tüneteiben megnyilvánulnak a művészeti energiának törvényei is. Csakhogy ez a megnyilvánulás nem tulságosan beszédes. Az erők egymásra hatása nem a felszinen történik, a műtörténelem kénytelen oknyomozásra indulni, hogy azt az egymásra hatást megismerhesse. Ennek az oknyomozásnak szükségessége mint sejtelem, mint vágyakozás már régen a köztudatban van, hiszen szinte banalitássá lett az a tétel, hogy a művészet eleven, hogy életet él, hogy tehát élettörvényei vannak. Ebben a felfogásban a művészet olyan önálló, magában álló szervezetnek látszik, amely a maga külön életét éli, amelynek tehát saját külön biologiai törvényei vannak. A kultura megbecsülése, vagy legalább azoknak a törekvése, akik a kultura különös megbecsülőinek akarnak látszani, sajátságos ünnepi frazeologiát formált, és ennek a frazeologiának kedves mondása az, hogy a művészet eleven szervezet. Ez a patétikus frazeologia beállt teremtőnek és nem porból és hamuból, hanem szavak szép hangzásából, mondások lendületéből új teremtményeket alkot. Közülük való a művészet, mint organizmus is.

Az oknyomozó, a művészet jelenségeinek a világ életével való összefüggését kutató műtörténelem természetesen nem fogadja el a művészetnek önállóságáról szóló tételt. Ha el is fogadná, vizsgálódása közben hamarosan rábukkanna tévedésére. Nagy baja neki, ha tévedését nem látja be, mert akkor előítéletek uralkodnak az itélkezésén, akkor az elfogultságtól nem tud látni, hanem csak célzatosan konstruál.

Semmivel sem csappan meg a művészet becsülete, ha azt valljuk róla, hogy nincs különálló életenergiája, hanem hogy csak a világ életét mozgató energiának sajátságos kifejezése. A művészet se egyéb, mint a társadalmi élet megnyilvánulása, és minden változásában, minden törekvésében, minden hullámzásában ugyanaz az energia érvényesül, amely a történelem megfelelő fejezeteiben a társadalom életét intézi, szabályozza, formálja. E folyóiratban nemrég Diner Dénes József egész cikksorozatban azt fejtegette, hogy a művészet alakulásaiban ugyanazok a gazdasági erők érvényesülnek, amelyek a társadalmi formációkat s a históriai jelenségeket alakítják. A materialisztikus történelmi felfogásnak a művészet történelmébe való átvitele igen érdekes, sőt több nála: igen értékes kisérlet. Egyenesen szükséges volt annak a nagy egységességnek szempontjából, amely minden világjelenségben mutatkozik, vagy amelynek a dolgok fölött való uralmát filozófiai meggyőződéskép vallják azok, akik a dolgok eredetét és logikáját, a jelenségek okát és összefüggését kutatják. Ez a materialisztikus műtörténelem a művészet

nyilvánulásait formáló erőknek, a művészetet inspiráló erőknek törvényeit, a társadalmi és historiai energiákkal való összefüggését keresi. Hanem azért nem értéktelen, sőt egyenesen didaktikai fontosságú az a művészettörténelmi vizsgálódás is, amely a művészet tüneteinek megjelenési formáiban nyilvánuló szabályszerűséget kutatja. Míg amaz a művészet fiziologiáját vizsgálja, emez az életrendjét állapítja meg. Amaz a tünemények származását, emez a nyilvánulásuk módját kutatja. A művészettörténelmi vizsgálódásnak ez a fajtája sem vallja azt a fölfogást, hogy a művészet magában élő, saját külön életet élő organizmus, hanem csak arra igyekszik, hogy a művészetnek, mint a világ életét mozgató energia egyik nyilvánulásának megszólalási formáiban mutatkozó szabályszerűséget kutassa. Amaz a művészet erőit, emez a művészet ritmusát kutatja.

Ilyen vizsgálódások közepette kapott meg az az észlelet, hogy az építőművészet alakulásaiban a konstrukció és a dekoráció szerepét vissza lehet vinni a két főalkotó elemnek, a párkánynak és pillérnek különböző nyomatékosságára. Aszerint, amint az egyik vagy a másik dominál, az építészetben nevezetesebb alakulások történnek. Vagy fordítsuk meg a tételt: aszerint, amint az építészetben megváltozik a szükségességekről és lehetőségekről való felfogás: a homlokzatban, tehát az épület beszédességében vagy a pillér, vagy a párkány dominál. Valamelyes túlzással, — már pedig tudvalevő dolog, hogy a tételüket bizonyítani iparkodó, a föltevéseikbe vagy észleleteik logikájába szerelmetes okoskodók mindig hajlandók túlzásokra, — az építőművészet minden korszakát úgy különíthetném el egymástól, hogy az egyikben pillérművészet, a másikban a párkányművészet uralkodott. Hanem ettől a túlzástól egyelőre tartózkodom. Addig ugyanis, míg a vizsgálódás folytatása meg nem adja azt a jogot, hogy azt a distinkciót az építő-

ÉRDEKES VENDÉG
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

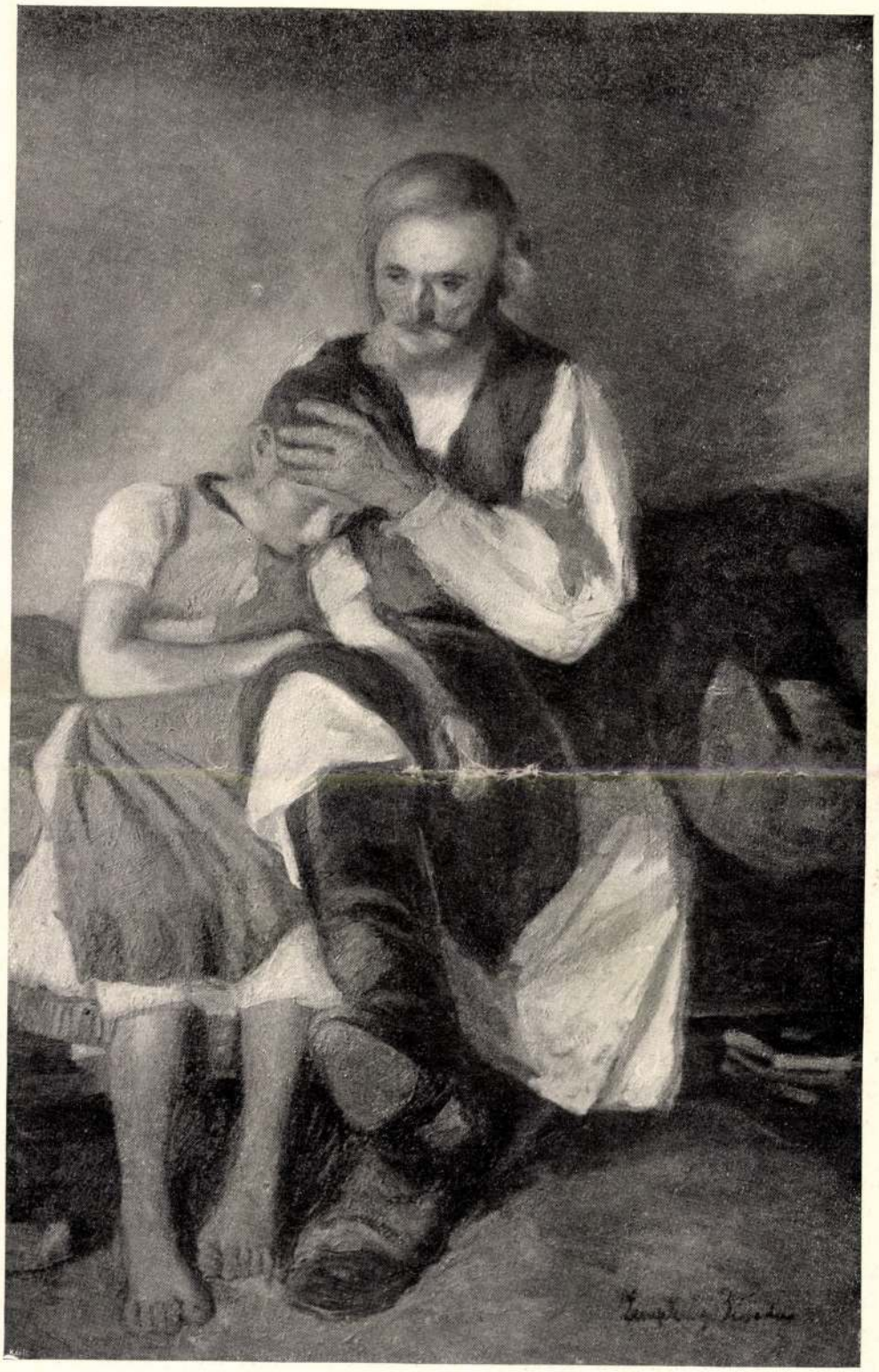

AGGÓDÁS
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

művészet alakulásának minden fázisára alkalmazhassam.

Az építőművészet alakulásának ritmusában a hullámzás dominál. A hullámvonalról jó lesz hangsúlyozottan konstatálni is azt a különben magától értetődő tényt, hogy éppenséggel nem ábrázol visszatérést, hanem a kiindulástól eltávolodást, folytonos újulást jelez. A hullámteoriák eluralkodása óta a hullámvonal törvényeiről alapos félreértések terjedtek el, s akárhány „hullámgondolkozó" a hullámvonalra ráfogja az önmagába visszatérő, s onnan újabb visszatérésre kiinduló vonalnak, a körnek törvényeit. Az építőművészet ritmusa, ismétlem, hullámvonalú. A hullámvonalnak vannak ugyan kulminációs és fordulópontjai, hanem azért benne az átmenet folytonos. Stilusok, amelyek egymást fölváltják, amelyek egymásnak logikai ellentétei, találkozásuk alkalmával szinte úgy viselkednek, mint a bajvivásra készülődők: kezet fognak egymással, mielőtt egymásra ütköznének. A stilusok, miközben fölváltják egymást, kapacitálják, azt mondhatnám, hogy korrumpálják egymást. Ez a korrupció biztosítja, megkönnyíti az új stilus diadalát. Az olyan stilusok is, amelyek valóságos forradalmat jelentenek a régibb építészet uralma ellen, megalkusznak a leverendő stíl tapasztalataival. A nagyszerű eredetiség mellett, amely az építőművészet egyes korszakait jellemzi, folyton-folyvást érvényesül az eklekticizmusnak értékes fajtája. Ennek az eklekticizmusnak érvényesülése biztosítja az építőművészet fejlődési, alakulási vonalának folytonosságát. A hullámvonalas ritmust.

A régi stillel kompromittáló, tőle korrumpált új stílus elfoglalja helyét és uralmát megállapítván, igyekezik szabadulni a korrupciótól. Ez a törekvése egy időre sikerül, s ebben az időben diadalra jut az úgynevezett stílnemesség. Mondjuk, hogy stíltisztaság. A stíltisztaság a stíl igazi természetének legtökéletesebb, zavartalan kifejezése. A stílt teremtő szükségességeknek egységes formájú kielégítése. Annak a szabályszerűségnek kialakulása, amelyet azok, akik a stíl tartalmát, egységességét, minden nyilvánulásának egymásból folyását és egymással összefüggését, vonalritmikáját, tömegeken való uralmát megértették és megérezték, a maguk logikai munkájával megalkottak. A stíltisztaság megbecsülése ortodoxiát szül. Szigorú, kiméletlen ortodoxiát. De ez az ortodoxia, bármily értékes kincseket őriz is, és bármily nemes eredményeket imád is, nem uralkodhatik sokáig zavartalanul. Hiszen lenyűgözi a fantáziát, s a leigázottaknak pedig az a szokásuk, hogy lázonganak. A fantasztika egyre hatalmasabb lesz az ortodox stíltisztasággal szemben, és újabb művészeti korrupció jár a nyomában. Íme a stílusok kialakulásának és megromlásának erői: a stílust a szükségesség szüli, az ortodoxia ápolja, gondozza s a korrupció elemészti. Mind a három hatalmas energia. Az egyik forradalmi, a másik konzerváló, a harmadik degeneráló energia. Amaz eruptiv őserő, a másik megtisztult alkotó erő, a harmadik elfinomult, elművésziesedett dekadencia. Az egyik genialis, a másik nemes és bölcs, a harmadik neuraszténikus. Ez a három erő váltogatja egymást a stílusok kialakulásában, s ez a váltogatás jelzi és biztosítja az építőművészet fejlődési vonalának folytonosságát.

A renaissance története beszédes bizonysága az alakulást okozó három erő egymásra következésének. A renaissance változatai annyira eltérnek egymástól, hogy külön stílusoknak tekinthetik, tekintik is őket. Más-más szükségességekből és lehetőségekből alakultak ki a szabályai, mégis úgy érezzük, hogy az egész sor évszázadra terjedő mélységes művészeti mozgalom a nagy hullámvonalnak csak egy, bár hatalmas hulláma. És megérezzük az egységét, ha annak a három alakító energiának szempontjából szemléljük. A kora renaissance a büszke, tudatos, célját tudó, az építészet elemeinek logikus összefüggését valló forradalom. A virágzó renaissance a stílnemesség örömét őrző ortodoxia; a késő renaissance ajtót tár a lázongó korrupciónak, amely a barokkóban a szertelenséget diadalra viszi. És e korszakok egyes stádiumaiban is érvényesülni látom azt az egymás nyomába lépő három stílformáló energiát. A quattrocentonak a cinquecentóba átmenetelében is megnyilvánul a fantasztika korrumpáló vágya. A fantasztika ott is nekiesik a logikának, de nem a korrupció, hanem a stílnemességet viszi uralomra. Kialakul a stíljelenségek egységessége, a harmoniájukban

NAGYPÉNTEK. 1904
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

falat is meghóditja az ornamentika, amelyben a falnak nemes kockavonal egyszerűségét leküzdi az illuzióra való vágyakozás: rászorult a tagozás ritmusára. A keretezés eluralkodik a falon, de a görög építészet a maga erős konstruktiv érzésével a keretezést sem tudja másképp megoldani, csakis konstruktiv formában. A falra átviszi a pillért, s megadja vele a falnak a függőleges tagozást. Szerkezeti jelleget ad a falnak, hogy intenzivebben diszíthesse.

És függőleges és vízszintes tagozás küzd egymással mind e mai napig az elsőségért. Van idő, amikor a kettő közt fegyverszünet létesül, amikor egyik sem hatalmasabb a másiknál. És többnyire a korrupció korszakában áll be az egyensúly a függőleges és a vízszintes tagozás között. Az újítás és az ortodoxia korában az elvek érvényesülnek, a korrupció korszakában elmosódnak, az elfinomultságba belevesznek. Az elvek pedig vagy a nehézségi erővel szemben a reakció érvényesítését követelték, vagy pedig azt, hogy a szerkezeti logika kifejezésének szükségét semmibe vételével a diszítés mindenhatósága érvényesüljön. Amaz a statikai érzés nyilvánulása volt, emez a felületben való művészi örömé. Amikor nem dominált sem az, sem ez, mert megalkudtak amazzal is, ezzel is; amikor a nehézkedés nagy érzése mellett a felület uralkodó voltával kacérkodni tudtak, amikor összeegyeztették a súlyérzést a felület súlytalan, szertenyuló, elterülő voltának érzésével, a tagozás zavaros, minden irányba kapaszkodó: korrupt lett. Nem uralkodott benne sem az egyik, sem a másik vezérlő elv.

Azt tartom, hogy az építészeti korrupció fogalma is rászorult az új értékmegállapítására. A korrupció csak éppen stílromlás, csak éppen az egységesség megtagadása, csak éppen a harmónia megzavarása, de nem

való öröm. S a virágzó renaissance a maga egészében nemes ortodoxiává lesz, amelyben hatalmas egyéniségek a fantáziát a harmonia szabályossága alá fogják.

A klasszikus építészet is bizonyságot tehet a három energia következetes egymás nyomába lépésének. Íme a régibb antik építészetre, amely a művészi szükségességek forradalma, a hellenista építészet következik, amely nemes tudással és a formatisztaság fanatizmusával ortodox őre a harmóniának. S aztán nyomába lép az a római építészet, amelyről Vitruvius Pollio, a veronai származású nagy építész, a római kor egyetlen olyan építészeti írója, akinek a műve ránk maradt, az ő „De architectura" című munkájában keservesen azt panaszolja, hogy eluralkodik rajta a fantázia szertelensége. A korrupciót panaszolja talán jogosan, talán az ortodoxoknak siralomra hajlandóságával.

És a három stílirányító erőnek uralma, következetessége érvényesül a gótikában is, de főképpen a renaissancenak azokban a sok-sokféle későbbi alakulásaiban, amelyek a nagy barokkóval kezdődnek és századokkal később az empirral bevégződnek.

Ebben a nagy és állhatatos folytonosságban a pillér és párkány különféle súlyának szigorú elhatárolása lehetetlen. Mert az átmenetek ennek a két főalkotó építészeti elementumnak szereplésében is érvényesülnek. De a stílusok logikáját kutatván, a határzavaró átmenetek dacára is megállapíthatónak vélem a pillérnek és párkánynak stílformáló szerepét.

Mind a kettő, pillér is, párkány is sajátságos alakuláson ment át. A falpillér, amely a leghatalmasabb szerkezeti elemnek, a pillérnek, dekorativ elfajulásakép szerepelt, s kivált a görög építészetben a faldiszítés legnevezetesebb alkatrésze volt, az építészet lehetőségeinek és szükségességeinek kialakulása közben diszítő jellegét elvesztvén, elsőrangú szerkezeti elemmé lett. A párkány a maga szereplését mint tisztán konstruktiv elem kezdette meg, az idők folyamán tisztán dekorativ szerepre tett szert. A falpillér a fal előtt álló oszlop diszítő pendantja, majd pedig a hordozó és tartó pillérnek a falra való dekorativ átültetése, beleillesztése volt. Abban a szerepében a görög templomban, emebben a másik szerepében legjellemzetesebben a görög lakóházában látjuk. A görög falnak csak a falpillér adott építészeti jelleget. Mert mindjárt kezdetben az volt a dolga ennek a dekorativ elemnek, hogy a falnak konstruktiv látszatot adjon. A görög hosszfalnak jó ideig a párkány volt az igazi jellegzetessége. A párkány jellemezte a falat az ő hordozó minőségében. Talán valamelyest paradox az az állítás, de a magyarázó voltát érzem, hogy a párkány tulajdonképpen nem azt jellemezte, hogy a fal a súlyt hordozza, hanem hogy a súly a falon nyugszik. A monumentális görög építészetben ezt a paradoxont az oszlop szerepeltetésével egyenlítették ki. A súlyátvitel a falban is megtörtént, de nem látszott. Nem érezte az, aki az építményt nézte. A nehézség munkájának érzése legelemibb, legösztönszerűbb érzésünk, s a homlokzat tagozásában, a fal kifejtésében ez az érzés uralkodó erejű. A falpillér az ő uralma alatt tett szert a szerepére, noha kezdetben úgy látszik, mintha tisztán dekorativ szükségesség növesztette volna be a falba, vagy — ha úgy tetszik — növesztette volna ki a sima falból.

A párkány a betetőzésnek nemcsak a jelzése, hanem tényleges nyilvánulása volt. Tehát az épület szerkezetének szerves része volt. Csak később jutott neki a diszítő szerepe, s a dekorativ tagolásnak legnevezetesebb elemévé lett. Kialakultak a párkánynak sokféle formái, a talapzatpárkányon kezdve a vállpárkányon, az architravon, a szalagzatokon végig a koszorúpárkányig. Egy részük a maguk diszítő föladatának dominálo voltát éreztette, a többi a konstruktiv hivatásukat hirdette, de valamennyi a maga struktiv eredetéhez jó sokáig hű maradt. Addig, amíg a tagozás harmóniája el nem hatalmasodott a szerkezet észszerűségén. A párkány már nem a fal súlythordó voltának nyilvánulása vagy hirdetője, hanem a felületet harmonizáló diszítő elem. A párkány már nem jelent tetőzést és nem hirdeti a falnak talapzott voltát, hanem csak befejezi a falfelületet, bekeretezi a síkot.

És itt társul vele a falpillér. A falra átvitt, a felületen alkalmazott pillér. A vízszintes tagozás csak harmoniát ad, a függőleges tagozás ritmust is. S a görög ház, amelyben a

TEMPLOM ELŐTT. 1899
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

művészi hanyatlás. A korrupció a fantasztika szabadsága. Az egyéniség szabadabb, korlátlan érvényesülése. Igaz, hogy igen gyakran a tehetetlen eklekticizmus okvetlenkedése is. De ne azokat a stílkorrumpálókat nézzük, akik egyéni tudás, invenció nélkül pusztán csak értelmetlenül, összefüggéstelenül alkalmazzák azt, amit tapasztaltak. Hiszen a tehetségtelenek munkáit az újítás és az ortodoxia, a forradalom és a konzerválás korszakaiban sem veszszük számba, mért ítéljük meg éppen a fantasztika uralkodását az ő munkáik alapján?

Szükségünk volna rá, hogy ítéletünk megformálása közben szabadulhassunk a hagyományainktól. Magamat is akárhányszor rajtakaptam, hogy valamely építészeti alkotás megítélése közben a stíltisztaságot szinte fanatikus szigorúsággal kerestem. Nem a művészi munkát, hanem a stíl ellen elkövetett merényleteket, vagy a hozzá való hűséget kutatjuk. És hamarosan készek vagyunk a korrupciónak nemcsak megállapítására, hanem elítélésére is. Pedig éppen a stílkorrupció volt a stílforradalmak előljárója. Csakhogy akkor, amikor a stílus a maga aktualitásában élt; amikor a maga kora technikai készültségét, technologiai tehetőségeit és művészi törekvéseit összeegyeztette. S amikor azt az összeegyeztetést az ortodoxia meggátolta. A stílkorrupció a fantasztika és az új lehetőségek érvényesülése volt a stílussal szemben. Eleven energiák harca volt. Aktualitásban gyökerező törekvés volt aktualis konzervativizmus ellen. Nem tudnám megérteni azt a korrupciót, amelyet ma követnénk el históriai stílusokkal szemben. Hiszen a mai fantáziának nem rabtartója a tegnapi konzervativizmus. A korrupció annak idején az egyéniség lázongása, szertelenséghez való jogának érvényesítése volt. Mért akarna az egyéniség ma úgy lázadozni, hogy előbb régivé lesz, hogy a még régibbet megronthassa?

Az a tegnapi, az elevenségben gyökerező korrupció, mint mondám, a fantázia uralma volt, a szabadságtól egész a szertelenségig.

Ez a szabadság az individualizmust érvényesülésre ösztökélte s a nagy egyéniségek szabad, bátor elhatalmasodása vagy új iskolát vagy reakciót szült. Vagy község sereglett köréjük, vagy pedig a logika védekezésre toborzott ellenük. Igy támad az új stílváltozat. Michel Angelo is a művészeti korrupció hőse és évszázadok művészetét toborzotta maga mellé követő községnek. Bernini is korrupt, de szeretném megitélni tudni saját korának egyéni szabadságra való vágyának szempontjából. Amaz korrupciót szított a harmónia ellen, emez a ritmus ellen. Amaz a szertelenségnek diadalra juttatója volt, emez az észszerűséget kezdte ki korrupt művészetével.

Az észszerűségnek az építőművészetben való szerepét különben is máskép ítélték meg más-más időben. Ma, mikor a modernség az észszerűség és célszerűség, a konstruktiv igazság szuverenitását hirdeti és a tartalmatlan affektusok kiküszöböléséért küzd, talán úgy distingválunk, hogy az építésben művészet számba minden időkben csak az észszerűség alkotásai, korrupció-számba pedig ugyancsak minden időkben az észszerűtlen építészeti művek mentek. Ugyanaz a régi építészeti író, a kit az imént emlegettem, Marcus Vitruvius Pollio, aki nemcsak nagy építész, hanem tudvalevőleg jeles szerkesztő mérnök is volt, hiszen még hadigépeket is konstruált: az ő Krisztus előtt 16 és 13 között irt építészeti munkájában nekirontott Apaturiusnak, amiért olyan architekturát festett faldekorációnak, amely szerkezeti tekintetben lehetetlen. De azt is mondja, hogy ez a szerkezeti lehetetlenség, amelyben a fantázia szertelenkedett, a népnek nagyon tetszett. Íme az észszerű, a konstruktiv építészeti dekorációnak első tudós és művészi követelése és íme már akkor is szemben állt vele a fantasztika legigazibb megbecsülője, a nép.

És tizenöt századdal később Leon Battista Alberti, a kora renaissance nagy enciklopedistája, aki nagy volt mint tudós, jeles mint festő s aki a maga kora legkiválóbb művészeti írója volt, erélyesen szembeszáll azokkal, akik az építészetben a szerkezeti funkciók föltüntetését követelik, s az épület dekorációját alárendelik az épület ésszerűségének. Pedig éppen ő volt az, aki Vitruvius építészeti munkájának a maga korában becsületet szerzett, s a régi római építésznek művészettörténelmi rangját megállapította.

Az észszerűség becsülete mindig más-más volt az építészeti dekorációban és mindig a korrupció korában szerezte vissza azt az értékét, amely a nemes ortodoxia idejében elkallódott. Hiszen a korrupció túltengése elől az észszerűséghez menekültek azok, akik az elfinomodott, elművészíesedett, dekadens építészettel szakítani akartak és új művészetet propagáltak. De az észszerűség fogalmának tartalma is más-más volt más-más korszakban. Szinte hihetetlen, hogy milyen fogalomzavar uralkodott néha-néha e téren. A renaissance kihajtásai, amelyek a struktiv észszerűségtől jórészt nagyon messzire estek, a természethez, az anyatermészet észszerűségéhez való visszatérést emlegették a maguk üdvözítő programmjaképpen, s ha a rokokóépítés, az en rocaille stílus hitvallását kutatjuk, azt látjuk, hogy még ez a stílus is a természethez visszatérést hirdette. Az észszerűség dolgában uralkodó fogalomzavart talán semmi sem jellemzi beszédesebben, mint az, hogy az architrávnak megkunkorodása, a tartó párkánynak meggörbítése is, annak idején a természethez, tehát az észszerűséghez való visszatérés jegyében történt.

Az észszerűség és a képzelet váltakozása a függőleges és a vízszintes tagozás dominálásának váltakozásával párhuzamba hozható. A szokásos metaforika az észszerűséget józanul lépdelőnek, a képzeletet pedig magasságba szárnyalónak látja. Amazé volna tehát a vízszintes vonal, emezé a függőleges vonal. Annyi sok ellentétesség hangoztatása után, hadd cáfoljak rá erre a jelképes iránymegszabásra is. Nem a függőleges tagozást keresi az építészetnek fantasztikus fajtája és nem a vízszintes tagozás az észszerű építészet dominánsa. A párkány, amióta elvesztette tisztán konstruktiv jellegét, s amióta puszta dekoráción kívül csak a konstruktiv szerepszínészi eljátszása a dolga: az észszerű építészeti kifejezésben alárendelt szerepet játszik. De annál fontosabb a dolga a dekorációban.

A párkány a felület elválasztója, s a párkányból nő ki az ornamentika. A párkány szerkezeti igazi föladatot már nem végezvén,

a felület harmonizálása, a síkok elosztása lett a dolga. Az ív belőle alakul és nem a függőleges vonalból nő ki. Az ív a vízszintes építészeti vonalnak kifejlődése. A vízszintes tagozásnak a vízszintes vonal és az ív a vezérvonalai, mind a kettő a párkányzásban érvényesül. S a kettő együttesen föltételezi az ornamentikus kitöltést. A homlokzat a statika kifejezésétől messzire esvén, egészen a harmónia kifejezésének marad. A fantasztika átveszi benne nem éppen csöndes birodalmát. A renaissance építészetében a párkány dominál. A párkány és a belőle kinövő ornamentika. A párkány abszolut érvényesülésének remeke a Palazzo Strozzi. Majano mester három domináló párkányvonallal a felületet hatalmasan harmonizálja. Ebben a harmóniában statikai nyugalom, a szimmetria békéje, s a nagy vonalnak a nagy felületben való uralkodó szerepe nyilvánul.

A keretező fali pillér eltávolodván a maga dekorativ szerepétől, lassan-lassan egészen struktiv kifejezésű lesz. A hordás és tartás dolga egyedül általa nyilvánul a házban Még ott is, ahol csak dekorativ föladata van, látni véljük benne az erőpoligonok eredőjével szemben nyilvánuló reakciót. A függőleges tagozás statikai érzést vált ki bennünk. S míg a párkány és velejárói felületharmóniát érezteinek velünk, a pillértől és atyafiságától vonalritmust érzünk. Amaz a fantasztika minden irányúságának nyit teret, ez az észszerűség szigorú egyirányúságát szólaltatja meg.

A nagy építészeti forradalmak a pillér uralmát juttatják érvényre. A gotika is, a modern vasszerkesztés is. A szépséges építészeti harmonikus kialakulások a párkányt teszik meg vezető motivumnak. A renaissance is s az új klasszicizmus is. A párkány és a pillér szerepének változásában kifejeződik a stílusok változása. Látom az ó-keresztyén és a bizanci építésben a pillér fontosságát, a román stílusban a párkánynak előtérbe jutását, a gotikában a pillér abszolut uralmát, a renaissance sok változatában a párkány nagyszerű művészi térfoglalását, a barokk és rokokoban a pillérnek stilizálására is, de föltétlenül érvényesülésre is törekvését és látom a teremtő renaissance kimulásában az empireban a párkány harmonizáló igyekvését.

Megható kimulása volt ez a nagyszerű művészeti teremtő energiának, a renaissancenak. Hogy elérte a végelgyengülés, még egyszer megifjúhodott, hogy szépségben halhasson meg. Az antik világ volt a forrása, belőle merítette élete erejét és halottas ágyának az empiret kereste, az újjá ébredt antikot. Mégegyszer szépet, nemeset alkotott, s aztán behunyta szemét. Az empire után már csak az emlékét ébresztgették, már csak multját idézgették, hagyományait variálták, de maga már az alkotásban nem vett részt. Elszenderült és már csak örökösei vannak, akik a hagyatékon osztozkodtak. Csak szétoszthatják maguk közt, de az örökhagyó eleven életét nem folytathatják.

A pillér és a párkány szerepének súlyváltogatása úgy tekinthető, mint a racionalizmus és a fantasztika küzdelme. Ez a küzdelem vitte előre az építőművészetet. Mindig amaz járt elől és mindig ez lépett a nyomába. Amaz előkészítette a talajt, ez virágot ültetett beléje. A racionalizmus az építészetben érvényre juttatta a technikát, a fantasztika a harmóniát. Amabból a bölcs művészet alakult ki, emebből a patetikus művészet. Mindakettő a szépet szolgálta. Amaz azzal, hogy az észszerűségnek művészi kifejezést adott, emez azzal, hogy a racionalizmus eredményeit elsajátítván, a maga nagy erejét tisztán csak a harmóniák keresésére fordította.

S hogy eljutottunk a modern építészethez, a racionalizmust megint forradalmi szerepében látjuk. Hatalmas hadserege van: a technika, a technologia, a higiene. A technika szinte csudatékony, s a köztudat minden csudára képesnek vallja. Az új építésnek nemcsak a technika vívmányaival kell számolnia, hanem a technika mindenhatóságába vetett hittel is. Az építés észszerűsége általános követelmény lett, s az új anyagok, új szerkezetek, új lehetőségek kiforgatják az építészetet a hagyományokon való élősködésből. Az építészet új körülményei között talán Leon Battista Alberti mester is nem panaszolná a szerkezeti funkciók racionális feltüntetését. Vagy ha igen, akkor azon panaszkodna, hogy mikor e funkciók feltüntetése új művészeti kifejezést fakasztott, a fantasztika mért nem esik neki mohón e

kifejezés kifejlesztésének? A maga korában a művészi szabadságot követelte a statikusok funkció szigorúságával szemben, ma a technikusok funkció-mohóságának láttára a művészi szabadság érvényesülését sürgetné. Azt sürgetné, hogy essen neki a fantasztika az új föladatoknak. Az egyéniségnek azzal a szabadságával és bátorságával, a melyet ő a maga korában, a kora renaissanceban követelt. De a tudós, a művész, a bölcsész, az író minden beszédességével tiltakozna ellene, hogy a fantasztika csakis ismételgessen, másoljon, permutáljon és variáljon.

A modern építés, a vasszerkezet építészete, a világos és szellős otthon építészete, a raktárház és üzletépület építészete, a pillérnek megint abszolut uralmat juttat A párkány már-már a színjátszó szerepéből is kiesik ebben az építésben. A racionalizmus az ő nagy művészetirányító hatalmának most a függőleges tagozás zavartalan érvényesülését követeli, mert a pillér, a magasságban is szilárdan, bizton hordó pillér, a függőleges vonalat szuverénné tette. A vízszintes tagozás kicsinyes játék, elenyésző cifraság a nagyméretű pillérépítészetben. S ami felület a pillérzet közt akad, azt új művészi hatások kifejezésére szánja a modern építés. Az új inkrusztáció, s a vonalos ornamentika azok a kezdő elemek, amelyekkel a fantasztika a diadalmassá lett racionalizmushoz közel akar férkőzni.

GERŐ ÖDÖN

LEÁNY KOSÁRRAL
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

uram, hogy egy fiatal párt, a kik majd a napokban eljönnek, tessék megesketni.

A tiszttartó könnyedén beszélt, mintha semmi különös dologról nem volna szó. A pap nevetve felelt:

— Hát persze, persze. Hogyne esketném? Csak jőjjenek.

— De egy kis bibéje volna a dolognak.

— Úgy? Hát mi a baj?

— A fiatal pár nincs még kihirdetve.

— Hát kérjenek dispensatiót.

— Nem akarnak. Titokban akarnák tartani az esküvőjüket.

— A manót! Hát nem szebb az úgy nyilvánosan, mint bujkálva? Tisztességes lakadalommal, muzsikaszóval, a hol még magam is tánczra perdűlnék.

— Fontos okaik vannak.

— Fontos okaik? Talán bizony szöknek?

— Valami afféle.

— Teringettét, hát azt sem bánom. Szeretem a bátor ficzkókat. Csak jőjjenek, megesketem én.

— De hátha kellemetlenségei lesznek a miatt, főtisztelendő úr?

A plebános neki tüzesedett. Kellemetlenségei? No hiszen, fél is ő valakitől? Hát mit csinálhatnak vele? Főbe nem lövik. Legfeljebb megdorgálják egy kicsit. Nem olyan nagy bűn az, ha az ember egy jóravaló szerelmes párt besegít a házasság paradicsomába.

— Hát kezet ad rá főtisztelendő úr?

A pap belecsapott a tiszttartó tenyerébe.

— Itt a kezem. De hát voltakép kik lennének azok a házasulandók?

— Most még titok, főtisztelendő uram.

A plebános nevetve csóválta fejét:

— No, no, csak nem tiszttartó úr maga? Özvegy embertől sok kitelik.

A tiszttartó is nevetett:

— Nem, nem, már én vén vagyok arra.

A pap megint tele töltötte a szilvóriumos pohárkákat:

— No hát, igyunk még egyet, tiszttartó úr, a fiatal pár egészségére.

V.

A titkár aggodalmas arczczal lépett be az öreg grófhoz. Fagy Dani igen rosz hireket hozott. A tiszttartóéknál valami készül. A leány szemei egészen vörösek a sirástól. Viktor gróf pedig tegnap Vámoson járt Háj Fülöpnél, az uzsorásnál.

Az öreg gróf rögtön kitalálta: szöknek, arra kell Viktornak a pénz.

A titkár bevallotta, hogy valóban efféle aggodalma van neki is. Fagy Dani azt jelentette, hogy a Viktor gróf inasa holnap estére fölfogadott egy szentlászlói paraszt fuvarost, a kinek jó gyors lovai vannak s a kit néha az uradalmi irnokok is szoktak használni.

— A gazember! El fogom csapni, — kiáltott föl az öreg gróf.

Ő méltósága világosan látta, hogy az a kocsi Viktor gróf számára van megrendelve.

— De hiszen maguk engem azzal ámítottak, hogy a leány a zongoratanítójába szerelmes.

A titkár zavartan motyogott valamit. Nagy Dani úgy adta neki elő.

A gróf összeránczolta homlokát s egy perczig gondolkozott.

— Küldjék ide azt a zongoratanítót.

Még abban az órában átment egy urasági kocsi Szentlászlóra s áthozta a fiatal Rezsik Imrét.

— Parancsol még valamit a méltóságos gróf? — kérdezte alázatosan a titkár. — Talán valamit a szökés megakadályozására . . .

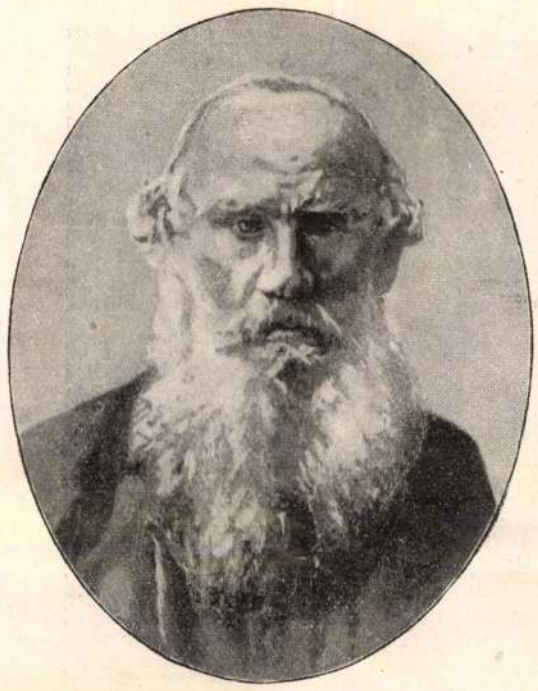

Legújabb fénykép után.

GRÓF TOLSZTOJ LEO.

— Hagyja csak, — intett neki a gróf, — majd magam intézkedem.

A gróf jó egy óra hosszáig beszélt Rezsik Imrével. Mikor kijött a fiatal ember, ő méltósága arcza egészen föl volt vidúlva s a komornyik meg mert volna rá esküdni, hogy ő méltósága még fütyörészett is, ha ugyan el lehet hinni ő méltóságáról ilyesmit.

VI.

Másnap este, a mikor már egészen besötétedett, egy kocsi állt meg a tiszttartóék alsó kertje mellett. Surranva jött ki a kis ajtón egy férfi, meg egy nőszemély s szótlan beültek a kocsiba. A kocsis sem szólt, csak behuzódott nagy bundájába s megindította a lovakat.

Olyan nagy volt a sötétség, hogy a lovak csak lassan haladhattak. Talán két óra hoszszáig mentek, vagy tovább is, mig Bántelekre értek, a mi nappal egy órajárás sincs.

A faluban alig látszott itt-ott egy-egy világos ablak, az idő már későre járt, de a parokhia ablakai még világosak voltak. Úgy látszott, vártak ott valakit.

A kocsis valami különös hangot eresztett ki a száján, félig dörmögés, félig nevetés volt az. A parokhia előtt megállította a lovakat, ledobta magáról a nagy bundát s igy szólt:

— No, itt volnánk.

Azzal leszállt, kissé nehézkesen, a hogy ilyen kövér embertől telt s bezörgetett a kapun.

A mint a világosság az ablakból rásugárzott, látni lehetett, hogy a kocsis senki más, mint maga Póka Mihály, tiszttartó úr.

— No, hogy fog most valaki csodálkozni, — gondolta magában.

De a kocsin lévő fiatal ember meg sem moczczant, egy hangot sem adott — bizonyosan a nagy meglepetés miatt.

Egy kicsit biz azok remegtek ott fent a kocsiülésen, az ifjú is, a leány is, mert arra nem számítottak, hogy az apa, a ki elől szökni akarnak, maga lesz a kocsis.

A közben befordult a kocsi az udvarra s a pap maga kijött a tornáczra, égő gyertyával a kezében.

— Jó estét, — köszöntötte a tiszttartó vidáman, — itt hozom a fiatal párt az esketésre, főtisztelendő uram.

S nevetve hátra fordúlt a fiatalokhoz:

— Tessék csak leszállni.

Mialatt azok leszálltak, kijött a tornáczra a pap mellé még más valaki is, szintén égő gyertyával. Terenyey István gróf.

A tiszttartó elsápadt s menten beállt a nyilalás mind a két oldalába. De a méltóságos gróf igen kegyesen fordúlt hozzá:

— Ejha, tiszttartó úr, hát illik így titkolózni? No lássa, azért mégis eljöttem ám tanúnak az esküvőre.

Bár igen kegyesen hangzottak e szavak, Póka Mihály mégis azt hitte, hogy ő méltósága csak gúnyolódik s most jön majd a hadd el hadd. Szólni sem tudott, csak tipegett egy helyben.

Ő méltósága azonban udvariasan oda ment a kocsihoz s lesegítette a fiatal leányt. Utána leszállt a fiatal ember is.

A tiszttartó csak most látta, ki az s rémültében majd hanyatt bukott. Egy pár perczig úgy érezte, mintha a guta környékezné.

Borzasztó volt, a mit látnia kellett. A kántor fia; a zongoratanító, az a nyomorult porszem állt előtte. S még ő maga hozta ide. Hogy lett világ csúfjává! Hogy fognak nevetni rajta! A gőgös embert, ki grófi vőre számított, porig sujtotta a megalázás.

De a gróf, a kinek nagyon jó kedve volt, oda fordult hozzá:

— Tudja, mit gondoltam, tiszttartó úr? Ez a maga veje tetszik nekem. Majd elmegyek a miniszterhez, hogy nevezzék ki mennél előbb.

Póka Mihály lihegve nyitotta ki száját. Azt akarta mondani, hogy ő tiltakozik ez ellen a házasság ellen. Ez csalás, ez árulás. Ő csak olyan régi nemes nemzetségből való, mint maga a gróf. Nem engedi, hogy ő belőle csúfot űzzenek. Visszaviszi a leányát.

De aztán mégsem tiltakozott. Látta, hogy már azzal csak roszabbodnék a dolog, beadta a derekát s nem ellenkezett tovább.

— No főtisztelendő úr, most már eskesse össze a fiatal párt, — sürgette a gróf. — Látja, hogy az apának ez a legforróbb kivánsága.

AZ OROSZ SZENT ZSINAT TITKAIBÓL.

Világszerte meglepetéssel fogadták azt a hirt, hogy a nagy orosz bölcselőt, *Tolsztoj* Leót, a szentpétervári synodus az egyház tagjai sorából kiátkozta, tanait és iratait államveszélyeseknek, az orthodox egyház tanításaival és alapelveivel ellenkezőknek jelentette ki. *Tolsztoj* reformátori működéséről állam- és társadalombölcseleti elméletének különcz sajátosságairól fölösleges ezúttal bővebben emlékeznünk, ismeri azokat ma a világ minden művelt olvasója, áthatoltak azok minden nemzet irodalmába. Kevésbbé ismert az orosz államhatalom ama sajátos szervezete, melyet *szent zsinat*-nak neveznek, s melynek működése összefonódik Oroszország egész történetével közel kétszáz év óta.

Mikor *Nagy Péter* czár az államkormányzat minden ágát új alapokra feltette s külön tanácsokat léptetett életbe a külügyekre, a jövedéki, tengerészeti, ipar- és bányaügyekre: akkor alapította meg az 1721 jan. 25-én kelt rendelettel az egyházi kollegiumot is, melynek feladatává tette az orosz egyház kormányzatát. Mint a rendelet kiemelte, a czél az volt, hogy a v llási ügyek ne egy személy kezében legyenek összpontositva, de azért a kibocsátott szabályzat értelmében minden tagnak föl kell esküdnie arra, hogy utolsó fórumban a czárt ismeri el döntő birónak.

Így alapította meg Nagy Péter az orosz államegyházat, melynek az állam világi feje, a czár, valóságos pápája, kalifája. Már a megalapitás után nehány nappal, február 14-én megváltoztatta e tanács a nevét «szent zsinatra» s egy fölmerült esetben a német Wolff előtt hivatalosan is kinyilvánították, hogy a czár az orosz egyház főpapja. Ugyanezt ismételte II. Katalin, 1774 január 8-án Voltairehoz irt levelében, valamint Pál czár abban az örökösödési törvényben, melyet a moszkvai székesegyházban fölolvasott s azután az oltárra helyezett.

A szent zsinat tizenkét tagból áll. Kezdetben csak három volt közülök püspök, a többi arkhi-

HAZATÉRÉS.

mandrita, igumén és protopresbiter. Ma azonban legnagyobb része püspök, csak kettő van az alsóbb papságból, két protopopa, azonkívül a czár gyóntatója s a fő katonai káplán. Az elnöklés a novgorodi és pétervári metropolitát illeti, de a zsinat és a czár között a «fő procurátor» jár közben, kinek veto-joga van, s ha a zsinat határozatai ellenkezésbe jönnének a törvénynyel, felfüggesztheti annak működését e szavakkal: «Sisto activitatem.»

Ő köteles minden évben a czárnak jelentést tenni az egyház és a papság állapotáról is. E jelentések olykor kiterjeszkednek a külföldre is, mint például a jelenlegi főprokurátor, *Pobjedonoszev* 1886-iki jelentése, melyben nemcsak Törökország, Görögország, Románia, Szerbia és Bulgária, hanem monarchiánk kormányát is vádolja, a miért nem engedik, hogy görög ritusú alattvalóik állandó viszonyt tartsanak fenn a szent zsinattal.

De *Nagy Péter* nem elégedett meg a szent zsinat megalakításával; ennek eszközeül a spanyol inkvizicziót egész rendszerét is feltámasztotta egy fő-inkvizitor (protoinkvizitor ili glavnij fiskoe) vezetése alatt s a szent zsinatnak engedte át a szektáktól követelt kétszeres adó egész összegét. Nagyon természetes, hogy ily anyagi haszon a zsinat mellé rendelt szent inkvizicziót buzgalmát csak annál inkább sarkalta a szektarianusok kifürkészésére. Egy melléjük adott katonai különítmény át- meg átkutatta az erdőket, pusztákat és barlangokat, mindenütt nyomozva a roskolnikok búvóhelyeit, a megsemmisítésre ítélt pergameneket és régi könyveket. A hol aztán rejtőző emberekre találtak, azokat megragadták, orrukat lemetszették s börtönbe hurczolták őket.

1887-ben a pétervári hadügyminiszterium levéltárában Anna czárnő aláírásával 1737 junius 1-éről keltezve egy ukázt találtak, mely egy másfél százados titokra vetett váratlan világosságot. Még 1734-ben történt, hogy egy *Ladygenski* nevű orosz nemes elh gyta hazáját s Vilnába, Litvániába költözött, hogy jezsuitává legyen. A mikor *Lascy* tábornok betört Lengyelországb , hogy *Lesczynszki* Szaniszlót megfoszsza trónjától s a koronát a szász választónak megszerezze, egy napon *Ladygenskit* minden népjog ellenére letartóztatták, Pétervárra hurczolták és soha senki sem hallott többé hirt felőle. Hiába tett lépéseket érdekében *III. Ágost,* hiába intézett jegyzéket e tárgyban *Brühl* miniszter a pétervári udvarhoz. Ladygenskinek nyoma veszett; senki sem tudott többé sorsáról semmit. Száznegyvenhárom évnek kellett eltelnie, míg a véletlen fölfedezte egy poros okiratban, hogy Lady-

AZ ÚJ KEDVENCZ.

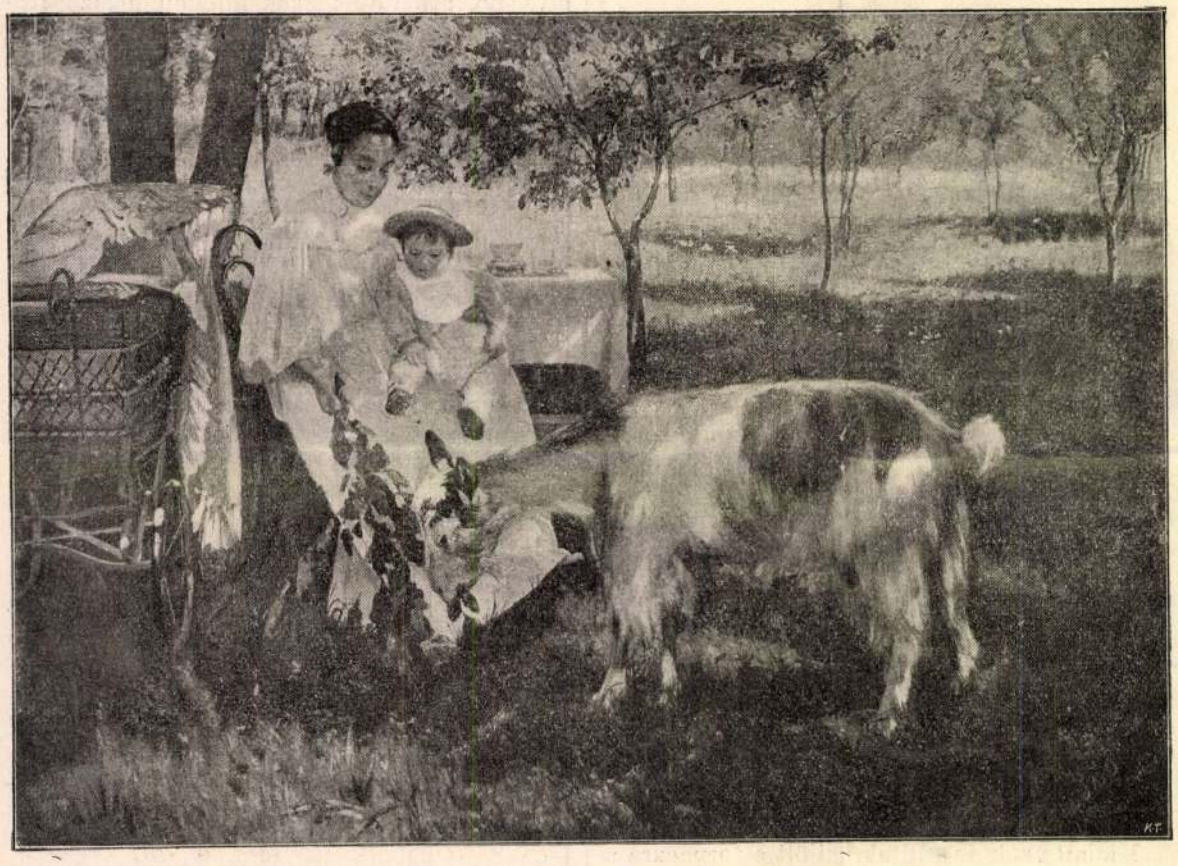

ÉRDEKES VENDÉG.

ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYEI.

genski a *szent synodusnak adatott át, hogy megbotoztassék;* azután katonai fedezet alatt Szibériába tolonczoltatott azzal a határozott utasítással, hogy övéitől se el ne búcsúzhassék, se velök semminemű érintkezésbe ne léphessen.

Az 1739—40-iki tél Oroszországban rendkívül szigorú volt. A legerősebb fagy idején egyszerre egy remek palota támadt mintegy varázsütésre a befagyott Néva vizén. Hat ágyú és hét mozsár tátotta torkát a palota bejárata előtt, oldalain két mellékajtó nyilt virágokkal, narancsfákkal, cserjékkel diszítve. Távolabb két gúla emelkedett, jobbról fürdőház, balról egy óriási elefánt két gyalogos persától kisérve. Az épület főrésze, két bejárattal és tizennégy ablakkal, három gyönyörűen butorozott teremre volt osztva. Voltak bennök kandalló, szobrok, karos székek, két lámpaasztal, azután játékkártyák, tükrök, egy lábasóra, meg egy zsebóra, egy teljes ebédlőberendezés, végül egy díszágy, hozzá való vánkosokkal, két hálósipkával s egy zsámolyon két pár éjjeli papucs. S mindez a sok tárgy egyetlen egy anyagból készült, az elefánttól kezdve a zsebóráig *minden jégből volt faragva,* de oly tökéletes természetességgel, hogy az illuzió teljes volt. S ki gondolná, hogy egy éjszaki kényúrnak ez a dermesztő szeszélye voltakép Nagy Péter czár politikai boszújának szolgált eszközéül? Pedig úgy volt. A külföldön katholizált *Galitzin* Mihályt kárhoztatta arra a czár kegyetlen humora, hogy itt, ebben a jégpalotában tartsa

nászéjszakáját egy közönséges születésű lapp nővel, a ki a czárnénak volt mulattatója. Állitólag ebben a kegyetlen tréfában is *benne volt a szent synodus keze.*

A lélekhalászat legsötétebb lapjaival is telve vannak a szent zsinat történetének évkönyvei. Miklós czár idejéből *Protaszov* neve, kinek működését Litvániában annyi vér és könny kisérte, közelebb pedig *Tolsztojé* és *Pobjedonoszevé* az üldözések egész sorát idézik fel emlékezetünkbe. De néha humorosan jellemző epizódok is vegyülnek a fanatizmus durva jeleneteibe.-Ilyen az, melyet egy geologus beszélt el *Himmelstjerna* Samson bárónak arról, a mit Sivnatius pópáról hallott, a ki Szibériában meglátogatta egy megtérített hivét, hogy meggyőződjék róla, hiven követi-e az orthodox egyház parancsait. Bőjti napon lépett be hozzá s ebéd után találta egy elfogyasztott tyúk maradványai mellett. «Mi ez?» — kiáltott fel szigorúan. — «Hal.» — volt a felelet. — «Hogyan? Ez hal?» — «Persze hogy hal.» — ismételte a kérdezett. — «De hogyan lehetne ez hal?» — «Hát úgy, hogy ugyanazt a jelet csináltam fölötte, a mit te csináltál fölöttem, mikor azt mondtad: most már keresztény leszel. Én is azt mondtam a tyúknak: most már hal leszel.»

Nem is a nagy orosz bölcsész az egyetlen áldozata a szent synodus rémuralmának. Csak az 1869-iki évre kell visszamennünk, hogy tanúi legyünk a fanatizmus ama vad fellángolásának, mely épen egy Tolsztoj gróf, mint a szent zsinat akkori főügyésze indítványára, Szibériába való deportálásra itélte Lubjensky angostovói egyesült püspököt, a miért vonakodott a pétervári római katholikus kollegiumba, melyet az eltörölt concordatum helyett léptetett életbe II. Sándor czár, delegáltat küldeni. Akkor *Tolsztoj* szigorú megtorlásának, melylyel szemben *Gorcsakov* herczeg mérsékeltebb felfogása állott, legbuzgóbb támogatója a koronatanácsban a későbbi III. Sándor czár volt. *Lubjenskyt* ágyából rángatták ki a csendőrök s úgy kisérték erős fedezet mellett Permbe. De még Dünaburgba érkeztekor hirtelen meghalt s Nisnij-Novgorodban temették el.

ZEMPLÉNYI TIVADAR. Ellinger fényképe.

Miklós czár uralkodása alatt egy más nagy gondolkodót, *Csodojevet* érte a szent synodus boszúja, a mért történetfilozofiai leveleiben a görög orthodoxiáról nem a legkedvezőbben nyilatkozott. Csodojev tehetségeinek maga Schelling is elismeréssel adózott, és mégis a czár és a szent zsinat haragja nem ismert határt. Nem elégedtek meg azzal, hogy a «Teleskop» czímű folyóiratot, melyben a történetfilozofiai levelek megjelentek, betiltsák, szerkesztőjét számkivetésbe küldjék, a czenzort elcsapják; magát a jeles szerzőt is őrültnek nyilvánitották, iratait lefoglalták s házi fogságba internálták, a hol mindennap orvos látogatását kellett fogadnia, a ki a kormány megbizásából elmebeli állapotát kisérte figyelemmel.

Az ő sorsa mutat legtöbb hasonlatosságot Tolsztojéhoz, bár a montenegrói dynasztia ősei is a múlt századok folyamán nem egyszer érezhették a szent zsinat haragjának sújtó következményeit, mely fejedelmeket idézett egykor itélőszéke elé, hogy dorgálásait megalázkodással fogadják, hatalmas ellenségük kiengesztelése végett bűnbánóan vezekeljenek. *V. S.*

A VIZSGÁLATOK PALOTÁJA.

Párisban közelebb egy olyan épületet avattak föl, a milyen eddig a nyugati világban még sehol sem volt. Az intézet, melyet «vizsgálatok palotájá»-nak neveznek, a városé s arra szolgál, hogy benne a közpályákra, különösen a városi törvényható-

VIRRASZSZATOK ÉS IMÁDKOZZATOK. — Zemplényi Tivadar festménye.

ság hivatalaiba lépni kivánó jelölteket szakjuk tárgyaiból illetékes tanárok megvizsgálják s képesítő oklevéllel ellássák.

Ez új épület, illetőleg új intézet létesítésére az adott okot, hogy a hatalmas városházát, melyben az ilyen szakvizsgálatok eddig történtek, az egyre szaporodó hivatalok annyira elfoglalták, hogy ott többé nincs fölösleges hely. A kormány erről értesülvén, arra a gondolatra jött, hogy a közpályára képesítő vizsgálatok tartására külön palotát építtet, mely pusztán erre a czélra fog szolgálni mindenkor.

A vizsgálatok palotáját Duprez kiváló műépítő tervezte s aztán föl is építette a Saint-Germain piacztéren, honnan az eddig ott pompázott művészi közkútat egy darabban más helyre szállították oly módon, mint a hogy az amerikaiak a házakat eltolják. Az egyemeletű s egyszerű külsejű épület három utczára szolgál; főhomlokzata a Mabillon-utczára néz. E főhomlokzaton vannak a közönség számára való nagy kapuk, míg a személyzet és a vizsgáló bizottságokhoz tartozó tanárok a két oldalon nyiló kisebb s úgyszólván titkos ajtókon járnak ki s be. A főkapukon át nagy oszlopzatos előcsarnokba jut a belépő, melyből a beiratkozó hivatal helyiségein kívül hét vizsgálóterem nyilik. Szép tágas lépcsőzet visz föl az emeletre, a hol az irásbeli vizsgálatok s fogalmazó-versenyek tartására két hatalmas terem van, a melyek egyenként 200—250 jelöltet fogadhatnak be egyszerre. E termekben minden jelöltnek külön új rendszerű asztalkája van, melyek igen megkönnyítik a felügyeletet s egyszersmind a vizsgálattevőknek is megadnak minden kényelmet. Ugyancsak az emeleten vannak: a vizsgálók és a dolgozatjavítók gyülekező termei, az igazgatók hivatalai, az orvos szobája és egy külön nagy szoba olyanok számára, a kik a vizsgálat izgalmai közt hirtelen meg találnának betegedni.

A vizsgálati és a bizottsági termek oly berendezésűek, hogy a vizsgáló biztosok és tanárok a nélkül gyülekezhetnek össze, hogy a jelöltekkel találkozniok kellene, kik különben azt sem tudhatják, az épületben vannak-e a vizsgálók, mert ezek egészen külön lépcsőkön és folyosókon járnak. Páris városa 725,000 frankot szavazott meg ez érdekes új középületre, mely összegből azonban az építkezés csak kerek 500,000 frankot emésztett föl, míg az összeg többi része a Saint-Germain piacztér rendezésére és kisajátításokra fordíttatott.

Zemplényi Tivadar rajza.

SÁROSMEGYEI JUHÁSZ.

AMERIKAI KOSSUTH-ÉRMEK.

A mint tudjuk, rendkívüli volt az a hatás és lelkesedés, melyet Kossuth Lajos keltett a szabad amerikai polgárok szívében, midőn 1852-ben körútat tett az Egyesült-Államok területén. Rajongó tisztelet és rokonszenv nyilvánulása, véget érni nem akaró ünnepeltetés vette körül a hontalan nagy hazafit s többek közt az államok és egyes polgárok emlékérmeket is veretteK tiszteletére.

A magyar közönség közül kevesen ismerhetik ezen érmeket, — hiszen Nemzeti Múzeumunkban is mindössze csak két féléből vannak példányok, de Amerikában is nagyon megfogytak félszázad alatt s ma már ritkaságszámba mennek. Annál nagyobb elismerés illeti hát *Ráth Róth* Gyula hazánkfiát, ki másfél évtizedig Amerikában tartózkodván, ezen idő alatt sok fáradsággal és utánjárással valamennyi Amerikában készült Kossuth-érmet, szám szerint nyolcz félét összegyűjtött. Ezek közül ötöt az államok, hármat pedig magánosok veréttek.

Ezen *teljes* gyűjteményt, mely valószinűleg egyedüli a maga nemében, Ráth Róth Gyula úr szives volt rendelkezésünkre bocsájtani, hogy a «Vasárnapi Ujság»-ban fényképi fölvételek után közölhessük.

Képeinken az angol nyelvű föliratok tisztán olvashatók. E föliratok magyar fordításait a következőkben közöljük:

1. számú érem: az *előoldalon* körirat Kossuth mellképe körül: «Kossuth Lajos.» *A hátoldalon* czímerek és koszorú közt: «Kossuth szabad, Magyarország remélhet.» A koszorúban levő czímerpajzson: «Szabadság, egyenlőség, testvériség.»

2. számú érem: Az *előoldalon:* «Kossuth Lajos a Magyarország Washingtonja.» A *hátoldalon:* «Amerikai Egyesült Államok».

3. számú érem: Az *előoldalon:* «Erős akarat mellett semmi sem lehetetlen. Kossuth». A *hátoldalon:* «Az Egyesült-Államok a szabadság szülőhelye.»

4. számú érem. Az *előoldalon:* «Kossuth Lajos a magyarok Washingtona.» A *hátoldalon:* «Az örök igazság nevében s mindenre, mi az ember előtt szent és drága, állítom, hogy mióta az emberiségnek története van, igazabb ügy soha nem volt, mint Magyarország ügye.»

5. számú érem: Az *előoldalon:* «Kossuth Magyarország Washingtona.» A *hátoldalon:* «Semmi sem nehéz annak, kiben akarat van. Egyesült-Államok.»

6. számú érem: Az *előoldalon:* «Johnson tanár. 317. Bowery. «1852. A *hátoldalon:* Egyesült-Államok. Keményítő gyáros.» (Johnson tanár valami új keményítő készítési módot fedezett fel s gyárossá lett. Ez a különösnek tetsző felirat magyarázata.)

7. számú érem: Az *előoldalon:* «Kossuth Lajos, Magyarország Washingtona 1852.» A *hátoldalon:* «Francisco et Co. kalapgyárosok.»

Ezen kívül nagyszámban gyártottak még egy érmet, a melynek csak féloldala volt kiverve, rajta a Kossuth mellképével s ezen körirattal «Kossuth, Magyarország Washingtonja.» Ezt, mely az 5. számú érem előlapjában hasonló, az amerikai hölgyek aranykeretbe foglalva, ékszer gyanánt szokták volt viselni.

A MAJMOK NYELVE.

Hogy sok állatnak van valami beszédféle módja arra, hogy magához hasonlókkal megértesse magát, — rég ismeretes. Sőt régi időkben a bölcseség legfelsőbb fokának tekintették, ha valaki érti az «állatok nyelvét».

A tizennyolczadik század materialistái különösen szerettek foglalkozni azzal a gondolattal, hogy meg lehetne-e állatokat tanítani emberi nyelven való beszédre? Meglehetős naivan mondja egyebek közt *De la Mettrie* «L'homme Machine» czímű művében: «Mért ne lehetne képes a majom, ha elegendő gondot fordítanak rá, a siketnémák módjára a megfelelő mozgásokat utánozni, hogy beszélhessen?»

Az állatok beszédéről sokat elmélkedtek régóta filozófusok és laikusok, de eddigelé vajmi kevés sikerrel, mert nem fogtak a dologhoz a kellő tudományos módszerrel. Az első, a ki a természettudományi kutatás eszközeivel vizsgálta az állatok, különösképen pedig a majmok beszédét, egy amerikai tudós volt, *R. L. Garner,* a Cincinnati városi állatkert igazgatója. Kutatásai eredményét terjedelmes könyvben tette közzé, a mely a tudós világban nem csekély figyelmet keltett.

Előre is meg kell jegyezni, hogy korántsem az emberi beszédhez hasonló, bizonyos fogalomsorokat szavakban, mondatokban kifejező nyelvről lehet itt szó, s nevetséges volna azt képzelni, hogy bármi állat képes volna egy másik, vele egyenlő fajú állattal hosszas társalgást folytatni akármiféle tárgyról, hogy képes volna beszéd útján közölni érzéseit, gondolatait. Csak arról lehet itt szó, hogy az egyik állat egyes hangok vagy több hang kapcsolata által közlekedni tud a másikkal, figyelmeztetni tudja a veszélyre, értésére tudja adni örömét, haragját, ki tudja fejezni a maga kezdetleges gondolatait. A mennyiben pedig ez hangok által történik, kétségtelen, hogy jogosan nevezhetjük beszédnek, bár mindig szem előtt kell tartani, hogy e között és az emberi beszéd között igen lényeges különbség van, s hogy ez állati beszéd a fejlődésnek oly alacsony fokán áll, a hol nem hogy mondatokról, de még csak szavakról se lehet szó, hanem csak különálló vagy egymással összeköttetésben álló hangokról.

Legtágabb értelmében véve a szót, nyelvnek kellene neveznünk már a mozdulatok útján való érintkezést és indulat-nyilvánítást is, a mikor például a kutya farka csóválásával, az elefánt az ormányával fejezi ki, a mit érez. Hogy ezek a mozdulatok nem puszta gépies mozgások, hanem *kifejeznek valamit,* hogy tehát a kutya farka csóválásával örömét akarja nyilvánítani, azt senki se vonja kétségbe. De hogy az állatoktól eredő hangoknak is olyan jelentése van, a melyet ugyanazon fajtájú más állat megért, tehát hogy az állatok a fentebb kifejtett határok közt beszélni tudnak egymással, azt bizonyára nagyon sokan kétségbe vonják. Pedig *Garner* megfigyelései a leghatározottabban e mellett szólnak. S e kutatásában nagy mértékben támogatta Garnert *Edison* találmánya, a fonográf, a melynek tudományos czélokra való használhatóságát csak a legújabb időkben kezdik általánosabban észrevenni.

Garnert az vezette kutatásai megindítására, hogy a cincinnati-i állatkertben megfigyelt egy csapat kisebb majmot, a melyek fallal elválasztott közös ketreczben voltak egy nagy mandrillal, de úgy, hogy az elválasztó falnak egy kis nyilásán át bemehettek nagyobb társukhoz. A mandrill helyiségében levő kis majmok, mint *Garner* észrevette, megfigyelték ennek minden mozdulatát és értésére adták a maguk helyén maradt társaiknak. Hosszas megfigyelés után Garner elérte azt, hogy a kis majmoktól hallott hangokból megértette, mit csinál a mandrill, még akkor is, ha ezt nem látta, vagyis: *megértette a majmok beszédét.* Megtudta, hogy az egyik hang azt jelenti: a mandrill alszik, a másik azt, hogy a ketrecz verandáján van stb.

Ezután az amerikai tudós fonográfot szerzett. Egy majompárt, melyek eddig együtt laktak, elválasztott egymástól. A nősténynek néhány hangját fölfogta a fonográfba s reprodukálta a hím előtt; ez erre olyan mozdulatokat tett, mintha megismerné a hangokat, meglepetve kereste társnőjét, odament a fonográf tölcséréhez s mélyen beledugta a karját.

Ettől a sikertől fölbátorítva *Garner* egy sereg különböző majomhangot vett föl fonográfján, reprodukálta, tanúlmányozta s különben is ügyes állati hang-utánzó lévén, nemsokára sikerült neki utánozni. Ekkor nagyon feltünő kisérletekbe fogott. Az egyik hang például a kapuczinus-majomnál valami ilyesformát jelentett: kellemes-kivánatos. Mikor ezt a hangot hallatta *Garner,* a kapuczinus majom barátságosan jött hozzá s evett kezéből. Ekkor *Garner* hirtelen egy másik hangot hallatott, a mely a majom számára körülbelül a «támadás» fogalmát fejezte ki — s a kapuczinus majom eszeveszetten menekült a ketrecz legtetejére s ezután is két hónapig tartott, a mig ismét ki tudta békíteni.

Egy bizonyos hang körülbelül víz vagy tejivást jelent. *Garner* ezt hallatta egy este egy kis kapuczinus-majom előtt, a mely fáradtan heverészett helyén, de meghallva a hangot, megfordúlt, a ketrecz elejére ment, majd midőn Garner újra hallatta az «ivási hangot» a majom bögréjéhez ment, de mivel ez üres volt, föl-

2201.

Zemplényi Tivadar
(Sz. Eperjesen 1864. november 1.)

Búcsus asszony.

Egész alak, jobbra fordultan áll és összekulcsolt kezeiben keresztes zarándokbotot tart. Fejét fekete kendővel kötötte be, réklije és kötényе kék, szoknyája fekete. Nyakán olvasót és feszületet hord, oldalán rózsafüzér lóg és a bal karjára akasztott czégérben sárga kendő van. A koczkakövekkel kirakott besnyői templom hátterében, balról a szentélyben, pad és oltár, oldalt pedig fölül feszület látszik. Jelzése alól jobbra: „Zemplényi Tivadar".

Vászon, mér. 142 : 90.5 cm.
Vétetett 1902: VII. 17-én az 50.000 számú leirattal 2000 koronán (568/902)

Az 1902: IX. 27-iki 59519 sz. leirattal (694/902) kiadatott az Erdélyi Országos Muzeum részére (698/902).
Elszámoltatott 1902: IX. 29-én (568/902)
Az elszámolást elfogadta 1902: XII. 6-án a 18100 szvsz. leirat (867/902)

Vid. Muz.

50000-902

— Én — én megteszem, a mi tőlem telik, — dadogta az ezredes, igyekezve visszanyerni méltóságos nyugalmát.

— Ez nekem elég! Ön győzni fog! — mondta a leány lelkesedve. — Uram isten! Ha ön úgy fog beszélni én mellettem, mint a hogy a bányatársaság mellett beszélt, — győzni fog akármikor! Hej, mikor úgy fölriasztotta az esküdteket a minap — mikor az amerikai zászlóról beszélt, a mely egyaránt lobog a békés ipari vállalatokra egyesült becsületes polgárok jogai fölött ép úgy, mint a hivatalos monarkhia . . .

— Olygarkhia, — mormogta az ezredes udvariasan.

— Hát olygarkhia fölött — folytatta a leány. — Akkor elállt a lélekzetem. Azt mondtam anyónak: jaj, be édes! Azt mondtam, isten bizony! S mikor a végin mindent kibonyolított — és nem vétett el egy szót sem — még csak föl se kellett jegyeznie a szókat a könyvecskéjében, mind ott voltak a nyelvén — és mikor kiment — hát, én nem tudtam volna megkülönböztetni sem önt sem a bányatársaságot Ádám apánktól, — de oda tudtam volna menni önhöz, hogy megcsókoljam az egész törvényszék szemeláttára.

(Folytatása következik.)

A BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET ÉS KRESZ GÉZA.

A mentőegyesület e napokban elhalt igazgatójáról kevesen tudják, hogy a nemes czélú egyesületen kívül a budapesti korcsolyázó-egylet is neki köszönheti megalakulását. Az azóta rendkívül kifejlődött egylet hálával is emlékezett meg alapitójáról, ravatalára pompás babérkoszorút helyezett, arczképét pedig a nagy korcsolya-palota díszterme számára lefesteti.

Hogy miként sikerült a korcsolyázó-egyletet létrehozni s mennyi mindenféle nehézséggel kellett megküzdeni, míg végre az intézmény megszületett, ép oly érdekesen, mint kedélyes hangon irta volt le a boldogúlt *Kresz* Géza az egylet 1894-ik évi jelentésében, a melyet most időszerűnek tartunk itt ismertetni.

«Tudomásomra jutván, hogy Bécsben korcsolyázó-egylet van alakúlóban, felutaztam a császárvárosba, hogy ott a dolgot tanúlmányozzam s onnan három napi időzés után visszatérve, magammal hoztam a bécsi egylet alapszabályait. Meggyőződve, hogy hasonló egyletre nekünk is szükségünk van, ifjúságunk testi fejlesztése és edzése végett, lefordítottam a magammal hozott alapszabályokat, de ezzel még ugyan messze voltam az egylet megalakúlásától.

A lapokban értekezlet tartására közzétett felhívásomra senki sem keresett fel, talpra állottam tehát, felkerestem barátaimat, ismerőseimet, s iparkodtam bennük az egylet iránt érdeklődést ébreszteni. Sikerült is dr. Vajda Adolf, Jezovich Kornél és Strihó Gyula urak segítségével a «Korona» kávéház egyik helyiségében nehány barátunkkal az első értekezletet megtartani, melynek eredménye az lett, hogy újabb felhivást bocsátottunk közre a napilapokban, de még erre is csak alig 15 előitélet nélküli ifjú jött el, mert nálunk a korcsolyázás még akkortájt nem volt divatos szórakozás, sőt az orvosoknál és az előkelőbb körökben egyenesen ellenszenvvel találkozott az eszme. Amazok az egészségre károsnak tartották, emezek pedig a hölgyekre nézve illetlennek mondották azt.

Végre 1869 deczember 2-án sikerült az egyletet megalakítanunk. De most azzal az ellenszenvvel kellett megküzdenünk, hogy az egylet működését is megkezdhesse.

A korcsolyázást nehányan megkezdvén, a nézők között észre vettük boldogúlt báró Eötvös József két fiatal, bájos leánykáját, a kik mintha nagy érdeklődéssel kisérték volna ezt az új sportot. Felkerestük tehát az előkelő világ ezen egyik legelőkelőbb családját, s kértük, hogy a szülők engedjék a hölgyeket a jégre necsak nézőkül, hanem a korcsolyázás megtanúlására is.

A báróné ellene volt s a házi orvos is, mint az egészséget veszélyeztető dolgot, ellenezte. Csak mikor báró Eötvös kijelentette, hogy nem lehet az egészségre a tiszta levegőben való mozgás ártalmas, sőt az az egészségnek csak javára szolgálhat, — akkor engedtetett meg az ifjú báró kisasszonyoknak a korcsolyázás megkezdése.

Ezzel aztán megvolt nyerve a játszmánk.

Pár nap alatt egy egész kis sereg szebbnél szebb fiatal hölgy hidegtől rózsássá pirúlt vidám mosolygó arcza avatta a jégsportot a legkedveltebb sportok közé. Újabb baj volt azonban az, hogy a tó jegén, a melyet mi akkoron csakúgy önhatalmúlag foglaltunk el, ott lábatlankodott a sok gyermek félkorcsolyán, meg korcsolya nélkül közöttünk s nem volt jogunk őket eltávolítani, a mi nem egy kellemetlenséget szült; de meg a jeget ápolni is kellett. Elkülönített helyről kellett tehát gondoskodnunk, a mi ismét nagy nekézséggel járt, mert a tó télrenyárra bérbe volt adva. Sok utánjárással, a miben boldogúlt Thaisz Elek akkori főkapitány volt nagy segítségünkre, végre sikerült kieszközölni a polgármesternél egy elkülönített jégpálya átengedését, ugyanazt, a mely ma is pályául szolgál.

Sok bajjal járt az alapszabályoknak a mi viszonyainkhoz való alkalmazása, a legnagyobb nehézség azonban a pénzhiány volt.

Az első fabódét a hét alapitó összerakott forintocskáiból állitották fel, fiatal legények, orvosnövendékek, jogászok voltunk, s nagy lett

Zemplényi Tivadar: Ünnepnapon.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Hotchkiss urat nyilvánvalóan meglepte az ügyvéd válaszának jelentős hangsúlya.

— Nem tudom, — mondta alábbra szállítva hangját s óv tosabban — hogy mit nevez ön az én figyelmességeimnek valaki iránt, vagy hogy mennyiben tartozik ez önre. Én nem beszéltem mindössze hat szót azzal a — hölgygyel, kit ön megnevezett — sohasem

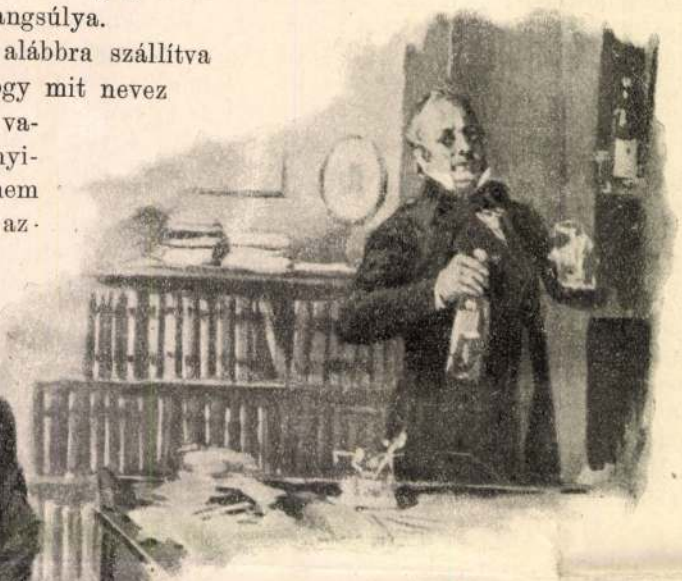

— Soha sem iszom, — felelt Hotchkiss.

irtam neki egy sort sem, — soh náluk se voltam.

Tettetett könnyedséggel kelt fel, lesimította és begombolta kabátját s föltette kalapját. Az ezredes meg se mozdult.

— Azt hiszem, — mondotta, — jeleztem önnek, hogy mit értek az alatt, a mit az ön figyelmességeinek neveztem, és megmondtam, mi közöm hozzá, mint mindkét fél barátjának. A mi az ön állításait illeti, Hooker kisasszonyhoz való viszonyára vonatkozólag, ezt teljesen megerősítik az ifjú hölgynek ugyanebben az irodában tegnap tett nyilatkozatai.

— Hát akkor mit jelentsen ez a szemtelen bolondozás? Miért hivatott ide? — kérdezte Hotchkiss dühösen.

— Mivel — felelt az ezredes megfontoltan, — ez a tényállás szégyenletesen, — igen, gyalázatosan ön ellen szól, uram.

Hotchkiss urat megszállotta a tehetetlen dühnek az a hirtelen rohama, a mely olykor el szokta ragadni a rendszerint óvatos és félénk embereket. Fölkapta az ezredes botját az asztalról. Ugyanabban a pillanatban azonban az ezredes is, minden szemmelláthatható erőlködés nélkül elkapta a bot fogantyúját. Hotchkiss ámulatára a bot kétfelé vált s a nyele, a mely az ezredes kezében maradt, mintegy két lábnyi hosszú csillogó aczéltőrben végződött. Hotchkiss elhült s a földre ejtette a hasznavehetetlen botdarabot. Az ezredes fölvette, beledugta a csillogó pengét s fölkelve, udvarias, de őszinte fájdalmat mutató arczczal, — még a hangja is remegett kissé — így szólt:

— Hotchkiss úr, ezerszer bocsánatot kell öntől kérnem, hogy — hm — fegyvert húztam ki — hm — bár az ön meggondolatlansága miatt is — ön ellen — hajlékom szentelt védelme alatt, a mikor ön fegyvertelen volt. Bocsánatot kérek uram, s visszavonom azokat a szavaimat is, a melyek az ön meggondolatlanságát okozták. Ez a bocsánatkérés nem akadályozza meg önt abban, hogy felelősségre vonjon — személyes felelősségre — *valahol másutt* indiskréczióm miatt, melyet egy hölgy, — egy kliensem érdekében követtem el.

— Kliense? Csak nem akarja azt mondani, hogy elvállalta az ügyét? Ön, a bányatársaság ügyésze! — mondta Hotchkiss úr reszketve a méltatlankodástól.

— Miután megnyertem az ön ügyét, uram, — felelt az ezredes hidegvérrel, — az ügyvédi szokások nem tiltják meg, hogy pártját ne fogjam a gyöngéknek és védteleneknek.

— Majd meglátjuk, — kiáltotta Hotchkiss, megfogva az ajtó kilincsét s a folyosóra hátrálva. — Van még más ügyvéd is, a ki —

— Megengedi, hogy kikisérjem? — szakította félbe udvariasan az ezredes.

— A ki majd megfelel a zsarolás támadásaira! — folytatta Hotchkiss, hátrafelé menve a folyosó hosszán.

— És aztán ön ismételheti előttem megjegyzéseit *az utczán*, — folytatta az ezredes hajlongva, a mint tovább kisérte látogatóját a kapuig.

Itt azonban Hotchkiss hamar becsapta a kaput maga mögött s elsietett. Az ezredes visszament irodájába s leülve, elővett egy levélpapirt, melyen ez a czégjegyzés állott: «*Starbottle és Stryker*», ügyvédek és jogtanácsosok s a következő sorokat irta rá:

Hooker *contra* Hotchkiss.

Kedves kisasszony, miután a vádlott nálunk volt, örömünkre szolgálna, ha önnel holnap d. u. 2 órakor beszélhetnénk. Alázatos szolgája

Starbottle és Stryker.

Lepecsételte a levelet és elküldte hűséges szolgájával, Jimmel s aztán néhány perczig gondolkozott. Az volt az ezredes szokása, hogy előbb cselekedett s utólag igazolta okoskodással azt, a mit tett.

Tudta, hogy Hotchkiss azonnal egy másik ügyvéd kezébe teszi le az ügyet. Tudta, hogy ez azt a tanácsot fogja neki adni, hogy Hooker kisasszonynak «nincs semmi jogalapja», hogy el fogják utasítani a saját előadása alapján, hogy tehát ne egyezkedjék, hanem álljon elébe a pörnek. Hotchkiss talán félni fog, hogy igy meghurczoltassa magát, de az ezredes, bár alapjában véve gyülölte az efféle pöröket, ez esetben ösztönszerűen is kivánta, hogy tárgyalásra kerüljön a dolog. Tudta, mekkora hatalma van az esküdtek fölött, a hiúsága és lovagiassága is ezt a módszert kivánta jobban. Nem kötötték prózai tények, száraz adatok, — megvolt a saját elmélete az esetről, melyet semmiféle bizonyítás nem czáfolhat meg. Csakugyan, Hookerné asszony szavai, hogy «beszélje el a históriát a maga módján», úgy tűntek fel most neki, mint egy jóslatszerű inspiráczió.

Alighanem volt a dologban más is: a fiatal hölgy csodálatos szeme, a melyre nagyon sokszor gondolt. De nemcsak a leány egyszerűsége tett rá nagy hatást; ellenkezőleg, az az okos biztonság is, a melylyel gyáva udvarlójának és — neki magának is a lelkében olvasott. Az ezredes eddigi futólagos vagy komolyabb szerelmei közül egy sem hizelgett annyira hiúságának. S ez volt az oka, hogy nem igyekezett tudakozódás útján részletesebb adatokat szerezni kliensérőI.

Fölülmúlhatatlan hódolattal üdvözölte másnap a leányt, a mikor megjelent az irodájában. Úgy tett, mintha nem venné észre, hogy a legjobb ruhája van rajta s nem kételkedett benne, hogy ebben vonta magára Hotchkiss dékán úr késői, de hitszegő szerelmét. Szűzies, fehér mousseline-ruha volt rajta, kék szalaggal átkötve a derekán s ugyanilyen szinű szalaggal volt a szalmakalapja kerek álla alá kötve. Keskeny lába, a milyen a délvidéki leányoké szokott lenni, fehér harisnyába s kecskebőr czipőbe volt bujtatva. Keresztbe tette egymáson a lábát, a mint székében ült, karját napernyőjére támasztva. Az gyenge illat, mely belőle áradt, sajátságos módon fölébresztette az ezredesben a fenyőktől beárnyalt vasárnapi iskola s első szerelme emlékét, egy tiz esztendős, rövid szoknyás kis leányét. Talán ez az oka, hogy most kissé ügyetlennek érezte magát.

Az ezredes szórakozottan mosolygott s leülve köhintett egyet és összekulcsolta az ujjait.

— Beszéltem — hm — Hotchkiss úrral, de — hm sajnálattal kell megvallanom — hm — hogy nincs kilátás egyezségre.

Elhallgatott. A leány kedvetlen arcza bájos mosolyban ragyogott föl.

— Természetesen! No most rajta! — mondotta. — Vajjon dühös volt-e, mikor ön beszélt vele?

Az ezredesből azonban hat ökör se tudott volna kihúzni egy szót sem Hotchkiss úr haragjáról.

— Kifejezte abbeli szándékát, hogy ügyvédet keres — és megvédi az érdekeit, — felelt az ezredes, vígan sütkérezve a leány mosolyának verőfényében. Ez közelebb húzta székét az íróasztalhoz.

— Tehát küzdünk ellene körömszakadtáig? — mondta mohón. — Majd ön megtanítja becsületre! Ugy-e, elmondja a históriát a maga módja szerint? Ugy-e, ön elbán vele? Megfizetteti? Ugy-e? — folytatta elfulladva.

— I—i — igen, — mondta az ezredes szintén elfulladva.

A leány megfogta az ezredes kis kövér kezét, mely az asztalon feküdt s ajkaihoz emelte. Az ezredes megérezte még a keztyű bőrén keresztül is szelíd, ifjú újjait s az ajka érintését a kezefején. Érezte, hogy elpirúl, — de nem volt képes se szólni, se mozdulni. A következő pillanatban a leány visszatolta székét.

Az ezredes szórakozottan mosolygott . . . .

ndta: meg ne házasodj
d haza nem kerül. Hadd

a tisztelete valami érzé-
tt a vén betyár kemény
ipát és nagyot sóhajtott.
lyen hűséges, jó asszony
y hordta utána a viharos
a rekettyésbe a tiszta
p kellett volna azt meg-
a bánat is olyan, mint a
sőn érkezik.
olt otthon Partos Mihály,
áról jövet Hidvégi Tódor-
valamikor az orgazdája.
alomban és a bűnös világ-
szító. Ő a született, vagy
tön-bűnös. Cselekedeteit
ség ösztökéli. Az orgazda
er, ki fontolva, számítva
esíti magában az uzsorás
erkölcsi érzéketlenségét,
mégis, míg a többi bűnös
ig az orgazda gyáva óva-
bnyire megmenekül az
olgári jólétet élvez. Van
geket is szerez.
lkotta az orgazda felől
életét. Roszabbnak nézi
. A példaszó ezt az itélet-
azdát egy szeggel feljebb

legvetik.
vén betyár is, valami csö-
or Hidvégi Tódorral újra
után. Köszöntötték egy-
már régen visszavonult az
gas, dülledt szemű ember
lármás. A szikár, alacsony
ny alaknak látszott. Idő-
z egykori orgazda tiz esz-
nála.
, hogy haza kerültél, —
i Tódor.

von ott maraszttottak.

— Nohát csak ne sajnáljuk az italt. Jut is, marad is. Nemsokára úgyis nászok leszünk.

Partos Mihály olyat nézett, mint a ki nem jól hall és a szemét veszi segítségül.

— Nászok? Nem tudnám, mi irányában?

— Hát csak úgy, hogy a fiad elveszi a lányomat.

A vén betyár megtörülte a bajuszát és csökönyös nyugalommal jegyezte meg:

— A' már nem lehet.

— Már mért ne lehetne? — kérdezte az orgazda hirtelen indulatossággal.

— Hát csak úgy mondom, a hogy van: nem lehet.

— Talán bizony te nem engeded? — förmedt rá dühösen Hidvégi Tódor. Fel is kelt, hogy nagyobb nyomatékot adjon a szavának.

— Sohse firtassa kend, a'már úgy van, a hogy mondom.

— De firtatom, halálig firtatom, — lármázott a gazda, — mi kifogásod van a lányom ellen? Nem szép, nem fiatal, nem módos?

— Dehogy is nem. Arról szó sincs.

— Nahát ebadta! Örülhetsz, hogy a fiad . . .

— Örülnék is, de mikor nem lehet.

— Úgy? — ordította az orgazda a dühtől egészen berekedve. — Még te kényeskedel? Hát ki, mi vagy te?

— Én bizony az utolsók közül való vagyok.

— No hát, mit óbégatsz akkor? Tolvaj voltál egész életedben.

— Egy szóval sem tagadom. De már mégis...

Az orgazdát végkép elkapta az indulat.

— Ha nem nézném a lányomat, leütnélek, mint a kutyát.

Ez a fenyegetés egészen hidegen hagyta a betyárt. Még a pipát sem vette ki a szájából. Az orgazda pedig tovább hadonázott a nagy ökleivel.

— Most kerültél ki a börtönből, de vissza is kerülsz, gazember.

— Megeshetik.

— De még az akasztófára is!

Erre a szóra mégis csak kivette a betyár a pipát a szájából. Lassan, tempósan kiverte a hamut a tenyerébe, aztán rácsapta a kupakot. Csak azután válaszolt:

Zemplényi Tivadar: Alamizsna.

megesett a betyár szíve. Csak ne lenne az orgazda lánya!

— Elmondta? — kérdezte szeliden.

— El.

[illegible] fiam, a hogy mondta.

dását, az égi háborút. Aza
csak az ő szavuk akadt el.
hogy nincs már mit beszél
megszólalt a leány. Nyug
— Most már csak arra

Zemplényi Tivadar MDK

Az eperjesi templomban, olf.

Gyermekarckép, olf.

Mücsarnok 1908. Holló b., Madarász V.,
Zemplényi T., Pataky L. kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Templom belseje, olf.

Fatanulmány, Körmöcbánya, olf.

Női arcképtanulmány, olf.

Mücsarnok 1908. Holló b.,Madarász V.,
Zemplényi T., Pataky L. kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Zemplényi Ilonka, olf.

Z.T-né arcképe, olf.

Fejő leány, olf.

Kifutje-e?, olf.

Mücsarnok 1908. Holló b.,Madarász V.,

Zemplényi T., Pataky L. kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar MDK

Arcképtanulmány, olf.

Női tanulmányfej, olf.

Pihenés, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B., Madarász V.,
Zemplényi T.,Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Körmöcbánya vidékéről, olf.

Arcképtanulmány, olf.

Körmöcbányai major, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B., Madarász V.,
Zemplényi T.,Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Locsolás, olf.

Falu végén, olf.

Esti halászat Portonál, olf.

Fürdés a Balatonon, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B., Madarász V.,
Zemplényi T.,Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MIK

A kertben, olf.

Arcképtanulmány, Kenese, olf.

Tehenek a Balaton partján, olf.

Zemplényi Tivadarné arcképe, olf.

Műcsarnok 1918.Holló B., Madarász V.,
Zemplényi T.,Pataky L.kiállítás

Zemplényi Tivadar MDK

Krisztus levétele a keresztről, I-III.olf.

A szent család, olf.

Krisztus betegeket gyógyit, I--VI.olf.

Miccsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,

Zemplényi T.,Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar

Krisztus és a betegek, olf. I-IV.

Levétel a keresztről, olf. I-IV.

Vázlat Vazulhoz, olf.

Krisztus beteget gyógyit, I-X.

Miesarnok 1918. Holló B., Madarász V.,
Zemplényi T., Pataky L. kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Vázlat Vazulhoz, olf.

Levétel a keresztről, olf.

Krisztus a nép között, olf.

Levétel a keresztről, olf. I-II.

Mücsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

A megvakult Vazul, olf.

Az arany bulla, olf.

Krisztus és a betegek, olf.I-V.

A beteg Krisztus előtt, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar

MDK

Krisztus és a betegek, olf. I-II

Egy beteg Krisztus előtt, olf.

Krisztus a betegek között, olf.

Krisztus beteget gyógyit, olf.

Műcsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,és Pataky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar

"Virrasszatok és imádkozzatok", olf.

Szentképvázlat, olf.

Műcsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,és Patsky L.kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Portoré látképe, olf.

A Vinodol völgy, olf.

Cirkveniczai sziklászpart, olf.

Műcsarnok 1918.Holló b.,Madarász V.,
Zemplényi T.,és Pataky L. kiállitás

Zemplényi Tivadar MDK

Fürdő gyermekek, olf.

Gyermekek a tengerparton, olf.

Cirkveniczai tengerpart, olf.

Mücsarnok 1918.Holló b.,Madarász V.,
Zemplényi T.,és Pataky L. kiállitás

MIK

Zemplényi Tivadar

A Balaton partján, olf.

Tengerparti sziklák, Cirkveniczánál, olf.

Udvar Noviban, olf.

Műcsarnok 1918. Holló b., Madarász V., Zemplényi T., és Pataky L. kiállítás

Zemplényi Tivadar MDK

Tonhalászok tanyája Portorében, olf.

Falurészlet, olf.

Balaton partja, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,Pataky L. kiállitás

Templényi Tivadar MKK

Tornaléneok tanyája Pertorpecan, olt.

Pelyrészlet, olt.

Blatton partja, olt.

Mocsárnok lyuk.Holló B.,Madarász V.,

Templényi T.,Patsky I. Kiállítás

Zemplényi Tivadar MTK

Siófoki házak, olf.

Anya és gyermeke, a tengerparton, olf.

Cirkveniczai kikötő, olf.

Mücsarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,Patay L. kiállitás

Zemplényi Tivadar

MNK

Körmöcbányai részlet, olf.

Fatanulmány, Körmöcbánya, olf.

Tájképvázlat, olf.

Ellenzarnok 1918.Holló B.,Madarász V.,
Zemplényi T.,Patay L. kiállitás

Zemplényi Tivadar

Alkony Cirkeniczánál, olf.

Szárszói parasztudvar, olf.

Körmöcbányai facsoport, olf.

Miskarnok 1918.Holló B.,Hadarász V.,
Zemplényi T.,Patoky L. kiállitás

MDK

Zemplényi Tivadar

Uj kedvenc, of.

Állami képletétek a Nagyváradi Muzeum számára.
Muz.és Könyvtári Ért. 1918. 157.l.

Zemplényi Tivadar
(Eperjes, 1867 – Bp. 1917)

„Hegyoldal" o.v. 83 x 100 cm
J. l. l.: Zemplényi Tivadar Védett.
Kikiáltási ár: 15000 Ft.

BÁV 55. Képaukció Bp. 1981. szeptember

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

„Ökrös szántás" o.v. 92x116 cm

J. l. j.: Zemplényi Tivadar (Restaurált)

kikiáltási ár: 15000 ft

BÁV 51. Képaukció, Budapest, 1980. május

Zemplényi Tivadar (1864-1917)

„Besenyői táj" o.v. 60x74,5 cm

J. l. j.: Zemplényi T.

Kikiáltási ár: 8000 Ft.

BÁV 50. képaukció katalógus. Bp. 1979. december

Zemplényi Tivadar

Az Alföldi Galéria

Népszava

1985. X. 26.

Templom Tihany

Tehenek, o.v. 85×73 cm

Az impresszionizmus
Magyarországon

Jacqueline Treiber

Tableau, o.T., 82x73 cm

Ausstellungsansicht
Galerie Nagel Draxler

Templényi Tivadar

a Képzőművészeti Főiskolán
Káplár Miklós a növendéke volt

MNG évkönyve 1970/I

Zemplényi Tivadar

A "Bucsusok érkezése" c. c. vásznán érdekes fény-tanulmányt végzett, -irja Huba: "A Téli-tárlat" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 19oo. dec. 2. XI. évf.
48. sz. 77o-771. lap.

Zemplényi Tivadar

"Mindig korrekt, de nyárspolgárias" -irja Pamacs sign.-val a "Tavaszi tárlat" ismertetője.

A HÉT, Bp. 1902. ápr. 13. XIII. évf. 15. sz. 242-243. lap.

Zemplényi Tivadar

"Az Orvos-Szövetség kiállitása" cimmel közel 900 müalkotás kerül bemutatásra a Mücsarnok termeiben az orvosok rendezésében. A legjelesebb magyar és külföldi müvészek alkotásait magántulajdonosok engedték át szivességből a tárlaton való bemutatásra, jótékonysági célból. Ezek között szerepelnek a müvész munkái is. A müveket külön nem ismertetik, mert nem szakszerü tárlatról van szó, igy sem korok, sem iskolák szerint nem csoportositják őket.

A HÉT, Bp. 1902. szept. 21. XIII. évf. 38. sz. 608-609. lap.

Zemplényi Tivadar

Szomoru parasztasszonyát elismeréssel emliti meg a tárlatról -"A Nemzeti Szalon" c.-mel- közölt kritika, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1903. okt. 25. XIV. évf.
43. sz. 705. lap.

Zemplényi Tivadar
Fiatalon rövid ideig Zemplényi
Tivadarnál tanult Berény Robert.

Észak-Magyarország 1972/66 7 old.

Zemplényi Tivadar

A Rajztanárképzőben Benkhard Ágost festőművész a növendéke volt.

Észak-Magyarország 1972/39 7 old.

Zemplényi Tivadar

A téli kiállitáson a Nemzeti Szalonban az ismertebb neveket sorolja fel a Müvészet c. rovatban közölt kritika: Pentelei Molnár János, Rippl Rónai József, Zemplényi Tivadar, Czigány Dezső, Zádor István és Kacziány Ödön.
Az első három: Pentelei Molnár, Rippl Rónai és Zemplényi müvészeknek csak a nevét emliti meg kiemelve őket.

A HÉT, Bp. 1915. dec. 12.
XXVI. évf. 50. sz. 722. lap.

Zemplényi Tivadar

Figyelemre méltó alkotásaokkal szerepelnek a régi, szilárd értékü, ismert müvészek azon a kiállitáson, melyről Tövis számol be "A téli tárlat" cimmel a Müvészet c. rovatban: Zemplényi Tivadar, Pentelei Molnár János, Keményffy Jenő, Bruck Miksa, Endrey Sándor, Kléh János, Rudnay Gyula, br. Hatvany Ferenc, Vidovszky Béla.

A HÉT, Bp. 1916. nov. 19.
XXVII. évf. 47. sz. 674. lap.

Zemplényi Tivadar

A MÜVÉSZET c. rovatban közölt kritika "fémjelzett nevek a tárlaton" cimmel sorolja fel az itt következő müvészeket a Nemzeti Szalon Téli Kiállitásáról: Zemplényi Tivadar, Heyer Arthur, Kató Kálmán, Sándor József, Boemm Ritta, Lakos Alfréd és mint mondja: nem utolsó sorban Horvay János.

A HÉT, Bp. 1916. dec. 24.
XXVII. évf. 52. sz. 755-756. lap.

2) Zemplényi Tivadar
festő

~~szerződés" és a szatmárhegyi~~
~~„Hazafelé" c. műre.~~
~~„Rabiga" c. kompozíciója jelhéjus ertel-~~
~~mű~~

„Szegényasszony otthona" c. műre.

A magyarországi műv. Tört. I. 466.
Corvina 1971.

Zemplényi Tivadar

A szolnoki művésztelep tagja volt.

Láttuk, hallottuk.
1942. júl. 7. Petőfi 21.13 | 11 | RJ.

Templényi Tivadar
fest

Réntvett az 1896-os millenniumi ki-
állításon.

Kiscléginé: Gyórfás Lenő 20
Corvina 1971.

Templomjáró vadak
festő

Nagybányai emlékeit örökítette meg
képein a művész

Dunajecz László: Nagybányai jubileum.
Művészet, 1971.december - 19.oldal

Zemplényi Tivadar

Női portréja dr. Raisz László gyűjteményében.

D. I.: A Raisz-gyűjtemény Balatonfüreden; Műgyűjtő, 1971. 1-ss. 10. l.

Zemplényi Tivadar

1. Tehenek o. v. 85x73

2. Ünnepen o. v. 100x139,5

Plein-air festészet a magyar művészet-
ben kiállítás M.N.G. 1973. Szolnok.

Umyslényi Tivadar

1. Kistájkép patakkal ofa 24,5x32,5

2. Beszélgető parasztgyerekek o.v.
86x142

Plein-air festészet a magyar művészet-
ben kiállítás M.N.G. 1973 Golnok.

Templényi Tivadar

Kaplan Mihály műveiről

Magyar Nemzet 1987. III. 24.

Zemplényi Tivadar

Régi frisseségét és erejét bizonyitja "Zarándoknő" c. alkotása,-irja Diener Dénes József: "Tavasz tárlat" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1900. ápr. 15. XI. évf. 15. sz. 238-239. lap.

Zemplényi Tivadar

"Millió apró velencei képet és krajnai hegyet -vérfagyasztó és lélekölő- ügyességgel készit"-mondja kritikájában Marco: "Téli tárlat" cimmel a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1904. nov. 2o. XV. évf.
47. sz. 753-754. lap.

Zemplényi Tivadar

A "Nemzeti Szalon" c. kritikából csak annyit lehet megtudni, hogy a müvész festményei szerepelnek a tárlaton.
Müvészet c. rovat.

A HÉT, Bp. 1903. dec. 27. XIV. évf.
52. sz. 859. lap.

Zemplényi Tivadar

(1864–1917)

„Szegény amzony otthona"

52 x 62 cm J. l. j.: Zemplényi T. Védett.

Kiáltási ár: 7000 ft.

BÁV 43. művészeti Zárankció Budapest 1977. szeptember

Zempléni Tivadar, [ ]

A 28. levél melléklete ből:
1900-ban áll. aranyémet Kapott.

Takács Gyula: Huszonnyolc Rippl-Rónai levél
673-685.

JELENKOR, Pécs, 1971. júl.-aug. XIV/7-8.

Zemplényi Tivadar

Dalmát halászok, repr. o.v. 99,5 x 128

Vasárnapi Világkiállítás – Képzőművészeti Kiállítás, Bp. 1971.

Zemplémi Tivadar

volt Berény Róbert tanáraa Mintarajziskolában,de nem sokat tanulhatott tőle a müvész.

Bálint Lajos:Ecset és vésö,Szépirodalmi Könyvkiadó Budapest 1973. 127.old.

Zempléni Tivadar

A "Téli tárlat"-on szereplő müvei közül Lázár Béla kiemeli az öregasszonyt ábrázoló munkáját, dicséri igényes festői készségét.

Otthon. Bp. 19o1. dec. hó.
18-29. lap.

Templépi Magda

Kompositió, olajfestmény

Magyar Képzőművészeti Kiáll. Katalógus 1946 jú

Zemplényi Tivadar

"Szoba belseje" c. festményét bemutatja a lap.
Repr.

Otthon, Bp. 1900. évf. 8. füzet.
41. lap

Zemplényi

"Tehenei elismerten jók" irja alkotásairól a lap, "A Mücsarnok tavaszi, nemzetközi tárlata" c. kritikájában.

Képes Családi Lapok, Bp. 19o2. ápr. 13.
XXIV. évf. 15. sz. 24o. lap

Zemplényi

Neve említve, szerepel a Kállai Ernő rendezte Elvont művészet első magyar csoport-kiállitásán 1946-ban

Kritika 1971 január 17.old.

Zemplényi

C.-sign.val "A Szalon" c. közlemény a Művészet c. rovatban a művésszel együtt hét nevet sorol fel, akik a téli tárlaton szerepelnek s a tiz tucat festő közül ők azok, akik valóban művészek: Szinyei Merse, Szlányi, Mednyánszky, Mihalik, Kernstock és Goldreich.

A HÉT, Bp. 1897. dec. 5. VIII. évf.
49. sz. 785. lap.

Zemplényi Tivadar
(1864-1917)

„Erdőrévylet" o.v. 80x100 cm

J. l. j.: Zemplényi Tivadar

Utáltási ár: 8000 ft

DÁV 42. Képaukció Budapest, 1977 május

Zempléni Tivadar festő

Magyar Nemzet VIII. 1952 ápr. 25. 5.

MDK

Zemplényi Tivadar

Magy.Képzőművészek Egyesülete gyülése. Mücs. 1900, 19.sz. 265 l.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar
festő

Csipkeverő leány.

Aradjegyz II terem 32 sz. 16 l.

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Konyhainterieur, olaj
Falusi temetés, olaj
Hollandi tonhalászok, olaj
Alkony, olaj
Tükörbe néző nő, olaj

Árverési Közlöny. 1936. márc. 2. rendk.sz.
55 l.

MDK

Zemplényi Tivadar festőművész.

Férj és felegés, festm. repr.

Képzőm. Társ. téli kiáll. VU, 1903.47.sz. 781 l.

Zemplényi Tivadar

Balatoni táj, olaj
Este a Baltonon, olaj

Balatoni Társaság I. kiáll. Nemz. Szal. 1922.
jan. 26 1.

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

1.

Zemplényi Tivadar

Balatoni táj, olaj
Este a Balatonon, olaj

I. Balatoni kiáll. N.Szal. 1922. jan. 30 l.

Zemplényi Tivadar
Krumplit hámozó öregasszony, olaj

Magyar Studio avató kiállitás. 1920. 15 l.

Pásztó /Bojár/ 5

Gonczik jószágkormány
első negyede./ a mal
és e fölé házat emelt
Városon kivüli malom:
van kitéve és sok ja
set jövedelmez. I763-
csináltak elé az apát
hordott faragott köve
Mészárszék: épült a K
kocsma-mellett. Az ap
II.263./- Mészárszék.
földesurak regale jog
Ferenc plébános épite
rint a Szentlélek utc
Marsovszkyné volt báz
tól-közbirtokosság tu
/Békefi, II.536./ - Na
35 frt. /Békefi, II.52
sz. első negyedében eg
/Békefi, II.264./ - Pá
első negyedében ujonn
házzal együtt I764-be
294./ - Pásztói Lászl
nemesi kuriajáról I74
I.2I2./ - Pásztói Mih
házát I5o3-ban emliti
renyi Imre nádor Kubi
Gyula fiainak adomány

I plébania

Zemplényi Tivadar
Váluton

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

89 l.

Zemplényi Tivadar
Itatónál

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

87 l.

Zemplényi Tivadar
Réten

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.
8o 1.

Zemplényi Tivadar, sz. Eperjes, 1864.

Rövid életrajz

Templomban

Varró öreg nő

Altató dal

Szegény asszony otthona

Szegedi Képzőművészeti Egyesület kiáll. 1900.

76-77 l.

Templényi Tivadar

festő

MDK

Búcsusok

1924 ota a Ján Múzeumban a
szépművészeti Múzeum letétjeként

Bleinessy János: A Ján-Múzeum
ismertetése 1933 Jánbereény 39.0

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

Kertben. Olf.

KMT.1901/2 téli kiáll. Kat. 38.1.

Zemplényi Tivadar
Konyhában, olaj

A Nemzeti Szalon első bajai kiállitása, 1906, 1o 1.

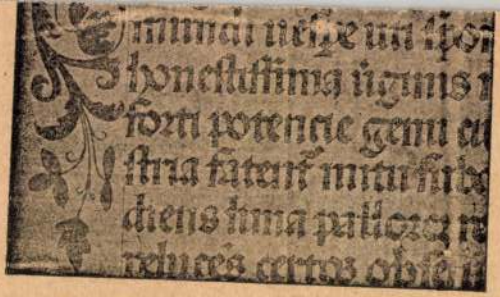

312. kép. *8. Psalterium. XVI. sz. 40a lap.*

19b lap: *M* iniciálé (33×40 mm) elmosódott kék betű.

26a lap: *B* iniciálé (47×50 mm) aranydíszítésű vörös alapon, arannyal árnyékolt piros betű. Belseje zöld, arany díszítéssel. A lap belső szélét növényi ornamentika díszíti, amelyet arannyal s fehérrel árnyékolt zöld s piros könnyed levelek képeznek, két lila s két nyitott, sárga virággal. (311. kép.)

29b lap: *D* iniciálé (42×30 mm) lila alapon kék betű.

31a lap: *T* iniciálé (49×50 mm) sárga alapon elmosódott vörös betű.

40a lap: *C* iniciálé (98×95 mm) piros keretben, sárga virágokkal s ezüst mintákkal díszített alapon arannyal árnyékolt piros-zöld betű, amelyet négy fehérrel árnyékolt kék levél díszít. Belsejében

Zemplényi Tivadar
Öregek vagyunk
Leány kosárral

A 1906-iki téli tárlat. 4 l.

Zemplényi Tivadar
Konyhában, olaj

A Nemzeti Szalon nyitrai kiállitása. XXX. vidéki kiáll. 19o7. lo 1.

Nep.Szt.János-szobor.

A főutvonalon a templon
lévő négyszögletes postamen
nösmcsucsos sapka, behajtott
tak/, provinciális, rongált

Vár./Ágasvár, Hasznosvár./
Története: A várat a Rátót-n
rálytól 1265-ben. Domokos ná
tot tett az apjával, IV. Bél
zért lett az ifjabb királyné
ként Ágasvárat, a hozzá tart
és ezekkel együtt a pásztói
a Rátót-nembeli István volt

Zemplényi Tivadar

Lyka Károly: A téli mütárlat. Uj Idők, 19ol. VII. 47.sz. 451-452 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Konyhában, olaj

N.Szal. I.nagykanizsai kiáll. 1906.

6 1.

M.D.K.

Templényi Tivadar
festő

Öregek.

Biraukció 1958. Budapest.

21 l.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917

Krisztus betegeket gyógyit

Ernst Muz. 19. muk. 1922. máj.
23 l.

Zemplényi Tivadar festőművész
Férj és feleség.Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

Zemplényi Tivadar festőművész.
- Olajfestmény.
Kelenföldi Művészek kiállitása
1915.február

el felkérem Nagyméltóságodat, hogy az
a való tekintettel becses intézkedésé-
ni méltóztassék.
god kiváló tiszteletem őszinte nyil-

ptember hó 27-én.

A minister rendeletéből:

Sangrau

ministeri tanácsos.

óf Zichy János

és közoktatásügyi minister

ak

Budapest.

Zemplényi Tivadar festőművész
- Olajfestmény
Kelenföldi Müvészek kiállitása.
1915. február

A hivatalos másolat hitelül:

Steinmann

miniszteri s.hiv.igazgató

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
112 /1927. szám
Érk.: 1927. év április hó 14. n.

Zemplényi Tivadar festőművész
Krisztus betegeket gyógyit.Olajf.
Férj és feleség.Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február

számlák közül a 8, 11, 15,
alatti számlák szerint Frie
alatti számla szerint Biehn
szerint az Eternit művek a
és e cimen a jelzett számlá
35 fillért, Biehn János cég
pedig 87 fillért vettek fel
összegeket nevezettekkel -
hajtás terhe mellett - viss
geket a fentebb jelzett pén

Amennyil

járna kellő eredménnyel, az

Zemplényi Tivadar festőművész
Udvar Olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
1915. február
Libák.Olajf.

Forster Gyula
isteri tanácsos úrnak,
rz. bizottsága másodelnökének
Budapest.

vszky István kérelmére az au-
kitüzött határidőt augusztus hó
éjára tüzöm ki, miről Méltó

Zemplényi Tivadar festőművész
Udvar, olajf
Libák, olajf
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

hiteléül:

A miniszter rendeletéből:

Dr Majorszky Gy

miniszteri tanácsos.

Zemplényi Tivadar festőművész
Férj és feleség, olajf
Kelenföldi Művészek kiállitása,
Bpest, 1915 február

A gyulafehérvári

1916. október havi

Kelet	Tárgy:
X.1.	Tulkiadás 1916. szeptember hóról
7.	Heti munkabérek X/1-7.
14.	Heti munkabérek X/8-14.
21.	Heti munkabérek X/15-21.
28.	Heti munkabérek X/22-28.
31.	Fridli Sándor épitésvezető októ-
	ber havi illetéke
31.	Czeglédy K-né irodatakaritásért
31.	Baumann Nándornak épitőanyagoké
	A Müemlékek Országos Bizottságá
	tól leszámolásra felvéve
	pénztári maradvány

TÁRGY MEGNEVEZÉ

Zemplényi Tivadar, festőművész
Krisztus betegeket gyógyit, olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

MŰEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
532/917

Tétel-szám

E	Méretek és mennyiség	Egységár		ÖSSZESEN	
		kor.	fill.	korona	fill.
Áthozat					

minisztéri osztály

Zemplényi Tivadar festőművész
Mosnők a tengerparton, olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

lat hiteléül:

ató.

Zemplényi Tivadar festőmüvész
Tehenek a pataknál, olajf.
Kelenföldi Müvészek kiállitása
Bpest, 1915 február

llett fizesse ki és tárcám fent-
dáskép számolja el.
at hiteléül:

járás végett másolatban kiadom.

Budapest, 1916. deczember hó 21.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Majorossy Aj

miniszteri tanácsos.

Zempleniyi Tivadar

Ezermester c. Képérvt.

vod

Évkönyvei, Az Orsz. Magy.
Szépművészeti Múzeum a.
III. k. Bpest, 1924. 110. l.

— Vajjon mi lett a fiából?

— *Én* tudom, hol van . . .

— Maga tud róla, Czicza? Az én hátam megett, Czicza? Van-e lelke?

— Az unokánk ő mégis, Márton. Egyetlen unokánk, Márton! Bár a mindenható Isten venné le azt a kérget, a mi a maga szívén van. A szegény fiú mesterlegény Pesten, Márton! míg mi itt jó módban élünk.

Aztán nem beszéltek többet, de egy napon vörös nyakravalós, kifoszladozott aljú szűk nadrágban s feszes, kis begombolt szürke kabátban felment egy legény a tornáczra, Márton bácsi elejébe.

— Ön azon Márton úr, — kérdezte, — a ki a mamám apja?

Ühm. Ez az «ön» mintha megütötte volna a bácsit. Kellemetlen ábrázatú ficzkó volt, valami gyér, vöröses szálakkal vékony ajaka felett. A Mari fia volt vajjon? ki «mamá»-nak nevezi őt? A bácsi oldalvást nézett a ficzkóra s nagy füstfelhőt fújt felé a pipájából.

— Én vagyok: Dagobert, s a tisztelt neje hi-

Az utczán elm
gosan köszöntött
gott valamit s m
unokáját.

— Valami me
kérdezte a bácsi.

— Minden ese
alkalmazottja v
Az irásokkal szi

— Ú—úgy, sz

A néni leült
hordozta szelid,
jára. De egy szó
egészen másképe

— De tán ne
És elfutott a káv

Dagobert úr
mellet s így szól

— Kávé? Ez
ha szabad mon
kel erősítjük az

— S mivel e

— Hússal, sz

A néni aggó

vott önökhöz. Az irásaimat van szerencsém bemutatni . . .

S oda adta a Czicza néni nagybetűs, reszkető kézzel irott levelét.

— S mi czélból jött barátom?

— Ez sajátságos! A felvilágosítással önök tartoznak s meglepő valóban, hogy ön kérdi tőlem: miért jöttem? Remélem, a meghivó az ön hirével történt?

Ez mind azon a helyen folyt, a hol a délelőtti pipálást szokta végezni Márton bácsi. Az arczátlan legyek ingerkedtek a bácsival. Márton igy szólt:

— Tessék helyet foglalni.

A néni szaporán a konyhából tipegett a vendég elé. Kedvesen megölelgette, eltolta magától, visszahúzta, hogy jól, jól megnézze. Az unokája volt, oh be szívesen megcsókolgatta

vágott:

— Igaz, édes
Hust, persze. E

Oh, édes jó
volna egy dara
jenek.

— «Mi» azt
azok?

— Mi? A sz
kérem alásan.

És a hidegsü
állkapcsát, bar
dett szóba Már

— A szoczia
czia forradalon
ságért . . egyen

A pofája kife
folytatta:

Zempleinyi Tivadar

Nyaraló család
repr.
Árverési Közlöny
1938. 6. rk. sz.

Zemplényi Tivadar.
1864 – 1917.
Ernst Múz. Kiáll. 47. sz.

Magyar remekművek
1921. máj.

Kompozícióvázlat.
Dr Nádor Henrik tulajd

Kompozícióvázlat
Fleiner Jenő tulajd

Tájrész. dr Nádor
Henrik tulajd

át a M.-re, amelyből így, perzsa szűrőn keresztül, még kínai és középázsiai, valamint indiai motívumok sem hiányoztak. Mezopotámia területe tulajdonképen az a földrész, amelyen a korai M. kialakulását, főleg Djarbekr és Kufa emlékein nyomon lehet követni az Omajjádok helytartói korában, 661—750. Utánuk az Abbasszidák fényes kora következik 750—945-ig, akik közül Harun al Rasid Bagdadnak, mint kulturális központnak megteremtésével, a mostanában ásatás alá került rakkai új rezidencia megalapításával és a karoling-kor nyugati művészete rokonhatásainak átvételével tűnik fel elsősorban. Utódai közül Mutawakkil (847—861) nevét kell kiemelnünk, aki a *szamarrai* palota építése útján egy új, stukkóban metszett, díszítményéről nevezetes stílust teremtett, amely rövidesen szétterjedt az iszlám egész területén, 945—1055. apró, főként kurd emírek kerülnek Mezopotámia élére, akik alatt a nagy bagdadi virágkor elhanyatlik. 1055-ben szelcsuk törökök nyomulnak a helyükre s ezzel lassanként felülkerekedik a Közép-Ázsiából jött törökség kulturális hatása, amely a M.-ben a florális elem s a kék-fehér színharmonia megerősödését jelenti. Kétszáz év mulva, 1256-ban újabb középázsiai hóditó elem, a mongol kánok dinasztiája lesz úrrá Mezopotámián, akik ezt a területet is beillesztik a nagy ázsiai mongol politikai egységbe s révükön sok kínai elem, főként a kínai meander és a felhőmustra réved át Elő-Ázsiába. 1336 után turkomán dinasztiák alatt Mezopotámia több részre szakad s részben Azerbeidzsánhoz, részben Perzsiához, részben pedig az oszmánok birodalmához kerül. 1638-ban végleg egyesül a török birodalommal s így marad 1918-ig, amikor angol protektorátus alatt újra külön szakad.

Szíria 638 óta tartozik az iszlám uralma alá, amely azonban Elő-Ázsiának

Zemplényi Tivadar

MAGYAR MŰVÉSZET

1925. 60, 204
1927 8, 21
1930. 117
1931. 535
1932. 66, 129
1929. 62
1933. 232

csekkszünk sem szabad, hogy ki

A mai nyomorúságos id

Ezért azzal a kéréssel fordulunk
tasson közelebb célunkhoz. Kérjük
lapot, hanem azt az összeget, ame
támogatására, méltóztassék a mellél

Szíves áldozatkészségét s

Budapest, 1933, junius 15-

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 9., 6. old.
(Vajda Ernő: Téli tárlat.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
Jerkő

Fővárosi Lapok 1900. dec. 23., 13. old.
(Vajda Ernő: Téli tájak.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1895. jan. 29., 327. old.
(Művészetek.)

Kalmán

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1900. ápr. 18., 16. old.
(Sz. L.: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1896. ápr. 20., 3. old.
(A kiszőmünészeti tárulat közgyűlése)

Kalmi!

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1900. nov. 29., 9. old.
(K. K.: a nemzeti szalon tárlata)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1896. jún. 11., 8. old.
(Művészetek. A műcsarnokból.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
festő

Tővárosi Lapok 1895. ápr. 15., 1245. old.
(Szana Tamás: Tavaszi kiállítás.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar

festő

Törvényi Lapok 1895. ápr. 6., 1091. dd.
(Műveiszter.)

Kartman

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1896. jul. 17., Zold.
(Művészetek. Képvásárlások.)

Kalmár

Templényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1895. máj. 13., 1523. old.
(Művészeink. Magyar művészet Berlinben.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok 1896. jún. 20., 1. old.
(Szana Tamás: Két történelmi kép.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar
festő

Fővárosi Lapok. 18 5. febr. 17., 1913 old.
(Művészetek. Uj festő-műterem.)

Kalmár

Zemplényi Tivadar

lárd
2

Szépm. Mur.
Uj szerem. 1920-21 -
36. sz.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton u. 3/B.
Telefon József 853.

Zempleňyi Tivadar

Árverési Csarnok aukció kat.

35. sz. 1926. dec.
38. sz. 1927. máj.
39. sz. 1927. okt.

T. 3525.

itett lapnak felirata a medail-

il

.4 cm.

92-25 XLVII.

Zempleny, Tivadar

1864 - 1917.

KUSTars 1940. Aggernek

Érdekesvendég Szépm. Muz

Az új kedvenc u. o.

Planung, Ausarbeitung, D
eines Reklame-Feldzuge
Rudolf Mosse Service

Der Geschäftsmann kommt zu Rudolf Mosse (1) und
zialisten in einer ersten Konferenz seine Ware, se
und seine Zukunftspläne (2). Daraufhin beginnt die
dukt-Analyse wird die Ware auf ihre Vorzüge und
die Markt-Analyse stellt ihre Absatzmöglichkeiten
Konferenz werden dem Geschäftsmann die Ergebr
suchungen mitgeteilt, und er hat sich nun zu entsch
Umfang er einen Reklamefeldzug durchführen wi
Propaganda dem Rudolf Mosse Service, so wird z
schiedenen Werbemittel verteilt (Inserate, Plakate,
Filme etc.) (6), dann werden die Texte entworfen (7
In einer dritten Konferenz werden diese Pläne u
vorgelegt (9). Gibt er seine Zustimmung, so we
ausgeführt (10) und in der technischen Abteilung Kl
geschlagen etc. etc. (11). Die Expedition sorgt dar
der Werbsachen an die verschiedenen Werbetr

Zemplényi Tivadar

d.

Celebrick I. kiáll

Nemzeti Szalon 1914

Zemplényi Tivadar

Fürdőélet Siófokon
c. rajza
és emlékszorok mű-
vészi hitvallásáról

Husvét, a Céhbelich
első könyvt
[Bp] 1914.

Verzeichnis Tivadar

Templényi Tivadar festőművész

A szolnoki hagyományt számbavéve meg kell említeni a művész nevét!

Bényi László: Szolnok, a művészváros.
Hajdúbihari Napló, 1945. szept. 28.

Zemplényi Tivadar festőművész

A szolnoki hagyományt számbavéve meg kell említeni a művész nevét.

Bényi László: Bemutatjuk a művésztelepet.

Békés m. Népújság, 1975. dec. 14.

Zemplényi Tivadar, festőművész

A szolnoki hagyományt számba-
véve meg kell említeni a művész
nevét.

Dalgozók Lapja /Komáran/, 1975. szept. 21.

Zemplényi Tivadar festőművész

A szolnoki hagyományt számba-
vévő meg kell említeni a művész
nevét.

Bényi László: Szolnok, a művész-város.
Petőfi Népe, 1975. szept. 26.

Zemplényi Tivadar

Szolnok a város fordos tényezője kulturális életünknek. A szolnaki hagyományt számba véve meg kell említeni a művész nevét.

Bényei László: Szolnak, a művészváros. Keletmagyarország, 1945. okt. 5.

Zemplényi Tivadar
1864 – 1917

Ernst Muz. 138/a kiáll. kat.
1933 febr.

Uzsonna a kertben,
Beczkói Biró Henrik
Anlajd.

Jd.

1934

TIZENNYOLC MAGYAR MŰVÉSZ KIÁLLITÁSA

A NEMZETI SZALON MŰVÉSZETI EGYESÜLETBEN

Zemplényi Tivadar, festő

L. Fényes Adolf.

P. Tüs J.: Mennyit ér a „hely szelleme?" 10–11

Kritika, Bp. 1978. jún. 78/6.

Zemplényi Tivadar, Jestő

L.: fényes Adolf

Egri M.: Pettenkofentől 84-87

XXI

JÁSZKUNSÁG, Szolnok, 1975. nov. ö. 4.

Zemplényi Tivadar, Jestő

L.: Fényes Adolf

Egyi Mária: A szolnoki Jestő iskola 1988–1994.

Élet és Tudomány, Bp. 1975. okt. 17.

XXX
42.

MDK

ALFÖLD, Debrecen

Zemplémyi Tivadar, Jestő

L.: Frank Frigyes

Haits Géza: A 85 éves . . . . 8.

Nérszava, Bp. 1975. okt. 25.

Zemplényi Tivadar

A modern müvészek közül sok, szép és figyelemreméltó festménnyel szerepel Zemplényi Tivadar, Ferenczy Károly, Iványi Grünwald Béla, Rippl-Rónai József, Rudnay Gyula, Vaszary János, Mednyánszky László, Katona Nándor, Réti István "A Nemzeti Studió Aukció Kiállitása" cimmel rendezett szezonnyitó tárlaton. A kiállitás anyagáról a lap Müvészet c. rovata tájékoztat és a modern müvészek mellett felsorolja a régi müvészeket is.

A HÉT, Bp. 1921. május 15.
XXXII. évf. 13. sz. 222. lap.

Templényi Tivadar (1864-1917)

„Patakpart" fehérrel o.v. 95x110 cm

J.l.6.: Templényi Tivadar 914.

Kikiáltási ár: 8000 ft.

BÁV 47.Képaukció katalógus,1978.december,Bp.

Lempléniji Tivadar

Berény Róbert tanulmányait
1904-ben Lempléniji Tivadar-
nál kezdte a Mintarajziskolá-
ban.

Brestyánszky Ilona: Tisztelkedés Berénynek
Nők Lapja, 1978. december 9-16. lap.

Templényi Tivadar festő, M.D.K.

Mérésbetek vánon 45.5.42

Tájrép jelenve karton 24.32

Egyedy Lukács és neje hagyatéka. Bp 1923

57

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Krisztus meggyógyitja a beteget, festm.

Ernst Múz. 51. sük. 1935. márc.
22 1.

NDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Tanulmányok, cer.

Árverési Közl. 1940. dec. 7 rk.sz. 96. aukl.

35 1.

MDK

Zemplényi Tivadar, 1864-1917.

Lázár feltámasztása

Almássy-Teleki VIII. 1942.

43 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Nagypéntek, festm.

Bíró Jr A marosvásárhelyi képtár. Nagy. Művészet, 1937. 177-78 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Bucsusok, olaj

Szolnoki Művésztelep kiáll. N.Szal. 1936. márc.

11 1.

MDK

Zemplényi Tivadar festő
(1864-1917)

Pesten és Münchenben tanul.
Életképeket, parasztokat fest.
Képrőmův. Főiskola tanára

Déri Museum Képtára, Debrecen, 1954. 32. lap

KDK

Zempléni Tivadar. 1864-1917

Tájkép

Magy.remekművek. Ernst-Mus. 47.kiáll. 1921.máj.

22 l.

MDK

Zempléni Tivadar, 1864-1917

Kompozicióvázlat

Magyr.remekmüvek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921.máj.

2o l.

MDK

Zempléni Tivadar, 1864-1917.

Kompozicióvázlat

Magy.remekművek. Ernst-Muz. 47.kiáll. 1921. máj.

19 1.

MDK

Zemplényi Tivadar

Magyar kiállitó művészek névsora. Műcsarnok, 1899. 22.sz. 346-348 l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Czirkeniczai részlet, 2estn. repr.

Vasárnapi Ujság, 1912. 45.sz. 900 l.

M. D. K.

ZEMPLÉNYI Tivadar Pestő

„Szegényasszony otthona"

Ligvári 1958. 262

MDK

Lemplényi Zsigmond
(1864-1917)
festő

Pogány Ö. Gábor: A haladó és reakciós erők harcának tükrözése a XIX. századi magyar festészetben.

MMM Évkönyve 1951. 49. l.

MDK

Zemplényi Tivadar, Eperjes 1864

Csipkeverő leány, olaj

Arad város nyilv. képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyzéke. 16 l.

Zemplényi Tivadar

Két művészt nevez meg Décsey Géza, - a szolnoki művésztelep megalapitásával foglalkozó cikkében: Kléh Jánost és Jávor Pált, akik szintén törzstagjai a telepnek, s akiket megihletett a szolnoki levegő, a szolnoki békés szinharmoniákkal telitett miliő, a tiszavidék szépsége.
A beszámoló felsorolja a telepen dolgozó művészek nevét és a neves művészek között megemliti azokat is, akik már jóval a művésztelep megalakulása előtt, [redacted] évekig dolgoztak Szolnokon és környékén. Közöttük szerepel Zemplényi Tivadar.
A Décsey-cikkben feltüntetett valamennyi művésznevet lásd: Koszta József nevénél.

ÉLET, Bp. 1925. juni. 2. XVI. évf. 13. sz. 245-247. lap.

Zemplényi Tivadar

A Műcsarnok 1891 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta A templomban, c. olajfm.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.tars. kiáll.-ból.

Szm KT 50-132. 1.

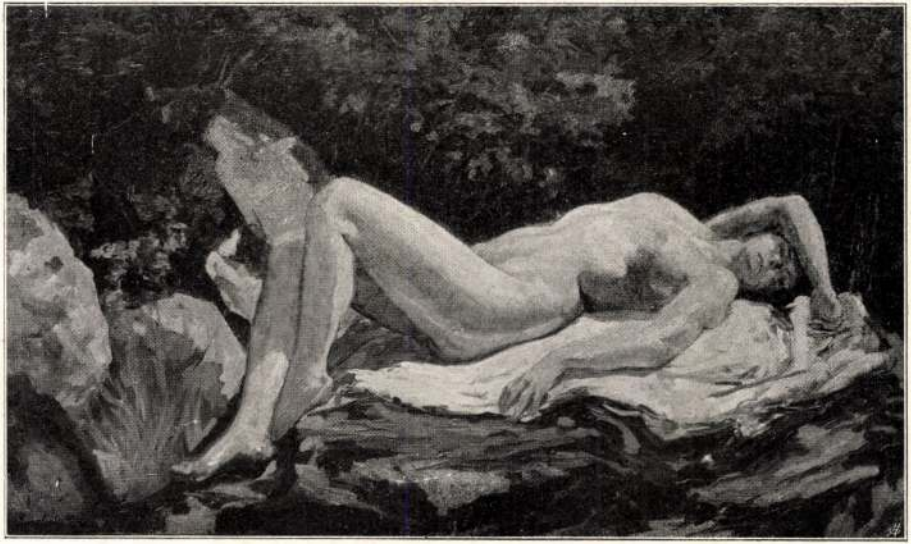

48. Zemplényi Tivadar: Fekvő nő.

~~Herrer Cézár~~

27. Herrer Cézár: Feketeruhás leány.

KMT 1916. tav. Eiall

Templomjr Tivadar

erod

2000 Koronás
Rökk Hilárd
~~díj~~
jutalom
1900 ben

Mussarnok, 1900 283.

50 soros életrajz -

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Zemplény (Tivadar ?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. VI. f. 684-686. l.

Téli-Tárlat.

Zemplényi (2)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. a. V. f. 503–504. l.

Bibliai képek a Művészházban.

Zemplenyi Tivadar

olaff. a

Szépm. Murban

Enekeskönyv (1685) [illegible] V. 298.

Zemplenyi Tivadar

1864 – 1917

---

eletrajzát l.
okr.

Múcsarnok 1918

hagy. kiáll.

~~Fibula, hallstatti csónakos~~

VI. 18.

Z e m p l é n y i Tivadar festő

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
193-194.
"Müncheni nemzetközi kiállitás"

Zemplényi Tivadar, festő

Művészet, II., 1903. 225-233.

Malonyay Dezső: Szinyei Merse Pál.

Templényi Tivadar, festő, tanár

Pásztortűz, 1931. 10 sz.

250. l.

Kopos Sándor: Az élet eidehel csujan

Zemplényi, festő

Pásztortűz, 1931. 25 sz.
565. l.

Gulyás Károly: harosvásárhely
kiptára.

Építészet világi:

Tér és Forma. V. é. f. 1932. 348 l. utáni VI. tábla

Vermes Pál: Hajlított kivakatüvegek modern portálok.

Lempleinyi, festő, tanár

Pásztortűz, 1929. 13 sz.
310. l.
Ruszinszkó festőnnő veszei

Budapest. (Városrendezés)

Tér és Forma. I. é. f. 1928. 77-78 l.

Forgó Pál: A budapesti köz-
pontí városháza problémájához.

Zempléniyi Trivadar, festő

Pásztortűz, 1928. 4 sz.
88. l.
Dr. Décsei Gyula: Szülé Péter.

Rossi

Pester Lloyd, 1867
XIV.évf.230.sz.,6.o.

Pesti és budai házak

Zemplényi Tivadar, festőművész, ?
(Szopos Sándor tanára volt)

Pásztortűz, 1931. 10 sz.
250. l.

Szopos Sándor: Az élet érdekel csupán

Zemplényi Tivadar, festő, 1864-1917

Pásztortűz, 1931. 25-26 sz.
565. l.

Gulyás Károly: Marosvásárhely képtára

Lempleényi, festőművész

Pásztortűz, 1926. 11 sz.
259. l.

Szokolay Béla: A nagybányai művész telep.

Zemplényi Tivadar, festő

Katolikus fenek 1910. ik

x: Tavaszi munkiállítások.

Zempléni —, fartó"

Müggyújtó" 1928. 6-7, 178-80. l.

Zemplényi (?)

festő

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 707–708. l.

Tavaszi Társat a Műcsarnokban.

Z e m p l é n y i Tivadar festő
1864 - 1917.
/Céhbeliek kiáll. és cikk
a katalógusban/

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
234-236.
"A Céhbeliek"
Illusztrácio: 226.

Z e m p l é n y i Tivadar festő

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
141-142.
"Céhbeliek"

Z e m p l é n y i Tivadar estő

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
281-282.
"Papp Bertalan"

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
81.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Aggódás.

Olajfestmény.

Egész oldalas reprodukció.

M Ú V É S Z E T
IV.évf. 1905.
84.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Nagypéntek, 1904.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
IV. évf. 1905.
85. l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Templom előtt, 1899.

Olajfestmény.

MŰVÉSZET
IV.évf.1905.
73.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Krisztus holtteste,1890.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
74.l.

Péczely
- Béla

Zemplényi Tivadar:

Urnapja.
Vázlat, 1905.

Olajfestmény.

MŰVÉSZET
IV.évf. 1905.
88.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Leány kosárral.

Olajfestmény.

M Ű V É S Z E T
X.évf.1911.
126.

Péczely

Z e m p l é n y i T i v a d a r :

Virrasszatok és imádkozzatok

Olajfestmény

Nagy aranyérem, 1900.

M Ű V É S Z E
XIII.évf.1914.
226.

Péczely

Z e m p l é n y i T i v a d a r :
Napfürdő Siófokon
Festmény
Fényképi soksz.
A Céhbelick kiállitásából

M Ű V É S Z E T.
II.évf. 1903.
381.l.

Péczely
Béla

Z e m p l é n y i Tivadar:

Parasztasszony.

Olajfestmény.

Egész oldalas kép.

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
90.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Konyhában.

Olajfestmény.

M Ú V É S Z E T
IV.évf. 1905.
91.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Arckép./Szakállas férfi/

Olajfestmény.

Kiállitások, 1900-1919.

Zemplényi Tivadar:
Napfürdő Siófokon.
/Céhbeliek kiáll., 1914./

- illusztráció -

M Ű V É S Z E T
XIII.évf.1914.
226.
Szöveg: 234-236.
"A Céhbeliek"

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
76.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Templomban.1889.

Olajfestmény.

Egész oldalas reprodukció

MŰVÉSZET
IV.évf. 1905.
78.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Bucsusok érkezése.

Olajfestmény.

MŰVÉSZET
IV.évf. 1905.
77.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Szükölködők.1902.

Olajfestmény.

Egész oldalas reprodukció.

Z e m p l é n y i Tivadar festő

M Ü V É S Z E T
II.évf. 1903.
73.
"Müvasar"

Z e m p l é n y i Tivadar festő

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
73.
"Művésar"

M Ű V É S Z E T
IV.évf. 1905.
80.l.

Péczely
Béla

Zemplényi Tivadar:

Érdekes vendég.

Olajfestmény.

Zemplényi Tivadar

Olgyay Viktor, Ferenczy Károly modern müvészeknek köszönhető, hogy mióta bevonultak -a hajdani Mintarajz iskolából alakult- Képzőművészeti Főiskola tanszékeire, azóta frissebb, szabadabb szellem uralkodik az Andrássy uti palotában,- közli a lap Müvészet c. rovata "Képzőművészeti Főiskola" cimmel.
A fiatalok szünidei munkáiból most rendeztek kiállitást, közülük jónéhányan szinte már kész müvészek, s bármelyik nyilvános tárlaton sikerrel szerepelhetnének.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 18.
16. sz. 274. lap.

Zempléni Tivadar

vrod

Szana Károly

263, 292. l.

Repr. képek 385. l.

Klasz testő, XVIII sz: V. Sixtus pápa arc-
képe. Vászon, olaj; 155 x 110 cm.

Rómában vették.

Maszlagy II. 462. szám

1585

Zemplényi Tivadar festőművész /1864–1917/.

A adásban Rapcsányi László rendege Viski János festőművész ~~volt~~; Kérdésére elmondja hogy tanára Zemplényi Tivadar volt, akit nem ismételt, mert önző ember volt. Viski még növendék korában beküldött egy képet a Műcsarnokba 1913-ban kiállításra amikor is tanára összeszidta, hogy még fiatal, korai van kiállításra gondolni. De a kiállításon mégis ott volt a képe, ahol a tanár képe is volt.

Régen találkoztunk.

1984. IV. 19. Kossuth 12-45 /L. F./.

Zemplényi Tivadar

Diadalt aratott ezuttal a modern müvészet ügye. Bevonul a Mücsarnokba , s igy a jó müvek olyan bőviben lesznek, mint eddig a rosszak.
Az uj MIÉNK tagok: Zombory Lajos, Boruth Andor, Czigány Dezső, Galimberti Sándor, Gulácsy Lajos, Herrer Caesar, Jávor Pál, Katona Nándor, Koszta József, Körösfői Kriesch Aladár, Márk Lajos, Mihalik Dániel, Nagy Sándor, Nyilassy Sándor, Olgyay Ferenc, Perlmutter Izsák, Pór Bertalan, Szlányi Lajos, Thorma János, Ujváry Ignác festőművészek.
Beck Ö. Fülöp, Gách István, Gárdos Aladár, Kallós Ede, Ligeti Miklós, Pásztor János, Simay Imre, Szamovolszky Ödön, Telcs Ede, Vedres Márk szobrászmüvészek.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf. 15. sz. 255-256. lap.

MDK

Zemplényi Tivadar
Aranybulla, 1 vázlat

Az uj Országház falfestményei. Mücsarnok, 1898. 55 l.

MDK

Zemplényi Tivadar
Moriamur, 1 vázlat

Az uj Országház falfestményei. Műcsarnok, 1898.
55 l.

Zemplényi Tivadar

Paizs Goebel Jenő a Képzőművészeti Főiskolán Réti István és Zemplényi Tivadar tanitványa volt.

Hau Lisch Lon ke: Paizs Goebel Jenő művészi kibontakozásának évei. - Művtört.Irt. 1971.1.sz. 11-22. l.

11. l.

MDK

Zemplényi Tivadar

1895-ben "Szegény asszony otthona" és "Arcképtanulmány"c. olajfestményeivel nyerte el a Műbarátok Ösztöndiját.

Dalműbarátok, 57.lap

M.D.K.

Zemplényi Tivadar, festő

műveiről írja Márkus László, hogy „a természetet élettel telan egy nyárspolgár szemével néri."

Perneczky Géza: Tiz esztendő a magyar ~~xxxxx~~ képzőmüvészeti kritika hőskorából

Müvészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf.3.sz.

183. old.

MDK

Zemplényi Tivadar és Madarász Viktor

hagyatéki kiáll. Szépm. Muz.

Budapesti Szemle CLXXIV. 1918. 281-297.o.
D: Tárlat.

ZEMPLÉNYI TIVADAR, festő

Bajor Agost, festő, grafikus művész, aki Esztergomban született 1892-ben a bpesti Képzőművészeti Főiskolán Zemplényinek és Olgyay Viktornak volt a tanitványa. 185.old

BOLDAY LÁSZLÓ: Bajor Agost festőművész emlékezete
185.old

Esztergom évlapjai, Annales Strigonienses, 1960
Bp. 1960

Zemplényi Tivadar, festőművész /1864-1917/

Alighanem a 93 éves Viski János festészetünk nesztora. Ma sem szűnő energiával fest. — A Képzőművészeti Főiskolán Zemplényi Tivadar és Ferenczy Károly tanítványa volt.

L.M.: Festészetünk nesztora.

Vas Népe, 1984. márc. 17.

Templényi Tivadar

Káplár Miklós mostoha
száz esztendeje

Magyar Nemzet 1987. 11. 12.

Zemplényi Tivadar

tanítvája kint a kecskeméti kolnoki
művésztelepeken kamatoztatta tudását
Viski János

Lovonci Mirkós:
Festéketűnt nesztora (Viski János)
A legedosebb magyar művész Mitermelben
Somogy~~megyi~~ Néplap 1984 III.3

Zemplényi Tivadar

1903-tól a Képzőművészeti Főiskola tanára volt.

Lyka Károly: Képzőművészet
Kőpál, Budapest, 1970. 363 l

353 l.

Zemplényi Tivadar

az első művészek sorába tartozott, akik Szolnokon dolgoztak.

Ládor István kéziratos feljegyzéseiből: Emlékezése a Szolnoki Művésztelepről.

Járkunság, Szolnok, 1973. márc. 34. old.

Zemplényi Tivadar

"Páratlan szinismeretével mutatja be hazánk néhány festői részletét",-irja elismeréssel a lap, "A Nemzeti Szalon őszi kiállitása" c. beszámolójában, felsorolva az ott szereplő müvészek alkotásait.

Képes Családi Lapok, Bp. 1902. okt. 12.
XXIV. évf. 41. sz. 655. lap

Zemplényi Tivadar (1864-1917) festőművész.

Müncheni-tanulásokból, a tenmérzet közvetlen megfigyelése és a valószerű színharmónia felé fejlődött idehaza.

„Könyörgés békéért" (MNG) (emlétve)

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet története.

Népszava, 1972. jún. 24.

Zemplényi Tivadar festő

Magyar Nemzet IX. 1953 jan. 4. 6.

ZEMPLÉNYI TIVADAR, festő

Káplár Miklós 1916-20 között végezte a Képzőművészeti F
Főiskola ióIV.évfolyamát Zeplényi Tivadar és Réti Istvá
ván tanitványaként.Ripl-Rónai Józsefnél tartózkodása
jelentősen előmozditotta müvészi fejlődését. 768.old

Sz.KÜRTI KATALIN: A Debreceni Ady Társaság képzőmü-
vészei 751. old.

A Debreceni Muzeum Évkönyve, 1974.
Debrecen, 1975.

M.D.K.

ZEMPLÉNYI Tivadar festő

1897-ben Nagybányán tartóz-kodott

Réti Bp. 1954. 324. l.

Zemplényi Tivadar, festó

A Nyolcak kiállítása 1911.-ápr-ban xxxxxanyilt meg a Nemzeti Szalonban.-Ezen szerepeltek: Innocent Ferenc, Pantyik Átyás, Kacziány Ödön, Karlovszky Bertalan, Margittay Tihamér, Olgyay Ferenc, Pataki László, Stetka Gyula, Szenes Fülöp, Szlányi Lajos, Tolnay Ákos, Zemplényi Tivadar és Fadrusz Jánosné. 328.old

Horváth Béla: Bartók és a Nyolcak 328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XIII. 4.sz. Bp

Zemplényi Tivadar

Régebbi müveiből összeállitott, hatalmas kollekcióval szerepel Zemplényi Tivadar és Rippl Rónai József szintén több alkotásával, az ujabbak közül, a Rónai gyüjteményben. A két müvészen kivül László Fülöp, Márk Lajos nevét emliti meg Kun Imre: „Rippl Rónai Ödön" c. ismertetésében, mely Rippl Rónai József öccsének hagyatékáról szól, aki háromszobás házát alakitotta át muzeummá gyüjteménye számára s ajándékozta városának, Kaposvárnak. A magán-muzeum többi résztvevőjének felsorolását a három részre osztott gyüjteményben Csók István, Iványi Grünwald Béla és Liezenmayer Sándor nevénél lehet megtalálni.

A HÉT, Bp. 1921. febr. lo. XXXII. évf. 5.sz.77-78. lap.

Zemplényi Tivadar

"agybányáról telepedett át Szolnokra.A MNG tárlatán a szolnoki müvésztelep 75 éve c.n szerepelt.

Magyar Hirlap 1978-57-6
Wagner: Szolnok multja és jelene

Zemplényi Tivadar, festőművész

a Nemzeti Galéria földszinti teremsorában rendezték meg: „A szolnoki művésztelep 75 éve" c. kiállítást. A művész Nagybányáról telepedett át Szolnokra.

Wágner István: Jubiláris tárlat a Galériában.
Magyar Hírlap, 1978. márc. 8.

MDK

Zemplényi Tivadar

Némethy J: Szolnok és müvészete. Képzm. Társ. Évk. 1929. 35 l.

Zemplényi Tivadar

Olgyay Viktor, Radnai Béla, Szinyei Merse Pál és Ferenczy Károly bevonult a Képzőművészeti Főiskolává fölfejlődött Mintarajz iskolába. Igy friss levegő került a nem régen még "dohos tantermekbe", majd hozzáteszi, mintha nem is az akadémiáról, hanem valami modern szabad iskoláról lenne szó.
"A holnap müvészei" cimmel a kritika arról is beszámol, hogy megrendezték a tanitványok kiállitását, a Könyves Kálmán Müintézet szalonjaiban.
A HÉT, Bp. 191o. márc. 27.
XXI. évf. 13. sz. 21o-211. lap.

Zemplényi Tivadar

/Kriesch Aladár/

Nagy Sándor, Raáb Ervin, Hornyay Ödön, László Fülöp, Moiret Ödön, Telcs Ede és Szentgyörgyi István müvészek, mint a legujabb müvészeti alakulás tagjai, a Czéhbeliek nevet választották.
Ugyanezzel a cimmel: „Czéhbeliek"-ről irja kritikáját Jean Preux, megjegyezve, hogy az első alkalommal néhány finom és előkelő müvészi alkotás volt már az eredmény.

A HÉT, Bp. 1914. ápr. 19. XXV. évf.
16. sz. 263. lap.

Zemplényi Tivadar

A Szolnoki Művésztelepen dolgozott.

Zádor István visszaemlékezése a Szolnoki művésztelepre.

Jászkunság 73/1 32. o.

Zemplényi Tivadar, festőnyüvész

A századvégén már egyre több festő dolgozott Szolnakon, különböző idig: Zemplényi Tivadar, Edvi-Illés Aladár és többen.

Egri Mária: Magyar festők Szolnakon. Szolnok Megyei Néplap, 1977. jún. 17.

Fe zet,1900-1919. -Önálló tábla-
kép - Életkép

Zemplényi Tivadar:
Napfürdő Siófokon
/Céhbeliek kiáll.1914.%

- illusztrácio -

M Ú V É S Z E T
XIII.évf.1914.
226.
Szöveg: 234-236.
"A Céhbeliek."

Falkép
Moriamur /vázlat/
Zemplényi

Századok 1899. 464 o.

Lovas Imre: Az uj parlament "Moriamur" freskójáról.

Zemplényi festő

Az aranybulla kiadása

Századok 1898. 677-694 o.

Lovas Imre: Az aranybulla, mint fresk
kó

Falkép

Az aranybulla kiadása

Vázlat

Zemplémyi

Századok 1898. 677-694 o.

Lovas Imre: Az aranybulla, mint fresk
kó

Zemplényi dar festő

Budapesti Szemle CLVII. c. f.
1914. 280-291. o. Berzeviczy
Albert: Jelentés az 1913. évi
Greguss-jutalom tárgyában

Zemplényi Tivadar

festő

Budapesti Szemle CLXXIV.
1918. 281-297. o. D.: Tárlat

• Zemplényi Tivadar festő

Budapesti Szemle CLXXII.
1917. 140-142. o. D.: Zemplé-
nyi Tivadar

Templeiny Tivadar

festő

M.D.K.

Méltatás.

Bernáth Aurél: a tájképfestés a XIX. században 1931.
Bp. 1910.

Zemplényi Tivadar

"Képtári kaleidoszkop" cimmel, Olló sign.-val közli a lap a tavaszi tárlatról szóló kritikát, mely felsorolja a résztvevő müvészeket, s méltatja, vagy birálja alkotásaikat:
Basch Árpád, Benczur Gyula, Bruck Miksa, Edvi Aladár, Gyárfás Jenő, Hauszmann, L. Hoffmann Ilona, Jászai, Jendrassik Jenő, Karlovszky Bertalan, Karvaly Mór, Kézdi Kovás László, Konek Ida Koroknyai Ottó, Koszkol Jenő, László Fülöp. Ligeti Miklós, Márk Lajos, Mendlik Oszkár, Mesterházy Kálmán , Olgyai Ferenc, Peske Géza, Spányi Béla, Stark Teréz, Szlányi Lajos, Telepy Károly Ujvári Ignác, Zemplényi Tivadar.
Zemplényi Tivadar "Szegény asszony otthona" c. festménye tartalmát leirja a kritika.Buslakodó öregasszony vacsorázik pincelakásában. Igen kiemeli a müvész munkáját.
Élet, Bp. 1895. május 5. V. évf. 32. sz. 9-lo. lap.

Zemplényi Tivadar

Benczur Gyula, Gergely Imre, Glatz Oszkár, Jendrassik Jenő, Kiss Rezső, Knopp Imre, Komáromi Kacz Endre, Kunwald Cézár, Mérő István, Nádler Róbert, Poll Hugó, Rubleczky Géza, Skuteczky Döme, Stetka Gyula, Székely Bertalan, Szlányi Lajos, Vastagh Géza, Vidovszky Béla, Zemplényi Tivadar művészek vettek részt a Műcsarnok Tavaszi tárlatán, s műveiket bemutatja a lap:

Zemplényi Tivadar: "Keresztlevétel" c. festménye.

Repr. ÉLET, Bp. 1911. január-junius. III.évf. I. kötet. 432. lap.

Zemplényi Tivadar

Mednyánszky László, Székely Andor, Edvi Illés Aladár, Góth Mórie, Koszta József, Kunwald Czézár müveit -a Mücsarnok tavaszi tárlatán- mutatták be.
A Tövis sign.-val ismertetett kritika szigoruan birálja a Mücsarnok vezetőinek müvészeti politikáját, hogy a kiváló müvészek, -mint az itt felsoroltak- alkotásait is, eldugott helyeken, kis termekben helyezik el.

A HÉT, Bp. 1910. ápr. 3.
XXI. évf. 14. sz. 230. lap.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Nemzeti Szalonban a Céhbeliek negyedik kiáll.-án Zemplényi Tivadar hagyatékából kiállított képek között van a legtöbb értékes darab.

Cikk: A Céhbeliek kiállitása.

Magyarság,1923.febr.11. 10.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Műcsarnok 1903 évi tárlatán a királyi magánpénztár megvásárolta Kosaras leany, c. olajf.-t.

Cikk: Vásárlások az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ból.

Szm KT 50-134. 1.

MDK

Zemplényi Tivadar

A Műcsarnok 1902 évi tárlatán a királyi várpalota számára megvásárolták Aggódás, c. olajf.-t.

Cikk: Műcsarnok az orsz.magy.képzőm.társ. kiáll.-ából.

Szm KT 50-136. 1.

MDK

Zemplényi Tivadar
Nagypéntek.Olajf.

Művét az állam megvásárolta, az Orsz.Magy. Képzőm.Társ. 1904.évi tav.kiáll.-én.

Művészet, 1904. 279.l.

MDK

Zemplényi Tivadar, festőm.

Altató dal. 1894. Ráth György-féle 3oo ft-os dij.

Szegény asszony otthona. 1895. - Mübarátok Köre által alapitott 15oo ft-os ösztöndij.

Mücs. - OMKT. Tavaszi kiállitás. 19oo. Kat. 19.1.

MDK

Zemplényi Tivadar, festöm.

1900. 1000 ft-os Röck Szilárd-jutalom:
Zarándoknö.

1900. Állami aranyérem: Virrasztatok és imádkozzatok.

OMKT-Vándorkiállitások.1910.szept.2.-dec. 27. Eger, Miskolc, Kassa, Eperjes, S.a.ujhely, Debrecen, Gyöngyös.
Kat. 72.1.

Zempleny Tivadar

Univerzeti lex. 838. l.

Pesto, szul. 1864 XI. 1. Eperjesen, megh. 1917 VIII. 22. Budapesten. Itt és Münchenben tanult, azután Budapesten dolgozott. 1905-től a bpesti képzőmuvészeti főiskola tanára volt. Főbb muvei: Krisztus holtteste (~~Ráth-dij 1894~~), Altató dal (Ráth-dij 1894), Szegény asszony otthona (Mübaratok dija 1895), Zarándokuó (Rökk-szilárd jutalom 1900), Virrasszatok és imádkozzatok (állami, arany érem), Erdekes vendég és Bucsúsok eskezése.

Sarlók, bronzkori. VI. 81.

Zemplenyi Tivadar

† 1917

Lind

Müvészet 1917

73. l

Harsányi István: A sárospataki ref. főiskola metszetgyűjteménye (I. Közl.) II. 133–142.

Zemplényi Tivadar

szül. Eperjesen 1864 szept. 31-
Rk. atyja Zempliner Ágos-
ton képfaragó és aranyozó Eper-
jesen. 1883-ban az eperjesi
kollegium-ban érettségi vizsgá-
latot tett.

1883/84. I. első szakosztály

1883/84 II. " "

Zemplényi Tivadar

Dalmát halászok

Budapest székes főv. tulajd.

rtatio de regiae budensis
– Mathiae Corvinus
1766.

Zempléni Tivadar

Mácsarnok

1930. Szt. Imre Eiáll

292.

Zempleinyi Tivadar

Műcsarnok
1918. hagyatéki kiáll-
elektr. és archép a kata-
logusban.

Ezüstkereszt, XVI. sz., sümegi minzemban

VI. 150.

Zemplényi Tivadar

Tehenek a patakban,
olaszt

Budapest székesfőv
tulajd.

~~Brouzkovi edény IV. 125.~~

Zemplényi Tivadar, festő; szül. 1864 november 1-én Eperjesen, megh. 1917 augusztus 22-én Budapesten.

Zempléniyi Tivadar

Somogyi Miklós: Magyarok a müncheni Képzőművészeti akadémián. Művészet. 1912. 186. l.—

Zemplenyi Tivadar

+1917

U. 2202

~~Avar-brandiz VIII. 198.~~

4361

Eötvös András, ö. XVI.
Eötvös András, ö. 1649.
Eötvös Antal, ö. 1537 – 1539.
Eötvös Balázs, ö. XVI.
Eötvös Balázs, ö. 1601.
Eötvös Bálint, ö. XVI – XVII.
Eötvös Benedek, ö. 1597.
Eötvös Benedek, ö. 1622.
Eötvös Boldizsár, ö. 1588.
Eötvös Demjén, ö. 1653.
Eötvös Fábián, ö. 1601.
Eötvös Gáspár, ö. 1601.
Eötvös Gergely, ö. 1646 – 1660.
Eötvös György l. Erdélyi Gy.
Eötvös György, ö. 1561.
Eötvös György, ö. 1614 – 18.
Eötvös György, ö. 1715.
Eötvös Illés, ö. XVII.

Uj Salók. 1897
51-sz. 500 l.

Zemplényi F: Kedves Vendég

ZEMPLÉNYI TIVADAR.

Zemplényi Tivadar

K

Zemplényi Tivadar a legfiatalabb nemzedék tagja. 1864-ben született Eperjesen. Művészi tanúlmányait 1884-ben az országos mintarajztanodán kezdte meg, honnan Münchenbe ment Loefftz tanárhoz, kinek egyik legjelesebb tanítványa volt, az akkori akadémiai években számtalan kitüntetést szerezve. A Műcsarnokban 1894-ben a Ráth-dijat, 1895-ben pedig a műbarátok díját nyerte el egymás után. Zemplényi művészi egyéniségében főleg a kitünő színérzék az uralkodó. Képtárgyai mindig igen egyszerűek. Elaggott öregasszonyok vagy gyerekek a legszerényebb keretben, környezetben. Előadásukban azonban sok tudás és biztos rajzolás tünik fel. A mostani kiállításon három, nagy haladásról tanuskodó művel szerepel; ezek közül a «Nyári délután» czimüt mutatjuk be, melyet a művész Besnyőn festett.

Paur Géza.

Fodli

Paur Géza: Magyar művészek kiállítása a Műcsarnokban. Vas. Ujs. 1898. 853, 854. l

Kőcszlőz IX. 103.

Zemplenyi Tivadar

Müvészet 1918, 35

Zemplén

Sestō

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. F. 466-468. l.

Magyarország a római nemzetközi mű-
vészeti kiállításon.

Magyar Müvészet 1927. 21. o. Kerényiné

Zemplényi Tivadar /1864-1917/:Itatónál.
Sparber Henrik tul.

Zempleniji Tivadar

festō

irod

z

Krück II. 739 l.

Greifswald h. n. III. 161.

Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar. Írta Gerő Ödön. Művészeti Krónika.
II. 4.

(Művészet 1905, III. f.)

DE LA

Revue

GRIE

Vilmos cs. út 3

Castellum, leányvári római VIII. 14.

Zemplenyi Tivadar

Mil. Eperjesen 1864. nov 11.
+ 1917. aug. 22. Bpesten
élete –

Müvészet 1917. 73–75.

Zemplenyi Tivadar

1911. Neuvreti Szalon aranyérmének ugyanese Itatás c. olajfestményére –

1910.

n Éptár.

ezés,

lás

ukalás

Templeny Tivadar

1883/84 — 1885/86.

Ferkápzomfoiskèvk

149 l.

…gi nyomda Budapest.

Zemplényi Tivadar

1894-ben festése bírhatja

Szinyei Merse Pált

Bernáth Mária: Szinyei Merse Pál

Bp. Corvina, 1981, 10, 11.

Zemplényi Tivadar

a Könyves Kálmán Szalon-
jában 1908. februárban
rendezett kiállítás kata-
lógusát lásd könyvtáram-
ban.

Bene életr.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Zemplényi Tivadar

Műsarnok

1932. febr.–márc. kiáll.

88.

Zemplényi Tivadar

írta

Lovas Imre: Az új parlamenti palota „Moriamur" freskóiáról. Századok. 1899. 467. l.

A fenti pályatervet 1000 forinttal megvette az épitő bizottság.

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
BUDAPEST, IX., HŐGYES ENDRE-U. 10.

.....szám

Nagyságos

dr. S z e n t i v á n y i G y u l a urnak
a Müemlékek Orsz.Bizottságának főtitkára

Helyben

Zemplényi Tivadar MDK

Erdei kunyhó, olf.

Mücsarnok 1900/1901. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar MDK

Palóczi Antal arcképe, olf.

Műcsarnok 1900/1901, téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

Festménye a magyar képzőművészek egyesületének jubiléris kiáll.-án.

M.934.XII.8.

MDK

Zemplényi Tivadar

Aggódás, of.

Királyi vásárlások a MÚcs. tárlatain. SzmKT 50 - 136.l.

MDK

Zemplényi Tivadar

Itatónál, of.

M.táj- és életképkiáll. 19-2o. Mücs. 1927.jan.

MDK.

Zemplémyi Tivadar

Kiállitási hir

Müvészet 1967 jan.

Zemplényi Tivadar

Öt müvész alkotását bemutatja a lap:
Éder Gyula: "Biztos siker" c. karikatura,
Endrey Sándor: "Önarckép" c. festmény,
Udvary Géza: "Elmerülve" c. tünődő nőalakot ábrázoló kép,
S. Kallivoda Kata: "Bucsusok a templomban" c. festmény,
Zemplényi Tivadar: "Pataknál" c. tájkép.
Repr.-ók.

ÉLET, Bp. 1912. juni.2. IV. évf. 22. sz.
7oo, 7o1, 7o4, 7o5, 7o6. lap.

Zemplenyi Tivadar

mill. nagy érem

Közlezrkiáll

1266-l.

OLVASD EL [illegible]D TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Zemplényi Tivadar

N. 377i

Emyelgés c. Lépe
minesen repr.

Pesti Hirlap Vasárnapja
1930. nov. 23.

136.

...ugyanott 1845-ben.)

...k előterében, a vén facsoporttól jobbra,
...ssony (kosarakkal) felmálházott szamarat hajt, a
...a szalad. Teje piros kendővel van bekötve,
... tart, bő ujju ruhadereka sötétkék s
... középtérben két férfi halad. Az egyik kosarat
...ára támaszkodik. A középtérben házcsoport
...ek közt szélmalom működik. A falú előtti
... őrzi birkanyáját. Mellette kutyája ugrál.
... felkelő nap ~~[illegible]~~ világít s fönt a ma-
...madár röpköd. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól
... egyik gályánál: „P. Hellemans ft.“

...3: 68·2 %.

~~Ára 200 ft.~~

49

Zemplenyi Tivadart

l.

Nemzeti Szalon

1920. nov. – dec

Egyszázhatvan

II./ a 127.689 sz. csekks
Kiküldetési költségekre 20

Budapest, 1939. szeptember

dr.lovag Ybl Ervin s.k.mi

A hivatalos

miniszter

Zemplenyi Tivadar

festo

Gentmüeml.

419.1.

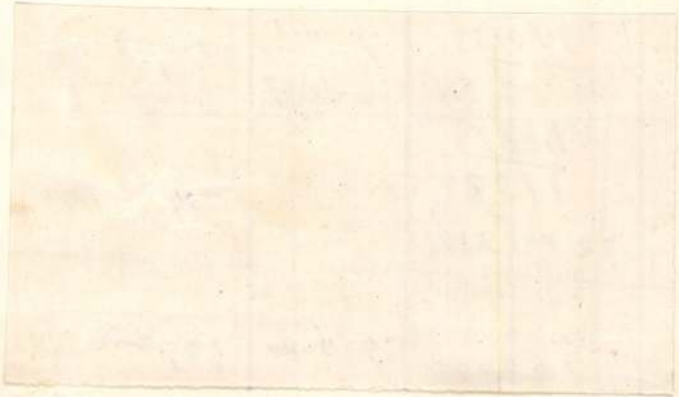

4-én 11338/eln.szám alatt kelt leiratom
Orsz.Bizottságot, hogy a honvédelmi m.
zeptember hó 18-án 306.777/4 szám alatt
rolyt, szolgálattételre a T.Orsz.Bi-
ziumi tanárt, a folyó évi december hó
most már minden megszorító rendelkezés
i szolgálat alól
szeptember hó 22.
ndeletéből:

Zemplényi Tivadar

L.

1950. II. n. 461. L.

Vgs.

Dr. Szentiványi Gyula

főtitkár úrnak.

Budapest IX.

Rákos u. 10. (muemlőrek B.)

Zemplényi Tivadar

cikke

Huszár, a Cét-
belick első
könyve
Bp. 1914

R. sz. 149B. Rigler J. E. r.-t. Budapest.

Néretek		Egyes ár		Egyes össz.		Munkák össz.	
Négysz. mtr.	Köb-mtr.	kor.	ßll.	kor.	ßll.	kor.	ßll.

Folyó sz.	Tárgy	M Folyó mtr.

Zemplényi Tivadar

l.

Végvári Szolnok

XXV. tabla

1949. okt. 18.

I.

Kirándultunk a pilisi hegyekbe
(Iskolai dolgozat)

Akik az internátusba lakunk, egyik
este megbeszéltük a másnapi kirán-
dulásunkat. Reggel 5 órakor keltünk
fel, hogy minél hamarabb elindúlhas

Zemplényi Tivadar

l.

Végvári-Szolnok

50.67.77.l.

fél év alatt befejezte. Ez lesz lehetővé országunkban az ötéves terv elkezdését, a szocializmus alapköveinek lerakását. Az újjáépítés befejezése után nagy célokat tűzhetünk, és tűzünk ki magunk elé. Az ötéves terv iparunk fejlődését, mezőgazdasági elmaradottságunk megszűnését, a dolgozó nép életszínvonalának további emelését jelenti. Országunk most fejlett iparral rendelkező mezőgazdasági ország. Az ötéves terv végrehajtása

Zemplényi Tivadar

6.

Moller. Könyvei

M. Pál.

114. l.

ITITZKY HIRLAPIRODA
cégt.: Tolvay Gábor
ny. jegyző
ger, Széchenyi-u. 20.
Telefon: 280.

NYOMTATVÁNY

Tekintetes

" E U R O P A " film,- könyv,- hirlapterjesztő

v á l l a l a t n a k

B U D A P E S T.

V.Rothermere ucca 12.III.2.

Zemplényi Tivadar

l.

Off. München 1905

145. l.

-demokrácia. Ford. György
k. 3.-

z elemi népiskola tanulói
1.-

yetemes ismerettár. Bp.,
2.-

rd.,bev. és utalásokkal el-
s Győri Kelemen. Magyarázó
s Dezső. Bp., 1897. Vk.
6.-

a utjain. Tanulmányok. 3.
6.-

nisiert sein? Wien, 1868. 1.5o

áus den Briefen diner
a Lehrerin. Berlin,1907. 1.5o

ázföldi Isopodák szemének
-.7o

yet a nevelés tanitó-széke
atosságával hivatalába való
Debr.,1825. 1.-

ditos könyv, melyben foglal-
eformált egyházak nevezete-
séretei és temetési énekje-
tatással áz éneklés tanitá-
2.5o

884-1892./ 3., bővitett
4.-

störténete és müveltsége
3.-

Zemplényi Tivadar.

Lied

Nieuwe Rotterdamsche

Courant. 1921. maj. 2.

tal VI., Nagymező-u. 54. Budapest 62.
s szolgálat vasárnap és ünnepnap: 9—12 óráig.
ámla száma: **85.824.** TÁVBESZÉLO: **116—780.**

BUDAPESTI M. KIR. TÁVBESZÉLŐ DIJBESZEDŐ HIVATAL
944 JUL. -1-12
H

izottsága

BUDAPEST

u. 10.

fél em.

Budapest

..... ker. ..... út / utca / tér ..... sz.

Zemplényi Tivadar

l.

Magy N M Cent

74. l.

Zemplenyi Tivadar

irod

Dery Kult 1921

37 l.

Ofv. Madeiri Mvine
Reitz F. n 56

Zemplényi Tivadar

festő

Nemzeti Salon

1899. évi kiállí

42, 43, 44, 45, 97,

számok

könyvtárában

Zenylónyi Trivadar

l.

Rimp. 175. l.

Zemplenyi Tivadar

lázd

Mův. Krónika

1904. 9. r. 15. l.

NADOSY TESTVÉREK UTODA

STORER VIKTOR

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 34. SZÁM. (KLOTILD-PALOTA)

Alapittatott: 1824. M. kir. postatakarékpénztári csekkszámla 24582. Telefon: Aut. 86-2-62.

Zempleny Tivadar

lásd

Mův. Krónika

1905. 4. n.

1 – 4. l.

A Rákóczi-emléktáblák feliratai

10.-én kelt levelök szerint....

Ki

M.D.K.

Zemplényi Tivadar, festő

volt Nemes Lamperth tanára az Iparművészeti Iskolában, az 1911-12-es tanévben, akinek tanítási irányzatával sehogsem tudott megbarátkozni

Horváth Béla: Nemes Lamperth József

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1966. XXI évf. szept.23 sz.
1802. old.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szépm. Muz. Uj magyar képtárának knt. 1928.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szépm.Muz. Uj magyar képtárának kat. 1928.

MDK

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

MDK

Zemplényi Tivadar

Szépm.Muz. Új magyar képtárának kat. 1928.

Zemplényi Tivadar

Gerő Ödön, Londen Elek

Modern magyar festő-
művészek, Budapest. é. n.
76. l.

Lám megmondtam!
c. keje 3 szinnyonat-
ban repr. 20. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Zemplényi Tivadar festőművész
~~Osztrák-~~Magyar ~~monarchia~~ művészet~~nek kiállitása~~ Oroszországban
Mücsarnok, 1899, 4o5 lap

ndő. Reméljük, hogy fenti ajánlatunk
es megrendelését és maradtunk nb.

kiváló tisztelettel

DOBOS BÉLA
okl. gépészmérnök
villamossági műszaki vállalata
Budapest, IV., Váci-u. 56-58.
Telefon: 84-8-98.

Zempleny T. sador

wod

KL 45

Zempleiny Tivander

lásd

z

Rimp

175

Zempleinyi Tivadar

irod

Vas. Ujs. 1908. 121. l.

(Zempleinyi Tivadar
képei. Képekkel)

a kongres kalmán ben
penderett ki ill. tárva

Zamplényi Tivadar

wód

Kofsz 1898

238 l -

..... *műhely.*

főnökség!

hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu.....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Zemplenyi Tivadar

Laid

Nemreti Salon Almanach

128

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
irása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Zempléni Tivadar

Lai a

Nemzeti Salon Almanach

136

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Zempleingi Tivadar

Lread

Ent-Tört. 95. l.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize

..... indokából személyesen meg nem

..... számu.....

n

évi ..... hó.....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Zemplényi Tivadar

Pesti

elektrajz. laid

Műcsarnok 1901. 70. l.

.....nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Zenyskiego Twardego

IROD.

Vas 2p 1895. 680. l

Templop Tivadar

Kedvencz vendeg
fametszetben repr.
Vasly 1902.
830 l.
Hrvaggel a
832 lap

Zemplény Tivadar

Erod

Kacsány Ödön. Szegy anszy Athena (Egyet.) Vas Ny 1895. 284 l.

Zemplenyi Tivadar

Az ij kedvenc
c. i Képe repr.

Vas. Ujs. 1897. 301. l

306. l (A Mucsarnokból)

A kőanyag és vizsgálata
A víz és vizsgálata
A cementfesték és vizsgálata
A kavics
A kőzuzalék
Műhely- és raktárhelyiség
Formák
Faragás
Csiszolás
Elkenés
Fluatálás
Fényezés, stb.

ÖSZERŰ MEGMUNKÁLÁS NÉLKÜLI
MŰKÖVEK

Vízporlasztásos eljárás
Kontex eljárás

MESTERSÉGES TRAVERTIN KÉSZITÉSE
ÖVID SZAKTANÁCSOK

stb. kisebb közlemények.

A márványipar
Sírkőgyártás
A sírkőkereskedő
A betűvésnök
A műkőipar
Beton- és cementáruipar
Épületburkolóipar

FONTOSABB RENDELETEK ÉS
RENDELKEZÉSEK
(a rendelet számának megjelölésével).

OTI napibér osztályozás a kőfaragó- és műkőiparban
A fizetéses szabadság
Az iparos-tanoncok szerződtetése
A munkaidő szabályozása
Az üzemi munkarend
Családi- és gyermeknevelési pótlék
Építő- és kőipari anyagok fázisadója
A zsidótörvény

BESZERZÉSI FORRÁSOK.

Reméljük, hogy ez a tartalomjegyzék többet ér minden külön ajánlásnál.

Az évkönyv ára fűzve 3.— P.

A pénz előzetes beküldése esetén a könyvet bérmentesítve küldjük.

Zemplényi Tivadar

Vas. Ujs. 1897. 831. l

VFOLYAM.

csakis a

i

utd

, *,

nőségei-

7460

erkezettel a

ók **Jegesi**

szitónél.

-utcza 43.

7259

ja.

z.

ádok

n)

rásból.

ismert jó

nyujtanak,

vendég.

76 ábrával

KÜLÖNLENYOMAT MATLEKOVITS: »AZ EZREDÉVES KIÁLLITÁS EREDMÉNYE« CZIMŰ KIÁLLITÁSI FŐJELENTÉS V. KÖTETÉBŐL

L10

BUDAPEST

PESTI KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

1898.

Zemplenyi Tivadar

l.

Mucsarnok

1901. 45. l.

Gáspár M. Miklós

Jestő

Bpest.

Műcsarnok

1919. hadviselt.

Zemplenyi Tivadar

l.

Szépm. Muz. Esk

X. 207. l.

647 szám.

1

Műemlékek Orsz

Tárgy:

A beadv

1948-as emlékmű
renoválása

Melléklet

Egyúttal

Előirat s

Utóirat s

Másolta:

Összeolv

Zemplényi Tivadar

Őszirózsalz c.
képe
repr.
Szépm. Mur. Evk

X. X. tábla

Zempleniji Tivadar

cód
z
Ki P. 154. l.

Zemplényi Tivadar

l. képm. Mur. Esh.

I. 163. l.

Zempleiyi Tivadar

Tvód
2

Takács Zoltán, felvinci

Szüle Péter. Bpest, 1923.

14. l. 15. l.

Zemplényi Tivadar

rod

Dalmübarátok

57. l.

E JÁNOS

VI. PODMANICZKY UCCA 11

isztelt Cim !

sitásra Önnek is szüksége van,for-
k külalakjára is.
j, még olcsóbb áraimat s Ön látni
k a legszebb munkát,hanem a leg-
nálam kapja.
en sokszorositását házilag állit-

Zemplényi Tivadar

vrod

Kampfőisk. 14. C.

HEAD OFFICE: LAURENCE PO

SLAZ

CABLE ADDRESS
OF HEAD OFFICE
SLAZENGER, LONDON

CODES: BENTLEYS, A B C 6TH
AND PRIVATE

Reply Please Quote

Zemplényi Tivadar

Nagypéntek c. Szépe repr.

Vas. Ujs. 1904. 213. l.

216. l (A Képzőművészeti Társulat kiállításából.)

795
418

Zemplenyi Tivadar

Tonhalászok c.
képe repr.
KMTars 1910. tav. Eráll.

Zempleniji Tivadar

Vród

—

Lovas Imre: Az Aranybulla mint freskó. Káradok 1898. 682 és kv. ll.

Tenti egyike volt a parlament képviselőházi üléstermébe szánt falkép pályázóinak -

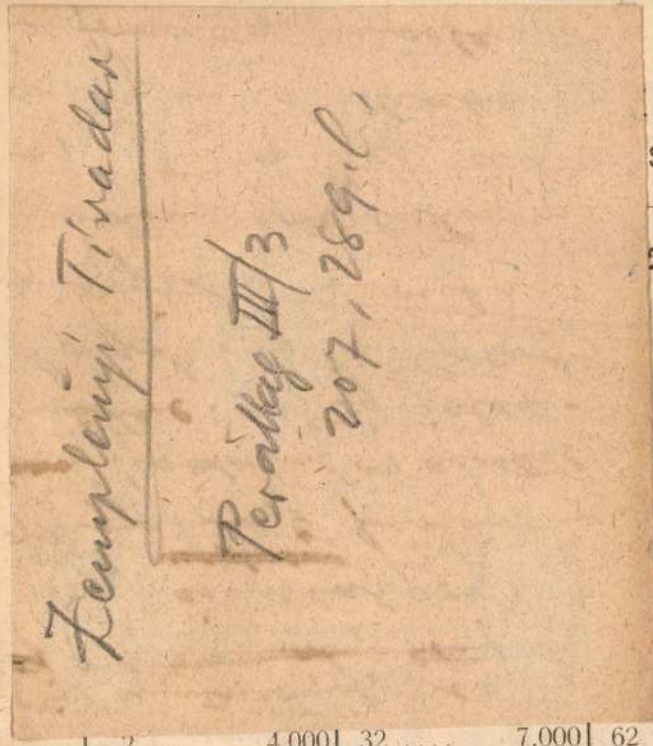

...SZÁNSZ TÁRSASÁG
...ST

...20 ÉS 22-ÉN TARTANDÓ

...AUKCIÓN

...MŰTÁRGYAK

...I ÁRAI

...EISE)

...ákban értendők.

Kat. sz.	K	Kat. sz.	K	Kat. sz.	K	Kat. sz.	K
...	28.000					87	50.000
2	4.000	32	7.000	62	50.000	88	25.000
3	4.000	33	5.000	63	20.000	89	4...
4	13.000	34	30.000	64	12.000	90	
5	70.000	35	25.000	65	50.000	91	

Kat. sz.	K	Kat. sz.	K	Kat. sz.	K	Kat. sz.	K
120	4.000	169	8.000	219	5.000	261a....	10.000
121	5.000	170	15.000	220	5.000	262	18.000
122	10.000	171	1.500	221	3.000	263	7.500
123	40.000	172	6.000	222	7.500	264	5.000
124	6.000	173	6.000	223	7.500	265	18.000
125	10.000	174	6.000	224	17.000	266	40.000
126	5.000	175	1.500	225	5.000	267	20.000
127	10.000	176	5.000	226	5.000	268	12.500
128	35.000	177	250.000	227	1.000	269	10.000
129	13.000	178	100.000	228	25.000	270	10.000
130	15.000	179	100.000	229	12.500	271	10.000
131	35.000	180	4.000	230	12.500	272	18.000
132	20.000	181	2.000	231	6.000	273	18.000
133	8.000	182	4.000	232	58.000	274	8.500
134	20.000	183	7.500	233	1.000	275	30.000
135	4.000	184	20.000	234	1.300	276	60.000
136	125.000	185	3.000	235	1.000	277	75.000
137	2.500	186	20.000	236	12.500	278	25.000
138	75.000	187	3.500	237	2.500	279	25.000
139	30.000	188	5.000	238	5.000	280	65.000
140	4.000	189	4.000	239	25.000	280a....	8.000
...	30.000	190	10.000	240	25.000	281	75,000
...	15.000	191	7.500	241	25.000	281a....	500
	100.000	192	4.000	242			

Zemplényi Tivadar

l.

Munkanok

1901. 70, 71. l.

Hotchkiss urat nyilvánvalóan meglepte az ügyvéd válaszának jelentős hangsúlya.

— Nem tudom, — mondta alábbra szállítva hangját s óv tosabban — hogy mit nevez ön az én figyelmességeimnek valaki iránt, vagy hogy mennyiben tartozik ez önre. Én nem beszéltem mindössze hat szót azzal a — hölgygyel, kit ön megnevezett — sohasem

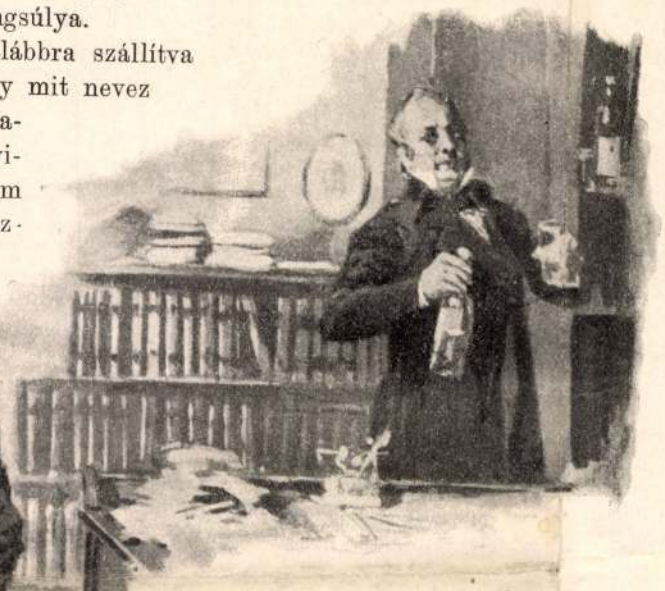

— Soha sem iszom, — felelt Hotchkiss.

irtam neki egy sort sem, — soh náluk se voltam.

Tettetett könnyedséggel kelt fel, lesimította és begombolta kabátját s föltette kalapját. Az ezredes meg se mozdult.

— Azt hiszem, — mondotta, — jeleztem önnek, hogy mit értek az alatt, a mit az ön figyelmességeinek neveztem, és megmondtam, mi közöm hozzá, mint mindkét fél barátjának. A mi az ön állításait illeti, Hooker kisasszonyhoz való viszonyára vonatkozólag, ezt teljesen megerősítik az ifjú hölgynek ugyanebben az irodában tegnap tett nyilatkozatai.

— Hát akkor mit jelentsen ez a szemtelen bolondozás? Miért hivatott ide? — kérdezte Hotchkiss dühösen.

— Mivel — felelt az ezredes megfontoltan, — ez a tényállás szégyenletesen, — igen, gyalázatosan ön ellen szól, uram.

Hotchkiss urat megszállotta a tehetetlen dühnek az a hirtelen rohama, a mely olykor el szokta ragadni a rendszerint óvatos és félénk embereket. Fölkapta az ezredes botját az asztalról. Ugyanabban a pillanatban azonban az ezredes is, minden szemmelláthatható erőlködés nélkül elkapta a bot fogantyúját. Hotchkiss ámulatára a bot kétfelé vált s a nyele, a mely az ezredes kezében maradt, mintegy két lábnyi hosszú csillogó aczéltőrben végződött. Hotchkiss elhült s a földre ejtette a hasznavehetetlen botdarabot. Az ezredes fölvette, beledugta a csillogó pengét s fölkelve, udvarias, de őszinte fájdalmat mutató arczczal, — még a hangja is remegett kissé — így szólt:

— Hotchkiss úr, ezerszer bocsánatot kell öntől kérnem, hogy — hm — fegyvert húztam ki — hm — bár az ön meggondolatlansága miatt is — ön ellen — hajlékom szentelt védelme alatt, a mikor ön fegyvertelen volt. Bocsánatot kérek uram, s visszavonom azokat a szavaimat is, a melyek az ön meggondolatlanságát okozták. Ez a bocsánatkérés nem akadályozza meg önt abban, hogy felelősségre vonjon — személyes felelősségre — *valahol másutt* indiskréczióm miatt, melyet egy hölgy, — egy kliensem érdekében követtem el.

— Kliense? Csak nem akarja azt mondani, hogy elvállalta az ügyét? Ön, a bányatársaság ügyésze! — mondta Hotchkiss úr reszketve a méltatlankodástól.

— Miután megnyertem az ön ügyét, uram, — felelt az ezredes hidegvérrel, — az ügyvédi szokások nem tiltják meg, hogy pártját ne fogjam a gyöngéknek és védteleneknek.

— Majd meglátjuk, — kiáltotta Hotchkiss, megfogva az ajtó kilincsét s a folyosóra hátrálva. — Van még más ügyvéd is, a ki —

— Megengedi, hogy kikisérjem? — szakította félbe udvariasan az ezredes.

— A ki majd megfelel a zsarolás támadásaira! — folytatta Hotchkiss, hátrafelé menve a folyosó hosszán.

— És aztán ön ismételheti előttem megjegyzéseit *az utczán*, — folytatta az ezredes hajlongva, a mint tovább kisérte látogatóját a kapuig.

Itt azonban Hotchkiss hamar becsapta a kaput maga mögött s elsietett. Az ezredes visszament irodájába s leülve, elővett egy levélpapirt, melyen ez a czégjegyzés állott: «*Starbottle és Stryker*», ügyvédek és jogtanácsosok s a következő sorokat irta rá:

Hooker *contra* Hotchkiss.

Kedves kisasszony, miután a vádlott nálunk volt, örömünkre szolgálna, ha önnel holnap d. u. 2 órakor beszélhetnénk. Alázatos szolgája

Starbottle és Stryker.

Lepecsételte a levelet és elküldte hűséges szolgájával, Jimmel s aztán néhány perczig gondolkozott. Az volt az ezredes szokása, hogy előbb cselekedett s utólag igazolta okoskodással azt, a mit tett.

Tudta, hogy Hotchkiss azonnal egy másik ügyvéd kezébe teszi le az ügyet. Tudta, hogy ez azt a tanácsot fogja neki adni, hogy Hooker kisasszonynak «nincs semmi jogalapja», hogy el fogják utasítani a saját előadása alapján, hogy tehát ne egyezkedjék, hanem álljon elébe a pörnek. Hotchkiss talán félni fog, hogy igy meghurczoltassa magát, de az ezredes, bár alapjában véve gyülölte az efféle pöröket, ez esetben ösztönszerűen is kivánta, hogy tárgyalásra kerüljön a dolog. Tudta, mekkora hatalma van az esküdtek fölött, a hiúsága és lovagiassága is ezt a módszert kivánta jobban. Nem kötötték prózai tények, száraz adatok, — megvolt a saját elmélete az esetről, melyet semmiféle bizonyítás nem czáfolhat meg. Csakugyan, Hookerné asszony szavai, hogy «beszélje el a históriát a maga módján», úgy tűntek fel most neki, mint egy jóslatszerű inspiráczió.

Alighanem volt a dologban más is: a fiatal hölgy csodálatos szeme, a melyre nagyon sokszor gondolt. De nemcsak a leány egyszerűsége tett rá nagy hatást; ellenkezőleg, az az okos biztonság is, a melylyel gyáva udvarlójának és — neki magának is a lelkében olvasott. Az ezredes eddigi futólagos vagy komolyabb szerelmei közül egy sem hizelgett annyira hiúságának. S ez volt az oka, hogy nem igyekezett tudakozódás útján részletesebb adatokat szerezni kliensérőll.

Fölülmúlhatatlan hódolattal üdvözölte másnap a leányt, a mikor megjelent az irodájában. Úgy tett, mintha nem venné észre, hogy a legjobb ruhája van rajta s nem kételkedett benne, hogy ebben vonta magára Hotchkiss dékán úr késői, de hitszegő szerelmét. Szűzies, fehér mousseline-ruha volt rajta, kék szalaggal átkötve a derekán s ugyanilyen szinű szalaggal volt a szalmakalapja kerek álla alá kötve. Keskeny lába, a milyen a délvidéki leányoké szokott lenni, fehér harisnyába s kecskebőr czipőbe volt bujtatva. Keresztbe tette egymáson a lábát, a mint székében ült, karját napernyőjére támasztva. Az gyenge illat, mely belőle áradt, sajátságos módon fölébresztette az ezredesben a fenyőktől beárnyalt vasárnapi iskola s első szerelme emlékét, egy tíz esztendős, rövid szoknyás kis leányét. Talán ez az oka, hogy most kissé ügyetlennek érezte magát.

Az ezredes szórakozottan mosolygott s leülve köhintett egyet és összekulcsolta az ujjait.

— Beszéltem — hm — Hotchkiss úrral, de — hm sajnálattal kell megvallanom — hm — hogy nincs kilátás egyezségre.

Elhallgatott. A leány kedvetlen arcza bájos mosolyban ragyogott föl.

— Természetesen! No most rajta! — mondotta. — Vajjon dühös volt-e, mikor ön beszélt vele?

Az ezredesből azonban hat ökör se tudott volna kihúzni egy szót sem Hotchkiss úr haragjáról.

— Kifejezte abbeli szándékát, hogy ügyvédet keres — és megvédi az érdekeit, — felelt az ezredes, vígan sütkérezve a leány mosolyának verőfényében. Ez közelebb húzta székét az íróasztalhoz.

— Tehát küzdünk ellene körömszakadtáig? — mondta mohón. — Majd ön megtanítja becsületre! Ugy-e, elmondja a históriát a maga módja szerint? Ugy-e, ön elbán vele? Megfizetteti? Ugy-e? — folytatta elfulladva.

— I—i — igen, — mondta az ezredes szintén elfulladva.

A leány megfogta az ezredes kis kövér kezét, mely az asztalon feküdt s ajkaihoz emelte. Az ezredes megérezte még a keztyű bőrén keresztül is szelíd, ifjú újjait s az ajka érintését a kezefején. Érezte, hogy elpirúl, — de nem volt képes se szólni, se mozdulni. A következő pillanatban a leány visszatolta székét.

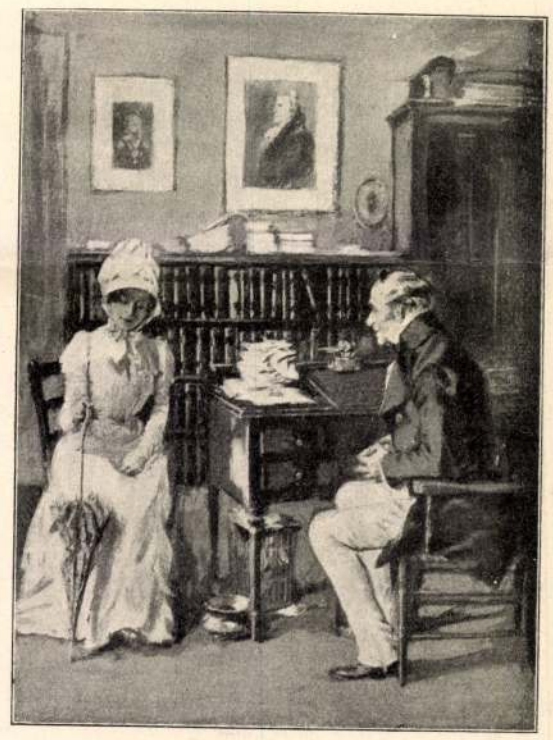

Az ezredes szórakozottan mosolygott . . . .

— Én — én megteszem, a mi tőlem telik, — dadogta az ezredes, igyekezve visszanyerni méltóságos nyugalmát.

— Ez nekem elég! Ön győzni fog! — mondta a leány lelkesedve. — Uram isten! Ha ön úgy fog beszélni én mellettem, mint a hogy a bányatársaság mellett beszélt, — győzni fog akármikor! Hej, mikor úgy fölriasztotta az esküdteket a minap — mikor az amerikai zászlóról beszélt, a mely egyaránt lobog a békés ipari vállalatokra egyesült becsületes polgárok jogai fölött ép úgy, mint a hivatalos monarkhia . . .

— Olygarkhia, — mormogta az ezredes udvariasan.

— Hát olygarkhia fölött — folytatta a leány. — Akkor elállt a lélekzetem. Azt mondtam anyónak: jaj, be édes! Azt mondtam, isten bizony! S mikor a végin mindent kibonyolított — és nem vétett el egy szót sem — még csak föl se kellett jegyeznie a szókat a könyvecskéjében, mind ott voltak a nyelvén — és mikor kiment — hát, én nem tudtam volna megkülönböztetni sem önt sem a bányatársaságot Ádám apánktól, — de oda tudtam volna menni önhöz, hogy megcsókoljam az egész törvényszék szemeláttára.

(Folytatása következik.)

A BUDAPESTI KORCSOLYÁZÓ-EGYLET ÉS KRESZ GÉZA.

A mentőegyesület e napokban elhalt igazgatójáról kevesen tudják, hogy a nemes czélú egyesületen kívül a budapesti korcsolyázó-egylet is neki köszönheti megalakulását. Az azóta rendkívül kifejlődött egylet hálával is emlékezett meg alapítójáról, ravatalára pompás babérkoszorút helyezett, arczképét pedig a nagy korcsolya-palota díszterme számára lefesteti.

Hogy miként sikerült a korcsolyázó-egyletet létrehozni s mennyi mindenféle nehézséggel kellett megküzdeni, míg végre az intézmény megszületett, ép oly érdekesen, mint kedélyes hangon írta volt le a boldogúlt *Kresz* Géza az egylet 1894-ik évi jelentésében, a melyet most időszerűnek tartunk itt ismertetni.

«Tudomásomra jutván, hogy Bécsben korcsolyázó-egylet van alakúlóban, felutaztam a császárvárosba, hogy ott a dolgot tanúlmányozzam s onnan három napi időzés után visszatérve, magammal hoztam a bécsi egylet alapszabályait. Meggyőződve, hogy hasonló egyletre nekünk is szükségünk van, ifjúságunk testi fejlesztése és edzése végett, lefordítottam a magammal hozott alapszabályokat, de ezzel még ugyan messze voltam az egylet megalakúlásától.

A lapokban értekezlet tartására közzétett felhívásomra senki sem keresett fel, talpra állottam tehát, felkerestem barátaimat, ismerőseimet, s iparkodtam bennük az egylet iránt érdeklődést ébreszteni. Sikerült is dr. Vajda Adolf, Jezovich Kornél és Strihó Gyula urak segítségével a «Korona» kávéház egyik helyiségében nehány barátunkkal az első értekezletet megtartani, melynek eredménye az lett, hogy újabb felhívást bocsátottunk közre a napilapokban, de még erre is csak alig 15 előitélet nélküli ifjú jött el, mert nálunk a korcsolyázás még akkortájt nem volt divatos szórakozás, sőt az orvosoknál és az előkelőbb körökben egyenesen ellenszenvvel találkozott az eszme. Amazok az egészségre károsnak tartották, emezek pedig a hölgyekre nézve illetlennek mondották azt.

Végre 1869 deczember 2-án sikerült az egyletet megalakítanunk. De most azzal az ellenszenvvel kellett megküzdenünk, hogy az egylet működését is megkezdhesse.

A korcsolyázást nehányan megkezdvén, a nézők között észre vettük boldogúlt báró Eötvös József két fiatal, bájos leánykáját, a kik mintha nagy érdeklődéssel kisérték volna ezt az új sportot. Felkerestük tehát az előkelő világ ezen egyik legelőkelőbb családját, s kértük, hogy a szülők engedjék a hölgyeket a jégre necsak nézőkül, hanem a korcsolyázás megtanúlására is.

A báróné ellene volt s a házi orvos is, mint az egészséget veszélyeztető dolgot, ellenezte. Csak mikor báró Eötvös kijelentette, hogy nem lehet az egészségre a tiszta levegőben való mozgás ártalmas, sőt az az egészségnek csak javára szolgálhat, — akkor engedtetett meg az ifjú báró kisasszonyoknak a korcsolyázás megkezdése.

Ezzel aztán megvolt nyerve a játszmánk. Pár nap alatt egy egész kis sereg szebbnél szebb fiatal hölgy hidegtől rózsássá pirúlt vidám mosolygó arcza avatta a jégsportot a legkedveltebb sportok közé. Újabb baj volt azonban az, hogy a tó jegén, a melyet mi akkoron csakúgy önhatalmúlag foglaltunk el, ott lábatlankodott a sok gyermek félkorcsolyán, meg korcsolya nélkül közöttünk s nem volt jogunk őket eltávolítani, a mi nem egy kellemetlenséget szűlt; de meg a jeget ápolni is kellett. Elkülönített helyről kellett tehát gondoskodnunk, a mi ismét nagy nekézséggel járt, mert a tó télrenyárra bérbe volt adva. Sok utánjárással, a miben boldogúlt Thaisz Elek akkori főkapitány volt nagy segítségünkre, végre sikerült kieszközölni a polgármesternél egy elkülönített jégpálya átengedését, ugyanazt, a mely ma is pályául szolgál.

Sok bajjal járt az alapszabályoknak a mi viszonyainkhoz való alkalmazása, a legnagyobb nehézség azonban a pénzhiány volt.

Az első fabódét a hét alapító összerakott forintocskáiból állították fel, fiatal legények, orvosnövendékek, jogászok voltunk, s nagy lett

Zemplényi Tivadar: Ünnepnapon.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Zemplényi Tivadar

Virágárus leány

c. Egye repr.

Vas. Ujs 1905.

282.1.

Zemplényi Tivadar

A "Kultura" c. rovat közli a „Tavaszi tárlat"-on szereplő-egy-egy cédulán folyamatosan felsorolt- művészek munkáira vonatkozó birálatot:
Zemplényi Tivadar: "Fürdőző gyermekek" c. festménye "csupa művészet",

Udvary Géza: "Firenzeiek" c. képe /411. old./ "komoly kvalitás"

Haranghy Jenő: "Traui hajóácstelep" c. müve /379. old./„szines tussal festett monumentális, elsőrangu munka,"

Kukán Géza: "Segédvájár"-a "erős, kiváló alkotás". Repr.-ók.

Élet, Bp. 1917. ápr. 8. IX. évf. 14. sz. 347-348. lap.

A beszámolóban felsorolt teljes művésznév-/sort/lásd: Rudnay Gyula nevénél.

Zemplényi Tivadar

A Téli tárlatról a következő festményeket mutatja be a lap:
Dobai Székely Andor: "A pozsonyi Ghetto" c.

Szlányi Lajos: "Napfény a fenyvesben" c. ezt igen kvalitásos munkának tartja a kritika.

Zemplényi Tivadar: "Könyörgés a békéért" c. képéről irja a tárlatról szóló cikk: a legjobbak egyike, tömegábrázolásával, felhős egének bravuros könnydségével az egész terem anyagán uralkodik.
Repr.-ók.
A két utóbbi képre vonatkozó kritika az 547. lapon található.

Élet, Bp. 1916. nov. 26. VIII. évf. 48.sz. 509, 510, 511. lap.

Zemplenyi Tivadar

Statónál c. Szépe
repr.
Vas. Zsp. 1899. 872. l

Zemplényi Tivadar

A Belvárosi Aukciósház és a Qualitas Antiquitas szeretettel meghívja Önt, családját és barátait az állandó Szolnoki Művésztelep kérvényezésének 100. évfordulója tiszteletére rendezett nagyszabású kiállítására.

Kiállítás időpontja:

1999 november 5. - december 6.

Megtekinthető:

Hétfőtől péntekig 10 - 18 óráig

A kiállítás két helyszíne:

Budai Galéria
1016 Budapest, Krisztina krt. 73.
Tel.: 375-06-58

Belvárosi Aukciósház
1056 Budapest, Váci utca 36.
Tel/fax: 266-8374, 267-3539

A képek egy része megvásárolható!

Pólya Tibor: Korcsolyázók olaj, rétegelt lemez 55 x 67 cm

August von Pettenkofen
Theodor von Hörmann
Eugen Jettel

Böhm Pál
Aggházy Gyula
Deák Ébner Lajos
Pataky László
K. Spányi Béla
Tölgyessy Artúr
Hegedűs László
Bihari Sándor
Fényes Adolf
Zemplényi Tivadar
Koszta József
Szüle Péter
Zombory Lajos
Olgyay Ferenc
Szlányi Lajos
Vidovszky Béla
Pólya Tibor
Chiovini Ferenc
Mednyánszky László

Meghívó

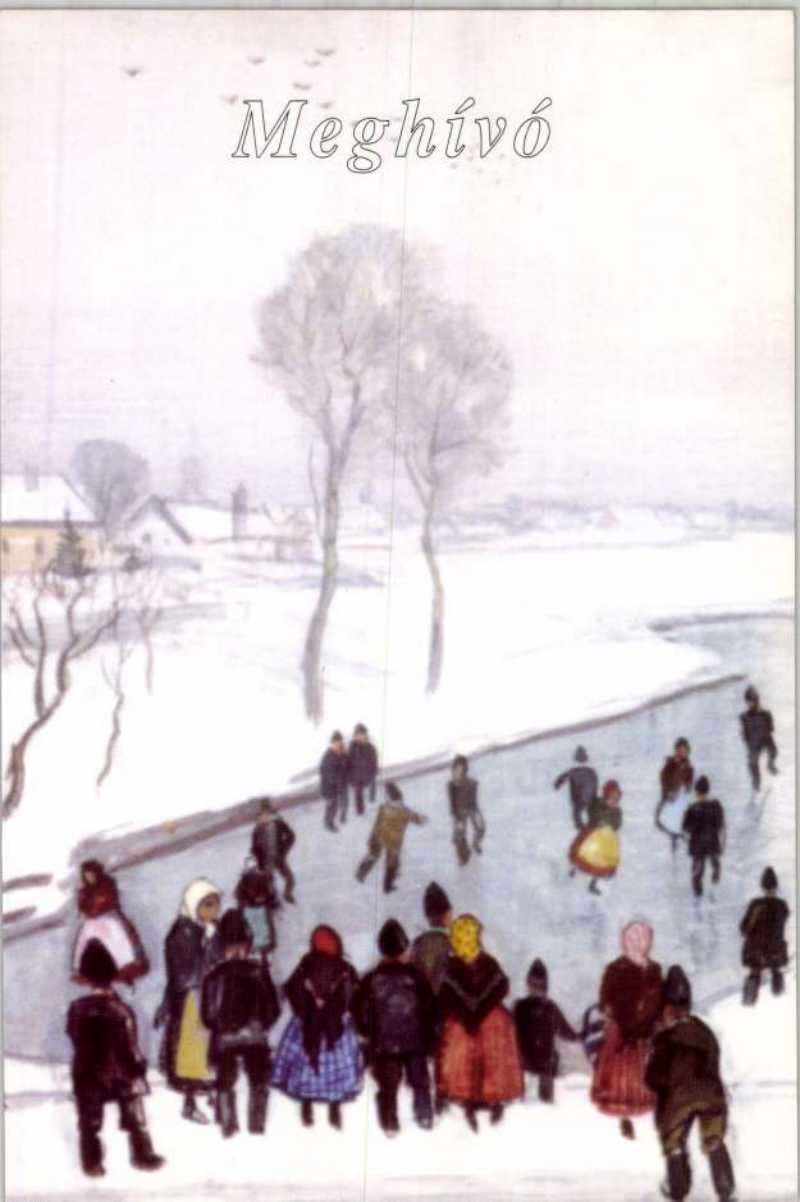

Dr. Bársony János.

Dr. Jendrássik Ernő.

KÉT ÚJ EGYETEMI TANÁR.

Két új egyetemi tanár kinevezését közölte az elmúlt héten a hivatalos lap. Az egyik Bársony Jánosé, a ki a felejthetlen emlékű Kézmárszky Tivadar örökébe lépett; a másik Jendrássik Ernőé, a kinek már szerzett érdemei elismeréseül állítottak új tanszéket a budapesti egyetem orvosi karán.

Bársony János dr. Nagykárolyban született 1860-ban. Az orvosi tanfolyam első évét Bécsben, a többit Budapesten végezte, 1884-ben avatták orvosdoktorrá s a budapesti egyetemi első nőbeteg-klinikán Kézmárszky tanár mellé, kinek később kedvencze lett, gyakornokká, egy év múlva pedig tanársegéddé választották. Már akkoriban kitünt kiváló tanító képességével s 1892 óta, a mely évben a szülészeti műtéttanból magántanári jogosítványt nyert, állandóan rendkívül sok hallgató iratkozott be előadásaira. Alig volt még magántanár a budapesti egyetem orvosi karán, a kinek előadásait oly nagyszámú hallgató látogatta volna, mint az övéit. Tanársegéd korában Bársony elég nagy irodalmi tevékenységet fejtett ki; dolgozatai részben külföldi tudományos folyóiratokban is napvilágot láttak. De jó modora és gyógyító sikerei rövid idő alatt oly nagy gyakorlathoz juttatták, hogy irodalmi munkásságra később nem igen maradt ideje. Néhány dolgozattal azonban mégis gyarapította az utóbbi években is a magyar orvosi irodalmat, noha ekkor működése a Vöröskereszt-Egyesület Erzsébet-kórházának nőbeteg-osztályán amúgy is nagy és természeténél fogva aránytalanúl sok időt kivánó gyakorlati elfoglaltságát még inkább növelte.

Bársony Jánosban a budapesti egyetem minden bizonynyal nagyon jó tanerőt nyer; képességei pedig reményt nyújtanak arra is, hogy a vezetésére bizott klinika jó hírnevét a tudományterjesztés terén is megtartani, sőt öregbíteni fogja.

*

A jó búvár és jó tanár egy személyben a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Ilyen ritkaság Jendrássik Ernő dr., a ki az idegbetegségek rendes tanárává neveztetett ki.

Jendrássik 1858-ban született Kolozsvárt, a hol atyja — később a budapesti egyetemen az élettannak nagytudományú tanára — akkoriban az orvos-sebészeti intézetben tanított. Tanulmányait Budapesten végezte és itt avatták 1880-ban orvosdoktorrá. Ezután az egyetem első belklinikáján nyert alkalmazást, majd egy évet külföldön — főleg Párisban Charcotnál, a világhírű idegorvosnál — töltött s visszatérve ismét az első belklinikán működött mint tanársegéd 1887-ig, a mikor az idegkórtan magántanára lett. 1893-ban rendkívüli tanárrá nevezték ki. Egy ideig az Irgalmas-rend budapesti kórháza belső- és elmebajosok osztályának is főorvosa volt, a múlt tanévben pedig részére önálló klinikát rendeztek be.

Jendrássik kiváló tanár; élénk előadásait előszeretettel látogatják az orvostanhallgatók. A tanítás modern eszközeit, a szemléltetve oktatást — főleg a vetítést — kiterjedten használja és erre a czélra gazdag gyűjteményt állított össze. Idehaza különböző tudományos egyesületekben, külföldön orvosi kongresszusok alkalmával számos nagyérdekű előadást tartott. Búvárkodásának eredményeit nagyszámú tudományos dolgozatában rakta le, a melyek legnagyobbrészt német vagy franczia nyelven is megjelentek a legelőkelőbb tudományos folyóiratokban. Egyik munkáját, melyet Marie-vel együtt írt, a párisi «Société anatomique» a Godard-díjjal tüntette ki; egy az idegbetegségek felismerésében rendkívül nagyfontosságú tünet felfedezése pedig az ő nevéhez fűződik s az ő nevét is viseli. Tudományos munkássága elismeréseül a Magyar Tud. Akadémia 1898-ban levelező tagjává választotta. A Természettudományi Társulat élettani szakosztályának buzgó elnöke s tagja számos bel- és külföldi tudományos társulatnak.

Tanári és búvárlási kiterjedt munkássága s orvosi gyakorlata mellett is még talál időt arra, hogy az orvosi közügyek terén is eredményesen közreműködjék. Így ő szervezte az Országos Orvosszövetséget, mint annak első főtitkára, és ő alapította meg annak nyugdíjsegély-egyletét.

Sz.

SZINHÁZ.

«KÉZ KEZET MOS.»

Herczeg Ferencznek legújabb szindarabja: a «*Kéz kezet mos*» állandóan nagy vonzerőt gyakorol a közönségre. Telt házak derűlt hangulata mellett adja a Vigszinház művészi személyzete. Élvezet végignézni azt az előadást. A figyelő érdeklődését folyton ébren tartja az életteljes alakítás. Ha nincs is annak a darabnak meséje, vannak élő alakjai. Hányadik szindarabnak van ma a világirodalomban meséje? Hisz a szindarabok megszokott elnevezésén is túlteszi már magát az író. A *dráma* és *vigjáték* mellett fölmerül az *életkép*, a *monda* és a *falusi történet* elnevezés. Ki tagadhatja ennek a jogosúltságát. Mindössze is azon fordúl meg a kérdés, hogy az író tehetsége megbirja-e az elkeresztelést. Aztán meg ma, a mikor a közönség életszükségévé fejlődött a szinház, az író lelkületét is kétszeresen ragadja a vágy abban az irányban, hogy szorosabbá tegye a kölcsönös szellemi kapcsolatot. A ki hatni akar a szinpad útján a korára, sokszor kénytelen lerázni a formák és szabályoknak a nyűgét. A bevált tehetségnek joga van ehez. Herczeg Ferencz csak abban hibázott, hogy nem a nevén nevezi darabját. *Korkép* annak a neve, közéletünk egyik kinövésének pompásan mutató tükreül. A pajtáskodó és viszontszolgálatot váró közbejárás nyavalyáját mutatja be Herczeg itt-ott torzalakokkal. A túlszinezésből azonban könnyen leszűri az egészséges szem a valót.

Mindenki közbejárást hajszol; hajlongva az előtt, a kit mint miniszteri székbe kerülőt kap szárnyára a hír s nyomban lenézve őt, a mint nem válik be valónak a képtelen hireszstelés. A «tanári üldözés» következtében megbukott iskolásgyerek kikutatja, kihez forduljon pótvizsgája sikere érdekében; az állás után rohanók serege pedig léleknyugalommal gyűri le a legtehetségesebbet, fönhordott fejjel építve magas állású férfiakkal tegeződő protektorok közbejáró lépéseire. Ennek a kórságnak tükreül vonúltat föl ezúttal a szinpadon, a közéletben ismert typusokat Herczeg Ferencz. Nem tanulság nélkül való dolog végig nézni a Vigszinház «Kéz kezet mos» estéjét s e mellett derült hangulatban is tart a rendkivüli élénk, összevágó és karakterisztikus előadás. Nehéz külön kiemelni egyik vagy másik művészt. Helyén van ott minden egyes. A legkisebb szerepet se kicsinyli az alakító.

A vezető női szerepet Csillag Teréz adja. Egy fiatal özvegyet, a ki meglehetős szabadon fejti ki gondolatait, a kinek azonban a kor szelleméhez mérten, eléggé helyén van a szive. Ötletes aperçueit éllel érvényesíti és sok rokonszenves vonást visz vonzó művészi egyéniségéből a szerepébe. Van a darabnak egy fiatal leánya is. Modorra, kifejezésre egészen az idők szinvonalának magaslatán. Hogy micsoda érdes hang vonúl át fiatal lányok és gavallérok társalgó eszmecseréin s hogy miféle léha felfogás uralkodik komoly életfeladatok felől a szivükben, arról Kertész Ella ad szerepének megfelelő élethű alakítást. A darabnak legrokonszenvesebb alakja egy főherczegi lakáj. Úgyszólva az egyetlen, a ki izig becsületes. A többi mind ingadozik a környezete szerencsekerekének föl vagy lefelé forgása nyomán. Ő az egyenes úton halad mindvégig. Egy vagyontalanúl elhalt derék suszter barátja rábizta halálos ágyán a fiát. Fölneveli, kitaníttatja a gyereket a nélkül, hogy tudatná vele, hogy tőle ered a segítség. A fiu, a ki azt se tudja, hogy kitől származik, felnő, ügyvéddé lesz és csakis egy a helyzet által parancsolt pillanatban közli vele az a derék lakáj, hogy ő volt a fölnevelője s hogy a nagyzoló úrfinak tulajdonképen egy derék suszter volt az apja. Hegedüs Gyula adja a lakájt. Mondanom se kell, hogy a humoros vonások kedélyt földerítőn, az érzelmesek pedig szivet meghatón érvényesülnek az ő kiváló művészi erejének tolmácsolásában.

Vendrey egy képviselőt ad — azon hiszékeny alakok egyikét, a kivel a legcsekélyebb arravalóság hiánya mellett is rendkívül könnyű elhitetni, hogy ő a legilletékesebb miniszterjelölt. *Fenyvessy* gavalléros előkelőséggel képviselte az igazi miniszterjelöltet, a kiről azonban senki se hiszi a társaságban, hogy ő lesz az üresedésben levő tárcza szerencsés tulajdonosa s a kivel szemben mindenki a hiszékeny alakot veszi körül hajlongásaival, — mígnem a darab végén kiderül a csúfos felsülés. Annak nyomán aztán biztos reménynyel néz a jövője elé az a világhírű csillagász is, a ki három felvonáson át hasztalan kopogtat üzletileg berendezett protekczió-bürök ajtain.

Herczeg Ferencz «Kéz kezet mos» vígjátéka: korkép.

Szüry Dénes.

*

«MOHARÓZSA.»

Hubay Jenő «Moharózsa» című új operájából, melyet előbbi számunkban ismertettünk, most három jelenetet mutatunk be képben. Az első a brüsszeli vásár-jelenetet ábrázolja; a hires szép városház előtt hullámzik, zsibong a nép; a néptengerből kiválik a kis Bébé alakja (Szoyer Ilonka), a ki virágait árúlva járkál a téren. Flamen, a festő (Bohnicsek) meglátja és beleszeret. — A második kép Bébé otthonát mutatja, kis házat a virágos kertben s a fák között a szent szűz képét, a mely elé Bébé esténként mécset állít. Bébé a falu gyerekeivel «Benn a bárány — kinn a farkas»-t játszik; majd a festőt várja. — A harmadik kép Flamen műtermébe vezet; a festőt sorvasztja a vágy a kis Bébé után, beteg; barátai nagy dinom-dánomot rendeznek fölvidítására. E mulatság egy jelenetét mutatja képünk. Ezekből is láthatni, mily gazdagon és izlésesen állította ki az Opera igazgatósága a magyar szerző darabját, mely már több estén töltötte meg közönséggel szinültig a nézőteret.

*

CSÁSZÁR IMRE «SIMONYI ÓBESTER» SZEREPÉBEN.

A Nemzeti Szinház február végén mutatta be *Martos* Ferencz új vígjátékát, a «Simonyi óbester»-t. Egyik szinházi lap már egy héttel előbb azzal az érdekes hirrel lepték meg a közönséget, hogy a darabban tizenkét eleven ló fog a szinpadon mozogni. A bemutató estéjére azonban ez a szám leolvadt egyre: csak Simonyi óbester jelent meg lovon, fehér paripán a veranda előtt, mikor a marquisnő ebédjére jött. *Császár* Imre, a gavallér huszár-ezredes személyesítője, daliásan ülte meg a lovat. Új szerepében, a ló hátán ülve mutatjuk be a kiváló művészt, érdekes, korhű jelmezében.

*

«A BAJUSZ.»

A budapesti szinházaknál a téli idény jól bevált. Minden szinháznak megvan a maga vonzó darabja s ezekkel együtt közönsége, mely néha a 25-ik, sőt 50-ik előadás után is kapkodja még a jegyeket. Budapest a szinházak szaporodásával a legélénkebb szinházi városok közé jutott. Egy, a külföldön is nagyon kedvelt zene költőnek, Goldmarcknak «Berlichingeni Götz» operáját is nálunk hozták szinre a télen és innen indúlt külföldi útjára. Idegen szinpadokon is kezdik figyelemre méltatni a budapesti szinházak termékeit, primadonnáikat pedig szivesen látják vendégekűl. A külföldi szinházaknál, Londonban, Berlinben, Bécsben annyiszor megtapsolt *Pálmai* Ilka most a *Magyar Szinház*-ba vonzza a fővárosi közönséget, egy magyar énekes darabban.

Verő Györgynek «*A bajusz*» című bohózata február elején kerűlt szinre s márczius elején megérte a 25-ik előadását, a mi szinházakban nagyon kedves ezüstmenyegző. Verő szinművekkel kezdte szini irodalmi munkásságát. A zenét is maga irja. Új darabjában a XVIII-ik századbeli bécsi udvar külföldies, parókás világába visz be sarkantyús és bajuszos magyarokat. Kozáry, a magyar nemes, valamint huszárja, János tetszenek a bécsi udvarnál, csak a bajuszuk ellen van kifogás. Egy udvarhölgynek is, — a kit Pálmai Ilka személyesít — szintén a bajusz ellen van kifogása, de Kozáry az ő kedvéért sem áldozza föl a bajuszát s végre is az udvarhölgy enged. A két bajuszos magyar, Ráthonyi és Tollagi sok derültséget keltenek, Pálmai Ilka pedig, habár nem győzheti le a bajuszt, a közönségnél hódít estéről-estére. E darabból adunk képet a főszereplőkről, *Pálmai* Ilka asszonyról és a nagybajuszú János huszárról *(Tollagi)*, a kit egy bécsi lány, Rosette, *(Tomcsányi* Russi k. a.) végre is bajuszával együtt szivébe fogad.

KÉT HALOTT.

BÁRÓ NIKOLICS FEDOR.

1836—1903.

A magyar közélet ismert nevű szereplője volt a február 27-ikén 67 éves korában, temesmegyei rudnai birtokán elhunyt báró Nikolics Fedor. Életében buzgón és sikerrel munkálkodott azon, hogy szerbajkú honfitársaink közt a magyar államkötelékhez való ragaszkodást fejleszsze. Mint jó magyar hazafi volt ismeretes, de e mellett a szerbség teljes bizalmát is birta, a kik meg voltak győződve őszinte fajszeretetéről, a szerb nép anyagi és szellemi előhaladása iránti meleg érdeklődéséről, melynek minden alkalommal jelét adta.

Báró *Nikolics* Fedor Temesvártt született 1836-ban. Jogi tanulmányokat végzett. 1861-ben Torontálmegye párdányi kerületében képviselővé választották. 1862-ben megszerezte az ügyvédi diplomát. Az 1865-iki országgyűlésen a zsombolyai kerületet képviselte. 1867 és 1868-ban beutazta Nyugot-Európát. 1882-ben Bosznia és Herczegovina katonai kormányához polgári adlátussá nevezték ki. Ezért többféle kitüntetés érte. Szerajevo város díszpolgárrá választotta s mikor onnan távozott, a magyar főrendiház örökös tagságát nyerte el. 1887—92-ben szabadelvűpárti programmal a nagykikindai kerületet képviselte. 1896 óta a főrendiházban foglalt helyet. A szerb kongresszusokon mint királyi biztos, nagy tapintattal működött. Közel rokonságban állt a szerb királyi családdal, a m ennyiben anyja Obrenovics Milos szerb fejedelem

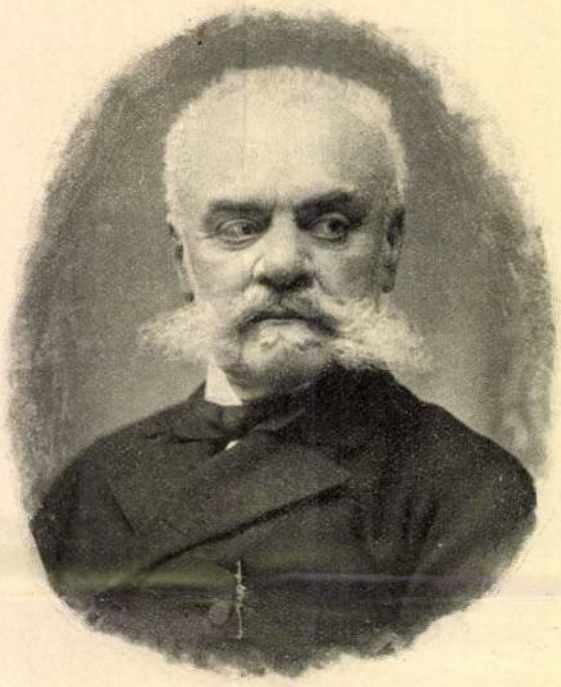

BÁRÓ NIKOLICS FEDOR.

TURÓCZY ADOLF.

leánya volt. Halála alkalmából a király Ő Felsége, továbbá a szerb és román király, József és Lajos Viktor főherczeg, a magyar miniszterelnök és általában a miniszterek, úgyszintén a szerb egyház fejei részvétöket fejezték ki a családnál. Temetése rendkívüli érdeklődés mellett ment végbe márczius 3-ikán, Rudnán, a hol a családi sirboltba temették. Megjelentek Molnár és Dellimanics főispánok vezetése alatt Temes- és Torontálmegyék bizottságainak küldöttségei, Temesvár városának előkelő értelmisége s a környékbeli faluk lakosai vallás- és nemzetiségi különbség nélkűl. A budapesti görög keleti szerb hitközséget és a Tökölyintézetet, melyeknek a boldogúlt tiz éven át, mint elnök élén állt, dr. Magyarevics alelnök, dr. Dimitrievics plebános és Popovics igazgató képviselték. Az elhunytnak a király, a magyar haza és a görög keleti egyház körűl szerzett érdemeit Bogdánovics Luczián püspök lendületes, szép halotti beszédben méltányolta. Torontálmegye közönsége nevében pedig Vinczehidy megyei főjegyző mondott megható búcsúszót.

TURÓCZY ADOLF.

1841—1903.

Az utóbbi években úgy a magyar társadalomnak, mint a törvényhozásnak és kormánynak érdeklődését magasabb fokban fölkeltett székely-ügynek egy régi munkása és vezérférfia húnyt el a napokban Budapesten. Turóczy Adolf mint a székely közművelődési és közgazdasági egyesületnek a múlt évtized elején több éven át volt elnöke, kiváló érdemeket szerzett a székely ipar föllendítésére irányúló törekvései által, felismerve azt, hogy a székely nép és a Székelyföld mily kiválólag alkalmas arra, hogy hazánk keleti részén a magyar iparnak szakértő ügyes munkásokat és tért szolgáltasson. Főkép az ő buzgalmának eredménye a Marosvásárhelyen létesült székely iparmúzeum, a mely arra volt hivatva, hogy további fejlődésében az iskolák mellett mint technológiai tanszer-múzeum a szemléleti oktatást a Székelyföldön lehetővé tegye. E múzeum, a melynek gyarapításához az ő lelkes felhivására a magyar iparosok és kereskedők közűl többen hozzájárúltak, kezdetben egy szerényebb ideiglenes helyiségben rendeztetett be, később állami segélylyel külön épület emeltetett czéljaira, a mely Marosvásárhely városnak egyik diszét képezi.

Turóczy Adolf pénzügyminiszteri tanácsos, fővámigazgató, a székely közművelődési mozgalmaknak e kiváló vezérférfia, márczius 4-ikén hunyt el Budapesten, 62-ik évében. A vámügyekben a legjelesebb szakerők közé tartozott s majdnem félszázadot töltött az állam szolgálatában. Háromszéken, Kézdi-Vásárhelyen született 1841-ben s tanúlmányait is az erdélyi részekben, Brassóban és Kolozsvártt végezte. Kolozsvártt lépett állami szolgálatba; 1867-ben Budapestre nevezték ki s az állami számvevőszéknél, majd a pénzügyminiszteriumban szolgált. Fővámigazgatóvá 1880-ban lett. Közreműködött a vámtárgyalásokon és különböző időközökben a vámtarifákra vonatkozó konferencziákon. A székelység érdekében kifejtett munkásságáért Sepsiszentgyörgy városa 1880-ban díszpolgárának választotta. Tulajdonosa volt számos bel- és külföldi rendjelnek, egyik megalapítója és alelnöke a tisztviselők országos egyesületének, mely egyesület körében odaadó munkássága és szeretetreméltó egyéni tulajdonai miatt rendkívüli népszerűségnek örvendett. Halála gyászt borított a Szász családra is, mert felesége, Szász Auguszta, Szász Károly püspök unokatestvére.

A NEMZETI SZALON TAVASZI TÁRLATÁBÓL.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlatáról legutóbbi számunkban közölt festményeken és szobrokon kívül ezúttal még három festményt mutatunk be.

Rubovics Márk vadászképén az őszi hervadás hat meg. Sápadt levelek hullanak a fákról, a földet avar borítja s a levelét hullató csalit közt egy férfi cserkész.

Zemplényi Tivadar érdekes és jellemzetes leányalakot mutat be. A szinek és vonalak harmoniája emeli ki ezt az új művészi alkotását.

Baditz Ottó hintázó kis leánya egyike a tárlat legelevenebb, legmozgalmasabb képeinek, szinte halljuk a hinta nyikorgását, a mint a kötél horzsolja a galyakat. Az eleven szemű szöszke lányon finoman van visszaadva a gyermeki test puhasága és szine. A kép erős festék-felrakással van festve, a mi annál plasztikusabbá teszi az előrehajló gyermeket.

KI MENJEN A TÖRVÉNYSZÉKHEZ?

Jelenet a szolgabiró előtt.

Megjelenik az erdőhátsági oláh ember a főszolgabirónál és várja türelmesen, hogy sor kerűljön rá.

Mikor aztán rá kerűl, a főszolgabiró megszólítja:

— No, mi baj, Pavel?

— Hát, kérem alássan, egy kis baj esett.

— Mondjad csak gyorsan, hogy mi az?

— A szomszédom, a Juon beszántott a földembe.

— Ezzel, fiam, menj a járásbiróhoz.

— Igen de, kérem alássan, én is szántottam s a szomszéd akkor azt mondotta, hogy az övében szántok.

— Hát akkor a szomszédod menjen a járásbiróhoz.

— Igen de, kérem alássan, ő megtámadott fejszével.

— Meg is ütött?

— Meg. Most is látszik a helye itt a balkaromon.

— Akkor hát te menj a járásbiróhoz.

— Csakhogy én is felkaptam az ösztökét és hadonázni kezdtem vele, hogy ne üthessen többet.

— Aztán megütötted?

— Úgy kell lenni, hogy valahogy megtaláltam.

— Akkor mégis ő menjen a járásbiróhoz.

— Igen de, kérem alássan, ő nem mehet.

— Miért nem mehet?

— Azért, mert ott maradt a barázda mellett. Nem kelt fel többet.

— Meghalt?

— Meg biz a, kérem alássan.

— No hát akkor, Pavel fiam, te menj a törvényszékhez, de gyorsan ám. A hajdu oda kisér, nehogy elvétsd az utat!

Följegyezte: *Réthi Lajos.*

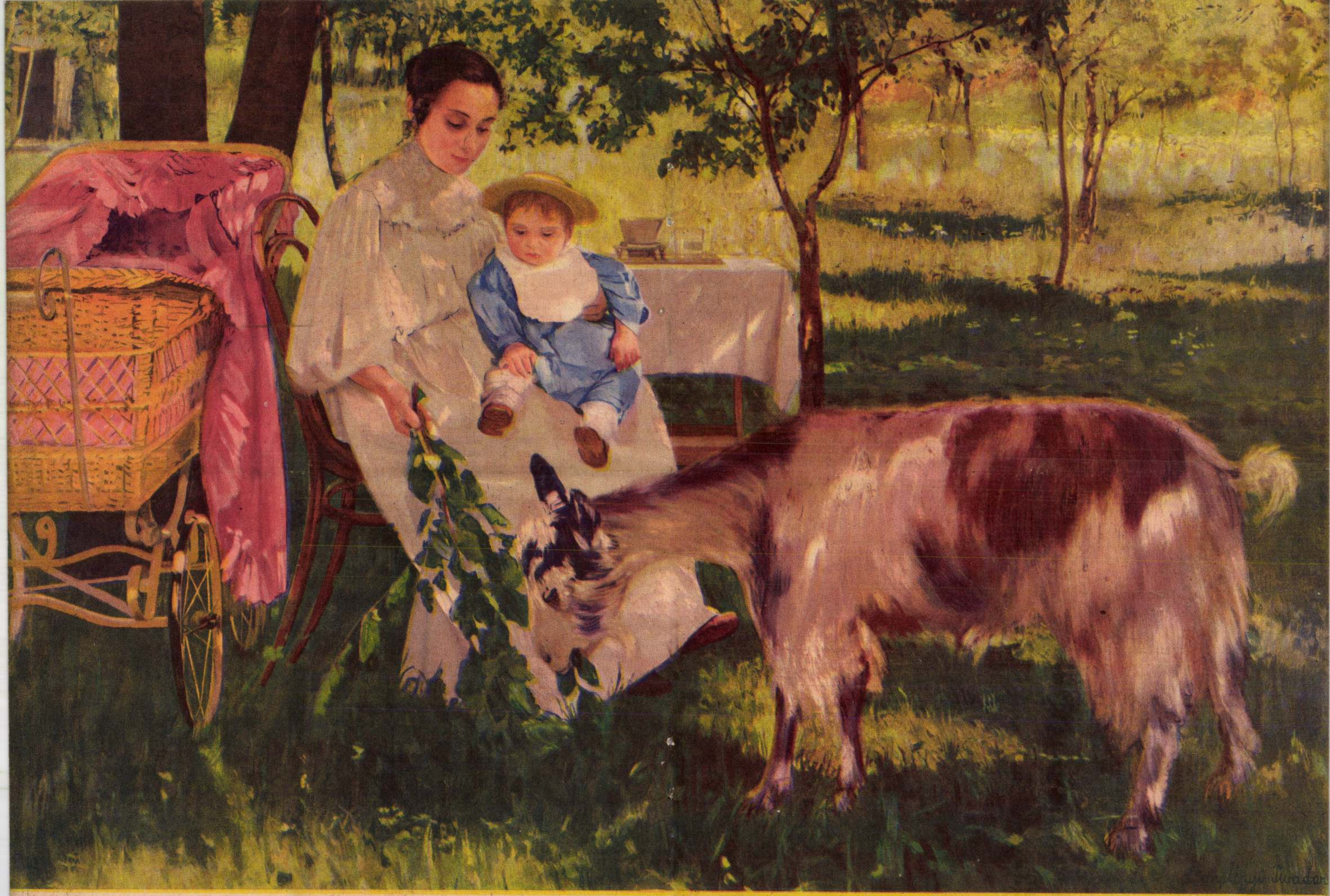

Vasárnapi Ujság 1943 máj. 16.

Iliának szétnyilik az inge

Irta: Sinka István

Mikor felkapaszkodott Ilia a hegy tetejére, fútt egy nagyot és megállott. Azért jött errefelé, mert nem akart kerülni. De máskülönben is Ilia az a fajta ember volt, aki szívesen kerülte az egyenes utakat. Állt a hegy gerincén, körötte falombok suhogtak. Jó, jó, csak hadd suhogjanak. Mióta szél van a világon, a falombok mindig suhognak. Nincs abban semmi különös. Iliának meg éppenséggel semmit nem számított. Ő — mondom — csak állt a hegyen és hangosan gondolkozott. Még a fejit is bólogatta hozzá helyeslőleg.

— Fene jó világ kezd lenni! Ilyen mán rígen kellett vóna! Mert ugyebár, itt van ni: ezt a borvizes fajta nípet, az ember úton-útfélen megállíthalja. S amije van: ide vele! S ha evickél írte: egy-két késszúrás a horpaszába... Oszt jajgathatnak. Bizony. Ki ád nekik igazságot? A vajdák? Na, azok ugyan nem! Mert a borvizes níp az más níp! Azok, akik igazságot adnának nekik, messzi vannak. És ez így jó!... Nahát! Most akkor mi történik? Az, hogy szerez az ember tülük egyet-mást. Amit elír — viszi is!... És ebben a nagy összevisszaságban nem keresnek rá az emberre semmit... Hm! Hogy nincs alkalom? Nincs a fene! Az mindig adódik!

Így gondolkozott Ilia s mikor végire ért a gondolatnak, megindult lefelé a hegyről. Lódult fától-fáig. Talpa alól itt is, ott is kőmorzsalékok gurultak le. Ahogy leért a hegy lábához, szétnézett és látta, hogy felfelé út kigyózik s azon két kis ló egy kocsit húz. A kocsin egy asszony és egy suhancocska fiú ül. A borvizesek fajtájából.

— Ahán! — folytatódott Iliában az iménti gondolat — itt van ni! Jó kis kocsi, két kis ló... Meg ez a zavaros világ, ni! Most bizony megpróbálhatná. A kocsin egy asszony ül. Az a kis kölyök, az semmi.

Utána iramodott a kocsinak. Mikor elérte, nagy lendülettel a kocsiderékba vetette magát s a gyerek kezéből kimarkolta a gyeplűt. A lovak megálltak. Az asszony rámülten kiáltott és dulakodni kezdett vele. Ilia nem teketóriázott. A gyereket egy ökölcsapással elintézte, aztán kést emelt az asszonyra. — Szállj le! — s a pengét egy rövid mozdulattal a bőre alá lökte. Az rémülten fordult le a kocsiról a gyerek mellé az útra.

— Igy la! — indította el Ilia a lovakat s hátrapillantott. De olyat látott, mitől megborsózott a háta. Nem messze az útkanyarban kocsik

tüntek fel. Öt-hat. Borvizesek. S az asszony kiáltozásaira vágtatni kezdtek errefele.

— Biz' Isten! Kár vót ilyet csinálni! — rémült el Ilia és verni kezdte a két kis lovat. Arra számított, hogy el tud futtatni, vagy ha nem, akkor ha eléri a magaslati kanyart, leugrik és eltünik. De amikor azt elérte, kiverte a hideg verejték. A kanyarban is ott állott pár kocsi, mellettük emberek, a borvizesek, kezükben száraz, hegyes karókkal. Meghallották lentről a kiáltozást s várták Iliát. Hogy mért is olyan különös ez a nép. Megérzi egymás baját. Mintha csak a földben, fában, kövekben futna az üzenetük egymáshoz, ha valamékkel baj esik... Olyan erővel rántotta meg a gyeplőt, hogy majd hanyatt esett és kiugrott a kocsiból, de akkorára másik öt kocsi is felért a magaslatra. S a borvizesek utána eredtek.

— Kár vót bizony ilyet tenni, Ilia — lihegte magában és roppant szusszal rohant a ritkás fák közt. Egy nagy barna sziklát akart elérni, ott a mélység fölött. Azon egy kis keskeny perem vezetett, ahol csak egy ember kapaszkodhat tovább. Hát ha nem is mernek utána menni s elmenekülhet? ... Rohant a szikla felé. Amíg rohant, hirtelen eszébe jutott, hogy milyen furcsát álmodott valamék éjjel. Nagy tarisznya drágaságot emelt el valahonnan. Üldözték. Egyszercsak nagy villámló karika támadt előtte, olyan, mint valami kapu. Azon beugrott. S bent nagyon sötét vót és az olyan rossz vót. Azt is érezte, mintha tűzbe zuhanna. Jaj, bizony, de megijedt. Azóta tudja, hogy aki lop, az ilyen tűzbe zuhanhat.

— Na, de ez más! — ébredt hirtelen a valóságra — ez a két ló, s kocsi. Ez a borvizeseké. Más fajta, más nép. Oszt a vajdák se igen bánják. Elig baj az, mert emiatt ő most nekibátorodott, s lám, milyen veszedelembe került.

Elérte a sziklát a mélység fölött, ahol a keskeny perem kezdődött. Visszafordult, hogy hátranézzen. De ugyanabban a pillanatban tompa ütést érzett a fején. Az egyik borvizes utólérte, s kiszabta rá a büntetést. Nem tudott megkapaszkodni a peremen s lezuhant. Szeme előtt nagy tüzes karika táncolt. Azt még érezte, hogy átzuhan a karikán. Azután csend lett és sötét lett ...

És Ilia hullt a mélységbe alá. Hosszú vászoninge szétnyilott, mint egy ernyő, mint egy rablólepkének a szárnya... Egy rablólepkéé, akit elkapott egy hirtelen vihar...

És fenn a barna sziklán még mindig fútt a szél és körül mindenfelől suhogtak a fák.

Vasárnap

Nyitott ablakban pufók párnák
Sütkéreznek a friss napon.
Anyám tréfásan beléjük csap
— Hogy aludt édes? — Jól, nagyon!

Dalol, és rámkacag szeméből
A boldog, sugaras idő.
Távoli harangszót hömpölyget
Az imádságos levegő.

S mint Isten széles mosolyában
Libegőtáncú angyalok,
Arca körül ezüstös fényben
A párnákból imént kipaskolt
Fehér pihenyáj kavarog.

Csinger József.

A MAGYAR IRÁS EZER ÉVE

A Névtelen Jegyző Árpád vezérről

Az irodalom a nemzet lelke. Minden évszázad más és más hangon fejezi ki az örök magyarságot. Éppen ezért mindenkinek meg kell ismernie nemzete irodalmát. Ez nemcsak kötelesség, hanem a legnemesebb és legkedvesebb szórakozás is. Sajnos, sokan nem juthatnak hozzá, különösen régi írók könyveihez, mert ezek nehezen kaphatók.

Ezért határozta el a Vasárnapi Ujság, hogy a magyar irodalom ezer évének legkiválóbbjait egy-egy jellemző írásukon át közelhozza olvasóihoz.

Elsőnek Béla király Névtelen Jegyzőjét szólaltatjuk meg. A Névtelen Jegyző a magyarok történetét írta meg 1152-ig. Kiváló munkájából közöljük a magyarok bejöveteléről és első harcairól szóló részt.

Az Úr születésének 903. esztendejében Árpád vezér seregeit kiküldvén, az egész földet, mely a Tisza és Budrug között vagyon, Ugocsáig minden lakóval magának elfoglalá és Borsoa várát megszállá, harmadnap azt megvíván, bevevé, falait lerontá s Szalán vezér vitézeit, kiket ott talált, láncra verve Hung várába parancsolá vitetni... és midőn végre pedig, ahogy mindezt, ami történt, Szalán vezér meghallotta vala, kezét sem meré emelni, hanem követeit küldvén, bulgár módra, miként azok szokása, fenyegetőzni kezde s Árpádot mintegy nevetségből hungvári vezérül üdvözlé és övéit gúnyból hungváriaknak nevezé és mindenképpen csodálkozni kezde, kicsodák és honnan jönnek, hogy ilyeket tenni merészkednek és meghagvá nekik, hogy rossz tetteiket hozzák helyre és a Budrug folyón semmiképpen ne merjenek átlépni, nehogy ő a görögök és bulgárok segítségével megérkezvén, a kölcsönt visszaadva, alig bocsásson el valakit, ki hazatérve, menekülésében örömhírt vihessen ... Árpád vezér pedig meghallgatván a kevély Szalán vezér követségét, nem kevélven, hanem alázattal felelé néki, mondván: „Jóllehet az én ősapám, a nagy hatalmas Athila király, bírta vala a földet, mely a Duna s Tisza között a bulgár határszélig terjed, mely földet most ő bír, mindazáltal én nem a görögöktől, vagy bulgároktól való féltemben, mintha nem bírnék ellenük állani, hanem vezéretek, Szalán barátságáért, a magam igazából csak egy kis részt kérek barmaim miatt, tudniillik Sajó vizéig való földet, ezenfölül kérem vezéretektől, hogy küldjön nekem a maga emberségéből két kulacs Dunavizet és egy nyaláb füvet Alpár homokjából, hogy megkísérthessem, ha édesebbek-e Alpár homokjának füvei a scythiai, vagyis dentumogeri füveknél s ha a Duna vize jobb-e a Tanais vizénél?" És kiadván nekik az üzenetet, különféle ajándékokkal gazdagítá őket és jó indulatjokat megnyerve, hazamenniök parancsolá. Akkor Árpád vezér tanácsot tartva, azonmód külde követeket Szalán vezérhez és külde néki tizenkét fehér lovat, tizenkét tevét, tizenkét kún gyermeket és a vezérnének tizenkét igen okos ruthén leányt, tizenkét hölgymenyét-, és tizenkét nyusztbőrt és tizenkét aranyos köntöst ...

Szalán vezér látván az összes ajándékokat és mind a maga embereit, mind ezek követségét meghallgatván, a szokottnál jobban megörüle. Árpád vezér küldötteit kegyesen fogadá s különféle ajándékokkal gazdagítá és ezenfelül Árpád kívánatait megadá. Tizednap azután Und és Ketel Szalán vezértől búcsút vévén hazaindulának, kik által Szalán vezér két kulacs dunavizet, Alpár homokjának java füvéből egy nyalábot küldött, mintegy nevetség okáért Árpád vezérnek különféle ajándékokkal s ezenfelül a Szouyon vizéig való földet lakosaival együtt neki ajándékozta ...

Árpád vezér és nemesei pedig Hung várából nagy örömmel megindulván, Turzon hegyén túl tábort ütének a Takta vize melletti mezőn a Szerencs hegyéig ...

Eközben Szalán, midőn a magyarok hatalmát és tetteit megértette, megfélemlett, nehogy valaha haragra gerjedve, őt országából kiűzzék. Tanácsot tartván hát övéivel, követeket külde a görögök császárjához és a bulgárok vezéréhez, hogy adjanak neki segítséget a magyarok vezére, Árpád ellen való harcra. A görög császár és bulgár vezér nagy sereget küldének Szalán vezérnek, mely, midőn Szalán vezérhez megérkezett, azon helyen, melyet Titelnek hívnak, nagy öröm lőn a vezér udvarában. Másnap Szalán vezér és nemesei tanácsot tartván, követeket küldének Árpád vezérhez, mondván, hogy földjöket hagyja el és induljon haza szülötte földjére. Kik midőn Árpád vezérhez elérkeztek és Szalán vezér üzenetét neki elmondták, Árpád vezér és nemesei megnehezteltén, így üzenének vissza Szalán vezérnek: „A földet, mely a Duna és Tisza között fekszik és a Duna vizét, mely Ratisponától Görögországba foly, pénzünkön vettük meg akkor, midőn új emberek voltunk és árául küldtünk neki tizenkét fehér lovat és egyebeket; ő maga is földje jóságát dícsérve küldött egy nyaláb füvet Alpár homokjából és két kulaccsal a Duna vizéből. Parancsoljuk azért uratoknak, Szalán vezérnek, hogy földünket elhagyva takarodjék gyors futással a bulgárok földjére, ahonnan ősapja, a mi ősapánk, Athila király halála után kiszállott volt. Ha pedig ezt nem teendi, tudja meg, hogy mi ellene azonnal hadra kelünk."

Szalán vezér pedig a görögök és bulgárok segítségével Titelről dühös szívvel megindulva, embereinek biztatására Árpád vezér ellen kezde lovagolni ... És másnapra csatába vegyüle mindkét ellenséges sereg és kezdének erősen vívni egymással, és midőn Árpád egész serege viadalra került a görögök ellen, sokan elesnek vala a görögök és bulgárok közül. Említett Szalán vezér pedig, midőn övéit a harcban hanyatlani látá, futásnak erede és hogy életét megmenthesse Bulgárfehérvárba siete. A görögök és bulgárok pedig a magyaroktól való rettegésökben az utat, melyen jöttek, elfelejték és hogy életöket megmenthessek, megfutamodván, a Tiszát kis folyónak gondolva, át akarják vala úszni. De mivel olv nagy ijedtség és rémület lepte volt meg őket, hogy a magyaroktól való féltökben majd mindnyájan a Tisza vizébe haltak, alig maradt meg néhány, kik császárjoknak póruljártokról hírt vigyenek.

— Én tudom, Miczike. Mikor tegnapelőtt a bányához mentem Gyurival, egy bányamunkás egy olyan nagy, nagy liliomot hozott, hogy olyan volt, mint a te fejed, soha se láttál te olyat, Miczike. Csak az óriások országában teremhet olyan.

(Az ellopott Victoria regia, gondolta Druzsba úr.)

— A liliomot odaadta Gyurinak. «Magának hoztam mérnök úr». Gyuri pedig elvitte a bányába. Azt gondoltam, hogy nekem adja és én viszem a mamának. De ha nekem akarta adni, akkor miért vitte a bányába, a hol belepi a kőszénpor? Talán elfelejtette, hogy itt vagyok. Vártam rá, míg kijön, lepkéket fogdostam a környéken, el is aludtam egy fa alatt, újra elmentem a bányához, megkérdeztem, bent van-e még a bátyám. Mondták, hogy még ki nem jött.

— De hátha az más ilyen virág volt? — ellenveté Miczi, egy kis szünet után.

— Csakhogy nem volt ám, mert Gyuri nem hozta ki a bányából a magáét s mikor megkérdeztem, azt mondta, hogy meggyűrődött, összetört, elcsapta.

Druzsba úr megborzongott.

Most már két veszedelmes titkot tud. Az egyiket Kutorai is tudja és alkalmasint ki fogja fecsegni; már ezért is leüthetik a fejét. Most meg itt van a másik, a melyikért szinte leüthetik... de minthogy csak egy feje van, hát mindegy; gyorsan végzé öltözködését, aztán megreggelizett az ebédlőben, a hol a fiatal mérnök várt rá és Kutorai.

— Atyám a bányába ment, de rám bízta, hogy önnek megmutogassam a Kopál-féle fekvőséget — szólt a fiatal Wildungen udvariasan.

másutt már rég arattak, ez még zöld s kalászát keresztül lehetne húzni a pipaszáron; arra csakugyan jó volna. A mi nincs bevetve, azon a borzag nő az ő fekete bogyóival, meg a boróka lepi el, az is a fekete bogyóival.

Jó nagy darab föld volt, patkó alakjában elterjedt egész a fenyő erdőig, a hol a kastély állt, magas, imponáló kőfallal körülvéve: valaha felvonó hidja is volt.

Végig mentek az egész tagon, Druzsba úr pedáns ember, fölásta a talajt és pontosan bejegyezte a notesébe, hogy vörös agyag, lerajzolta a figuráját, megjelölte az árkokat és kikérdezte a mérnököt.

— Nincsen-e itt is kőszén a föld gyomrában?

— Fúrtam, kerestem, de nincs ott már semmi, csak még a pokol.

E közben megkerülték a fenyőerdőt és egy

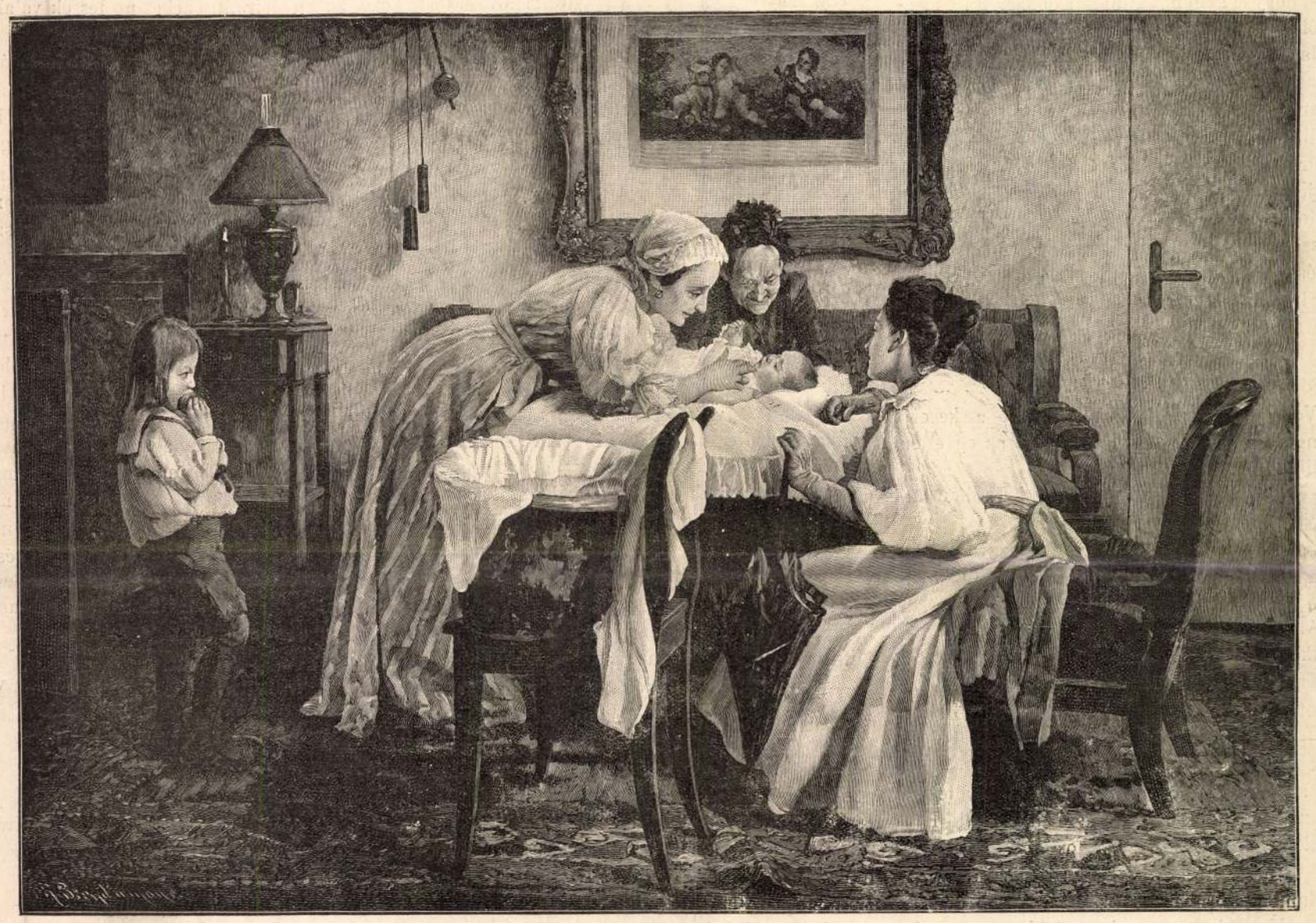

KEDVES VENDÉG. — Zemplényi Tivadar festménye.

Sok-sok idő telt el, mire végre haza indultam a virág nélkül s a mint az útra érek, mit látok, képzeld el Miczike, no képzeld el...

— Nem tudom — felelte Miczike.

— Hát a kastélybeli kisasszony jött ki a kastélyból a pony kocsiján, a szerecsen hajtotta a piczike lovakat, a kisasszony bent ült a selyem baldachin alatt és a mint elrobogott mellettem a kis kocsi, ő rám nevetett és hát mit tartott a kezében, képzeld el, no, képzeld el...

— Nem tudom, Rózika, nem tudom...

— Hát a roppant nagy liliomot tartotta, a mit Gyuri bevitt a bányába.

— És aztán aztán? — sürgette Miczike.

— Aztán az, hogy «nagy csacsi a Miczike, az ő esze piczike.» Mert lássa, Miczi kisasszony, ebből azt okoskodja ki a maga testvérkéje, Róza kisasszony, hogy Gyuri úr azon idő alatt a kastélyban volt és minthogy a bányából azon idő alatt ki nem jött, tehát a bányán keresztül volt a kastélyban egy olyan titkos úton, a minőről az apa mesélt a törökök idejéből.

— Köszönöm báró úr, menjünk.

Elhagyták a telepet és a kis falut, mely alig állt egy pár szalmafedeles házból s eléjük tárult egy fekete világ. A kőszénpor belepte a földeket, a növények és fák leveleit s olyan szomorú volt az egész környék, mint egy partéczédula, csak messze egy fenyőerdő-folt közepén csillogott ki kedvesen a ragyogó napfényben a kastély veres fedele, meg a tornyocska pléh orma.

— Ott a kastélyuk, uram!

Druzsba úr fölfalni látszott a szemeivel.

— Oda is el kell mennem, — jegyzé meg szomorúan.

— Az lehetetlen.

— El fogok menni, — mondá eltökélten s ajka zord és keserű volt.

A falu szélén egy malom kelepelt, keskeny patak hajtotta a követ és annak a vize is olyan fekete volt, mint a tinta.

Kiértek a mezőre; Wildungen megmutatta a Kopál-tagját, árkos, szakadékos földek, itt-ott egy tábla satnya vetemény, bokáig érő rozs, nagy ívet járván be, a falu tulsó oldalára jutottak a bányához; Kutorai egy kissé hátramaradt, a professzor szalasztá el valami pirosló növényért, mely a hegy-szakadék tulsó végéről lóbázta a virágát.

— Báró úr, — szólt Druzsba, midőn magukra maradtak, — vezessen el most engem a kastélyba.

A fiatal ember elmosolyodott.

— Hát azt hiszi, hogy nekem szárnyam van és a levegőben tudok szállni?

— Igen is, azt hiszem, hogy önnek szárnya van és pedig nem az angyaloké, a kék, hanem amolyan rózsaszinű, az Ámoré, és hogy tud vele szállni is, ha a levegőben nem, hát a föld alatt. Vezessen el engem a földalatti úton.

A fiatal Wildungen elsápadt.

— Ön álmodik, — mondá zavartan, de mégis csillogó és mélyreható tekintettel.

— Én mindent tudok, — felelte Druzsba síri hangon.

kalmazkodni akart feljebbvalójához, elkezdett hangosan sírni. A csöppecske kisasszonyokat, kik az asztal végén bújtak össze, épen csak ez a mozzanat kezdte érdekelni s váltig kérdezgették: «Ki bántotta a bácsit?» Druzsba megbotránkozott és oldalba lökte haragosan: «Kutorai, ez nem illik, ne bőgjön.» Kutorai hebegett valamit, mentegetőzött, hogy a hazát siratja, de Druzsba úr megint ráförmedt: «Hallgasson, maga csak akkor sírhat, ha a tanári kar megengedi.»

Aztán felállt és viszonzásúl a ház urára köszöntvén poharát, ékes szavakban ecsetelte azokat a sebeket, melyekből a haza teste vérzik, a nemzetiségi mozgalmakat, a soldateska túlkapásait, a zsidók izmosodását. Mikor Türr Pista a lakodalmát tartotta Párisban egy Bonaparte-leánynyal, a lakomán jelen volt egy előkelő zsidó bankár is s az asztalnál arról beszéltek, hogy el kellene bánni a zsidókkal, mire megszólalt a bankár, a ki igen szellemes ember vala: «Siessenek uraim, ha minket fel akarnak akasztatni, mert ha sokáig halogatják, nem marad kötélre való pénzük». Egyszóval sietni kellene, de a kormány velök tart. Hisz újabban már a szent koronát is úgy ábrázolják, hogy pájeszek lógnak le róla. Valami lánczféle kétoldalt. . . . Majd végigment Druzsba úr az összes kormányzati hibákon s eljutván az államadósságok milliárdjaihoz, egy mély elmére való fordulattal ebből meríti a reményt jövendő fenmaradásunkra nézve, mivel — úgymond — a hitelezők nem hagyják megsemmisülni az országot, nehogy a pénzük odaveszszen.

Vőneki fölrezzent bóbiskolásából s keserű hangon morgott közbe: (Csak ez az egyetlen politikai közbeszólása volt.)

— Nem kellett volna megölni Kuthen királyt.

A jó öreg kun még ott tartott a gravamenekben, hogy a magyarok gonoszúl bántak el a kun királylyal.

Alig hogy kicseréltettek a haza sorsára vonatkozó eszmék, Druzsba úr átvitte a beszélgetést hivatalos kötelességére, s a hagyaték iránt sietett beszerezni az információkat.

— A birtok mintegy ötszáz hold, juh-legelőnek alkalmas, — szólt idősb Wildungen, — egy kis zab, egy kis pohánka és krumpli megterem benne. A földek egyre-másra megérnek holdanként harmincz-negyven forintot.

— Kevés, — sóhajtott fel Druzsba úr csalódottan, — szörnyen kevés.

— Úgy, de van a hagyatékhoz egy szép kastély is.

— Ah, igazán?

— Egy valóságos kis vár, — tette hozzá a tiszteletes, — egy mesebeli vár, csak épen, hogy nem forog kacsalábon.

— Talán kísértetek is vannak benne? — mosolygott Druzsba úr.

— Egy minden esetre van, — bizonyítá a báró, — de épen nem ijesztő, úgy-e, szent atyus?

S hamiskásan hunyorított Salitiusra.

Pedig inkább a fiát figyelte volna, a ki fülig pirult ennel a themánál.

— Én már nem vagyok se ijedős, se kísértetlátó, — mentegetőzött a pap, — én már csak vén vagyok.

— Ejh, a vén kos is emlékszik a sóra, kivált ha maga is Sós (Salitius).

A csibukok füstje kék felhőkbe burkolta a társaságot, e kékségből szárnya nőtt a jókedvnek s e szárnyakból hulltak ki apró, szines tollak, ötletkék, incselkedések.

— Messze van innen a kastély? — kérdé Druzsba úr feszült érdeklődéssel.

— Egy fenyőerdőcske közepén vagy négy kilométernyire innen, közel a mi bányánkhoz.

— Lakik benne valaki?

— Titokzatos dolog, — felelte az öreg Wildungen, szemöldjeit felhúzva. — Egy gyermekasszony vagy egy leány lakik benne, szép mint a tündér.

— Tehát be is van a kastély bútorozva?

— Fényesen, mint egy királyi rezidenczia.

Druzsba úr csodálkozott, letette a csibukot.

— És milyen czimen lakik ott?

— Hiszen épen ez a titokzatos, — folytatá a bányadirektor, — a kastélyt egy öreg úr bérelte ki a megboldogúlt Kopáltól. Hogy ki lehet, nem tudjuk, de egyszer vigyázatlanságból excellentiás úrnak szólította a vele jött férfi, nyilván komornyikja. A haszonbéri szerződés évekre szól s mindössze egy pár száz forint évente, szóval csekélység, mert a kastély el volt hanyagolva, baglyok lakták. A bérlő renováltatta nagy pompával, félévig dolgoztak a kőművesek, díszítők, kárpitosok. Azt hiszem, belejött vagy százezer forintba. Az embernek a szíve szorul el ilyen pazarlás láttára.

Druzsba úr megelégedetten simogatta rőt szakállát.

— Mikor elkészült a kastély, hetekig hordták társzekerek Bécsből a bútorokat, szőnyegeket, drágaságokat és csecsebecsét, mindenféle járműveket, hintót, ernyős kocsit, bársonybélésű talyigát. A holt tárgyak után jött az eleven felszerelés. Orosz trapperek, ponnylovak, egy fehér bárány, három papagály, mindenik más szinű, egy mókus ezüstkalitkában, egy dogg, két véreb, két angóra macska, egy uhubagoly. Most végre szállingózni kezdett az udvar, hat kis udvarhölgy, egy gouvernante, egy vén komornyik, két huszár, két szakácsné, egy kertész, egy kürtös, egy fésülő frajla, egy kocsis, egy szereesseny groom és egy major domus, a ki csak németül tud.

Druzsba úr szemkarikái kitágúltak s úgy hallgatta lecsukódó szempillákkal, édesdeden, mint egy ezeregyéjszakai mesét.

— Ahogy minden együtt volt, egy éjszaka megérkezett üveg batárban az excellentiás úr is, elhozta a kastély kis úrnőjét, szép vézna, harmatgyenge teremtést, egy liliomot . . .

— Érdekes, — lihegte Druzsba és a verejték csurgott homlokáról.

— Gyönyörű fehércselédke, kár, hogy ő maga nincs benne a hagyatékban. Jó volna a gimnáziumnak — tréfálkozott Wildungen, — a diákok verseket írnának hozzá.

— Van nekünk olyan otthon, — nevetett Druzsba úr.

— Nos tehát, az excellentiás úr ott maradt nehány napig s nagy hódolattal bánt a kicsikével mint valami felsőbb lénynyel. Ennyi szivárgott ki. Azután elutazott és csak néha, igen ritkán jön megnézni. Gondolom kétszer volt itt azóta. Mikor jön, egy sípot fúj meg a kapu előtt, mire a kastély tornyáról kürtszó felel s akkor megnyílik dübörögve a kapu. Más halandó előtt csukva marad.

— Hogyan? — kiáltott fel Druzsba úr ijedten. — Hiszen akkor én se nézhetném meg?

— Semmi kétség, hogy önt se eresztik be. Képzelheti, hogy akadtak már vállalkozó szellemek, mert semmi se vonz úgy, mint a tilalmas és titokzatos, kik mindenféle csellel próbáltak beállítani vendégnek, de nem lehet; a kastély néma marad, minden kopogásra, kérésre, dörömbölésre, mint a sír.

Druzsba úr elszomorodott.

— Az én utasításom pedig arra szól, hogy részletes, kimerítő jelentést tegyek a hagyatékról, különösen a lakóházról, tekintettel arra is, mennyiben volna alkalmas elaggott tanárok menedékházául. Beláthatja báró úr, hogy minden áron be kell jutnom.

— Hiszen én belátom, de ha nem lehet, hát nem lehet. Nincs rá mód. Csak ostrommal lehetne, de katonasága, úgy látom, nincs.

— Különös egy eset! — szólt a tanár gondolataiba merülve. — Egy ilyen romantika a XIX. század végén! És mit gondol, báró úr, mi az a személy és miért tartják ott?

— Én azt hiszem, és általában az egész környék, hogy politika van a dologban. Nem is lehet más. A kicsike valami trónkövetelő herczegnő, talán egy Orleans vagy egy Bourbon kisasszony, vagy Isten tudja . . . de valami ilyenféle. Ide dugják, a világ egy elhagyatott zugába, hogy azután alkalmas órában elővegyék. Valami nagy európai cselszövény készül és a machinaczióban benne van a bécsi udvar keze is. Egyébiránt ezeket ne tessék valahogy a jelentésbe fölvenni, mert ebből nagy komplikáczió lehetne s még a fejéért sem állnék jót . . .

— Az én fejemért? — szeppent meg Druzsba úr s borzadva gondolta el, mennyi növény latin elnevezése pusztulna el, ha az ő fejét levágnák.

— Én bizony nem bánnám, ha valami nagy világfelfordulás történnék, — szőtte odébb gondolatait az idősebbik Wildungen — mert roszabb már úgy se lehet. Azonfelül mi magunktól semmit se tudunk csinálni, ha mások ki nem kaparják nekünk a jobb időket, mert élhetetlen a magyar. Locsog a szabadságról, de azt se tudja, mi fán terem. Azt hiszi, a szabadság azt jelenti, hogy nem kell dolgozni. Innen is van, hogy mikor pihenni akar, szabadságot kér. A pihenést nevezi szabadságnak. A kocsisom szabadságot kér, vagyis inni megy a kocsmába, az irnokom szabadságot kér, vagyis hazamegy az anyjához és két hétig alszik a méhesben. Ez nekik a szabadság. És ez így megy föl egész a miniszterig, az is szabadságot vesz, elmegy fürödni Ostendébe. Ilyen szabadsággal elpusztul aztán a nemzet és sehol egy vezető szellem, a ki ebből felrázza.

— Hát Szilágyi? — szól közbe ifjabb Wildungen.

— Sok téglája van, de nem tud házat építeni, — vágja le idősb Wildungen.

Vőneki félálomban morogja:

— Nem kellett volna megölni Kuthen királyt.

— Ejh, menjen a pokolba! Azóta már úgy is meghalt volna magától.

— De a familiája most is élne.

— Persze, Dorozsmán.

Így telt el az este, körömig égtek a gyertyák, a bakter éjfélt kiáltott, ideje volt lefeküdni, kivált Druzsba úr volt nagyon elfáradva s úgy aludt reggelig, mint a bunda.

Már a szüzies hegyvidéki napfény javában besütött a zsalunyilásokon, mikor fölébredt. Sietve kezdett öltözködni, hogy még délelőtt megtekinthesse a hagyatékot s délután haza indulhasson. Ablaka alatt az ambituson a két Wildungen leányka reggelizett. Druzsba úr a következő párbeszédet hallotta.

— Láttad az idegen bácsi óraláncán a disznót Miczike?

— Láttam. Nagyon szép; farka is van.

— Fölfelé kunkorodik és azt hiszem, aranyból van.

— Szeretném, — selypíte a kisebbik leány.

— Én is szeretném, — mondta a nagyobbik, — és ha nekem adná, megmondanám neki, miképen juthat a kastélyba.

— Ha tudnád? — szólt a kicsike gúnyosan.

Druzsba úr figyelmes lett. A gyerekek néha igazat mondanak. Abba hagyta a mosakodást, hogy a víz pocsogása ne fogja el a hangokat.

Vas. Ujs. 1894. 745. l.

Zemplényi Tivadar: *Bacsó és bacsinka.*

Zemplényi Tivadar

ár és a czárevics udvartartásáéi-
ik vörös kabát helyett égszín-
az alsó cselédség pedig zöld dísz
isel.

ny továbbá szorosan meghatá-
azok az ellátási igények, me-
ház tagjai jogot formálhatnak
etben mindenekelőtt különbsé-
ött és szerzeményi javak közt,
ők elidegeníthetlenek, addig az
e a nagyherczegek is az ország

előkészítik, testi és szellemi tehe
lésre juttatják. Oroszországban
mányos; érthető ennélfogva, hog
sök nevelésének is megvannak a r
nyos elvei, melyek még nagy r
tól erednek.

Mert ő volt ugyanis az első
neveléséhez tervet dolgozott ki, n
és Rousseau neveléstani elvei ny
legjellemzőbb volt ez a kitétel:
se zenét ne tanítsanak a fiatal r

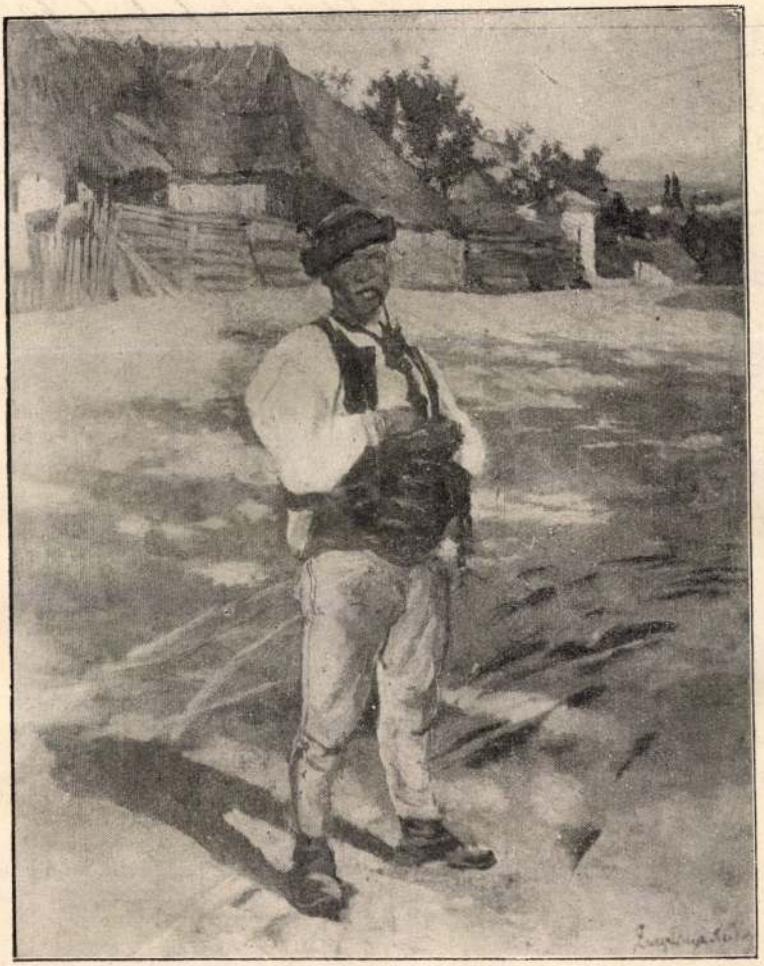

Zemplényi Tivadar: A falu hőse.

A NEMZETI SZALON T.

Zemplényi Tivadar
Vas. Ujs. 1899. 840. l.

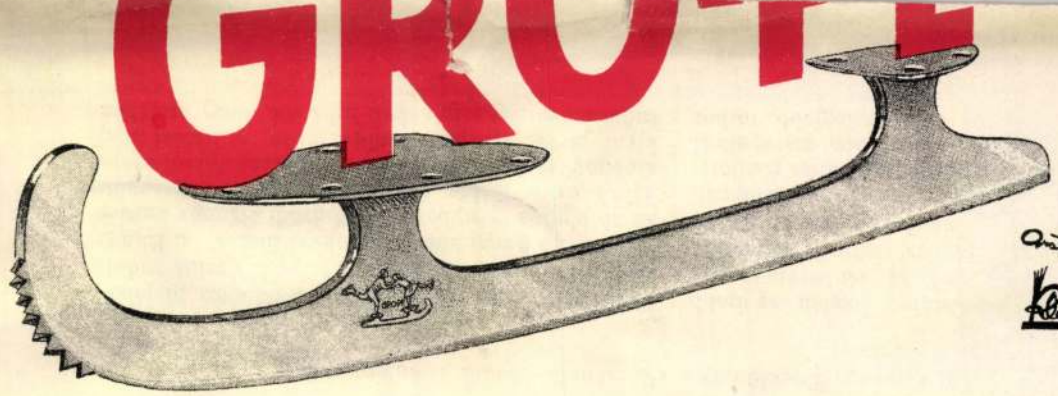

HOSSZABBITHATÓ KORCSOLYÁK

VERSENY KORCSOLYA

ROZSDAMENTES ACÉLBÓL

F. MIGROSS PÉTER

Zemplényi Tivadar

Vas. Ujs 1905. 245. l.

Zemplényi Tivadar : «Nem megmondtam ?»

és tüzelt. Nagy közművelődési alapitványokat is tett. A zágrábi egyetemre, a diakovári szemináriumra és székesegyházra sokat áldozott, megalapította becses képgyüjteménye odaajándékozásával a zágrábi múzeum képtárát. Ezek az alkotások alighanem maradandóbban fogják megőrizni nevét, mint politikai munkássága.

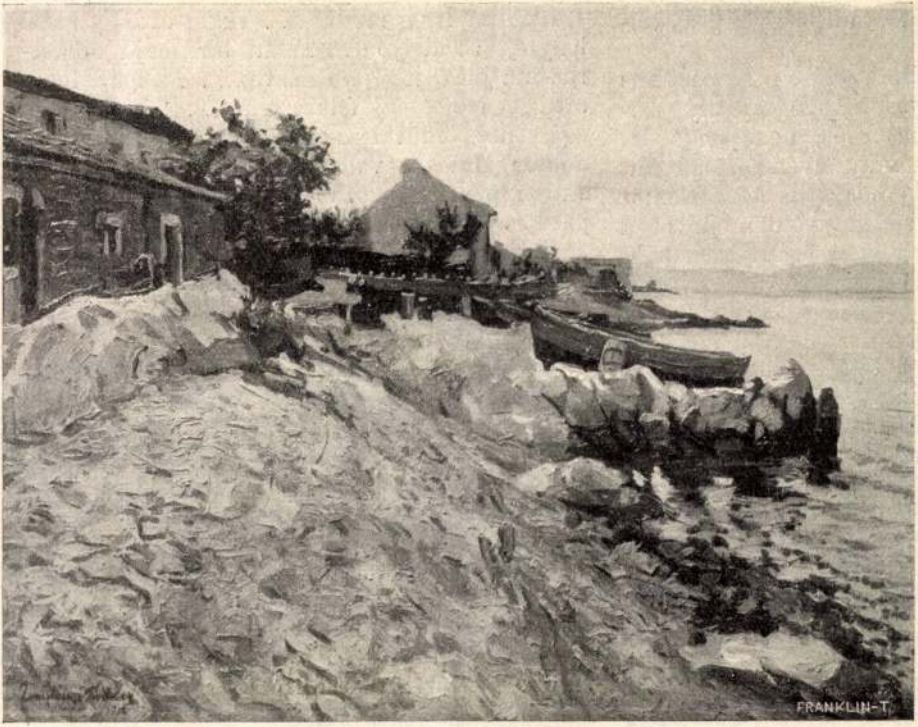

Zemplényi Tivadar: Czirkveniczai részlet.

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSUL

Vas. Ujs 1912. 900. l.

sürgés-forgásra. Lekesett emberek komikus siet-
ségére. Mindez akkor igen mulattatta őt . . .

Igen, oda fog menni . . . Talán ott egy kissé helyrejön kedélye . . . Talán bir majd elhatározásra jutni jövőjére nézve . . . Az igaz, hogy ott sem ismer egy lelket sem . . . De hát itt is egészen egyedül lesz egy pár nap múlva. Ihl doktor elutazik valami orvosi kongresszusra, onnan pedig hosszabb tanulmányútra. Az ő jóságos arczát sem látná többé . . .

Hirtelen elhatározással haza dirigálta a gondolát. A szállóba érve szinte felvillanyozta a gondolat, hogy van mivel foglalkoznia s hozzáfogott a csomagoláshoz.

Irt egy levelet Hertweg konzulnak, megköszönve iránta tanusított szivességét, kérve őt, hogy azon esetre, ha Denneburg báró felől hír érkezne, azt vele Fiume poste restante tudassa. A szálloda portásának szinte meghagyta, hogy minden az ő vagy boldogult nagynénje nevére érkező levelet oda küldjön utána.

Izgatottan várta Ihl doktor látogatását, a kivel mindjárt tudatta elhatározását, kiváncsian várva, vajjon helyesli-e azt.

— Nagyon jól van gyermekem . . . csak el innen a szomorú emlékek szinhelyéről. Az idő is rosz . . . az is búsítja az olyant még jobban, a ki már úgy is szomorú . . . Jót fog tenni a változás.

(Folytatása következik.)

k következtek, melyeket
éltalanul bolyongva töl-

zines, eleven és poetikus
pos az idő, ép oly szo-
hat esős, nedves időben.
y mily nyomasztóan hat
komor, szűk kanálisháló-
ér elázott galambjaival, a
ádrággal, esernyősen ban-
nedves levegőtől nyirkos
n, minden, a mi körül-
ően fekszik reá idegeire.
ya támadt, hogy el akar
megdöbbent, midőn an-
hogy hiszen teljesen sza-
agával . . . De valahogy
rülni. Majdnem rosszúl
s a ki reáparancsoljon,
n, most siessen, nincs, a
bolygassa.
ogy elutazik. De hová?
óta Pest reá nézve egy
meg volt. Nem vonzotta
Delmárnéra, — kedvencz
t az is számot vetve a
gasággal, nemrég anya-
y külföldi helytartó el-
nnak sincs tehát többé

Zemplényi Tivadar
Vas. Ujs. 1901. 8031.

Zemplényi Tivadar: Kertben.

RSULAT TÉLI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

A «Könyves Kálmán

Spányik Kornél : Otthon.

történetét s most ez a makacs öreg asszony erőnek erejével mégis oda akar menni hozzájok.

— Nem, édes néném, én nem tehetem ki a nénit annak a veszélynek. Ez becsületbeli kötelesség. Azért nem is vihetem a néniéket most hozzám s kénytelen vagyok vendégfogadóban

— Nem igaz, nénike?

Ő méltósága egészen ke kellett félnie, hogy valaki hatja a benne lakozó rok tréfált is.

Szinte túlságos volt a

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Szilágyi Dezső összegyűjtött beszédei. *Szilágyi* Dezső halála óta jogászi körök és politikusok állandóan foglalkoznak azzal a gondolattal, hogy az elhunyt nagy államférfi emlékét összegyűjtött beszédeinek kiadásával kellene megörökíteni. Történt is ez irányban kisérlet, de eredménytelenül. Újabb időben a Franklin-Társulat kiadásában most megindúló «Országgyűlési Könyvtár» szerkesztői, *Fayer* Gyula és *Vikár* Béla tárgyaltak az örökösökkel a közlés jogának megszerzése iránt. Az egyik szerkesztő, *Vikár*, több ízben is járt e végett Nagyváradon. A tárgyalás immár befejeződött és a megkötött szerződést az illetékes árvaszék jóváhagyta. Ezzel biztosítva van a beszédek kiadása. A gyűjtemény közzétételét már az idén megkezdik. A szerkesztés nemcsak az időrendre lesz ügyelettel, hanem tárgyak szerint csoportosítva a beszédeket, a teljes háttért meg kivánja rajzolni, melyből kiemelkednek. Ilyképen a gyűjtemény, hasonlóan Deák Ferencz beszédeinek kiadásához, följegyez minden adatot és vonatkozást, mely a tárgy és az adott helyzet megvilágítására szolgálhat és ekként Szilágyi Dezső pályáját újabb politikai történetünk eseményei fonalán kiséri végig. A beszédek közrebocsátását követni fogja Szilágyi Dezsőnek élet- és jellemrajza, melyet egy országos nevű politikusunk ír meg.

A «**Budapesti Szemle**» márcziusi számának első helyén *Berzeviczy* Albertnek a Kisfaludy-Társaság idei ünnepélyes közülésén elmondott művészi formájú emlékbeszéde áll, Horváth Boldizsárról, a kiegyezés utáni első magyar igazságügyminiszterről, kitünő szónokról, nemes érzésű költőről. Az emlékbeszéd tömören elmondja Horváth Boldizsár élete folyását, politikai pályafutását, országgyűlési szereplését, azután költeményeit jellemzi s második felében foglalkozik szónoki működése jellemzésével. Kimutatja tanulmányainak, különösen néhány franczia szónoknak hatását szónoklataira, fejtegeti stilusának szépségeit, fontosabb beszédeinek vezéreszméit s végül kegyeletes melegséggel lendületesen irt jellemrajzát adja Horváth Boldizsár nemes alakjának. A füzet további közleményeiben:

Enesei *Dorner* Béla befejezi «Dánia és a dán mezőgazdák» czímű tartalmas és adatokban bővelkedő tanulmányát, *Németh* József pedig nagyobb értekezést kezd «A helyi igazgatás Angliában» czimmel, az angol közigazgatás egy érdekes és sok tekintetben ránk nézve is tanulságos kérdéséről. Ezután a most oly gyakran emlegetett *Gorkij* Maxim «Konovalov» czímű elbeszélése következik, melyet *Ambrozovics* Dezső fordított oroszból, továbbá *Apáthy* István hangulatos szonettje, «A narancsfa» és *Fiók* Károly szanszkritból készült sikerült verses fordításában tizenhat hindu közmondás. Nagyobb terjedelmű könyvismertetésben *Vécsey* Tamás birál egy új magyar közjogi kézikönyvet. *Kégl* Sándor Eliot György hirneves angol regényiró egy nemrég megjelent angol életrajzát ismerteti. A füzet tartalmát változatos «Értesítő» rovat egészíti ki, birálatok *Albert* József költeményeiről, két magyar regényről, két külföldi munkáról. Utolsó közlemény *Riedl* Frigyes egy megsz'vlelésre méltó rövid felszólalása s az új magyar könyvek jegyzéke. A «Budapesti Szemle» *Gyulai* Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában jelenik meg minden hó elsején; előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona, egyes szám ára 2 korona.

* **Két verskötet.** Az egyre-másra megjelenő, de már születésükkor nyomtalan elhangzásra itélt verses könyvek közül ezúttal kettőt említünk fel. Az egyiknek czíme «*Csend*», szerzője *Borsos* István, megjelent Esztergomban, kapható két koronáért a szerzőnél, Tolna-Némediben. Százlapos kis kötetke, egy egyszerű lélek ömlengései vannak benne, többnyire apró szerelmi dalok s végül néhány hazafias vers. A dalok nincsenek minden jó tulajdonság híján, egyikben-másikban melegebb a hangulat, néha egy-egy csinosabb fordulat is akad bennük, teljesen hiányzik azonban, a mi a mai versirók tömegéből kiemelhetné: az egyéniség. Erősen érezni rajtuk hol Petőfi, hol Heine hatását is. Csak szűkebb ismerős és baráti kör olvashatja érdeklődéssel e verseket. — Nagyobb igényekkel lép fel *Belenczéresi* Dezső, a ki az erőltetetten hangzó «*Szivverés*» czímmel Csabán adta ki verseit egy másfélszáz lapos kötetben (ára 2 korona). Erős szenvedélyeket akarna énekelni, de gyönge hangon s a legjobb esetben is csak a szónokiasságig jut el. Képzeletét merész szárnyalásra erőlteti s annnál jobban kitűnik bágyadtsága. Epikai képekkel, balladával is próbálkozik, de itt se viszi többre a szenvelgő szentimentalizmusnál és köznapi betyár-romantikánál. Egy-két csinosabb kép, egy-két élénkebb szín mindaz, a mit e versek javára lehet irni.

Zemplényi Tivadar: Parasztleány.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

Verne Gyula műveiből négy újabb elbeszélést adott ki a Franklin-Társulat egy kötetben: az «Ox doktor theoriája», «Zachariás mester», «Telelés Grönlandban» és «Dráma a levegőben» czímüeket *Zigány* Árpád jó fordításában. Mind a négy elbeszélés más és más világításban mutatja be a kitünő franczia iró termékeny szellemét. Az eredeti franczia képekkel, tetszetős kiállításban megjelent kötet ára fűzve 2 K. 60 fillér, díszes vászonkötésben 4 K.

A másik. *Croker* M. B. ily czímű két kötetes angol regénye megjelent a Singer és Wolfner czég «Egyetemes Regénytár»-ában. Egy-egy piros vászonkötésű kötet ára egy korona.

A Balaton irásban és képben. *Sági* János e czím alatt negyedfélszáz lapra terjedő könyvet adott ki, a melyben ismerteti a Balaton vidékét, földrajzi viszonyait, fürdőinek hatását, természeti szépségeit s leirja a parton levő összes nyaralótelepeket és fürdőket. A szerző főczélja az volt, hogy megbizható tájékozást nyújtson mindazoknak, a kik üdülés vagy gyógyulás czéljából a Balaton mindinkább fellendülő partjait kivánják meglátogatni. A könyvben 135 képen kívül a Balaton térképét is megtalálja az olvasó. Ára fűzve 5, szines kötésben 6 korona; megrendelhető 60 fillér postadíj fizetése mellett a «Keszthelyi Hirlap» kiadóhivatalában.

«A m. kir. Curia felülvizsgálati tanácsa határozatainak gyűjteménye» czímű mű 7-ik kötete jelent meg a «Franklin-Társulat» kiadásában. A felülvizsgálati tanács helyettes elnöke, Gottl Ágost E. curiai biró állította össze nagy szorgalommal és kiváló szakértelemmel a minden tekintetben megbizható gyűjteményt, mely nélkülözhetetlen tanácsadója a biráknak és ügyvédeknek. E 7-ik kötet a m. kir. Curia felülvizsgálati tanácsának 1901 szeptember 3-tól 1902 julius 4-ig terjedő időtartamon át hozott határozataiból 216 elvi jelentőségű czikket tárgyal. E kötet ára vászonkötésben 11 korona.

A felsőbiróságok gyakorlatát a maga teljességében tűnteti fel az az *Útmutató*, melyet a «Jogtudományi Közlöny» szerkesztősége kiadott. Az «*Útmutató*»-nak most megjelent, 1260 lapra terjedő 2-dik kiadása a *Döntvénytár* 86 kötetének rendszeres tartalommutatóját képezi. Ebben a kiadásban fel van dolgozva az egész régi folyam, az egész új folyam és a 3-dik folyam 18 kötete. A Döntvénytár 3-ik folyamának 18-ik kötete volt az utolsó, melyben a polgári és büntető határozatok együtt közöltettek. Ezentúl a *Döntvénytár* csak polgári eseteknek van fentartva; a bűnügyi határozatok külön *Büntetőjogi Döntvénytár*-ban jelennek meg. Az Útmutató hivatva van a birói gyakorlatot rendszeres összefoglalás által áttekinthetően feltűntetni. A vaskos kötet ára vászonkötésben 16 korona.

«**A becsület minotaurusa**». *Coudenhove* Henrik osztrák gróf ily czímű német röpirata magyar nyelven is megjelent. A röpirat annak a mozgalomnak egyik irodalmi terméke, mely Európaszerte a párbaj megszűntetésére irányúl s a mely újabban hazánkban is élénken foglalkoztatja a közvéleményt. Coudenhove gróf nemcsak a már többé-kevéssé általánosan ismertté vált vallási, erkölcsi, jogi és társadalmi érvekkel küzd munkájában a párbaj ellen, hanem a Kelet-Ázsiában egykor divott s részben ma is divó, a nálunk szokásos párbajhoz hasonló szokásokat s azok megszűnését is ismerteti. A magyar kiadás a Nagyváradon alakúlt párbajellenes szövetség gondoskodásából jelent meg Singer és Wolfner könyvkereskedésében. Ára 1 korona.

A filharmonikusok félszázados ünnepe. A zenekari elsőrangú művek előadására alakúlt filharmoniai-társaság ötven év előtt alakúlt Pesten. Hosszú és művészi tevékenységének évfordúlóját májusban megünnepli. Az előkészítő-bizottság márczius első napján tartotta meg alakúló-gyűlését az Operaszinház egyik termében, gróf *Apponyi* Albert elnöklésével. A zeneértő és zenekedvelő magyar társadalom előkelő gyülekezete volt ez.

Apponyi Albert gróf szép beszédben fejtegette az évfordúló jelentőségét, a mely nemcsak a zeneművészetnek, hanem Magyarország fejlettségi állapotának is kiemelkedő eseménye. Azt a reményét fejezte ki, hogy a félszázados évfordúló ünnepére alakúlt bizottságból talán kinőheti magát oly állandó társasági szervezet is, a mely a zenészek és különösen a filharmoniai-társaság választmánya mellé a zenepártoló közönséget csoportosítja. *Széll* Ignácz belügyi államtitkár Széll Kálmán miniszterelnök nagy érdeklődését tudatta. Ezután elhatározták, hogy az ünnepélyre a királyt is meghívják. Az ünnepély május 3-ikán délelőtt kezdődik a Nemzeti Szinházban, a mikor Erkel Ferencz és Erkel Sándor arczképét is leleplezik, délután pedig Erkel Ferencz siremlékét avatják föl. Május 4-ikén nagy hangverseny a Vigadóban magyar zeneszerzők műveiből; 5-ikén díszelőadás az Operában; 6-ikán ismét zenekari hangverseny a Vigadóban. A tanácskozás megalakította a végrehajtó-bizottságot.

«**A fehér czár birodalma.**» *Csudáky* Bertalan ismeretterjesztő darabja, melyet lapunk egyik közelebbi számában már ismertettünk, február 28-án került első előadásra az Uránia-szinházban. A darab érdekes formában ismerteti Oroszország multját, egyes vidékeit, főbb városait, nevezetes iróit, gazdasági és szellemi életét. Három felvonásra van osztva s a nagy anyagot, melyet felölelt, a szerző ügyesen csoportosította. 175 szines kép és számos mozgófénykép, valamint eredeti orosz dalok élénkítik az előadást, a mely a közönségnek is tetszett.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia márczius 2-iki ülésén *Heinrich* Gusztáv elnökölt.

Jánosi Béla levelező-tag székfoglaló értekezést tartott «Az eszthétikai hatás tényezőiről.» Kiegészítő része ez Jánosi háromkötetes munkájának: «Az eszthétika története»-nek, a mely az Akadémia kiadásában jelent meg. Az újabb széptani kutatásokat értekezések alakjában szándékozik földolgozni. Fölolvasott tanulmányában Fechner elveiből indúl, a ki a szépnek hatását a közvetetlen érzékelésből s a közvetett képzettársulásból magyarázza s ezzel alapot rakott a kisérleti eszthétikának. A jól fogadott értekezést *Récsey* Viktor felolvasása követte, ki «Gazius Antal humanista kiadatlan műve» czím alatt ismertette azt a kódexet, melyet a szepes-váraljai templom tornyában talált. Antonio Gazio korának egyik leghíresebb orvosa volt és Páduában ismerkedett meg a magyar tudománypártoló főurakkal. A Thurzók magukkal hozták hazánkba, a hol a Mátyás udvarabeli humanistákkal élénk összeköttetésben élt. A Thurzó Zsigmond váradi püspök számára irt ez ismeretlen munkája «a viruló férfikor fentartásának feltételeiről» szól. A felolvasó ajánlatát, hogy a kéziratot kiadásra felajánlja az Akadémiának, köszönettel fogadták.

A történelmi társulat márczius 5-iki ülésén *Éble* Gábor nagyobb történeti monografiájából, a «Cserneki és tarkői Dessewffy-családról» *Petkó* Béla olvasott föl egy részt. Éble a család nevét a XIII. század elejéig, 1210-ig vezeti vissza. A családalapító ős I. Deriszló, a ki 1241-ben a tatárok ellen vívott harczban tűntette ki magát. Leszármazói a szlavóniai Csernek birtokosai voltak, ott laktak s oklevelekben cserneki nemesek (nobiles de Chernek) említtetnek. Cserneki Dezső fia: István, a hetedik ivadék vette föl a *Dessewffy* nevet. A könyv, a mely májusban fog megjelenni, díszmunka lesz; és felsorolja az egész nemzetséget, a mely napjainkig *ezernégyszáztiz* tagot számlál. A szöveget negyvenkilencz illusztráczió magyarázza. A kiállí-

Baditz Ottó: Hintázó.

Rubovics Márk: Vadász az erdőben.

A NEMZETI SZALON TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

tásról Dessewffy Sándor csanádi püspök gondoskodik.

A földtani társulat március 4-iki ülésén dr. *Cholnoky* Jenő felolvasást tartott a delibláti homokpuszta fizikai földrajzáról. Ez a hatalmas homokterület Magyarország legérdekesebb futóhomok vidéke. Régi tengeri homokrétegeket bolygatott itt meg az Al-Dunán feltörő kossacz nevezetű délkeleti szél, a mely rendkívül száraz és kemény tavaszi és őszi szél, de nyáron is elég kellemetlen száraz és forró időjárást szokott hozni. A homok a pusztán oly alakban halmozódott fel, mint a hogy azt dr. Cholnoky Jenő már egy korábbi előadásában ismertette s a mely osztályozását a külföld sivatagismerői is elfogadták. A pusztát jelenleg nagy mértékben erdősítik, szőlővel ültetik be, sőt *Darányi* miniszter egész falvakat telepít a hajdan teljesen lakatlan kis Szaharára.

MI UJSÁG?

A pápa jubileuma. Rómában napról-napra tartanak a pápa jubileumának ünnepélyei. Március 3-ikán volt megkoronázásának huszonötödik éve, s egyúttal e napon töltötte be 93-ik évét XIII. Leó. Rajta kívül csak két pápa ért meg ily nagy életkort: Agathon pápa, ki száz esztendős korában halt meg és IX. Gergely. Ennek az évnek december 19-ikén pedig ötven esztendeje lesz, hogy a pápa mint perugiai érsek bíbornoki méltóságot nyert.

A koronázás évfordulóját, márcz. 3-ikát, a *Szent-István-Társulat* is megülte ünnepi gyűléssel. *Zichy* Nándor gróf elnökölt s ott volt *Vaszary* Kolos herczegprímás, a társulat fővédője, *Wlassics* közoktatási miniszter, *Császka* György kalocsai érsek, több püspök, a katholikus körök szereplői és számos főrangú hölgy. *Vaszary* Kolos herczegprímás tartotta a megnyitó-beszédet, magasztalván a pápa bölcseségét, és erényeit, melyek elismerésére és üdvözlésére az egész katholikus világ egyesül. A prímás beszédét állva hallgatta a közönség. *Lévay* Mihály abonyi plébános és költő szavalta el most «Hódolat» című ódáját. *Majláth* József főrendiházi tag «XIII. Leó és a társadalom» czímen tartott felolvasást. Utána *Prohászka* Ottokár esztergomi theologiai tanár «XIII. Leó és a hitélet» című értekezése járult még az ünnepi hangulathoz, valamint *Dedek* Crescens Lajos felolvasása Leó pápának Magyarországhoz való viszonyáról. Gróf *Zichy* Nándor elnök beszéde után megállapították a pápához küldendő hódoló-távirat szövegét.

Rómában sok idegen gyűlt össze a jubileumi ünnepekre. A pápa a megállapított szertartásokban, fogadásokban pontosan részt vett. A Szent Péter-templomban, a pápa trónszéke mellett fűtő-készüléket rendeztek be. Márczius 2-ikán, a pápa trónra léptének estéjén gróf *Széchen* osztrák-magyar vatikáni nagykövet fényes estélyt adott, melyen megjelentek a többi nagykövetek is és számos bíbornok. — A Szent Péter-templomban márczius 3-án tartott ünnepi misére és Te Deumra csak belépti jegyekkel lehetett bejutni. Az óriás templomban vagy 50,000 ember lehetett. A templom előtt olasz katonák tartották fenn a rendet, bent pedig előkelő ifjak és a Vatikán őrségei. Jelen volt Gusztáv svéd trónörökös, Paula szász-weimári nagyherczegnő, a mecklenburgi nagyherczegné, Liechtenstein herczeg, Miksa badeni herczeg, Trani grófné és a pármai herczeg. A pápának a templomba vonulása a legfényesebb látványok közé tartozott. Trónusán ülve hozták, körűlvéve az egyházi méltóságoktól. A zenekar kürtjei harsogtak s a tömeg a pápa éltetésében tört ki. A mise befejeztével felállott a pápa és rákezdett a Tedeumra, a melyet azután vele énekelt az egész sokaság. Ugyanakkor megszólaltak a Szent Péter-templom és a római templom összes harangjai. A Tedeum után a pápa a sedia gestatórián az oltár elé vitette magát, a hol áldást osztott a népnek. Este a templomokat, az egyházi intézetek homlokzatát és tornyait, valamint több házat, különösen a Vatikán közelében kivilágították. A város több pontján tűzijátékot rendeztek.

A király márczius 2-ikán este érkezett vissza Budapestre. Ő Felsége a napokat a királyi palotában tölti, vagy rövid sétákat tesz a kertben. Az első kihallgatást Ő Felsége márczius 5-ikén adta. Az általános kihalgatás előtt megjelentek a titkos tanácsosokká most kinevezett püspökök: *Rimély* Károly, *Firczák* Gyula *Vályi* János, *Szmrecsányi* Pál és *Meszlényi* Gyula, valamint gróf *Esterházy* Ferencz és letették az esküt. A szertartásnál *Széll* Kálmán miniszterelnök is jelen volt. A közelebbi napokban a király többször ki fog rándulni vadászni Gödöllőre, hol az erdőben a vaddisznók nagyon elszaporodtak.

József főherczeg 70-ik születésnapja. A szeretet és hódoló tisztelet melege vette körűl *József* főherczeget márczius 2-ikán, születése 70-ik évfordulóján. Fiumében, családja körében ülte meg a napot csöndben. De az őszinte jó kívánságok mindenfelé fölhangzottak az országban s *Budapest* város közgyűlése ünnepi alakban határozta el az üdvözlő irat elküldését, úgyszintén szülővárosa, *Pozsony* is.

A *fiumei* villán kitűzték a magyar nemzeti lobogót. A táviratok, levelek kézbesítésére külön szolgálatot rendeltek. Sajátkezűleg irt levelet intézett József főherczeghez *Ferencz József* király és *Vilmos* német császár is, *Edvárd* angol király, *Ferdinánd* bolgár fejedelem, *György* görög király, *Károly István* és *Rainer* főherczegek; a toszkánai és a laxemburgi nagyherczegek és még igen sok fejedelmi személyiség. Sok virágküldemény is érkezett a kastélyba. A román királyi pár nagy bokrétája is ezek közt volt. Délelőtt a főherczegi villa kápolnájában istentiszteletet tartottak, melyen a főherczegek és főherczegnők vettek részt. Az *országos magyar kertészeti egyesület*, melynek a főherczeg alapítása óta védnöke, pompás diszalbumot küldött. Üdvözölték a főherczeget mint hires gazdát: a *selyemtenyésztési intézmény* részéről Bezerédj Pál, mint a földmívelésügyi miniszter megbizottja. Az *erdészeti egyesület*, a *magyaróvári gazdasági akadémia*, az *állatorvosi főiskola*, a *kertészeti tanintézet*, a *mezőgazdasági muzeum*, az *országos kémiai intézet*, az *ornitológiai* központ, a *meteorológiai intézet*, a *gödöllői* fenyőkisérleti állomás, a *földtani intézet*, a központi *szőlőkisérleti* intézet, stb. — *Alcsuthon* a község lakossága ünneplő öltözetben az udvari templomban gyűlt össze az uradalmi tiszti karral, az iskolás gyermekekkel együtt. A község nevében annak előljárósága táviratban gratulált.

Rudolf trónörökös szobra. Az *Uránia* magyar tudományos-egyesület a király engedelmével tudvalevőleg mozgalmat indított, hogy Rudolf trónörökösnek Budapesten szobrot állítsanak. A szobor czéljaira gyűjtött pénzt az Uránia pénztárosához (Cseike Győző, V., Hold-utcza 16.) lehet küldeni. Az «Uránia» című folyóirat márcziusi számában Marczali Henrik lelkes czikket irt Rudolf királyfiról. A czikkből közöljük a következő részt:

Rudolfot nemcsak érzése, lelkének összeolvadása a mienkkel készítette elő királyi hivatására. A kettős korona sulya szinte emberfölötti erőt követel és eme erő javarészének korunkban tudomány a neve. Tán még nem volt nagy birodalom örököse, ki annyit, oly alaposan, annyi tehetséggel tanúlt volna. És nemcsak tényeket tanult: megértette kora szellemét. Az az óhajtása, hogy «tengernyi világosság áradjon szét e monarkhiában» — magában véve is helyet jelöl neki a haladás bajnokai közt. Segíti terjeszteni a világosságot. Fárad, jár és kutat, hogy megismerje és megismertesse a természetet, az életet, ifjú korában komoly tudóshoz méltóan számol be utazásairól, vadászatairól, távol országok és népek között nyert benyomásairól. És tán nem véletlen, hogy csaknem kizárólag azokat a földeket, vidékeket látogatja és irja le, melyek hazai történetünk nagy emlékeivel telvék és melyekre

21. Zemplényi Tivadar: Búcsú a felvidéken.

327. Bihari Sándor: A rossznyelvű.

40. Zemplényi Tivadar: Virrasszatok és imádkozzatok.

356. Kann Gyula: Csendes órák.

160. Zemplény Tivadar: Nagypéntek.

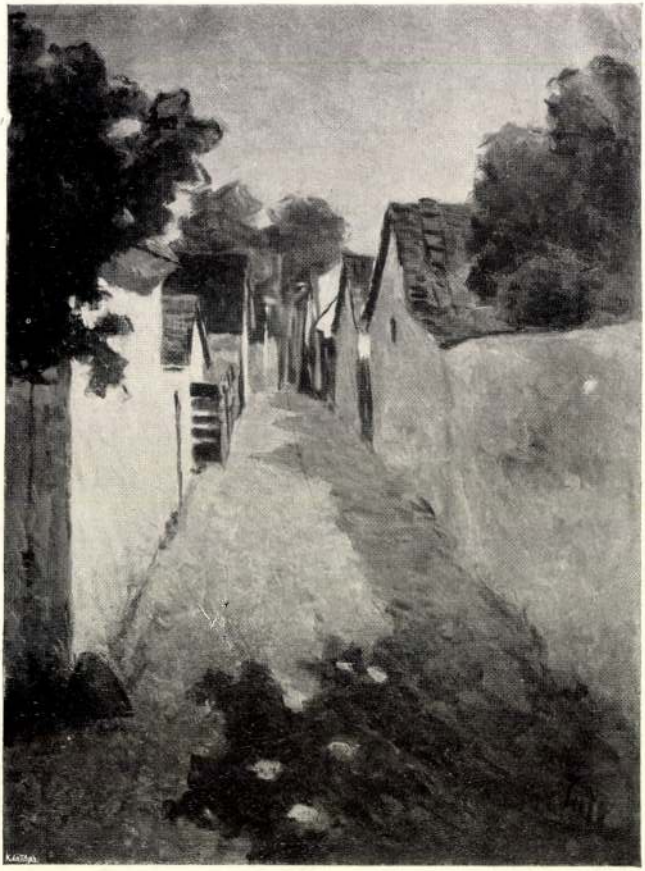

214. Tull Ödön: Csöndes utca.

Zemplényi Tivadar

6. Zemplényi Tivadar: Zarándoknő.

Műcsarnok 1900. tav. kiáll.

4. Tornai Gyula: A sheriff halála.

Zemplényi Tivadar

K

ZEMPLÉNY TIVADAR: Szűkölködők

Műcsarnok 1903. tav.
nemzetk. kiáll

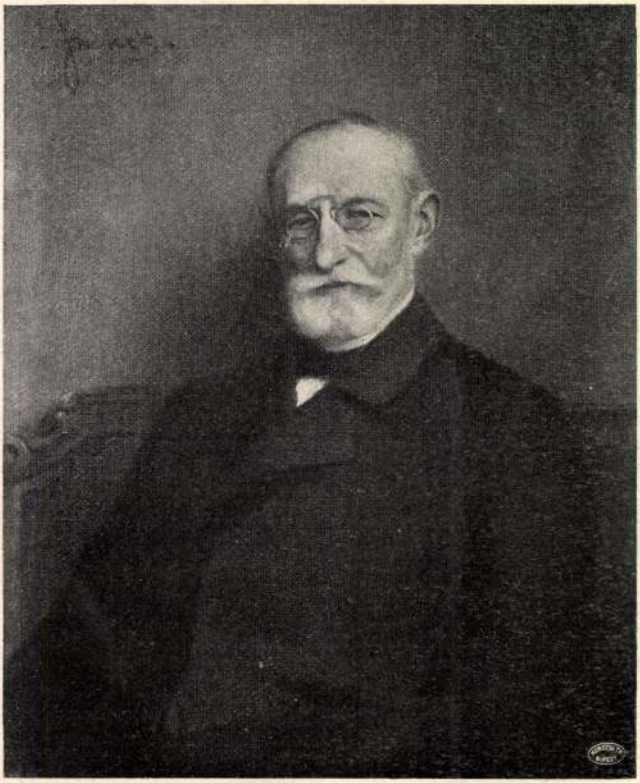

Szenes Fülöp: Arckép.

Zempléni Tivadar

23. Zempléni Tivadar. hazafelé.

Ferraris Artur

33. Ferraris Artur. vilmos német császár arczképe.

Műcsarnok 1898/99. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

253. ZEMPLÉNY TIVADAR: Alamizsna.

Műcsarnok 1902. tav.
nemzetk. kiáll.

18. Boruth Andor: Fekete ruhás nő, kutyával.

ZEMPLÉNYI TIVADAR

KÖNYÖRGÉS A BÉKÉÉRT

Zemplényi Tivadar K

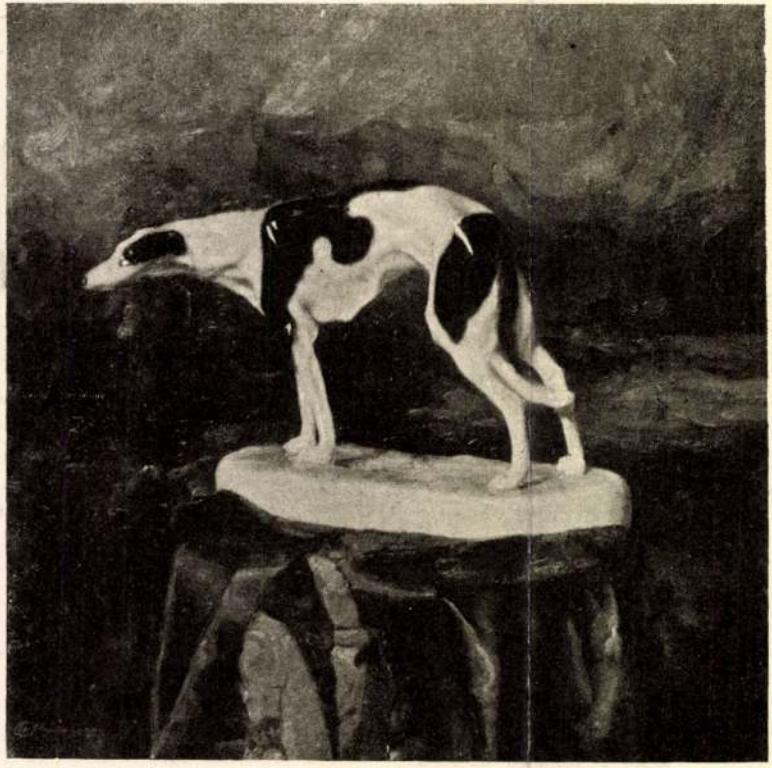

PENTELEI MOLNÁR JÁNOS AGÁR

A CÉHBELIEK
KIÁLLÍTÁSÁBÓL

NAPFÜRDŐ SIÓFOKON
ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYE

Művészet 1914-

látszatszerű. Igy ha valaki egy ideálizált, romantikus, misztikus világot állít elénk, amelyben minden jobb vagy rosszabb, mint ahogy eddig tudtuk, amelyben tehát épen ezért egészen nem hihetünk (bár néha kellemes volna hinni): akkor is mindjárt hajlandók vagyunk az ilyen világot nem valóságosnak átélni és arra nem valóságosan reagálni. Ha az első hó a fehér színt teszi uralkodóvá az utcákon, ha a távolság rózsaszínbe és lilába felhőzi a hegyeket, ha bárhol a világ mesébe illőnek, elvarázsoltnak, csodálatosnak, exotikusnak tetszik: előáll bennünk az az állapot, hogy praktikus szempontból nem kívánunk ilyen világgal intenziven foglalkozni, bár másfelől a hatás intenziv, vagyis előáll a nem valóságos érzés állapota.

További eset, amikor nem valóságos érzéseink vannak az, hogy életünk fenmaradására nem fontos dolgokat élünk át. Mennyivel valóságosabb például az érzésünk, mikor egy sürgős ügyünkre gondolunk, mint mikor egy idegen világrészben történt földrengés hírét halljuk. Az utóbbi mintha csak egy ujságban közölt mese volna. Csillogást, piperét, cicomát, amelyre a német oly kitünően mondja, hogy fölösleges,

hasonló érzésekkel élünk át, mint gyermekkori tündérregéket. Színek, hangok, formák, amelyek önmagukban kevéssé fontosak életünkre, különösen alkalmasak nem valóságos érzések keltésére. A művészet egész területén már ezért is nem valóságos érzésekkel találkozunk. Ha kijövünk egy hangversenyteremből, ahol két óra hosszat zenét hallgattunk, egészen világosan olyasféle érzésünk van, mintha álomból ébrednénk, mintha visszaadnók magunkat a valóságos életnek. A legjellemzőbb különben, hogy ugyanazt a dolgot egyszer valóságosan, máskor pedig nem valóságosan éljük át aszerint, amint azt éljük át benne inkább, ami életünk fenmaradására fontos, vagy azt, ami nem fontos. Például vérző ujjunkat nem valóságosan éljük át, ha csak a vörös vércsöppet látjuk a fehér alapon (a színeket és nem a veszélyes sebet), a meggyulladt függönyt nem valóságosan éljük át, ha csak a tűznyelvecskék táncán csodálkozunk az első percben és nem ébredünk annak a teljes tudatára, hogy «tűz van!» stb.

Az elmondottak szerint már most megállapíthatjuk, hogy nem valóságos érzéseink támadnak 1. ha tudjuk, hogy nem rólunk van szó,

115. Zemplényi Tivadar: Szomjas csorda.

Zemplényi Tivadar

182. Déry Béla: Borus nap a Zuyder-tónál.

A mágikus kör

Irta: Ligeti Ernő

Principálisomat, Tihanyi Mártont, sokan rossz embernek tartották, pedig nem volt az. Én mondom, aki évekig dolgoztam az irodájában, a keze alatt, hogy nem egyszer nyílott meg a szíve részvétre. Csakhogy olyan volt, mint azok a fák, amelyeknek előbb meg kell vágni a törzsét, hogy valami tapadós, mézgaszerű anyagot csurgassanak ki magukból.

Túlságosan beleélte magát a mesterségébe, ez az egész. Ügyfelei érdekeit megvédeni olyan erkölcsi kötelességnek tartotta, amelynek minden holmi elvont igazságot alárendelt. Nem mintha annyira ragaszkodott volna a pénzhez, de attól a pillanattól kezdve, amikor az „eset" aktaszámot kapott és megkékceruzázva bekerült a többi ügydarabok közé, úgy harcolt, olyan szenvedéllyel, olyan szívóssággal, mint a hajdani hidalgók asszonyaikért. Hatalmas bajusza alól, amelyet szüntelenül el akart fújni a helyéből, valósággal ropogtak a körmondatok és ha történetesen elveszített egy pert, napokig nem lehetet szavát venni. Úgy tetszett, hogy az idegek kordinációja roppant meg benne.

Még megjegyzem, hogy pöreinek zöme hétköznapi volt, amelyet jó magam, egyszerű ügyvédbojtár is el tudtam volna látni. Pöreinek tekintélyes részét húga, egy fuzsitus özvegyasszony hozta be az irodába. E korántsem kívánatos fehérnépnek két gyengeségét tartották nyilván a beavatottak. Az egyik: elpusztíthatatlan kíváncsisága. Kétemeletes bérházban lakott, amely csak másoknak volt az, neki sajátja, hat más házzal együtt, nem is szólva a vidéki fekvőségekről — és nem elég, hogy a lakók, mint a köles úgy adóztak neki, de valamennyien ki voltak szolgáltatva legintimebb dolgaikkal féktelen érdeklődésének. Boldogtalannak érezte magát, ha azonnal nem nyomozhatta ki, hogy kihez ki jár be, mit eszik, kinek udvarol, mennyit keres, melyik szabónál dolgoztat, melyik kávéházat frekventálja, kapuzárás előtt jön haza, vagy kapuzárás után. Órákig állott a függöny mögött, leste az udvart, bekandikált a szembenlévő lakásba, a házmesternét faggatta szűntelenül és ürügyeket keresett, hogy a lakók otthonaiba is beléphessen. Másik szenvedélye, hogy imádott pereskedni. A pör számára az életnek legfokozottabb értelmét nyújtotta, a létezés magasabbrendűségét, a kíváncsiságnak új tápot, mert így módját ejthette, hogy a civódások, veszekedések, érvek és ellenérvek hevében bizonyos sorsok összefüggését közelebbről vehesse szemügyre. A perlekedések mágikus köre, ha a két testvér mindjárt különböző gyönyörök után epedt is, egy helyre zárta be őket.

Nos, egy szép napon beállít a nővér, úgy ahogy szokott, szürke cérnakeztyűjével, amelyet egy vaklóért sem vetett volna le, mert ez számára bizonyos előkelőséget jelentett, nyilvánvaló elszigetelődést a saját teste és a pórias külvilág között, fején az elmaradhatatlan toque-al, amely szálas kanárisárga haján aszerint változtatta a helyet, ahogyan mozgott és sürgősen kilakoltatni kérte Számbert nénit, aki az említett bérházban hátul, a külön földszíntes telken, egyszoba konyhában lakott. Principálisom bólintott, elővette kék ceruzáját és az ügydarab még az nap megkezdte startját a járásbirósági iktatóban. Számbert földhöz ragadt szegény asszony volt. Péklegény fia, aki eddig tartotta, elboldogtalanodott és az erdőt járta. Elég az hozzá, a per ment a maga útján és a kilakoltatás napját is kitűzték. Principálisom velem és egy zömök bőrkabátos detektivvel megjelent a helyszínen, hogy „foganatosítsa az eljárást." Amikor végigmentünk az udvaron, mi sem természetesebb, hogy a plüss függöny mögött ott leselkedett a háziasszony, kezében egy látcsővel, hogy jobban lásson a cudar. Számbert néni zokszó nélkül cipelte ki maga az udvarra a holmikat. Amikor megállottunk a sivár szobában, amelyet csak szegeletekbe évődött patikaszerek, kamilla és még nem tudom micsoda teák illata töltött ki, valamennyien megriadtunk egy kicsit. Nem azért, mert a lakás oly valószínűtlenül üres volt, mert az a kevés igénytelen lim-lom, amely között egy vénasszony egy egész életet tudott leélni, annyira elszomorító látványt nyújtott, mert most elindult egy jótét lélek és sejtelme sincs, hová, de hogy ez az asszony oly felséges egyszerűséggel tűrte el sorsát és úgy nézett ránk, mint akik e végzetnek csak önkénytelen tolmácsolói vagyunk. Esett öregasszony, szüntelenül a lábát húzta maga után, ha az ember jóerősen megfogja a csuklójánál, hát összetörik, mint a bolonyai üvegcsepp. De nem azért. Az arcában volt valami megrázó, csupa ránc, csupa rücsök, csupa barázda, amelynek mindegyikét szenvedés ekéje szántotta

Zemplényi: Levél az idegenből.

fel és mégsem a szétesés lassú folyamatában rongyolódott így össze. Ez az arc készen állott. egyszerre tárult fel, kikerekítve, befejezetten, megérlelve az élettől és néma hallgatásban, amelyről, mint mondom, semmi a vád, semmi az elkeseredés, a beesett pofacsontok alatt az örökké alázatos lélek misztériuma világított keresztül.

Ez az arc megfogta a principálisomat. Lehet, hogy saját öregségét olvasta le róla, nem tudom. Azt vártam tőle, hogy megszánja, visszaengedi, és már volt is egy mozdúlata, amely kész volt minden szelídségre. De roszszul ismertem volna gazdámat, ha ezt egy percig is komolyan feltételeztem volna. A pört, amelyet ő megnyert, amelynek most teszi fel a koronáját csak úgy ukk-mukkfukk a vizbe ejteni? Hogyisne. És mégis. Amikor az öregasszony elindult, olyan tekintetet vetett az udvarra, mint egy haldokló, aki mégegyszer végigcirógatja a világot, principálisom hozzá lépett, néhány bankjegyet akart a kezébe csusztatni. Az öregasszony ránézett a vastag bőrtárcára, amelyet egy préselt patkó ékesített, lófejjel és csöndesen eltolta magától. Ment tovább izomtalan lépéssel, ahogyan az alvajárók lépkednek a holdfény alatt. Eféle történet, hogy kilakoltatnak egy kódist, egy senkit, gyakran történik meg minálunk. A törvény az erkölcsi rendet is védi és fontosabb, hogy neki érvény szereztessék, mint az, hogy valaki most szép lassan a Szamosba lép és ott keres magának örök kvártélyt. Már túl voltunk a „foganatosítási eljáráson." Az utcán egy rikkancstól megvettük a délutáni lapot, olvastuk a keresztcímeket. Gandhiról beszélgettünk, többek között. A hatóság emberének az volt a nézete, hogy ezt az egészet az angolok fújták fel, itt egy idegenforgalmi trükkről van szó, szállodát építenek a tengerpartra és valószínűleg a Cook-irodának is szerepe van a játékban. Én egy-két napon keresztül keresetek és másolások felbélyegzése közben vissza-vissza gondoltam az alázatos szegénység hatalmára, de sohasem jutott volna eszembe öszefüggést keresni közte és ama tény között, hogy principálisom némi végkielégítéssel a hó közepén váratlanul szélnek bocsájtott és a maga részéről is beszüntette a további ügyvédi gyakorlatot.

B. Bányai László: Versek

CHARTRES

Előtted szürke óriás,
oszlopba hült kristály lebeg,
tövére kúszó ködgomoly:
tömjént lehel a rengeteg.

Szemed fölött izzó keret,
rezgő opálba hunyt parázs,
zöld, villogó kereszt körül
szinekre gyúló látomás.

Lebágyadt, barna Krisztus-arc,
vonagló, szögbetört tagok,
csontjukra száradt végein
fekete folt, a vér ragyog.

Alatta újult csönd remeg,
lehunyt szemekkel, fénytelen:
rubinfűzérben áldozik
a transparens, kék végtelen.

CARMEN MISERABILE

Ha visszhang már nem lesz sehol
s a Krisztusod is sirba tették,

királyi szóból koldusod lesz,
koldusbotra eb csahol,

tűzhely tüze hamvába lobban
s nem lész sehol már oltalomban,

ha melleden hideg vas ér
és hóhérodnak nyála csordul,

mert az egy, a szent, a vér
sugárban ömlik ki szivedből,

a Circumdederunt röhej
s vörösre olvad minden hópehely,

csak álom lesz, ne félj.

(Grenoble, 1929.)

Pásztortűz 1930. máj. 18.

Zemplényi Tivadar: *Leány kosárral.*

Nemzeti Szalon
1900. téli kiáll.

Zemplényi Tivadar

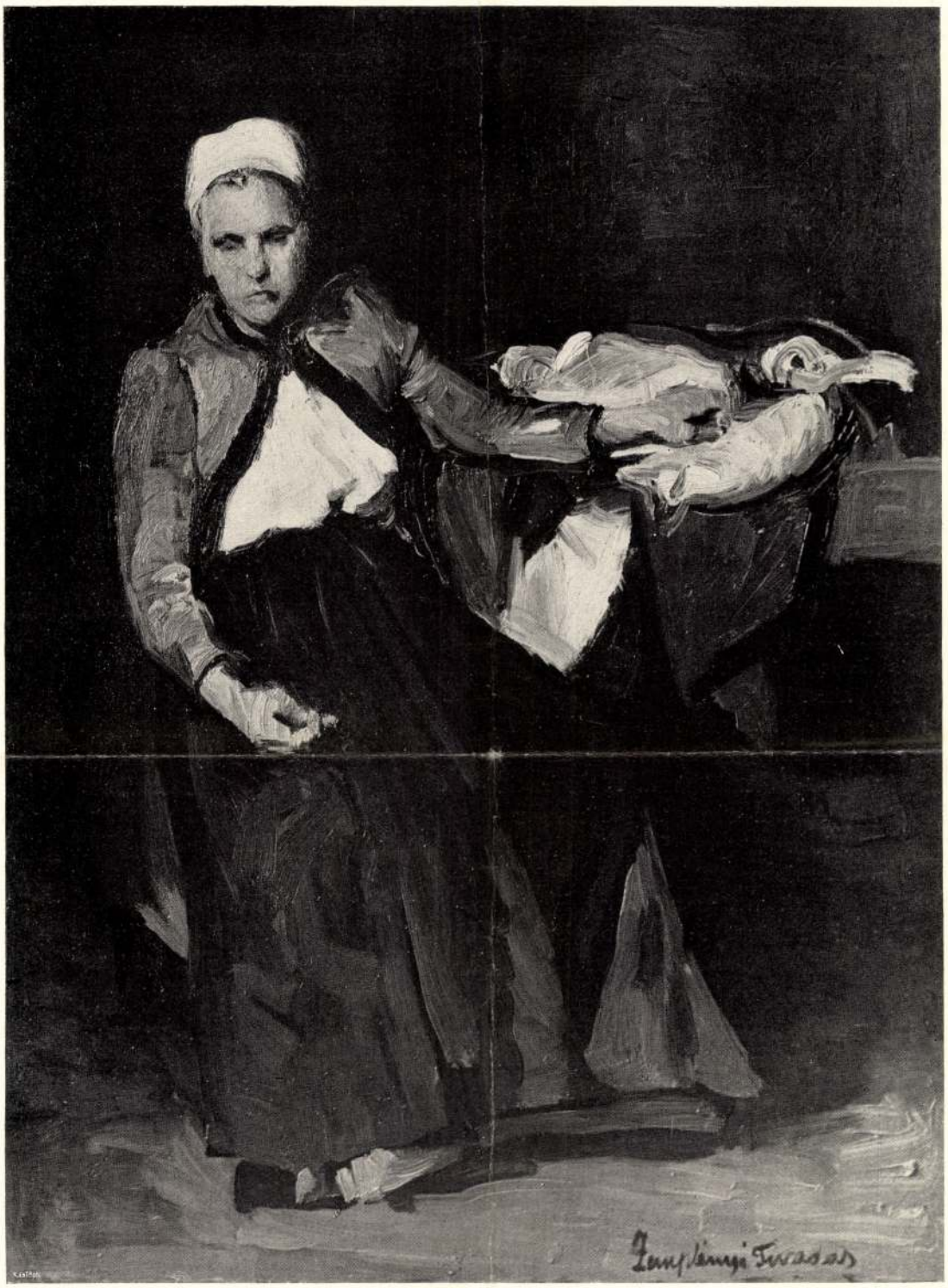

PARASZTASSZONY
ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYE

381

Művészet 1903

t. i. akar tudni, akar érteni. Mérhetetlen a gyermek tudásvágya; folyton követeli, hogy meséljenek neki és alig, hogy végeztünk az egyik mesével, másikat kiván. Gyönyörűség a kis gyermeket oktatni, mert minden szavunknak azonnal visszhangja támad, t. i. új kérdés és foganatja, t. i. a gyermek mélységes megelégedése. És gyönyörű a kis gyermeknek tanulni, ha jól tanítják, mert értelme megkívánja a munkát és folyton megújuló örömmel végzi. De később is megmarad a tudásvágya, tárgyat változtat, de a míg életerő van bennünk, meg nem szűnik. A kíváncsiságnak sok a formája, de egy a forrása, az értelem tudniakarása és az akarat kielégítésétől várt élvezet. Minden műalkotás erre a forrásra is számít, bár nem mindegyik egyenlő mértékben. Legnagyobb szerepe van az elbeszélő és a drámai költészetben. A regény, mely a drámának érzéki eszközeivel nem rendelkezik, főleg a kíváncsiságból él. Neki van módjában egyenesen hatni a kíváncsiságra, nemcsak kielégíteni, hanem föl is kelteni. Csak a regényíró tud bennünket kíváncsivá tenni is, eltakarni előttünk a kilátást és darabonkint megvilágítani. Milyen csodálatos, hogy a modern regényírók közül sokan erről oly könnyen lemondanak! némelyik — és ez a legrosszabb fajta — nem a személyei iránt akar bennünket kíváncsivá tenni, hanem saját maga iránt; csodálatosan és rejtelmesen viselkedik; majd személyei elé áll, hogy őt nézzük, majd eltünik, ráncba szedi homlokát, mosolyog, sír, elmélkedik, dönt, ítéletet mond. Képzeljük el, ha valaki előttünk élőszóval elmondana egy történetet és közben így viselkednék! Vagy megszöknénk vagy őt szöktetnők meg. Mások rettenetesen bőbeszédűek; ismét mások tobzódnak a leírásokban; divatba vannak az elemzők, a tudományos tételeket illusztrálók, a tendenciások, akik minket és a világot meg akarják javítani. És csodálkoznak, hogy nem olvassák őket és belenyugosznak abba, hogy őket csak egy élite-közönség olvassa. Ha tudnák, hogy ez az élite-közönség hogy unatkozik, küzködik olvasás közben és végre is jobb időkre halasztja a könyv végigolvasását. A regényírónak első sorban kíváncsiságunkat kell felkelteni és kielégíteni. Ez a kíváncsiság lehet alantasabb vagy magasabb fokú, irányulhat véres vagy egyébként meglepő sorsfordulatokra, irányulhat egy lélek nagy változásaira, de kíváncsiság keltése és kíváncsiság kielégítése nélkül nincs regény. Ha én valakinek azt mondom, el fogom neked beszélni X történetét, meg is kezdem, de abbahagyom, másra térek át, úgy, hogy az illető végre arra a meggyőződésre jut, hogy nem is X történetét akartam elmondani, az csak ürügy volt, akkor a hallgató megcsalva érzi magát, kíváncsisága elpárolog, nem akarhat tudni, mert nincs mit tudnia. Mi boldogak lehetünk, hogy ép az elbeszélő irodalom terén kitünő tehetségeink vannak, akik magasabbrendű kíváncsiságot tudnak kelteni és kielégíteni. De mindenki, akinek mondanivalója van, bármely művészetben, tudniakarásunkat is kielégíti. A zenész a témával feszíti várakozásunkat, azután kielégíti, az építész meglep feladatainak egyszerű megoldásával, a szobrász, a festő azzal elégíti ki tudásvágyunkat, hogy olyant mutat, amit magunk nem láttunk, vagy így s ily erősen kidomborítva nem láttunk. A ki kérdéseket nem ébreszt bennünk, melyre a feleletet megadja, az értelmünket foglalkozás nélkül hagyja, és azt a rémet idézi föl, mely minden művészi hatást elnyel, az unalmat.

13. Az unalomról, bár mint téma is veszedelmes, mégis bővebben kell szólanunk, mert specifikus, intellektualis érzelem. Az unalom ugyanis nem egyéb, mint az értelem foglalkozásnélküliségének, ürességének az érzése. Származhatik ugyan más okokból is, nevezetesen, ha akaratunkat semmi sem érdekli, de az akarat üressége is csak azért oly rémes, mert az értelemnek nem ád semmi tennivalót. Nem igaz, hogy okos emberek nem unatkoznak, ellenkezőleg, ők sokkal inkább forognak ebben a veszélyben, mint az értelmileg tunyák. Ki nem látott parasztot órákhosszat egy helyen ülni, állni, nyugodtan, szinte mozdulatlanul, az unalom legcsekélyebb kifejezése nélkül? Ellenben az értelmileg eleven ember többnyire talál magának, amivel foglalkozzék, de ha egyszer mégse talál, nagyon kínozza az unalom. Értelme akar dolgozni és nem tud; keres foglalkozást és nem talál; szüksége van munkára és nem kap. Ennek a szükségletnek a kinemelégítése szüli az unalmat. Ez más kín, mintha rejtélyre

Nemzeti Szalon

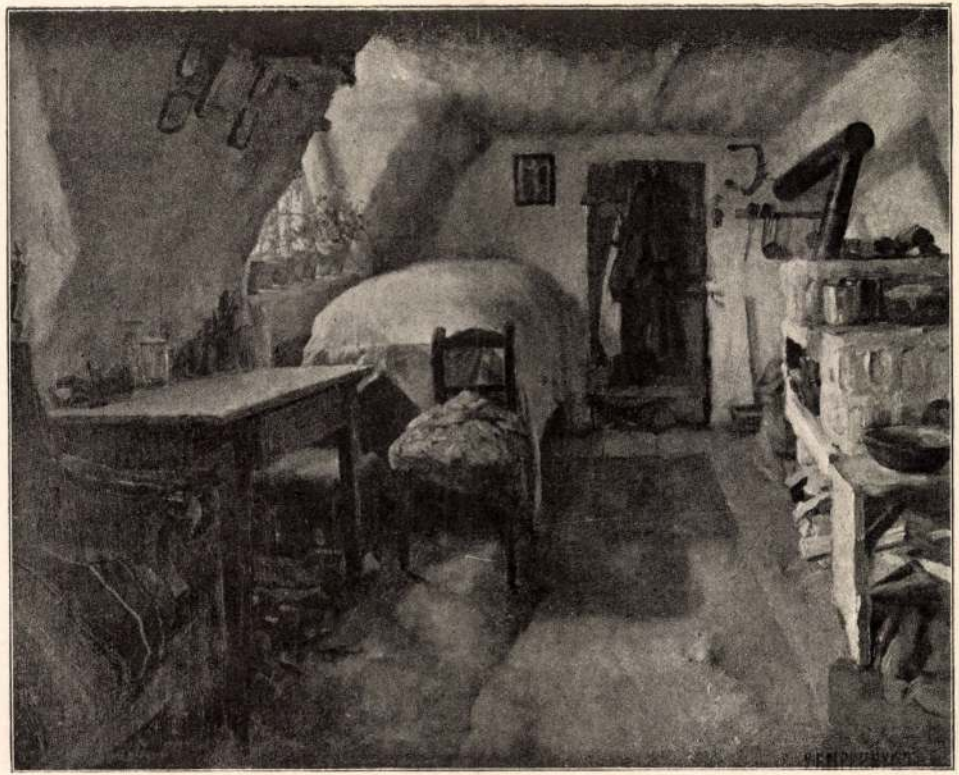

Zemplényi Tivadar: *Szoba belseje.*

Zemplényi Tivadar

Öt kötőtü

Ismét pöröltek odabenn . . . Iluska fülére szorította kis kezét. Nem tudta miért, de úgy nem szerette hallani, mikor apja és anyja olyan hangosan kiabáltak egymásra.

Oh, az intézetben nem kiabál senki. Ott csend van és mind szeretik egymást. A szelíd, jó kedves testvérek s a fehérhaju főnöknő. És a vidám, jókedvü kis leánysereg. Milyen szépen állanak föl mind, mikor belép Gabriella testvér az osztályba. És köszönnek neki hangos szóval: — Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus! . . .

És Gabriella testvér szelíden felel:

— Mindörökké amen!

De itthon! . . . Oh, miért is hozták haza a karácsonyi szünidőre? Régebben, mikor még itthon volt, nem látott semmit, hiszen még oly kicsike volt. De most észreveszi a haragos arcokat, látja anyja villámló, követelő tekintetét s hallja apja durva, recsegő hangját:

— Nem tűröm tovább! A Dárius kincsét elpusztítanád! Mindig csak a mulatság, a dáridó! Egyik bálból ki, a másikba be!

— Te meg egyik kocsmából ki, a másikba be!

— Te űztél oda!

— Mentél szívesen, magadtól is!

Iluska bebujik a divány sarkába s eldugja fejét a párnába. Nem akar hallani semmit. Valahogy úgy fáj a kis szíve, maga sem tudja miért és úgy fél, úgy fél, maga sem tudja mitől.

Azután egy ajtó csapódik be és azután csend lesz.

Hála Istennek! Iluska fellélekzik és leszáll a diványról. Edesapa bizonyára elment a kaszinóba, mint rendesen s díszes selyemruhába öltözve nemsokára kijön édesanya is, hogy színházba menjen vagy társaságba, mint rendesen.

Alkonyodik. A szoba sarkában ott áll a nagy karácsonyfa. Még rajta van a sok színes, csillogó holmi, a játékok is ott hevernek körülötte. Iluska szíve szerint nem is igen tud örülni semminek, mert amire leginkább vágyott, azt nem kapta meg.

Öt kötőtüt szeretett volna és egy gombolyag pamutot.

A téli tárlatból — **Réten** — Festette *Zemplényi Tivadar*

Gabriella testvérnek megigérte volt, hogy egy pár kis harisnyát fog megkötni a szünidő alatt, egy szegény gyermek számára De anyja csak kinevette, mikor elmondta, hogy karácsonyra nem kiván egyebet, mint öt kötőtüt és egy gombolyag pamutot.

— Egész szentimentálissá nevelik ezt a gyermeket ott a zárdában, — mondta férjének.

— Jó helyt van ott, — felelt az rá mogorván.

Az öt kötőtűt azonban nem kapta meg Iluska.

Nagyon busult ezért és azon tünődött, hogyan szerezhetné meg magának. Kérni nem merte senkitől, pénze nem volt, hogy megvegye. Elhatározta, hogy keresni fog. Lehetetlen, hogy az egész házban ne találjon öt kötőtűt és egy gombolyag pamutot. Valami helyes gyermeköszötöntől vezetve nem anyjának díszes

Uj Idők 1899. V. 3-a

Téa-dalok

Jövel szőke téa, Ázsia virága, ki mámorba döntöd és megnyugtatod Európát, a fagyos hideget! Jövel forrázott virág korszaka, hol egyre búg a szamovár és a japáni csészék fölött a viola párákban kipirulnak a vérszegény arcok, lassan lassan, áttüzesednek és aztán összesimulnak . . .

Egyszerüen és komolyan: kezdem szeretni az életet, megszerettem és most belebujok, de úgy, hogy a halálnak lesz dolga, amíg rám talál és amíg leválasztja rólam a sok indát, földi, vízi és égi növevényt, amelyekkel oly szépen és oly szövevényesen össze vagyok ölelkezve. Oly jó lenni, de egészen másképpen, mint azelőtt — bor nélkül. Le a borral — hideg! És jövel szőke és forró téa, aki mellett most újra kezdünk tüzelni — fáradtan, kétségbeesni — diadalmasan, szerelmet vallani udvariasan és sejtelmesen.

*

A magam dolgairól nem mondok semmit. Nekem nem forr most semmi dal a szamovárban. Meglesem és kihallgatom a mások téa-dalait és magam — óh én szegény — zengem magamban mindezekhez a szekundot: Elmult, volt, soha, holnap tehát és mindörökké!

Es egy téa-estén így tiz egész koncertet is végig csinálok és amikorra a sötét reggel hazavezérel, amikor álomra hajtom fejem: bágyadt és boldog vagyok a mások mámorától. Bizony már így lesz ezentúl és csak abba bízom, hogy kellőképpen meg nem értenek és azt a sóhajt, amelyet szivembe fojtottam e pillanatban: nem hallja meg soha senki!

*

Az éjjel, ülve egymagamban, a magam csészéje fölé hajolva, a férfiuval, ki társaságával megtisztel vala, mit sem törődve: hallgattam a strófákat, amelyeket egy férfi mondott egy hölgynek. A férfi negyven éves, egy süveg cukrot — vagy igen, igen sok cukrot — dobott a téába, nagyon keserü lehetett az élete, mert így beszélt:

— Az elmult este korán elaludtam. Hajnalfelé pedig egyszerre, minden igaz ok nélkül fölébredtem, mint ahogy az apám szokott, amikor megöregedett. Nem éreztem magam testileg rosszul, inkább nyugodtnak, de mennyire nyugodtnak. Sőt lelkiállapotom sem volt valami forradalmi, ámbátor vajmi gyanus és különös. Nem gondoltam asszonyokra, akik — mióta az eszemet tudom — mindig eljöttek mulattatni, ha valamikor reám ütött az álmatlanság. Aludni szeretek, de az álmatlanságot ezért mindég szerettem, hogy náluk nélkül, tőlük távol, az éjszaka nagy magányosságában lelkem velök lehetett. Ez az úgynevezett ábrándozás, amely az élet összetartója, az édes képzelődés, amely fontosabb minden közigazgatási bíróságnál és szükségesebb, mint az összes való tények.

Az éjjel azonban csak tények jutottak az eszembe. Az alkotmányról gondolkoztam. És hogy jó lenne lord és ő felsége india császárnéjának legfőbb pecsétőrje lenni. Az ember mindössze egy pecsétet őriz, egy évszázados, immár ártalmatlan, szent, de használaton kivüli tárgyat . . . Aztán, de jó sokára, mégis csak eszembe jutottak az asszonyok, de egészen másképp, így:

Voltaképpen szükséges e, hogy ők legyenek a világon? Én most érzem, hogy végképp el tudnék lenni nélkülök, — oh jaj szegény fejemnek! Nem bánom már most akárhogy fésülködnek, akármint cifrálkodnak. És egyszerre kómikusnak tetszett előttem, hogy magu'k hölgyek úgy diszítik magukat. Minek, kinek? Nekem ugyan diszíthetik. Én láttam magukat a kellő szárazságban és azt látom, hogy nem akarnak és nem tudnak dolgozni és velünk kiszolgáltatják és eltartatják magukat. De miért és mi jogon? És ha meggondolom, hogy valaha én is olyan bolond voltam, hogy egy ruhának a ránca föllelkesített, ambiciónált és megerősített! Jaj de szégyelem magam, ha eszembe jut, hogy én is ahhoz a férfitársadalomhoz tartoztam, amelybe egy kis női cipő — ha a kirakatban látja bár — illuziókat gerjeszt. Pedig: cipő, cipő, az egyik kicsi, a másik nagy, Huh, milyen világot éltem, azok közé tartoztam, akik egy cipőt adorálnak!

Így, ennyire bölcs lettem egy éjszakán és a magam bölcseségétől kissé megis ijedtem. Hogy egyszerre így reám üssön a nagy józanság, ez talán egy kissé sok is! És itten búnak eresztém fejemet, mert arra gondoltom, hogy már most mi lesz? Mely ideált, miféle napot helyezek majd az el és letünt asszony helyébe? Ami az életben megtartott és arra a kicsiny dombra fölvitt, ahol vagyok: az Ők. Mint teljesítem kötelességeimet, amikor én azelőtt soha egy lépést sem tettem volna, ha nem hiszem, hogy azzal közelebb jutok valakihez; hogy mikor, kihez, az mellékes és nem lényeges, hogy az egyes keresztnevekre nem emlékszem. Engem maguk fegyelmeztek és kisujjok körme — bárha vak — az én szemem előtt nagyobb világosságot terjesztett, mint az összes napok és az összes akadémiák. Mindez pedig most eltünt, kijózanodtam, és a mámorra alig is emlékszem már.

És törtem a fejem, kínlódtam, hogy emlékezzem a részletekre. Hajh, már megfogni sem tudom! A fogam is vacogott ebbe a nagy bizonyosságba Úgy vártam a reggelt, hogy kimenjek az emberek közé, a világba és megnézzem: milyen, lehető-e, mit és mennyiben változott?

A reggel késett és én belekiabáltam a forró párnámba, a hideg éjszakába: Oh jaj nekem, az asszony számomra mindörökre elveszett! De úgy, ily egyszerre! Istenem, Istenem, micsoda bűnt követhettem el, hogy így ily rögtönösen elvesztettem a fetisemet, kilökettem a férfiemberek társaságából, belékerültem egy kompániába, amelyet utáltam, mint a nevetségességet! Jaj, jaj, hogy nem vagyok több immár más, mint egy rossz és unalmas szöveg, amelyet a bájos és friss zenéje elhagyott!

. . . A negyven éves férfi téa-elégiáját egy gyönyörü harminc éves hölgy hallgatta. Hol fehér, hol piros lett tőle, egészen a fekete haja tövéig. És bevégezvén beszédét az úr, az asszony égő ajakkal — de lesütött szempillákkal — mondta az ellenstrófát, így:

— Én pedig mindeddig férfiak iránt igazán nem érdeklődtem. Most kezdem csak megérteni, mért bomlanak értük az asszonyok. Eddig aludtam, mostanig hideg és józan voltam, de most — úgy érzem — a vérembe kezd lopózni a miszterium mámora. Szép a szerelem, szép az élet egy erős, lángoló szívü és büszke férfival . . .

Tovább nem mondta, a többit piros nyelvével háborgó lelkébe fojtotta, az asszony elhallgatott, mert az oly korán bölcscsé avatott férfiunak — a felesége volt.

*

Mámor, mit Ázsia virágából forráz Európa fehér asszonya, elmét világosító, szivet részegítő téa: violaszín párád, szőke forróságod borítsd a világra. Én meg majd nézem, mint zsongítod a feszülő idegeket, mint forralod hülő vérét a sápkóros férfinak és hallgatom a dalokat, amelyeket elzeng a pirosra izzott, zárkózott és szenvedélyes szamovár.

BRÓDY SÁNDOR

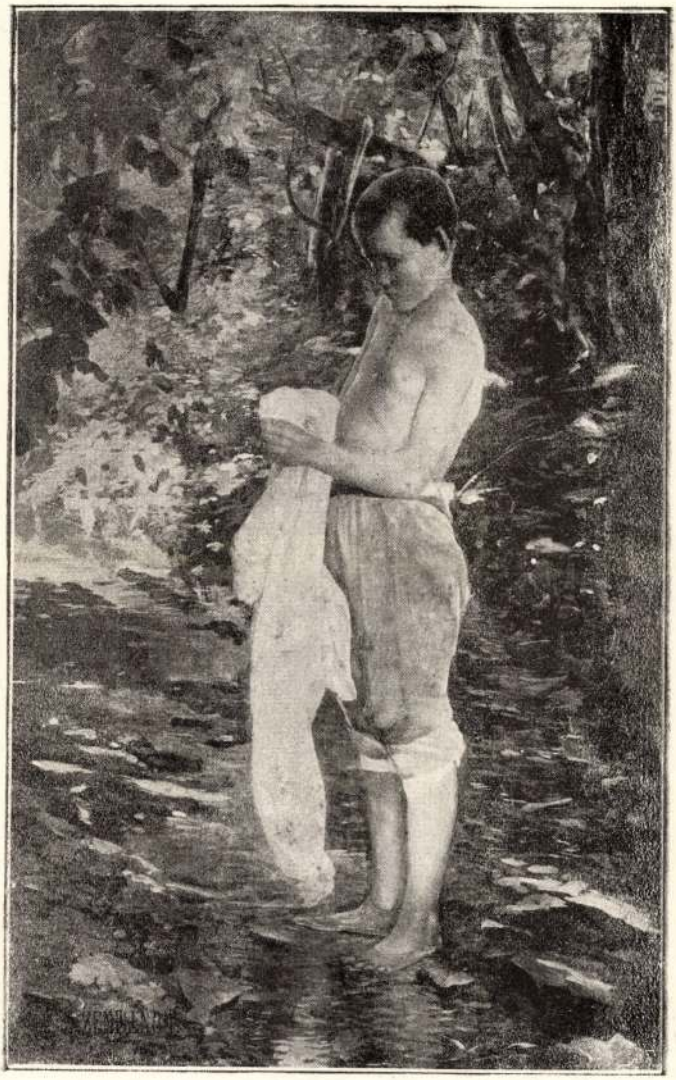

ZEMPLÉNYI TIVADAR. Kánikulában.

Műcsarnok 1894/95. Téli k.

Templomi Tivadar

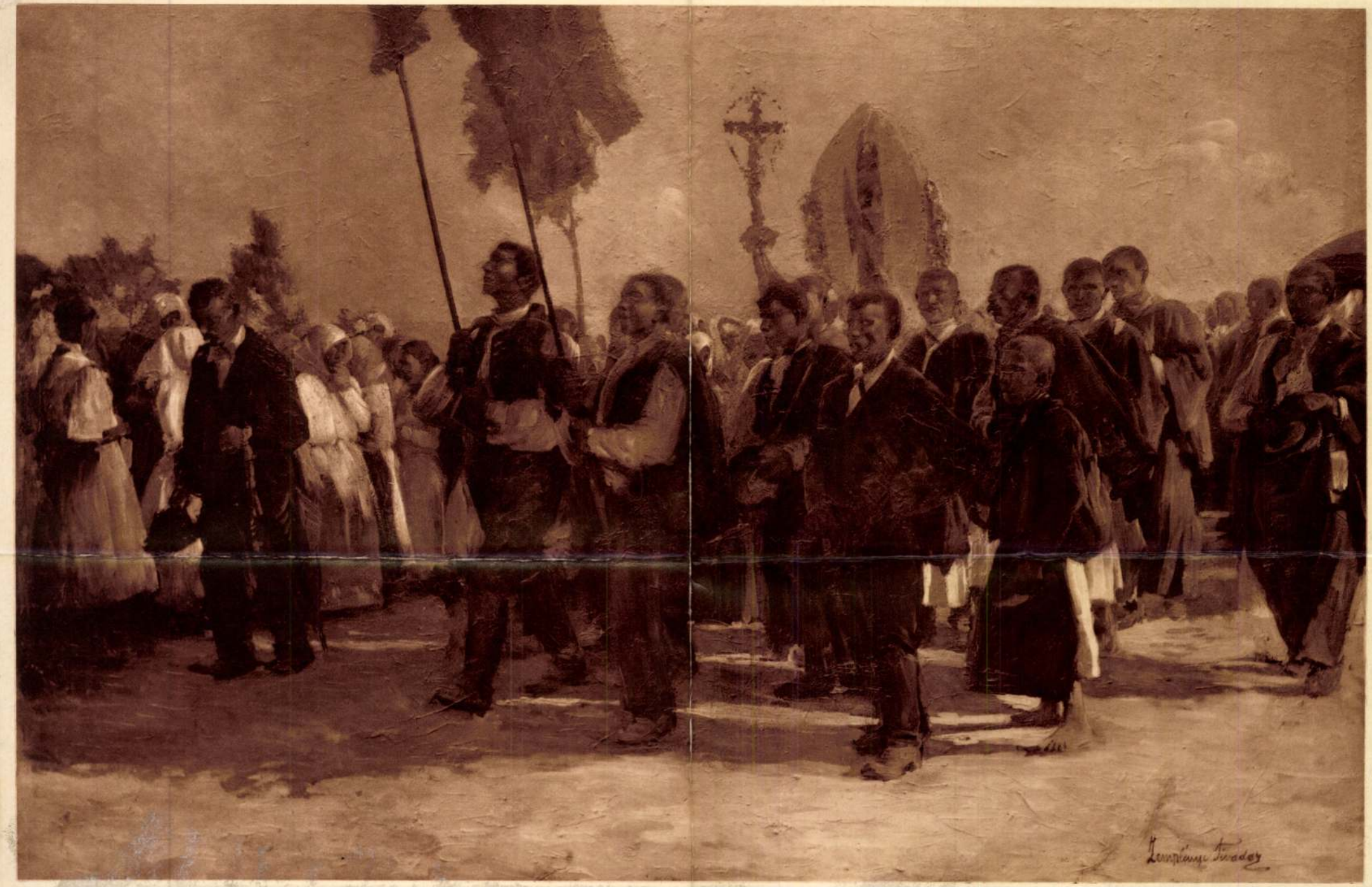

Zemplényi Tivadar

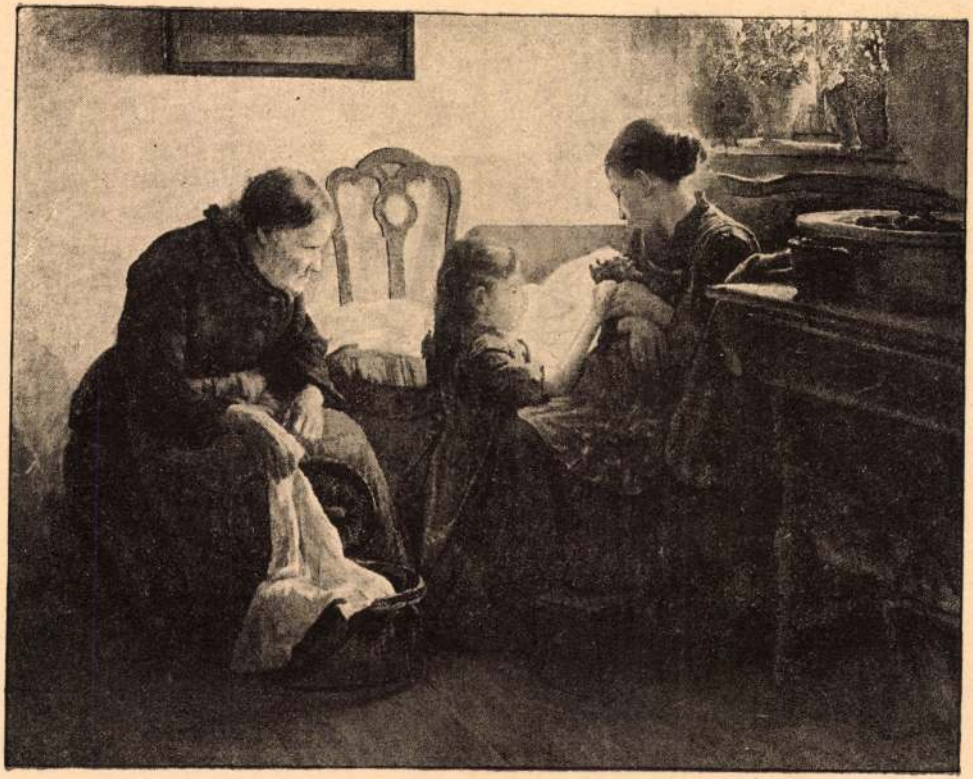

ZEMPLÉNYI TIVADAR. KEDVES VÁSÁRFIA.

Zemplényi Tivadar

Zempleny, Tivadar

Levesel a Erenstöl,
repr.

Uj Idők 1911. 27. 7.

Zemplenyi Tivadar

Ferj és feleség c. Lépé
repr. Uj Idők

1904. X. 28. rs.

Zemplenyi Tivadar

iród

Magyarország

1918. 201, 290 sz.

Zemplenyi Tivadar

lásd

Vdd 21. 1.

Magyar királyi államvasutak.

T. Mühely

Miután keresményemnek 191..... év

tesénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Zemplerji Tivada

láid

Vdd 28 l.

..... *mühely.*

főnökség!

.....hó.....n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

.....szamu .....

m.

évi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Zemplenyi Tivadar

báró

Vdd 30, 31 l.

33. l.

magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191..... év

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .....

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191..... é

.....

tanu.

.....

tanu.

Zemplenyi

Roskovits archeje-
paje.

Ernst

Zemplenyi Tivadar

ivol

Altató dal. olajt. repr.
Művészet. (Szabó K. féle)
1901. 10. l.

Zempléni Tivadar

Japánruhás nők c.
képe repr.

Árverési Csarnok
aukció Lat. 35. sz.
1926-dec.

Zempleni Tivadar

1908. febr. 7. nyilt meg
Koll. Riall. a Könyves
Kálmánban –

Művészet 1908. 129. l.

Szabadka VIII. 177, 178.

Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar gyűjteményes kiállitását ismertették napilapok febr. 7., hetilapok febr. 16.

(1908 (1908.

(Művészet 1908. 143. l.)

Pest.

A ~~[illegible]~~ bástyákkal,
körülvett város épületei fölött
Az előtérből a kapuhoz széles ú
hidnak csak egy része látik. Fe

Pest.

a bal felsősarokban: P. 452.

Rm., mér. a vk. 5.9: 11

Zempléni Tivadar

képz. főiskola rendes tanár

1904 – 1917.

+ 1917.

alakrajz és festés

Évtképzfőisk. 1931-32. 76. l.

1907.

és sima karimáju de egoldalu csegely előlapján

rdultan, ~~és~~ arczélben van ábrázol-
uzogányt tart, ~~Hosszú haját hátra-~~
jának markolatát fogja. Hátrafé-
a hegyes. Köntöse szük ujjú. Fel-
~~fonat~~ rezzett kereten belül:

R:PAR:RE HV:DO:4

4és ;V4.

~~pja sima.~~

anyozott ezüstcsegely domborművel,
sértéke 10 K.-- Havas Emil ajándéka
907-114).

215

1649

Zempleni Tivadar

gyűjteménjes kiállítása.

a

Könyves Kálmán

szalonjában.

1908. Február hó.

---

lásd könyvtáramban -

A művész életrajzával

egyidejűleg dolgozandó

Jel.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Komplényi Tivadar

festőművész.

a képz. főiskola ideglenes tanára

1903–1904.

alakrajz és festés

Kvkképz főisk. 1931–32. 78.l.

tollas kucsmával, nagy-gombos men-
alól a párkányon PROSPECT Der Vös-
rata négy sorban:

RGACS de GYMES
NOVIGRAD: S.C.R.
C: REG: MAG: PRAES:
F: ANNEX: GEN:

: 7.5 cm.

Templenyi Tivadar

ind

K. E. Négy halott

A Hét 1918. 5 sz

Vasárnap **9** Kat. Septuagesima	FEBRUÁR 29 NAP	Prot. Abigail
Hétfő **10** Kat. Skolasztika		Prot. Elvira
Kedd **11** Kat. Lurdi Mária		Prot. Bertold
Szerda **12**		Prot. Lidia

Zemplényi Tivadar

U 1707

étetett.

Exemplarz

Paris, Vilcyk.
Crist Sen.

Vas. Up 1900.
569

Zamplej

wód

T 1-2

Zemplenyi T.

Lovas. 682-6831

Zemplaiy Tucaly

---

und

Lo 467 - 471 l
- ~~469~~ l
- ~~470~~ l

~~Vas. Ny~~

Zempleniyi Fiavadar

vrd

Altató dal. Vas. Ny

1894. 380. l. Eljegyel.

Zemplaji Twardy

Wed

Vas hys 1895. 87 il

Zamplaji Tuardar

1899 ben Spanyol
onzeigben jart

Vas. Lys 1899.
473.

Zemplenje / Twada

---

wod

Paur - 854. l.

Zemplein T.

Ünnepnapon. Repr.

Ta 29 l. Źródła

Zemplény Tivadar

Engelgés c. Eljé-
nek szines repr.

A Pesti Hirlap Vasárnapja

1930 nov. 23.

A MŰEMLÉKEK ORSZÁ

BUDAPEST, VI., AR

570/1934. szám.

A Nagyméltóságu Vallás é

Minisztér

Zemplényi Tivadar, festőművész
Krisztus siratása, olajf.
Jézus Krisztus betegeket gyógyit, olajf.
Magyar Reprezentativ kiállitás
Nemzeti Szalon, 192o november

A tolvajjal semit mivel
Úgy is várom a tek müépittész
úrat más baj edig a róm
Körül nincsen.
Kelt 1911. April hó 2.án
Ezzel maradok kéz csókkal
Komlós István Zsámbéki
templomróm örje.

Zempleni Tivadar

1891. München.

(168) Varró asszony. Olajf. 1500 frt
(180) Templomban. " 600 f.
(242) Vén asszony. Tamelmány.
Olajf. Magánt

Téli-kiállítás 1891/92

1892. u. ott.

(181) Kedves vásárfia. Olajf.
6000 frt
(224) Kifutja-e? Olajf 1000 frt
(263) Arckép. olajf. Magán
tulajd.

Téli kiállítás 1892/93

Zemplényi Tivadar

47. SZÁM. 1902. 49. ÉVFOLYAM.

Vas. Ujs. 1902. 47. l.

Zemplényi Tivadar: Aggódás.

Kéz és arcz ápolására. 1 doboz 50 fillér.

Detsinyi Frigyes Budapest, V., Marokkoi-u. 2.

A fekete kutyához. 4761

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körut 50

legjutányosabban beszerezhetők saját gyártmányu m. kir. szab. **sérvkötők, betegápolási-cikkek, kötszerek,** összes **gummiáruk,** valódi franczia **különlegességek** (óvszerek) stb. 9123

☞ **Képes árjegyzék ingyen.**

4405.

~~4305.~~ Zemplényi Tivadar:

Sz. Eperjesen 1864 november 1-jén

Zivatar előtt.

E festmény az egri háború kitörése előtti hangulatot akkor abrázolja midőn a nehéz felhők már tornyosulnak és a tenger hullámai az előtért elfoglaló sziklás partot a kivető sarokfala látszik, Jelzése alól balra: Zemplényi Tivadar.

csapkodják

Vétetett az 1913 január 10-iki 151747 sz. leirat szerint 1200 K-án (176-913). -- Kifizettetett 1913 február 1-jén -- Elszámoltatott 1913 márczius 8-án (503-913). ~~-- Az elszámolást jóváhagyta~~

4

Sz.n.65-913
176-913-7
Át.lelt.9720.

Zempleyi Tivadar

Parasztasszony. Olajf. repr.
Művészet 1903. 381. l.

Mayer Friedrich Karl

éjitéz és éjitészeti festő.

Megh. 1903. Münchenben, 79 éves
korában.

Zemplényi Tivadar

"Pieta" c. müve komoly anatomiai tudásról tesz bizonyságot, s a többi munkájáról is elismerés-sel ir Szalay Emil: "A téli tárlat" c. kritiká-jában.

1893/
Otthon, Bp./december hó
I. évf. 3. sz. 259-264. lap

Zempléni Tivadar

Müve szerepel Kovács Antal gyüjteményében Debrecenben - emlitve

Mügyüjtő 1975/1 8.old.

Templényi Tivadar

Tehenek repr.

Plein-air festészet a magyar művészetben
Miállítása M. N. G. 1973. szolnok.

Zemplényi Tivadar

"Cifra gulya" c. müvét igen takaros képnek tartja Bojtorján: "Tavaszi kiállitás" c. beszámolójában, mely a tárlaton szereplő müveket ismerteti a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1895. ápr. 21.
VI. évf. 16. sz. 257-258. lap.

Zemplényi Tivadar

"Szegény asszony"-a "félszemü király a vakok közt"-méltája müvét Bojtorján: "Tavaszi kiállitás" c. kritikájában, a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1895. ápr. 21.
VI. évf. 16. sz. 257-258. lap.

Zemplényi Tivadar

A kritika, -melyben Masque: "Az ezredik év Szalonja" cimmel számol be a kiállitásról,- megemliti a müvész nevét, de müveit külön nem nevezi meg.

A HÉT, Bp. 1896. juni. 7.
VII. évf. 23. sz. 384-385. lap.

Zemplényi Tivadar

"Tót parasztleánya, ugy mint Zemplényi többi alakja, teljes biztonsággal és kiméletlen szigorral van megrajzolva"-irja Lyka Károly: "Karácsonyi képek" cimmel a Müvészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1896. dec. 13.
VII. évf. 5o. sz. 864-865. lap.

Zemplényi Tivadar

Anyát, leányával ábrázoló képén a kritika azt kifogásolja, hogy a két alakot nem állította egymásmellé, s nem egyszerre festette őket, hanem egymásután. Ennek az az eredménye hogy "az öregasszony jóval messzebb volt a festőtől, amikor megfestette, mint a másik modell".
Yartin: "Mütárlat" c. beszámolója.

A HÉT, Bp. 1891. dec. 6.
II. évf. 49. sz. 794-796. lap

ZEMLÉNYI TIVADAR, festő

Az 1898-as Téli Kiállitással foglalkozik a Bpesti Hirlap:"Ölgyay,Mihalik,Ujvári,Szlányi,Bosznay,stb.a tájképfestészetnek oly erős gárdája...Hozzajuk csatlakozik Zemplényi...A fiatal Kernstok is hasonló utakon jár Ősz Őszi munka c.képével. 290.old. 17.jegy

HORVÁTH BÉLA: Kernstok Károly "Őszi munka" cimü képéről 283.old

STUDIA COMITATENSIA, Tanulmányok Pest Megye Múzeumaiból, 2.szám, Szentendre, 1973

Zemplényi Tivadar

Három képében a rajz nagyon gondos, de a napsütés nem igen természetes, s az árnyékok sem, melyek inkább gödrök a füves talajban,-irja Yartin József kritikájában: "A téli kiállitás, II." cimmel, melyet a Müvészet c. rovat közöl.

A HÉT, Bp. 1898. dec. 18. IX. évf.
51. sz. 821-822. lap.

Zemplényi Tivadar

A "Szükölködők" c. festményét emliti meg Voinovich Géza: Tavaszi tárlat c. kritikájában, megjegyezve, hogy a müvész alakjai és modora is Fényes Adolfra emlékeztetnek.

A HÉT, Bp. 1903. ápr. 12. XIV. évf. 15. sz. 242-243. lap.

67. ZEMPLÉNYI TIVADAR: Szoba belseje (olajf.)

146. ZEMPLÉNYI TIVADAR: Néger (olajf.)

Nemzeti Szalon
1900. tav. kiáll.

56. ZEMPLÉNYI TIVADAR: Anya és gyermeke (olajvázlat.) Ára 80 frt.

57. „ „ Czigány szekere (olajvázlat). Ára 90 frt.

58. „ „ Esti hangulat (olajf.) Ára 50 frt.

Nemzeti Szalon

1900. téli kiáll.

† **Zemplényi Tivadar**

140 Bucsusok (Könyörgés a békéért) olajf.

a Szépm. Muzeum tulajdona

Nemzeti Szalon.

A szolnoki művésztelep reprezentatív kiállításának katalogusa - 1936, május -

† Zemplényi Tivadar

212 Krisztus imádása
213 Balatoni fürdő
214 Cirkvenicai part
215 A beteg gyermek

Céhbelick IV. kiáll

Nemzeti Szalon

1923

VÉSZET

JÉN – FŐSZERKESZTŐ MARIAY ÖDÖN
— SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
VIII. MÚZEUM-KRT. 6. TELEFON 146—145.
AT NEM ADUNK VISSZA — ELŐFIZETÉSI
KARÉKPÉNZTÁRI CSEKKSZÁMLA SZÁM:
NYOMDA 37.473.

BELLE ARTI

RIVISTA D'ARTE — DIRETTA DA
ÖDÖN MARIAY E ZOLTÁN VITÉZ NAGY

AMMINISTRAZIONE: R. TIPOGRAFIA UNI-
VERSITARIA UNGHERESE DI BUDAPEST.
BUDAPEST VIII, MÚZEUM-KRT. 6.

ABBONAMENTO ANNUO L. IT. 120.

MDK.

Templéni Tivadar
festő

Az újabb magyar tájképfestés művelője.

Bereniczy Albert: A tájképfestés a XVII. században. 206 l.
Bp. 1910.

R.D.V.

ZEMPLÉNYI Tivadar festő

1894-ben Jernyén birtokán meglátogatja Szinyei Merse Pált, elragadtatása, lelkesedése munkára ösztönzi az apatikus visszavonult Szinyeit

Hoffmann Edith: Szinyei Merse

Pál Bu. 1943. 37. l

MDK

Zemplényi Tivadar festő
(München)

öv Nadányi Albertné-féle öntöndijat kapja. 1892.

MDK-A-I-1/3059.

Zemplényi Tivadar

ARCKÉP
ZEMPLÉNYI TIVADAR OLAJFESTMÉNYE

91

Művészet
1905. 91. l.

dését s bár a számadások e körülményt nem részletezik, az ablakok és a többi renaissance-részletek stiljének azonosságából szinte önként következik, hogy neki kell tulajdonítanunk a tornyos erkélyt s a városháza négy renaissance-stilű ajtókeretét is.

A bártfai városházának tornyos erkélye a legszebb és legeredetibb részlete. Lényegében véve ez is középkori jellegű, kettős fülkéjének boltozatai szintén csúcsíves ízlésűek, valamint hogy a négyszögletes nyílásai keretéül szolgáló vékony pilléreknek keresztmetszetében is a késői gótika érvényesül. A tornyos erkély rusztika-talapzaton nyugvó két sarokpillére voltaképpen késő gót stílben bordázott köteges pillér, amelynek hornyolt külső sarkaiban a gerinchordó oszlopokat félreértett domborművű

Festészet.

„Szegény asszony Athona"

c. Kép.

(Zemplényi Vivaldar-tól.)

K. V. 716/1899.

K. n.

Zemplényi Tivadar

1864 – 1917.

Felföldi búcsúsok

c. hatalmas vászna,

„melynek teljesen kidolgozott példánya Vanderbild amerikai tulajdonában van" (255 × 200 cm)

az alábbi muzeumban

Jászberényi Járásmúzeum

Évkönyve. 1937. 10. l.

ERRATA:

ELŐSZÓ

A történetírónak ma — mondja Hóman Bálint — a régi anyag egyrészét, a mai felfogásunk szerint lényegtelen dolgokat el kell hagynia és az új problémák megoldására új anyagot, a korábbi történészek által használhatatlannak vélt adatokat kell a kútfőkből előhozva értékesítenie. Az új anyag kiválasztásánál a közönség érdeklődésén kívül — mely nem egyéb, mint az utóbbi húsz esztendő élményeinek függvénye, — útmutatást nyujt maga a történettudomány, mely éppen az utóbbi évtizedekben szinte teljesen megujhódott.

A Jászság társadalmi, gazdasági és művelődéstörténete nem az az adatokkal és megállapításokkal zsúfolt könyv, amelynek egyes lapjait, mint a mai szemléletnek meg nem felelő anyagot, kényünk-kedvünk szerint kidobhatjuk, érdeklődésünk

ZEMPLÉNYI TIVADAR. TEMPLOMBAN.

Műcsarnok 1891/92. tél. K.

Zemplényi Tivadar

62. ZEMPLÉNYI TIVADAR: Két zarándok (olajf.) Ára 70 frt.
63. „ „ Leány kosárral (olajf.) Ára 210 frt.
64. „ „ Bessnyői tájrészlet (olajf.) Ára 350 frt.

Nemzeti Szalon
1900. tél kiáll

László Fülöp: *XIII. Leó pápa Ő Szentsége arcképe.*

1908. 48 11

PESTI HIRLAP

* (A Zempléni Tivadar-kiállitás.) A Zempléni Tivadar festményeiből rendezett gyüjteményes kiállitás iránt állandóan nagy érdeklődés mutatkozik és erre való tekintettel a Könyves Kálmán igazgatósága még nyolc napig nyitva tartja a kiállitást. A nagymező-utcai szalont a nagyközönség hétköznapokon reggeli kilenc órától esti nyolc óráig, vasárnap pedig reggeli kilenc órától délután két óráig díjtalanul látogathatja.

13.472.

égi nyomda Budapest.

II. 904.

Zemplényi Tivadar
Vas. Ujs. 1904. 816 l.
821. l.

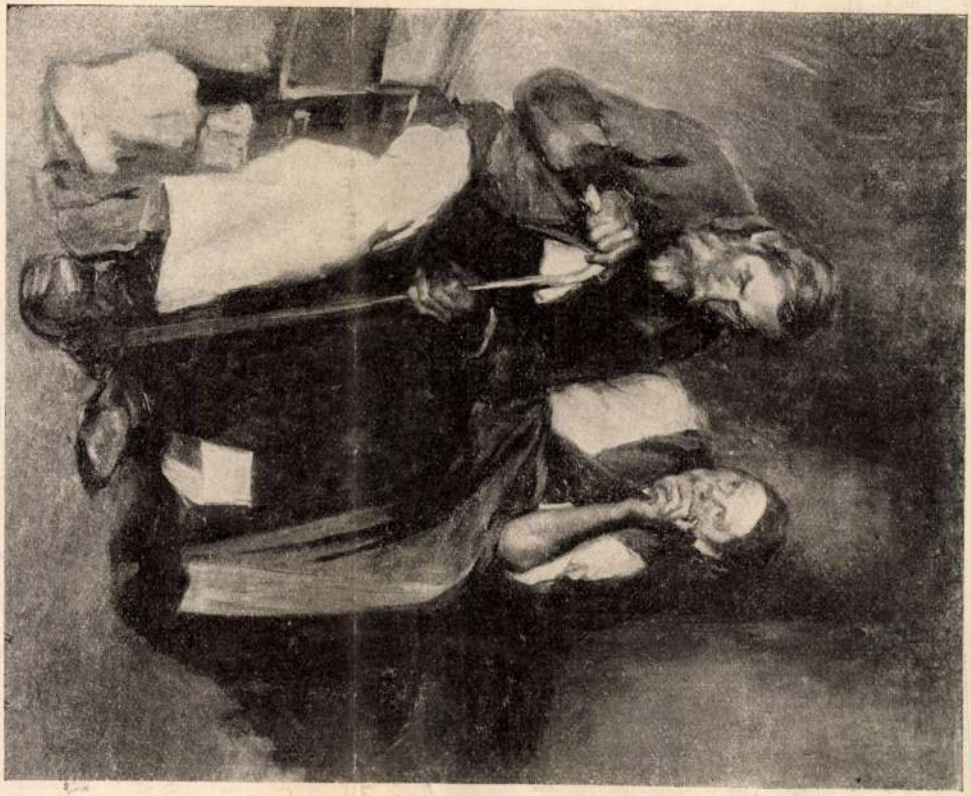

Zemplényi Tivadar : Öregek vagyunk.

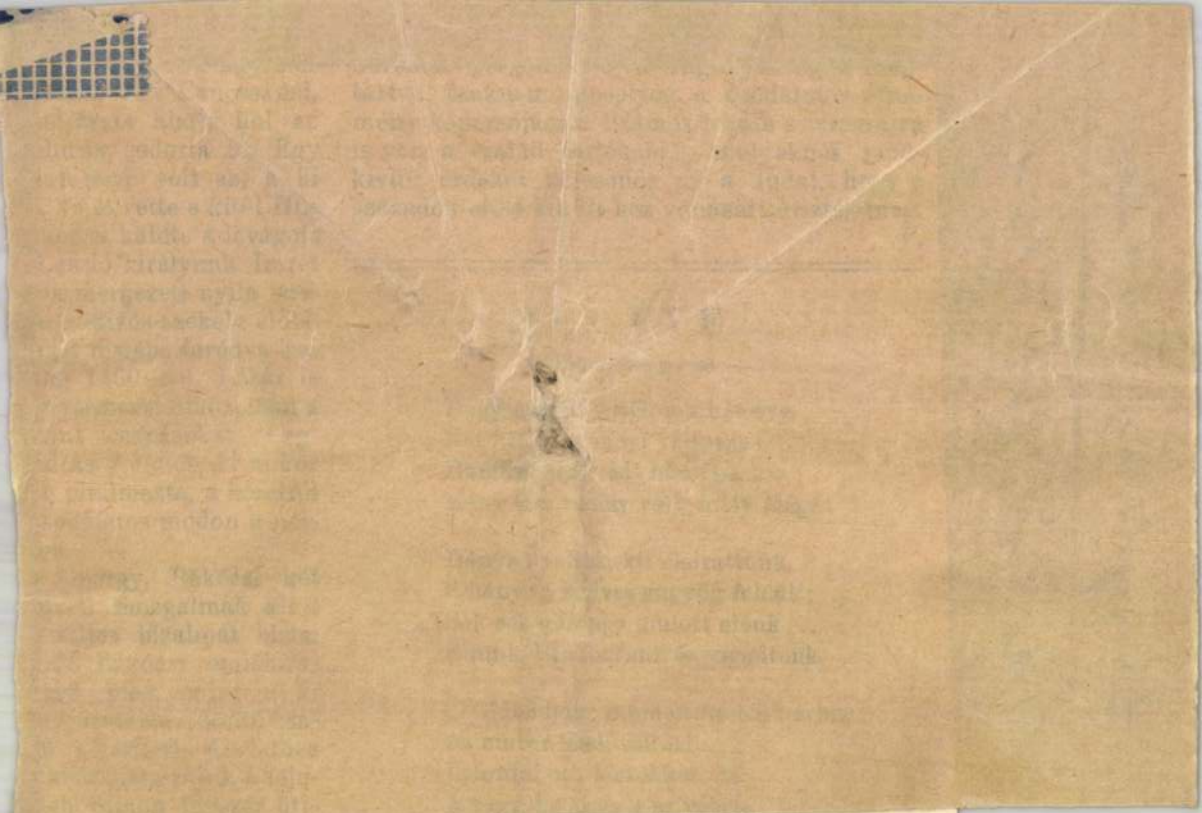

zzal vádolt, hogy tudva
tergomi vár elvesztését.
t Andrássy őrizete alatt
rkára.
omány, a múlt század
asznahorkai várban egy
5 éves dobos, kik tanui
k Schulz által 1685-ben.
tott a megszállás, de a
lltak, hogy ismételten a
nyelték az ácsokat, a hol

Minálunk is sok változás van,
No nézd, én édes angyalom :
Viharban többé nem lakom,
Csak édes nyugvás árnyékában.

Szirász berkéből, messze távol,
Hol rózsa-lepett minden út,
Még őrizünk pár koszorút,
El-elbódulva illatától.

Zemplényi Tivadar

A "KÉPEK" c. rovat hozza Orbán Dezső kritikáját a Nemzeti Szalon kétszázadik kiállitásáról. Felsorolja az ott szereplő müvészeket és értékeli munkáiket: Bosznay István, Komáromi Kacz Endre, Erdőssy Béla, Gulácsy Lajos, Pentelei Molnár János, Tolnay Ákos, Boemm Ritta, Ferenczy József, Kemény Nándor, Góth Móric, Jobbágy Miklós, Zemplényi Tivadar, Joachim Ferenc, Kiss Rezső, Heller Ödön, Szontágh Tibor, Heyer Artur, Éder Gyula, Reiszmann R.M., Neumann Sigfried. Zemplényi Tivadar: "Itatás" c. képét nagy felkészültségről tanuskodó mestermünek tartja Orbán Dezső. Két kisebb tájképét is igen nagyra értékeli, melyek minden téren birják a versenyt a legszebb alkotásokkal.

ÉLET, Bp. 1911. dec. 17. III.évf. 51. sz. 1561-1562. lapokon.

Zemplényi Tivadar

Régi problémáival küzd, pedig könnyen megoldotta őket mindig, de ugy tesz, mintha most indulna neki a megoldásnak. "Keresztlevétel" c. festményén "a festék és a szin...a foltok és a rajz" harcban állnak egymással. A kritika szerint az előbbiek „verekszenek", az utóbbiak "tülekednek benne egymással."
A Képzőművészeti Társulat félévszázados fennállásának emlékére rendezett jubiláris kiállitásról számol be Gerő Ödön: "Az ünnepi tárlat" cimmel és az ott szereplő művészek munkáit ismerteti.
A HÉT, Bp. 1911. ápr. 9.
XXII. évf. 15. sz. 239. lap.

Zemplényi

Major Dezső: "Egyházmüvészeti kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel a kortársak közül felsorolja azokat a müvészeket, akikről az a vélemény alakult ki, hogy kiváló képességük külön korszakot jelent a magyar képzőmüvészetben, amit bemutatott alkotásaik is bizonyitanak:
Zemplényi, Hegedüs, Feszty, Roskovits, Benczur, Kriesch nevét emliti meg a kritika, de müveiket külön nem méltatja.

A HÉT, Bp. 1919. dec. 18.
XXX. évf. 19. sz. 3oo. lap.

Zemplényi Tivadar

Komor és tragikus művészetük néhány töredékével szerepelnek Mednyánszky László és Zemplényi Tivadar, -irja a Művészet c. rovatban megjelent ismertetésében Fóthy János: „Magyar reprezentativ kiállitás a Nemzeti Szalonban" cimmel.

A két művészt Ferenczy Károly és Munkácsy Mihály művésztársukkal együtt "a nagy halottak" között emliti meg.

A HÉT, Bp. 192o. dec. 1.
XXXI. évf. 36. sz. 559-56o. lap.

ZEMPLÉNYI TIVADAR, festő

Az 1898-as Téli kiállitással foglalkozva irja a Bpesti Hirlap kritikusa:"Zemplényi,mint külön egyéniség,kinek erős érzéke van a világosság irant;nála a tájkép élet-képpel szövetkezik,alakjaiban még bizonyos nyerseség és keménység van,de erő és kifejezés is.".290.old. 17.jegy

HORVÁTH BÉLA; Kernstok Károly "Őszi munka" cimu képéről 283.old

STUDIA COMITATENSIA, Tanulmányok Pest Megye Múzeumaiból, 2.szám, Szentendre, 1973

Zemplényi Tivadar

Becsületes, szolid művészet nyilvánul meg minden munkájában . Tudásával nem igen versenyezhet valami a magyar művészek közül. "Ezt a nagy tudást azonban be kellene cserélni egy kis isteni szikrával."-ija kritikájában Pukk: Téli tárlat cimmel a Művészet c. rovatban.

A HÉT, Bp. 1903. nov. 15. XIV. évf. 46. sz. 752-753. lap.

Zemplényi Tivadar

Több kitünő festménnyel szerepelnek az itt felsorolt müvészek a "Belvedere" Müvészeti Társaság első kiállitásán:
Telepy Károly, Mihalik Dániel, Hegedüs László, Zemplényi Tivadar, Pataky László és Grimm nevü müvészek.
Az uj müvészeti társulat megalakulásáról a lap Müvészet c. rovata tájékoztat.

A HÉT, Bp. 1921. május 1.
XXXII. évf. 12. sz. 2o7. lap.

Zemplényi Tivadar

Rózsa Miklós emlékezik a müvész elhunytáról, s röviden ismerteti életpályáját. A haladó naturalista müvészet kiváló képviselőjeként emliti, aki "a rohamosan fejlődő magyar kulturéletben szinte már a régi mesterek közé számitott", de nem az életkora miatt. Két évtizeden át majd minden kiállitáson szerepelt. Elnyerte a nagy aranyérmet. Ezen a kiállitásán bemutatott müvein kiemeli rendkivüli rajzkészségét, bravuros ecsetkezelését. A magyar föld, a magyar munkás, „a magyar paraszt komoly, méltóságteljes, néha kissé tempós vérmérséklete szól vásznairól."

A HÉT, Bp. 1917. szept. 2. XXVIII. évf. 35. sz. 558-559. lap.

Zemplényi Tivadar

"A müvészet főrendiházának" nevezi Tövis a Mücsarnokot "A tavaszi kiállitás" c. kritikájában, s beszámol az ott történt változásról. Elmondja, hogy ebben a formájában, ahogy ma látni, ez az utolsó tavaszi tárlat a Mücsarnokban. Ezután már helyet kell adniok a modern müvészetnek. A MIÉNK ugyanis, -mely számarányra kicsiny, de értékben eddig is a leggazdagabb csoportja volt a magyar müvészetnek,- a napokban tagjai közé avatott harmincegy müvészt, - huszonegy festőt és tiz szobrászt,- s igy közel hatvan főre erősödött, ami müvészetpolitikai kérdésekben ezután számbelileg is megadja neki a döntő sulyt, mely esztétikai valőrje révén, eddig is joggal megillette volna.

A HÉT, Bp. 1909. ápr. 11. XX. évf.
15. sz. 255-256. lap.

Zemplényi Tivadar

Madarász Viktor, Pataky László és Holló Barnabás kiállitásáról a Mücsarnokban "Négy halott" cimmel K.E. méltatja a négy elhunyt müvész alkotásait.
Zemplényi Tivadar "a plein-air-ben drámai erővel s korlátlan biztonsággal uralkodó müvész"- mondja a kritika, majd felsorolva néhány müvét ismerteti tartalmukat: "Anya ölében alvó gyermek", "Kaszáló paraszt", az alkonyi viharban hálót huzó halászok. A viharos képpel szinte szembeállitja a nyugodalmas tengeri képeinek csöndes szinharmoniáját. Nagy képzelőerejü, érzékeny müvész, aki impresszionizmusa mellett is megőrizte naturalista vérmérsékletét.

A HÉT, Bp. 1918. febr. 3.XXIX.évf. 5.sz.73-74.lap

Zemplényi Tivadar

Gyüjteményes kiállitását a Könyves Kálmán müintézet, kiállitó helyiségeiben rendezték meg. Marco: „Két kiállitás" c. kritikájában leszögezi, hogy ez a müvész mindent meg tud csinálni, amit akar. Mesterségéhez a legjobban ért. Müvei egytől-egyig hibátlanok és szigoruan korrektek. Mivel "rejtett dolgokat nem sejtetnek, popularitásuk egészen magától értetődik."

A HÉT, Bp. 1908. febr. 16. XIX. évf. 7. sz. 111-112. lap.

Zemplényi Tivadar

A magyar képzőmüvészek közös szalon-müterme lesz az az állandó kis tárlat, melynek számára szépen berendezett helyiségeket bocsátott rendelkezésre a Könyves Kálmán müintézet. A nagy kiállitások után, itt továbbra is láthatók leszek a müvek, azzal a különbséggel, hogy az árakat is feltüntetik a keretek szögletében, s igy tulajdonképpen egy előkelő párisias mükereskedéssé válik. Itt szerepelnek a müvész munkái is. A tárlatot a kultuszminiszter nyitotta meg. "Egy uj tárlat" a Művészet c. rovatban.
A HÉT, Bp. 1903. nov. 29. XIV. évf.
48. sz. 785. lap

Zemplényi Tivadar

Budapesti tartozkodása alatt Mintarajziskolai tanuló volt. Igazgatója Keleti Gusztáv

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363.

41/

Zemplényi Tivadar

az 1890-es évek elején, Münchenben, Hollósy Simon tanítványa: korábban a münchemi Akadémián, Löfftz tanítványa volt.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1930. 363 l.

4 l.

Zemplényi Tivadar

(1864-1917) festő, 1888 körül München-ben, Hollósy Simon köréhez tartozott.

Lyka Károly: Vándortársaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363

321

Zemplényi

"A kompozició ereje mellett, dekorativ hatásokat" ér el, -mint a Mücsarnokban rendezett tárlatról, Tövis: "A téli kiállitás" cimmel, a Művészet c. rovatban közölt kritikája beszámol, az ujszerüséget hiányolva, a megszokottságot s az egyformaságot elvetve mond egy-egy szükreszabott véleményt az ott szereplő müvekről.

A HÉT, Bp. 1909. nov. 21. XX. évf.
47. sz. 778-779. lap.

Zemplényi Tivadar

az 1892 év végen Rómából vissza-
utazott hazájába.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művé-
szet körül, Budapest, 1970. 363 l

1221.

Zemplényi Tivadar

1892-ben Nápolyban született.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l.

791.

Zemplényi Tivadar

az 1890-es évek elején Rómából Tivoliba költözött.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l

100 l.

Zemplényi Tivadar

(1864-1917) festő. Münchenben és Nagybányán és Dolnokon dolgozott. Legfontosabb képeinek témáit a vegényemberek életéből merítette.

Lyka Károly: Vándorlásaim a művészet körül, Budapest, 1970. 363 l.

353 l.

Zempléni Tivadar, [festő] MDK

83 éves korában elaludt Zempléni Tivadar festőművész özvegye, Lechner Margit.
Férje legsikerültebb képeinek volt modellje.

Ø : Vasárnap, 83 éves korában ...

Esti Hirlap, II. évf.158.sz. 1957. jul.9.kedd
2.oldal

Zempléni Tivadar

Gyöngéd szinezését, a szinek összhangját dicséri Lázár Béla: "Mütárlatok" c. beszámolójában, s külön kiemeli az unokát féltő nagyapó alakját.

Otthon, Bp. 19o2. decem ber hó
17-26. lap

Zemplényi J.

a müncheni Képzőművészeti Akadémia magyar növendéke;
beiratkozás éve 1886.

Jászai Géza: München und die Kunst Ungarns 1800 bis 1945. Ungarn Jahrbuch, Mainz, 1970 10 1 , 149 1

MDK

Zemplényi Tivadar, festö

a Magyar Tud. Akadémiában/Országos Képtárban/ a nagy spanyol festömüvész képeinek olajfestésü másolatait festette.

Velasquez kiállitás.

Mücsarnok. 1899. 25. sz. 399-4oo.l.

Zemplényi Tivadar

ZEMPLÉNYI TIVADAR: VIRRASSZATOK ÉS IMÁDKOZZATOK
NAGY ARANYÉREM 1900.

SzmKT50–126l.

VASÁRNAP **1** K. F12. Egyed P. F11. Egyed	**SZEPTEMBER** 30 nap — 1936
HÉTFŐ **2** K. István kir. P. Rebeka	
KEDD **3** K. Manszvét Prot. Hilda	
SZERDA **4** K. Viterbói R. P. Rozália	
CSÜTÖRTÖK **5** K. Juszt sz. L. Prot. Viktor	
PÉNTEK **6** Kath. Ida P. Zakariás	
SZOMBAT **7** K. Kassai vt. P. Regina	**36. hét.** Izr. 9. S. Ki Theze 1. 2. P.

1676. Zemplényi Tivadar.

Sz. Eperjesen 1864. noven. ben 1-jén.

Hazafelé.

A háttérbeli faluba vezető széles besnyői uton hazatérő parasztasszony jön a vásárról. Jobb karján fedeles kosár lóg, balját leeresztve tartja. Fejét kendővel kötötte be, ruhája barna, szükujjának bélése piros, vállkendője sötét lilaszinü. Az ut mentén balra és a házak között, fák diszlenek, jobbra pedig, zöld buza köti le figyelmünket. A derült égbolt felhözött. Jelzése alól jobbra: »Zemplényi Tivadar«.

Vászon, méretei 101:134.5 cm.

Vétetett 1898: XII. 31-én a 90432 sz. rendelettel 750 frton.

Elszámoltatott 1899: IV. 6-án (14/99).

Az elszámolás elfogadtatott 1899: V. 25-én a 29855 sz. alatt. (277/99).

1899: X. 14-én a 76633 sz. leirattal kiadtatott a pétervári és moszkvai kiállitásra (573/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900).

904: IV. 29.

1945. Zemplényi Tivadar:
Eperjesen 1864. november 1-jén.

Virrasztatok és imádkozzatok.

A kép azt a jelenetet ábrázolja, midőn a bucsusok egész éjjelt imádkozva töltik és készülnek a másnapi bucsura. A Mária Besnyői templomban balról, virágokkal felékesitett és fehér kendővel letakart oltár van két gyertyatartóval. Lépcsőjének innenső részén egy idősebb férfi helyezkedett el, ki kezeit összekulcsolva ájtatoskodik, dobogóján két bekötött fejü paraszt asszony ül; jobb oldalán két [illegible] leány támaszkodik egymáshoz; előtte két leány térdel és kissé odább a megletebb korú előimádkozó áll, a kik kezőkben égő gyertyát tartva könyvből olvassák az ima szövegét. Középütt, a térdelő zászlotartók közt, látjuk a keresztet vivő koszorus leányt; jobbról az ujjonnan érkezett hivők serege sorakozik, élén a vezető férfiakkal és asszonyokkal, közül [illegible] öreg [illegible] válik ki zarándok bottal. A sarokban pedig egy leány alszik atyjának vállára dülve. Jelzése balról: „Zemplényi Tivadar".

Vászon, méretei 255: 375 cm.

Vétetett az 1901: I. 3-án kelt 99318 sz. ex 900 sz. leirattal. 16000 koronán. (1/901.) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (90/901.).

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901.)

Nem 20000 Kor?
99318—900

99318-901

1973. Zemplényi Tivadar:

Sz. Eperjesen 1864. november 1jén.

Búcsusok érkezése.

Az előtérben bessnyői férfi-búcsusok haladnak bal felé. Élükön a ~~két~~ zászlóvivők lépkednek, kiknek egyike fölfelé néz és ~~[illegible]~~ másika énekel. Őket négyen követik párosával. ~~[illegible]~~ Utánok pedig hárman sorakoznak egyenkint. Balról egy szemeit lesütő ájtatos férfi megy jobb kezében kalappal és baljára akasztott piros ernyővel, melynek szélén kék csikok vannak, míg jobbról ~~pedig~~ a köpenyébe burkolózott bucsus mögött, ernyő látszik. A háttérben csoportba verődöt asszonyok és leányok ~~verődtek csoportba és~~ nézik, ~~a felkeszerüett~~ kiket a feszületet vivő legény vezet ~~[illegible]~~ a felékesitett Mária szoborral érkező társnőiket. Az égbolt derült. Az egyes alakok kelet felé vetnek árnyékot. Jelzése alól jobbra: „Zemplényi Tivadar".

Vászon, méretei 90.5: 141.5 cm.

A festőmüvész ajándéka. Átvétetett az 1901: I. 3-án kelt 99318 ex 900 sz. ministeri leirat alapján. (1/901.).

~~[illegible]~~

1904: I. 15-én a művész a reproducálási jogot a Könyves Kálmán részvénytársaságnak engedte át. (37-904)

99318 — 901

1973. Zemplényi Tivadar.

Sz. Eperjesen 1864 november 1-jén.

Búcsusok érkezése.

Az előtérben besnyői férfi-búcsusok haladnak balfelé. Élükön a zászlóvivők lépkednek, kiknek egyike fölfelé néz és másika énekel. Őket négyen követik párosával. Utánok pedig hárman sorakoznak egyenkint. Balról egy szemeit lesütő ájtatos férfi megy jobb kezében kalappal és baljára akasztott piros ernyővel, melynek szélén kék csíkok vannak, míg jobbról a köpenyébe burkolózott búcsus mögött, ernyő látszik. A háttérben csoportba verődött asszonyok és leányok nézik felékesített Mária-szoborral érkező társnőiket, kiket a feszületet vivő legény vezet. Az égbolt derült. Az egyes alakok kelet felé vetnek árnyékot. Jelzése alól jobbra: »*Zemplényi Tivadar*«.

Vászon, méretei 90·5 : 141·5 cm. — Lelt. sz. 1973. — A művész ajándéka. — Átvétetett az 1901 január 3-iki 99318 ex 900 sz. leirat alapján (1–901).

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Szépművészeti Múzeumban. 1906 : VIII. 29. — 1907 : VIII. 29. — 1908 : VIII. 29. — 1910 : VIII. 29.

III
247 (1973)
661 (583).

2500.—

III : 247

Aj. 1901.
Zemplényi T.

1935. Zemplényi Tivadar:
Sz. Eperjesen 1864. november 1-én
Esti hangulat.
sóvári (sárosmegyei)
A dombos és erdős vidéket a lenyugvó nap sugarai különféle szinekben ragyogtatják. Az előtérből széles út vezet a háttér felé; balról fehérre meszelt ház van nyitott zöld redőnyökkel; jobbról pedig, a lejtő mögött, tető látszik két kéménynyel. Az égbolt felhőzött. Jelzése balról: Zemplényi Tivadar.

Fa, méretei 10.7: 18.5 cm.
Vétetett 1901: I. 15-kén kelt 1461 sz. leirattal 100 koronán (29/901.) Elszámoltatott 1901: IX. 14-kén (483/901.).

Az elszámolást elfogadta az 1902: VII. 16-iki 16026 szvsz. leirat. (569/902.)

a Nemzeti Szalon téli tárlatán

904: IV. 30.

1461 – 901

100

1904.

2516. Zemplényi Tivadar:

Sz. Eperjesen 1864 november 1-jén.

Nagypénteken.

A koczkakövekkel kirakott templomban, a fejjel balra ~~le~~ fekvo ~~tett~~ feszület körül, ~~egy~~ rózsaszinű ruhás leány, ~~egy~~ öreg férfi és ~~egy~~ világos barna öltözetet viselő leányka, ~~imádkoznak~~ kik könyvből imádkoznak és ~~egy~~ egy asszony, a ki kezeit összetette, térdelnek; ~~mig~~ szemközt a falnál ~~egy,~~ kezeit összekulcsolt öreg ~~asszony~~ nő és ~~egy~~ lila ruhás leány áll; jobbról pedig, a gyászoló uri hölgy mögött, a ki a szalmakalapot viselő és balkezét állához emelő piros ruhás leánykának vállait tartja, egy térdelő és két álló férfi meg négy asszony képez csoportot. Jelzése alól jobbra: Zemplényi Tivadar.

Vászon, méretei 140.7: 185.3 cm.

Vétetett 1904: IV. 25-én a 34043 sz. leirattal 7000.00 Kán. (294-904).- Elszámoltatott 1904: VI. 25-én (422-904).-

Az elszámolás elfogadtatott 1904: IX. 10-én a 16027 szvsz. leirattal (663-904).

34043-904.

I (Tibor)

1599. Zemplényi Tivadar.
Sz. Eperjesen 1864. november 1-én (a művész neje)

Érdekes vendég.

Az előtérben balról, az árnyékos fa alatt, jobbra fordultan, teritett asztalnál ül a fehér pongyolába öltözött fekete hajú fiatal asszony. Ölében fiát tartja, ki figyelemmel nézi a kecskét, hogy mint rágja az anyja által tartott galy leveleit. A fiu sárga szalma kalapot és álla alatt védőt visel; ruhája kék, harisnyája fehér, czipője sárga. Mögöttük gyermekkocsi van piros függönynyel és leeresztett tetővel. Az asztalon gyorsforraló-ra tett nyeles edény és vizes pohár tünik szemünkbe. Jelzése alól jobbra: „Zemplényi Tivadar".

Vászon, méretei 122: 173 cm.

Vétetett 1898: I. 12-én a 82406/97 sz. rendelettel 1200 frton (33/98). Elszámoltatott 1898: III. 6-án (99/98). Az elszámolás elfogadta 1898: III. 13-án a 2469 szvsz leirat (114/98).

Az 1899: X. 14-diki 76633 sz. leirattal a pétervári és moszkvai kiállitásra engedtetett át (573/99), honnan 1900: IV. 9-én érkezett vissza. (188/900.).

904: IV. 28.

4377. Zemplényi Tivadar.

Sz. Eperjesen 1864 november 1-jén.

Est a Balatonon.

Messze sikságon szemlélhető, hol az előtérben, a pocsolyákon ~~tú~~ és a kétszeres félköralakú vizmosás által kép~~zödött~~ zett földnyelven túl, jobbra ~~haladó~~ huzódó nádas, a háttérben pedig ~~m~~ tómenti terület látható. A tájék égboltját zivataros felhők boritják. Jelzése alól jobbra: »Zemplényi Tivadar«.

Vászon, méretei 50,2:63,3 cm.-- Lelt.sz.4377.-- Vétetett az 1912 julius 12-iki 92368 sz.leirat alapján a Nemzeti Szalonban 300 K-án.(1553-912).-- Kifizettetett 1912 szeptember 1-jén.-- Elszámoltatott 1912 október 8-án (2060-912).-- A ~~[illegible]~~ elszámolásra nézve lásd a 3161-913 szvsz.előadmányt.

Sz.n.956-912
Át.lelt.8937
1553-912-5.

176

V.

1594. Zemplényi Tivadar.

Sz. Eperjesen 1864. november 1-én.

A szegény asszony otthona.

A kép egy müncheni padlásszobát tüntet fel, hol az ajtón, mely mellett feszületet ábrázoló képet, sótartót, kaparókést, több fakanalat, rudat, meg kis teknőt látunk, törülköző és több ruhadarab lóg. Balról az ablaknál, melynek párkányára hat virágcserepet tettek, áll a fehér teritős ágy. Mellette egy öreg asszony ül kezében tányérral, köreleben. Az ágyon innen fonott nádszéket, az asztalon kőkorsot és drótozott mosdótálat, alatta pedig kosarat veszünk észre. Az őszbeborult asszony szük ujjú ruhát, kék kötényt és hegyes orrú czipőt hord. Alól balra a Jelzése: Zemplényi Tivadar.

Vászon, méretei 150: 130 cm.

Vétetett 1897: I. 7-én a 69859/96 sz. rendelet alapján 1500 fr ton (12/97.)

Az 1899: I. 18-án kelt (32/99) 4354 sz. leirattal 1899: IV. 15-én a Szegedi Muzeumnak adatott állandó letétképen. (39/99.)

Az 1897: III. 30-dik 19650 sz. leirat (130/97) az 1897. évi müncheni nemzetközi kiállitásra (393/97), honnan 1897: XI 13-án érkezett vissza (415/97), mit a 78683 sz. a minister 1897: XII. 21-én vett tudomásul. (469/97.)

Vid. Muz.

A Képzőmüvészeti Társulatttól átvétetett 1897: II. 5-én, mit a vall. és közokt. minister 1897: VI. 24-én 26876 sz.a. vett tudomásul.

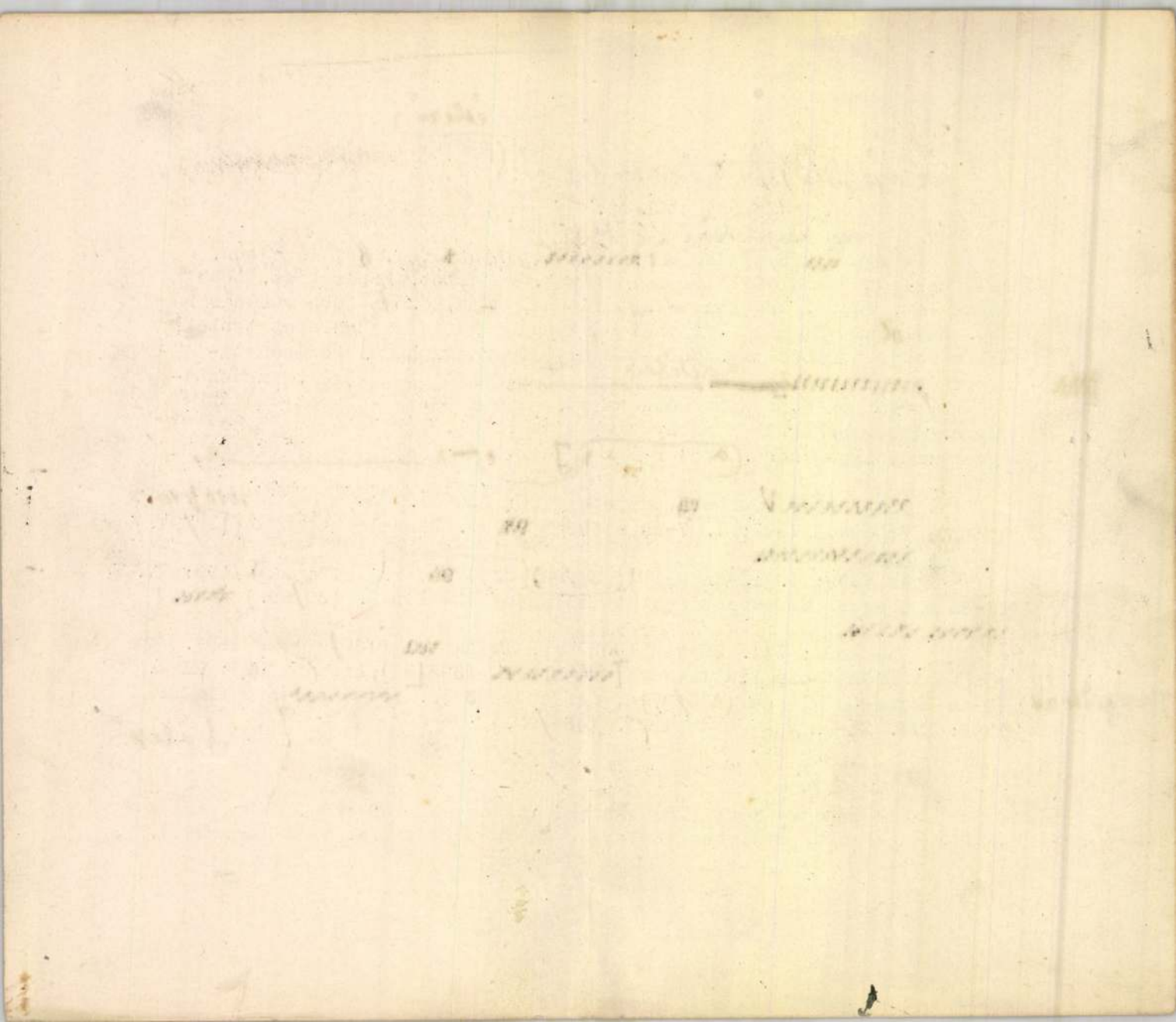

1904 86

= 2497. Zemplényi Tivadar.
(Sz. Eperjesen, 1864-november 1-én.

Csipkeverő leány. sóvári (sárosmegyei)

=Munkaközben ábrázolt (barna kajabőr.) balrafordultan ül, kissé előrehajlik és a ~~előtte lévő~~ lóczára tett párnán ~~lévő~~ fekete csipkét jobbkezével épen megtüzi, míg ~~balkez~~ baljában a ~~vörös~~ pálczák egynémelyikét fogja. Fejét fehér kendővel kötötte hátra, ujj nélküli blouseja piros, szoknyája rózsaszinű , fodros kötönye fehér. A háttérben, balról az ajtón innen, hordó és láda köti le figyelmünket. Jelzése fölül ~~jobbra~~: Zemplényi Tivadar.

—1 fal

Vászon, méretei 126: 84.3 cm.
Vétetett 1903: XII. 4-én a 96711 ex 903 számú leirattal 2000 Kán. (835-903).- Elszámoltatott 1904: II. 2-án. (51-904).

904: IV-28.

Vid. Muz.

96711-903

1733. Zemplényi Tivadar: [házas]
Sz. Eperjesen 1864, novber 1-én.
Érdekes olvasmány.

Az ablak melletti asztalnál egy idősebb nagy-bányai munkás pár ül és mialatt a férfi pipáját szivja és olvas, az asszony szorgalmasan javitgat. Balról látjuk a férfit, ki bal kezében az olvasni valót és jobbjában kurta szárú pipáját fogja. Rövid haja és bajusza barna, arcza beretvált, derékon megkötött zubbonya kék, pantallója szürke. Jobbról az asszony helyezkedett el, kinek haja őszbe vegyült, réklije és kötényе kék, szoknyája szürke. Oldalt az ágyakon ruhák vannak; az ablakok közt, a melyeknek egyikét kinyitották és a melyek innensőjének párkányán palaczk áll piros folyadékkal, tükör lóg és az udvaron dus lombozatú fák látszanak. Jelzése alól jobbra: „Zemplényi Tivadar".

Vászon, méretei 100:120 cm.
Vétetett 1899: XII. 31-én a 99073 sz. leirattal 550 frton (14/900).
Elszámoltatott 1900: IV. 8-án (186/900).
Az elszámolást tudomásul vették 1900: IV. 18-án a 6882 sz. vsz. alatt. (236/900).
Az 1901: XI. 16-iki felterjesztésre (607/901) az 1902: I. 10-én kelt 92507 ex 901 sz. leirattal (33/902) kiadatott a szegedi városi muzeumnak (98/902).

Vid. Mur.

2282. Zemplényi Tivadar:
(Sz. Eperjesen 1864. november 1.)

—II vannak

Udvar.

A kénessei vidék előterét keritett udvar foglalja el, balról a verem előtt, magánosan álló fával és az úton itt-ott kiemelkedő kövekkel. A középtérben házak ~~foglalják el~~ és a háttérben pedig egy szentnek fehér szobra bontakozik ki. A derült égbolt felhőtlen. Jelzése alól jobbra: Zemplényi T.

Fa, méretei 24: 36.2 cm.
Vétetett a Képzőmův. Társulat téli tárlatán az 1902: XII. 20-iki 90013 sz. leirattal 400 Kán (907/902).

Elszámoltatott 1903: II. 8-án. (62/903).

Az elszámolást elfogadta az 1903: VII. 4-iki 13903 (449-903) és az 1903: X. 15-iki 18308 (710-903) szvsz. leirat.

904: IV. 30.

90013 - 902.

3892. Zemplényi Tivadar.

Sz. Eperjesen 1864 november 1-jén.

Leányprofil.

Térdig ábrázolt leányé, ki jobbrafordultan ül és arczélben látható. Összekulcsolt kezeit ölében nyugtatja. Kontybatűzött haját símára fésülte, szemöldöke és szeme barna. Öltözete: nagykendő és szűk ujjú magas ruha. Jelzése alól jobbra: »*Zemplényi Tivadar*«.

Fa, méretei 80 : 64·5 cm. — Lelt. sz. 3892. — Vétetett az 1909 július 7-iki 77511 sz. engedély értelmében 1000 K-án (1180–909). — Elszámoltatott 1909 augusztus 26-án (1359–909). — Az elszámolást jóváhagyta az 1911 · márczius 11-iki 11526–910 szvsz. határozat (912–911).

III
546 (3892)
66 (583).

III : 546

Vét 1909

Zemplényi Tivadar

"Az uj kedvenc" c. festményén pólyásbaba fölé hajló mosolygó fiatal asszonyokat ábrázol, hátuk mögött sértődött arccal álló öt-hat éves kisfiuval.
Repr.
ÉLET karácsonyi szines melléklete.

ÉLET, Bp. 1909. dec. 26. I. évf. 52. sz. 844-845. lapok között.

Zemplényi Tivadar

Született Eperjesen 1864-ben, a gimnáziumot is itt végezte el. Majd feljött Budapestre, ahol egy évig járt a mintarajzi iskolába. Tanárai Székely és Lotz voltak. A következő évbe Münchenbe ment ahol a műkereskedőknek adott el, kisebb képeket s ezeknek árából élt, szükösen. Münchenben a festő-akadémiát látogatta. Székely és Lotz több rajzát megvásárolta. Egy öregasszonyról készült tanulmányát pedig a berlini Képzőművészeti Akadémia egyik tanára Volgel Hugo vette meg. Münchenből Olaszországba ment magy. állami ösztöndíjjal. Már ekkor, haza küldött képei révén, itthon jól ismerték. „A templomban" c. képét a király vette meg a budai várpalota számára. Ugyanekkor a Képzőművészeti Társulat 300 forintnyi külön díjjal is kitüntette. Nevezetesebb művei. „Altató", amellyel a Ráth díjat, „Szegény asszony otthon", amellyel a Műbarátok díját nyerte meg. Továbbá a „Parasztleány", azután a „Férj és feleség" A kormány megbízásából festette „Vazul Szent István előtt". c. képét. /.

1. Shedves ~~genre~~ genre-képei a „Hazatérés" „Érdekes vendég" „Új kedvenc". A „Virrasszatok és imádkozzatok" c. képét a Képzőművészeti Társulat kiállitásán a nagy aranyéremmel tüntették ki, a kormány pedig megrásárolta az Országos Képtár számára. Ugyanekkor állitotta ki a „Búcsúsok érkezése" c. képét, melyet az nemzetnek ajándékozott.

9 Gerő Ödön, London Elek

Modern magyar festőművészek. Budapest. é. n.

108. l.

II. Mustafa:

Rézmetszet, 1

a lap kátán pedig lés ha

MUSTAPHA II. T

jogar díszik. Feleiata a

csillago ~~a~~ fehérben lobogó

Jó nellüli felső kivitelen

va. ~~Sejen~~ Turbán ~~van~~ vizel Ell

chellig, hiszi jobbra fo

segélyével fog c...

Pesti Hirlap 1904. V. 10.

KÉPZŐMŰVÉSZET.

* (**Egy magyar művész sikere.**) A berlini nemzetközi kiállításon tudvalevőleg szép erkölcsi sikere van a magyar művészi osztálynak. E csoportban alig egy-két eladó magyar kép van s az egyik jelesebb alkotás, Zemplényi Tivadar, „Szükölködők“ c. genre képe, máris elkelt három ezer márkáért. Ez az anyagi siker is bizonyitja, hogy a magyar képeket a német birodalmi fővárosban is megbe-

226

1556. Zemplényi Tivadar:
(Sz. Eperjesen, 1864. november 1-én)

Az uj kedvencz.

A perzsaszőnyeggel bevont szobá[redacted] pamlagán, csipkefőkőtőt és barna ruhát viselő [redacted] ül és [redacted] nézi az asztalon fekvő pólyás gyermeket, a kinek jobb kezét fogja. A rózsaszinü csikós zöld ruhába öltözött, [redacted] övet és csipke kendőt hordó [redacted] pedig előre hajolva igazgatja a fürdőből kivett babát. Mellettök jobbról [redacted] foglalt helyet és [redacted] szemléli a kicsikét. Bal kezét a kék bélésü piros selyem napernyőn nyugtatja, [redacted] jobbjával az asztalra támaszkodik. Öltözete: fehér ruha bő ujjakkal, csokorra kötött kék szalagöv és hosszú szárú sárga keztyü. A csoporton innen [redacted] széken [redacted] kádat látunk lepedővel és kendővel. Balra, a zöld teritővel letakart ágy felett, fekete keretben, festmény lóg; az éjjeli szekrényen gyartyatartó, zöldernyős petroleum-lámpa és gyufa van; az almába[redacted] harapó szőke kis fiu pedig haragos pillantásokat vet a velem törődő társaságra. A pamlag felett aranykeretes metszet és két sulyu ingaóra köti le figyelmünket. Alól balra [redacted] elzése [redacted] ZEMPLÉNYI T.

Vászon, méretei 131:185 cm.
Vétetett 1897: VI. 10-én a 35202 [redacted] sz. rendelet alapján. 2000 frton
[redacted]
Elszámoltatott 1897: IX. 20-án (223/97.)
Az elszámolás tudomásul [redacted] vette 1897: X. 2-án az 59668 sz. leirat [redacted] (350/97.)

L. a Vasárnapi Ujság 1902. évfolyamának 51. számában a „Kedves Vendég" czimü közleményt a 832. és a kép reproductioját a 830. oldalon.

3212. Zemplényi Tivadar.

Sz. Eperjesen 1864 november 1-jén.

Búcsú a felvidéken.

A jobbra haladó procession részt vevő és ünneplő ruhát viselő közönség az áldást térdre ereszkedve és ájtatosan meghajolva fogadja. A piros menyezet közelében, mely alatt a pap van a szentséggel, három lobogó leng. Balról a menetből az öreg házaspár és unokája válik ki. A háttérben a lombos fák képeznek csoportot. Az előtért, a hol a fákon innen egy feszületnek alja bontakozik ki, zöld gyep borítja. Az égbolt felhőzött. Jelzése alól jobbra: »*Zemplényi T.*«.

Vászon, méretei 199·5 : 260·5 cm. — Lelt. sz. 3212. — Vétetett az 1905 deczember 20-iki 104611 sz. leirat szerint 3500 K-án (1130–905). — Elszámoltatott 1906 június 5-én (786–906). — Az elszámolást jóváhagyta az 1910 május 11-iki 9458–909 szvsz. határozat (942–910).

III
422 (3212)
661 (583).

III : 422

Vétel
1905

2004. Zemplényi Tivadar:

Ünnepen.

Az erdős vidéken az előtérben [illegible] van az Isten háza, hová a falu jámbor népe [illegible] tódul. Némelyek [illegible] lépcsőn ülnek [illegible] haladnak fölfelé és egy asszony a templom ajtajában telepedett le kosarával. Középütt az ut mentén koldusok térdelnek [illegible]. Balra pedig az úri nép indul [illegible] erdő felé világos nyári ruhában és piros ernyővel. Szembe a dombon felállitott feszület körül, sátorosok kinálják a vásárfiát. Jelzése alól jobbra: Zemplényi Tivadar.

Of, vászonra, mér. 100 : 139.5 cm.
Vétetett az 1901: V. 15-én a 34044 sz. miniszteri rendelettel 2000 koronán. (247/901.) Elszámoltatott 1901: VII. 19-én (247/901.)

Az elszámolást elfogadta az 1901: IX. 23-i 64907 sz. rendelet. (554/901).

Zemplényi Tivadar

l.

Lykafest 1896-1914

32. l. (többször)

33. l.

Zemplenyi Tivadar

Elektryž

Jaid okr.

Mücsarnok

1901. 70. l.

Templeiji Tivadar

Irod

Szana Tamás. Templeiji Tivadar. Magyar Halon XXII. 1894. 463 h.
(képekkel)

tanu.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engec

.....

a mühelyfőnö

Zemplényi

Müvein a részletek kidolgozása tekintetében ellenlábasa Glatznak, aki a részleteket elhanyagolja. A müvész nyugodtan és biztosan rajzolja meg az alakokat és kedvvel foglalkozik a részletekkel,-irja Gróh István: "A Nemzeti Szalon és az iparmüvészeti kiállitás" c. kritikájában.

A HÉT, Bp. 1899. dec. 1o. X. évf.
5o. sz. 824-826. lap.

Zemplényi Tivadar

"Igen komoly, sulyos egyéniség"-nek nevezi Margitay Ernő: "Három kiállitás. I" cimü kiritkájában. Külön értékeli levegő és megvilágitási problémáinak remek megoldását és nem mindennapi rajztudását.
Alkotásai előtt "tisztelettel kell megállni"-mondja végül a müvész munkájáról.
A müvésznevek felsorolását lásd: Dudits Andor nevénél.

Élet, Bp. 1915. febr. 28. VII. évf.
9. sz. 210-211. lap.

M.D.K.

Zemplényi Tivadar,festő,1864-1917

A müncheni Akadémimia szelleméből csak a mesterségbelit tartotta meg,a közvetlen természetmegfigyelés felé hajlott./Szegény asszony otthona,Búcsúsok,Könyörgés békéért,stb.Nemz.Galéria.A Képz.Müv.Főiskola tamára.A szélsőségektől megóvta tanitványait. 514.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a színház és a film.Minerva.Bpest.1960

1) Templényi Tivadar
festő

1864 – 1917. 1900-tól hosszabb ideig szolnokon dolgozott. Képei tárgya a szegény-paraszti élet. Később sokalakos, búsú-járókat ábr.-ó vásznakat mint.
~~Tö[illegible] kompozíciói, Pusztaszeri vér~~ –
A magyarországi műv. tört. I. 466.
Corvina 1971.

Zempléni Tivadar

Nem annyira a humoros s az elbeszélő genrét vallja magáénak *Zempléni* Tivadar, mint inkább a természetbeli tárgyak s alakok hű utánzását. Erőteljes szinezettel, gondos tanulmánynyal csoportosított egyszerű falusi jelenetet állít elénk. Néhány gyerek s leányka a patak mellett foglalatoskodik s épen arra megy a nagy Tyras kutya, kis távolságban követve az ifjú földesúrtól. Ez a kép tárgya. Látszik azonban minden alakon, s minden részleten, hogy a művész a helyszinén festett, alaposan tanulmányozva a külső világítást s a szinek szabad levegőn való hatását. A gyerekhad félelme s a kutya haladó mozgása hatnak legélénkebben a nézőre.

Z. L. Képek a Műcsarnok téli kiállításából. Vas. Ujs. 1894. 789. l.

P 3

(4)

Belv. plét

11

13 ábra, 57)

Zemplény Tivadar

festő

Wód

Műcsarnok, 1901. 45. l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Zemplényi Tivadar

Erod

Vas. Ujs. 1897. 339. l

Zemplenyi Tivadar

cród

Kondy Gyula. Egy mű vész életéből. Magyar-ország. 1918. 28 sz.

KÖZPONTI TEJCSARNOK

ÚJDONSÁGA:

UZSONNA REGGELI

KÁVÉJÁHOZ

MINDIG FRISSEN FELVERT ZAMATOS **KÉSZ**

TEJSZÍNHAB

III. 309. Zemplé[illegible]i Tivadar, 22 éves, kath., szül. Eperjesen, M[illegible]gyarországon, atyja szob-

rász, Hackl élő modelles osztá[illegible] 1886 okt. 18. Az Akadémia birtokában van[illegible]k: 2 darab férfiakt rajztanulmánya 18[illegible]ól, vételár 200 M és öreg asszonyt ábrázoló festménytanulmánya 1889-ből, vételár 120 M.

Som 186.l.
187.l.

8719.

COMPLVRIBVS ALIORVM GEOGRA-
Zinthio Norico delineata est
ü középütt van adva. Jelzése
ett a két angyaltól őrzött ko-
nnes à Deutecū Lucas à Dutecum
GNI CVM TRANSILVANIA czimü két

48.9 cm.

5
-12

Templényi Tivadar

erod

Szana Tamás. Templényi Tivadar festmé-
nyei. Vas Lys 1901.
12 szan. Képekkel.

esetleg felhasználandó
mert nagy érikk

arcképpel

Zemplényi Tivadar

Vas. Újs. 1901. 805. l.
(A Műcsarnokból.)

Zemplényi Tivadar «*Kertben*» czimü képe szeretetreméltó és sok bensőséggel festett életkép. Az almafán már mosolyogva piroslik gyümölcse. Az ifjúság mosolyával és szépségével áll a fa alatt egy nyulánk, barna úri nő, a mint kötényébe szedi az almát. E kép is a festő kiváló művészetéről tesz tanubizonyságot.

Kossuth-u 38

20 – 21

Zemplényi Tivadar

1864.november elsején Eperjesen született.Budapesten és Münchenben tanult,hazatérte után néhány hónapig Nagybányán dolgozott,majd Szolnokon töltött hosszabb időt,az 19oo-as évek elején.Főleg szegény emberek életét és a hazai tájat ábrázolta valósághü előadásban. 19o3-tól a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanáraként hasznos pedagógiai munkásságot fejtett ki.Számos dijat nyert.19o8-ban a Könyves Kálmán Szalonban volt gyüjteményes kiállitása.1917.augusztus 22-én halt meg.1918-ban a Mücsarnokban rendeztek hagyatékából kiállitást.

Lyka Károly:Zemplényi Tivadar.Müvészet.IV.-19o5,73-76.

lol.Tehenek
0.v.,85x73 cm.J.j.l.:"Zemplényi Tivadar. MNG Ltsz.:F.K.212

Die Szolnoker Malerschule
78 Wechselausstellung der Österreichischen Galerie
Szolnok,Bp.,Graz 1975-76
Östereichische Galerie und Collégium Hungaricum

Zemplényi Tivadar

Zemplényi Tivadar

ZEMPLÉNYI TIVADAR, a szinezésben kiváló művészünk magyaros tárgyú képet festett. Pipára gyujtó magyar csordás őrzi a tarka teheneket, árnyas füzesek között. Úgy szineiben, mint rajzában magán viseli Zemplényi képeinek kitűnő jellemvonásait.

Paur Géza

A téli kiállítás a Műcsarnokban – Vas. Ujs. 1899. 871. l.

[redacted]

Zemplení Tivadar

vrod

Lázár Béla Zemplení Tivadar. Nagyar Geniusz 1901. 1 sz

.....nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláírása.

ezem:

.....

y helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Zemplényi Tivadar

Igen figyelemre méltóak az itt következő művészek alkotásai, melyek a Nemzeti Szalonban rendezett "Céhbeliek" kiállitásán szerepelnek:

Mendlik Oszkár tengeri képei,

Zemplényi Tivadar érdekes vázlata egy Krisztus képhez,

Ujváry Ignác szép tavaszi tájképe,

Kunffy Lajos jól sikerült tuniszi festményei.

A "Céhbeliek" megalakulásának indokaira vonatkozó ismertetést lásd: Körösfői Kriesch Aladár nevénél az alanti jelzet és dátum mellett. ÉLET, Bp. 1914. ápr. 19. VI.évf. 16. sz. 506-507. lap.

Zemplényi Tivadar festő M.I.D.K.

1864 - 1917

a münchení Akadémián tanult

Szegény asszony otthona

Búcsúsok, Könyörgés békéért

A Képzőmüv. Főiskola tanára

Kampis, Irod. müv. Bp. 1960 514

(Zemplényi Tivadar)

szód

Végh Katalin*:

[ ] (1864 - 1917). Bp.
1947. Kézirat.

*Gerevichnél doktorált.

Tombor 1947

bontékon

408.

s kissé balra néz. A nyakába vetett
onarend jelvényét viseli, melynek csil-
tal: „Avita et Aucta." Feliratai a ta-
ul: „K. Irsó Casagrande után 1870".

ága 73·5 cm.
lepjen vissza.

Zemplényi Tivadar

szül. 1864 szept. 31 (?)

1884/85 I. – II. szakosztály

1884/85 II. I. szakosztály

1885/86. I. – festenetiosztály

Lotz

1885/86 II. – " " –

Házjelvények, temesvári II. 205.

Zemplényi Tivadar

Lyka München

67, 68, 75. l.

tott jóleső rénvéteért fogadja
hálás Köszönetemet. –

Budapest 1922 I/3.

Őszinte tisztelettel

ön. Nagy Virgilné

Zempleni Tivadar I

Mutsarnik

1893/94. téli kiáll.

1894. tavassi kiáll.

1894/95. téli kiáll.

1896. mill. kiáll.

1897. tav. kiáll.

1897/98. téli kiáll.

1898/99. téli kiáll.

1899-1900 téli kiáll.

1900. tav. kiáll.

1900-1901. téli kiáll

1901. tav. kiáll.

1901-2. téli kiáll. 59. 186, 192, 256, 363, 503, 505

1902. tav. kiáll. 207, 253

1902-3. téli kiáll. 210-216

1903. tav. kiáll. 84, 86, 88

1903-4. téli kiáll. 250-253

1904. tav. kiáll. 160.

Agathodaimon – Robortipus III. 203.

Zemplényi Tivadar †

Pesti Hirlap

1917. aug. 24.

(Halálozás)

U. 2202

Felesége Lech-
ner Gyula leá-
nya volt.

Pránkalap száma .....

Tételszám	
	14 drb. diapositiv reprodukc azaz Harminchatpengő 40 f

Fizetendő: számla vételével

Zempleny Tivadar

Munczarnok

1915–16. téli kiáll. 47, 48

1916. tav. kiáll. 48, 66, 139

1916–17. téli kiáll. 368, 382, 383

1917 tav. kiáll. 32, 33

1927. magyar táj. 96. 303

1927/28. téli kiáll. 72, 87

Török követek fogadása Passzarovicznál

(részletek) III. 111.

Zemplényi Tivadar

Mucsarnok

1908. tav. kiáll. 115, 231, 233–237, 239, 302–304

1908–9. téli kiáll. 198, 202, 762

1909–10. téli kiáll. 1, 3, 17

1910. tav. kiáll. 271.

1910–11. téli kiáll. 5, 7, 48

1911. tav. kiáll. 5.

1911–12 pib. kiáll. 211, 568, 573, 574

1912, tav. kiáll. 321

1912–13. téli kiáll. 6, 14, 494, 501, 503

1913. tav. kiáll. 73

1913–14. téli kiáll. 482

gr. Nitzky Kristóf septemvir (meg

Mellig, szem köt. Par
szeme kék s arcza s bajusza
je fehér, ingének mellfodra la
vetett zoldszélű piros palagon a szt. Is
zsinórzású bekecse sötétkék

Olajfestés, vápon ra,

Al. Kept. 71.

Zempleiny Tivadar

Muvinet 1903, 226, 381
– 1904. 223, 406
– 1905. 73–78, 80, 81, 84,
85, 88, 90, 91, 211, 217
– 1908. 129, 143
– 1909. 264
– 1911. 125, 126, 128, 129, 133,
134, 136, 137, 139–142, 14
– 1912. 38, 136
– 1914. 226
– 1915. 98

Magyar Muvinet
1925. 60, 204
1927. 8, 21

Santa Croce Girolamo: Thr
Aus imádása 459 (648), 1322 (79).
Trónoló Madonna 459 (648), 1103 (3

Zempléni Tivadar II

1904-5. téli kiáll. 25, 27
1905. tav. kiáll. 320, 321.
1905-6. téli kiáll. 19, 21
1906-7. téli kiáll. 141-149

Pál:

npha.

(fordult
örében keresztbevetett lábakkal ül a jobbra
ut a háttér fele, hol (a dallam hangjaira) egy szőke Nympha
n Syrinx-sipot tart; fejét borostyán ko-
szemöldöke, szeme és gyér szakálla bar-
nak; füle hegyes és kecskelábait szőr fedi.
phának haja vállaira omlik, szeme kék és
ú ékesíti. A hegyes háttért erdők borit-
lér felhők emelkednek. Jelzése alól jobb-
dó sorban piros betükkel:

etei 106:91 cm.
ápriliz 12-én a 27967 sz. leirattal. (207/900)
rona. Balról a 26–27 és fölfelé a 8–9
s. — A vételár elfrámoltatott 1900. V. 5 én
nolás elfogadtatott 1900. VI. 30-án a 8009 szon

dalától eredt horzsolás is járult. Mikor Triesztben Hunyadi gróf megvette, már húsz éves volt, de előrehaladt kora mellett is, sem szaporaságban, sem erőben, kitartásban, gyorsaságban nem multa felül egyetlen kortársa sem.

Okosságáról meg épen csodákat beszéltek az egyiptomi hadjárat idejéből, hogy hogyan őrködött gazdája és őt gondozó hű szolgája élete felett. Többször megtörtént, hogy éjszakának idején, miután elfogyasztotta abrakját, a legkisebb nesz nélkül, a legelső gyanus zajra felébresztette alvó gazdáját. Hunyad nevű csikótól származó ivadékai a fényes nemzedékek egész sorozatát szolgáltatták verseny-istállóinknak.

garchiai hatalom legendái. Ma már a fénynyel s hatalommal együtt a dús vagyonok nagy része is eloszlott, szétszóródott s mint egy mythosra tekint vissza a jelenkor embere a nagynevű családok elődeire, az igazi magyar kiskirályokra.

—*r.*

A KÉPZŐMŰVÉSZETI TÁRSULAT TAVASZI KIÁLLÍTÁSÁBÓL.

«Szegény asszony otthona.»

Zemplényi Tivadar festménye a képzőművészeti társulat tavaszi kiállításán.

Bizonyára sokak érdeklődését fölkeltette s úgy a művészek, mint a műbarátok körében beszéd

SZEGÉNY ASSZONY OTTHONA. — ZEMPLÉNYI TIVADAR FESTMÉNYE.

Nevezetes méneseink voltak még e század elején a simontornyai báró Sina-féle, a keszthelyi, marczali; utóbbinak Splinderbar nevü jeles angol félvére az angol gyepeken is számos izben vitt el dijat; az iregi Vitzay-féle, továbbá a Pálffy herczegek, Károlyi, Széchenyi, Erdődy, Apponyi grófok, Erdélyben pedig a Mikesek, Bánffyak, Bethlenek, a Haller, Lázár, Kemény, stb. családok ménesei. De magyar lovakkal gazdagitották lóállományaikat külföldön is ismételten a württembergi király, a bajor király, Rzewutzky orosz gróf, a hesseni választó és Napoleon Jeromos.

Mindez csak egyik oldalát mutatja Magyarország nagy gazdagságának, főúri családjai rengeteg jövedelmének abban az időben, melylyel nem versenyezhetett egyetlen más ország arisztokrácziája sem. Legendák és adomák képződtek a dús vagyon kevély urainak neve körül, a pazarlás, a bőkezűség, a fejedelmi fény és oly-

és birálat tárgya volt Zemplényi Tivadarnak «Szegény asszony otthona» czimű életképe.

Nem hatást vadászó s a nagy közönség kevésbbé kényes izlését legyezgető kedvencz festménye ez a kiállításnak. Sem tárgya, sem szinezése nem olyan, hogy az avatatlan s az úgynevezett «lármás hatások»-ban gyönyörködő vagy érdekfeszítő jeleneteket kereső szemlélőt huzamosabban lebilincselhetné. A szerény elvonúltságban lappangó népéletnek egy olyan jelenségét figyelte meg finoman s adta elő gondos tanulmánynyal és igaz érzéssel Zemplényi e művében, mely egyszerűség és természetesség tekintetében méltán sorakozik e nemű korábbi alkotásai mellé.

Egy fehérre meszelt falú, szegényes bútorzatú padlás-szobában egy sötét szinekben tartott öregasszonyt látunk, a mint evőeszközét reszkető kezében tartva, épen csekély étkezését végzi. Nagy egyszerűségében igen megkapó jelenet ez,

melyen nyomott, de mégis vonzó hatású hangulat ömlik el. Művészi fölfogás és kivitel tekintetében teljes elösmeréssel kell nyilatkoznunk az öreg asszony alakjáról, mely igazságával, természetességével s a belélehelt való érzéssel tökéletesen képes gyönyörködtetni a finomabb, fejlettebb izlésü műbarátot.

Zemplényi azon művészek közé tartozik, kik el tudnak mélyedni a természet jelenségeinek tanulmányozásába. Ha idő és alkalom engedi, ép oly szeretettel és gonddal tanulmányozzák a ruha érdekes redőit s szineinek változatait, mint az arcz és alak részleteit. Rajza gyakorlott, finom. Szinei élénkségük mellett is könnyük és levegősek. Szinezésében kerüli a nyerseséget, darabosságot, s mint öntudatos művész arra törekszik, hogy az árnyalatok finomak s egymásba olvadók legyenek.

Ecsetkezelése, előadási modora s a felfogásban való érettsége a kiforrás időszakán már túl levő komoly művészi egyéniségül tüntetik föl s arra engednek következtetni, hogy még sok jeles és bárhol is számot tevő alkotást várhatunk tőle.

Kacziány Ödön.

KÉPEK JAPÁNBÓL.

III. A Hakkone-vidéken.

Tonoszáva, 1893. szept. 11.

Megegyezésünkhöz képest jókor reggel útnak indultunk. Az volt a tervünk, hogy Mijanostáig fel gyalog teszszük meg az útat, onnét pedig a Hakkone-tóig gyaloghintókban, miket a lady-

sereg elkiséri a katonákat a háborúba, mint a 15-ik és 16-ik századi német katonákat. Ilyenkor a nőket rendes csapatokra osztják, melyeknek vezetését az altisztek nejei végzik s az egész csapat vezetője egy tiszt. A délelőtti órákban, midőn a katonák a kaszárnyákon kivül vannak, a nők egy terembe gyülnek össze s végzik házi dolgaikat; egyúttal ebédet készítenek a nagyszámú gyermekek számára. Ilyenkor itt igen nagy a lárma s gyakran megtörténik, hogy ezeknek a «kincstári hölgyek»-nek egy részét nagyon nehéz rendben tartani. Én is meglátogattam ezt a termet, hol körülbelül száz nőt találtam s e mellett rettenetes rendetlenséget. A gyermekekről részben a kormány gondoskodik, mivel a legtöbb európai katona szabadságolása után visszatér hazájába, családját pedig ott hagyja, mely aztán a kormány gondozása nélkül nyomorúltan pusztulna el...»

Jávából eltávozva, ismét hosszabb ideig voltak útazóink a tengeren, mely azonban itt ritkán volt egészen nyilt tenger, mivel csaknem naponként láttak egyes szigeteket. Mindamellett útjuk nem volt nagyon kellemes, mivel az esős időszak állandóan kisérte őket s több izben hatalmas felhőszakadásokat szenvedtek. Fő mulatságuk volt május elsejének megünneplése, lövöldözések, versenyzések, zsákban futás, árboczra kúszás, buvárkodás és más szórakozások útján. A hajón a tisztekkel s az udvari személyzettel együtt közel 500 ember volt, ezenkivül több eleven majom, papagály s más állat, úgy, hogy mulatságokat rendezni nem volt nehéz.

Május 5-én látták meg először *Ausztrália* partjait a *York*-fok vidékén s csakhamar ezután eljutottak abba a szigettömkelegbe, mely *Új-Guinea* és *Ausztrália* közt fekszik s kikötöttek *Kennedy-port*-ban a *Thursday* szigeten. Ez a hely, hol 1878-ban még csak 5 kunyhó volt, ma már igen tekintélyes község; van benne többek közt — mint a révvezető büszkén megjegyezte — 30 billiárd, melyhez a főherczeg azt a toldást teszi, hogy már várerődöt is épitenek, melyben 30 tüzér lesz több ágyúval. A város nevezetességei közt feltűnt útazónknak a benszülött papnak lakása.

«Nagy bámulattal nézték a parton levő kunyhók lakói a mi matrózaink munkáját (a csónakok kikötését mocsaras helyen). Ausztrál-négerek voltak, az elsők, kiket láttunk; egészen sajátságos emberek rettenetesen rút arczvonásokkal, dagadt, duzzadt, ajkakkal s nem gyapjas, de göndör hajjal. Különben már érinteni látszott őket a művelődés: arczuk nem volt festve, mint törzsbeli rokonaik nagy részénél szokásos; volt nehány európaias ruhadarabjok is, mint rikító szinű mellények s a legfurább fövegek, fekete csúcsos kalapok, vasúti sipkák, stb. A nők és gyermekek, mihelyt a partra léptünk, félénken visszavonultak kunyhóikba.

«Ezek a kunyhók a legsajátságosabb lakóhelyek, minőket eddig láttam; tulajdonkép csak villa-alakúlag elhelyezett galyak fakéregdarabokkal fedve, úgy hogy az időjárás változásai ellen is alig nyujtanak védelmet. Az ember csak mászva járhat bennük s az ily kunyhóban, mely alig két méter hosszú és egy méter magas, az embereken kivül vannak kutyák, macskák, disznók mind bizalmas közösségben a szük helyen. A kunyhókban szárítják továbbá a halakat és tekenős békákat, a benlakók élelmiszereit melyek ennélfogva útálatos szagukkal dögletessé teszik a levegőt. Végtelen sok légy zümmög szerteszét. A falakat kivülről üres petroleumládák, üvegek, bádog dobozok s más effélék diszítik. A czigánysátor rendetlensége és bizarrsága a legtávolabbról sem hasonlítható össze az ily negrito-telep zürzavaros és excentrikus alakjával.»

A város valódi lakói azonban fehér kalandorok, köztük nem egy nagyon gyanús kinézésű, széles karimájú kalapot viselő és övében revolvert hordó alak. Az állandóan letelepedettek nagy része gyöngyhalászattal foglalkozik. Egy tonna gyöngykagyló ára 1320 forint. Gyöngy igen kevés van bennük, de a kagyló-héj szép belső részét sokra használj k. A búvárok 30—40 méter mélységbe is leereszkednek s ezért foglalkozásuk határozottan veszélyes; havonként átlag 5—6 ember hal meg foglalkozása közben. A vállalkozók azonban hirtelen meggazdagodnak s mivel műveletlen emberek, gazdagságukat dorbézolásra használják. A kétezer főnyi lakosságú városban tömérdek a korcsma és a mulatóhely.

A város környékén a főherczeg kitünő *korall-telepet* fedezett föl, melyben maga is órákig gázolva gyönyörködött s melyről egész elragadtatással igy ir:

«A korall-réteg a legváltozatosabb fajú és szinű virágokkal megrakott csinos virágágyhoz hasonlított végtelen mennyiségű és változatosságú állatvilágával. Láttunk korall-galyakat, melyek sokszoros elágazásaikkal olyanok voltak, mint valami agancsok; karvastagságu törzseket fagalyakhoz hasonló részekkel; legyezőalakú lapokat, nagy tömböket, melyeknek első tekintetre durva alakja pontosabban megnézve igen finom és gyöngéd részleteket mutatott; azután végtelen sok szivacsot, puhányt, holothuriát s számos más alsóbb rangú állatot, melyek mindegyike tarka, rikító, erősen fénylő szinezéssel tünt ki. Nincs festő, — még ha Makart tehetségével birna is, — ki képes lenne e prismatikus szinhatást, a ragyogó pompát, fényt, a a szinvegyület végtelen fokozatát visszatükröztetni, mely ezen tengeri lényeket oly pompásan diszíti. Egy madrapore szürke törzsén például száz meg száz tövises és puhányos állat tapad a szivárvány legfinomabb árnyalataiban tündökölve. A polypgalyak bokrai, vázai, galyai és ágai között, melyek mind a korall-állatok sokalaku meszes csontvázai, egész sereg csodálatos apró hal, tengeri csillag, rák, csiga mozog s e mellett még a korallok törzseiben is több állat van elrejtve és befedve. Itt is, ott is, felette, mellette, alatta s a korallzátony száz meg ezer különböző helyén; újból minden pillanatra az organikus lények bámulatos tömege — ismeretlen, megfejthetetlen látvány!»

Május 7-én újból útnak indult az «Erzsébet» hajó utazóival s csaknem egy teljes hétig haladt Ausztrália partjai mellett, úgy, hogy az egész úton a 20—30 km. sziklazátonyon át folyton lehetett látni a partokat, vagy legalább a part mellett levő apró korall-szigeteket. Legnagyobb részük teljesen lakatlan, némelykor kopár is, de apró hajók s a partokon időről-időre feltünedező világító-tornyok, melyeknek lakói igen gyakran hónapokon át nem érintkeznek emberi lénynyel, némi változatosságot ad a képnek, mely általában tájképileg kedves s a növényzet bujasága következtében olykor elragadó.

Sydneybe érve, 1893 május 15-ével megszűnnek az eddig megjelent első kötet naplójegyzetei. Az előző évben decz. 15-én kezdődtek meg s igy a vaskos kötet teljes öt hónapot tárgyal. Aránylag csekély idő s a napló mégis változatosan gazdag képet nyújt. Ismételjük: fenséges irója egyéniségét nem tekintve is, érdemes e művet elolvasni.

MAGYAR NÁBOBOK.

Csengő szavu kolompok hangja zendül, nyájak és gulyák végtelen sora vonul el a sik rónákon, az áldott magyar föld feltárja újra kincseit, melyekkel dúsan fizeti vissza a verejtékes munkát, mely feltöri kövér barázdáit. De inség és panasz hangzik ma a föld hű gyermekei ajkáról, a jutalom, mely a röghöz való ragaszkodásukat kiséri, többé nem zavartalanul édes, gond és küzdés keseriti cseppjével s elmultak azok az idők, mikor Magyarország gazdasága kiapadhatatlan éléstárát kinálta a nagy nyugati piaczok szükségleteinek.

Hol vannak az egykori nábobok? Ma is csengnek még a szerencse és takarékosság által felhalmozott milliók a verseny és vállalkozás feltörő utjain, ma is hevernek holtan és mozdulatlanul nagy kiterjedésű latifundiumok egy fél megyét hasitva át óriás testökkel a névtelen ezrek szorgalmas munkálkodása közepett, de a nábob, mint fogalom, a maga typikus mivoltában, eltünt az új idők szinpadáról.

Magyarország régi nagy gazdaságairól fogalmat nyujthat, ha fölemlitjük, hogy ennek a századnak az elején az *Eszterházy* herczegi uradalom nem kevesebb mint 240,000 darab birkát számlált, melyből évente 4000 mázsa gyapjut nyert. Ha most tekintjük, hogy a gyapju mázsáját körülbelül 200 frtért értékesitette az ozorai uradalom, kitünik, hogy csupán e forrásból évi nyolczszázezer frtot vett be a leggazdagabb magyar nábob-család. Pedig a keszthelyi *Festetich*-féle 60,000-nyi birkaállomány gyapjuja még jobb áron kelt el, — 300 frtjával került eladásra mázsánként Angliában, sőt Spanyolországban is erősen keresték.

Valódi kiskirályok voltak messze kiterjedő legelőiken a *Károlyiak*, Lajos, István és György grófok is, 75,000 darab szebbnél szebb juhaikkal, melyekből évenként 1500 mázsa gyapjut nyertek, azután *Széchenyi* Lajos, Pál és István grófok ugyanannyi darabbal, a *Batthyány* herczeg juhászata 60,000-nyi birkaállományával, melynek évi gyapjuhozadéka 1200 mázsa volt. Csak hatodik sorban következett *Károly főherczeg* uradalma, 50,000 darab birkával, azután *Grassalkovich* herczegé ugyanannyival, ellenben az *Eszterházy* József, Mihály és Károly grófok juhászata már csak 40,000 darabot tett ki, valamint a *Batthyány* Gusztáv és Kázmér grófoké is, s csak 800 mázsa gyapjut termeltek évenként; még ennyit sem a *Hunyadi* grófok 30,000 darab juhból, nyolczszáz szarvasmarhából, négyszáz darab sertésből álló kéthelyi gazdasága s a *József* nádor alcsuthi gazdasága, évi 500 mázsa gyapjujával, de a mely igy is megfelelt évi százezer forint jövedelemnek.

A maig is hires alcsuthi juhászat eredetét az ürményi és magyar-óvári törzsnyájtól vette, tehát a legjobb anyagból, mely azonban önálló fajjá alakult át az ügyes kezelés alatt. Azonkivül még a keszthelyi gazdaságnak a drága kasmir sált szolgáltató tibeti kecskéi növelték messze földön hirét, — számszerint 25, — úgy a keresztúri szarv nélküli gulya, — Alcsuthon viszont az indiai zebu meghonosításával tettek kisérletet. Sajnos, az első pár elveszett, miután előbb a hím egy mürzthali anyához jutván, ez tőle egy kis bikát borjazott púp nélkül s csupán szinére s élénkségére hasonlított apjához, mert minden fajrokonánál serényebben s kitartóbban tudta húzni az igát.

Rengeteg összegeket képviseltek azonban e nagyúri nábobok ménesei is, melyeket többnyire a szenvedélyes utazó és sportsman, Fechtig báró látott el a legnemesebb fajokkal, melyeket utjaiból magával hozott. A német eredetü báró Kirchschlagból, Stájerországból helyezte át istállóját a kedvezőtlen égalji viszonyok miatt Zalába, az Inkeyek lengyeltóti uradalmába, s már 1809-ben első egyiptomi utjából két arabs csődört szerzett a Festetich-féle ménesnek s kettőt a herczeg Eszterházy-féle ozorainak, mely már akkor a legértékesebb arabs és angol telivérekből volt összeállitva, oly nevekkel, mint Sacrito, Dartli, Auditor, Orville, stb., melyek közül az első hétszer nyerte el a pálmát a pesti lóversenyen.

Nagyszabásu volt a Hunyadi gróf ürményi ménese is, 500 darab tiszta és kevert arab, angol és magyar vérből. Catege nevü angol csődörét ezer aranyért egyenesen Londonból hozatta a gróf, de még becsesebb szerzeménye volt a híres Tajar arab csődör megszerzése, melyet szintén Fechtig báró hozott magával Kairóból 1811-ben, ugyanakkor, mikor az egyiptomi pasa palotájába ebédre hivott előkelő mamelukok rettentő lemészárlása történt. A velök volt hátas lovak akkor az albán orgyilkosok zsákmányául estek, kik nyilvános eladásra bocsátották. Ezektől vette meg Fechtig báró Tajart, Szafirt s még két arabs kanczát, Dzsemilt és Troitit.

Tajart és Szafirt, mihelyt Triesztben partra szállottak, Hunyadi gróf váltotta magához és pedig csupán Tajarért 1500 aranyat fizetett. E ritka szép állat, melynek idomait 1826-ban a híres bécsi festő, Hett is megörökitette, csontváza pedig később a bécsi állatgyógyintézetbe került, — a Ghize-törzsből származott s a napoleoni háborúk alatt Murad bej tulajdona volt, kitől Latifa pasa birtokába jutott. Lába kesely volt, homlokán csillaggal, nyakán és térde alatt különböző ütközetekben kapott sebhelyekkel, melyekhez jobb felén a tengeri út alatt a hajó ol-

Zemplényi Tivadar

A müvész haláláról, müvészetéről a "Kultura" c. rovatban Margitay Ernő ir. Ötvenhárom éves volt. Arcképét bemutatja a lap. Itthon Székely Bertalan és Lotz Károly tanitványa volt, Münchenben Hackl és Löfftz a mestere, náluk folytatta tanulmányait. Ráth-dijat, a Mübarátok ösztöndiját, Rökk Szilárd-jutalmat, állami aranyérmet, a Nemzeti Szalon aranyérmét, külföldi kiállitások diját sorra nyerte. Müveit a király, József főherceg és a Szépmüvészeti Muzeum vásárolta. Repr.

Élet, Bp. 1917. szept. 2. IX. évf. 35. sz. 859. lap.

Zemplényi Tivadar

Nagyon szerette és igen jól ismerte a Bibliát, - irja megemlékezésében Margitay.
Az Uj Testamentum néhány gyönyörü jelenetét örökitette meg. "Nem rajta mult, hogy alkotásai nem láthatták a templomok falát" Ezekben a remekmüvekben a legerősebb, a legnagyobb müvészek között áll.
Különösen kiemelkedő münek tartja "Pieta" és "Könyörgés a békéért" c. alkotásait.

Élet, Bp. 1917. szept. 2. IX. évf. 35. sz
859. lap.

Zemplényi Tivadar

A Margitay megemlékezés hivatkozik a sajtóra, amely elismeréssel nyilatkozik a művészről, mint elsőrangu tájkép és zsánerfestőről.
Ezt az elismerést a megemlékezés nem tartelegendőnek, mert ennél sokkal több volt.
A Képzőmüvészeti Főiskola tanára, a Szépmüvészeti Muz_eum előcsarnokából temették.
A cikk megemliti a rövidesen megrendezendő kiállitását.

Élet, Bp. 1917. szpet. 2. IX. évf. 35. sz. 859. lap.

 M. D. K.

ZEMPLÉNYI Tivadar festő

A 80-as éverben Münchenben él, Hollósyval erinthesik.

Családostul Nagybányán ugyanolt és ott festett

1903. Bp. Képzőműv. Főisk. Tanár

1883-86 a Mintarajziskola növendéke

./.

 M. D. K.

ZEMPLÉNYI Tivadar festő

1883–86 a Mintarajziskola növendéke Grünwalddal egyett vagy ki hünchente

Réti István. A vagybányai művészlelep. Pop. 1954. 15., 31., 32., 44., 127., 212., 297., 303., 304. e.

ZEMPLÉNYI *Tivadar*, festő, * Eperjes 1864 nov. 1, † Budapest 1917 aug. 22. Budapesten és Münchenben tanult s hazatelepedve nagyobbára realista szemléletű, elmélyedt tanulmányú képeket festett a parasztok és szegény nép életéből (Szegény asszony otthona, Templomban, Zarándoknő, Búcsúsok). Tanári volt a képzőművészeti főiskolának. 1894. a Ráth-díjat, 1895. a Műbarátok Köre díját, 1900. a Rökk Szilárd-jutalmat, 1911. a Nemzeti Szalón aranyérmét s végül az állami nagy aranyérmet nyerte. 1908. a Könyves Kálmán szalónjában volt gyüjt. kiállítása, 1918. a Műcsarnok rendezett munkáiból hagyatéki kiállítást. Számos képe a Szépművészeti Múzeum. Tehenek a patakban és Dalmát halászok c. festményei a főváros tulajdonában vannak.

R-3 II. 625

ellenforradalmak alatt pedig mint választási és egyéb politikai plakát. Legnevezetesebb eredmények ezen a téren a német választási plakátok, a magyar tanácsköztársaság, a magyar ellenforradalom és az orosz szovjet-plakátok. Ez utóbbiak nem tisztán politikai és militarista jellegűek, hanem általános kultúrpropaganda szolgálatába vannak állítva: antialkoholista, közegészségügyi tendenciájúak, analfabétaság ellen, többtermelés mellett harcolnak. A kereskedelmi és társadalmi plakát mellett jelentős szerepet játszik a moziplakát, amely a legszabadabb eszközökkel dolgozik, hogy a fantáziát megfogja és azért szívesen segítségül hívja az expresszionizmus stíluseszközeit is. Általánosságban véve a plakát szélesfoltú dekoratív stílust kultivál és kerüli a naturalizmust, mert annak diszkrétebb színei és aprólékosabb formái elvesznek a nagyvárosi utca formáinak zűrzavarában. A modern plakát rendesen többszínű és litografálással, ritkábban klisével, fa- vagy linoleummetszettel van sokszorosítva. Elvi és gyakorlati jelentősége abban áll a plakátnak, hogy századok óta az első eset, hogy a festészet, ha többnyire triviális célok érdekében is, újra kontaktust keres és talál a közönség szélesebb rétegeivel. A magyar plakátművészet legújabban virágkorát érte el Jaschik, Bortnyik, Berény és számos tanítványok sikerült és ízléses munkáiban.

Hevesy.

A Műcsarnok tavaszi tárlata — ZEMPLÉNYI TIVADAR: Ünnepnapon

Tavaszi műtárlat

A magyar festők

Érdekesebb nemzetközi műtárlat, mint ez a mostani, még nem volt Budapesten. A két nagy vendég: Lenbach és Segantini így kettesben is kitesz egy egész kiállítást, értéket és élvezni valót pedig annyit ad, amennyi csak ránk fér. A puszta nevük is seregesen a Műcsarnokba gyűjti a budapesti társaságot. Pedig nincsenek egymagukban, jött még néhány súlyos nevü angol, azonfölül Dall' Oca Bianca, a veronai művész, végezetül mindezeknek az idegen művészeknek házigazdái: a magyar festők és szobrászok.

Százakra megy a számuk. S ezen a helyen bajos volna csak egytized részüket is fölemlíteni. Némelyikük gazdag kollekcióval jelent meg, köztük például Benczúr Gyula, aki bemutatja a lipótvárosi Szent István templom mozaikjai részére készített kartónjait. Csupa pufók angyal, csupa pompa, harsogó, diadalmas misehang, Benczur gazdagságot kedvelő modorában. A kartónok fölötte nagy méretüek, s mint e kiállításon látni, nagyon ügyesen rakták át mozaikba. Ez a ciklus képviseli a monumentális művészetet: a többi munka intimebb, bizalmasabb, nagyobbára lakásba való kép. Télen nagyon sok arckép készült, ez úgylátszik vele jár a zsurozás idejével. A festők apraja-nagyja foglalkozik vele, Balló, Benczúr, Knopp, László ismert fakturájukkal jelentek meg, díszes arcképekkel, amelyeken virágzanak a színek és minden arany, ami fénylik. A régibb generációt Basch, Baditz és Stetka képviselik. De az ifjabb gárda is jól van képviselve. Boruth négy feje csupa bensőség és úgy van megmintázva, ahogy eddig még nem láttuk tőle. Hegedüs László széles, erős színü, Huszár Ilona bárónő intim; a dekorativ előadás felé hajlik Vajda, Endrey, Keményfi, meglepően érdekes primőrt ad egy eddig ismeretlen művész: Pór Bertalan, akit hirtelenül fedeztek föl a tárlat megnyitása napján. És előlegeztek is neki egy kis dicsőséget, amit valószinüleg könnyen fog beváltani.

E sok képmás közé vegyítettek néhány érdekes képet az életvásárról, köztük több olyant is, amelyek mindenestül a magyar földhöz nőttek. Zemplényi vastagon, szélesen festette meg a templom portáját, amely előtt ünnepi mándliban ácsorog és sétál a besnyővidéki nép. Erősen tűz a nap, vibrál a levegő, rekkenő meleg van, a színek élesek és teljesek, nyári szárazságuak. Bihari képén két szorgalmas nő kötöget, ami magában véve kevéssé érdekes, de a képen tulajdonképpen nagyon szolid festés az, ami tetszeni fog az amatőröknek. Révész is egyenest faluról jött: hangulatos estében sétál az ő szerelmes párja, de egy másik képén, ahol az utcán pingáló festőt bámulja meg a falusi nép, ismét Révész karakterizáló erejével találkozunk, tipusformáló törekvésével, egyszerü becsületes előadásával. Paczka Ferenc, bár Berlinben lakik, ismét magyar jelenetet küldött, tolna-szántói párocskát „medvézés" közben, ami ott kurizálást jelent. Most is, mint tavaly, intenziv szineivel köt le minket. Ez a probléma éppen Paczkánál fejlesztésre alkalmas, egy pár nagy spanyol, nálunk pedig Szinyei-Merse megmutatták, hogy mit lehet vele elérni. És végre még egy faluvégi kép: Ferenczy Károly cigányai. Több annál, amit genrenek szoktak nevezni: ez a három alak ki van ragadva a miliőjéből, de magában rejti mindaháromnak teljes jellemrajzát. Ez fontos kvalitás, minket azonban ennél jobban érdekel az, ami benne puszta festészet: a félmezítlen cigányfiu alakja s a két pompás, cigányos viganó, amit ezek a barna leányok öltöttek. Olyan színproblemák megoldásaival teljesek, amelyekről épp az imént beszéltünk. Ha az utolsó tárlaton tónusainak finomságával hatott Ferenczy, úgy ezen az uj képen színerejét mutatta be.

Ezeken az itthon talált figurákon kívül sok egyéb emberkép is van a tárlaton. A legrégibb generációt Grósz Béla képviseli, idealizált női alakjai talán minden munkája közt a legkiválóbbak. S itt van a nagy holt mester is, Munkácsy, egész gyűjteménnyel, amelyek Malonyay Dezső képtárából valók, köztük egy unikum is: a mester egyetlen befejezett vízfestménye.

Uj Idők 1901. VII.

Azután vázlatok nagy képekhez, színkereső tanulmányok, becses relikviái a tragikus tehetségnek. Nagy képekben sincs hiány: Vaszary János Ádámja és Évája nagy zöld miliőben két szépen megrajzolt akt, az asszony sugárzó verőfényben, a bronzszinü Ádám görnyedezve búvik a faderék mögé. Vaszary ezidén jelentékeny tájképsorozattal is jött: a tónusok crescendója néhol csodaszép, gazdag változatu, egy zölddel zöldbe festett darabja a kiállítás gyöngyei közé tartozik. Rendkivül finom aranylüszterével megkapó Grünwald Bélának képe: szelid otthonos szoba, aranybarna tónusban, benn ül a ház asszonya, szélesen odafestve, mint ahogy néhány nagy hollandus csinálja. Mégis eredeti s bizonyára legjobb műve ennek a festőnek. E tónusfinomságok leheletessé fokozódnak Rippl-Rónai érdekes reggeliző papjában, míg Kacziány fantasztikus vizióvá szövi össze őket Mors equesében. E leheletes képekkel szemben vannak Nagy Zsiga kézzelfogható, erőteljes előadásra törekvő valóságai, azután Gergely, Peske, Szenes, Márk, Tornai, Eisenhut képei, a két utóbbi ismét keleti embereket és keleti mulatságot ad, exotikus csöndélettel és drapériával. Márk képe nagyméretü vászon, e temérdek színbe egy novella van beágyalva a demimonderól, aki beteg, sőt talán már utolsó óráit éli, most pedig fölkeresték vidám barátnői, akik virágot hoznak a fonyadozó kaméliás hölgynek. Ez a történet gazdag barokk-boudoirban játszik, amelyben az élet fényével kacérkodik a nyomorúságot hozó halál. Eddig a novella: de Márk dícséretére legyen mondva, hogy évek óta nem festette meg témáját olyan erősen, mint most.

Ezek után sok-sok tájkép következik, mintha nem is hideg, barátságtalan tél választotta volna el az utolsó műcsarnokbeli kiállítást a mostanitól. Itt is képviselve van minden nemzedék; a fehérhaju Telepy Károly egy erdőrészletet ad és egy darabot a tihanyi szigetről, enyhe, omlós, leszűrt szinekben, a Telepy virágkorára való stílusban, amely természetesen egészen elüt a legujabb sütetü tájképtől, mert azóta ugyancsak szép idő pergett le. A mai tájképfestést Mihalik, Olgyay, Szlányi, Bosznay jellemzi, fiatal lendület, teknikai hatvágások, de egyúttal a nagy hangulatok egyszerü megragadása van e képekben és sok helyütt olyan előadási bravur, mintha egyenest a festési akadályok legyőzése volna a cél. Mind a négy megfinomodott, régi, majdnem dekorativ festésük bensőbbé lett. A régibb stílusból az újra való átmenetet megtalálják Spányi Bélában, akinél a hangulat szelid fátyla borítja a tájat. A naturalista törekvések ma mindenütt a stilizált vagy misztikus elem felé kezdenek átalakulni, nálunk nagytehetségü művészeknél találjuk meg azt az áthajlást, amely rendkivül érdekes és megkapó műveket termelt: elég itt Mednyánszky két nagy képére utalnunk, amelyek valóságos himnuszai a friss tavasznak, vagy Magyar-Mannheimer kollekciójára, amely tele van erővel, frisseséggel s különösen az egyik képen megragad fehérvirágu bodzabokrainak pompás garniturájával. Férfias, erős festés ez. Egy lépés még és Katona műveinek finom tónusskálájában gyönyörködünk, ezek a képek majdnem egyszínüek, de bennük egyre nagyobb szerep jut a silhuettenek, sőt az erősen lendülő vonalnak is. Egészen színharmoniára indul Poll Hugó kedves pasztell-képein, a reálisabb természetszemléletet Tahi Antal képviseli és egy tengerfestő: Mendlik Oszkár, aki hatalmas léptekkel haladt előre. Kézdi Kovács László is ide tartozik legnagyobb képével és Kárpáthy Rezső s Markó Ernő is, az utóbbi egy dunai részlettel; Tull Ödön különösen kitett magáért ez idén egy egész sor képpel, széles és összefoglaló lett az előadása, Háry pedig tömör és különösen a rajzban pikáns. Mindezeket a képeket nem írjuk le itt a szövegben, de módunkban van folytatólagos fénykép-reprodukcióban bemutatni, ami sokkalta közvetlenebb.

Csak röviden utalni akartunk egy-egy művész törekvéseire, a többiről fölvilágositást ad illusztrációink sorozata, amelynek közlését e számunkban kezdtük meg.

LYKA KÁROLY

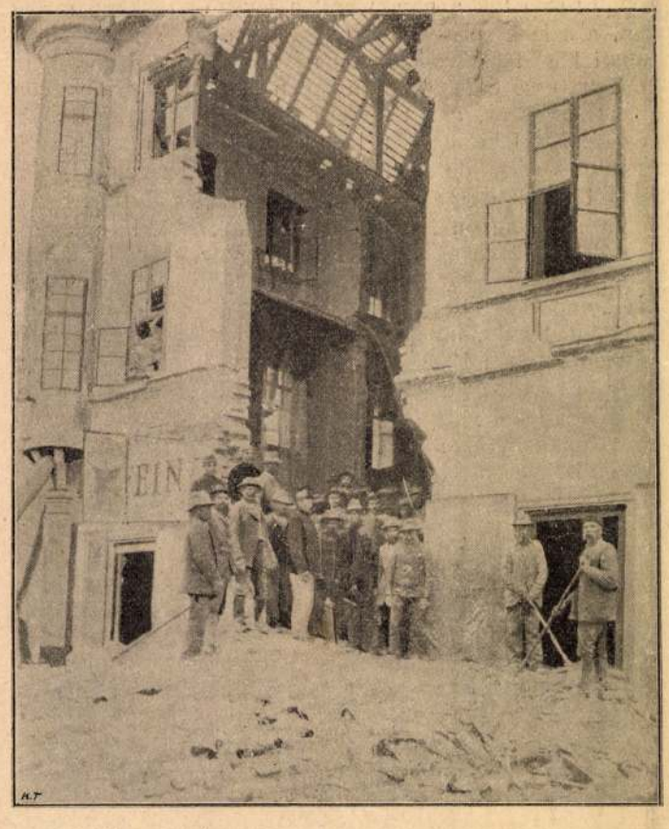

A bajai szerencsétlenség

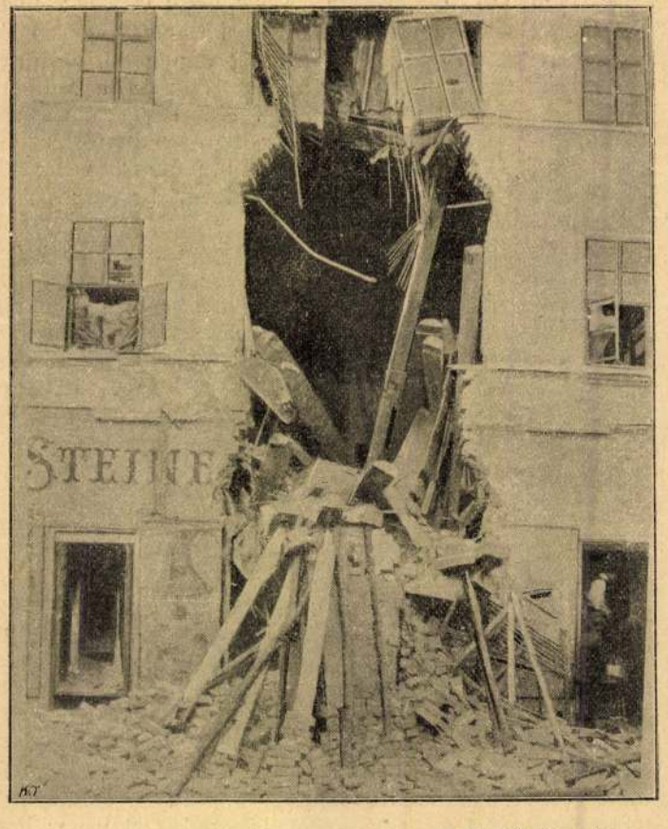

Az Uj Idők fényképe

Az összeomlott épület

Kronawetter. A bécsi magyarfalók pápája, Lueger Károly dr. kibocsátott egy enciklikát, a mely így kezdődik: Anathema sit, átkozott legyen, a ki igaz osztrák létére el mer menni Budapestre, a milléniumi kiállítás megtekintésére! — S akad mégis egy bátor ember, a ki föl sem veszi Lueger úr fenyegetéseit, pedig ő is a nép embere. Csakhogy a kettő között az a különbség, a mi az igazi szabadságbarát meg a véresszáju, mindig saját hasznát kereső demagóg között. Kronawetter dr. osztrák létére is szereti a magyarokat, mivelhogy imádja a szabadságot. Eljön tehát hozzánk a legközelebbi napokban, számos elvtársával egyútt, hogy

Kronawetter.

egy kis friss levegőt szívjon magába, mert — mint ő maga mondja – otthon nagyon is fülledt már! A fogadtatás, előre láthatólag nagyon rokonszenves lesz és meleg, a mint megérdemli is az az ember, a ki hosszu politikai pályáján mindig őszinte és jó barátja volt a magyarnak, meg a szabadságnak.

A két fakir. Bátran lehetne elnevezni az egyiket *Nap*-nak, a másikat pedig *Hold*-nak, mert mikor fölkel az egyik, nyomban lepihen a másik. Foglalkozásukra nézve ősbudavári műalvók. Annyit írtak már róluk, hogy megkímélhetjük az olvasót életrajzi adataiktól és csak az arcképüket adjuk ki. Csinos férfiú

Gopal Krishna.

Bheema Scna Pratapa.

mind a kettő és a mellett jártas nemcsak az ind tudományokban, hanem az európai műveltségben is. Gopal Krishna urat a napokban az *Otthon*-ban láttuk, mikor elolvasta a *Times*-t, végiglapozgatta az *Illustration*-t s nem lehetetlen, hogy még más ujságokban is böngészte a — tőzsdei árfolyamokat. Mert a kultura mindenhova elhat. mindent nivellál és csöppet se csodálkoznánk, ha a kiállítás végével itt maradna nálunk a két derék indus, hogy műalvási tanfolyamot nyissanak azok számára, a kik idült álmatlanságban szenvednek.

Az új műcsarnokban.

A nagy stilusu palotában meglehetősen kicsiny stilusu, csendes élet folyik. Az épület gyönyörü — csak a vörös tégláit kellene bevakolni — a termek pompásak, nagyszabásuak, a jó, sőt szenzációs képek egész áradatja bennük és mégis: a közönség tartózkodó, hideg. A legnagyobb kiállítási napon ezer s nehány látogatóra nagynehezen fölvitték, ugyanakkor a *Munkácsy Ecce Homo*-jának és a *Styka-Kossak* csataképének hétszer annyi nézője volt. Pedig az új műcsarnokban *is* van Munkácsy-kép, nagy is, csaknem félszáz, csatakép pedig egész légió. A belépő díj is olcsóbb itten, mint ama privátkiállításokon. Hol a bibi? A közönségben-e, vagy a képzőművészeti társaság — mily unalmas ez a név! — direkciójában és vezetésében. Én bizony nem tudom. Hanem tudok egy elég nyilvánossággal kolportált titkot: az új műcsarnokból, alig hogy fölépült az, ki akar vonulni a művészek egy tekintélyes töredéke. Más hazát, más társaságot keresnek, szerényebb, de élénkebb vidéken akarnak tanyát ütni. A megoszlásért kár, de a mozgalomnak szivemből szerencsét kívánok. A mozgás — az élet és talán az unalmas nevü társaság is megmozdul.

*

Az új műcsarnokban — a mint mondám — csend honol. Újabban hoztak és elhelyeztek két rettentő nagy képet. Érdemes, derék művészek munkáit. Az egyik Eisenhut-é, a másik Zemplényé. Ha a szorgalom és kézi ügyesség csakugyan oly nagy dolog volna a művészetben, mind a hogy azt professzorok hirdetik: ez a két festő igen nagyra vitte volna. A nevük így is igen jól hangzik, van becsületük a művészek szemében, de az új történeti képeik nagyon rosszak. Fáj ezt kiírni, nekem is rosszul esik, a ki ebben nem vagyok hibás, hátha nekik is kellemetlen ezt hallani. Vígasztal és fölbátorit, hogy vagy azt hiszik: vak vagy elfogult vagyok, vagy okos emberek és már maguk is belátják, hogy ezek a dolgaik nem sikerültek. Majd a legközelebbiek.

A Zemplény képe a rosszabbik. Vajk Szent István előtt — a mint azt valami vidéki rossz színész-trupp eljátszaná kölcsönkért firhangokban, szedett-vedett ruhákban. Csupa álpáthosz, színfalhasgatás, kínos erőlködés, gyerekes jellemzés — csupa semmi. Jól van festve, teknikai ügyes séggel, de mit ér az!

Az Eisenhut *Zentai ütközeté*-ben legalább a táj egy-egy részletei, a terrain jó. Egyébként ez is unalmas és semmitmondó. Bravurral van pingálva, erre azonban — a magam részéről — nem sokat adok!

Szomorúságot nem szeretnék okozni ezeknek az uraknak, de nem akarom őket azzal megsérteni, hogy hazug bókot mondjak nekik. Menjenek vissza kicsiny témáikhoz, diadaluk ott bizonyos.

*

Az élet az uj műcsarnok *körül* elég élénk. Sokat vitatkoznak most a nagy és kicsiny kitüntetésekről. Beszélnek egy kitüntetettről, a ki nem ment el a tiszteletére rendezett bankettre. A jutalmazásokról is mind folyik még a diéta. Hogy *Boruth*-nak jutott a műbarátok díja, azzal mindenki meg van elégedve. De mit ád majd az állam és a társaság Szinnyei Merse Pálnak, a ki a tárlat legszebb képét festette? Nincs díj, komoran tiltakozik az alapszabály. Mit fognak tenni, hogy végképp igazságtalanok ne legyenek? Valamit ki kell eszelni, mert az úi műcsarnok nem eshetik el attól a megtiszteltetéstől, hogy a sokáig mellőzött és érdeme szerint meg nem becsült művészt kitüntesse.

B. S.

Honatyák vakációja. A képviselőház befejezte üléseit a nyári szünet előtt és a képviselő urak hazamentek vakációzni. Azt mondják, hogy ez a vakáció csak bevezetése számos honatya – örök vakációjának. Hír szerint alig hogy össze fog ülni szeptemberben a Ház, királyi szóval szétoszlatják és kiírják az új választásokat. A képviselőházban az utóbbi hetekben már is olyan volt a hangulat, mint a milyen a nagy háború, az általános választások küszöbén lenni szokott. A képvi-

Uj Idők 1896. II. 27. sz.

ban, a melyről nem történt gondoskodás ebben az irányban. Most már segítve vagyon ezen a bajon is a *Magyarország* című kötet által, a mely igazi és helyes útmutató úgy a magyarnak, mint az idegennek. Hogy az utóbbi használhassa, megjelent német, angol és francia nyelven is. Leírja hazánk természeti szépségeit, megismertet néprajzi viszonyaival, beszámol kulturális haladásáról, de a mellett a legpontosabb és a legmegbízhatóbb utmutató azoknak, a kik nem komoly tanulmány céljából, hanem a mulatság kedveért utaznak. Ezek megtalálják benne, hol tanácsos megpihenni, mely alkalmatossággal lehet tovább indulni, mit érdemes megnézni, hol lehet mulatni meg élvezni, mi minden egyes városnak és környékének a nevezetessége s hogyan lehet oda a legolcsóbban és legkényelmesebben eljutni és még sok egyéb hasznos meg érdekes tudnivaló.

Ezt a *Magyarország* című kötetet a Singer és Wolfner cég adta ki a magyar kereskedelmi miniszterium megbizásából és jóváhagyásával. Van pedig a könyvnek még egy külön érdeme is, a mely a közönséges Bädekereknek nem sajátjuk: úgy van megírva, hogy nemcsak haszonnal, de élvezettel is olvasható. A legkiválóbb magyar írók írták meg az egyes fejezeteket, a jó izlés vezette tollukat és némely fejezet valóságos kis essay. Az olvasó erről meggyőződhetik, ha a magyar konyháról írott érdekes és jóizű tanulmányt figyelmére méltatja.

Van továbbá ebben a kötetben négy színes és nyolc színezetlen térkép. A könnyü áttekintést egy betürendes lajstrom teszi lehetővé, a melyben minden, a könyvben előforduló név föl van jegyezve. Nagy sulyt fektettek Budapest fő- és székváros leírására és az ezt tárgyaló részt külön kötetben is kiadták. De mindezzel még nem elégedtek meg, hanem kiadták a *Tátrakalauz* című díszes utmutatót is, a mely Magyarország gyönyörü hegyvidékét olyan behatóan ismerteti, hogy könnyen eligazodhatik benne a könyv nyomán még az is, a ki soha sem járt arra felé.

. . . Valóban, ma már nem is olyan művészet az utazás művészete!

—

Magyarország vármegyéi és városai.

Egy lelkes és bátor írói gárda óriási munkára vállalkozott. Megírja Magyarország történetét és jelenkorát vármegyénkint, városonkint, olyan kiterjedésben, olyan részletességgel, a minőre nincs példa a gazdag külföldi irodalomban.

Ez is dicsősége legyen Magyarországnak. Ilyen magasan áll a század elején még oly szegény, jelentéktelen magyar irodalom!

Abauj-Torna vármegyével kezdődik a nagy munka. A véletlen különös játéka, hogy éppen az első a betürendben is ez a vármegye, mely az elsők közzé tartozik Magyarországon, szépségénél, történelmi szereplésénél fogva. De az elsők sorába emelte kulturáia is.

. . . Ilyen módon és ilyen lelkes szavakkal üdvözli a modern magyar irodalom atyamestere, *Jókai* Mór azt a hatalmas vállalatot, a mely dr. *Sziklay* János és dr. *Borovszky* Samu szerkesztése mellett megindult. Címe: *Magyarország vármegyéi és városai*; célja: a magyar korona országai történetének, földrajzi, képzőművészeti, néprajzi, hadügyi és természeti viszonyainak, valamint közművelődési és közgazdasági állapotának beható és alapos ismertetése. Az első kötet, a mely Abauj-Torna vármegyét és Kassa városát tárgyalja, kitünően felel meg feladatának. A magyar szakirodalomban kevés hasonlóan gazdag monografiamunkával találkoztunk eddig, de a mi különösen meglep, az a műnek dekorativ része. Szebbnél-szebb illusztrációk követik egymást, minden kornak művészi szellemét kifejezésre juttatva és kiegészítve a szövegben elmondottakat. A közel hatszáz oldalos kötet ezenfölül olyan díszesen van kiállítva, hogy minden könyvtárnak és minden szalonasztalnak díszeül szolgál. Mondanánk még több dicséretet is róla, de a dicséret javát elmondotta már Jókai Mór abban az előszóban, a melyet lapunk más helyén több megfelelő, a könyvből átvett rajzzal együtt közlünk. Csak annyit jegyzünk még meg, hogy a kötet ára díszkötésben hat forint és hogy az egész vállalat negyven krajcáros füzetekben is megrendelhető. A megrendelések a *Magyarország vármegyéi és városai* kiadóhivatalához küldendők.

—

Sophonisbe, történeti tragédia öt felvonásban, írta *Horvát* Lipót. A drámának színpadon van a helye és ha könyvalakban lép elénk, többnyire azzal a gyanuperrel élünk, hogy csak dialogizált história, a melyből hiányzik a lüktető élet. Megesik mégis néha, hogy különös körülmények folytán egy igazán hivatott drámaíró nem tud érvényre jutni és szelleme szülöttének nem biztosíthatja azt a poziciót, a melyet megérdemelne. Hogy mik voltak a körülmények, a világosi plébános és jeles poéta, Horvát (Horovitz) Lipót drámájánál, nem tudjuk, de tény, hogy *Sophonisbe* sokkal inkább volna helyén nemzeti színpadunkon, mint azok a históriai torzszülöttek, a melyeket az utolsó években ott felbukkani és elbukni láttunk. Érdekes cselekménye, a szerző kiváló jellemzési képessége és a hatalmas történeti háttér biztosítanák *Sophonisbe* színpadi sikerét. A kötetet az aradi Kölcsey-egyesület adta ki.

—

Göre Gábor bíró úr régi jó ismerőse már a magyar olvasó közönségnek. A mint *Gárdonyi* Géza először megszólaltatta a *Magyar Hirlap* hasábjain, nyomban meghódította azok szívét, a kik a hamisítatlan humor barátai. Van valami benne a Sancho Panza-ból meg a Don Quixotte-ból: félti a bőrét, de azért vakmerően belemegy mindenféle kalandba, hanem van magához való esze, hogy ki is bujjék belőle. Afféle alföldi Tartarin, de soviniszta magyar, mert sohasem megy túl az ország határán.

Göre Gábor bíró úr nagyot gondolt és merészel: kiadta élményeit Singer és Wolfnernél, sőt még megis rajzoltatott néhányat.

S hogy belássa a nyájas olvasó, milyen nagy portentum ő sajátképpen, bemutatjuk őt először is abban a helyzetben, mikor budapesti útjáról beszámol a falunak, — erkélyes balkon nem lévén a községben, a padlásajtóból cselekszi meg, — aztán elmondatjuk az ő saját szavaival a lepéndi kormányválság rövid históriáját.

I.

Kedves Katufrék! Kendöt ezönnel lementöm a zesküttségrül mivelhogy kend szamár embör.

Göre Gábor,
biró úr.

II.

Kedves Durbints! Kend is szamár embör, hát lementődik a zesküttségrül.

Göre Gábor,
biró úr.

És így tovább kiattam a leveleket, a miket a közgyülés heljesölt is, és a zeskütteket sorba eldöngették.

— No, mondok, tisztött közgyülés, minekutána letisztöltük a zeskütteket, de náluknál okosabb embör még sints a faluba, hát újra mögköll választani.

I.

Kedves Katufrék! Kendöt ezönnel esmég bénevezöm zesküttnek.

Göre Gábor,
biró úr.

II

Kedves Durbints! Kendöt is bénevezöm esmég a hivatalába.

Göre Gábor,
biró úr.

A párisi Illustration rajzai. A külföldi lapok még mindig közölnek hosszu tudósításokat a kiállításról, meg a június nyolcadiki díszmenetről. Igazi szüretjük azonban mégis csak az illusztrált lapoknak van. Nálunk járt egy sereg jobbnál-jobb rajzoló és hogy mit műveltek, kitűnik nyomban, ha kézbe vesszük a legnevezetesebb francia, angol, német, vagy olasz folyóiratokat. Így például a párisi *Illustration* e heti száma vagy hat egész oldalt szentel a június nyolcadiki ünnepségnek. A sok kép közül kettőt bemutatunk az *Uj Idők* olvasóinak.

A TÁMADÁS. — Isto finn festő festménye.

hevűlne Zalárért, a mit az olvasónak egy darabig gyanítani kell, de a mi nincs úgy. Több más mellékalak rajzában is gyönyörködhetünk: Sárdy uramban, a kapitányban, a törpe gulyásban. E regényben is különben azok a legszebb részletek, a melyek a természettel foglalkoznak, a nádas, az éjjeli táj, a kitörni készülő zivatar pár vonással valóban bájosan vannak megrajzolva. A regény Singer és Wolfner kiadásában jelent meg.

Orosz elbeszélések. E cím alatt *Polevoi* újonnan feltünt orosz író legutóbbi munkáiból *Ambrozovics* Dezső négy elbeszélést fordított le egy kötetben. Polevoi alakjai tőről metszett oroszok, elbeszéléseiben nagy emberismeret, mélység, meleg hangulat van, mely nem téveszti hatását az olvasóra. A kötetet, melyet számos rajz élénkít, a Franklin-Társulat adta ki csinos kiállításban; ára 2 korona 50 fillér.

Chronica hungarorum. Az egész művelt emberiség kegyelettel megünnepelte ez évben a könyvnyomtatás feltalálója születésének ötszázados évfordulóját. S a nagyszámú ünnepi kiadványok közt, melyek ez alkalomból napvilágot láttak, önérzettel mutathatunk rá a magyar könyvnyomtatás *legelső* termékének hasonmására: a Budán 1473-ban «Chronica hungarorum» czím alatt megjelent nyomtatvány hű utánzatára, melyet *Ranschburg* Gusztáv adott ki a *Fraknói* Vilmos bevezető tanulmányával. Legrégibb hazai nyomtatványunk pompásan sikerült sokszorosítását bírjuk az új könyvben s csodálkozva győződhetünk meg róla: hogy tudtak már azokban az időkben, két szinben — feketében és vörösben — nyomni. A Chronica hungarorum különben bizonysága annak is, hogy hazánk a könyvnyomtatás meghonosításában megelőzte Angliát, Spanyolországot, valamint Ausztriát is. A díszes könyvet az Athenaeum nyomdája állította ki.

A Dunavölgy átnézeti térképe. A rég folyó Duna-szabályozási munkálatokról *Darányi* Ignácz földmívelési miniszter kitünő térképet készíttetett, mely könnyű áttekintést nyújt a nagy munkáról. A térkép 24 lapon az ország nyugoti részét tünteti fel, kiegészítve Ausztria azon részeivel, melyek a Duna völgyének Magyarországra eső részét teljessé teszik. A térképhez kimerítő magyarázó szöveg is van csatolva.

A társadalmi jóllét föltételei. Irta *Révai* Sámuel. A terjedelmes kötet a mostani társadalmi állapotokat, azok kritikáját s a jövő társadalmának tervezetét tárja az olvasó elé. S az utóbbi tekintetben új, eredeti szempontból indúl ki a szerző; nem óhajt ugyanis az egész emberiségből egyetlen nagy nemzetet alkotni, mint a szocziálisták általában, hanem apróbb nemzetek alakulását tartja kivánatosnak, az igazgatás könnyebbsége, földrajzi fekvés, termelési viszonyok, stb. tekintetbe vételével. E kis nemzetek cserekereskedést űznének egymással, lennének államfőik — még királyaik is, aztán miniszterek, főispánok, egyéb hivatalnokok, munkafelügyelők, stb. De lennének hadseregek is. Az új államszervezetben mindenki azt a foglalkozást választhatná, a mit szeret s a mihez ért, de ezt vizsgával kellene bizonyítani. A munka fejében mindenki táplálékot, ruhát, stb. kapna az államtól, de nem egyforma mértékben, hanem a munka minőségéhez képest. A könyv, melyben a sokat olvasott, emberszeretettel eltelt szívű szerző sok részletre kiterjeszkedik, még az ellenkező meggyőződésüekre nézve is érdekes olvasmány. A szép kiállítású, 639 oldalra terjedő vaskos könyv a Révai testvérek irodalmi intézet részvénytársaságnál jelent meg.

Állatok regevilága. Krenedits Ferencz érdekes könyvet írt e czímen az állatvilágról. Összegyűjtötte benne a madarak, háziállatok, rémek és csodák felől szájról-szájra szálló mondákat, hitregéket, meséket, bohókás történeteket, hiedelmeket, babonákat, páldabeszédeket és népdalokat. A milyen mulattató, épen olyan tanulságos is a könyv, mert a szerző a tudományos adatokat is népszerű formában dolgozza fel. A terjedelmes kötet Veselényi Géza (II. Zsigmond-utcza 11. és 15.) kiadásában jelent meg, ára két forint.

Ajándék a Szépművészeti Múzeumnak. *Zemplényi* Tivadar kiváló festőművészünk a «Bucsúsok érkezése» czímű nagy képét, a mely a téli kiállításon 1. szám alatt látható, az államnak ajándékozta. Zemplényi nyerte meg az idei kiállítás nagy díját is. A közoktatási miniszter az értékes ajándékot a hivatalos lap útján s a művészhez intézett levélben köszönte meg.

Nemzeti Szinház. Egy régebbi párisi szindarabot vettek elő január 4-ikén a Nemzeti Szinházban. Becque Henry «*A párisi asszony*» három felvonásos vígjátéka ez, Lázár Béla fordításában. Hőse Clotilde nevű asszony, a ki senkit sem szeret, szerelem nélkül azonban nem tud élni, s kigúnyolja a férfiakat. Ezt a visszataszító alakot, és azt az alapgondolatot, hogy egy nőnek így vagy úgy, de szeretnie kell, sok szellemmel tárgyalja a szerző, de mulattatóvá nem teszi vígjátékát. Sivár az és unalmas; történet alig játszik benne, az is bonyodalmak nélkül.

Clotilde egy jólelkü és jóhiszemü ember felesége, a ki nem tud semmit neje hűtlenségéről, sőt a darab végén még oktatja a felesége barátját, hogy bizzék a nőkben, a mint ő, a férj is bizik. Clotilde pedig olyan asszony, a ki szereti a szabadságot; azért nem szereti a férjét s mivel udvarlója is hűséget követel tőle, annak szintén az a sorsa, mint a férjnek. Ilyen az észjárás és a morál ebben a darabban. Clotilde közönséges romlott asszony, a kit se érdekesnek, se mulatságosnak nem talál az ember. *Lánczy* Ilka nagy nehézségeket küzdött le, mikor eljátszotta. Mindig a szinpadon van, mindig beszél, de körülte nincs mozgalom, hatásos fordulatok nem támogatják a szerepet. A cselekvés helyett a beszéd, az arczjáték a fő tennivalója. Fesztelen, könnyü volt, és finoman csevegett, s ezzel kiaknázta szerepét. A többi szerepet *Vizvári*, *Császár*, *Dezső* és *Boros* Ferike játszotta.

Pálmai Ilka a Népszinházban. A Népszinházban, a fővárosi közönség előtt annyi diadalt aratott Pálmai Ilka asszony tartotta búcsú előadásait, a ki tőlünk külföldre távozott, s Bécsben, Berlinben, Londonban gyarapította sikereit s most vissza akar vonulni a szinpadtól s ezentúl mint gróf Kinszkyné a szinpadtól távol élni. Előbb azonban elbucsúzik azoktól a helyektől, a hol annyit tapsolták. Most Budapesten, a Népszinháznál lépett föl háromszor. A közönség még nem feledte el az operettek életvidám és szép asszonyát, minden föllépésére megtöltötte a szinházat s tapsolt a friss, pezsgő ábrázolásnak. Január 7-ikén a «Nebántsvirág» operette főszerepében játszott, melyet először is ő játszott és kedveltetett meg nálunk. Január 9-ikén a «Szép Heléna» operettben tapsolták.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-Társaság nagygyűlése. Január 6-ikán délelőtt huszonötödik nagygyűlését tartotta a Petőfi-Társaság. A közönség egészen elfoglalta az Akadémia nagy termét, kivált a női közönség és ifjuság jelent meg nagy számmal. Az elnöki asztalnál *Bartók* Lajos alelnök, *Szana* Tamás és *Jakab* Ödön titkár ült.

Bartók Lajos elnöki beszéde nyitotta meg a gyűlést. Vázolta a múlt század nagy alakjait, a magyar államférfiság nagy triászát, Széchenyit, Kossuthot és Deákot, a költészet terén Vörösmartyt, Petőfit és Aranyt. Két ily triász, — úgymond — úgy magaslik föl, mint régi czímerünknek, melyet ők megaranyoztak, hármas hegye, visszatükröződve az idők tengerében. Petőfi áll közbül; az ő neve a legvilágosabb jelszó, mert egyénisége, a nemzeti szellem páratlan kifejező, őserejű megtestesülése. A földből is, a sír szájával lázítóan kiabál nemzetére; azt sem tudjuk: honnan jön e szüntelen hang? Hol fekszik? Őt választók mi vezérnek, őt, az eltünt jelenlevőt. Alakítottunk, akkor ifjú írók, az ő nevével társaságot; ezelőtt huszonöt évvel, a mennyire terjed körülbelől az ő élete. S helytartó-

A családé mellett gyászjelentést a kereskedelmi miniszterium is adott ki. A koszoruk özöne már január 9-ikén érkezett, bár a ravatalt csak 10-ikén reggel állították föl. *Szamosujvár* városa, a melynek Lukács Béla mint huszonnégy éves ifju országos képviselője volt, nagy pálmakoszorut küldött a ravatalra. Szalagján ez olvasható: «Egykori országgyülési képviselőjének — Szamosujvár közönsége.» *Zalatna*, az elhunyt szülővárosa küldöttséggel képviseltette magát a temetésen.

*

A *ravatalt* a feketével bevont teremben mennyezet alatt állították föl. A koporsón egyetlen koszorú nyugodott, a melynek aranyrojtos fehér szalagján ez a fölirás volt: «*Fatime, Simon, Paula, Salome.*» Az özvegy és három gyermeke. A ravatal előtt bíboros vánkoson helyezték el a megboldogult érdemjeleit. A vánkos előtt két hatalmas koszorú Hegedüs Sándor és Lukács László miniszteréké volt.

Január 10-én délelőtt a közönséget is bebocsátották a ravatalhoz, de tíz óra körül rövid időre elzárták a termet, hogy a család elbucsúzhassék halottjától. *Hegedüs* Sándor miniszter fogadta az özvegyet, a kit karján kisért a koporsóhoz. *Lukács* Béla gyermekei sírva nézték atyjuk holttestét. Az özvegy imádkozott halottjánál, aztán megköszönte a miniszternek az iránta tanusított részvétet. A család távozása után megint bebocsátották a közönséget a terembe, egymást érték a küldöttségek is és koszorúkat hoztak. A ravatalt déli egy órakor elzárták a temetésre való előkészületekért.

A *temetésre* harmadfél órakor érkeztek a küldöttségek. A budai lánczhídfőnél, a hol a kereskedelmi miniszterium palotája áll, lovas és gyalog rendőrök tartottak rendet. Az államvasutak különböző egyesületei, valamint több más egyesület zászlókkal jelent meg. A legelső kereskedelmi vállalatok, pénzintézetek, az országos iparegyesület mind legelső tisztviselőikkel volt képviselve. A párisi kormánybiztosság tisztikarát Miklós Ödön helyettes kormánybiztos vezette. Az írók egyesületeinek küldöttjei is megjelentek. A miniszterek a beteg báró Fejérváryn kívül mind eljöttek a temetésre, úgyszintén az államtitkárok, tanácsosok, továbbá a kereskedelmi miniszterium személyzete, az államvasutak igazgatósága, gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke, gróf Apponyi Lajos udvarnagy, Rohonczy és Czibulka altábornagyok, a bíróságok tagjai, képviselők, a polgármesterek.

A temetési szertartást *Komlóssy* Ferencz kanonok, országgyülési képviselő végezte a halottas teremben. *Lukács* László pénzügyminiszter vezette karon az özvegyet a ravatal jobboldalához, hol karosszékek voltak elhelyezve a család számára. Sem az özvegy, sem gyermekei nem ültek egy perczig sem.

Negyedfél órakor a szertartásnak vége volt. A koszorukkal három kocsit töltöttek meg, ezek után ment a hatlovas gyászkocsi. Elől lovasrendőrök haladtak, aztán a különböző vasuti, hajózási és munkás egyletek következtek. A koporsó után két párnán vitték a rendjeleket. Következett a kocsik hosszu sora. Igy ment át a menet a lánczhidon s vonult ki a kerepesi-uti temetőbe. Az utczákon mindenütt nagy tömeg állt.

Öt óra volt, mikor a menet a temetőbe ért, a hol Erkel Sándor sirja mellett a várostól fölajánlott dísz-sirba temették el Lukács Bélát. Komlóssy kanonok még egyszer beszentelte a koporsót és azután a sirba bocsátott koporsóra ráomlottak a fagyos göröngyök.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **Lukács Béla utolsó irodalmi dolgozatai.** Az elhunyt államférfi nagy elfoglaltsága mellett is az irodalmi dolgok iránt állandóan megtartotta érdeklődését. Még a kormánybiztosság nehéz teendői közepette is elővette tollát s az «Osztrák-Magyar Monarchia Irásban és Képben» czimű vállalat számára két nagyobb czikket irt. Az egyik *Alsófehérmegye* ismertetése, a másik pedig az *erdélyi aranybányászatról* szól, melyet e szavakkal fejezett be: «*Szerencse föl!*» Nyilván e czikkével végezte be irodalmi működését is.

A **Budapesti Szemle** januári kötete kiváló nagyérdekű tanulmányt közölt *Vámbéry* Ármintól «Európa viszonya Khinához és az iszlámhoz» czímen. Történeti, valamint keleti és középső Ázsiának állapotairól szóló fejtegetésekkel arra figyelmeztet, hogy a mi folytonos előnyomulásunk fölkeltette az ázsiai mohamedánokban is a szorosabb testvériesség érzetét. A khinai kolosszust ne ingereljük, tulságosan ne tereljük az európai műveltség útjára, mert Ázsia lomha ugyan, de nem erőtlen. Japánban se bizzék Európa, mert az idegengyülölet ott is terjed. A sárga-faj és az iszlam könnyen egyesülhetnek Európa ellen. A füzet további közleményei:

Wollanka József «A Disputa és a Transfiguratio» czimen Rafael két híres képéről ir. *Marczali* Henrik a khinai bonyodalmaknak alkalomszerű előzményeit állította össze. «A térítés kezdetei Kelet-Ázsiában» című czikkében. *W—r Ö—n* «A szerelem büntettei» czímen adja egy franczia könyv tartalmát, Proal Lajos jogi irónak vizsgálóbirói minőségében a szerelemből elkövetett öngyilkosságokról, büntettekről szerzett tapasztalatairól. *Gorove* László fontos hazai érdekről «A középbirtokosságról» czikkezik. A szépirodalmi közlemények közt érdemes irónknak, *Vértesi* Arnoldnak «A szerencse fia» című regényéből az első közleménynyel találkozunk. *Lévay* Józseftől «Ének» című költeménynyel; *Szász* Károly pedig lefordította Lecky «Házas élet» költeményét. Gróf *Zichy* Géza is költeményt irt «Karácsony estéjén» czimen. A könyvismertetéseket *Herman* Ottó birálata nyitja meg Méhely Lajosnak «Magyarország denevéreinek monografiájáról.» Ezután Forster Gyula könyvéről: «III. Béla király emlékezete», Flavius Józsefnek a zsidó háboruról és Jeruzsálem pusztulásáról Istóczy Győző által lefordított két könyvéről, Bródy Sándor «Fehér könyv» című folyóiratáról, gróf Apponyi Sándor «Hungária»-járól találunk ismertetést és birálatot. Egy czikk pedig a Petőfi-társaság által emelni szándékolt Petőfi-házról szól. A «Budapesti Szemle» előfizetési ára egész évre 24 korona, félévre 12 korona.

Posta és táviró évkönyv 1901. évre. *Dr. Koroda* Pál és *Szentessy* Gyula közreműködésével szerkesztette *dr. Hennyey* Vilmos. Egyike ez a munka a legérdekesebb évkönyveknek, a melyek mostanában megjelentek. Bő tartalma nem csak a postánál és távirónál foglalkozókra nézve nyujt sok hasznos tudni valót, hanem a nagy közönségnek is, mely ma már oly nagy mértékben veszi igénybe eme hatalmasan kifejlődött intézményeket. Még a szakszerű czikkek is oly könnyed modorban s jól vannak e könyvben megírva, hogy azokat mindenki élvezettel olvashatja. Van szépirodalmi rész is, válogatott darabok, ismert nevű szerzőktől; sőt a zenekedvelők is találhatnak a könyvben pár csinos zeneművet. A sikerült s külső kiállításra nézve is szép könyv szakszerű czikkeiből a jövő számban lesz alkalmunk mutatványt közölni, most pedig a könyv szépirodalmi részéből hadd álljon itt pár vers: az oly korán elhunyt *Reviczky Gyulá*-tól a költőnek Koroda Pálhoz irt ifjúkori levele mellől két kis kiadatlan vers és *Szalay* Fruzsinának egy szép verse.

Reviczky Gyula hagyatékából.

1.

Úgy kerülök minden rokont, barátot,
S téged leginkább, úri kedvesem.
Oh mert koldulni nem tudok szerelmet
És csak szivem van, pénzem nincs nekem!

2.

Beteg vagyok, meghalni készen,
Nem jajgatok bár s nem nyögök,
Ki csak nevettem annyi vészen:
Anyám, anyám hozzád jövök!
A hol te nyugszol siratatlan,
Oda, oda temessetek!
Anyámnak drága hamva mellé,
Bedőlt sirjába vessetek!

Tünő napok.

Irta *Szalay Frúzsina.*

Az ifjuságból telve bájjal
Valamit elragad magával
Minden elszálló pillanat.
Kegyetlen gyors a percz, az óra,
Itt egy mosoly vész, ott egy rózsa,
A mint felettünk elhalad.

S tudom, hogy végre úgy van, mintha
Eget, földet bús köd borítna,
A nap is bágyadt, szomorú.
Virágát, éltét veszti minden
És elhervad a láng a szivben
S a homlokon a koszorú.

Oh, bár lehetne, bár lehetne
Úgy elmenni a végtelenbe,
Vidáman, bátran, szabadon!
Mig búnak árnya rám se szállna,
Szivemben ifjú kedv hulláma
És ujjongó dal ajkamon.

Sötét szárnynyal mig el nem értek,
Sem hervadás, sem szenvedések,
S köröttem minden még ragyog;
Még nincsen semmi veszteségem
Úgy tovatünni teljes fényben,
Miként a hulló csillagok.

GRÓF ZICHY GÉZA GYERMEKKORI ARCZKÉPE.

Gróf Zichy Géza jubileuma. A nemzeti zenede ünnepe, melyet negyedszázad óta lelkesen működő elnöke, gróf *Zichy* Géza tiszteletére rendezett, a művészi és irodalmi körök meleg részvétével ment végbe január 7-én, a Vigadó termeiben.

Megjelent a hangversenyen *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter is feleségével, *Zsilinszky* államtitkár, s ott volt a közélet számos jelese. Gróf *Zichy* Gézát, kinek zeneműveiből volt összeállítva a hangverseny, megjelenésekor nagy éljenzéssel és tapssal fogadták. A gróf maga is zongorához ült s eljátszotta egyik magyar stilű zongoraversenyét. Az egykézzel való mesteri, minden nehézséget legyőző játékot a közönség még tovább is élvezni akarván, a gróf még egy Mendelsohn-dalt is eljátszott. Erre a küldöttségek üdvözlése következett, a nemzeti zenede választmányának, tanári karának köszöntése. A Kisfaludy-társaság nevében Vargha Gyula titkár, a Petőfi-társaság nevében Bartók Lajos mondtak üdvözletet; az operaház nevében az igazgató, a személyzet nevében koszorúval jött küldöttség, s igy tovább a zeneegyesületek, iskolák, dalárdák. Vidékről is számos üdvözlet érkezett. Az ünnepelt a küldöttségek mindenikének beszédére válaszolt. Ezután folytatták a hangversenyt. Ismét Zichy műve: a «*Dolores*» következett magánénekre, énekkarra és zenekarra. Mikor a közönség a mű befejező részletét még egyszer hallani akarta, maga Zichy vette át a zenekar vezetését Gobbi Alajos zenedei karnagytól. A hangversenyen közreműködött a budapesti posta- és távirótisztviselők énekkara és a Ganz-gyári dalkör. A fényes előadás után lakoma következett. Először gróf *Zichy* Géza emelte poharát a királyra. Majd *Zsilinszky* államtitkár a kormány nevében üdvözölte az ünnepeltet, ki hosszabb beszédben mondott köszönetet. A pohárköszöntők még sokáig tartottak.

A jubileum alkalmából múlt számunkban közlött Zichy-képekhez jelen számunkban csatolunk még egyet, mely a grófot gyermek korából ábrázolja, midőn még mind a két keze megvolt.

Ingovány. Regény két kötetben, írta *Bársony* István. A czímből azt gondolnánk, hogy a nádasok, mocsarak rejtelmes világába vezet bennünket a szerző, hol a bölömbika bufog, a sirály, csér siránkozik, vadlúd gágog s kuttogó róka riasztja fel a zöld-fejű gácsért; abba a világba, a hol oly otthon van Bársony István és a hova olyan szívesen követjük őt. Ezúttal azonban másnemű ingovány az, a melylyel foglalkozik: a társadalmi élet ingoványa. Zalár festőt hálójába keríti egy kalandornő s ezáltal majdnem összezúz egy hű leányszívet, a mely Zalárért dobog. De az utolsó perczben a maga visszataszító valóságában tűnik fel a kalandor Nóra, Zalár megszabadúl az igézettől s az igaz boldogság útja megnyílik előtte. A két főalak, Zalár és Nóra sikerűlten vannak megrajzolva, de tán még jobban az egyik mellékalak: Héla sátoros czigányleány, a kinek azonban Nóra iránti mélységes gyűlölete nincs kielégítőleg indokolva s mély szenvedélye csak úgy volna érthető, ha ő is titkon